

EGYETÉRTÉS

Megjelenik hétfő kivételével minden nap.
Előfizetési árak: Egész évre 28 korona. Félévre 14 korona.
Negyedévre 7 korona. Egy hónapra 2 korona 40 fillér.
Egyes szám helyben és vidéken 10 fillér.

Főszerkesztő
Dr. PAP ZOLTÁN

Szépirodalmi főmunkatárs
EÖTVÖS KÁROLY

Szerkesztőség és kiadóhivatal: IV., Vármegye-utca 11.
TELEFON-SZÁM:
Szerkesztőség 788. Kiadóhivatal 706.

Függetlenségi politika.

A politikai elégedetlenség jegyében élünk. Az elégedetlenség jogosultsága abban leli magyarázatát, hogy az agyonhurcolt közvélemény megpihenni seholy nem képes. Azt látja, hogy intézményeink az elbukott rendszer híveivel vannak tele. Ott maradtak mind, amikor jött a földrengés, ahol azelőtt voltak. Sőt amióta elült a moraj, azóta gyarapodtak számban és erőben, olyannyira, hogy a többé-kevésbé sikerült kirándulás után, ha netán újra visszatérnek: nagy takarítást sem kell csinálni, sőt nyomban asztalhoz ülhetnek.

De nem jó volna kiírni mind azt a kedveskedést sem, amivel harmadik személyeknek egymásról elcsevegünk, mi, az intéző hatalom boldog részesei: elmélkedni azonban felőle éppen nem főfősleges, mert idézi a mementót: ora et labora, mert eljár az idő.

Hiszen mi mentjük kormányunkat nehéz helyzetében; tudjuk is, mondjuk is, hogy a legtöbb függő kérdés megoldása hataim kérdése: de erre azt mondja a nép, hogy akkor miért lett Kossuth miniszter, hadi maradt volna a mi reménységünk világító tornya, hogy azok felé eljutunk nemzeti jövőnk boldogulásához?

Igen, a függetlenségi politikába vetett hit volt az a nyugvó pont, ahol a nemzete jövőjeért aggodók megpihentették lelküket. Ez a magyarázata e politika

váratlan diadalának is. A nemzet azonban reményében csalódott, mert napról napra azt látja, hogy a bécsi politika velünk szemben megmaradt régi törekvései mellett. Megüzente most a császár és király Prágából a helytartóhoz intézett nyílt parancsában:

„Legfőbb óhajom az volna, ha leomlanának a népeket még mindig elválasztó... falak végső maradványai is, melyek az állam hatalmának kifejtését gyöngítik.”

Mi hát az összbiróalmi eszme hirdetése, ha ez nem az?

És ugyancsak:

„A választójog terén életbe léptetett állampolgári egyenlőség létesítése mellett a különböző nemzetiségek képviselőiből meghívott kormányom egyben a nemzeti ellentétek kiegyenlítésének munkáját kezdte meg. E feladat teljesülését minden erővel elő kell segíteni és a munkát minden akadály dacára végre kell hajtani.”

Igy jelzi a császár és király a maga álláspontját, mikor célja felé törekszik: megszüntetni a „néptörzsek” közt a nemzeti érvényesülést, mert ez akadályát képezi az állami egység megvalósulásának.

A nemzeti kormányoknak azonban nem lehet az a céljuk, hogy ennek a dinasztikus politikának eszközei legyenek, mert a nemzetek, mint ilyenek akarnak érvényesülni és az államhatalmat a dinasztikus hatalommal nem tartják identifikusnak.

Ezt juttatja kifejezésre a függetlenségi politika a maga teljes tisztaságával, törhetetlenségével és teljességével.

Az a tény, hogy a kormányban ma senki nem emlegeti a magyar vezényszót: a nép előtt, szemben azzal a felbuzdulással, amit a Széll Kálmán kormánya alatt tapasztaltunk, a függetlenségi politika szempontjából határozott visszaesést jelent, de magától a függetlenségi párttól azt senkisé sem veheti rossz néven, mert a függetlenségi politika sarkpontja nem a magyar vezényszó, hanem az önálló magyar hadsereg s ezt talán a magyar vezényszó, a „közös” hadseregben, még hátráltatná is.

A magyar vezényszó követelésének helyébe az önálló vámterület sürgetése került. Itt a közvélemény teljesen kialakult. Tudja az utolsó falusi mezőmunkás is, hogy kétszer tíz az husz, s akár-hogy kötnénk is meg az osztrákkal a kiegyezést 20 esztendőre, ez husz esztendői lekötöttséget jelentene, hiába lenne a másik tíz esztendőre bármiféle eszményi tényleges birtoklás kizírkalmazva, aminek példája a letiport 1899. évi XXX. t.-c. jogi állapota. Ha az isten legelőször is az embert teremtette volna meg, bizony az ember éhen halt volna. A tíz év múlva elkövetkezendő eszményi, önálló vámterülettel is így vagyunk, mint az Isten a világ teremtésével: első a világosság, azután következett a levegő, a fű, fa, állat, nap, hold és csillagok, csak azután az ember. Az önálló vámterületnek füje,

Ki volt a bünös?

Írta: Timár Szaniszló.

(Utánnomlás cílus.)

Lehajította fejét s mély gondolatokba merült. A laboratórium mindazzal, ami benne volt, a sok görbe, forrasztó készülék, hőmérő, tvegbura mintha elsüllyedt volna körülötte. Sőt úgy képzelte, mintha műszereivel és készülékeivel együtt az egész világra süllyedni kezdene aláfelé, a mély és rettenes ürbe, amelyet más elnevezés hiányában világűrnek neveznek. S szállt-szállt lefelé a tudós gondolatban a világgal együtt s beláthatatlan s feneketlen mélységek nyíltak meg előtte, amelyekbe bepillantani egyszerre áhitat és borzalom volt.

Átható szelleme sok titok zárát fölpatantotta már. Igazi tudós volt. Nem azok közül való, akik csak tudnak, mert jó memóriájuk mindent befogadott, amit mások tanítottak, írtak és fölfedeztek, hanem azok közül való volt, akik látnak is. Hirneve nagy volt. Remegtek az ország határain kívül és belül. Lesben állt mindig, hogy a természet titkait kifürkészsze s megfigyelési ereje szinte határtalan volt. A legbonyolultabb, legrejtettebb tételeket kihámozta a burokból, melybe rejtve voltak. Gondolkozása — mint mondani szokás — bejárta a mélységeket és magasságokat. Csak egyet nem tudott kifürkészni, amire pedig legnagyobb szüksége lett volna: az asszonyi szív titkait.

Mert ime, a nyugodt, szenvedélytelennek látszó tudósból hirtelen, szinte egy csapásra lángoló szenvedélyű, boszuért lihegő férfiú lett.

Az indulatok úgy elborították és hataimukba kerítették, hogy többé nem volt menekülés előttük. Hallotta népének zajongását. Halántékán az ütőerek mintegy lázban kidagadtak és kegyetlenül vertek.

— Mit tegyek? — kérdezte önmagától, mialatt kezeivel haját borzogatta s szeméi révedezve jártak körül a laboratóriumban — ott benn van boudoirjában s bizonyosan piperézkedik most, hogy kedvesének jobban tessenék. Mialatt én az örökkévalóság problémájával belődtem s a világegyetem erőit s titkait figyeltem, ő légyottra járt kedveséhez. Forró csókba főlöszte erkölceit. Sejtelve sincs róla, hogy én mindent tudok. Eh, milyen gyarlók és léhák is az asszonyok!...

Fölkelt a laboratórium asztal mellől s hevesen járt föl s alá a teremben. Mily unott, mily undorító volt előtte most minden, aminek tudomány-szaga volt. Átkozott tudomány, mely világosságot keres és világosságot nyújt! Mindent megmagyaráz csak az igazi élettől vonja el a figyelmet.

De most itt van az igazi élet az összes valóságokkal és káprázatokkal. Elibe lépett riddeg homlokával és azt mondta: „Itt vagyok. Tessék velem elbánni, te tudós, te világszelem, mert ez az a pillanat, amelyben velem foglalkoznod kell.”

A tudós úgy érezte, hogy valamit tennie kell. Az első pillanatban, amikor az asszony hűtlenségére rájött, a kedvesét akarta megölni. De gondolkozni kezdett és gyorsan elejtette a szándékot.

— A kedvesét öljem meg? — kérdezte magától — vajjon mit tett az az ember? Csak azt, amit minden férfi megtett volna az ő helyén, ha ilyen szép asszony, mint Alfrida, agit ad neki. Hol az a férfi, aki ilyen csábnak ellent tudna állni? S vajjon mivel tartozik nekem az a férfi? Hisz ő nem esküdött nekem hűséget pap előtt. Nem tartozik tekintettel lenni rám. Az asszony azonban hűséget esküdött nekem. Viseli a nevemet s bizony nem utolsó név az. A bünös ő; egyedül és kizárólagosan ő. Senkit mást nem büntethetek, csak őt.

Megint csak lehajította a fejét s újra elmerült gondolataiba.

Mégis más világban élünk — gondolta tovább — mint hajdan. Egykor a megcsalt férjek törrel, pisztolyal álltak boszut a hűlneken. Velence nyájas ege alatt nem egy vakmerő udvarlót dugtak zsákba s hajították le a tenger vizébe. Nem egy hűtlen asszony fizette meg életével csalfaságát. Még régebben a törvény halállal, megégetéssel sújtotta a házasságtörőket. Valamikor megkövezte a nép a hűtlen asszonyokat. De mit értek vele a megcsalt férjek? Ha százszor meghalt a csábító és meghalt az asszony, a férj mégis meg volt csalva. S a keserű tudatot a bünösök halála ki nem törölhette a szivekből és elmékből.

A tudós szenvedélyes eksztázisában egyik gondolatról a másikra ugrott át. Kénytelen volt beösmerni, hogy az ember az ő- és középkor óta nem változott. Ime, az ő szenvedélyeit megnyihitette a műveltség és tudás. Kivetkőzött a régi előítéletekből s a gondolkodás és tudás

fája, levegője, napja és csillagzata az önálló magyar bank, ami nélkül önálló vámterületről beszélni nemzetámitás, amely husz év alatt a függetlenségi gazdasági politikán fogja magát meg-boszolni.

Vagy meg tudjuk csinálni a külön jegybankot, vagy nem. Ha az önálló jegybankot tényleg kikapcsolják a kiegyezési tárgyalások komplexumából: vonuljunk vissza az ónodi sáncok közé, hogy legyen hová gyülekeznie a magyarnak.

Nem eszményi biztosítékok kellene nekünk, hanem tényleges intézmények. A törvényt letiporják, amit megfoghatunk, az van, a jogi birtok semmi ma.

Egyetlen erős várunk a függetlenségi politika a maga tisztaságában, tántoríthatatlanságában és teljességében. Ennek a politikának lesz a zászlaja az „Egyetértés” míg egy kő mutatja, hogy itt vár van, hogy itt vár volt valamikor.

Budapest, április 30.

A képviselőház szünete. A képviselőház ma két hétre elnapolta ülését. A legközelebbi ülés ugyanis május tizenharmadikán, hétfőn lesz, amikor a Ház az 1903. évi zárószámadosokat és a munkásházakról való törvényjavaslatot tárgyalja.

A nemzetiségi igazítás ellen. Temesvárról táviratozzák: A Temesvári Magyar Nyelvtérjesztő Egyesület tegnap nagygyűlést tartott Steiner Ferenc képviselő elnöklésével. A gyűlésen Steiner Ferenc képviselő indítványára határozati javaslatot fogadtak el, melyben üdvözlük Apponyi Albert grófort a tanítói javaslatért. A Temesvári Magyar Nyelvtérjesztő Egyesület a legerélyesebben, tiszta meggyőződés egész erejével tiltakozik azon galád merénylet ellen, melyet az idegenből idekerült népünk lelkiületétől távol álló lelketlen igazgatók a pángermanizmus szításával szerett edes közös hazánk ellen elkövetni és felkéri a délvidek összes hazafias társadalmi, közművelődési, tudományos és egyéb egyesületét, testületét és intézményét, hogy erélyes tiltakozásukat az övével egyesítsék, a népet saját hatáskörükben felvilágosítsák és a nemzetiségi igazgatókat aknamunkájukban ellensúlyozzák.

legmagasabb fokán állt. S mégis lám, vérengző gondolatok szállták meg és ölni akart és nem tudott a szörnyű gondolatoktól megszabadulni, amelyek háborgatták. Egyet tudott: hogy ennek az asszonynak meg kell halnia. Az ő keze által kell meghalnia. S most, mindjárt kell meghalnia, különben ő fog elpusztulni a rettenetes indulatok terhe alatt, amelyek megszállták.

*

S belépett az asszony boudoirjába, aki a tükör előtt ült és — mint föltételezte — csakugyan piperézkedett. A varázsos szépségű asszony búhajós mosolylyal fogadta a férjét, pedig feljé sem fordult. A tudós szemben állt a tükörrel s onnan látta az asszony mosolygását.

— Nos, kedvesem, miért nem lépsz közelebb? Mit tévovázol? Csak nem félsz tőlem? Vagy, ami ennél rosszabb volna, csak nem gyűlöltél meg engem?

A tudós a szoba falához támaszkodott, mert érezte, hogy szédül és tántorog. Annyi báj és ennyi csalfaság egy asszonyban együttesen, talán erősebb lelkű férfit is megszedített volna.

Pillanatra csönd lett a keleti kényelemmel berendezett boudoirban. A tudós egy szót sem szólt az asszony szavaira, csak hirtelen támadt roppant érzelmi föllángolásában eltakarta a kezével szeméit.

Az asszony ezt a tükörből látta s fölugrott helyéről.

— Mi bajod? Mi bajod? — kérdezte ijedten, mialatt a fal mellett mozdulatlanul álló tudóshoz közeledett és hófehér karjaival megölelte.

A férj ezt is eltűrte. Szó nélkül, hang nélkül állt ott; csak a kezét nem vette le arcáról,

Nyilatkozatok a kiegyezésről.

— Saját tudósítónktól.

A kiegyezési tárgyalásokat előreláthatólag május hónap második felében folytatják a két kormány tagjai. *Wekerle* Sándor miniszterelnök ugyanis kérdést tett báró *Beck* osztrák miniszterelnökhöz a tárgyalás folytatásának idejéről. Fölajánlotta egyszersmind, hogy az osztrák képviselőválasztásra való tekintettel, az osztrák kormány állapítsa meg, hogy a választás előtt vagy utána öhajítja-e a tárgyalás folytatását. Az osztrák kormány az ajánlatra még nem válaszolt, de a magyar kormány körében azt hiszik, hogy báró *Beck* a képviselőválasztás után való időre kéri majd a tanácskozás idejének megállapítását.

Ezzel aztán ismét a politika homlokterébe kerül a kiegyezési tárgyalások dolga, amelyet még fontosabbá tesz az a körülmény, hogy a most meginduló alkudozásokról azt mondják, hogy meghozzák az Ausztriával való gazdasági viszonyunk végleges rendezését. És éppen ez a híresztelés okozza, hogy a politikusok, de különösen a függetlenségi párt tagjai között ismét tapasztalható az az izgatott hangulat, amely ezeknek a tárgyalásoknak állandó kísérője. A függetlenségi politikusok ugyanis semmiképpen sem tudnak megbarátkozni azzal a gondolattal, hogy a kiegyezés ügyében folytatott tárgyalások még mindig a körül a kérdés körül forognak, hogy mi fog történni 1917 után.

Az alábbiakban közöljük néhány kiváló politikus véleményét, amelyből kitűnik, hogy milyen nagy hullámokat vet a kiegyezés ügye a politikai világban.

Justh Gyula.

a képviselőház elnöke.

— A kiegyezés kérdésében minden irányban osztom az *Egyetértésnek* azt az álláspontját, amelyet a tárgyalások megindítása óta következetesen védelmez és hirdet. Én is azt kívánom, hogy 1915-ben, illetőleg 1917-ben *Magyarország teljes gazdasági önállósága berendeztesse*. A vámsorompók föllállításával nemcsak a külföld előtt bizonyítjuk be vámterületünk önállóságát, de Ausztriával szemben is dokumentáljuk az önálló vámterületet. A külállamokkal 1917 után kötendő kereskedelmi szerződésekre vonatkozólag az a véleményem, hogy abban az időben, amikor ezek a szerződések aláírandók lesznek, Magyarország már gazdaságilag önálló és Ausztriától független lesz s így egészen természetesnek talál-

lom, hogy *Magyarország teljesen függetlenül Ausztriától a saját érdekei szempontjából fog a külkereskedelmi szerződések dolgában határozni*. Hogy ezek a Magyarország által kötendő külkereskedelmi szerződések Ausztria hasonló szerződéseiivel tartalmilag egyezők legyenek-e, majd csak akkor fogunk határozhatni, most nem köthetjük le magunkat. Egészen önállóan, a magunk érdekeinek megfelelően fogjuk ezeket a szerződéseket megkötni és én remélem, hogy akkor már a függetlenségi párt gazdasági programja az egész vonalon megvalósult.

Barabás Béla.

a függetlenségi párt alelnöke.

— Magyarország 1917 utánra természetesen egészen függetlenül és önállóan köthet csak a külállamokkal kereskedelmi szerződéseket és semmiképpen sem mondható ki, hogy ezeknek a szerződéseknek Ausztria hasonló szerződéseiivel azonos tartalmuaknak kell lenniük. Ez azonban nem zárja ki azt, hogy mi Ausztriával előbb megállapodunk abban, hogy milyenek legyenek ezek a szerződések. Ugy képelem a dolgot, hogy Magyarország és Ausztria valamely kompromisszumot kötnék egymással e tekintetben és főképpen megállapítják azokat a pontokat, amelyekben a külállamokban kötendő magyar, illetve osztrák szerződések egymástól eltérnek. Mindenesetre az az álláspontom, hogy a külkereskedelmi szerződések föltétlenül azonos tartalmára kötelezettséget nem vállalhatunk. Mi nemcsak *Magyarország közjogi függetlenségét, de gazdasági önállóságát is biztosítani akarjuk* és most még egyáltalában nem láthatjuk, hogy 1917-ben milyen szerződések alkalmasak érdekeink megvédésére.

Laehne Hugó.

az autonóm magyar vámtarifa előadója.

— A főmomentum, amely a kiegyezési tárgyalások mai állásában különösen szem előtt tartandó, az a kérdés, hogy 1917-en tülra lehet-e már most az önálló vámterület alapján Ausztriával kereskedelmi szerződést kötni? Ismernem kellene, hogy kívánja ez a szerződés gazdasági viszonyainkat az önálló vámterület alapján rendezni, de közgazdasági szempontból *semmi esetre sem tartom megengedhetőnek*, hogy már tiz esztendővel előre magunkat bármely irányban Ausztriával szemben lekössük. Hiszen nem lehet ma tudni, hogy milyen lesz 1917-ben a mi közgazdasági helyzetünk és hogy mit kell tennünk akkor köz-

mintha el akart volna rejtőzni a sötét gondolatok és szándékok előtt, amelyek megröghanták.

Csak lassan ocsudott föl. De mihelyt kissé eszmélt, eltaszította magát az asszonyi, aki kerekre nyílt szemekkel, bámulva nézett rá.

— Elfrida, hiszel még istenben?

Az asszony megrezzent. Arcát halvány pír futotta el, mintha megsejtette volna a veszedelmet, mely fenyegette.

— Miért kérdezed azt? Hisz te ateista vagy.

— Én az vagyok. De nem rólam van szó. Tudom, hogy ti és a hozzád hasonlók, ha valóságban vagytok, vagy bűn előtt álltok, istenhez szoktatok fohászni, ha nem is hisztek benne. Azért kérdezem: van-e még istened?

— Válság? Bűn? . . . Miről beszélsz?

— Ah, ami a bűnt illeti, azon te már túl vagy. Te most válságban vagy. Imádkozz, ha tudsz.

— Nem értelek. Beszélj világosan — szólt sápadt ajkakkal a nő s révedezve nézett körül.

— Meg fogsz hálni, Elfrida. Ösmerem bűnödöt. Tudok mindent. Mindenre rájöttem. Ezért meg kell hálnod s ha akarsz imádkozhatsz még. Elfrida leroskad a dívánra s kezét mintegy elhárítván terjesztette férje felé.

— Meg akarsz ölni? — rebegte — el akarsz pusztítani? Hogy? Miképpen? Talán megfojtasz? Szíven akarsz lötni?

— Még nem tudm, de készül a halálra. Az asszony most minden lelki erejét összeszedte s fűrkészve nézett férjének indulatoktól eltorzított arcára. Elég éles szeme volt, hogy megijátta rajta az elszántságot és transcendentális akaratot.

— Helyes! — kiáltotta a nő, a nélkül,

hogy fölkelte volna — tedd meg, amit tenni akarsz. Ölj meg. Ne jélj. Ki vagyok szolgálatva neked. Menekülni sem tudok. Te elég biztonságban is lehetsz s végrehajthatod szándékozdat. Az esküdtek fel fognak menteni. Nagy neved van. Híres ember vagy. Ha ilyen ember öl — fogják hived mondani — akkor bizonyára nagy, emberi okai voltak rá. Te azután a sorompóktól visszaférhetsz görebeidhez, lombikjaidhoz s keresheted tovább is az égi és földi igazságokat.

— S egy szavad sincs mentségedre?

— Oh, van szavam. De te nem azt kérdezted, van-e mentségem. Neked hived azt fogják mondani, add elő mentségedet. Te azonban csak ölni akarsz a nem védő beszédet hallgatni.

— Nem, nem! szólt fojtott hangon a tudós — meghallgatom, hogy miért csaltál meg? Nem szerelemből vettelek-e nőül? Nem halmoztalak-e el minden jóval? Nem adtam-e neked neved? Tisztelt, nagy neved, mely előtt mindenki meghajol? S mégis, mégis . . .

— Ez mind igaz — hebegte a nő hangja lassankint emelkedett s oly intenzívve vált, hogy a tudós szívet átjárta — de kérdezted-e valaha, hogy viszonzom-e szerelemedet? Még akkor sem, amikor kezemet megkértem. Beállítottál szüleimhez, akik szegény sorban voltak *megkértem*. Meg is kapták. Hogy is lehetett volna ilyen derék s nagynevű kérőt elutasítani. Hogy a szívem megnyílt-e előtled? . . . Ki kérdezte azt tőlem? S ki bibelődött azzal a kérdéssel, hogy én talán más után vágyódtam, mint bevonulni ide, ebbe a fényes lakásba, a díszes butorok közé. Te elégnék tartottad engem törvényes feleségeddé tenni s azt hitted, ez elég egy

gazdasági érdekeink nyomatékos megvédelmezésére. Elismerem, hogy nagy vívmány volna, ha a vámsorompók tényleges felállítását 1917-re már most föltétlenül biztosíthatnánk, de erre egyébként is alkalmat ad az 1867-ki kiegyezés. Nem szabad szem elől téveszteni azokat a közgazdasági nagy előnyöket, melyeket a teljes gazdasági önállóság és függetlenség nyújt, s éppen ezért az 1907-en tulra való szerződést csak az esetben lehetne elfogadni, ha teljes gazdasági önállóságunkat és függetlenségünket biztosítja úgy, hogy mi tisztán a magyar közgazdasági érdekeket tartva szem előtt, rendezhetjük majdán a külállamokkal szemben gazdasági viszonyainkat. Ehhez, mint első lépést, föltétlenül szükségesnek tartom, hogy az 1910-ben lejáró közös bankszabadalom meg ne hosszabbíttassék és már 1910-ben a külön magyar nemzeti bank felállíttassék. Természetes, hogy a következő lépés, még a külfölddel kötött kereskedelmi szerződések lejáráta előtt, az volna, hogy — amint az Egyetértés már ismételt hangra hozta — egy új, tisztán Magyarország érdekeit szem előtt tartó magyar autonóm vámtarifa kidolgoztassék, amelynek alapján aztán úgy Ausztriával, mint a külállamokkal a kereskedelmi szerződésekre vonatkozó tárgyalások megindíthatók lennének. Azt természetesen találok, hogy Ausztriával lehetőleg igyekezzünk közgazdasági jó viszonyban maradni, de a kedvezményeket százalékokban megállapítani, most, amikor a vámtarifa, amelynek alapján szerződni fogunk, még nincs meg, nem lehet.

Hoitsy Pál

a függetlenségi- és 48-as párt alelnöke.

— Az 1917 után kötendő külkereskedelmi szerződések jellemé föltét az eszmecsere még nem záródott le és nem is alakult ki egységes fölfogás. Két vélemény áll előtérben. Az egyik azt mondja, hogy a külkereskedelmi szerződések a monarchia két állama által külön kötendők meg, de azonos tartalommal. A másik vélemény az, hogy még tartalmilag sem kell egyeznie. Mindkét fölfogás mellett is, ellene is hozhatók föl érvek, azonban még nagyon is behatóan kell foglalkozni a kérdéssel mielőtt végleges ítélettel állást foglalhat az ember.

Emödy József,

agrárius, az alkotmánypárt tagja.

— A magyar gazdaközönség az Omge agitációja következtében ragaszkodik ahhoz, hogy

arasznyi sziv meghódítására. Én valóban föltettem magamban, hogy hálás és hü hitvesed leszek. De hálából s köteleességtudásból még egyetlen asszony sem maradt hü. Mit tehettem én róla, ha nékem sajgott szivem háborgott, lelkem kiszállt e fényes lakásból, melynek ablakai örökké el vannak függönyözve s vágyódtam én, ami fölöslegessel elhalmoztál, hanem arra, ami asszonynak nélkülözhetetlenül szükséges. Te elvonultál a lombikjaidhoz. Társalogtál a világszemlékkel s ki tudja, talán meg is fejtetted már az örökkévalóság problémáját. Hü mindig, de mindig egyedül voltam.

— Hát a gyermeked?

— Igaz: van gyermekem. De a gyermeknek csak én adok mindent, amire szüksége van. Szeretetet, figyelmet, gyöngédséget. A gyermek nekem még most semmit sem ad, abból legalább nem, ami után sóvárogtam. S utamba jött az, akít szerettem. S szerettem asszonyi szivvel, asszonyi sóvárgással. Bizony mondom, nem ő csábított. S mint a halál küszöbén, megvallom: én csábítottam. Mert mind egy az, ha vágyódom utána, hogy gondolatban, képzeletben követem-e el a bűnt, vagy ha valóban elköttem. S elköttem. Tudtam, hogy ti bűnnek minősítitek azt, ha egy asszony gyengébb, mint a természet törvényei. De te, a természetbuvár, tudhatod, hogy az egyén, akármilyen erős is, hiába száll szembe a természet törvényeivel. Én sem voltam erősebb a nagy, a végtelen, a legyőzhetetlen természetnél. S mégis halállal sújtasz, mert nem vettem erősebb, mint a természet. Te nem vettél fáradságot magadnak, hogy engem meghódíts. Hisz törvényes férjem vagy, akinek hivatalból és köteleességszerűen kijár az asszony részéről

a külkereskedelmi szerződések az Ausztriával kötött kiegyezéssel egyszerre járjanak le. Így tehát azt kívánjuk, hogy most a kiegyezés a szerződéses alapon és a közgazdasági bizottságban már elfogadott magyar vámtarifa alapján 1917-ig kötéssék meg. Az 1917 utáni időre a gazdaközönség már beletörődött abba, hogy Magyarország vámterülete önálló legyen, de a vámsorompók felállításával ragaszkodik a kölcsönös 30 százalékos kedvezményes elbánáshoz. Ebben látjuk az egyedüli biztosítékát annak, hogy az önálló vámterületre való átmenet rázkódítás nélkül történik meg, mert így a gazda időt nyer a megerősödére és Ausztriával szemben egy esetleg 1917 után beálló vámháborúra is előkészülhet.

A gazdaközönségnek ezt az álláspontját még gróf Károlyi Sándor fikszirozta és az 1905-iki választások után Kossuth Ferencel, a függetlenségi párt elnökével, ilyen értelemben meg is állapodott. Mi tehát bizalommal nézünk a most kezdődő újabb tárgyalások elé és csodáljuk, hogy éppen a függetlenségi párt van ellenzői ennek a tervnek. Pedig csak ez az egyetlen módja annak, hogy a függetlenségi párt programját megvalósítsa. És a pártnak figyelemmel kellene lennie arra is, hogy köztünk, agráriusok között is sokan vannak, akik ellenzik Kossuth Ferenc tervét, csak azért, mert azt remélik, hogy 1907-ben már a függetlenségi párt nem lesz többségben, nem lesz kormányon s így meg fogják tudni csinálni azt, hogy minden maradjon a régiben, tehát a 30 százalékos vám se legyen meg.

Budapesti, április 30.

Küldöttség Kossuth Ferencnél. Szabolcs vármegye, Nyiregyháza városa és több érdekelt szabolcsvármegyei község küldöttsége tisztelgett ma délelőtt Kossuth Ferenc kereskedelemügyi miniszternél. A küldöttséget Meskó László igazságügyi és Mezőssy Béla földművelésügyi államtitkárok vezették. Majerszky Béla, a küldöttség szónoka hivatkozással arra, hogy az érdekelteknek erre vonatkozó kérényét egyszer már elutasították, arra kérte a minisztert, hogy a nyiregyháza—nagykálló—nyiradony—érmihályfalvai vonal kiépítésére vonatkozólag az előmunkálati engedélyt megadni kegyeskedjék. Kossuth Ferenc kereskedelemügyi miniszter szívesen fogadta a küldöttség tagjait és válaszában kijelentette, hogy az elutasítás tisztán formai okokból történt és az előépítési engedély megadásának semmi sem áll útjában.

a szerelem. S ha véletlenül nem kapja meg azt a szerelmet, akkor öl. Ölje te is. Vágy agyon; tépj darabokra; eméssz el tüzzel-vassal!

S mit bizonyítasz be majd? Talán azt, hogy igenis méltó voltál a szerelemre? Haha? Azt ugyan nem. Ám, azt bebizonyítod, hogy vadállat voltál, aki, ha nem tud hódítani, hát öl. Az esküdteid pedig azt fogják mondani: nem vadállat volt, hanem ember. És föl fognak menteni: Ölje meg hát, miután mindent tudsz. Ne félj, az esküdtek föl fognak menteni téged s néhány hónap múlva más asszonyt ölhetsz meg . . .

A tudós reszketve, megsemmisülve hallgatta a szenvedélyes kitérést. A tudós gondolkozása, éleslátása, ha előbb konfliktusban volt is a férfi szenvedélyeivel, most győzedelmeskedett. Érezte, hogy ő a bűnös, nem az asszony s pirulva, megszegyenülten vallotta be önmagának, hogy az asszony tudta, mi az élet és ő — a tudós — volt hozzá képest a tupatlan.

— Bocsáss meg, Elfrida — mondotta fojtott hangon, reszketve — te mélységeket nyitottál meg előttem, melyeket azelőtt nem láttam. Érzem, hogy én is bűnös vagyok s talán én vagyok egyedül a bűnös.

S az asszony megbocsátott. Asszonyok mindig készek a bocsánatra, különösen, ha a halál elől menekülnek. De nem gondolt-e titokban kedvesére, vagy megnyílt-e szíve a férje előtt? . . . Ki annak a megmondhatója? . . .

A hármasszövetség alkonya.

Aehrenthal báró, a magyar-osztrák „nagy-hatalom” még aránylag kezdő külügyminisztere Berlinbe utazik. A híradás szerint ő kegyelmessége sem valamelyik kastélyát nem szándékozik reparáltatni, sem pusztán privátpasszióból nem utazik, hanem a leghatározottabb diplomáciai kényszerítésétől üzetve keresi fel a Sprec-parti metropolist, ahol a teutonok hatalmas uralkodójától fog audienciát kérni és kapni is. Miért? Mi okból?

Számoljunk az adott körülményekkel. Ves-sük latba, hogy Aehrenthal már volt Berlinben, ahol bemutatkozott, mint a hármasszövetség új, ismeretlen kaliberű diplomáciai munkatársa. Tehát az etikettformaságon már tulesett. Ha tehát Berlinben már bemutatkozott, akkor mi célból utazik ugyanoda? És miért ép akkor, amikor a nemzetközi politika egén imitt-amott mutatkoznak a viharfelhők, a mikor Edvárd király végigvizitelt Közép-Európát, amikor még egyéb kölcsönös uralkodói vizitek vannak hátra s a mikor annyi sok, részint megoldatlan, részint teljesen új nemzetközi konstellációkról szóló kérdések kerülnek napirendre? . . . Nos tehát: Aehrenthal ép ezért siet, bár óvatossá várákozással épen Berlinbe. Mert a hármasszövetségnek nevezett béke fenntartó alkalmi társulás szoliditása felettébb megrendült, a hármasszövetség beteg, szervi kapcsolatai, kötelékei — ha ugyan voltak és vannak ilyenek — lazulnak, ilyen körülmények között tehát a diplomáciai házi orvos készörömet siet konsiliumra, hogy legalább megnyugtathassa magát arról, hogy a katasztrófát elkerülni nem lehetett. Aminthogy az a katasztrófa, t. i. a hármasszövetség széthomlása minden tudakos diplomáciai frázisinjekciók dacára előbb utóbb be fog következni. Aehrenthal báró bejelentett berlini útja tehát egyértelmű a hármasszövetség kórságos voltának a konstataálásával. Mi is állandóan azt vallottuk, és a meggyőződésünkben semmiféle jól megfogalmazott külügyi ekzpozé, vagy pedig a trónbeszédnek formaisága meg nem ingat, hogy a hármasszövetség fenmaradását kizártnak tartjuk és semmi politikai, vagy diplomáciai őszinteséget nem látunk megpecsételve a mai hármasszövetség papirosformájával.

Tekintsük csak közelebbről és mérleljük át a közelmúltak eseményeit:

Az algecirászi konferencia látszólag barátságos befejezésének érdemé a bécsi külügyi hivatal sajtóinformációja szerint a magyar-osztrák nagyhatalom volt külügyminiszterének, Goluchowskinak tudják be. Holott a közös külügyminiszter akkori jó szolgálatai csak arra szorítottak, hogy a nemzetközi konfront kiélesedését sikerült valamiképpen elodáztatni. Azonban az olasz és a francia befolyás nem szűnt még Marokkóban és az eléggé életerősnek látszó francia köztársaság a berlini külügyi hivatal minden leplezett bosszankodása dacára. Udiát megszállotta s ezzel újabb katonai operációs bázist teremtett magának: Erre Németország azzal felelt, hogy a marokkói szultánnál német vállalkozók nagytőkésék részére megszívlelendő közmunkákat csikart ki. Mind-ezt megelőzőleg azonban Edvárd angol király személyesen vette kezébe a brit tengeri nagyhatalom népszerűsítésének hatalmas munkáját, a spanyolok és britek között a politikai és diplomáciai érintkezés pontjait, alkalmait szaporította, személyesen elment Cartagenába, ugyanott készséggel felajánlotta segédkezését a spanyol flotta újáteremtésére, angol nagytőkésék vállalták el a spanyol tengeri kikötők modern kiépítését, angol hajó gyárak fogják szállítani az egykori spanyol armada utódjait. A francia köztársaságot a brit nagyhatalom barátságának immár megnyerte, angol tengerészek viziteit Párisban. És Edvárd király, akiről a németországi sajtó szíves örömet híreszteli, hogy betegeskedik, Gaestában találkozik az olasz királyval. Lépésről-lépésre halad tehát előre s már-már Berlinben és Bécsben fanyar ábrázatokkal konstataálják, hogy az angol splendíid isolation-nak vége van, ellenben következik egy másik elszigetelés, az pedig egyelőre csak Németországra vonatkozhatik. Az angol világpolitika, úgy látszik, ráunt a teuton nagyzási mániára s a brit oroszlán mutogatni kezdi a körmeit. Olaszország pedig a rapallói diplomáciai légyott után torpedóállomásokat létesít,

hajóhadát hihetetlen mértékben fejleszti, természetesen a magyar-osztrák flottával viszonyítva. És itt is az angol nagytőke kezd dolgozni és nemsokára a Drednought típusai fogják őrizni az adriai tenger nyugalmát és nem a Habsburg, Wien, Budapest, Szigetvár és a többi... Kiderül, hogy Tittoni lefőzte, alaposan rászédte Bülowot, nem szólva arról, hogy Aehrenthal nagyon jelentéktelen diplomata ahhoz, hogy miatta az olasz diplomácia legkevésbé is aggódjék. Az olasz király biztosította magának Görögország rokonszenvét, Montenegró ugyanis jó részt olasz befolyás alatt áll, így tehát az olasz diplomácia a Balkánon szépen megkerüli a magyar-osztrák „nagyhatalmat”. Összefoglalva mindezt: az angol tengeri nagyhatalom, amelynek hatalmas alteregója Japán, érdekkörébe vonja, vagy legalább is vonja Olaszországot, Spanyolországot, a francia köztársaságot. Angol világtőke fogja az olasz, spanyol hadiflottát, szilárd alapokra fektetni s ezzel a világhatalmi vagy legalább is európai érdektársulattal szemben hol és melyik vidéken, melyik tengeren, melyik gyarmatosításra alkalmas területen mérésznél felvenni a versenyt a nagy Németország a maga elszigelettségében? Hol és merre akarná, vagy lenne képes világhatalmi, vagy csak nagyhatalmi versenytartóit megvalósítani? Nem is szólva arról, hogy a magyar-osztrák nagyhatalomnak valóban csak szándékos jelentősége oly hatalmas érdektársulással, mint a minő ép most alakul ki a világ színpadán, valóban számításba sem jöhet. Hogy mi indította a hármasszigetkirályságot erre a nagy horderejű akcióra, arra megtaláljuk a választ a németiség nagyási mániájában. Elvégre Németország óriási erőfeszítéseket tesz arra, hogy tengeri nagyhatalom lehessen, hogy minden legtávolabbi érdekszférikáját megbontogasson. A hágai békekonzferencián is — amelynek utópikus értéke a jelen viszonyok között világos, mert ép Németország az, amely a legkevésbé ösztönözött portálja a konferencia céljait — Németország volt az, amely az anglófióbiáját bebizonyította. Ha tehát ezek után Anglia, tengeri és tőkeerejének tudatában a németiség törekvéseit rendkívül ügyesen nemcsak parirozza, hanem valósággal semlegesíti, holt pontra szorítja vissza, azt indokoltnak kell elfogadnunk annál is inkább, mert az angol érdekkör befolyása abban a hatalmas országok társulásában, amely keletkezésében van, sokkal inkább biztosítja az európai békét, mint a német hegemonia oktrojálása Közép-Európára. Látni való tehát, hogy az egész hármasszövetség műrzstégi egyezményestől, mindenestől nem ér ma egy hajító fát. Ami közös külügyminisztereink pedig ennél is kevesebbet értek, mert rendszerint önálló ideában szükkölködő diplomáciai kirendeltjei voltak a berlini külügyi hivatalnak. Vakon hittek és hisz talán Aehrenthal is abban, hogy a német preponderanciát sikerül a hármasszövetség támogatása útján megmenteni, vagy legrosszabb esetben hajlandó lenne egy szent-szövetséget lanszirozni, amely a népek és nemzetek kedélye, felfogása, céljai, léteérdekei ellen volna képes exisztálni. Most pedig jön a brittek hatalmas uralkodója s felveti a tengeri nagyhatalmasság kérdését. Egyszerre lefújja ezt az ész nélküli, erőszakolt flottáépítési versenyt, melyben Németország és az osztrák-magyar monarchia tetszelegtek maguknak. És most úgy látszik, hogy az angol splendid izoláción-t fel fogja váltani a német és természetesen a magyar-osztrák. Mert ennyi gyakorlati jelentősége van ime a hármasszövetségnek, vagyis: semmi. Rapallo után jön Cartagena, azután Gaeta, ezt pedig követi Aehrenthal forszírozott berlini utazása. Gazdasági, ipari, kereskedelmi és békevédelmi érdekekből a hármasszövetség jelentősége hirtelenében valami tizenhatodrangúvá süllyedt le. S amíg eddig a német szerette azt kiáltani a nemzetközi arenában, hogy „Balon frei!”, ezután a Közép-Európa tekintélyes államaival szövetkező angol uralom mormogja erejének nyugodt öntudatában a „hands off-t”, mi pedig, magyarok, a kik súlyos nemzeti harcunkat vivjük a „jó szomszéd“-dal, gondolkodóba esünk afelett, hogy most odaát Ausztriát akarják megteremteni ellenük — Prágában? Ezért ne aggódjunk. De ha arra kerülnek majd a katonai, s különösen a flotta-szaporítási tervek: kérdezzük meg a nagyon tudós és nagyon biztos külügyi hivatalunkat az egész közös kormányással egyetemben: hát nem esztelenség a fél világgal

szemben felvenni a keztyűt, nem szólva arról, hogy valjon érdemesnek találják a hármasszövetség kettőre olvadó szövetségnek Dél-Európából és a ködös Albionból a keztyűt odadobni? . . .

Mindenesetre kíváncsi figyelemmel fogjuk kísérni, hogy Aehrenthal mit nem fog végezni Berlinben. Mert ilyen hatalmas diplomáciai sakkhuzásra, minő az angol királyé s az olasz diplomáciáé, egy valóságos magyar-osztrák külügyminiszter megnyugtató kadenciát sem a különben türelmes papíron, sem a valóságos gyakorlatban nem tud találni. Kétségtelenül czélszerűbb lesz eloldozni a mi kisdéd sajkánkat attól a hajótól, a mely vagy zátonyra jut, vagy pedig más, ellentétes irányban fog valamely csöndes révbe menekülni . . .

Sauve, qui peut!

Budapest, április 30.

Egy elmaradt interpelláció. Történt, hogy a magyar képviselőházban akadtak olyanok, akik figyelmessé lettek az ország határán túl készülő, de bennünket is nagyon érdeklő eseményre. A hágai békekonzferencia és Angliának ismeretes leszerelési indítványa, amelyet ez elé a konferencia elé kíván terjeszteni, keltette föl ezt a szokatlan érdeklődést. Az érdeklődésnek alapja pedig az volt, hogy Németország az ő szövetséges társait Olaszországot és Magyarországot-Ausztriát, arra akarja bírni, hogy a hágai konferencián ez ellen a mindenképpen helyes és humánus indítvány ellen foglaljanak állást. Ausztria és annak külügyminisztere, aki állítólag Magyarország külügyeinek is gondozója lenne, természetesen készséggel rendelkezésre áll a német szövetségesnek, aki a magyarok elleni hadjáratban mindig támogatja s így szívesen kijelenti, hogy ő tovább fegyverkezik. Báró Aehrenthal közös külügyminiszternek ez az emberi érzéssel szembeszálló és a magyarság érdekeit határozottan sértő állásfoglalása indította a múlt héten, április 25-én *Rakovszky* Béla és *Visontai* Soma képviselőket arra, hogy ebben az ügyben interpellációkat jelentsenek be. A külpolitika azonban kívül esik a bécsi fölfogás szerint a magyar országgyűlés hatáskörén, báró Aehrenthal tehát rövidesen utasította *Wekerle* Sándor miniszterelnököt, hogy miután a magyaroknak a külpolitikához semmi közük sincs, intse le ezeket az alkalmatlan interpellációkat. A miniszterelnök nyomban el is járt a meghagyás értelmében és *Rakovszky* Bélát sikerült is leintenie. *Visontai* azonban csak arra volt hajlandó, hogy interpellációját elhalasztja, amíg a miniszterelnök a szükséges felvilágosításokat a külügyminisztertől megkapja. Aehrenthal ekkor *Esterházy* osztályfőnököt küldte szigorú utasítással Budapestre, hogy legyen már vége ennek az alkalmatlankodásnak. *Visontai* azonban, miután ma a képviselőház két heti szünetet kezdett, nem akarta tovább halogatni az interpellációt és a képviselőház ülése előtt sürgős interpellációként jelentette be. *Justh* Gyula elnök a bejelentést tudomásul is vette, de a miniszterelnöknek annál kellemetlenebbül esett. *Wekerle* elkérte *Visontai* től az interpelláció szövegét, amely így hangzik:

1. Hajlandó-e a t. miniszterelnök ur felvilágosítást adni, hogy Magyarország és Ausztriának mi az álláspontja azon indítvánnyal szemben, melyet az angol kormány a júniusban Hágában összehívott békekonzferencián való tárgyalás végett az orosz programmpontok kiegészítéseként bejelentett és amelyeknek az volna a céljuk, hogy az egyes államok katonai fegyverkezése nemzetközi kötelező megállapodásokkal korlátoztassék és így a népek folyton emelkedő katonai terhen könnyíttessék?

2. Igaz-e, hogy Magyarország és Ausztria és a velünk szövetekezett német birodalom diplomáciája útját kívánja állani az angol indítvány érvényesülésének?

Ha az igaz, milyen szempontok vezetik külügyi kormányunkat, hogy ezen állásfoglalásra határozta el magát?

3. Hajlandó-e a t. miniszterelnök ur befolyását, melyet számára az 1867: XII. t.-c. a külügyek vezetése és irányítása körül biztosít, oly módon latba vetni, hogy a konferencián a megjelenő képviselőink magatartása és állásfoglalása Magyarország népének jól felfogott érdekeivel összeegyeztethető legyen?

A miniszterelnök elolvasta és azután átadta neki a következő nyilatkozatot:

Visontai Soma országgyűlési képviselő a hágai békekonzferencia ügyében interpellációt kívánt

miniszterelnökhöz intézni. Minthogy azonban a miniszterelnök ebben az ügyben kimerítő felvilágosítást adott a képviselő urnak és azt is kijelentette, hogy a legközelebb kínálkozó alkalommal ebben az ügyben nyilatkozni fog, a nevezett képviselő ur megnyugodott és egyelőre nem interpellál.

A külügyekbe tehát nem avatkozunk, azt Aehrenthal csinálja . . .

Cseléd és gazda.

— A munkásügyi bizottság ülése. —

A munkásügyi bizottság ma délelőtt 10 órakor *Giesswein* Sándor elnöklésével folytatódólagosan tárgyalta a gazda és gazdasági cseléd közötti jogviszony szabályozásáról szóló törvényjavlatot. Előadó *Bernáth* István volt. Az ülésen részt vettek: *Darányi* Ignác földmivelésügyi miniszter, *Mezőssy* Béla államtitkár, *Bartóky* József miniszteri tanácsos és *Németh* József osztálytanácsos.

A 14. §-nál *Horváth* József (marosújvári) indítványozza, hogy elemi csapás esetén a gazda ne legyen köteles cselédet elfogadni. *Darányi* Ignác ellenzi az indítványt, mire a bizottság el is vetette. A 13., 14. és 15. szakaszt *Szatmári* Már stílárius módosításaival és *Mezőfi* Vilmos oly irányú módosításával, hogy a cseléd nem köteles szolgálatba lépni, ha a lakásban veszélyesen ragadós beteg van, elfogadták. A 17. szakasznál *Mezőfi* Vilmos indítványozza, hogy a szolgálatba be nem lépő cseléd ellen karhatalom ne legyen alkalmazható. *Fried* Lajos szükségesnek tartja a karhatalmat, míg *Szatmári* Mór fölöslegesnek és gyűlöletesnek tartja. *Kecskeméthy* Ferenc szintén a kihagyás mellett foglal állást. *Darányi* Ignác földmivelésügyi miniszter gyakorlati szempontból kéri a szakasz változtatlan elfogadását. *Révay* Simon báró felszólalása után a bizottság két szótöbbséggel az eredeti szöveget fogadta el. *Horváth* József (marosújvári) indítványozza, hogy a gazda ellen ne lehessen karhatalmat alkalmazni. *Szatmári* Mór ellenzi a módosítást. *Darányi* Ignác szintén nem fogadja el *Horváth* módosítását. A bizottság *Fried* Lajos, *Inkey* József báró, *Mezőfi* Vilmos és *Török* Kálmán felszólalásai után az eredeti szöveget változtatlanul elfogadta.

A 23. §-nál *Mezőfi* Vilmos: A cselédnek legalább nyolc órai pihenő kell. Ezt ki kell mondani a törvényben is. *Fried* Lajos: *Mezőfi* javaslatát kivihetetlennek tartja. *Ernst* Sándor és *Bernáth* István felszólalása után *Darányi* Ignác kijelenti, hogy az időt fixirozni lehetetlen. A bizottság a javaslat eredeti szövegét fogadta el.

A 24., 25., 26., 27. §-okat stílárius módosításokkal elfogadták.

A 28. §-nál *Mezőfi* Vilmos indítványozza, hogy a kiscgazdák ne viseljék a cselédnek orvos-és orvosság-költségeit, hanem fizesse azokat az állam. *Ernst* Sándor: Sürgeti a kötelező cseléd-és mezőgazdasági munkásbetegség-élyező felállítását. *Darányi* Ignác miniszter kijelenti, hogy az ügygyel már foglalkozik ő is és a földmivelésügyi miniszterium is.

Fábry Károly a 28. § miatt általánosságban sem fogadta el a javaslatot. Ez a javaslat olyan terheket ró a gazdára, hogy elviselni sem tudják. A paragrafus törlését kéri. *Ernst* Sándor felvilágosítja *Fábry*t, hogy a gazda eddig is tartozott viselni a betegség költségeit. *Szatmári* Mór hozzájárul a szakasz első bekezdéséhez, de kéri, hogy a gyógykezelés kötelezettsége a szolgálati időnek nem 15-dik, hanem már 8-ik napjától kezdődjék. *Kecskeméthy* Ferenc elnének tartja, ha a gyógykezelési kötelezettség csak 30 napra terjed ki. *Inkey* József báró ellenzi *Szatmári* módosítványát, ellenzi a többi módosítványokat is. *Vásárhelyi* Dezső a földmivelésügyi bizottság módosítása mellett szólalt fel.

Darányi Ignác földmivelésügyi miniszter szintén ellenzi *Szatmári* módosítványát. Indítványozza, hogy a kiscgazda az orvosszerekekért fizetett összeg felét csak a cseléd családtagjainak betegsége esetén vonhassa le a cseléd béréből. *Bernáth* István és *Szilassy* Zoltán felszólalása után a bizottság a paragrafus első bekezdését *Vásárhelyi* Dezső módosítványával fogadja el. A paragrafus többi részét a földmivelésügyi bizottság megszövegezésében fogadták el.

A 29. §-nál *Mezőfi* Vilmos indítványozza, hogy a munkáslakások építését ne tolják ki tíz évre, hanem *Darányi* Ignác földmivelésügyi miniszter az eredeti szöveg elfogását kéri. Aki teheti, ugyanis megteszi előbb is felépíti a cseléd-lakást. A bizottság *Mezőssy* Béla, *Szatmári* Mór, *Kecskeméthy* Ferenc, *Inkey* József báró és *Bernáth* István előadó felszólalásai után az eredeti szöveget fogadta el.

A következő ülést holnap délelőtt 10 órakor tartják.

A t. Házból.

I. Bevezetés.

Hol is hagytam félbe? Gondolom, téli idő volt s a politikában a tavaszt vártuk. Aztán folytatólagosan vártuk. Belitska Bénivel találkoztam az Andrássy-uton. Emlékeznek-e még rá? Mindig harag nélkül politizált és hogy ezt tehesse, korán kelt. A felesége, a méltóságos asszony, zászlószentelési ünnepeket rendezett. Belitska kimaradt. De a politikai érdeklődést nem hagyta abba:

— No, domine spectabilis, hogy mint vannak az urak ott bent a koalícióban?

— Jól, uram. Egyelőre várunk. Most mi vagyunk aképpen, hogy várhatunk.

Akkoriban éppen főztek valamit Biharban, meg egyházi közgyűléseken, de az étel megkocsmásodott.

— Igen, igen — morfondirozott Belicska — hanem mink is várhatunk ám. Csak csinálják meg az urak a kiegyezést, meg a létszámemelést.

Az ország politikai életének termőföldjén ez a két kérdés olyan volt, mint két széles, mély árok, a fenekén hínár és dögleletes mocsár. Nehéz volt zengedezni, kerülgetni kellett ezt is, azt is. Nagy havak estek és nem akartak eltakarodni. A szegény politikai krónikás furfanghoz folyamodott. Hátha a népet inkább érdeklé az adó. Foglalkozunk az adóval. Rekrimináljuk, hogy nagyon zaklatnak a végrehajtók. Így is tevénk. Az adózás mindenkinek érzékeny állapota és népszerűen lehet miatta panaszkodni.

Azóta jó darab idő mult el, amíg most megint munkába kell állnunk új házban, új közönség részére. (Szíves jóindulat kéretik.)

— Ön politikai karcokat fog nekünk írni — mondta az új gazdám — és pedig a legelső május elsejére, talán a képviselőházból.

Tehát megint fel kellett kelni és folytatni ahol félbehagytam, böngészni a reggeli lapokat, tanulmányozni a közállapotokat, szereplő egyéniségeket, az áramlatokat, a divatokat, árnyalatokat és több efélét, hogy tájékoztatni lehesen az olvasót afelől, hogy miről van szó. (Különösen olyankor, amikor semmiről sincs szó.) Ugyancsak csodálkozott az egész ház népe, hogy már hajnali kilencz órákor elindultam hazulról. Az udvari lakás doktorkisasszonya ijedten futott be a folyosóról, tetten éretvén egy doktor kisasszonyra nézve főbenjáró bűnben, a vasalószén fujásában. A ház-mester hirtelenében nem tudta, hogy jó reggelt kívánjon-e, vagy jó estét. Tehát semmit se kívánt. Mivelhogy az olyan ur, aki ily korán kel, nem is ur.

De az utcán mégis találkoztam élő és mozgó emberekkel. Sőt éppen magához Darányi Ignác földmiveltügyi miniszterhez volt szerencsém a Teréz-köruton gyalog és esőben. Egy miniszteri tanácsos volt vele s a parlament irányába mentek. Persze, persze, azt is tudni kellene, van-e ma egyáltalában ülés és hogyha van, hány órákor van. Megmondja a hirdető oszlop. Dél előtt tizenegy órákor. Még addig két órát olvashatunk és sétálhatunk. Csakhogy a hajnali Darányi már nem hagyott nyugton.

— Halló! Igen? A Házba ment Darányi miniszter? Igen? Munkásügyi bizottság? Igen? Cselédtörvény? Igen?

Sejthettem volna. Hisz minden lapban benne van, hogy a bizottságok munkásjavaslatokkal foglalkoznak. Továbbá az is benne van minden lapban, hogy számos javaslatot át kell vinni a bizottságok retortáin. A kisebb boltokban piros kokárdákat és papirosrózsákat árultak május elsejének alkalmára, amikor szintén beszélni fognak a javaslatokról.

Egyébként azonban semmisen változott. A t. Ház ormán ott lógott a villámhárító mellett a magyar zászló és a horvát zászló. Tíz óra után már gyülekeztek is a képviselők és diszkuráltak az — időjárásról.

— Már éppen mondom tegnap — nyilatkozott egy jelentős államférfiu — hogy az égből valami koalíció történt és átmenetileg kapcsolták a napot.

— Én azt hiszem — felelte a társa — hogy a nép egyáltalában nem törődik a koalícióval, hanem inkább az idővel és az adóval.

— Ugy van! Ugy van! — hagyta helyben Rátkay László — Ugy van! Az adó! Csak legalább annyira mennénk, hogy a nép tudná, hogy mennyit és miért kell fizetni.

— Tudja a foglaláskor...

— Még én se tudom. Éppen a horvátok millióinak aktái voltak nálam, amikor egyszer kopogtatnak és bejön a végrehajtó, meg a becsüs, hogy ők foglalni akarnak tíz vagy tizenkét forint községi adóhátralék miatt. Jól van, mondom, jókor jöttek, itt vannak a horvát milliók, foglalják le. De a végrehajtónak nem smakkoltak a horvát milliók, tehát fizetnem kellett. Az adót csak fizesse az ember és ne kérdezze miért.

Helyben vagyunk már, ugy-e? Itt vagyunk a régi témánál, a mikor legcélrányosabb az adóról beszélni.

Feltűnt azonban, hogy sokan igyekeznek a Házba. Egészen ismeretlen emberek vegyülnek a társaságba. Jól megtermett piros-pozsgás vidéki alakok és vékony ügyvédjelöltek változva.

— Esetleg valami nagyon érdekes tárgya lesz a mai ülésnek? — tudakoltam a legelső parlamenti doktortól, akivel az előcsarnokban találkoztam.

— Nem — válaszolta ő. — Hanem megérkeztek az estéli és reggeli vonatokkal a vidéken telelő honatyák, hogy felvegyék a májusi járandóságot, eljöttek az ügyvédjelöltek a különböző fizetési meghagyásokkal és itt vannak a horvátok...

— Miért a horvátok?

— A horvátok? Mint rendesen, mozgalmat csinálni jöttek. Követeléseket pontokba foglalnak, előterjesztik, megtanácskozzák. Csinálnak egy kis zavart. De nem tudni mire jó. Néha horvát zavarral el lehet odázni más zavart.

A horvátok a politikában azt a szerepet játsszák, mint a macska az éléskamrában. Ha a gazdasszony rendet akar csinálni a kamrában és kimegy leszidni a szakácsnét, hogy mért hagyta fedetlenül a tejeles lábast; ezalatt beszökik a macska és megeszi a tejfölt. De legalább most már nem kell befődni.

Summa-sumarum: a bevezetéssel már elkészültem, mire az egész t. Ház területén nagy csöngetések hangzottak. Tapasztaltak-e már önök parlamenti karcokat írók aki az ilyen csöngetést fel ne jegyezte volna, konstatálván melléje, hogy az ülést az elnök megnyitja. Ugy-e bár nem?

Holott ebben a minutában egy elegáns, sötétszürke ruhás és világos kalapu dáma érkezett a folyosóra és az idegenek karzata felé ment. Előkelő képviselők körülvettek, udvaroltak:

— Ilyen tavasziasan jött. Talán jó hírt hallott.

— Igenis. Azt hallottam, hogy maguk ma vakációt kapnak és vagy két hétig nem papolhatnak. Ha van igazság az égből, hát ahogy a maguk gyűlése eloszlik, megszünik a csuf idő is. Hallják a csöngetést? Igyekezzenek, egy-kettő, befelé és végezenek gyorsan a papolásukkal, hadd legyen már tavasz.

És ime, ahogy felérkezett, az üvegvetőn át beragyogott egy hosszú idő óta ismeretlen égi tűnemény: a fehér napsugár. A folyosóról beszaladtak és az elnök valóban aképpen nyitotta meg az ülést, hogy pár perc múlva kihirdethesse a gyűlés távozását, a papolás megszüntetését, a vakációt.

II. A tárgyalás.

Avatlatlanok azt hiszik, hogy a parlament azon ülései érdekesek, amelyeken tárgyalnak. Rövid gyakorlat után azután mindenki rájön, hogy a t. Házban maga a tárgyalás leginkább a ruhapróbához hasonlít. A műhelyben a gondos kezek már elvégezték a munkát, megcsinálván az öltéseket és varrásokat aképpen, amint a mester kiszabta és megrajzolta. A próba már csak abból áll, hogy a mester meg a segéd huzgál-gatja a ruhadarabot és dicsérgeti: „Nagyszerű! Mintha csak ráöntötték volna! Ez tíz évig el-tart!” Olykor-olykor, ráncok miatt, egy-egy öltést ki kell huzni, gombot beljebb varrni, vagy kijebb varrni. Általában azonban legritkább esetben történik, hogy az egész ruhát visszaadják. Inkább az esik meg, hogy az ember rosszat is elfogadja, csak hogy ne kelljen veszedkedni. Sőt egy szót se szól, csak morog vagy kettőt.

Mit mondjunk a törvényjavaslatról, mely harmadszori olvasásban kerül a Ház elé? Ez már nem is próba; ez ki van már fizetve, ez már szállítás.

Így esett, hogy a mai ülésen a tárgyalás a közönséges kiadásokra való pénzcekről szólt, még pedig olyanokról, amelyeket a törvényhozás nem engedélyezett. Tehát nem is rendelte a ruhát. De már „harmadszori olvasásban” van itt napirendre tűzve a róla szóló javaslat.

Olvassa-e gróf Thorotzkai Miklós, vagy nem olvassa, a kutya se törődik vele. El van fogadva, ki kell fizetni. Mérgesen veszik tudomásul a szélbaion. (Csak a kezünkbe akadna még egyszer az a pazarló, aki e nagy kontót akarunk ellen a nyakunkba sózta!)

Ennyiből állott a mai ülésen a „tárgyalás” és az ülésen mégis volt érdekesség. Látjátok ott ama jól táplált kék zakkós gentlemant, aki Wekerle miniszterelnökre hajlik az ülés ideje alatt? Az Visontai Soma, aki most hágai békekonferenciában és leszerelésben utazik. Az egész nagy világkérdést eldöntik ők most ránk vonatkozólag pár perc alatt. Visontai többszörösen bejelentette, hogy interpellálni akar. Már Bécsből az egész külügyminiszteriumot utnak indították, hogy megakadályozza az interpellációt. A külügyminiszterium azonban lekészt és Visontai vésztyjósloán járt-kelt az interpellációval. Addig járt-kelt, amíg Wekerlével találkozott és ott a nyílt színen megbeszélhette az ügyet.

— Nézd csak Soma — kapacitálta Wekerle — annyi sok nagy baj és kicsi baj van, maradjon ez a béke máskorra.

— Hát hiszen, hogyha valami megnyugtató ígéretet kaphatnék, kegyelmes uram.

— Hogyne, Soma. Ha akarod irásban.

— Ez az, ez az, irásban...

— No várj csak, én most irok és te olvass...

A miniszterelnök tényleg azon helyben intézkedett és egy fél árkus papirosra megirt egy ugynevezett kommunikét, amit félhivatalos közlésnek is neveznek. Az van benne, hogy Visontai Soma interpellálni akart, de miután a miniszterelnök megígérte, hogy legközebb nyilatkozni fog, hát „nevezett képviselő” az interpellálásról lemondott.

— Jól van, Soma?

— Köszönöm exszcellenc. Aztán az a „nevezett képviselő“ én vagyok.

— Igen, Soma, ez felett értetődik. Tudniillik, miután felette van Visontai Soma, alatta „nevezett képviselő“, mátra nem vonatkozhatik ez. Különben is te annyit buzgólkodsz ebben a kérdésben, hogyha a neved nem is volna ott akkor „alattomban értetődne.“

— Felettemben, alattomban... nagyszerű kegyelmes uram... boidog vagyok.

Ő már boidog. Az ülés fel van függesztve, amíg a jegyzőkönyvet elkészítik s imhol a terem közepén hangos vitaközásra verődnek össze a nevezetesebb képviselők a miniszterelnök környékén. Még Popovicsot, a pénzügyi államtitkárt is beszorították a körbe.

Ugy fest a jelenet, mintha valamely láthatatlan rém ellen viaskodnának. Magyaráznak, gesztikulálnak, kabátgombokat tépdésnek, ám nagyon észre lehet venni, hogy a szenvedély nem egyének ellen irányul, hanem tárgyi kérdéssről van szó. Leginkább gróf Batthyány Tivadart halljuk, aki mondja:

— Nem igaz! Hát most már én sem vagyok becsületes magyar ember?

Ugy beszéltek, hogy a pozsony—bécsi villamos vasutról vitáztak, amelynek szintén át kell menni a parlamenti retortákon, mielőtt a bécsi tortákat villanyoson hozhatnák Pozsonyba. Hogy miképpen legyen a közgazdasági bizottságban, így meg amugy...

— El kell halasztani — hangzott egyszerre — el kell halasztani.

— De milyen czimen?

— Hát a horvátok miatt.

A horvátokkal kell tárgyalni. A horvátok zavarognak, mozgolódnak; végezzünk előbb velük.

Igy esett, hogy a teremközépi vitákkal együtt, az egész ülésnek egy fél óra alatt vége lett. És így esett, hogy lefelé menvén, az előcsarnokban ugyanazon parlamenti doktor, ak, a bejövettelkor felvilágosításokat adott, most a következőket sziveskedett kijelenteni:

— Nem megmondtam, hogy mire jó a horvát? Hogy horvát zavarral néha el lehet ódázni más zavart.

Budapest, április 30.

A zárószámadások. A zárószámadás-vizsgáló bizottság most tette közzé az 1903. évi állami zárószámadásról szóló jelentését. A jelentés hangoztatja, hogy a bizottság ifjuelemmel az 1903. év óta lefolyt hosszú időre, csak a jelentősebb kérdésekre tette meg észrevételeit és csak a fontosabbaknak talált szabályellenességek dolgában tett kifogást. Ezek összegezéséből a bizottság megállapította, hogy az 1897. évi XX. törvényeket és az arra vonatkozó *Utastás* rendelkezéseit az 1903. év során számos esetben megsértették s a törvényhozás költségvetési jogát nem respektálták. A bizottság azonban figyelembe vette, hogy az illető kormányok egy hosszú, helytelen gyakorlat által inaugurált szokást jóhiszeműen folytattak és figyelembe vette azt is, hogy ezt a gazdálkodást az akkor uralmon volt parlamenti többség folytonos hozzájárulásával folytatták. Erre való tekintettel a bizottság az 1903. évi zárószámadás tárgyában a következő indítványt terjeszti a képviselőház elé:

A képviselőház az 1903. évi zárószámadásokat s az állami számvevőszéknek ezekre vonatkozó jelentéseit tudomásul veszi s azok tárgyában a följelentést megadja. A zárószámadásból kitért szabálytalanságok és visszasságok megszüntetését és a számvitelre vonatkozó szabályok reformját sürgős szükségnek tartja s utasítja a kormányt, hogy ez irányban alkalmas időben előterjesztést tegyen.

Farkasházy Zsigmond, a bizottság előadója ez indítvánnyal szemben különvéleményt jelentett be s a maga részéről azt a határozati javaslatot terjeszti a képviselőház elé, hogy a képviselőház az előirányzat nélkül való közösgyűi költségeknek törvényes fölhatalmazás nélkül való utalványozását általában törvénytelennek tartja s az 1903-ban történt új utalványozásokat helyteleníti.

Perczel Dezső anyagi felelőssége. A képviselőház igazságügyi bizottsága holnap délután 6 órakor ülést

tart. Az ülés napirendjén több kérvény, továbbá a képviselőház 1905. június ötödikén hozott határozatával kimondott anyagi felelősség (Perczel Dezső és Csávossy Béla ellen) miként való végrehajtása, illetőleg ebben az irányban javaslatétel és azután az ország szent koronája egyik örékek megválasztásáról szóló törvényjavaslat van kitérve.

A horvátok mozgolódása.

— Saját tudósítónktól. —

A horvát követelések dolgában megindított tanácskozások ma is egész napon át folytak. Alapot ezekre a tanácskozásokra az a memorandum adott, amelyet Supilo Ferencz képviselő dolgozott ki, s amelynek tartalmát már ismertettük.

Ma reggel *Pejacsevich* gróf bán „Angol“-királynőbeli lakásán tanácskozást folytatott *Nikolics* bánhelyetessel és *Medakovics* elnökkel. A konferencia közel egy óra hosszat tartott s a célja az volt, hogy a miniszterelnökkel tegnap folytatott tanácskozás eredményeit összegezzék. *Medakovics* és *Nikolics* innen a *Kontinentál*-szállodába hajtottak, hol már érkekezletre gyűlve várták őket a horvát képviselők. *Nikolics* Vladimir bánhelyettes itt rövid beszédben tájékoztatta az érdeklődőket s egy-szersmind közölte velük, hogy a mai délelőtt s a délután folyamán újabb konferenciák lesznek.

A képviselőház rövid ülésének már vége volt, amikor *Pejacsevich* gróf és *Josipovich* miniszter a képviselőházban megjelentek s rövid beszélgetésre vonultak vissza a miniszterelnökkel. A tanácskozást később folytatták s ekkor már a horvát ügyek mellett szerb kérdésekre, különösen pedig a patriarka-ügyre is kiterjeszkedtek; erre mutat az a körülmény is, hogy a megbeszélésbe most már *Popovics* Dusan önálló szerb-pártit is bevonták. A tanácskozók névsora tehát a következő volt: *Wekerle* Sándor miniszterelnök, *Pejacsevich* bán, *Josipovich* miniszter, *Nikolics* bánhelyettes, *Medakovics* az országgyűlés elnöke és *Popovics* Dusan. Be akarták vonni a tanácskozásba *Kraszajevics* képviselőt is, ki azonban azzal az indoklással, hogy különvélemény alapján áll, visszavonult a meghívás elől.

Mialatt az érkekezlet tartott, megjelentek a horvát képviselők teljes számmal a parlamentben, mert információjuk úgy szölt, hogy később a plénum előtt folytatják a tanácskozást a vezetőik. Később azonban, mikor a tárgyalás zárt ajtó mögött még mindig tartott, megunták a várást s visszamentek a szállodába, hol érkekezletet tartva, megválasztották a héttagu bizottságot, mely az ő részükéről ezentúl részt fog venni a tanácskozásban.

A tanácskozást délután 4 órakor folytatták a miniszterelnökségen. E tanácskozásban részt vettek *Günther* Antal és *Zichy* Aladár gróf miniszterek kivételével a kormány összes tagjai, továbbá *Pejacsevich* Tivadar gróf horvát bán, *Nikolics* Vladimir és *Roics* Milán horvát osztályfőnökök. *Wekerle* miniszterelnök e tanácskozásra a horvát képviselők klubjának összes tagjait hívta meg, a klub azonban célszerűbbnek vélte, ha csak küldöttségileg vesz részt a tanácskozásban és azért 18 tagú küldöttséget választott, melynek tagjai a koalíció valamennyi árnalatát képviselik. A küldöttség tagjai voltak: *Supilo* Ferenc, *Medakovics* Bogdán, *Bauer* Antun, *Pribicevics* Szvetozár, *Pinterovics* Antal, *Harambasics* Ágost, *Moacsevics* Vaza, *Vinkovics* Bozso, *Tuskán* Gergely, *Popovics* Dusan, *Zogorác* István, *Kraszajevics* György, *Lukinics* Ödön, *Lorkovics* Iván és dr. *Mazuranics* Bogiszláv. A tanácskozásban részt vett gróf Batthyány Tivadar orsz. képviselő is.

A felmerült vitás kérdések három csoportra oszlanak: gazdasági kérdések, a horvátok alkalmazása a közös hivatalokban és a nyelvkérdés.

A gazdasági kérdésre vonatkozólag szóba került az iparfejlesztés és gyárak alapításának kérdése, a vasúti ügyek és a szeszkontingens felosztása Horvátországra való tekintettel. Az iparfejlesztés és gyáralapítások kérdésében a kormány biztosította a horvátokat, hogy a beruházásokban részletmél fognak és amennyiben az egyik évben az előirányzott összeg nem használhatók fel, az átruházás a másik évre meg lesz engedve.

Ami a horvát hivatalnokok ügyét illeti, a pénzügyi szolgálatban nincs nagyobb panasz. Annál nagyobb panaszokat hangoztattak a horvátok a vasúti szolgálatra nézve és különösen az erdészeti hivatalokban tapasztalt állapotokra nézve. Az utóbbira nézve abban történt megállapodás, hogy a kérdés a horvát erdészeti akadémiával kapcsolatosan fog elintéztést nyerni. Különösen panaszolták a horvátok, hogy a vasutakon a személyzetnek csak legalsóbb kategóriái töltenek be horvátokkal.

Szóba került azután az állategészségügyi szolgálat, valamint a horvát honvédségnek horvát tisztekkel való ellátásának ügye.

Mindezen kérdéseknél igen beható és részletes vita fejlődött ki, melynek folyamán úgy a magyar kormány tagjai, mint a horvát országos kormány tagjai ismételt szót emeltek.

Az osztályfőnökök éppúgy, mint a horvát képviselők utaltak különösen azon esetekre, melyekben a kiegyezési törvény megsértetett. Így különösen kiemelték azon sérelmeket, melyek a honvédségnél, a postahivataloknál, az erdészeti hivataloknál és a feliratoknál előfordultak. Mindezen kérdésekre vonatkozólag a helyzet tisztázódott és az érkekezlet tagjai közt teljes megegyezés létesült, amit úgy a kormány tagjai, mint a horvát képviselők melegegedéssel konstataáltak.

Végül *Apponyi* Albert gróf szóba hozta a horvátországi magyar iskolák ügyét, melyre vonatkozólag úgy *Pejacsevich* gróf, mint az osztályfőnökök megadták a kellő felvilágosításokat és *Roics* Milán osztályfőnök itt is ismételte azt a nyilatkozatot, melyet e tárgyban a tartománygyűlésben tett. Már nyolc óra is elmúlt, amikor az érkekezlet véget ért. Fennmaradtak ugyan még egyes apróbb kérdések, melyek elintéztése későbbre halasztott.

Wekerle miniszterelnök köszönetet mondott a megjelenteknek és melegegedésének adott kifejezést, hogy sikerült az ellentéteket kiegyenlíteni, mire a horvátok köszönetet mondtak miniszterelnöknek hogy alkalmat adott arra, hogy a vitás kérdések tisztázassanak és hogy oly alapot sikerült teremteni, mely a kölcsönös bizalom alapján a további barátságos együttműködést biztosítani fogja.

A horvátok ma délutánra érkekezletet hívtak össze, amelyet azonban nem tartottak meg, mivel a miniszterelnökönél folyt tanácskozások, mint említettük, nyolc óra utánig tartottak. Az érkekezletet holnap délelőtt tartják meg.

A délutáni tanácskozásról a következő felhivatalos jelentést adták ki:

A horvát kívánságok dolgában, melyekről az utóbbi időben úgy publicisztikái, mint politikai körökben sok szó esett, ma délután hosszabb érkekezlet volt a miniszterelnökségi palotában. Az érkekezleten, mely délután félöt órától közel esti nyolc óráig tartott, résztvettek a magyar kormány tagjain kívül *Pejacsevich* Tivadar gr. horvát bán, *Nikolics* belügyi osztályfőnök és nagy számmal horvát képviselők, az érkekezletben résztvevő *Batthyány* Tivadar gróf is. A hosszú és beható érkekezlet kezdettől végig teljesen információ jellegű volt. A horvát részről előadott kívánságokról kiderült, hogy azok lényegükben nem eltérők a magyar felfogástól; kiderült, hogy nem törvény-magyarazati ellentétekről, hanem csupán gyakorlati expediensek kereséséről lehet szó, melyekre nézve az informatív jellegű ezmeccserék kölcsönös jóakarattal könnyen a dolgok tisztázásához vezethetnek. Az érkekezlet lefolyásából azt is konstataálni lehetett, hogy azt a baráti egyetértést, mely magyar és horvát részről az utóbbi időben megkezdődött és helyes irányban fejlődött, semmiféle tökérdésben dissonanciák nem fenyegetik.

Zágrábból táviratozzák: Ma délután a *Hrvatszka*, a horvát jogpárt lapja külön kiadást rendezett, amely jelenti, hogy a lap teljesen megbízható bécsi forrásból arról értesült, hogy *Frank* József dr., *Krsnyavi* dr. és *Hellenbach* báró starcsevics-párti politikusok egy május 3-án tartandó érkekezletre Zárába hívtak meg. A konferencián *Benkó* báró, boszniai civildalátus és *Stadler* dr. érsek is állítólag résztvesznek.

Vihar egy pohár vízben.

— Forradalom Montenegróban. —

Montenegróban forradalom van, a három legnagyobb törzs fegyveresen és nagy lelki haraggal vonul Cetinje ellen, Nikita fejedelem kihirdette a statáriumot, a kormány lemondott, a helyzet szerfölött aggasztó.

Míndez pedig egy vers, hihetőleg egy nem is sikerült vers miatt történik. A verset a most bukott újdonsült miniszterelnök közvetlen elődje írta s abban az ellenzékét gunyolta. A gunyvers irodalmi műnél példátlan nagy hatást gyakorolt. A főlháborodott népharag előbb a verset kinyomtató nyomdát rombolta szét, azután a kormányt seperte el, amire az új Tomanovics-kormány azzal felelt, hogy vizsonzásul a radikális nyomdákat katonasággal szétludatta, így indult meg a kavargás, amelynek eredménye a mai állapot. Nikita fejedelem gondtal és buvalterhes napokat él.

Tulkomolyan felesleges volna venni az esetet, mely alig valamivel több, mint egy-néhány tucat szász-crnagor legprivátabb magánügye. De számolni kell azzal is, hogy ez a tényérny föld azon az ekszponált helyen fekszik, amelyiken az összes Balkán-érdekek ellentétes szálai összefutnak és sohasem lehet tudni, hogy a legparányibb szikra is nem robbantja-e föl a pukaporos hordót.

A montenegrói események újabb fejleményei a következők: A Tomanovics-miniszterium a radikális nacionalisták lapjának nyomdáját katonasággal elpusztította, a Podgoricában is katonaságot küldött e párt nyomdájába, a melyet teljesen összeromboltak. A nyomdaszemélyzet mind a két helyen védekezett s többen elesetek és megsebesültek. Egész Montenegróban óriás az izgatottság. A három legnagyobb törzs, a vasajevicok, a bjelopavlicok és a félig elbánásodott kucok föllázadtak. Ezek a törzsek fegyveres gyűlést tartottak s elhatározták, hogy Cetinje ellen vonulnak. A fejedelem kihirdette a rögtönítélő bíróságot. Podgoricában a polgárság a kormány lemondását követeli. A miniszterium már beadta lemondását, de a fejedelem nem fogadta el. A vasajevicoknak a novibazári szandságban lakó része deputációt küldött a Montenegróban lakó törzsrakonokhoz s följajánlotta nekik fegyveres segítséget. A szélső baloldali nacionalisták brosurát adtak ki, amelyben a fejedelmi családot s különösen Danilo trónörökösöt igen élesen megtámadják. A helyzet nagyon aggasztó.

A fejedelem számos előkelő férfit hívott magához, hogy velük a helyzetről tanácskozzék. A Tomanovics-miniszterium ragaszkodik lemondásához, a fejedelem valószínűleg Radulovicsot fogja megbízni az új kormány megalakításával.

Budapest, 1907. május 1.

A függetlenségi párt szervezkedése. Déván és Piskin május hó 5-én, vasárnap az ottani függetlenségi pártok alakuló gyűlést tartanak. Az országos függetlenségi és 48-as párt képviselőiben és megbízásából a gyűléseken Barabás Béla orsz. képviselő, a párt alelnöke jelenik meg. A szervező nagygyűlés délelőtt lesz Déván, délután pedig Piskitelepen. A dévai szervezkedés élén Imics Ignác, a piskii élén pedig Máthé József áll.

A pozsony-bécsi villamos és az autonóm vámtarifá. Politikai körökben nagy érdeklődéssel várták a közgazdasági bizottságnak ma délutánra hirdetett ülését, amelynek napirendjére az autonóm vámtarifáról szóló jelentés hitelesítése, de főképpen a pozsony-bécsi villamos vasut törvényjavaslatának tárgyalása volt kitűzve. A képviselőház mai ülése folyamán is erőteljesen kifejezésre jutott a függetlenségi párt túlnyomó többségének ezzel a tervvel szemben való állásfoglalása. *Wekerle* Sándor miniszterelnök ennek következtében gróf *Batthyány* Tivadarral, a közgazdasági bizottság elnökével folytatott hosszabb eszmecsere után arra határozta el magát, hogy a mai ülést elhalasztja. A halasztás okául azt hozták nyilvánosságra, hogy *Batthyány* Tivadar grófot, a közgazdasági bizottság elnökét, *Wekerle* miniszterelnök bevonta a horvátokkal való tanácskozásba és így a gróf nem érne rá a mai ülésen elnökölni. A nevezetes bizottsági ülést így csütörtökön délután öt órakor tartják meg. A vasut terve azonban akkor sem

fog keresztül menni. Az önálló vámtarifáról szóló jelentés, mely *Batthyány* Tivadar gróf és *Laehne* Hugó munkája, már teljesen készen van s a csütörtöki ratifikáció után a képviselőház egyik legközelebbi ülésén nyújtják be a plénum elé.

Elmaradt koalíciós vacsora. A szövetséget pártok rendes szerda esti koalíciós vacsorája holnap, május 1-én, a parlamenti szünre való tekintettel, kivételosen elmarad.

Vasutasok előléptetése. Az államvasutak személyzetének előléptetése tárgyában ma délelőtt több órán át tartó tanácskozás volt a kereskedelemügyi miniszteriumban *Kossuth* Ferenc kereskedelemügyi miniszter elnöklésével. A miniszter, mint illetékes helyről értesülünk, megállapította az összes előléptetéseket, amelyek május 1-ére vonatkozó hatálylyal, május 2-án fognak hivatalosan közzététetni.

A *Magy. Tud.* jelenti: Ismételen felmerült az államvasuti alkalmazottak körében az a panasz, hogy a kilátásban levő fizetésrendezés előtt több tisztviselőnek és al-tisztnak felmondották a szolgálatot, úgy, hogy ezeknek még a fizetés felemelése előtt kellene nyugdíjba menniök. *Kossuth* Ferenc kereskedelemügyi miniszter ma ennek folytán elrendelte, hogy mindazoknak, akik még ez idő szerint szolgálatban vannak, de szolgálatuk már felmondott, ez a felmondás a fizetésrendezés utáni időre halasztassék, hogy így ezek is élvezzék a magasabb fizetést.

KÜLFÖLD.

Aehrenthal és Tittoni találkozása. A milánói Corriére della Séra római távirata szerint Tittoni és Aehrenthal báró május 24-én Velencében fognak találkozni. Meglehet, hogy ugyan-ezen a napon Viktor Emánul király is Velencében lesz a kiállítás megtekintése végett. Ebben az esetben Aehrenthal báró kihallgatást fog kérni a királytól. A két külügyminiszter találkozásának nagy fontosságot tulajdonítanak, mert tanácskozásuk tárgya Ausztria-Magyarországnak Olaszországhoz való viszonya és a Balkán-kérdés lesz. Aehrenthal báró különben ma este utazik el Berlinbe. Szerdán délben mindenesetre fogadja a császár, mire Tschirschky államtitkár tiszteletére ebédet ad. Csütörtökön Szögyény-Marich nagykövet rendez Aehrenthal tiszteletére ebédet, pénteken pedig maga Aehrenthal.

Aehrenthal báró tiszteletére Tschirsky külügyi államtitkár holnap reggelit ad, melyre többek között hivatalosak: az Aehrenthal báró kíséretében lévő Gagern báró követ, Szögyény-Marich nagykövet, Pansa olasz nagykövet, Alwersleben gróf volt pétervári német nagykövet, Bethman-Holweg dr. belügyminiszter, Mühlberg államtitkár, Körner dr. igazgató, Bülow Károly alezredes.

Május elseje Párisban. Párisban az idén épen úgy, mint tavaly, nagyon félnek a május elsejétől. Nem lesz ugyan a helyzet oly veszedelmes, mint tavaly volt, de a helyzet olyan, hogy nagyon gyengíti a Clemenceau kormány helyzetét. „Nous sommes dans l'incohérence“ mondta Clemenceau miniszterelnök, s ez a mondás ma inkább helyén van, mint eddig bármikor. Az általános munkásszövetség vezéreinek letartóztatása a szociáldemokrata sajtót nagyon felbátorítja. *Jaurès* hadat üzen a kormánynak, amely szerinte bűnös politikát folytat. Kijelenti, hogy a proletáriátus kihívása egyszerűs mind a szocializmus és a radikális párt kihívását is jelenti, amely párt nem fogja eltérni, hogy Dupuy politikáját feltámaszszák. A letartóztatott vezéreket, akik már megjelentek a vizsgálóbíró előtt, izgató beszédek miatt vonják felelősségre. A letartóztatott Delac cipész nyilvános gyűlésen gyilkolásra szólította fel a munkásokat. A cipész ugyanis a következőket mondta: „A tegnap Clemenceauja nem fog megint feltámadni, de lehet, hogy helyette egy Ravachol vagy Emil Henry fog feltámadni. A munkások egyetlen üdve csak a cabotage vagy a direkt akció lehet. A letartóztatott Lewy Albertet azzal vádolják, hogy a munkásokat az anyagnak rossz munka által való elrontására szólította fel, amidőn a következőket mondotta: „Szabjátok el a szövetséget,

mérjétek bőven a vevőnek az árut, felejtsetek nyitva a sörös hordók csapját, hogy a sör kifolyjon és a vendéglős kénytelen legyen az üzletét bezárni, fojlogassátok őket bele a pénzes zacskójukba. Bousquet kijelentette, hogy a munkásoknak meg kell magukat emberelniök, hogy forradalmat csináljanak. Holnapra, május elsejére nagy előkészületeket tettek, de remélik, hogy a nap nyugodtan fog eltelni. Mindenhol nyugalom uralkodik és nyoma sincs annak az aggodalomnak és rémületnek, melylyel a mult esztendőben május elseje elé tekintettek. A munkás szindikátusok köteléke tegnap este 11 gyűlést rendezett, amelyeken a munkástörsde tisztviselőinek elfogatása ellen tiltakoztak. A szónokok felszólították a munkásokat, hogy május elsejét ünnepeljék meg és tüntessenek a 9 órai munkaidő és a heti munkaszünet érdekében. Ebben az értelemben határozati javaslatokat fogadtak el.

Az ir törvény. *Birell* ir államtitkár május hetedikén fogja az angol parlamentben betervezni az ir reformbillt. Szó sincs azonban róla, hogy ez a javaslat a régi Gladstone-féle home-rule billhez hasonló volna. A javaslat címe: „Törvényjavaslat az ir tanács szervezéséről“.

— **Szociálista támadás az orosz hadsereg ellen.** Az orosz дума tegnapi zárt ülésén a vita folyamán felszólt a hadügyminiszter és kijelentette, hogy a japáni háboru után különösen szükséges az, hogy Oroszország katonai prestízsét fentartsák. — Ha önök — ugymond — nem szavaznak meg nekünk a szükségesnek ítélt ujoncjutalékokot, úgy azt önök nélkül fogjuk sorozni az állami alaptörvények 119. §-a alapján. Önöknek meg kell szavazniok a követelt katonákat. (Felkiáltások: Nem vagyunk kaszárnnyában! Ne beszéljen felünk, úgy, mint katonákkal!) *Hessen* kadét felhívta a házat, hogy ily komoly pillanatban óvja meg nyugalmát. Midőn a hadügyminiszter ilyen hangon beszélt, megfélekedett arról, hogy az egész orosz nép képviselőéhez szól. Felhívja a dumát, hogy ignorálja a hadügyminiszter szavait és tárgyilagos vitát folytasson. Az ülés vége felé zajos jelenetek támadtak, midőn *Subarov* szociáldemokrata ezt mondta: *Ameddig ez a kormányzat fennáll és a hadsereget idebenn rendőrszolgálatokra használják fel, addig mindig nélkülözni fogja az erkölcsi tulajdonságokat ahhoz, hogy külső ellenségekkel harcoljon.* *Subarov* e szavaira a ministeri padokon, a jobboldalon és a kadétoáknél nagy izgatottság támadt, a miniszterek tüntetőleg elhagyták helyeiket. A jobboldal zajosan követelte, hogy *Subarov* hagyta el a szószéket. Minthogy *Golovin* elnök nem tudta a rendet helyreállítani, felfüggesztette az ülést. Másfélórai szünre után *Golovin* elnök kijelentette, hogy *Subarov*tól a vitéz hadsereg megsértése miatt a szót megvonja és sohasem fogja megengedni, hogy valaki ezen a helyen a dicső orosz hadsereget megtámadja. Amikor az elnök a házat felszólította, hogy szavazzon *Subarov* megrendszabályozása felett, *Seretolli* szociáldemokrata felrohant a szószékre és tiltakozott a szólásszabadságnak az elnök által való megsértése ellen. A ház ezután elfogadta *Subarov* megrendszabályozását, mire az ülést bezárták.

Bebel nyilatkozata a hadsereg mellett. *Bebel* német szociáldemokrata vezér egy nyílt levélben állást foglalt az antimilitarizmus ellen. Levelében ezeket írja: „Ha egy német szociáldemokrata — írja *Bebel* — olyan antimilitarista propagandát folytatna, mint *Hervé*, a pártban lehetetlenné tenné magát. *Esküdt ellensége vagyok a jelenlegi katonai rendszernek, de a katonai szervezetet szükséges dolognak tartom mindaddig, amíg azt az összes államok közt kötetlen egyezményekkel lehetetlen nem teszik.* Míg a háboru veszedelme fenforog, minden nemzetnek kielégítő katonai szervezettel kell rendelkeznie, hogy a támadó háboruval szembeállhasson és saját területét ellenséges zavarok ellen megvédelmezhesse. Ha tehát a német szociáldemokrata pártnak valamelyik tagja olyan eszméket terjesztene köztünk, mint a *Hervé*-párt, aligha tűrné meg, mert nem engedhető meg, hogy valaki egyenesen a programja ellen irányuló propagandát csináljon.“

Törökország és Bulgária viszonya. A Bulgária és Törökország közötti viszony sok kívánni valót hagy hátra. Ez előrelátható s addig fog tartani, míg az a harmincz éve tartó bulgár evolúció, mely Törökországtól való függetlenségre törekszik, célját el nem éri. A Yildiz-kioszkban hihetetlen fokra hág az izgatottság, mihelyt egy bulgár ezred közelebb vonul a török határhoz s hasonló rendszabályokhoz folyamodik, de tévedés volna akár az egyik, akár a másik felet támadó szándékkal gyanúsítani. Főleg Törökország az, amely békét akar, mert tudja, hogy még egy győztes háború is veszteséggel járna Törökországra nézve. Katonai készülődései csakis arra irányulnak, hogy egy Bulgária felől esetleg jövő meglepetésre el legyen készülve. De Bulgária sem akar offenzívába lépni, mert tudja azt, hogy szövetséges társak nélkül nem bír Törökországgal, de kérdéses, hogy egy győztes háború után is nyerne-e valamit. Ezért mind a két fél kölcsönös koncessziók segítségével akarja a fegyveres döntést kitolni. Hogy ezt elérhessék egy török-bulgár bizottságot alakítottak, amely már napok óta nagyon eredményesen tárgyal több fontos vitás kérdést.

Hadüzenet a millióknak.

— A trösztök alkonya, —

Egy rövidke hirt hoz tengerentúlról a táviró, amelynek óriás horderejét így első pillanatra szinte be se látjuk. Iliónis amerikai állam képviselője az Unio felső házában, névszerint Beveridge szenátor, így szól a hirdetés, a mai napon több politikai barátja előtt kijelentette, hogy a kongresszus legközelebbi ülészaka folyamán törvényjavaslatot fog benyújtani, amely a vasúti vállalatok, valamint egyéb társaságok vagyonfelhalmozódását megakadályozza.

Mindenekelőtt megjósoljuk, hogy ennek a Beveridge szenátornak a nevét nemsokára az egész világon meg fogják tanulni az emberek. Másodsorban blindre megjósoljuk, hogy a Beveridge szenátor javaslatát sem az Egyesült Államok alsóháza, sem pedig szenátusa nem fogja elfogadni, ellenben nagyon valószínűnek tartjuk, hogy a derék szenátornak a felsőházban is, az alsóban azonban egész bizonyosan be fogják zuzni a czilinderét. Ha ugyan mindjárt meg nem fűrésztik tollban és szurokban; ez lévén a szabad Amerikában a lincselés legnépszerűbb neme.

Hogy pedig ilyen bátran jóslgatunk, az éppen nem prófétai ihletésünkben gyökerezik. Nem kell hozzá semmi clair voyance, hogy a Beveridge szenátor javaslatának a sorsát kitaláljuk, csak tudni kell, hogy micsoda hangyabolyba akar az a derék, bátor jankee belenyulni.

Mert szörnyű vakmerőség ám az egy embertől, hogy a milliókat harácsoló, kövérre hizott részvénytársaságok és a mindenható trösztök dolgát meg akarja bolygatni. Az az ember nem akar semmi egyebet, mint azt, hogy az ötven és ezer percentet hozó becsületes kis uzsora-üzletecskéket egyszerre 6—8 százalékot hajtó nyomoru krajzlérájokká degradálja. Méltóztatik tudni, hogy mit jelent ez?

Azt, hogy mister Brownnak ma van a jól, légmentesen elzárt páncélszekrényében öt millió dollár értékű első minőségű papirosa. Jó, kövér olajrészvények, meg vasúti elsőbbségek. s holnap reggel a nagyon tiszteltreméltó mister Brown arra ébred, hogy a papirosai nem öt milliót érnek, hanem csak másfelet, vagy egyet. Szellő se érte, napfény se látta szegényeket és emelkedésük virágjában így lehervadtak.

Le bizony. Mert ilyen fene ügy az Beveridge szenátor javaslata.

Most még nem tudhatjuk, hogy mi van a javaslat részleteiben, mert a tengerentuli hirdetés nem mond felőle semmit. A fölív benne azonban csak egy lehet. A szövetkezett tőke fölhasználásával történő termelés nyomán csak úgy lehet a a vagyon fölhalmozódást korlátozni vagy megakadályozni, hogy ha a termelés másik faktora, a munka nagyobb, helyesebben mondva arányosabb részesedést kap a haszonból. Vagyis, hogy ne akadémikus általánosságokban beszéljünk, a dolgozó munkás részének olyannak kell lennie, hogy a földolgozott nyers anyag értékének, vagy a befektetések összegének és a munkabéreknek levonása után, maga a tőke haszna, a törvényes elfogadott kamatlábnál és egy bizonyos mérsékelt kockázattal százaléknál több ne lehessen.

És a nagy tőke termelésénél még így is nagyon nehéz lesz a vagyon felhalmozódást megakadályozni. Mert a nagy tőke hatalmas nemcsak magára a munkabérekre, de más termelési ágak olyan produktumaira is nyomást gyakorol, ame-

lyeket termelésénél fölhasznál. Aki nagy tömegben vásárol és készpénzen vásárol, az olcsón akar vásárolni. Ez természetes. Már most Berevide szenátor javaslata nyomán egy beláthatatlan hosszú vonalon várható harc. Még pedig gyilkos, kiméletlen harc, mert mindenkinek a bőréről lesz szó. Vagy elképzelhető az, hogy az az áldatlan hatalom, a pénz, egyszerűen megadja magát, hogy az uralkodói trónról járomba hajtsák.

És micsoda érdekek fognak itt megütközni?! A függésnek és az önzésnek milyen hadserege fog sikra szállni! Hány rabszolgája van a pénznek, akit harcba visz majd!

Nem tudjuk milyen mélyen szánt a Beveridge szenátor javaslata, de bizonyos, hogy akár milyen opportunus, most még, a tőkének egész mai társadalmát szemben fogja találni. Az érdekek kemény malomkövei a derék szenátort valószínűleg összeroppantják majd. Őt legelőször. Aztán a többi, akik helyére lépnek. Mert lesznek mindig, akik fölragadják a hanyatló zászlót, az eszme érne fog és győzedelmeskedik.

Mert ezen a földön nem ezer embernek van joga vagyonban, milliókban dúskálni, de minden embernek joga a tisztés, az emberi megélhetés.

(—vay.)

Olvasóinkhoz.

(Ime az Egyetértés új alakjában.)

Köntöst cserélt, hogy ugy szellemben, mint alakban, tartalma és kiállítás megújulásában felrészülve, annál hathatósabban, annál eredményesebben folytassa szakadatlan harcát a függetlenségi eszmék diadaláért, a szabad, nemzeti állam megvalósításáért.

Az a nagy múlt, amely négy évtizednél tovább politikai és társadalmi életünk egyik legszármottevőbb faktorává avatta az Egyetértést, már következetesen is arra utalja, hogy eddigi vezető szerepének betöltésével lankadatlanul tovább haladjon kijelölt útján. De az Egyetértés ezt az eddigi feladatát ezentul még eredményesebben, hatásra még nyomatékosabban akarja megvalósítani s ezért feladva régi alakját, most megújulásában friss erővel, megkétszerezett tartalommal és mintaszép kiállítással lép az olvasók elé.

Ennek az új formának megfelelően munkareje is megnövekedett. Politikai iránya ezentul csak annál radikálisabb, annál függetlenebb intenzitással fogja követelni a 48-as eszmék teljes diadalát, megalkuvással soha nem ismerő módon fog munkálkodni a szabad nemzeti állam kiépítésén és a hatalmas, önálló Magyarország megteremtésén. Ennek a céljának büvkörébe vonta, programja megteremtésének lelkes munkáival tette azt a szabad, bátran küzdő gárdát, amelynek minden egyes tagja munkaerejének legjavával áll csatasorba. Vezércikkiről gárdájából megemlítjük a következőket: Mezey Ernő, dr. Kmety Károly (egyetemi tanár), Hentaller Lajos, dr. Benedek János, Burgán Aladár, dr. Pap Zoltán (országgyűlési képviselő), Herczegh Mihály (egyetemi tanár), Purjesz Lajos, dr. Bernát Ottó és annyian mások, a 48-as eszmék törhetlen harcosai közül.

A szerkesztőség dr. Pap Zoltán főszerkesztő és Purjesz Lajos felelős szerk. vezetésével a magyar zszurnalisztikában szinte páratlanul álló nagyságban és munkaerőben dolgozza fel napról-napra a legérzletesebben, a legjobban informáltan és a legváltozatosabb irodalmi alakban a politikai, társadalmi, művészeti és közgazdasági eseményeket. Kiki a maga helyén tehetsége, ambíciója és munkaereje teljes kifejtésével áll olvasóink szolgálatában, hogy mindenkor a szíve-lelke legjavát adja.

A t. Házból címmel napról-napra Bede Jób ötletes és elismerten keresett politikai karcolatai fogják olvasóinkat változatosságukkal és szípkarkázó szellemességükkel gyönyörködtetni, míg a többi eseményeket a legaprólékosabb gondnal és legválasztékosabb módon a magyar zszurnalisztika legjava dolgozza fel. A szerkesztőség tagjai:

Miklós Jenő (segédszerkesztő), Lukács Gusztáv (politika), Zsadányi Henrik (Országgyűlés) Timár Szaniszló (Nemzeti Színház, Ujdonság), Erdős Ármánd (Opera), dr. Antalík Károly

(Zene, hangverseny), dr. Bernát Ottó (Külföld) Kürthy Emil (Népszínház), Magyar Színház, színházi rovat), dr. Hódy Lajos (Főváros), dr. Bokor József (Tanügy), dr. Bárdos Artar (Királyszínház, szépművészet), Déri Gyula (Közigazgatás), dr. Benda Jenő (Ujdonság, társadalom), Garvay Anndor (riport), Simon Vilmos (Törvénytörések, Ujdonság, Különlélek), Balla Károly (cikkírás), Sárosi Bella (Divat), Réthy Pál (Sport), Kármán Aladár, Hegedűs András, Sonnenfeld J. (Közgazdaság, Tőzsde) Gajdos János (Sakk.) Ezen a gárdán kívül a vidéki és külföldi tudósítók és a külső munkatársak sokasága áll a lap szolgálatában.

Igazgató: Erdős Armand.

A tárczarovat Eötvös Károly mint szépirodalmi főmunkatárs, országosan annyira népszerű nevével kívül magába foglalja a magyar litteratura legkiválóbbjait. A szerkesztőség belső tárcsáiról kívül még megemlítjük:

Krudy Gyula, Sas Ede, Hevesi József, Zöldi Márton, Vertesy Gyula, Várkonyi Mariska, Nagyiványi Fekete Gyula, Makay Béla, Alba Nevis, báró Nyáry Albert, Nógrádi Pap Dezső és Gyula, Ritoók Emma, Pakots József, Nil, Sz. Szigeti Vilmos, Nógrádi László, Fabula János közismert neveit, akik szebbnél-szebb dolgozarakkal élénkítik az Egyetértés tárczarovatát.

Kéthetenként minden előfizetőnk teljesen díjtalanul kapja a Hevesi József szerkesztésében megjelenő Magyar Szalon folyóiratot, mely szépirodalmi és aktuális dolgozatainak gazdagsága és illusztrációi változatossága révén mindenkor a magyar család legkedveltebb vendége.

Ilyen lelkesült gárdával, alakjában megújodva indul az Egyetértés új útjára. Nagy munkájához az erőt és kitartást olvasóink növekvő szeretetében fogja keresni és megtalálni.

Az Egyetértés, hogy minél jobban és eredményesebben harcolhasson elveiért és hogy a lapot mindenki részére hozzáférhetővé tegye, régi előfizetési árát leszállította.

Az Egyetértés előfizetési ára ezentul:

Egész évre 40 korona helyett 28 korona, félévre 20 korona helyett 14 korona, negyedévre 10 korona helyett 7 korona.

Szerkesztőség és kiadóhivatal Budapest, IV., Vármegye-utca 11. szám, ahová az előfizetési pénzek küldendők.

MOZGO KÉPEK.

Májusi sejtelmek.

Egyszer volt, hol nem volt, egy német költő, a ki verset írt ezzel a címmel: „Im wunderschönen Monat Mai . . .“ Azóta minden költő, a német is, a magyar is — különösen a magyar — megénekli a csodaszép májust, bár régen kiderült, hogy az a német költő csalódott.

Az egyszerű és egyenes gondolkozású falusi nép csak mosolyog az eféle szentimentális óbégatásra és elutasítólag mondja:

— Hej ne heinéskedjék az ur! Inkább gombolja be a téli kabátját, mert bizony még megfázik a dicső Pünkösdhő első napján.

Harminc óra se választ el a tavasz ünnepnapjának hajnalhasadásától és a kályhában még vígan pattog a tűz. Bécs felől fagyos szél üvölt, novembervégi hideg eső szakad le az ólmos felhőkből és a táviró arról értesít, hogy Fiumében havazik. Megtörténhetik, amilyen pechem van, hogy mindezen előjelek dacára verőfényes, meleg, szép május elsejére ébredünk. Ezért hát nem is merek jóslatokba bocsátkozni s csak a zimankós sejtelmeimnek adok hangot.

Május elsején — amennyire sejtetni merem — nem fogunk költözödni, mert a „trógerék“ munkaszünetet tartanak és nem cipelik cókókunkat az egyik ház harmadik emeletéről, a másiknak negyedik kondignációjára.

De ha általános a munkaszünet é ünneppé avatjuk ezt a napot, úgy hát kedvünkre kimulathatjuk magunkat, mint azelőtt . . . régen! Akkor még nem volt ünnep május elseje. Akkor még dolgozni kellett volna, de mi inkább feygelminek tettük ki, inkább elcsapaftuk magunkat, de a hagyományos görbe napot nem engedték el.

Lehetőleg már előző este kiültünk a Wampetics kertjébe, vagy a Gellérthegy kioszkjába,

vagy a Margitsziget valamelyik vendéglőjébe, vagy a hűvösvölgyi Schuberhez, vagy bármely más jóhírű kocsmába és átvirrasztottuk az éjszakát, hogy az első kukorékolásra üdvözölhessük a pünkösdi rózsza feslésének reggelét. . .

Vajjon melyiküknek lesz „mersz“-e az idén kockáztatni ezt a bravuros hőstettet? Aztán miért szereznénk be egy jókora náthát?

Mert ha még el is képzelek olyan hagyomány-smokkot, aki lányákba, bundába bujva, esernyő alatt didergi át az esős, ködös, hideg éjszakát, de én azt sejttem, hogy reggel hasztalan szólítja majd a pincéretet. Nem hozhatják neki a szokásos májusi rántott csirkét fejes salátával. Ugyan kérem! Hiszen a tyukok sztrájkba álltak és még adósak azzal a tojással is, melyből az a rántani való csirke kikelhetne. És fejes saláta...! Dehogy mert az a fázékony palánta az agyonázott, dermedt földből kibújni.

Május elsején úgy dukál, hogy felvirágozzuk magunkat, házunkat, kedveseinket, sőt még állatainkat is. Májusi fát tűz a parasztleány a rózsája ablaka elé; fellombozzák boltjuk ajtaját a hentesek, mézárások; a nehéz meklenburgi lovak fejét színes kokárdák díszítik és a szakácsnék bokrétaikat hoznak haza a vásárcsarnokból.

Sajnos, úgy sejttem, hogy ez idén vajmi szegényes lesz a májusi disz. A májusi fák még nem is rügyeznek; a rétek, mezők virágait még nem öltöztette föl az, aki erről gondoskodni szokott és alighanem színes papirosból készült művirágok fogják a természet gyermekeit pótolni, mint ahogy a külföldről importált pudvás májusi retek mellé margarinnak nevezett művaját szolgál föl a vendéglős.

A lapokban évről-évre egy „visszatérő“ adoma lát ilyenkor napvilágot. Állítólag az 1873-iki bécsi világiállítás idejében történt meg, hogy egy magyar parasztembert vezettek a Rotunda mű- és iparkincsen végig. A kalauza — valami előkelő személyiség — gyönyörködött az atyafi ámulásán s végül megkérdezte:

— Mit gondol, bátyám uram, mit érhet ez a rengeteg drágaság együttvéve.

A paraszt gondolkozott, azután — nehogy tulbecsülje a látottakat — nyugodtan felelte:

— Hátszen sokat ér, sokat . . . de azért aszondom, hogy egy májusi jó eső még is többet ér.

Nos, ez idén nem merném a magyar parasztot megkérdezni, kívánja-e, hogy májusban is szakadjon az eső?

Rosta,

Bülow a békéről.

— Távirati tudósítás. —

Berlin, ápr. 30.

A birodalmi gyűlés mai ülésén a birodalmi kancellár, a birodalmi kancellária költségvetésének, valamint az erre vonatkozó határozati javaslatok tárgyalása alkalmával első sorban a külügyi politika került szóba.

Herling báró (centrumpárti) képviselő: Az a körülmény, hogy a birodalmi kancellár megjelent, arra enged következtetni, hogy a külügyi helyzetről felvilágosítást fog adni. Éppen-séggel nem kielégítő állapot, hogy mi mint képviselők a birodalom külügyi helyzetét nem ítéltük meg. A közvélemény hetek és hónapok óta igen izgatott. — Épp ezért autentikus felvilágosítást kérünk a külügyi politikáról. Az utóbbi idők eseményei között igen fontos az angol király politikája. Szó esik francia-angol, olasz-angol és spanyol-angol ententeről, Angolország és Oroszország, valamint Angolország és Japán közeledéséről is beszélnek, Németországról sehol sem történik említés. Ez éppenséggel nem hizelgő. Talán nem is kellemes. Kijelenti, hogy most már a szönyegen fekvő leszerelés kérdését teszi szóvá. A teljes leszerelésre senki sem gondol. Ez legjobb esetben tisztán akadémikus kérdés. Nagy jótéteménynek tekinteném, ha e kérdés teljesen lekerülne a hágai konferencia programjáról. Minden esetre azt óhajtja, hogy Németország e kérdés tárgyalásán ne vegyen részt. Nyugodt, konzekvens és békés politikát kívánunk, de el akarjuk kerülni annak a látszatát, mintha érzelmi gyöngeségek vezérelnének. El akarjuk kerülni annak a látszatát, mintha egy idegen államra nézve nem volna értékes a hatalmas Németország barátsága. (Élénk helyeslés minden oldalról.)

Winkler (konzervatív) képviselő megelégedésének ad kifejezést előtte szóló legutóbbi kijelentése felett.

Wassermann sajnálja, hogy fejtegetéseit nem okolhatja meg okmányszerű anyaggal, hanem csak hirlapi jelentésekkel. Marokkót illetően örömmel fogja üdvözölni, hogy a nyitott ajtó elve megóvatik és német vállalatok ott talajra találnak. Örövend annak, hogy az Egyesült-Államhoz való viszony barátságosabbá vált és reméli, hogy a kereskedelmi provizóriumot végleges kereskedelmi szerződés fogja követni.

A tengeri háboru egyre embertelenebbé válik. Óhajtjuk és reméljük, hogy a hágai konferencia ezen a téren haladást fog hozni. A leszerelés kérdését legjobb volna egészen eltüntetni a konferencia napirendjéről. Elvárjuk, hogy megbízottaink a hágai konferencián mindent elkövetnek, hogy a tengeri háboru humánusabbá tévessék, de szilárd elutasító magatartást követnek ama követelésekkel szemben, a melyek által megkötteték népünk szabad elhatározása ama fegyverkezések mértékét illetően, amelyeket hatalmi állásunk megóvására helyesnek tartunk. (Tetszés jobbról.)

A hágai konferenciának tulajdonképpen azzal a kérdéssel kellene foglalkoznia, hogy a tengeri háboru esetén a hajókon levő magánvállalat sértetlen legyen. A külügyi helyzetet nem látja oly rózsásnak, mint Hertling. A hadügyminiszter békés beszéde mély benyomást gyakorolt a külföldön. Ugyanez volt Noske beszédének, aki azt mondotta, hogy háboru esetén a szociáldemokraták is fegyvert fognának. A leszerelés kérdését Angolország helyezi a napirendre, ez azonban csak annyit jelent, hogy a kormány beváltja ígéretét, amelyet a választási harc folyamán tett. Az amerikai lapok is tiltakoztak Angolország gyámkodása ellen a hadi flotta kiépítésében. Németországot felszerelésénél a földrajzi helyzet és egyéb érdekek fogják vezérelni. Az angol ujságok hangja is olyan, hogy aggodalommal tekintünk a fegyverkezések korlátozásának kérdése elé, amennyiben a lapok azt mondják, hogy a spanyol flotta kiépítése és a japán tengeri haderő erősítése érdekében áll Angliának. Azt hisszük, hogy Franciaország nem akar velünk háborut folytatni, de az aggodalmat nem ejthetjük el egészen. Olaszország megmarad a hármasszövetségben, mert az fedezetet nyújt neki Ausztriával szemben. Németországon ma általános az a nézet, hogy Olaszországban, tekintettel Angliához való viszonyára, nem lehet bizni. A Németország elleni ellenszenv a német hatalom és a német lakosság gyarapodásával függ össze, valamint azzal, hogy az összes külföldi piacokon versenyzünk a külföldiek kereskedelmével. Az angol-német tengeri háboru kész örökség lenne. Németország nem kíván háborut. Párthíveim is örömmel üdvözlik a nemzetek közötti közeledést és ennél fogva az angol ujságírók közeli látogatását. Azt óhajtjuk, hogy a kormány céltudatos politikát üzzön. Evégből szükségesnek tartjuk, hogy a politikát egy kéz vezesse és felelősség nélküli befolyások ne érvényesüljenek. A nyugalom nem pedig a nagy szavak politikáját kívánjuk. Ha Németország tényleg izoláltan állana, ebbe a büszkeség érzetével beletörődne abban a tudatban, hogy a német nemzet 70 millió lelket számlál és nagyhatalommal bír. Jó diplomáciai szolgálatot kívánunk, ép ezért diplomáciai képviselőtünknek megfelelőnek kell lennie. Bizunk öröknben, melynek sikerülnie fog, ellencinket távollattani. Képviselőink nem fognak belemenni, a leszerelés kérdésének tárgyalásába, A német nemzet mögöttük áll.

Hatzfeld herceg képviselő: Külügyi képviselőtünk vezetése nézetünk szerint bevált egyénekre van bízva. Képviselőinkkel általánosságban meg lehetünk elégedve és nem szabad, hogy ezeket okoljuk a német birodalom izolálásáért. A külföldön még nem értenek bennünket. Bizonyos tekintetben ujoncok vagyunk, akik könnyen ébresztenek irigységet főleg azért, mert kitűnő gazdasági helyzetnek örvendhetünk. A koalíciónak is ellent fogunk állhatni. Állást foglal amellet, hogy a delegátusok Hágában ne vegyenek részt a felszerelések kérdésének tárgyalásában, ami korántsem jelent annyit, hogy kicsinyeljük a béke-liga tevékenységét. Tagadhatatlan, hogy népünkben izgatott hangulat tapasztalható. Hálások volnánk a birodalmi

kancellárnak, ha sikerülne neki eloszlatni a nyugtalanságot.

Wiener szabadelvű néppárti képviselő szerint a helyzet kiélesítéséhez a sajtóközleményen kívül nagyban hozzájárultak egyes parlamenti képviselő kijelentései, akiket a külföldi levelezők rosszul értettek. Tekintetbe jönnek a jövő háborújáról és a háboru veszélyéről szóló röpiratok. A külföldi viszonyra vonatkozó iratokba aligha nyerhetünk betekintést, amennyiben azok nagy része titokban marad. Mindazonáltal reméljük, hogy a költségvetési bizottság több előzékenységet fog tapasztalni. Angolországhoz való viszonyunk nem függ az uralkodók hangulatától, hanem az országok reális érdekétől. Angolország ellen nem viseltetünk ellenséges szándékkal és nem ellenezzük, ha a hadizsákmány kérdését konferencián tisztázzák.

Bülow herceg birodalmi kancellár: Az összes szónokok a hágai konferenciát említették. Ez ügyben a következőket akarom mondani. 1904-ben Roosevelt azt kezdeményezte, hogy egy új hágai konferenciára meghívók küldessenek szét. A konferencia, tekintettel az orosz-japán háboru folyamán aktuálissá vált semlegességi kérdésekre, főleg a tengeri háborukkal összefüggő kérdések tisztázására kellett volna irányulnia. A kezdeményezést 1905-ben Oroszország átvette. Az előmunkálatok eredménye beható program volt, melyet Oroszország javaslatára a hatalmak elfogadtak. E program szerint a konferencia a döntő bíróságokra, a szárazföldi háborura és a genfi konvencióra tengeri háboru esetén való alkalmazásáról szóló egyezményekre irányulnak. A trónbeszédből tudhatják, hogy a német politika rokonszenvvel fogadta a javaslatokat és készséggel fog közreműködni abban, hogy a konferencia gyakorlati sikere biztosítottassék. A program összeállítását célszerűnek tartjuk, a mennyiben oly kérdéseket ölel fel, a melyek az érvényes nemzetközi jog fejlesztése szempontjából kívánatosak. Ezért örömmel fogadtuk el Oroszország meghívását. Az orosz programon kívül a hatalmak azzal a kérdéssel is foglalkoznak, vajjon nem volna e célszerű a hágai konferencia azokkal az eszmékkel is foglalkozni, a melyek a felszerelések beszüntetésére vagy azok csökkentésére vonatkoznak. Ezen indítványok egyike sem nyert eddig határozott kifejezést. Angolország. Spanyolország, az Egyesült államok és Oroszország kormányai fenntartották maguknak a jogot, hogy a kérdést Hágában szóvá tegyék. A leszerelésre vonatkozó javaslatoknak az a céljuk, hogy a békének újabb jobb biztosítékokat teremtsenek. Ki ne helyeselné ezen indokokat? Csak az a kérdés, vajjon a konferencián való tárgyalás alkalmas-e arra, hogy az eszme közelebb jöjjön a megvalósulás stádiumához. A mult konferencián lefolyt tárgyalásnak az volt az eredménye, hogy a hatalmak felszólították a probléma közelebbi vizsgálatára. A német kormány eleget tett a felszólításnak, de nem talált megfelelő formulát, mely az egyes államok földrajzi, gazdasági, katonai és politikai viszonyai közötti nagy eltéréseknek megfelelő volna és az egyezménynek alapjául szolgálhatna. Arról sem tudok, hogy más állam kormánya szerencsésebb lett volna és megtalálta volna az alkalmas formulát. Pedig mindaddig, míg a dolog praktikus keresztülvitelére vonatkozólag biztos reményünk nincs, mit sem ígérhetek magamnak a konferencián való tárgyalástól. (Helyeslés.) Ellenben fennáll az a veszély, hogy ellenkező érdekek érintése káros hatásokat fog előidézni. (Helyeslés.) Tagadhatatlan, hogy már maga a kérdés konferenciális tárgyalása nem gyakorolt megnyugtató hatást a nemzetközi helyzetre. (Ujabb helyeslés.) A midőn az 1883. évi brüsszeli konferencián a hadi népjog tárgyalás alá került volna Derby lord angol delegátus kijelentette, hogy az angol kormány nem vehet részt a konferencián, ha a hadi népjog közvetve vagy közvetlenül érintetné. (Halljuk! Halljuk!) Ugyanezt tehették volna most mi és a konferencián való részvételünket attól tehetjük volna függővé, hogy a leszerelés kérdése ns kerüljön szóba. Az orosz programra való tekintettel nem tettük azt és csak arra szoritkoztunk, hogy e kérdés tárgyasát teljesen át-

engedjük azon államoknak, amelyek ezen tárgyalástól sikert remélnek. (Nagy derűtlenség. Helyeslés!) Attól lehet talán tartani, hogy mi azért tartózkodunk e kérdés tárgyalásától, mert titkos harci kedv vagy katonai dicsvágy vagy pedig más indok bír arra bennünket, hogy a béke ezen művét akadályozzuk. Mindenesetre joggal teszszük fel, hogy egy másik állam is a miénkhez hasonló álláspontot foglal el. Angolországban, Franciaországban Olaszországban és Amerikában is élnek barátai a békés civilizációnak, akik azt hiszik, hogy úgy szolgálják a legjobban a béke ügyét, ha nem engedik meg, hogy a kormányok illúziókkal áltassák magukat és az ideáli célokért folyó küzdelemben nem tévesztik szem elől a reális alapot. Németország nem állhat semmiféle nyomás alatt, még morális nyomás alatt sem. Hogy nyugalmunkat kifelé biztossítsuk, eddig úgy tettünk, hogy a harci készenlét elvét követjük s ezen elv bevált. Dacára annak, hogy az egész világon a német nemzetel szemben bőségesen ellenszenv nyilatkozik meg, Németországot a birodalom újbóli felépítésében senki sem gátolta.

Több oldalról azt tanácsolták nekem, hogy vegyünk részt a leszerelés kérdésének tárgyalásában, mert annak ugyanis csak akadémikus eredménye lesz. Nem hiszem, hogy e taktika jobban megvédhetné békeszeretettünket az indokolatlan gyanúsításoktól, ezzel földrajzi helyzetünk nehézségei és egyéb körülményeink, amelyek védelemre szorítanak bennünket, éppenséggel nem ismertetőnének el. Sokkal több igazságtalan és tendenciózus gyanúsításban részesültek már békés törekvéseink. Helyesebbnek, okosabbnak, de a nemzethez méltóbbnak is találtam annak kijelentését, hogy a bár nem aggályos, de mindenesetre nem gyakorlati tárgyaláson nem veszünk részt.

Teljesen indokoltnak találom a birodalmi gyűlés azon óhaját, a melynek Hompesch javaslata ad kifejezést és a mely a külügyi politikára vonatkozó nyilatkozatot kér. Ezzel a körülménnyel mindenkor számoltam. Talán egy miniszter sem beszél oly gyakran, oly behatóan és oly szabadelvéten a külügyi kérdésekről, mint én. A javaslat azonban tovább megy, amennyiben azt követeli, hogy időszakonként a birodalmi gyűlés elé terjesztessenek a birodalom nemzetközi viszonyaira vonatkozó hivatalos okiratanyag. Súlyos okokból meg kell tagadni e kívánást. E követelést tiszta demokrata vagy egészen parlamentari kormányval bíró államokban sem hozzák el s így a kormányok nem is tesznek annak eleget, amennyiben annak teljesítése lényegesen érintené a közjogot. Itt a felelősséget igen nehezen lehet megosztani. Vannak idők, amikor egy szóval többet mondani az ország nagy kárát jelentené. Ezek után áttérek a nemzetközi helyzetre és külügyi viszonyainkra. Bassermann képviselő legutóbb örömeinek ad kifejezést a felett, hogy a sok beszéd korszaka lassan-lassan elműit. (Derűtlenség.)

Kimélni fogom majd idejüket és csak azon kérdéseket fogom érinteni, amelyeknek tárgyalásától hasznos eredményt várok. A sajtó nagy része az utóbbi időben azt mondta, hogy Olaszországban a hármasszövetség gyenge támaszát láthatjuk. Ez főleg a gaetái találkozásra vonatkozó cikkekben nyilvánult meg, ami annak idején sok helyütt idegességet keltett, pedig ez nem imponá a külföldnek, mert éppenséggel nem tekinthető az öntudatos erő kifejezésének. Éppen ezért a sajtónak óvakodnia kellett volna attól. (Helyeslés.)

Ahányszor uralkodó a Földközi tengeren utazgatott, az olasz királylyal találkozott, aki üdvözölte őt. Egészen természetes, hogy az angol király nem érinthette az olasz partot anélkül, hogy az üdvözlésre siető olasz királylyal ne találkozzék. Azóta, hogy Olaszország visszanyerte nemzeti egységét, közötté és Angolország között barátságos viszony áll fenn. Már gyakran esett szó e helyen arról. Angolország és Olaszország barátságos viszonya nemcsak összecyegyezhető a hármasszövetséggel, hanem annak szemponijából egyenesen hasznos és kívánatos. A marokkói eseményeket figyelemmel kísérjük, menten minden gyanútól és bizalommal abban, hogy az Algezirásban elvállalt kötelezettségeknek mindenki eleget tesz. Amint tehát nem

látok okot, amely Franciaországhoz való viszonyunkat megzavarná, sőt a gyanu oszlását remélem, úgy örömmel konstátálom azt is, hogy közöttünk és Anglia között nem állanak fenn oly vitás kérdések, amelyek a két állam józan elemei által támogatott békés törekvéseket akadályozhatnák. Perzsiában is politikai utógondolatok nélkül csak gazdasági szabadságot követelünk. Támaszkodva az orosz, valamint angol részről történt kijelentésekre nyugalommal tekintünk a Perzsiára vonatkozó angol-orosz egyezmény megkötése elé. Ugyanily nyugalommal várjuk Anglia és Oroszországnak Tibetre vagy Afganisztánra, vagy egyéb határkérdésekre vonatkozó egyezményeit. Már előre tudom, szememre fogják vetni azt, hogy ilyen közömbösen nézem Anglia és Oroszország közlekedését. Én ebben azonban csak azt a törekvést látom, hogy e két hatalom egy fölünk meglehetősen messzire fekvő terület tárgyában közöttük esetleg felmerülő vitás kérdéseket egyezményileg kívánja megoldani.

Csak arra akarok utalni, hogy a helyzet nyugodt és bátor megítélése korántsem tekinthető szépítésnek. (Igen helyes.) Nálamnál senki sem tudja jobban, hogy veszélyek és nehézségek környékeznek. Ezek állandó kísérőink, ami már maga exponált földrajzi helyzetünk is megmagyaráz. E veszélyek és nehézségek legyőzésére nyugodt öntudatra és a nemzet erejébe vetett bizalomra van szükség. (Helyeslés.) Tartunk meg azt bizalmat és tiszteletet, amely hatalmunkkal és békeszeretettünkkel vívtunk ki. Ápoljuk barátságainkat és szövetségeinket és nem kell félnünk, ha egyezmények jönnek létre oly dolgok tárgyában, amelyek nem érintenek minket közvetlenül. Másoknak ellenségeskedéseiből mi nem élhetünk meg. Hagyjuk meg másoknak is azt a szabadságot, amelyet magunk részére igényelünk és őrizzük meg azt a tudatot, hogy a nehézségeket annál könnyebben és biztosabban fogjuk legyőzni minél nyugodtabb, tárgyilagosabb külügyi politikánk és minél elszántabbnak fognak bennünket látni arra, hogy békénket, becsületünket és pozícióinkat belső erőink összegyűjtésével akarjuk megőrizni és szükség esetén egy szívvel egy lélekkel megvédeni. (Élénk helyeslés.)

Vollmar szociáldemokrata a helyzetet éppenséggel nem tartja kényelmesnek. Ez a folytonos fegyverkezésnek hatása.

Sonnenberg-Liebermann (gazdasági egyesülés) azt mondja, hogy a mai vitának az az eredménye, hogy a birodalmi gyűlés nyugodtan tekint a dolgok menetére. A német fegyverek nem fognak csatát veszíteni.

Schrader szabadelvi egyesülésbeli képviselő nézete szerint éppenséggel nem lesz szerencsétlenség, ha Németország a konferencián nem vesz részt a leszerelés kérdésének tárgyalásában. Nyugodt, szilárd politikával legjobban őrizzük meg a békét.

Semler nemzeti liberális képviselő tiltakozik az ellen, hogy ő a francia újságírók ellen akart volna izgatni. A jelen időpontot alkalmasnak tartja arra, hogy mindenki szabadon nyilváníthassa véleményét.

A külügyi politika tárgyalása ezzel véget ért Holnap a belügyi politika kerül tárgyalásra.

TÁVIRATOK.

A dumát feloszlatják.

Pétóvár, április 30. A minisztertanács az éjjeli rendkívüli ülést tartott, amelyen a дума feloszlatása kérdésében Stolypin és Svanebach között nézeteltérés támadt. A hadügyminiszter azt mondta, hogy a cár az esetben, ha az ujonclétszámra vonatkozó javaslatot nem fogadják el és Surahov örmény képviselőt nem távolítják el a dumából, vagy ez sértéseit és rágalmait nem szívjá vissza, fel fogja oszlatni a dumát, mert nem engedheti meg, hogy hadseregét ilyképen megsértsék. A lengyeleket állásfoglalásukban az a szempon vezérelte, hogy a nagy orosz birodalom keretén belül Lengyelország autonómiája kívánatos volna. Épp ezért az orosz hadseregnek erősnek kell lennie. Igaz ugyan, hogy ők is sok olyat rosszaltak, amit a hadügyi vezetőség cirendelt. A Novoje Vremja

közli, hogy az ujonclétszámra vonatkozó javaslat előadója Karavajev Kusmin volt, aki annak előtte a katonai akadémia tanára volt. A hadügyminiszter kijelentette, hogy kész a Karavajev Kusmin által javasolt reformok közül néhányat megvalósítani, így a katonáknak a mezei munkák idején való szabadságolását. Hessen képviselő szerint a javaslatot lehetőleg tárgyilagosan kell tárgyalni. Kartasev képviselő a bizottság tagja a legélesebb kifejezésekkel a a javaslat elleneinek nézetét tolmácsolta. A lengyel kolonia nevében Konitz képviselő a javaslat mellett szólalt fel. Egy parasztpárti képviselő kijelentette, hogy őket nem azért küldték ide, hogy a hadsereget és a dumát tönkretegyék. Nagy hatást tett Maklakov kadetpárti képviselő beszéde, aki a javaslat mellett szólalt fel és élesen elítélte a balpárt magatartását.

Surabov örmény képviselő beszéde elején inparlamentáris hangon kirohanást intéz a hadsereg és a kormány ellen. A jobboldalon nagy az izgatottság. A hadügyminiszter és hívei felemelkednek helyükről és Surabov eltávolítását követelik. A jobb- és centumpárti képviselők megbotránkozásuknak hangosan kifejezést adnak. A mérsékelt parasztpárti képviselők az elnöki emelvény felé fordulnak és Surabov azonnali eltávolítását követelik.

Golovin elnök folytonos óriási láрма között az incidenst elintéztnek jelenti ki. Nyomban felemelkednek a jobboldali, mérsékelt, oktoberista és pártönkivüli képviselők és tiltakozás közt elhagyják a termet. A kadetok indítványára az elnök 20 perces szünetet rendel el, mely azonban másfél órára terjed. A pártok a szobáikban gyülekeznek tanácskozásra. Mindenütt hire jár, hogy a dumát feloszlatják. A kadetok tárgyalni kezdenek a jobboldallal és kijelentjük, hogy Golovin most a gyorsírói jegyzetek megtekintése után helyesen fogta fel Surabov sértéseit. El akarja őt távolíttatni a teremből és ha erre irányuló indítványát elvetnék, le fog mondani az elnökségről. Ez a kijelentés kielégíti a jobboldalt és a parasztképviselőket.

Az ülést este 7 órakor újra megnyitották. A lengyel kolo a szünet után nem tér vissza a terembe. Golovin elnök nem teljesíti egészen a kadetpárt ígéreteit, hanem csak megrója Surabovot, megvonja tőle a szót és egyidejűleg a ház bizalmi szavazatát igényli a maga részére. A baloldali képviselők rettenetes zajban felállanak, Zertelj szociáldemokrata az emelvényre ugrik és tiltakozik Surabov megrendszabályozása ellen. Az elnök megvonja tőle a szót. Zertelj ennek dacára tovább beszél. A láрма egyre fokozódik. Zertelj erre az ülések között levő folyosóra rohan. Követik őt az összes baloldali képviselők és kimenés közben borzasztó fenyegetések és gyalázkodások között öklüket mutogatják. A baloldali pártok közül csak a munkáscsoport 10 tagja marad a teremben. A teremben maradtak helyeslik Golovin intézkedését Surabov ellen. A miniszterek a láрма közepette felháborodással hagyták el a termet. Az ülést este 8 óra után véget ért.

Pétóvár, április 30. (Saját tudósítónktól) Tegnap éjszaka minisztertanács volt, amelyen a hadügyminiszter hevesen tiltakozott az ellen, hogy a dumában megsértették a hadsereget. Stolypin miniszterelnök beszélt erről az esetről Golovinnal s azt mondta neki, hogy az ilyen jelenetek és a heves szónoklatok még nem mérgezik el a helyzetet, csak a szavazás legyen kedvező a kormányra nézve. A kadettek készek megszavazni az ujoncjutalékokat, ha a kormány annak fejében kieszközli az amnesztiát. A дума zárt ülésén heves jelenetek voltak, sőt *dulakodásra került a dolog*. Ugy látszik, Golovin egészen elvesztette a tekintélyét és a legrosszabbtól lehet tartani.

Bombamerénylet Guatemalában.

Hamburg, ápr. 30. A guatemalái itteni főkonzultulhoz érkezett távirat szerint Guatemala egyik utcájában tegnap reggel 8 órakor *felrobbant egy bomba* abban a pillanatban, midőn *Estrada Cabrera* elnök arra hajtott. Az elnök sértetlen maradt, ellenben Jose Maria *Orelana* a katonai kabinet főnöke és az elnök kocsisa életüket veszítették.

Uj regönyünk.

Az Egyetértés átalakult új formájában új regény közlését kezdjük meg, mely érdekességben és irodalmi nivåiban ritka magas színvonalon áll s egyike a legszebb, legtartalmasabb olvasmányoknak.

Írója:

SKRAM AMALIA

a norvég írói gárda egyik legnépszerűbb kitünése. A regény címe pedig:

I N E Z.

Szépséges szép spanyol asszony neve, akinek vonzó és érdekesítő lelki regénye Törökországban játszódik le. Az érdekes milliőben lefolyó színes, mozgalmas történet, sok kedves és élvezetes órát fog szerezni olvasóinknak.

UJDONSÁGOK.

Napirend. Naptár: Szerda, május 1. — Rom. kat.: Filóp és Jakab. — Prof.: Filóp és Jakab. — Görög-ország: apr. 1. — Zsidó: Ijác 17. — A nap két reggel 4 óra 45 percek, nyugszik délután 7 óra 9 percek. — A hold két éjjel 11 óra 12 percek, nyugszik reggel 7 óra 10 percek. — A közoktatásügyi államtitkár fogad délután 4 órakor. — László Filóp festményének gyűjteményes kiállítása a Nemzeti Szalon Erzsébet-terén Szalonjában nyitva 9 óratól 8 óráig. Belépő díj egy korona. — A magyar művészek általános kiállítása az Urania-ban nyitva 9 óratól 8 óráig. Belépődíj 1 korona. — Tavasz kiállítás a Könyves Kalmán-féle művészeti intézet (Nagymező-utca 37-39. szám) szalonjában nyitva egész nap. Belépődíj nincs. — A Műcsarnok rendezéséért egész nap zárva van. — A Nemzeti Múzeum rendezésére nyitva 9-12 óráig. — A Szépművészeti Múzeum nyitva 10-12 óráig. — A földtani intézet múzeuma meglátogatható 1 koronáért. — A Széchenyi Múzeum nyitva 10-12 óráig. — A Göttes-szoba egész nap zárva van. — A Nemzeti Múzeum növénytára nyitva 9-1 óráig. — Az Iparművészeti Múzeum nyitva 9-6 óráig. — Közlekedési Múzeum egész nap zárva van. — A Techn. Iparmúzeum és könyvtára nyitva 9-1 óráig. — A Nemzeti Múzeum könyvtára nyitva 9-1 óráig. — Az Akadémia könyvtára nyitva 3-7 óráig. — Az Egyetemi könyvtár nyitva 9-12 és 3-8-ig. — A Keresk. Múzeum könyvtára nyitva 9-12-ig és 6-8-ig. — A pedagógiai könyvtár és taneszközellátás zárva. — Háztartási kiállítás a tabáni (Fehérszabás) taneszközellátásban meglátogatható naponta reggel 9 óratól este 6 óráig, ünnep- és vasárnapokon 12; belépődíj 40 és 20 fillér. Naptár. Csütörtök, május 2. — Rom. kat.: Zsigmond. — Prof.: Zsigmond. — Görög-ország: apr. 28. Pápné. — Zsidó: Ijác 18. Hag. Beomer. — A nap két reggel 4 óra 45 percek, nyugszik délután 7 óra 10 percek. — A hold két éjjel 12 órakor, nyugszik reggel 8 óra 3 percek.

Virágos hársak.

... Piros napernyő, sárga kalap
Katóka jön a hársak alatt;
Virágos hársak daloltak lágyan
S itt a faszorban gerle nevetett,
Mikor egy éve, kezébe véve,
Csókoltá arcom, számat s szememet,
Oly meleg, édes, hűs volt a csókja,
Ajtva esendült, mint a muzsika.
S ha egy-két taktust vétett és éppen,
No bizony; nem volt az se nagy hiba.
Hűs volt a csókja, a szava forró
S mint a parázstűz izott a szemem,
Könyörgött, kért is: — Haragszom? Mért is?
S nem tudtam én se, mit tegyek vele!
Félsz karommal átáloletem,
Lehunyt szememmel infettem, szabad
S remegve kértem, hagyjon magamra
Itt e virágos hársfasor alatt.
... Oly meleg, mégis hűs lett a csókom,
Áltatva esendült, mint a muzsika,
Ha egy-két taktust vétettem éppen,
Az se lett persze olyan nagy hiba.
De ő hibámat egyre tetézte,
Mire a mécses nálam eltört,
Szepegve kértem: ne hagyj magamra
Itt e virágos hársfasor között!
Erre szívére kapta az arcom,
Szent fogadással mondta el végül,
Mához egy évre itt e faszorból,
Esküszik — elvesz kis feleségül...
Itt vagok; várom. Ezernyi ágon
Uj tavasz csókolt friss levelet,
Gerle madár is visszajött újra,
Épp csak ő — épp ő elfeledett —
És nem is hallja, hogy itt e hársak
Zokogva zúgtak sok tél-napon át,
És nem is sejti szegény szívemnek
Közbeszótt árva, szerelmes dalát.
És nem is érzi, fáradt dalomra
Elriadt gerle mit is felel —

De ime — ott jön... a faor végig...
Fussak elébe? Szabad-e? De: — kell!
Nos és a többi — neki mondok el.

... Piros napernyő, sárga kalap,
Katóka fut a hársak alatt. —
Miklós Jenő.

Május eiseje.

Néhány millió munkáskez ma le teszi a kalapácsot, a tüst, a vésőt, a gyalut s azt az ezerfajta szerszámot, amelyvel körülünk a kultúrlet kényelmét megteremti és ünnepet ül. Szokaitan és különleges ünnepet! Ünnepet ülni a mulinak szokás. Egy nagy dicsőséges csata, egy legyőzhetetlen hős, vagy vértanu halált szenvedett szent emlékének. Ezek az emberek azonban a jövőt ünneplik. Igaz, hogy a multjuk, ban nem is igen látnak örvendezésre méltót. Az emberiség mindig hihetetlenül igazságtalan módon bánik el a munkáskezekkel. Lenézett asszonyok, baroni módjára adott-vett rabszolgák, Beregre húzódó jobbágyok a mai munkásosztály első ősei. Szürke, vigasztalan, gyötördéstejjes sorok, statikusok milliói. Ezt látják, ha visszafelé néznek. Mit ünnepeljenek? Minek örvendezzenek?

Jelenükben pedig hasonlóképp nem talál-nak semmi örömet.

A modern fejlődés megteremtette az indi-viduális szabadságot. Egyénenként ma minden ember, minden munkás szabadon mehet oda ahova neki tetszik, teheti azt, ami jól esik. Ha akar: dolgozik, ha nem akar, nem dolgozik. Nincs kancsuka, nincs deres, nincs szolgaság, mert szörnyen nagy tisztelőben részesítjük a személyiségből folyó jogokat. Ma a munkásnak nincs más zsarnoka, csak a darab kenyér. A darab kenyér azonban megcsúfolja a modern szólamokat, a nagy-üangú szabadságrázásokat. Kiderül, hogy nagyobb zsarnok a kancsukánál, a deresnél, a rabszolgaságnál. A munkásnak joga van arra, hogy lemondjon a darab kenyérről, de ha lemond róla, éhen hal, ha pedig nem mond le napi tíz-tizenöt órai robotra hajtja, mérges gözők között dolgoztatja, háborgó tengerek, veszedelmes bányák mélyére üzi, agyát, idegzetét elsorvasztja, vérét kiszipolyozza ez a darab kenyér. Ez a jelen. Ebben nem telik örömük. Itt sincs sokat mit ünnepelniük.

Marad a jövő, amit duzzadó ere-jükbe bízva ők maguk akarnak megteremteni. Minden hajukért, minden nyomorúságukért a mai társadalmi berendezést okolják. Hirdetik, hgy a mai társadalmi rend szigoruan megsza-bott jogi és gazdasági korlátozásokkal fűit a compli elé állítja őket. Vas kényszerrel szorítja le a lét minimumra munkája bérért. Dacos kesertiséggel azért a létező jogi és gazdasági rend ellen fordulnak s új jogi és gazdasági rendről álmodoznak, melyben ne a nyers erő-szak, ne a születés, ne a főke ne egyéb kiváltsá-g legyen a létező dolgok tengelye, melykörül minden egyéb forog, hanem a munka. A te-remtő, az alkotó az értéktelenből értékest, a haszontalanból hasznosat produkáló munka.

Ennek a jövőnek szentelik ők május else-jét. A polgári társadalom ünnepeinek szülőoka a kegyelet, a hagyomány, főtartója a konzerva-tivizmus. Az övek hagyomány és kegyelet nélkül a pillanat elhatározásából született s nem a létező konzerválásának, hanem a forradalomnak van szentelve. Napot kerestek, mely szitója leg-yen a mindent fölforgató forradalmi vágynak, napot, mely mindazokat, akik a jövőbe vetik reménységüket közös érzésben, közös demon-strációban egyesítse. Az év háromszázhatvanöt napja közül így választották május elsejét. A földet új, eleven életre csókóló termékeny ta-vasz legszebb hónapjának első napját.

Negyven és egy néhány esztendeje, hogy a proletárság pirosbetűs napjának május elsejét jelölte ki a Londonban megalakult internació-nale. Akkor még aránylag kevesen voltak azok, akik az új kalendárium szerint igazódtak s a vörös lobogó alatt fölvonulva énekelték a Marseillest. De azóta minden muló évvel többen lettek. S ime ma már annyian vannak, hogy azon a napon, amikor ünnepelnek, egy huszon-negy órára mindenféle munka szünetel, ezren és ezren sorakoznak minden városban a vörös zászló körül s amint fölvonulnak, dübörög lábuk alatt a föld...

Nő, ma is egyre nő a számuk.
És amint annyian lesznek, hogy a mérleg feléjük billen, meghalt a Mult és föltámadt a Jövő...

Az Egyetértés legközelebbi száma a május 1-jei munkásünnep miatt pénteken, május 3-án jelenik meg.

Lipót király Fallièresnél. Párisban Fallières elnök ma a belga király tiszteletére reggelit adott. Ez alkalommal az elnök felköszöntőt mondott, amelyben azt mondta, hogy a két szomszédos népet számos rokonsági kötelék fűzi egybe, amely őket a gazdasági és szociális haladás felé való egyenlő törekvésben egyesíti. Érdekeik közössége is értékes és biztos záloga a két nép szives viszonyának. Fallières kiemelte az általános rokonszen- vet Lipót király iránt, amely érzésben a köztársá- ság kormánya élénken osztozik és végül Belgium virágzására írtette poharát.

Róvárd király Olaszországban. Edvard király délután egynegyed 2 órakor Nápolyból érkezve, Rómán keresztül utazott. A pályaudvaron Viktor Emánuel király várta Edvard királyt, aki kiszállt a vonatból. A két uralkodó megölelte egymást, majd mindketten beszálltak az udvari szalonkocsiba, ahol mintegy 10 percig időztek, mire szívélyes bus- sut vettek egymástól, a vonat pedig folytatta út- jat. A király Firenzébe és Domodossolába utazik.

Kossuth szobor leleplezése. Karcag város hazafias közönsége szobrot állít Kossuth Lajos- nak. A szobrot május hó 20-án leleplezik le nagy ünnepek között. A leleplezési ünnepélyre, amelyen előrelátóan Kossuth Ferenc keresek- deleményi miniszter is jelen lesz, nagyban készül a város hazafias közönsége.

A sorozás. Az idei fősorozat, mely két hó- napon át tartott, ma fejeződött be a Mária Terézia laktanyában. Három napon át folytak az egyzetetések és ma a kiküldött bizottság megejtette az aláírások- kat. Ugy az első, mint a második és harmadik korosztálynak ünnocozása kielégítő eredménytel végződött, a létszám egészen kitelt. A fősorozat így véget ért, de maga az állítás ugysis, mint a vidéki illetőségűek ünnocozása, meg a később tar- tandó pótünnocozás tovább is elhúzódik.

Öngyilkos főtűtkár. A Kossuth Lajos- utcai Klotild-palotában ma délben nagy föl- tünést keltő öngyilkosság történt. Tatár Gyula, a „Katonai szolgálat es tére biztosító intézet“ főtűtkára agyonlőtte magát. A szerencsétlen em- bert a mentők haldokolva szállították be a Réczey-féle klinikára. Tatár Gyula csak néhány esztendő óta működik a katonai biztosítónál. A kereskedelmi iskola elvégzése után egy gőzma- lomnál kezdette meg kereskedelmi pályáját, majd egy pénzüntézethez került, onnan pedig apósá- nak befolyása révén a katonai biztosító inté- zethez cégvezetői jogosultsággal vezértűtkárnak neveztek ki. Az utóbbi időben sokat suttogtak a biztosító-intézet válságáról. Hiriapi támogatá- sok is érték a vezetőséget és a legutóbbi köz- gyűlésen botrányos jelenetek játszódtak le. Különféle vádak hangzóttak akkor el és az elnökség részvétele nélkül megtartott közgyűlés az egész igazgatóságot elmozdította állásától s új vezetőséget választott. Ezzel a határozattal pedig a főtűtkár állása is kétségessé vált. Tatár Gyula ug- ylátszik szívére vette a támadásokat és elhatározta, hogy megváltik az élettől. Ma délben két óra- kor a hivatalában, amely a Klotild-palotában van, föbelötte magát. A mentők haldokolva vit- ték a Réczey-klinikára, ahol nem nyerte vissza eszméletét. Az öngyilkos főtűtkár veje volt Ernyei Gyulának, a Belvárosi Takarékpénztár igazgatójának, s végzetes tette nagy családot döntött gyászba.

Az életunt öngyilkossága előtt telefonozott ügyvéd sógorának, aki nemrég feleségül vette Ernyei igazgató másik leányát. Mire azonban az ügyvéd a hivatalba ért, sógorát már beszál- litották volt a kórházba. A biztosító intézetnél, amely József főherceg védnöksége alatt áll nagy izgalmat okozott az öngyilkosság hire. Tatár semmiféle levelet nem hagyott hátra, ellenben egy biztosítási szaklapon találtak kék ceruzával írott következő megjegyzését:

„Ígaza van Benkőnek, Isten éltesse.“
Az öngyilkosság színhelyén megjelent a rendőrség ügyeletes tisztviselője és jegyző- könyvet vett föl az esetről.

— **Királyok találkozni fognak.** A reggeli lapok hivatalosan jelentik, hogy a dán királyi pár június 8-ától 13-ig látogatóban lesz az angol királyi párnál.

— **Nyolc antik gyűrű.** A temesvári rendőrség arról értesítette a budapesti főkapitányságot, hogy a temesvári múzeum régészeti osztályából nyolc darab értékes antik gyűrűt elloptak. A fővárosi rendőrség intézkedett, hogy a tolvajt letartóztassák, ha a fővárosban akarná a régiségeket értékesíteni.

— **Az asperni győző halála.** Nevezetes évforduló van ma. Ezelőtt hatvan esztendővel halt meg Károly főherceg, az asperni győző, az egyetlen osztrák hadvezér, ki a nagy korzikai fölött győzelmet aratott. Károly főherceg dacára a harcerekre elért fényes eredményeknek, nem volt az udvarnál kedvelt egyéniség. Terveit, ha csak lehet keresztettkék, sőt egy ideig távol tudták tartani a hadseregtől és csak akkor állították ismét annak élére, amikor már a legnagyobb szükség kényszerítette őket. Károly főherceg különben testestől-lelkestől katona, egész életét a hadseregnek szentelte. Ő adta meg a hadsereg mostani szervezeteinek alapját, és az ő tanácsára alakították a honvédséget és népfelkelést. A mai szolgálati szabályzat is az ő parancsára íródott. Ez különben elég jellemző az osztrák-magyar hadsereg, mely még most is a mult század elején használt szabályzatokat tartja érvényben, dacára a nagy változásoknak, melyek azóta teljesen átalakították valamennyi hadseregnek belső életét.

— **A vigyázatlan rendőr.** Berlinben tegnap nagy népcsődület volt egy utcán. A sarki rendőr nyomában oda jött, de úgy, hogy revolvert tartott kezében. Mikor a sokaság közepére ért, egy ember véletlenül meglökte, mire a revolver elsült s golyója egy Janus nevű bérkocsis mellébe furódott. A bérkocsis azonnal meghalt.

— **Királyi elismerés.** A király megengedte, hogy Kausser József műépítésznek, a budapesti Szent István-templom építése körül s általában az építőművészet terén szerzett érdemeiért elismerését tudtára adják.

— **A sajtó-ankét.** A sajtó-törvény reformja dolgában összehívott értekezlet a delegáció ülés-termében fogja május negyedikén tanácskozását megkezdeni. Az értekezleten Meskó László államtitkár is résztvesz.

— **Sakkverseny.** Az Erzsébetvárosi kaszinó sakkversenyének negyedik fordulóján a legnagyobb meglepetést Elekes győzelme okozta, aki fiatal játékosnál meglepő biztonsággal győzte le Vast. Forgács erőlyesen és szépen nyert Steiner ellen, míg Rothmüller—Balázs ellen, Baráth—Merényi ellen, Lovas—Erős ellen és Demeter—Pásztori ellen. A dr. Kepes—Bayer játszma függőben maradt. A legközelebbi forduló szerdán este fél 7 órakor lesz.

— **A kétségbeesés halottai.** Röviden hírt adtunk lapunk legutóbbi számában arról a sötét végzettről, mely Szegeden két uri családból származó, intelligens nőt utólrta. Özv. Hankonyi Ferencné volt az egyik és leánya, Hankonyi Emma volt a másik. Mindketten felakasztották magukat s mire észrevették őket, már halottak voltak. Aki azt a levelet olvassa, melyet az öngyilkos urinők a szegedi rendőrséghez intéztek, megdöbbenhetnek a tragikum mélységén, mely ezt a két boldogtalan nőt üldözte. Valamikor jó sorsban éltek. Hankonyiné férje Ujvidéken kir. közjegyző, Tisza Kálmánnak is egyik bizalmas embere volt. Hankonyi meghalt, özvegyet és két árva hagyva maga után. Az özvegyet és leányát Hankonyi Győző, az elhunyt fia tartotta el. Azonban ő is hamar meghalt s Hankonyi Emma keresett és talált hivatal, melylyel magát s édesanyját tartotta fenn. A szegedi vasuti hivatalnál kapott hivatal. Azonkívül egy szegedi újságnak irogatott s írásaival is keresett. Mi történt hivatalában? Ki intrikált ellene, nem tudni. Bizonyos, hogy hivatalát elvesztette s ettől fogva a legnyomasztóbb inség költözött be a szegényes lakásba. A rendőrséghez intézett levélből, melyet szó szerint közlünk, mindez kiviláglik. Ez a levél így szól:

— Együtt halunk meg édesanyammal, szilárd elhatározással, mivel élnünk tovább nem lehet. Földi maradványainkat kérjük a hivatalos boncolás mellőzésével az alsóvárosi temetőbe temetni, egy sírba, 1900-ban elhunyt Hankonyi Győző mellé. Halálunk közvetlen oka a nyomor és életuntság. Előidézői valójában azok a vasutasok, kik részint intrikákkal, részint részlehajlásukkal, részben nemtörődömségükkel kiüldöztek állásomból a mult év őszén. Bármerre kerestem

existenciát, nem találtam, a munkáimat nem fizették. El kellett volna költözni elsején a lakásból, nem lehetett. Hankonyi Emma.

Miután tegnap a délelőtti folyamán a két nő nem nyitotta ki a lakást, holott máskor korán szoktak kelni, az egyik szomszéd kopogtatott az ajtón. Választ nem kapott. Erre a többi szomszéd segítségével betörte az ajtót. A két nő ott függött halottan, felakasztva. Az öregasszony az ablakvasra, leánya egy szögére akasztotta fel magát. Az életunt nők a rendőrséghez intézett levelén kívül még két levelet hagytak hátra. Az egyik Engel Lajos szegedi lapkiadóknak, a másik Jerdik Lambert nevű Szlavóniában élő erdőfelügyelőnek van címezve, aki rokonuk. Az egész városban a legmélyebb felindulással beszélnek a megrázó tragédiáról.

— **A bányászok meghalnak.** Liégeből telegrafálják, hogy az Angleur-bányában víz öntötte el az egyik tárnát, amelyben munkások voltak. Kilenc bányász meghalt.

— **A pécsi kiállítás.** Pécsről táviratozzák, hogy Frigyes főherceg tegnap délre vendégül látta a pécsi országos kiállítás végrehajtóbizottságának elnökét, Zsolnay Miklóst bélyei kastélyában. Megállapították, hogy a kiállítást május 15-én nyitják meg, amelyen Frigyes főherceg nejevel, Izabella főhercegnővel, két leányával és nagy udvari kísérettel megjelenik. Frigyes főherceg és családja május 15-én reggel fél nyolc órakor Budapest érintésével Pécsre érkeznek. A pályaudvaron a katonaság tisztikara fogadja. Majd reggel nyolc órakor mint katonai főparancsnok a helyőrség felett szemlét tart. A főhercegi család a püspöki rezidenciában száll meg és ott fogadja a küldötteket, melyek sorrendjének megállapítása végett Erreth János főispán holnap délutánra érkekezletet hívott egybe. A küldöttek fogadása után a kiállítási fővédnökök a kiállítás területére hajtatnak, ott délelőtti tizenegy órakor megnyitják a kiállítást. Izabella főhercegnő a háziipari csarnoknál fogadja férjét, Frigyes főherceget. Délben a püspöki palotában ebéd lesz, mely után a főhercegi család a kiállítás részletes megtekintésére újból a kiállítás területére megy. Ekkorra már a nagyközönség részére is megnyílik a kiállítás területe. Este hat órakor a főherceg és családja meglátogatják a vártemplomot, majd megjelennek a kiállítási színház megnyitójára, ünnepi előadásán, éjjel azután visszautaznak Budapestre. A megnyitási ünnepen résztvesznek: Wekerle Sándor miniszterelnök s a mennyiben egészsége megengedi, Kossuth Ferenc kereskedelmi miniszter, Darányi Ignác földművelésügyi miniszter, továbbá számos főrend és képviselő, a két ház elnökeinek vezetésével. Az eső folytán esik, azonban ennek dacára a kiállítási munkálatok lázasan folynak, hogy a megnyitás napjáig lehetőleg készen legyen a tárgyak elhelyezése. A miniszterek, államtitkárok és az országgyűlés tagjai különvonaton fognak Pécsre érkezni.

— **Az ismeretlen könyvbarát.** Tegnap délelőtti tizenegy óra tájban dr. Besnyő Béla ügyvédnek a Podmaniczky-utca 37. számú házában levő lakásán megjelent egy fekete körszakálás fiatalember s eladta, hogy az ügyvéd sürgősen két könyvet kéret, amelyre a tárgyaláson szüksége van. Az ügyvéd felesége, aki egyedül volt otthon, gyanutlanul átadta a kívánt könyveket, mire a havelokkabátot viselő ismeretlen eltűnt. Néhány perc múlva az ügyvéd otthon volt s természetesen rögtön kiderült, hogy az asszonynak csalóval volt dolga. Az ügyvéd följelentésére most a rendőrség figyelmezteti a közönséget, hogy a fekete havelokkabátos és fekete körszakállas csaló ellen már több följelentést tettek, mert hasonló módon más ügyvédeknel is sikerrel működött. A csalót különben a rendőrség nyomozza is.

— **Rákóczi emléke.** Marosvásárhelyről táviratozzák: Maros-Tordavármegye ma délelőtti Rákóczi Ferenc fejedelmé választásának 200-ik évfordulója alkalmából Ugron Gábor főispán elnöklésével diszközgyűlést tartott. Az ünnepi beszédet Nagy József alispán mondotta, mely után leleplezték a vármegye által megfestett Rákóczi-képet.

— **Alapítvány-kiosztás.** A jótékony Frey József-alapítvány kezelő bizottsága Mosdóssy Imre tanfelügyelő elnöklésével május hó 6-án, az alapító halálának évfordulóján, a ferencrendiek templomában tartandó rekviem után ülést tart, amelyen kiosztja az idén esedékes segélydíjakat. Az alapítványból eddig összesen kilencvenhatan részesültek segélyben, kik között 36.400 korona osztott szét.

— **Az Emke ünnepe.** Kolozsvárról táviratozzák: Az Emke Kolozsváron tartandó május ötödiki ünnepi közgyűlésének előkészítése végett a direktorium tegnap és ma folytatólag gróf Beldi Ákos elnöke alatt ülést tartott. Miután pénzüntézet alapítása és iskolátlan vidékeken a gyermekek számára ugynevezett parasztkonviktusok létesítése tárgyában az indítványok beérkeztek, szombatou rendkívüli választmányi ülés is lesz. A közgyűlés iránt, mely Árpád fejedelem halála ezredik évfordulójának napján ünnepi jelleggel tartatik meg, minden irányban nagy az érdeklődés.

— **Postások Kossuthnál.** A posta- és táviratkezelőségi személyzet mintegy százötven tagu küldöttsége tisztelgett ma délelőtti a kereskedelemügyi miniszteriumban Kossuth Ferenc kereskedelemügyi miniszternél Radnay József posta- és távirat felügyelő vezetésével.

— Megköszönni jöttünk, mondotta a küldöttség szónokája, a részjutalék rendszeresítését, kiutalását. Ez nemcsak anyagi helyzetünk javítására irányuló fontos lépés, hanem úgy hisszük, elséje ama megoldásra való egyéb fontos kérdéseknek, melyeket a magyar posta és távirat személyzet csak megnyugvással várhat akkor, amidőn a legmagasabb helyről ily atyai jóindulattal találkoznak.

Kossuth Ferenc kereskedelemügyi miniszter a küldöttséget szívesen fogadta. Válaszában elismerését fejezte ki a magyar postaszolgálat iránt, melynek mintaszertisége az egész világon ismeretes.

— **Hadgyakorlatok a tengerezen.** Az Adria tengeren május hatodikától kezdve nagy harcserű gyakorlatok lesznek a tartalék hajóraj és a Levantéből visszatérő hajóraj között, — mint Pólából telegrafálják — résztvesz azokon a gyakorlatokon Montecuccoli gróf tengernagy, főparancsnok is. A tartalék-hajóraj, amelynek Hans ellentengernagy a parancsnoka, a „Babenberg“, „Budapest“, „Monarch“ és „Wien“ hadihajókból, a „VI. Károly“ páncélos-cirkálóból és a „Trabaut“ torpedóból áll. A Levantei hajóraj Ziegler ellentengernagy parancsnoksága alatt az „Erzherzog Friedrich“, „Erzherzog Karl“ és „Babenberg“ hadihajókból, az „Ulan“ és „Streiter“ torpedózúzókból áll. Résztvesz a gyakorlatokon még a torpedó-flottilla is, amelyhez tartoznak az „Anakonda“, „Alligator“ és „Krokodil“ magasan járó torpdónaszádok és azonkívül még hat másodosztályu torpdónaszád. Montecuccoli gróf tengernagy, aki a legközelebbi napokban Pólába utazik, a „Lacroma“ jachtról fogja szemlélni a hadgyakorlatokat.

— **A Stromboli működik.** Nyugtalanító hírek érkeznek Messzinából a Stromboli tűzhányó működéséről. A Vuiká, egyre veti ki a lávát. A közelében lévő szőlőhegyek és az épületekkel együtt elpusztultak. Minthogy a sűrű köd miatt az optikai táviró rosszul működik, a lávaömlésről csak hézagos tudósítások érkeznek, de nagy az aggodalom, hogy igen sok emberélet is elpusztult. Rendőrhivatalnokok és mérnökök mentek a Stromboli szigetre, hogy a segítő akciót megindítsák. Az egész tűzhányót hatalmas füstfelhő veszi körül. Calabria községeinek lakossága nagy izgalomban van. Néhány nap óta türelhetlen a hőség.

— **Harminc évi álmatlanság.** Ha megfelel a valóságnak az a hír, mely Massachusetts-államból érkezik, akkor olyan természeti csodáról van szó, melylyel érdemes az orvos-természettudományak is foglalkoznia. Az emberi szervezet eddigi ösmerte, amennyire a buvárlat ösmertetni engedte, arra enged következtetni, hogy az alvásra a testnek feltétlen szüksége van és olyan ember, aki állandó álmatlanságban szenved, szükségszerien elpusztul. Álmomban, mint állítják a szervezet ugynevezett fáradtsági elemeket küszöböl ki magából. Álmomban mindig újra, meg újra megerősödik az ember, míg az alvás teljesen kimeríti és elorsvasztja. Azt a föltevést cáfolja meg a Massachusetts-állam Great városából érkezett hír, mely persze, romantikusan van kiszínezve és így hitelessége nem egészen megbízható. E szerint Great városában él egy hatvan éves ember, aki már harminc esztendő óta nem aludt; mégis egészséges, sőt korához képest eléggé friss is. Az álmatlan ember neve Warner William. Harminc év előtt szerelmes volt egy leányba, akivel jegyben is járt. A menyasszonya azonban megszökött az esküvő elől. War-

ner Williám odaállt a hűtlen leány ablaka elé és várt, várt, mindig várt. E közben leszokott az alvásról s később sem tudott többé aludni. Az éjszakát olvasással töltötte s reggel kipihenten ébredt föl. Így élt harminc esztendő óta s így él még ma is. Magányosan, senki társaságát nem keresve él külvárosi házában s egyetlen szenvedelme a tea-ivás. Negyven csésze teát megiszik egy nap, de alkoholt nélkül, mert szeszest italt nem ivott soha. Néha-néha rászánja magát utazásra is, de életmódja nem változik ilyenkor sem. Az orvosok, kik régóta figyelik és vizsgálják, azt mondják, hogy szervezete teljesen ép s élélhet akár husz-harminc-évig is teljes egészségben. A hír valóságát nemcsak az befolyásolja, hogy regényes színezete van, de az is, hogy némileg amerikaiasan hangzik.

— **A vizek megáradtak.** Az ország majdnem mindegyik nagyobb folyója megáradt. Máramaros-Szigetről azt sürgönyözik, hogy a Tisza egész Máramarosban rohamosan árad. Ma délelőtt az ár és az összegyülemlett, *mintegy ötezer szálfá nyomása elsodorta a nyolcvan méteres rahói hidat.* A község most el van zárva a külső világtól, s az emberek csakis a vasuti hidon járhatnak. Rahó öbölje viz alatt van s a járásbíróház épületét is veszedelem fenyegeti. A Tiszában *százezreket érő fa uszik*, de a rohanó árból csak a parthoz legközelebb levő törzseket lehet kihalászni. Körösmezőnél is egyre nő a Tisza. Az eső folytán a hegyek között megolvadt a hó, *ami fokozza a veszedelmet.* Felsővíssót és vidékét a Vissó folyó enyegeti, amely szintén rohamosan árad. — Az Országos Vízépítészeti Igazgatóság azt jelenti: a Duna felső árhulláma Komárom fölött tetőzik, lejjebb Gombostól árad. A mellékfolyók megáradása következtében a Duna Budapesten körülbelül 5.50—5.60 centiméter magasságra emelkedik, vagyis körülbelül mintegy 10 centiméterrel marad az alsó rakodópart szintje alatt, helyenkint pedig a rakpart szintjének egyenletlenségei miatt *eléri a rakodópart magasságát.* A Duna alsó árhulláma apad, de a Tisza-toroktól lefelé nagy a tizállás s itt a Duna és Száva újabb áradása miatt még hosszú ideig *nagy víz várható.* A felső Tisza összes mellékfolyói *emelkedőben* vannak. Tiszaujlakon már *igen jelentékeny a változás.* A középső- és alsó Tiszán hosszantartó nagy víz várható.

— **A Szent-Erzsébet jubileum és Izabella főhercegnő.** Kölnben a híres virágjátékok (költők versenye), ez idén árpádházi Szent Erzsébet tiszteletére rendeztetnek. A jutalmakat május 5-én osztatják szét s arról a virágjátékok rendezősége külön értesítette Izabella főhercegnőt, mint a Magyarországon rendezendő Erzsébet-ünnepségek védnöknőjét. A főhercegnő megleghangu levélben köszöntö meg a figyelmet s a maga részéről is nagy művészi értékű jutalomtárgyat küldött a virágjátékok rendezőségének, Szent Erzsébet rózsacsokrárt ábrázoló képet, Spányik Kornél Pozsonyban élő magyar festő egyik legremekbebb alkotását. A virágjátékokra Pozsony városa is küldött jutalomtárgyakat: a pozsonyi Mária Terézia-szobornak ezüstből készült öt miniatűr utánzatát. A pozsonyi Katholikus Körben vasárnap este fényesen sikerült Erzsébet-ünnepély volt, a város társadalmának színe-java élén jelen voltak Izabella főhercegnő és leányai is.

— **Bányászok sztrájkja.** A rombachi ércbányákban — mint Kölnből jelentik — ma reggel ezer munkás sztrájkba lépett. Attól tartanak, hogy a sztrájk kiterjed az egész lotaringiai bányavidékre.

— **A görög katolikusok husvétja.** A budapesti görög szertartású kath. egyházközség templomában tegnap kezdődtek meg a nagyheti és husvéti istentiszteletek, melyeknek rendje a következő:

Nagszerdán: május 1. Délelőtt 8 órakor csendes szentmise. Délelőtt 10 órakor előszentelték szent liturgiája. **Nagycsütörtök:** május 2. Délelőtt 8 órakor csendes szentmise. Délelőtt 9 órakor szt. n. Vazul sz. liturgiája délutáni szolgálattal. Délután 6 órakor az Ur Jézus kinszenvedéséről szóló evangéliumok olvasása. **Nagy péntek:** május 3. Délelőtt 10 órakor királyi imáorák. Délután 4 órakor délutáni imaszolgálat az Ur Jézus temetésének emlékeztetével. Körmenet. Szentbeszéd. Este 8 órakor esti imaszolgálat. **Nagyszombat:** május 4. Délelőtt 8 órakor csendes szent liturgia. Délelőtt 9 órakor délutáni istenszolgálat. szt. n. Vazul liturgiája. Esti 8 órakor esti imaszolgálat. **Éjféli 12 óra-kor feltámadási istentisztelet körmenettel**

Husvét-vasárnap: május 5. Reggel 8 órakor pászka-szentelés. Fél 9 órakor szent-tanítás, utána csendes liturgia a tanuló ifjúság részére. 10 órakor ünnepi énekes szt. liturgia. Végül pászka-szentelés. Délután 4 órakor délutáni imaszolgálat. Szent-beszéd. **Husvét másodnapján:** május 6. Reggel 7 órakor reggeli imaszolgálat. Délelőtt fél 9 órakor tanítás és csendes szt. liturgia a tanuló ifjúság részére. Délelőtt 10 órakor énekes szt. liturgia szent beszéddel. Körmenet. Délután 4 órakor délutáni imaszolgálat. **Husvét harmadnapján:** Reggel 7 órakor reggeli imaszolgálat. Délelőtt fél 9 órakor tanítás és csendes szt. liturgia a tanuló ifjúság részére. Délelőtt 10 órakor énekes szt. liturgia szent beszéddel is a végén buzasztenteléssel. Délután 4 órakor délután maszolgálat.

— **Rotschild, aki katona.** A Rotschild-familia tagjainak életsora rendszeresen előre meg van jelölve. Rotschild fia, csak Rotschild lehet, milliomos, bankár, pénzgróf — szóval Rotschild. A bécsi Rotschild-ház főnökének harmadik fia azonban szakított az ősi tradícióval. A kaszányába ment s amikor leszolgálta az önkéntesi évét, aktiváltatta magát. Rotschild Jenő báró most a hatodik számú dragonos-ezred hadnagya.

— **Szerb miniszterek Londonban.** Egy angol lapnak azt jelentik Belgrádból, hogy a szerb miniszterelnök és kereskedelmi miniszter Londonba utazik, a Balkán-kiállítás megnyitására. **Pasics** miniszterelnök magával viszi **Péter királynak Edvárd királyhoz intézett levelét,** amelyben az köszönetét fejezi ki a diplomáciai viszony megújításáért. Hir szerint **Pasics** ki akarja eszközölni, hogy **Edvárd király Péter király látogatását fogadja.** **Pasics** tárgyalni fog **Edvárd Grey**-vel is, a macedóniai kérdéssel.

— **Rejtélyes öngyilkosság Velencében.** A Metropol szállóban Velencében tegnap reggel titokzatos öngyilkosság történt. Két nap óta lakott **Faith Elza** nevű leány, a bécsi zeneakadémia növendéke és **Keleti János** nevű fiatal ember. Tegnap reggel a leányt egy erdélyi rokona, **Pop György** látogatta meg és hosszasan beszélt vele. **Faith Elza** mindjárt azután a szobájába ment és a szálló közönségét egy revolver durranása rémitette meg. **Beszaladtak a leány lakásába s ott találták a boldogtalan teremtet a pamlagon fekve, holtan.** Az orvos megállapította, hogy mielőtt föbelötte magát, mérget ivott. A Metropol-fogadóban a leányról csak annyit tudtak, hogy énekesnőnek akarta magát kiképezni a bécsi konzervatóriumban. A fiatal ember egy bécsi festőművész, aki az öngyilkosság óta eltűnt. A rendőrség gyanakszik, hogy a **Keleti János** név alnév volt. **Faith Elza** huszonhétéves, brassói leány, a bécsi konzervatórium énekkiképzési tanfolyamának másodéves növendéke; egyike volt a legtehetségesebbeknek, magas, karcsu alakja és gyönyörű hangja predesztinálta a színpadra. Szorgalmasan tanult s az volt a terve, hogy Amerikába megy ki, ahol már egyszer volt szüleiével. Bécsben egy előkelő internátusban lakott **Faith Elza**, sokan rajongtak érte, de senkivel sem állott szóba, környezete beszéli, hogy a fiatal leány excentrikus hajlandóságokkal volt eltelve, sokszor melankolikusként látszott.

— **Becézőnevek.** Az ellenállhatatlan **Danilo** éneklie meg a „Vig özvegy“-ben a **Maximbeli Dodót, Lolót, Zsuzsanát** és a többi kis leányt. Arca sugárik e nevek kiejtésékor a gyönyörűségtől és a ki látja s hallja, elképzelheti, hogy a **Dorotya, Katalin, Zsuzsanna** s egyéb kalendáriumi névvel sehogya se tudná az ő meleg vonzódását ilyen szemléletűen kifejezni.

Eszembe jutott a legutóbbi jubileumkor, hogy például farsang idején mennyit gonyolódunk a bál színe névsorának olvasásakor. Furcsa is, mikor egy hasábnyi bál tudósításban alig fordul elő egy érthető, közismert női név, annál több **Baba, Cica, Doda, Eti, Fifi, Gigi, Hehe, Jojó, Kuku, Loló, Muncsi, Neni, Pipi, Riki, Sipszi, Tili, Vévi** és **Zsizi** . . .

Hiszen igaz, igaz; nem szép a tisztességes, szép leányneveknek illetően elferditése és ha tömegesen ötlének a szemünkbe, vagy csengnek fülünkbe könnyen érthető felháborodás veszik rajtunk erőt. Pedig alig van család, mely nem esik ebbe a hibába. A gagyogni kezdő fiatal honpolgár, az ő fogycatós szokincsel, olyan kedvesen-furcsán nevezi meg magát, a szüleit, testvéreit, az egész környezetét, hogy önkéntelenül is átveszik tőle, s beleillesztik a családi szótárba.

A mágnásvilágban különösen szokásos ez a becéző eset. Hiszen a nagy **Széchenyit** is **Stefinek** szólították, ha valaki **Zsült** mondott, mindenki tudta, hogy **gróf Andrásy Gyuláról** van szó, éppen úgy, mint fiát általában **Ducizzák**, **gróf Apponyi Albert** pedig **Klokó** névvel becézik.

A művészvilág a szerencsétlen véget ért **Szárics Imrének** a **Cimbi** nevet adományozta . . . nyilván a cimpora rövidítéséből; **Karlovsky Bertalan** = **Kokó**, francia születésű bájos neje = **Buffi**; **Margitay Tihámér** — egyik népszerű festménye után — **Ellenállhatatlan**.

A színésznép közt majdnem mindenkinek meg van a becéző neve: **Ujházi Ede** — **Mester**; **Jászai Mari** — **Miriam**; **Márkus Emma** — **Szöke csuda**; **Pálmay Ilka** — **Az Aranyos**; — **Fedák Sári** — **Zsazsa**; **Szegény Vidor Pál** — **Tata**; a fiatal **Horváth Jenő** — **Tutyu** . . . hogy csak néhányat említek. Egyesekre valamelyik kitudó alakításuk után ragadt rá ilyen intim elnevezés: **Prielle Kornéliát** országszerte csak nagymamának hívták, **Csiky Gergely** remekművének címéről, éppen úgy, mint annak idején az **öreg Szathmáry** — **Szigligeti** vigjátéka után — **Mamának**. (Fia: **Szathmáry Árpád**, mindnyájunknak kedves **Szatyja**-ja volt).

Gál Gyula, vigszínházi korában, olyan művészi játékot produkált az olasz „**Becstelene**“ című drámában, hogy rajta száradt a nem éppen diszes „**föbecstelen**“ jelző, mely azonban — az említett vonatkozásban — mégis hízalgést tartalmazott. (Épen így fenyegeti **Pethes Imrét**, **Goldoni** „**Hazug**“-jának kitudó ábrázolása után, a „**hazug**“ melléknév, holott talán csakis a sugó utasítására tud föllenteni).

Blahánének semmiféle becéző nevet nem ismerem; mert azok a magasztaló jelzők, melyekre kivételes, korszakos, nagy művészetét „**írásban**“ illetjük, nem minősíthetők akként. Tudjuk, hogy ő a magyar népdal királynője, a „nemzet pacsirtája“, „csalógánya“, társalgás közben még se szokás így nevezni; épen úgy, mint ahogy **Lind Jenny** is csak írásban volt „**svéd csalógány**“.

Az irodalomban az irói álnevekből támadnak a becézések. Néhai **Tóth Béla** etendi volt; **Mikszáth** sok éven át **Scarronnak** hívtuk; **Ignótusnak**, **Kóbor Tamásnak**, **Alba Nevisnek**, sok jó ismerőse se tudja a valódi nevét. **Eötvös Károly** az egész irói sátoralja cigány népnek **Vajdája** (mint a hogy **Jókai** az **Atyamesterünk** volt). **Ágai Adolf** — **Porzó** is, **Forgó bácsi** is, **Csicseri Bors** is . . . a szerint, hogy melyik „**korosztály**“ vallja a magáénak.

Az egy év előtt elhunyt **Szépafaludy kedvelt novelláirónkat** csak **Náci** néven ismerték, holott **Ferencnek** hítták; **Rákosi Viktort** a gyermekszobában **Sipulusznak** nevezték el s ez ma is a legnépszerűbb becéző neve; **Gárdonyi Gézából**, a jóízű **Göre Gábor** bíró uram révén lett pajtásai és olvasói szájában — **Göre**.

A becézgetés szokása szerkesztőségünkben is divat. Ezt azonban a kollégáim szerkesztőségi titoknak tekintik, így hát el sem árulhatom.

— **Gorkij és az olasz szocialisták.** Nagy várakozással néztek a római szocialisták május 1-e elé, mert gyűlésükre meghívták **Gorkij Maximot** szónoknak. A nagy orosz író meg is igérte megjelenését s ő akart, mint a gyűlés elnöke, nagy beszédet mondani. Azonban a rendőrség minden várakozást meghusított. A gyűlést már napok előtt betiltotta s így **Gorkij** nem fog elnökölni s nem fog beszédet mondani.

— **Szönyegbacillus.** A bécsi **Haas Fülöp**-féle szönyeg-kereskedés alkalmazottai közül hatan gyanus tünetek közt megbetegedtek. Azt hiszik, hogy a szönyegekben levő bacillustól csak szívelmesesedést kaptak. Mind a hat beteget elszállították a járványkórházba, ahol egyikük már meghalt.

— **A gyanus idegen.** A konstantinápolyi hajóállomáson elfogtak egy lipcsei tanítót, aki **Toulonból** jött. Azzal gyanúsítják, hogy ő gyújtotta fel a touloni arzenált. A tanító legutóbb **Toulonban** tartózkodott, a tüzvész napján megnézte az elpusztult **Jenőt**; gyanut keltett fényképező gépével, le is tartóztatták, de hamarosan szabadon bocsátották. Közben kigyuladt az arzenál és a tanító eltűnt. **Megtudták Toulonban**, hogy hajóra szállott és a francia rendőrség értesítette azokat az állomásokat, ahol a kérdéses hajó kikötött. Így fogták el a lipcsei tanítót **Konstantinápolyban**.

— **A nagy titok.** Bécsben ma két nő jelent meg a **Burgban** audienciát kérni. Azt mondták, hogy fontos titkot kell közölniök a királylyal. A két nő örültnek látszott és a megfigyelő osztályra szállították őket. Csak annyit lehetett megtudni, hogy **Rosenthal Stanislova** és **Chratzka Stanislova** a nevük és oroszországi varrónők.

— **Az oroszánok ketrecében.** Párisban az Apolló-színházban két kötéláncosnő az oroszánketrecben magasban kifeszített kötélen produkálta magát. A kötéll leszakadt és az oroszánok rárohantak az egyik kötéláncosnőre. A közönség rémülten menekült. Mire az az oroszánokat elriasztották, a szerencsétlen nő már borzalmasan össze volt mar-

cangolva, a másik kötéláncosnő ellenben épen menekült.

— **A szabad Románia.** A Magyarországon lakó oláh igazgatók gyakran emlegetik, hogy igazi szabadság csak Romániában lakik; Romániában, a hol virít a kultúra és tombol az egyenlőség. Érdekes dokumentum került nyilvánosságra arra vonatkozólag, hogy a vaslui kerületben a minap ezt a felhívást kapták a zsidók:

„Uram! Hivatkozással a vaslui kerületi prefektus ur által tett intézkedésekre és azon tapasztalatunkra, hogy a keresztény lakosság hangulata a falvakban lakó zsidó lakosok ellen nagyon fel van izgatva, alulirottak felszólítjuk önt, hogy egy esetleges veszedelmes esemény elhárítása céljából és a lakosság hangulatának megnyugtatósa okából **jelentlegi lakóhelyét családjával együtt öt napon belül annál is inkább elhagyja**, mert ellenkező esetben karhatalommal lesz eltávolítva.

Ricu Ch., polgármester.
Raboveanu P. titkár.

Vajjon mit tennének a mi nemzetiségi igazgatóink — a kiket pedig épenséggel nem lehet békés polgárokhöz hasonlítana — ha „öt nap alatt karhatalommal“ eltávolítanák őket?

— **Lakoma egy tábornok tiszteletére.** Kassáról írják, hogy *Hoffmann* Hugó vezérőrnagynak, a kassai honvédkerület parancsnokának a közös hadügyminisztérium osztályfőnökévé való kinevezése alkalmából a honvédtisztokra ma este bucsulakomát adott. A tábornok csak tisztelőket hagy Kassa városában.

— **Keresztény szocialisták és nemzetköziesek.** A keleti pályaudvaron tegnap délelőtt tízenegy óra körül tizenöt keresztény-szocialista ács munkás érkezett a fővárosba, hogy itt munkát vállaljon. A nemzetközi szocialista párthoz tartozó ács munkások valahogyan megtudták, hogy idegen ács munkások érkeznek s mintegy harmincan megjelentek a pályaudvaron. Amikor a vidéki ács munkások leszállították a vonatról, a nemzetköziesek megtámadták s arra kényszerítették a keresztény-szocialista ács munkásokat, hogy szerszámjaikkal és cök-mókjukkal együtt a kizárt ács munkások vig-utcai sztrájkanyagára kövessék őket. Közben azonban *Horváth* István ipartestületi elnök megtudta, hogy a keresztény-szocialista munkásokat a sztrájkanyagán fogva tartják s közbelépésére a rendőrség kiszabadította őket a nemzetköziesek hatalmából. A terrorizáló csoport vezetőjét a rendőrség letartóztatta.

— **Gyógyszertár a klinikán.** A tudományegyetem saját rendelkezésére álló házi-patika engedélyezése ügyében a főváros közgyűlése a patika föllállítása mellett nyilatkozott, a belügyminiszter, ennek a véleményes határozatnak az alapján, a patika föllállítását engedélyezte.

— **Ültetést gazdálkodó.** Hirschler Sándor topolovci gazdálkodó ma délelőtt tíz órakor a temesvári polgári lövőde parkjában mellbelőtte magát. Azonnal meghalt, Hirschler, aki előkelő temesvári családból származik, a hétfőről kedde virradó éjszakát átmulta és reggeltől az öngyilkosság elkövetéséig a sétatéren ödögött. Az öngyilkos zsebében címzés nélküli levelet találtak, melyben kéri, hogy haláláról sógorát, Balázs Adolf törvényszéki bírót értesítsék.

— **Az Országos Állatvédő Egyesület** tegnap tartotta meg évi rendes közgyűlését *Máday* Izidor nyug. min. tanácsos elnöklésével. A jelentés a lefolyt év kimagasló eseményeként emeli ki a *Madarak és fák napja* intézményének az ország összes népiskoláiban történt meghonosítását, melyet gróf *Apponyi* Albert vallás- és közoktatásügyi miniszter az egyesület előterjesztése alapján rendelt el. Az egyesület vezetőségének megbízatása lejárván, egyhangulag újból megválasztották elnöknek: *Máday* Izidort, alelnöknek: *Hauszmann* Alajosnét, *Osztoics* Mihályt és *Grimm* Gusztávot; ügyésznek: dr. *Németh* Imrét; pénztárosnak: *Haensler* Károlyt. Dr. *Kukuljevic* szerkesztő-titkár a vidéki állatvédő egyesületek alakítása körül szerzett érdemeiért egyhangulag tiszteletbeli titkárrá választották.

— **Csónakközlekedés Ó-Budán.** Az ó-budai Kaszás-utca környékének a lakói panaszt tettek a polgármesternél, hogy csak csónakon közlekedhetnek. A vízvezető árkok rendezetlenek, nem tudják az Aranyárokba vinni a vizet s előntik a környéket. De az Aranyárok sem tudja befogadni s az egész vidéken lehetetlen a közlekedés. A házak víz alatt állanak s a lakók kénytelenek csónakon járni. Sürgős intézkedést kérnek a polgármestertől.

— **Siketnémák felvétele.** A siketnémák nyolcadik évfolyamu budapesti állami intézetében a jövő tanévben több párhuzamos első osztályt fognak

felállítani. A felvételek a folyamodás sorrendjében eszközöltetvén, indokolt már mos beküldeni a felvételi kérelmeket. Felvételt nyerneik vallásra, nemre és nemzetiségre való tekintet nélkül a 7—10 éves siketnémák. A szegényebb sorsuk megfelelő eltar-tási segélyben is részesülnek. Pályázati határidő május 15. Felvételi tájékoztatót és nyomtatványokat az érdeklődőknek díjtalanul küld az intézet igazgatósága (Budapest, VIII., Mosonyi-utca 8. sz.)

— **László Pálóp idehaza.** *László* Pálóp festő-művész hazánkia Velencéből, ahol a nemzetközi imúkiállítás megnyitó ünnepén vett részt, Budapestre érkezett. A művész, aki ma a Nemzeti Szalonban rendezett kiállítását nézte meg, pár napig marad itt és este *Fraknoi* Vilmos püspök estélyt ad tiszteletére.

— **Sótáhangverseny Tavaszí Táriaton.** A Tavaszí Táriaton, a városigeti műcsarnokban, május 2-án, csütörtökön este 7 órától 11-ig lesz az első sőtáhangverseny, melyen *Bachó* István karmester vezetésével a teljes honvédenekar működik közre. A belépő díj 1 korona; a kedvezményes jegyek érvénytelenek.

— **A hősök emléke.** Eszékéről jelentik: Ma tartottak először az összes templomokban gyász-ünnepségeket a Bécsújhelyen 1671-ben lefejezett *Zrínyi* és *Frangepán* emlékére. A középiskolákban nem volt előadás és a népiskolákban a tanítók méltatták a nap jelentőségét. Este az összes horvát egyesületek részvételével lakoma volt. A hivatalos körök nem vettek részt a gyászünnepségen.

— **Aehrenthal Berlinben.** *Aehrenthal* báró külügyminiszter délután Berlinbe utazott.

— **Gyászos évforduló.** Ma kétszázharminthat esztendeje lefejezték Bécs-Ujhelyben a *Zrínyi-Frangepán* összeesküvés főbb embereit. A bűnük az volt, hogy szerették hazájukat és gyűlölték az osztrák zsarnokságot. Ezért kellett meghalniuk. A horvátok arra használták föl ezt az évfordulót, hogy nemzeti tüntetéseket rendezzenek Zágrábban. A *Starcevic*-párt gyűlést tartott, amelyen több képviselő felszóllt. Ma délelőtt az egyetemi ifjúság tartott gyászünnepélyt. Először az egyetem-terre mentek, majd bevonultak a Szokol-épület dísztermébe, ahol már a legelőkelőbb társaság tagjai foglaltak helyet. A fekete posztóval bevont emelvény fölött *Zrínyi* és *Frangepán* arcképe volt elhelyezve gyászfényekkel bevont keretben. Az énekkarok gyászdalokat énekeltek, majd *Vicsics* Ferdinánd dr. egyetemi tanár beszédet mondott. Utána *Vodvarska* Iván, az akadémiai egyesület elnöke beszédet intézett a gyülekezethez, amelyben annak a reményének adott kifejezést, hogy a vezérlő politikai körök annál is inkább oda fognak törekedni, hogy az előbb elhangzott óhajok teljesítenek, minthogy láttuk, hogy a magyarok Rákócziira vonatkozó aspirációikat érvényesítették. A gyűlés erre a horvát országgyűlés elnökségéhez intézendő következő petíciót fogadta el:

„A horvát egyetem diáksága azt a kérdést intézi az országgyűlés elnökségéhez, hogy a *Zrínyi* és *Frangepán* halála napjának évfordulója megünneplésére vonatkozó indítvány előkészítésére kiküldendő bizottság ügyében a legrovidebb időn belül határozzon, hogy a javaslat a törvényhozás legközelebbi ülészakán tárgyalható legyen. A horvát nemzet, nevezetesen az ifjúság azt óhajtja, hogy a horvát szabadság és függetlenség ezen kiváló harcosai örök időkön át mint a nemzet mintaképei ünnepelessenek és hogy a mai nap évfordulója a horvát nemzet ünnepe legyen. Felkéri tehát a törvényhozás tagjait, hogy törekedjenek oda, hogy az utókor annesztit nyerjen az elhunytak szellemének és hősi haláluk évfordulója törvényhozási uton nemzeti ünnepnek proklamáltassék.“

— **Házasság.** *Bárdos* Imre dr. Nagyváradról május 2-án tarja esküvőjét Nagyszalontán *Schreiber* Erzsike kisasszonnyal, *Schreiber* Izidor leányával.

— **Szilágyi György,** a „Bares és Vidéke“ hetilap felelős szerkesztője eljegyezte *Lessinger* Irma tanítónőt Kaposvárt.

— **Lovag Sypniewski** Gyula kataszteri mérnök eljegyezte *Keresztes* Gizit, *Keresztes* József kereskedő leányát Besztercén.

— **Tábori Kornél,** a Pesti Napló belső dolgozótársa, eljegyezte *Ziffer* Emir fővárosi orvos leányát *Ziffer* Elza kisasszonnyal.

— **A fiumei francia főkonzul.** Párisból jelentik, hogy *Fages de Chaulnes* fiumei francia főkonzult át-helyezték és helyébe *Richard Pierrret* nevezték ki főkonzullá.

— **Cipész-kongresszus Budapeston.** A magyarországi cipész szövetségek, a pünkösdi ünnepek alkalmával Budapestén országos kongresszust tartanak.

— **A havannai szivarok veszőlyben.** Minden dohányzó ember, aki évezni tudja a jó dohányt és különösen a jó szivart, a havanna-szivarokról

csak bizonyos áhitattal tud beszélni. Ha lehet azt a szót használni, a Havanna-szivar az nem más, mint elitje a szivaroknak és mint ilyen, valóságos fogalom lett. Azok a finom, aromatikusság és zamatos szivarok ebben a pillanatban veszedelemben vannak. Havannából érkezik a távirati tudósítás, hogy a dohánytözsdekhez tartozó gyárak óriási sztrájkja terjedelemben megnövekedett. Eddig tízenkétezer munkás állt sztrájkban. Most a frösztkön kívül álló munkások is csatlakoztak a sztrájkhoz, még pedig számszerint nyolcezeren. Ezekkel együtt most huszezer munkás szüntette be a munkát. Hogy ilyenformán a Havanna-szivarok lassacskán kikerülnek a forgalomból, az csak természetes. Valószínű, hogy minden dohány-gaurmand sóhajta gondol arra, hogy a sztrájk sokáig tarthat s buzgón kívánja, hogy minél hamarabb érjen véget.

— **Halálozás.** *Hegedüs* Imre, a Károlyi grófok nyugalmazott gazdaszije, életének 79-ik évében Mezőtúron meghalt. Az elhunytban *Hegedüs* László festőművész, a Mintarajziskola és rajztanárképző tanára édesapját gyászolja.

— **Kövari Kaffer** Béla lapszerkesztő 52 éves korában szívizéhihűdés következtében meghalt. Az elhunyt *Kaffer* Béla megalapítója és szerkesztője volt a Vasvármegye című politikai napilapnak, melynek szerkesztésétől mintegy két évvel ezelőtt lépett vissza. Legutóbb *A Munka* című gazdasági lapot indította meg és szerkesztette. Temetése csütörtökön délután négy órakor megy végbe. Az elhunyt a vidéki hírlapírók egyesületének igazgatósági tagja volt.

— **Fogadalom kautéllal.** Az ígéret szép szó, ha megtartják úgy jó. Azt tartja a közmondás. No, de az ígéret mégis csak ígéret, ellenben a fogadalmat pap teszi, papi reverendában, az isten szabad ege alatt. Kalocsáról kaptunk egy hírt, hogy egy ottani pap kilépett az egyházi kötelességek és mint világi ember folytatja tanári működését. Az illető expap nevét elhallgatjuk, éppen azért, mert még pap korában szájról-szájra járt róla olyan józú kis történet, melyet most feleleveníteni nemcsak érdekes, de aktuális is. A derék férfiú annak idejében rendkívül szerette a kártyajátéknak azt a nemét, amelyet könnyelven „nemzeti csöndes“-nek, másképpen „ferbli“-nek neveznek. De híres volt arról, hogy koloszális „pech“-je volt. Egy alkalommal vendégeket fogadott s vendégeivel együtt a kertjébe beültek egy kis ferblire: A házigazdát az egész idő alatt üldözte a balszerencse. Végre fordult a kocka s a pap négy királyt kapott a kezébe. Aki tudia, mit jelent „ferbli“-ben a négy király, az elképzelheti, mennyire megörült a jó „blatt“-nak. Fel is hajtotta a „zsínór“-t emberül. A többiek mind kidültek már, csak egy „partner“ tartotta ki s megadott minden összeget s vissza hiitt. Végre fel kellett mutatnia a kártyát. A pap felborította egyik kezével a lapot, a másikkal a pénzt kezdte söpörni:

— Négy király — mondotta diadalmas arccal.

— Megállj! — szólt a „partner“. — A pénz az enyém. Nekem négy ászom van.

S felmulatta ő is a kártyát. Csakugyan, neki négy ása volt, ami persze jobb a négy királynál. Erre a pap éktelen dühbe jött a balszerencsének e roppant jelensége fölött. Felemelkedett és így szólt:

— No, de most itt, isten szabad ege alatt fogadalmat teszek, hogy többé nem veszek kártyát a kezembe!

Azonban megjött a fogadalom súlyos voltától és hamarosan korigálni szerette volna.

— Kivéve — tette hozzá gyorsan — ha valahol vendégszobában leszek, amikor nem vonhatom ki magamat a többi vendégek közül.

Kicsi kis pauza következett, melynek elmúltával halkabb hangon folytatta:

— Vagy ha nekem vendégeim lesznek, amikor is nem szeghetem vendégeim kedvét.

A többiek még mindig emberföltötti erővel tartották vissza a kacagást. De a pap a már kimondott kautéllal sem érte be, hanem egészen halk hangon s mégis érthetően befegyjezte, hogy lelkiismeretét minden irányban megnyugtassa:

— Vagy pedig, ha valahol éppen valami alkalom adódik a kártyázásra...

Azzal harsány kacagás közt leült és folytatta a játékot.

— **A száguldó gépkocsi titka.** A sebességi örület mivel nagyobb és mivel veszedelmesebb arányokat kezd ölteni az egész világon úgy, mint a mi virágzó fővárosunkban. A roppant sebesség az, ami már annyi ember életébe került, amikor a vonatok menetességét a végsőig fokozták. Ha azonban a vonatok menetességének fokozása mégis indokolt, vagy legalább indokoltnak látszik, a nagy városokban a száguldó járművek mégis korlátozni kellene. A villamosok és bérkocsik vágatásának már határt szabtak; az omnibuszok menetességére ellen még senki panaszt nem emelt. Ellenben az autók valóságos száguldó guillotinek lettek. Az ember elbámul azon, hogy engedhető meg ilyen nagy gyalog és kocsi közlekedés mellett oly óriási gyorsaság, amilyent a gépkocsik megengednek maguknak. A legnagyobb veszedelmet jelenti ez és valóban elérkezettnek látszik az idő, hogy ennek a sebességi tébolynak gát vetessék. Ilyen száguldó veszedelem vitte magával a titkát ma az Andrásy-uton. A reggeli órákban történt, hogy egy száguldó automobil az Andrásy-ut 6-szám előtt neki ment egy idősebb asszonynak. A járókelők megrémülve látták a jelenetet. Valaki a mentőknek telefonált; de mire azok megérkeztek, sem autóbilit, sem elgázolt asszonyt nem leltek. Az arra járók azt a felvilágosítást adták a mentőknek, hogy a gépkocsiban ülő egyik férfi kiszállt, felemelte az elgázolt asszonyt és elhelyezte a gépkocsiban. Ki volt a gépkocsi és ki volt a szerencsétlenül járt nő, azt eddig nem deríthették ki. A mentők tudakozódtak a közpórházakban, de eddig nem vitték be a nőt egyikbe sem. Nyilvánvaló, hogy a gépkocsi-tulajdonos a büntetéstől való félelmében vitte magával áldozatát, vagy a lakására, vagy máshová. A rendőri apparátus most nyomozza az autóbilit. Egyelőre a nyomozás eredménytelen. A száguldó gépkocsi magával vitte titkát. Ilyen rejtélyes dolgok is történhetnek a sebességi örület e korszakában Magyarországon fővárosában.

— **Kranitz Kálmán püspök felszentelése.** Kranitz Kálmán cumaei segédpüspököt vasárnap, május hó 5-én szentelik fel az angol kisasszonyok templomában fényes ünnepséggel. A felszentelési szertartást Hornig Károly báró veszprémi megyéspüspök, dr. Khol Medárd felszentelt püspök és Kutrovác Ernő győri segédpüspök fogják végezni nagy segédlettel.

— **10.000 korona az Országos Gyermekvédő Ligának.** Hatvani Hatvány József és neje tízezer koronát adományoztak a Gyermekvédő Ligának, mely összeget a Liga a züllött gyermekek megmentésére fog fordítani. Ezt a humánus adományt a Liga díszokmánynyal köszönte meg.

— **Buszónötéves találkozó.** Hannig András plébános, Pápay Gyula takarékpénztári cégigazgató és Juristowski Miklós örnagyhadbíró felkérte mindazokat az iskolatársaikait, kikkel 1882. évben a székesfehérvári kath. gimnáziumot végezték, hogy a 25 éves találkozó megtarthatása céljából címüket Juristowski Miklós örnagyhadbíróval Székesfehérvárra melőbb tudatni sziveskednének.

— **A Társadalomtudományi Társaság** tegnap este népes gyűlést tartott, melyen Rác Gyula „A gazdasági cseléd-törvény bírálatá” címén értekezett. A javaslat beható ismertetése után az előadó így összegezte bírálatát eredményét.

A törvényjavaslat bizonyítja, hogy urrá lett a magyar birtokososztályban — kevés emberséges birtokos kivételével — a Verbőczy szelleme újlag. És ezt a boszuálló, elnyomó szellemet törvényes formákba öltöztette az új Verbőczy. Az 1514. és

1898. II. és 1907. évi törvények hatásai is azonosak, a földműves nép irtózatossá elnyomása, nyomor és tömeges kiszökődése, menekülése az országból. Rác Gyula ezután hosszasan fejtegette ki a törvényjavaslat egyes szakaszai ellen való kifogásait. Az elnök az idő előrehaladott voltára való tekintettel május 3-ra, este 6 órára tűzte ki az előadás megvitatására szánt folytatólagos ülést. A nagy számú hallgatóság feszült figyelemmel hallgatta végig a közel 2 óráig tartó előadást.

— **Sztrájk a Singer társaságnál.** A Singer varrógépgyár részvénytársaság budapesti telephelyének egész személyzete és pedig százhusz eladó és pénzbeszedő, ma reggel sztrájkba lépett. A sztrájkolók követelése a következők:

1. A heti köteles fizetés 12 koronáról 16-ra emelendő.
2. Méltányos bánásmód, a főpénzbeszedők bászokodó hatalma megszüntetendő.
3. A régi eladási feltételek visszaállítása.
4. A visszavett gépek után a jutalék csakis a jogtalanul bentartott összegből legyen levonható.
5. A női alkalmazottak mellőzése.
6. A cladónak joga legyen az információkba betekintenie.
7. Behajthatatlan követelések az eladó jutalékából le nem vonhatók, mivel ez a kötött üzletekért semminemű kezeséget nem vállal.
8. A kölcsönös 15 napi felmondási idő megállapítása.
9. A pénzbeszedő üzletkötésre szorítható ne legyen.
10. A sztrájküzből kifolyólag 3 hónapon belül senki el nem bocsátható.

A Czejer és Szathmáry asztalosáru-gyárban ma 120 munkás sztrájkba állott, mert szervezetlen munkásokkal nem akarnak dolgozni. Jelenleg a cipészek, pékek és szobafestők sztrájkolnak Aradon.

— **Altiszt és örnagy.** A Milánóban állomásozó 49. gyalogezred tegnap Piacenzában tartott céllövőgyakorlatot, a gyakorlat közben egy altiszt kilépett a sorból és hátulról reálott Pescatori örnagyra. A golyó az örnagy hátán keresztül a szívébe fúródott; *azonnal meghalt.* A gyilkos altisztet letartóztatták.

— **A belügyminiszter a holttest szállításáról.** Andrásy Gyula gróf belügyminiszter rendeletet intézett a törvényhatóságokhoz az emberi hullák és hullarészek szállítása és kiadásáról szóló szabályrendelet pontos betartásáról. A miniszter a rendeletben felhívta a törvényhatóságokat, hogy szigorúan utasítsák az összes halottkémekeket, hogy hullaszállítás alkalmával a hullaszállítók a rendelet pontos betartására kötelezzék, a hullaszállításra vonatkozó engedélyt pedig csak a legnagyobb körültekintéssel adják meg.

— **Brankovics pátriárka ügye.** Brankovics karlócai szerb pátriárka ügyét valószínűleg a mindkét fél kielégítő módon fogják megoldani. Értesülésünk szerint ugyanis a pátriárka hajlandó visszavonulni, de azzal a feltétellel, hogy Zmejánovics Gábor verseci püspök nem lesz az utóda. A pátriárka ezen szándékát már legelsőbb helyen is tudják. Brankovics helyére, illetve inkább mellé ez esetben adminisztrátort neveznének ki. Felmerült ugyan a koadjutor kinevezésének eszméje is, de ezt, minthogy az egyházi törvényekbe ütköznék és sértené az autonómiát, a legelsőbb helyen is elutasították. Bogdánovics Lucian budai püspöknek volna a legtöbb kilátása az adminisztrátorság elnyerésére, de miután ő csak „cum jure successionis” hajlandó elfogadni az állást, így valószínű, hogy a gör. kel. szerb egyház legidősebb püspökét, Nikolics Miron pakráci püspököt nevezi ki a király adminisztrátorrá. Az adminisztrátor vezetni

ezután a szerb egyház ügyeit Brankovics haláláig, aki természetesen megmaradna pátriárchának, de a szerb egyház ügyeinek intézésébe semmi befolyása nem volna. Brankovics halálával, illetve az új pátriárcha megválasztásával véget érne az adminisztrátorság. A pátriárcha ügyében különben Wekerle Sándor miniszterelnök ma tanácskozást folytatott a horvátországi önálló szerb párt Budapesti időző képviselőivel, köztük Medákovics horvát országgyűlési elnökkel. A tanácskozásnál jelen volt a horvát bán és Nikolics bánhelyettes is. A horvátországi szerb radikális párt elnökét, Kraszojics Györgyöt is felszólították képviselőtársai, hogy vegyen részt a tanácskozásban, de ő kijelentette, hogy ellentétes állásponton van s így nem vesz részt. A szerb radikális párt különben, mint értesülünk, megnyugvással fogadná a pátriárchai kérdés fentebbi megoldását, amely egyáltalán nem sértené a szerb egyház autonómiáját.

— **Taine Napoleon anyjáról.** A „Revue des Deux-Mondes” legutolsó számában Tainenek több eddig ismeretlenül maradt levelét közli, melyek közül különösen érdekes az itt következő Matilde herj cegnőhöz intézett levele. Matilde hercegnő, Napoleon unokahuga volt, aki Tainehez írott levelében amiatt panaszkodott, hogy a híres történetíró és esztétikus egy 1887-ben Napoleonról írt cikkében a hercegnő nagyanyját Laetitiát fukarnak és nem nagyon tisztának tünteti föl. Taine erre a következő, szigorú tárgyilagosságát és igazságérzetét, mélyen jellemző levelében válaszolt.

„Hercegnő!

Nagyon sajnálom, hogy megsértettem. Olvassa el, kérem, megegyszer Madame Laetitiáról írt soraimat, azt hiszem, hogy csakis nagy tiszteletemet és csudálatomat fejeztem ki azokban. Figyelmeztetem, hogy forrásaim nem a pamphletisták, hanem maga Napoleon: tőle származnak a szavak, amelyeket én a szövegben idézek. A „fukar” kifejezés is Napoleontól származik; ez azonban nem akadályozza meg a nemeslelkűséget, hogy szükség esetén mindent feláldozzon.

Hasztalan gondolkozom s csak egy szót találok, ami az ön nemtetszését felkelthetné: „tisztaság”. Igazolni fogom ezt a szót a forrásokban s ha vitatni fogják, törülni fogom. De Korzikáról van szó s 1796-ról; a vándorélet annyi fáradsámai mellett egy nő, aki félig olasz nő, félig parasztasszony, sok gyermeke van és a tönk szélén áll, maga mossa fehérműit s nics ideje kezét ápolni.

Nagyon sajnálom, ha megsértettem, annál is inkább, mert második cikkemben bizonyára megint meg fogom sérteni. Azon a napon, amelyen megkérdeztem önt, vajjon nincs-e kifogása közleményem ellen, két szóban foglaltam össze a császárra vonatkozó elhatározásomat, a modern idő legnagyobb zsenije s ennek megfelelő önzés. Ohajtanám, hogy az első rész, amelyet már elolvastott, mentségemül szolgáljon a második rész illetőleg. Ha nem csalódom, ennek a zseninek a nagyságát még senki sem ismerte meg oly pontosan, mint én. Nem mondtam frázisokat és nem halmoztam lírai jelzőket és úgy tüntettem fel ezt a kiváló szellemet, ezt a rendkívüli kombináló tehetséget és kimeríthetetlen grandiózus képzelő erőt, mint a Dante, vagy Michelangeló utószülött testvérét. Bocsássa meg nekem, ha lehet, a második részt az elsőért.

Nem szeretném az ön barátságát elveszíteni; husz év óta oly állhatatosnak és loyálisnak ismerem, hogy biztos vagyok személyes hálánról; mindent, amit kérek az, hogy bármilyen körülmények közt higgyen hűségemnek és hódolatomnak.

Taine.”

TERMÉSZETES BILINI SAVANYVIZFORRÁS

kiváló képviselője az alkalikus nátron-forrásoknak

10.000 rész vízben 33,1951 rész szénsavnátront, 38,7660 rész szabad és félig kötött szénsavat tartalmaz; régóta bevált **gyógyforrás, vese, hólyag- és gyomorbántalmaknál, köszvénynél, hörghurutnál, aranyeres csomóknál, cukorbetegségnél, húgyszervi és bélbajoknál stb.**

Kitünő mint diätetikus asztali ital, előmozdítja az emésztést a fölfuottság kellemetlen jelensége nélkül, mint a melyet a szénsavval mesterségesen túltelített borvizek előidéznek.

Raktár az összes ásványvízkereskedésekben és drogériákban. — Brunnen-Direktion Bilin (Oesterreich, Böhmen).

Főlerakat: **ÉDESKUTY L.** ásványvíz nagykereskedőnél cs. és kir. udvari szállító

BUDAPEST, VI., Erzsébet-tér 8. szám.

— **Egy gyermek — két apa.** Virginia államban történt a következő mulatságos eset. Bonet gyári munkásnak egyedüli vágya volt, hogy felesége fiu-gyermekkel örvendeztesse meg. Bonet ur, időközben társával, Bourneval Sant-Franciskóba utazott, nagyobb munka elvállalására. Bourne asszonynak időközben fia gyermeke született, amit Bonetné megtudott. Nagyobb összeg pénzzel sikerült Bonet asszonyt rávenni, hogy gyermekét adja neki. A fiatal anya, ki nem nagyon rajongott a gyermekért, szívesen beleegyezett az alkuba. Elképzelhetni Bourne örömet, mikor megtudta az örvendetes eseményt. Első dolga volt hazautazni, hogy gyermekét lássa. Kérésére Bonet is vele ment annál is inkább, mert látni szerette volna feleségét. Bourne ur első dolga volt a hatóságok bejelenteni a fia születését. Időközben azonban a szülésznő is értesítette az anyakönyvvezetőt, hogy Bonetné asszonynak gyermeke született. Elképzelhetni Bonet meglepetését, amikor a sürgős figyelmeztetést kapta, hogy gyermekét jelentse be. Az anyakönyvvezetőnél aztán megtudta, hogy felesége tényleg szült, és sok faggatásra az asszonytól megtudta a valóságot. A legkellemetlenebb meglepetés azonban Bourne-t érte, amikor a történeteket megtudta. Természetesen kénytelen volt a gyermeket visszaadni. Pedig állítása szerint, már igen hozzászólt rövid két nap alatt az apasághoz.

— **Rajecffürdő igazgatósága** állami, törvényhatósági és vasúti tisztviselőknél, illetve alkalmazottaknak, továbbá lelkészeknek, tanítóknak és gazdaszoknak ez évi június 30-ig, valamint augusztus 21-től szeptember 30-ig a lakbéréknél 50 százalékos, az egykoronás fűkörüfűrdőnél szintén 50 százalékos, az ételáraknál pedig 10 százalékos kedvezményt nyújt. Prospektust kívánatra ingyen küld. Állandó posta-, távirat- és vasúti állomás a fürdőtelepen.

— **Tűzek.** A Szászváros mellett elterülő Perhasz községben tűz ütött ki és majdnem az egész községet elhamvasztotta. Az óriást szélvihar a szomszédos községekbe is elvitt az égő zsarátokot. A lakosság kára, tekintve, hogy biztosítva alig volt egy-egy gazda, nagy. Egy ember, ki szobájában betegnek feküdt, bennégett. — Szász-Szent-László nagy-küküllőmezei községben tegnap délután nagy tűz ütött ki. Több mint 60 épület a gazdasági épületekkel együtt leégett.

— **Jó reggelt elnök ur!** Manap, amikor a címkörség valóságos ragályként terjed, szinte páratlanul áll az az eset, mely a napokban egy bécsi bíróság előtt játszódtott le. Bitthoffer Jakob, kinek becsületes foglalkozása cserepessegéd volt, a napokban feljelentette társát, Smreka Józsefet a bíróságnál a következő eset miatt. Bitthoffer Jakob elnöke a cserepessegédek betegsegélyző egyletnek. Smreka szakértást úgy látta, hogy Bitthoffer ily fizetés állásba jutott, mert naponta, amikor társát meglátta, rendkívüli alázattal üdvözölte, melyben azonban, úgy látszik, bizonyos guny rejlett.

— Jó reggelt, elnök ur!

Bitthoffer a naponta megismétlődő esetet végre is meguntta és Smrekát beperelte becsületsértésért. Mikor a bíró a vádló parancsát felolvasta, megiepetve kérdezte tőle:

— Miért tartja ön azt sértőnek, ha elnök urnak szólítja?

— Azért, mert nekem van becsületes nevem és Smreka mégis valahányszor velem az utcán vagy a kávéházban találkozik, mindig így köszön: Jó reggelt elnök ur. Hogy van elnök ur? Hogy aludt elnök ur? Mit csinál a felesége elnök ur? A gyermekei is jól érzik magukat elnök ur? Tűrnöm kell ezt nekem bíró ur, — kiállt feli méltatlankodva Bitthoffer.

— De hiszen önt joggal nevezik elnöknek? vette közbe a bíró.

— Ez igaz, csak hogy én azt akarom, hogy a nevemen szólítsanak.

És Bitthoffer makacsul megmaradt amellett, hogy a bíróság Smrekát becsületsértés miatt marasztalja el. A bíró azonban, ugyáltszik, nem látta a becsületsértés vétségét fennforogni, de hogy Bitthoffer érzékenységgel is számoljon, olyképp hozott igazságot, hogy Smrekát rávette, hogy vonja vissza az „elnök” megszólítást. Smreka nem soká kérette magát és ünnepélyesen kijelentette, hogy az előbb említett kérdéseket ezentúl „elnök ur” megszólítás nélkül fogja az érzékeny Bitthofferhez intézni.

Kollémólon séta. Egy londoni fiatal festő regelenként rendszerint nagyobb sétára indult a város egyik sétányán. Egy napon ismét gondtalanul járt a kavicsos utakon és teli tüdővel szivta magába az illatos levegőt. Egyszerre — hatalmas po-

fon csattant az arcán. A meglepett fiatalember rendkívül elegáns királynői termetű hölgyet pillantott meg, ki rikácsoló hangon kiáltott reá.

— Maga szemtelen, hogy mer engem fixirozni. A fiatal ember, ki életében először látta a mérges urnót, természetesen nem hagyta annyiban a dolgot, hanem beperelte a hirtelen kezű amazont.

A bíróságnál az asszony helyett a férj jelent meg és kétségbeesett arccal jelentette ki a panaszosnak, hogy bármely elégtételt kész adni, még pénzbelit is, mert szerinte felesége a kérdéses esetenél teljesen részeg volt. Az udvarias festő erre visszavonta panaszát, annál is inkább, mert a szerencsétlen férj nyugtákkal bizonyította, hogy hányszor kellett hasonló esetekért bánatpénzt fizetnie.

— **A National Union titkára megszökött.** Nagy feltűnést kelt Southalnak, a konzervatív National Union titkárának szökése. Southal elsikkasztotta a társaság vagyonának legnagyobb részét és Mekszikó felé vette útját. A National Union nem tördözi, mert be van avatva a társaság minden titkába. Beszéli, hogy Southal elsikkasztotta azt az összeget is, amelyet a National Union a gyarmattügyi konferencia tagjainak tisztelére rendezendő lakoma költségeire megszavazott.

— **A szerb fegyvertőlények.** Belgrádból jelentik: A mai minisztertanácsban negyvenmillió fegyvertőlény szállítását az 1000 töltényenként 109.84 frankot tevő legkedvezőbb ajánlat alapján a Hirtenberg osztrák tölténygyárnak adták ki. Az utólag benyújtott olcsóbb ajánlatokat az erre vonatkozó törvényes intézkedések értelmében nem vehették figyelembe.

— **Angol határsérelem.** A Daily Mail jelentése szerint az északnyugati határon Malakama közelében mintegy kétszáz utmarkel törzsbeli benszültöt átlépte a határt és az angol határmerő bizottság tagjaira lövöldözött. A közeli helységek lakói visszaverték a betörőket, kik három embert vesztettek.

— **A francia-marokkói viszály.** Párisból jelentik nekünk, hogy a marokkói szultán arról értesíti a határon lakó törzseket, hogy a francia-marokkói viszályt diplomáciai uton befejezik és Udját a franciák csakhamar elhagyják. A szultán azután a törzseket Muhamara pretegens ellen fogja vezetni.

— **Rendőri hírek. Halál a menedékházban.** Az Angyalöldi-utca 2. számú menedékházban tegnap este főlvetette magát Kovács Ferenc napszámos. Nyomban lefeküdt ágyába, ahol ma reggel holtan találták meg. — **Baleset az Operában.** Papp József, a Nemzeti Színház diszítője, tegnap az Operaházban, a hová a diszleteket szállította, a pincébe zuhant. Veszedelemes zúzdásaival a sebészeti klinikára vitték. — **Tűz.** Ma délelőtt a Ferenc József-terem meggyújtott egy kátrány-nyal telt puttony. Mire a tűzoltók megérkeztek, a tüzet eloltották. — **Sikkasztó levélhordó.** A rimaszécsi csendőrség távirattal értesítette a budapesti főkapitányságot, hogy Mihályi Gusztáv levélhordó 1500 koronát elsikkasztott és megszökött. Mihályi husz éves, magas, vézna termetű ember. Azt hiszik, hogy a fővárosba szökött. — **Óngyilkos huszár.** A Ferenc József-laktanya uszodájában ma délelőtt halva találtak Börcsök 16-ik huszárezredbeli köz-huszárt. Kardja meg szolgálati fegyvere az uszoda korlátjához volt támasztva. Óngyilkosságának oka ismeretlen. A XVI-os számú helyőrségi kórház halottas házába vitték.

x **Ha ószul** a haja, használja a Stella-vizet. Üvege 2 korona Zoltán B. gyógyszerárában Budapest, Szabadság-tér.

x **Ferenc József keserűvíz** páratlan hashajtó szer.

x **Nászajándékok** Rothauser, Deák-tér 6. sz.

x **Az ajándéknak** kettős célja van. Először, hogy az állandóan czeressen örömet s hogy praktikus értéke is legyen. E keitős célnak leginkább akkor felelünk meg, ha például dísz- és csaszalati tárgyat veszünk, mint ezüst evő- és ivó készítőket. Ily tárgyaknak legnagyobb választékát s a legmodernebb modelleket leljük fel Rust és Heitzel cégnél (Argentor Művek) Váci-utca 5.

x **Különös figyelmébe** ajánljuk a t. olvasó közönségnek Ifj. **Mechlovits** Tivadar Budapest, Váci-körút 55., című tábla és című táblauvegfestészeti műtermét. A cég tulajdonosa, ki több évi gazdag külföldi szakismeretre tett szert ezen a éren a legszolidabb és legizlésebb s emellett a

legjutányosabb árak mellett a t. közönség a legmesszebbmenő igényeit tudja kielégíteni. Felhívjuk a t. közönség figyelmét ezen cégre, melynek a mai lapunkban közölt egy oldalos hirdetését szives figyelmébe ajánljuk.

x **A Baldóczi Deák-forrás** vizét legújabbán dr. Hankó Vilmos vegyelemzte. A baldóczi víz az elemzés tanúsága szerint hazánknak egyedüli teteme-sebb glaubersós savanyuvize. Szerencsés összetétel-nél fogva, mint a rohschi és különösen, mint a franzensbadi vizek helyettesítője rövid idő múlva jelentékeny tényező lesz az orvosi gyakorlatban, mint specificum gyomor máj- és bélbajok ellen.

x **Angol tőke.** Amint értesültünk, néhány angol vállalkozó meg akarta venni a kiünő hírnévnek örvendő Gáspár testvérek cég budapesti bajuszkötő-gyárát s részvénytársasággá akarták átalakítani. Az ajánlatot azért tették meg a vállalkozók, mert látták, hogy a nevezett cég az egész külföldet is elhalmozza gyártmányával. Különös, hogy bármily jelentéktelennek is hiszik ezt a cikket, még külföldön az összes európai nyelven is ismerik a nálunk már oly ismeretes mondást, hogy: Nincsen párja a Gáspár-féle bajuszkötőnek.

x **Az élökölő világ** kiváló előszeretettel keresi fel a Michelstädter utóda Váci-utca 3. szám alatti cipő-áruházát; magunk is méltányoljuk a közönség ezen elismerését, mert cipőnek mindegyike egy-egy különlegesség. A szabott árak a talpba bevésvé vannak és így tulkövetelés nem létezik.

x **Podor-féle vivőterem** a Koronaherceg-utca 3. szám alatt a főváros legnagyobb és legjobban felszerelt torna- és vivőterme. Különös gond fordítatik a gyermektorna és vivásra.

x **Bob-hashajtó a legkellemesebb, 10 t.**

x **Zsézlok** címerek, minden kivitelben kaphatók Linhart színházi festőnél és diszítőnél Budapest, VIII. Hunyadi-u, 17. sz. Árjegyzék ingyen.

x **A „Dessodrin”** a legjobb fertőtlenítő és szagtalanító szer, melyre különösen felhívjuk olvasóink figyelmét.

x **Fővárosi orfeum.** Waldmann Imre igazgató a a saison utolsó hónapjának műsorát egy szenzációs fellépéssel teszi fölöttébb érdekessé, amennyiben néhány heti vendégszerzésre nagy áldozatok árán Hansi Führet, a bécsiek leghíresebb soubrettejét sikerült szerződtetnie. Ezt a kiváló, nagytehetségű művésznőt hirből mindenki ismeri, akik pedig eddig látták, el vannak tőle ragadtatva. Előreláthatólag zajos sikere lesz budapesti fellépésének. A műsor többi része is igen magas színvonalu lesz. Nirvana plasztikus pózai egy eleven lóval, egész új felfogást jelentenek. Nagy fáradságába került a kisasszonynak, amíg lovát az abszolút mozdulatlanságra tudta dresszírozni. Az előrehaladott idénynek megfelelőleg jockey-ballett is kerül színre, valamint akrobatikus, zenei és equilibrista számok is szerepelnek a műsoron. A rendkívül szép fuvalaművésznőt, Panitát, a legjobb hírek előzik meg. Gyárfás és Baumann a két népszerű házi komikus jutalomjátéka is ebben a hónapban tartatnak meg. Jegyelővételt a nappali pénztárnál, d. e. 10—1 és 3—6 óráig.

x **Felhívjuk különös figyelmét** a t. olvasó közönségnek Bosnyák Izsó áruházának a „Gólyához” mai lapunkban megjelent hirdetésére.

x **Különös figyelmébe** ajánljuk olvasóinknak Szénási és Kardos céget, mely a legtekintélyesebb szerkezetű gramofonokat hozza forgalomba jutányos árakon.

x **A vakok gyára.** Ilyen cím öltat mi is közlünk, hogy Newyorkban a vakoknak egész nagy ipartelepe van, melyen a vakok több iparigát üznek. Örömmel értesültünk, hogy ez amerikai nevezetesség hazánknak is meg van. A vakokat gyámolóító Országos Egyet dr. Imrédy Kálmán, udv. tanácsos elnökléte alatt az elmúlt 10 év alatt a vakok számára Budapest, Szegeden, Szombathelyen, Temezvárott és Miskolcon állított fel foglalkoztató telepeket, melyeken ma már közel 300 vak iparos keresi meg a maga kenyerét és gyakran több tagu családjá mindennapi kenyerét. A budapesti foglalkoztató-telep megtekintésénél egész új világban érezzük magunkat. Ugyefogyott vak kol-dusok helyett, szorgalmas munkaképes férfiakra és nőkre találunk itten, akik jó kedvvel készítik a szebbnél-szebb iparcikkeket. A telep Hungaria-körút 16. szám alatt van a Zuglói kocsii megálló-jánál. A vakok ez otthonában legelőször is a tanterembe jutunk, melyben vak embertársaink megtanulnak írni, olvasni, a Séra-féle domborított képeken pedig földrajztudományban nyernek jártasságot. Itt találjuk továbbá a kosárfonó műhelyeket, a harisnyakötő s szekfonó-osztályt stb. A vakoka, gyámolóító Egyletnek valóban oly sok érdeme van hogy méltán rászolgál a közönség hathatós támogatására.

Reggelizés előtt fél pohár Schmidthauer-féle radio activ

Igmandi keserűvíz

keserűvíz

az elrontott gyomrot 2—3 óra alatt teljesen rendbe hozza.

Használata valódi áldás gyomorhajosoknak és székszorulásban szenvedőknek. Kapható mindenütt kis és nagy áron. Kalkszőlősi Komáromba

x **A tél időszak beálltával**, amidőn a légzőszervek megbetegedése igen könnyen beállhat, időszertűnek tartjuk t. olvasóink b. figyelmét a Mattoni-féle „*Giesshübler savanyuvíz*“ hirdetésére. Ez a savanyuvíz az ilyesféle bántalmak megelőzésére tényleg a legsikeresebbnek bizonyult s ez okból méltán emelkedett nemzetközi jelentőségre.

x **Az ásvány- és üdítővizeknek** ma már oly sok válfaja van, hogy a közönség igazán nem tudhatja, hogy voltaképpen melyik is felel meg valóban a rendelkezésének, melyik víz az a sok közül, mely igazán üdítőleg hat a szervezetre. E szempontból szükségesnek tartjuk felemlíteni, hogy a Csillaghegyi forrásvíznek oly sok előnye van, hogy érdemes azzal a helyt bővebben is foglalkoznunk. E víz ugyanis dus szénsavtartalmu, felette kellemes ízű, állandó s mint asztali vagy borhoz való üdítővel kiváltképpen beválk. E víz — mint a tapasztalat általánoson bizonyítja — messze túlszárnyalja a hasonvizeket s a vállalat vezetősége (Budapest, III., Lukács-utca 2.), mely a rendelkezések pontos elintézésé körül kiváló buzgalmat fejt ki — nagyban hozzájárul, hogy az előnyös Csillaghegyi forrásvíz minél szélesebb körben megismertessék.

Tisza István gróf beiktatása.

Pápán ma nagy ünnepek keretében igatták be a Dunántúli református egyház főgondnoki székébe gróf Tisza Istvánt. Az ünnepélyes aktuson a református egyház köréből igen sokan vettek részt; mágnások, a polgárság legelőkelőbbjei, a hatóságok fejei. Tisza István gróf egy óra hosszat tartó beszédben fejtette ki programját, amelyet mint a dunántúli református egyház főgondnokát követni akar. Hallgatósága igen hálásan fogadta fejtegetéseit és különösen akkor ünnepelték, amikor arról beszélt, hogy ő, akit annyi oldalról ért támadás, teljesen megnyugszik abban az elégtételben, amelyet egyháza nyújt neki. Politikai fejtegetései közül visszhangra találtak az új népoktatási törvényhez fűzött reflexiói, amelyekben teljesen azonosította magát Apponyi Albert gróf álláspontjával. Majd a magyar-horvát viszonyról beszélt és beszédének ez a része is élénk hatást keltett.

Pápa utcáin már kora reggel nagy volt a sűrűség-forgás. Az eső csak úgy szakadt, mégis nagy népcsoport nézte az installációra felvonulokat. Az ünnepség vendégei az evangélikus kollegium disztermében gyűltek össze. Ott voltak többek között: gróf Degenfeld József, Beöthy Zsolt, gróf Bethlen Pál és gróf Bethlen Balázs, gróf Teleky József, Dókus Ernő, gróf ifj. Tisza Lajos, Antal Gábor, Scholtz Gusztáv, Gyurátz Ferenc és Baksay Sándor püspökök, Mészáros Károly polgármester és más előkelőségek.

Az ünnepség Antal Gábor püspök imájával kezdődött. Azután küldöttség ment az új főgondnokért, akit megjelenéskor élénk éljenzéssel fogadtak.

Tisza István gróf beszédében legelsőbbben is Hegedűs Sándor érdemeiről emlékezett meg, azután megköszönte megválasztását.

— Az a körülmény, — ugymond — hogy a presbiterium többsége rám szavazott; rám, aki az ország politikai életében jelenleg nem játszó szerepet és akinek elmúlt tevékenysége még most is elkeseredett támadások köztöntja: ez azt bizonyítja, hogy az egyház nem befolyásoltja magát politikai motívumok által. Ez alatt természetesen pártpolitikai indokokat értek csak; mert hiszen az evangélikus egyháznak Magyarországon mindig nagyfontosságú politikai missziója volt.

Majd azt fejtegette Tisza gróf, hogy a dunántúli egyház örökösök a horvát-szlavonországi hit-sorosok felett is, ami által az egyház a magyar államnak nagy szolgálatot tesz.

— Aki a horvátországi eseményeket figyelemmel kíséri — folytatta gróf Tisza — legelőkelőbb aggodalommal nézhet csak a fejlemények elé. Horvátországban most a magyar-horvát barátság jelszavát hangoztatják. Elsőgöt pedig az rejlik, hogy a horvátországi magyarok magyarságáért is aggodnunk kell. Senki sem akarja a horvát nyelvet és horvát kulturát elnyomni, de a legkevesebb amit megkövetelhetünk, hogy a Horvát-Szlavonországban élő magyarok, magyarok is maradhasanak. Békés időköt élünk, de nem nyugalmas időköt. Jaj azoknak, akik a béke idejét semmittevére használják fel. Egyik feladatunk, hogy lelkészeinknek jobb fizetést biztosítsunk és ebben nem várhatunk mindent az államtól. A protestáns egyháznak a népoktatás ügyére is nagy figyelmet

és gondot kell fordítania. Én az oktatás államosításának híve nem vagyok. Ebben a kérdésben teljesen és tökéletesen osztozom a mostani közoktatásügyi miniszter álláspontját. Mondanom sem kell, hogy mindazoktól a támadásoktól, melyek ellene ebből kifolyólag irányultak, kivesszem a magam részét is.

Gróf Tisza ezután a társadalmi bajokról beszélt. Kifejtette, hogy milyen káros és átkos hatása van annak a határtalan fényűzésnek, amely az egész országot urálja.

— Az osztálygyűlölség és türelmetlenség — ugymond — főokai annak, hogy az anarkista és szociális tanok oly nagy mértékben elterjednek. A legkisebb kunyhóban is boldogság lehet, hogyha hit és szeretet honol ott. Mindyájan egy Istennek a gyermekei vagyunk. És amikor egyházunkért harcolunk, ne harcoljunk más felekezetek ellen.

A beszédnek nagy hatása volt és Tisza István fogadalmát tett még, hogy mindig ebben a szeltemben fog élni egyházának és hazájának.

Délután két órakor a „Griff“-szállóban bankett volt az új főgondnok tiszteletére.

A huszonhat résztvevő mind Tisza vendége volt. Az első felköszöntőt Antal Gábor püspök mondta a királyra, utána a Himnusz énekeltek. Czike Lajos pápai főiskolai gondnok, Dicsőfi József tiszántúli egyházkerületi főgondnok Tiszára mondott felköszöntőt. Tisza István a dunántúli ref. egyházkerületre mondott felköszöntőt.

Kötelességét teljesíti — ugymond — mikor a főgondnokságot elvállalja. A kötelesség teljesítése mindig a legfőbb volt előtte, nem törődve mily megítélés alá esnek tettei. A protestantizmusról szól, amely lételet a látszólagos támadások ellen való támadásnak köszönhető. Az egyéni függetlenség elvi meggyőződésének tisztelete voltak és legyenek a protestantizmus vezéreszméi.

Sárközy Aurél Antal Gábor püspököt, Scholtz Gusztáv ág. ev. püspök Tiszát, Baksay Sándor ev. ref. püspök az ág. ev. egyházat, Peli Lőrinc Tiszát éltette. Beöthy Zsolt nagy hatással szót Tisza mai programbeszédének egyik kiemelkedő pontjáról: a magyarság és a protestantizmus kapcsolatáról. A protestantizmus jelszava mindig az volt: A haza minden előtt! Még a felekezeti érdekek előtt is.

Antal Gábor, Tisza Istvánnéra, Barthalos István, Tuba János Tiszára, Radáci György a dunántúli ref. egyházkerületre, Szabó Zsigmond, özv. Tisza Istvánnéra, gróf Degenfeld József, Baksay püspök, Mészáros Károly polgármester a vendégekre mondtak felköszöntöket.

Tisza István még kétszer szót. Első tosztyában Erdélynek jelentőségét méltatta a magyarság szempontjából.

Második tosztyában felköszöntötte a szép számban megjelent más vallásukat. Rámutatott arra a közös forrásra, ahonnan az összes keresztény felekezetek eredtek és hő óhaját fejezte ki, hogy a dolgok felszínén levő ellentétek ne legyenek erősebbek a dolgok mélyén levő egységénél.

A bankett csak hat óra felé ért véget. A kerületi közgyűlés rendes tárgyalásai holnap kezdődnek.

Hamis csekkek.

— Az angol-osztrák bank kárára. —

Budapest, április 30.

Az angol-osztrák bank budapesti intézeténél tegnap délután egy fiatal ember egy darab 4000 koronáról szóló csekket mutatott be kifizetés végett. A csekk, a budafoki „Alexin“ zsművek, Schmiédl Sándor és Fia“ cég folyószámlájának terhére szólott s miután a bemutató a cég egyik tisztviselője volt, akit a bank pénztáránál már korábbi üzleti műveletek révén ismertek, a pénztári utalványokat minden főnnakadás nélkül honorálták.

A kifizetésről a bank könyvviteli osztálya még tegnap este a szokásos módon levéllileg értesítette a budafoki céggel azzal, hogy a 4000 koronát folyószámlája terhére írta. Ezt az értesítő levelet ma reggel kapta meg az „Alexin“-gyár igazgatósága és azonnal megállapította, hogy hamisított csekkel csalás történt. Schmiédl Sándor ügyvezető-igazgató a hír vétele után rögtön bejött Budafokról a fővárosba és egyenesen az angol-osztrák bank üzleti helyiségeibe sietett, ahol a tegnap bemutatott chequet kérte. Az igazgató az első pillan

ra konstataulta, hogy a cheque csakugyan hamis. A írás után megállapította azt is, hogy a cég tisztviselői közül melyik lehet a tettes. Schmiéd igazgató rögtön intézkedett, hogy a csalo tisztviselő kézrekerüljön. Egyelőre azonban nem akarta a rendőrség segítségét igénybe venni s csak megbízottaival kerestette a csekkhamisítót, akit azonban sem a lakásán, sem a gyárban kint nem találtak. A lakásán azt sem tudták megmondani, hogy tegnap óta járt e odahaza.

Ekkor a cég megtette hűtlen tisztviselője ellen a rendőrségen a bűnvádi följelentést. A rendőrség a cheque-hamisítót, aki Blum Jenő 19 éves iroda gyakornok, nyomozza.

A károsult cég főnöke azt mondja, hogy a hamisító valami módon megkaparintotta a cég cheque-könyvecskéjét és így követte el a csalást. A hamis utalványt a bank kifogás nélkül honorálta, mert a céggel állandó folyószámla összeköttetésben áll és az igazgatóság rendelkezésére minden fizetést teljesít. A hamisítást azonban nem ismerték föl a bank pénztáránál, mert az Alexin-gyár csak nem régebben létesült Budafokon, eddig ugyszólván csak a berendezkedés munkája tartott, s az üzem nagyon rövid idő óta vételett föl, úgy hogy az igazgatóság cégjegyet a bank pénztári tisztviselői még alig ismerték.

A hamisítónak egészen nyoma veszett, azt hiszik, hogy még tegnap este megszökött Budapestről és pedig Bécsbe. A vizsgáloíró köröz levelet adott ki ellene.

A cheque-hamisító fiatalember úgy látszik turfszenvedélyének lett áldozata, mert már 13 éves korában is egy kisebbszerű visszaélést követett el, hogy a löversenyen játszasson. A megtévedt ifjú édes apja Budapesten ügynök.

Az alezredes leánya.

— Egy ur leány öngyilkos kísérlete. —

Budapest, április 30.

A Magyar-utca 16-ik számú háza, amelynek földszintjét nagy bolti helyiségek foglalják el, egyike a főváros legcsöndesebb bérpalotájának. Tegnap délután négy óra tájban hirtelen revolverdörrenés riasztotta föl a ház lakóit s mindjárt a lövés után kétségbeesett rémült sikoltozás hallatszott az egyik emeleti lakás helyiségeiből. A ház nép összeszaladt és a rémült emberek betódultak Hunker Lajos alezredes lakásába, ahonnan a kiáltás és a dörrenés hallatszott. Benn a lakásban a legteljesebb kétségbeesés és fejtelenség uralkodott. A ház urnője Hunker Lajos alezredes neje kezeit tördelve féldörülten rohant keresztül a szobákon és sikongva futott az emberek felé:

— A lányom! Segítsenek! Megölte magát!

A besietők elé tragikus jelenet tárult. Az egyik szoba padlóján, vértől borítva eszméletlenül ott feküdt az áldozat, egy alig tizennyolc esztendő, szép fiatal leány. Mellette hevert a revolver, amely lyel végzetes tettét elkövette. Az öngyilkos urilány Hunkár alezredes mostoha lánya, nejeének első házasságából származott gyermeke, neve Szirmay Ernesztin.

A házbeliak mindenekelőtt a kétségbeesett anyát távolították el gyermeke véres tragédiájának színhelyétől, azután a súlyosan sebesült leányt vették idegenek ápolás alá, egyben pedig értesítették a mentőket is a szerencsétlenségről. A fejtelien zavarban azonhan mindenki megfeledezett az apáról, aki távol volt, a városban rendes sé táját végezve, úgy, hogy sebesült mostohaleányát már nem is láthatta otthon.

A helyszínére hívott mentők a súlyosan sebesült leányt, aki eszméletét egy pillanatra sem nyerte vissza, beszállították a vöröskereszt kórházba, ahol egy külön kórteremben vették kezelés alá. A szerencsétlen fiatal leány állapota súlyos, de az orvosok remélik, hogy megmenthetik az élet számára.

Az öngyilkosság okát senki sem tudja, csak sejtik a hozzátartozók, hogy szerelmi csalódás adta a viruló szép leány kezébe a gyilkos fegyvert. Különös azonban, hogy a rendőri sajtóiroda a tragikus esetet nem adta ki a hírlapok számára.

SZINHÁZ ÉS MŰVÉSZET.

(*) **Opera.** *Rossi* Giulia, aki legutóbb Brogni szerepében lépett föl operánkban, ma este Marcellt énekelte *A hugonották*-ban. Ezuttal sokkal nagyobb sikert ért el, mint első ízben. Ma egészen kidoigozta a szerepet, mesterien játszott és meggyőzőtt bennünket arról, hogy kiváló művészi erővel állunk szemben. Olyan kvalitásokat hozott a színpadra, amelyeket Brogni után egyáltalán nem vártunk. Mindjárt az első felvonásban a csatadalt harsogó organummal, öntudatos művészettel énekelte, míg a harmadik felvonás nagy kettősében tanúságot tett nagy stílerzékről és muzsikális biztosságról. A vendéget ma este zajosan ünnepezték és az egyes felvonások után többször szólították a lámpák elé. A többi szereplők közül *V. Krammer* Teréz kiválóan szép *Valentinje Sándor* Erzsé virtuos királynője és *Lunardi* hatalmas hangja Raulja érdemelnek dícséretes említést.

e. a.

(*) **Küry Klára** bucsuja. A „Vig özvegy“ mai előadásán Küry Klára elbucszott a Magyar Színház közönségétől. A művész most, miután Glavari Hanna szerepét oly nagy sikerrel alakította, hosszabb pihenőt tart, hogy aztán vendégszereplését ismét folytathassa. A mai bucsuelőadásra a jegyek már öt nap előtt elkelték s az előkelő közönség, mely ma a nézőteret megtöltötte, meleg óvációban részesítette a bucsuzó művésznőt. A felvonások után számtalanszor a lámpák elé hívták s igen sok virágot kapott.

(*) **Komlóssy Emma** Pécselt. Ma kezdi meg *Komlóssy* Emma, a fővárosiak dédelgetett kedvence három estére tervezett vendégszereplését a pécsi színházban. A széphangu művész ma, kedden a „Vándorlegény“-ben mint Okuli lép fel, holnap a „Katalin“-ban Germán hadnagyot, holnapután pedig a „Bob herceg“ címszerepét fogja játszani.

(*) **A piros cipő.** Mader Rezső balletjét újítják fel holnap az Operaházban. A balletet 1897. január 9-én adták először az Operaházban, ahol eddig 94 előadást ért meg, utoljára 1904 február 9-én került színre. A ballet előtt a Bajazzok dalművét adják Szilágyiné, Lunardi, Dalnoki V., Pichler és Szemere közreműködésével.

(*) **A Vigaszínházban az Ördög.** Molnár Ferenc szenzációs sikerű vígjátéka a berliniek vendégszereplése előtt még holnap, szerdán, továbbá csütörtökön, szombaton és vasárnap kerül színre. Héttől kezdve az estén át *Reinhardt* Miksa berlini színtársulata vendégszereplés és az *Ördög* csak a vendégszereplés után folytathatja diadalmas estéinek sorozatát. A berliniek első előadásul *Asch Salem A bosszuálló Isten* (Gott der Rache) című háromfelvonásos drámája kerül színre, amely nemcsak megkapóan izgalmas cselekménye révén kellett óriási feltűnést, de milieu-rajzával is. A vendégszereplő művészek sorában ezuttal lép közönségünk elé először *Schildkraut* Rudolf, akit a legkiválóbb berlini jellemszínésznek tartanak.

(*) **A Vig özvegy M. Szozer Ilonkával.** M. Szozer Ilonka szerdán május elsjén kezdi meg és azután hosszabb sorozatban naponként folytatja a Magyar Színházban vendégfellépéseit. A Vig özvegy címszerepében, amelyet a m. kir. operaház e kitűnő ének-művésznője ezen a színpadon már nagy sikerrel bemutatott és azóta több vidéki színpadon hasonló sikerrel eljátszott. M. Szozer Ilonka vasárnap délután is föllep a Vig özvegy-ben Ráthogyi Ákossal, Papir Sándorral, Boross Endrével, Orley Flórával, Agnelly Irénnel, Tallián Annával, Szentgyörgyi Mártával, Bezerédi Ödönnel, Kovács Gyulával és Szentirmay Bélával. A délutáni előadás rendes esti helyárat mellett megy elővétel díj nélkül.

(*) **Arnoldson Szigríd** vendégjátéka. Arnoldson Sigríd, az Operaház vendége május 1-én érkezik a fővárosba. Vendégszereplését május 4-én, szombaton kezdi meg legjobb szerepében, a *Mignon*-ban. A kiváló művész fellépéseit iránt igen nagy érdeklődés mutatkozik. Vasárnapra a *Walkürt* tűzték ki. Brunhildát Diósnyé fogja énekelni, aki hosszabb betegsége után ez alkalommal lép fel szór. Sigmundot Anthes énekl.

(*) **Kezdete nyolc órakor.** A Király-Színház előadásai — az előző évek szokása szerint — szerdától, május elsejétől kezdve este 8 órakor kezdődnek. Ezen az estén is a rendkívüli sikerű „Tuskerözsa“ van műsoron, amely első jubileuma után is zsufolt házakat vonz, s amely mindenkor Fedák Sárival a címszerepben, még pénteken, szombaton és vasárnap színre kerül. Csütörtök este bucsuznak a kis olaszok, akik a „Carmen“-t játszzák.

(*) **Siposs Antal bucsuja.** Május 4-én délután négy órakor az angol kisasszonyok váci utcai intézetében *Siposs-hangverseny* lesz, amelyen kizárólag Siposs újabb szerzeményei (Petőfi, Czinka Panna keserve, A kolostor, Nagydobosi emlék, Merengés, Hableány, Szigliget) kerülnek bemutatásra a mesternek (zongora), továbbá Pártos Elzának, Knoll Máriának, gr. Portia Lórának (ének) és br. Mannsdorf Annának (hegedű) közreműködésével. A hangverseny érdekességét fokozza, hogy Siposs Antal ezzel kezdte meg bucsuzását a tanítói pályától, amelyen a magyar ur-i társaság zenéi kimitélése körül bokros és maradandó érdemeket szerzett.

(*) **Megnyitó előadás a Budai Szinkörben.** *Krecsányi* Ignác színtársulata holnap, szerdán kezdi meg előadásait a budai nyári színházban. Első előadásul *A koldusgróf* című operette kerül színre. A címszerepét, Karinszky grófit *Ujvári* Károly, Fessiet *Fóti* Frida, Malonát *Bárdos* Irma, a kis Bogumilt *Kövesi* Rózsika, a többi szerepeket pedig *Peterdi* Etelka, *Tábori* Falussy és *Kövesi* játszzák. Az előadást csütörtökön megismétlik.

(*) **Művészek a tanári széken.** Gróf *Apponyi* Albert közoktatásügyi miniszter, mint a hivatalos lap mai száma közli, két kiváló művészt nevezett ki az iparművészeti iskolához rendes tanárrá. Az egyik *Maróti* Géza, az ismert szobrász és építőművész, aki a disztit szobrászati tanszék tanára lett, a másik *Ujváry* Ignác neves festőművész, akit a disztit festészet tanszékére ültetett.

(*) **Strauss „Salomé“-ja Budapest.** A Király-színházban május 16-án kezdik meg *Strauss* Richárd „*Salomé*“-jának előadásait dr. Löwe boroszlói társulatával. E vendégjáték idejét bécsi szerződéses kötelezettségek, ahová Budapestől mennék a boroszlóiak, nyolc estében, május 16—23-ig alapították meg.

(*) **Operabuzutató Pozsonyban.** A pozsonyi városi színházban ma este volt a „Tamaro“ című kétfelvonásos lírai operának bemutatója. Szerzője gróf *Eszterházy* Imréné szül. *Rossi* Alexandrina grófnő, akit mint dalkomponistát Budapest zeneértő közönsége is régebben ismer. Az opera telt ház előtt teljes sikert aratott. Az udvari páholyban *Isabella* főhercegnő hallgatta végig az előadást.

(*) **Nándor Sonnentfeld.** Ez a részben magyarul, részben németül hangzó név egy francia poétát jelöl. De csak nyelve szerint francia, személye szerint Párisban élő magyar, aki érzelmei szerint a magyarnak vallja magát, számos darabjában a „Gentiments“ című verskötetben, mely nemrégiben hagyta el a párisi sajtót Charpentier jól ismert sárga fedelű kiadásában. Ezeket a Magyarországra visszahajtott verseket ugyan egy kis rozszakarattal „magyarbarát“ verseknek is nevezhetnők, ugyanis kevésbé intimitás, mint exotikum kedvéért látszanak szerepelni és sűrűn emlegetik a magyarságnak kizárólag külföldön emlegetett rekvizitumait, a pusztát és egyebet. Persze, ezt nem szabad rossz néven vennünk, tekintve, hogy francia közönséghez szólnak és az író megértést keres. Annál intímabbak a kötet szerelmi versei, melyek egy érzékeny, eredendően lírai lélek vallomását közlik mindig talpraesett, mindig izléses formában. Főként forma tekintetében mondhatjuk modernnek Sonnentfeld poézisét; a modern poézis eszmei forradalmi nem igen érintették az ő harmonikus, szelíd ritmusokat áhító lelkét. Musset lírájához véltük legrokonabbnak ezt a poétát, aki mindig szerető, mindig boldogtalanul és mindig gyöngéd rímek kíséretében. Ez a Párisban is rokonszenvesen fogadott kötet már szerzőjének személyes illúzióinál fogva is megérdemli, hogy itthon is szívesen és méltánylással foglalkozzunk vele.

(B.)

(*) **Lautenburg bucsuzása.** Berlinben szívélyesen bucsuztatták el *Lautenburg* Zsigmond színgazgató hazánkfiát, aki Bécsbe teszi át működése terét. Az ünneplő társaságban megjelent *Szögyény-Marich* László nagykövet, az összes berlini színgazgatók, — Barnay Lajos udvari tanácsossal élükön — sok kiváló író (köztük Lindau Pál), sok szép és híres színész és a berlini magyar egyet számos tagja.

(*) **Sorma Ágnes szerződése.** A berliniek ünnepelt „Star“-ja, a Párisban is elismert *Sorma* Ágnes, hír szerint felbontotta azt a szerződést, melytől még évekre Reinhardt színházához kötötte volna.

Kíváncsian várják, hogy a művész melyik színpadot fogja boldogítani, vagyis: melyik igazgató képes neki, az eddighez hasonló óriási gázsit fizetni. Allitól Barnovskyban találta meg ezt a merész férfút, aki őt a „Kleines Theater“-nek óhajtja megnyerni.

(*) **A Nemzeti Szalon** ma rendezte harmadik elite-napját a Petőfi-Ház javára, melyen nagyszámú előkelő közönség volt jelen, köztük *Apponyi* Albertné grófné, a Petőfi-Ház védnöknője. A Nemzeti Szalon igazgatója elhatározta, hogy a következő kiállításán is, minden hét keddjén a Petőfi-Ház javára, elit-napot rendez.

(*) **Előadás Beardseyről.** Az Országos Magyar Iparművészeti Múzeumban a Beardsey-kiállítás alkalmából *Eisler* Mihály József dr. május 4-én szombaton délután 5 órakor előadást tart ezzel a címmel: *Beardsey* egyenisége és művészete. Az előadás az első emeleti diszteremben lesz és azon bárki, belépőjegy nélkül is megjelenhet. A *Beardsey*-kiállításnak állandóan nagy közönsége van, és a pénteki megnyitás óta 5285-en látogattak meg.

(*) **Pályázat népszínműre.** A Népszínház Vigopera igazgatósága kétezer koronás pályadíjat tűz ki olyan népszínmű megírására, amely tárgyát a magyar nép lelkében a legújabb időben fororgó hangulatból meríti és a nép érdekeit érintő kérdések egyikét hazafias szempontból dolgozza fel. A pályázat határideje ez évi augusztus hó 15-ike. A pályamunkák jelíges levél kíséretében gépirással vagy idegen kézirással a Népszínház Vigopera igazgatósága címére küldendők be. A pályamunkák sorsa felett egy bíráló-bizottság fog dönteni, amelynek tagjait az igazgatóság a magyar irodalom több kiválóságát fogja felkérni. Az igazgatóság a díjjal kitüntetett darabot a körülményekhez képest a legrövidebb időn belül előadhatja és a szerzőt az előadás jövedelméből a szokásos szerzői díjban részesíti. Egyszersmind fentartja magának azt a jogot, hogy a nem díjazott darabok akármelyikét a Népszínházban színre hozhassa. Az igazgatóság a pályázókot a jelíges levél felbontása mellett a pályadíj eredményének kihirdetése után egy hónapon belül szándékaró értesíteni köteles. A színre alkalmatlan darabok jelíges levélkei nem bontatnak fel. A pályadíjjal kitüntetett, valamint az előadásra elfogadott pályamunkák megzenésítéséről az igazgatóság gondoskodik.

(*) **Iskolai hangverseny.** *Fodor* Ernő zeneiskolája vasárnap délelőtt rendezte harmadik nyilvános hangversenyét, az előbbiekhöz hasonló sikerrel. *Chován* Margit, *Senn* Irén és *Paul* Mária tanárnők néhány nagytehetségű apróságokat ültettek az íbach-féle zongorához. Különösen kitűnt közülük a kis *Paschkes* Andor, aki oly szépen játszotta *Merkler* „Bölcsődal“-át, hogy mindenkit meglepett korrek és értelmes előadása. A felnőttek közül főleg *Mader* Emilia érdemel dícséretet Chopin-*Impromptj*-ének briliáns előadásáért. *Schack* Malvin, *Lichtenstein* Dóra tehetséges tanítványa nagyon csinosan énekelte egy pár dalt. Schumann zongoragyűgyesének szabatos előadásáért *Breuer* Géza, *Hirsch* Gyula, *Feldmann* Béla és *Török* Ede érdemel elismerést.

(*) **As Uránia-színházban** folyton telt házak előtt kerül színre *Ráth* Istvának „Az élet komédiája“ című nagysikerű darabja, mely nemcsak a 50-ik előadását fogja megérni. Együttal szorgalmasan folynak a próbák *Lubza* Polézina és *Láng* Nándor „Hellész földjén“ című darabjából.

(*) **A Történelmi Arcképcsarnok megnyitása.** A Történelmi Arcképcsarnok új helyiségében, az Akadémia harmadik emeletén, már egészen berendezkedett és termett meg május hónap folyamán megnyitja a nagyközönség számára.

(*) **Shakespeare-ünnepély Stratfordban.** Mint minden évben, úgy ez idén is, nagy ünnepségekkel ülik meg Stratford-on-Avonban Shakespeare emléketét. Az ünnepségek április 25-én kezdődtek a gazdagon feldíszített városban. Délelőtt istentisztelet volt Holy Trinity templomban, ahol Shakespeare el van temetve. Este a Benson-féle színtársulat, mely csak az „avoni hatyu“ darabjaiból állítja össze állandó műsorát, előadást tartott a Shakespeare-színházban. Huszonhárom este egymásután hoznak Shakespeare-darabokat, illusztris Shakespeare-színészek vendégszereplésével.

(*) **Umbriai művészeti kiállítás.** Perugiában az olasz király, Tittoni és Rava miniszterek jelenlétében nyit meg az okori művészetek kiállítását. Gróf *Valentini*, a kiállítás elnöke és Rava közoktatásügyi miniszter beszéde nagy hatást kellett.

(*) **Színház Szombathely.** Szombathely városi közgyűlése ma elhatározta, hogy új közsínházat építtet. A tervek elkészítésével *Márkus* Géza műépítész biztárok meg, kinek a színházról készített

vázlato
bírálat
tot egy
sen Br
sikra.

M
nagyhe
zett, m
levelcz
zatokat
kitotta
tályok

Az
jutalom
A nagy
kácsy
mal v
osztály.

ki. A M
volt kit
jeligéje
nős fig
című k
cepciój
tehetség
Henrik
Ferenc
pályáza
30-iki
tek ki
alaplób
nyelvtu
pályáza
oly köl
nő eszi
jutalma
díjat az
fordítják

A
egyhan
Rendes
Árpádo
gokba

A
tartotta

Tis
Vilmost
igen, 5

Re
Ballagi
Lev

Kuzsins
Pallner
harmad

Kü
(30—9)

Kares
A

Sándor
történe
nak ter

Ez
gokba

A
tartott

Az
politika
Bogyó

munkáj
Tis

zánkfiát
a Nobe

Re
nem) aj

Lev
(34 iger

Osz
tott meg
Me

tudomár
bizottsá

vázlatos terveit már megelőzőleg történt meg-
bírálat alapján célszerűnek tartották. A határozat
egyhangulag hozták meg és mellette külön-
sen Brenner Tóbiás polgármester szállt lelkesen
sikra.

IRODALOM.

Az Akadémia nagyihete.

Ma délután kezdődött meg az Akadémia
nagyihete. A három osztály külön-külön ülése-
zett, megejtette a jelöléseket a tiszteleti, rendes,
levelező és külső tagokra, eldöntötte a pályá-
zatokat, kiírta az új pályátételeket és megala-
kította az állandó bizottságokat. Az egyes osz-
tályok üléseiről a következőkben tudósítunk:

Az I. osztály mindenekelőtt döntött a nagy
jutalomról és a Marcibányi mellékjutalomról.
A nagyjutalmat megosztják Melich János és Mun-
kácsy Bernát között, a Marcibányi mellékjutalom-
mal való kiténtetésre Pápay Józsefet ajánlja az
osztály. A Bulyovszky-verspályázat díját nem adják
ki. A Nádasdy-díjat, amely elbeszélő költeményre
volt kitéve, a Bazilikum című költemény kapja
(jeligéje: Hazádnak rendületlenül). Mellette külön-
nös figyelmet keltek az Ujemberek és a Sámson
című költői művek, ez utóbbit azonban hibás kon-
cepciója miatt kellett mellőzni; egyébként nagy-
tehetségi poéta munkája. A Sámuel díjat Schmidt
Henriknek adják. Könyvjutalmat kapnak: Krüster
Ferenc és Holub József egyetemi hallgatók. Az új
pályázatok során a Lévy-alapból 1908. szeptember
30-iki lejáratával 2000 koronás nyílt pályázatot tüze-
tek ki Kazinczy életére és műveire. A Rök-Szilárd-
alapból Pelz Gedeon kap megbízást a Bevezetés a
nyelvtudományba című munkára. Első ízben hirdet
pályázatot az osztály az Ormódy-díjra, amelyért
oly költői művek fognak versenyezni, amelyek a
nő eszményi rajzával tűnnek ki. — A Kóczán-
jutalmat az idén nem hirdetik ki, mert az ide
díjat az eddig jutalmat nyert művek kiadására
fordítják.

A választások során osztályelnöknek újból
egyhangulag Goldziher Ignácot választották meg.
Rendes tagokul jelölték: Asbóth Oskárt, Berczik
Árpádot és Pasteiner Gyulát. Az állandó bizottsá-
gokba kijelölték az osztály kiküldöttjét.

A II. osztály Thaly Kálmán elnöke alatt
tartotta ülését.

Tiszteleti tagokul ajánlja az osztály Fraknoi
Vilmost (40 igen, 4 nem) és Thaly Kálmánt (41
igen, 5 nem).

Rendes tagokul: Vargha Gyula (39—8) és
Ballagi Géza (37—9).

Levelező tagokul: Sörös Pongrác (32—11) és
Kuzsinszky Bálint (40—4), Hornyánszky Gyula és
Pallner Ödön nem kapták meg a szükséges két-
harmad többséget.

Külső tagokul ajánlja: Kores Emil (Páris)
(30—9), Liard Lajos (Páris) (31—3) és Malagola
Kares (Bologna) (28—2).

A pályázatok során a Lévy-díjat dr. Takács
Sándornak ítelték oda a Szarvasmarha kereskedés
története a XV.—XVIII. századig című munkájá-
nak tervezetért.

Ezután megállapították az állandó bizottsá-
gokba kiküldendő tagok névsorát.

A III. osztály Thán Károly elnöke alatt
tartott ülését.

Az Első hazai takarékpénztár jutalmát egy
politikai számtanra az osztály Bein Károly,
Bogyó Samu és Havass Miksának kétkötetes szép
munkájának ajánlja kiadni.

Tiszteleti tagul az osztály Lenard Fülöp ha-
zánkfiát, a kieli egyetem tanárát, kiváló fizikust
a Nobel-díj nyertesét ajánlja.

Rendes tagnak Rados Gusztáv (29 igen, 10
nem) ajánltatott.

Levelező tagnak Buchböck Gusztáv vegyészt
(34 igen, 4 nem) ajánlja az osztály.

Osztályelnökül újból Thán Károly választat-
ott meg.

Megalakították a matematikai és természet-
tudományi bizottságot, a szótári és a könyvkiadó
bizottságot.

* Az Akadémia ünnepélyes közgyűlése. Az aka-
adémia május 5-én, vasárnap délelőtt 10 órakor,
saját dísztermében ünnepélyes közgyűlést tart,
melynek következő a műsora: 1. Elnöki megnyitó,
Berzeviczy Albert akadémiai elnöktől. 2. Jelentés
az Akadémia 1906. évi munkásságáról, Heinrich
Gusztáv főtitkártól. 3. Árpád vezér halálának ez-
redik évfordulója alkalmából, Csánki Dezső rendes
tagtól. 4. A magyarok symphoniája. Költemény,
Kozma Andor levelező tagtól. 5. Emlékbeszéd gróf
Kun Géza igazgatósági és tiszteletbeli tagról,
Goldziher Ignác rendes tagtól.

* Estély a Tóth Béla síremléke javára. Cegléd-
en e hét szombatján érdekes hangversenyt rendeznek
Tóth Béla síremléke javára. A kegyeletes célú
hangverseny közreműködői a fővárosi írói- s mű-
vész-világ kitünőségeiből toborzódtak össze. Eötvös
Károly, Komlóssy Emma, Péchy Paula, Guthi Imre
(Gutius), Heltai Jenő, Zöldy Marci neve már
magában is biztosítja a legfényesebb anyagi és
erkölcsi sikert.

* A Petőfi-ház. A Petőfi-ház javára tartandó
majálisra a hölgyek a Magyar Nők Közművelő-
dési körében (Váci-utca 9.) rendezett kiállításon
(magyar szövet, női ruha, csipke, himzés stb.)
tisztán magyar anyagból készülő toilletet rendel-
hetnek nagyon jutányos áron, a legdivatosabb ki-
vitelben. A kiállításon a fővárosi úri társaság asz-
szonyai és leányai gróf Batthyány Lajosné veze-
rése alatt szeretetreméltó buzgósággal fáradoznak
azon, hogy propagandát csináljanak a magyar
iparnak; ők veszik át a megrendeléseket és min-
den fölvilágosítással szívesen szolgálnak. A kiállít-
ás helyiségeiben (Váci-utca 9. szám) hol-
nap, május 1-én délután 5—7 órakor tea-estély
lesz; belépti díj (az uzsonnával együttl) két korona.
A tiszta jövedelmet a Petőfi-ház és a magyar ipar
céljai között fogják megosztani. A kiállítás külön-
ben mindig (délelőtt, délután) díjtalanul tekinthető
meg és bátran meglátogathatják azok is, akik nem
akarnak semmit sem rendelni, mert legalább tájé-
kozódást szereznek a magyar női konfekció-ipar
jelen állásáról.

A Fehérmegyei Irodalmi és Közművelődési
Egyesület tegnap tartotta első hangversenyét a Petőfi-
ház javára Bicskén. Az estén résztvettek: Z. Révész
Anikó zongoraművész, aki Abrányi és Székely egy-
egy rapszódiját s néhány saját szerzeményét adta elő
nagy hatással; Békássy Elemérné, az egyesület elnöke,
aki a modern angol nyelvről érkezett vonzóan;
Mayné-Münster Kornélia énekművész, aki Mihá-
lovich Ödön és Dienzi Oszkár egy-egy dalát s a
Lagvange-áriát Erkelől énekelte hatással, Honty
Flóra, aki Zempléni Árpád alkalmi versét szavalta
érezéssel. A Petőfi-társaság részéről Lampérth Géza
és Zempléni Árpád vettek részt újabb költemé-
nyekkel a hangversenyen, mint felolvasók. Az es-
tély, melyen a vármegye színe-jáva részt vett,
szépen jövedelmezett a Petőfi-ház javára.

FŐVÁROS.

Milleniumi Jó-telep.

Különös, majdnem misztikus ez a cím s még
különösebb az a bizonytalan, kapkodásszerű hatá-
rozatlanság, amelylyel a főváros vezető köréi
kezelték annak a kétmillió koronás alapítványnak a
kérdését, amelyet a főváros közgyűlése tizenegy
évvél ezelőtt nagy lelkesedéssel szavazott meg nem-
zeti, kulturális és közjótékonyági célok szolgálá-
tára. Azóta nyolczszázézer koronára szaporodott
fel csak a kamat s a tanács hétedik (tanügyi) és
a tizenedik (közjótékonyági) harcolnak egymás-
sal, mindegyik a maga intézményei részére köve-
telvén az alapítványt kamataival együtt. Most bele-
szólt a jogügyi osztály is, de er d lény, legalább
pozitív — az nincs. Almády Géza tanácsos most
terjedelmes előterjesztést tett s abban elmondva az
eddig történeteket, erőlyesen követeli, hogy végre-
valahára döntsenek a kérdésben s létesítsék a Nép-
otthont, amit ő Milleniumi Jótelepnek nevez el.

A „Jótelep” menedéket ad a hajléktalannak,
egy családnak külön otthont biztosít, fontart
népkonyhát a felnőtteknek és külön a gyermekek-
nek, van társalgó terme a szegények szellemi és
kulturális életének a fejlesztésére, gondoskodik
gyermekotthonról és napközi otthontól, helyet talál
ott az óvóiskola és a bölcsőde, ahol a munkába
menő szegény anyának elhagyatott gyermekét reg-
gel hat órától esti hat óráig gondozzák, berendez-
nek népfürdőt, felruházó helyiséget, foglalkoztató
műhelyt, amelyben a munkátalan kap munkát, amíg

rendes keresethez jut. A foglalkoztatóban lesz fe-
hérenemű- és ruhajavító műhely, asztalos, lakatos,
faaprító-műhely, közüző fészter, különféle javító-
műhely és raktárhelyiség. Gondoskodnak a „Jó-
telep”-ben könyvtárról, olvasó-teremről, külön
teremről, ahol felolvasást, hangversenyt és színi-
előadást rendeznek. Lesz ott tudakozódó-iroda,
ahova a szegény ember minden ügyes-bajos dol-
gával bizalommal fordulhat. Ott minden dolgában
utbaigazítják, kezére járnak. Végül népfürdőről és
kertről is gondoskodnak, s a kertben a gyermek-
eknek játszóhelyről. Ennek az igazán áldásos
intézménynek már megcsinálták a tervét és a költ-
ségvetését is. Amint elhatározza a közgyűlés a
megvalósítását, azonnal megkezdhetik az építést.
A Jótelep megvalósítása nyolczszázézer koronába
kerül. A költség tehát megvan, mert az alapít-
ványból a tárgyalás ideje alatt éppen 800.000 ko-
rona kamat gyűlt össze. Ha megépítik a Jótelepet,
tárgyalhatnak tovább. A kamatok újra nőnek a
mire megint megéri a dolog, újra lesz pénz bő-
ven. A Jótelep dolga azonban már megérett, s
megvalósításával nem szabad tovább várni. Az
előterjesztés végül a milleniumi-alapítvány alapító
okiratának a megszerkesztését kívánja, mert 11
esztendő alatt még az alapító-okirat megszerkesz-
téséig sem jutottak.

(A Szabadságharc-szobor pályaműve. A Szép-
művészeti Muzumban ma délelőtt kezdtek meg a
Szabadságharc-szoborra beérkezett pályaművek el-
rendezését. Összesen 22 pályamű érkezett. A 22-ik
azonban, a Marossy Ferencé Szilácsról, kimarad a
pályázók közül, mert a záróra után érkezett,
amikor a kiküldött bizottság a jegyzőkönyvet már
lezárta. A háromtagú albizottság: Gauszmann
Alajos, Szinnyei-Merse Pál és Bezeredy Gyula,
Wildner Ödön dr. tanácsjegyzővel és Kégl Árpád
mérnökkel ma délelőtt 11 órakor állapították meg
a pályázók jegyzékét, amely a következő:

Sovánska Károly, Verő László, Füredi Richárd,
Strobl Alajos, Maróti Géza, Róna József, Vass
és Philipp, Fenczer György, Tóásó László, Bász-
ler Adolf, Teles Ede és Sárkány István, Szódy
Szilárd, Kallós Ede és Tátray Lajos, Barcza La-
jos és Szepessy Jenő, Szeszák Ferenc, Zala
György és Hikisch Rezső, Margó Ede, Pogány
Móric és Pongrác, Dudics Andor, Pogány Móric,
Pongrác és Margó Ede, Ligeti Miklós, Bálint és
Jámbor, Szamolovszky Ödön. A 21-ik ismeretlen,
mert a munkáját névtelenül adta be. Az albizott-
ság a pályaművek elhelyezése után tanulmányozza
az egyes munkák leírását és a költségvetéseket s
ennek befejeztével ismertető jelentést tesz a nagy-
bizottságnak.

(Két szabályrendelet. A közegészségügyi bizott-
ság a ma délután tartott ülésében, amelyen Vaszi-
lievits János alpolgármester elnököt s az előadó
tiszteit Csongor József tanácsjegyző töltötte be, —
tárgyalta a fertőtlenítésről, valamint a borbély- és
fodrász-üzletekről szóló szabályrendelet-tervezetet.
A bizottság ma a fertőtlenítésről szóló tervezetnek
azokat a részeit tárgyalta, amelyeket a belügymi-
niszter kifogásolt, vagy amelyekre nézve módosítá-
sokat tett. A székesfőváros területén levő borbély-
és fodrász-üzletek tárgyában alkotott szabályren-
delet-tervezetét, az iparügyi bizottság részéről tett
módosítások alapján tárgyalták.

EGYESÜLETEK.

(—) Mi a szocializmus? Pikler Gyula dr. „Mi
a szocializmus?” című előadását május 3-án,
pénteken délután fél hat órakor folytatni fogja a
Magyar Nők Közművelődési Körében. A felolvasó
estélyre 30 illér lesz a belépődíj.

(—) A „Zion” önszegélyező és jótékonyági egyeslet
tegnap tartotta Ruttkay Miksa elnöklésével ötven-
hatodik rendes közgyűlését. Az évi- és a szám-
vizsgálói jelentés felolvasása után előterjesztették
az 1906. évi mérleget. A közgyűlés az évi jelen-
tést, valamint a mérleget is egyhangulag tudomásul
vette s a fölmentvényt egyhangulag megadta.
Miután hat számvizsgálót választottak és 12 kép-
viseletestületi tagot küldtek ki a választási bizott-
ságba, egyhangulag elhatározták, hogy a 20 évi
tagság után elhalt rendes tagoknak özvegyeit ezen-
tul orvosi vizsgálat nélkül veszik föl az özvegyi
osztályba.

(—) A Magántiszviselők Otthona vasárnap dél-
után tartotta saját helyiségében 5-ik rendes köz-
gyűlését, Márkus József nyug. főpolgármester fő-
rendiházi tag elnöke mellett. Az elnöki megnyitó
után Székely Imre főtitkár terjesztette elő a vá-
lasztmány évi jelentését, amelyet, valamint a zár-
számadásokat egyhangulag fogadták el. Az alap-
szabályok némely pontjának módosítása után a
szükséges választásokat megejtették, mely után
elnök az ülést bezárta.

(-) **Ujabb nézetek az öseemberekről.** A Királyi Magyar Természettudományi Társulat élettani szakosztálya, május hó 3-án, pénteken, este 6 és fél órákor az egyetem élettani intézetében (Eszterházy-utca 5. sz.) tartja 135. ülését. Tárgy: *Török Aurél*, Ujabb nézetek az öseemberekről (mutatványokkal). A múlt heti előadás folytatása és befejezése. Ülés után társas vacsora az Országos Kaszinó Ujvilág-utcai pincéjében.

TÖRVÉNYSZÉK.

§ **Esküdtétel a Kurián.** Teljes ülése volt ma délelőtt a Knriának, amely alkalommal *Wettstein* Gyula, ujonnan kinevezett számföldtől bíró, a hivatalos esküt *Oberschall* Adolf elnök kezébe letette. Az új bírót a negyedik polgári tanácsba osztották be.

§ **Polónyi sajtópöre.** Ma délelőtt a budapesti törvényszék váditanácsa *Langer* Jenő ítélőtáblai bíró elnöklésével Polónyi Géza sajtópereben, Dr. *Kiss* István vizsgálóbíró ugyanis a levéltitok megsértésének vádját megszüntette Lengyel Zoltán ellen s a hat rendbeli rágalmas helyett is, csupán egy rendbeli vátségben rendelte el a vizsgálót. Az ügyész sérelmesnek találta ezt a határozatot s a vizsgálóbíró végzését megfellebbezte. A váditanács ma az ügyesség felfolyamodását elutasította s a vizsgálóbíró végzését indokainál fogva *relybenhagyta*.

§ **Rockefellert elítélték.** A chicágói szövetségi törvényszék hat heti tárgyalás után most hozott ítéletet *Standard Oil Company* tömeges bűnyűjében. Az ügyész ezerkilencszázhárom visszaélés dőlőgában tett vádat, de csak 1463 esetben lehetett bebizonyítani, hogy *Rockefeller* csakugyan elfogadta egyes vasutársaságoktól tilos kedvezményt. Az ítélet nem hirdették még ki, de félig hitelesnek mondható forrás szerint **29,260.000 dollár pénzbüntetést** mér *Rockefellerre*, akinek ügyvédje föllebbezett.

§ **A Magyar Jogászegylet gyűlése.** A Magyar Jogászegylet május hó 4-én (szombaton) este hat órákor az ügyvédi kamara helyiségében (Szemere-utca 10. sz. alatt) teljes ülést tart, melynek tárgya a sztrájk jogalapjáról tartott vita folytatása.

§ **Juriga bucsuja.** Juriga Nándor vasárnap bucsuzott el szöllősi hivatól, akikkel közölte, hogy távozik leülni büntetését. Kérte hivat, hogy ne feledjék el és ha időközben meghalna, hozzák el Vácra, mert köztük akar pihenni. Juriga kerületnek választói közül csak mintegy 25-en voltak jelen a bucsuzásnál.

§ **A közjegyzői kamarák köréből.** A pécsi királyi közjegyzői kamara *Hübner* János dr. nagykanizsai kir. közjegyzői helyettes *Ziegler* Kálmán elhalt csáktornyai kir. közjegyző irodája részére 1907 április 29-étől kezdődőleg az állás betöltéséig hivatból helyettesként kirendeli és nevezet felhívja, hogy működésének megkezdése előtt az 1874. évi XXXV. t.-c. 22. §-ában előírt kötelemeknek feleljen meg.

§ **Május havi esküdtészeki tárgyalások.** A budapesti büntető törvényszék esküdtbíróháza előtt **május** havában a következő ügyek kerülnek tárgyalásra:

Május 6-án Pap Lajos halált okozó súlyos testi sértési; május 7-én Surányi Miklós rágalmaszasi; május 8-án Balog Elemér és társa 4 rendbeli becsületsértési; május 10-én Wallasz Jenő rágalmaszasi; május 11-én Bródius János becsületsértési; május 13-án dr. Légrady Imre és társa rágalmaszasi; május 14-én Pásztor Mihály és Grósz Henrik rágalmaszasi; május 15-én Bodon János izgatási; május 16-án Takács József rágalmaszasi; május 17-én Kovács János halált okozó súlyos testi sértési; május 18-án Lendler Sándor és Larisch Ferenc rabfogyalkosság kísérlete; május 21-én Rössler Géza becsületsértési; május 22-én Baka Jenő rágalmaszasi; május 23-án Mércy Adolf szemérem elleni sajtóvétség; május 24-én Tucsák Fábán rágalmaszasi ügye.

§ **Lefoglalt ösztöndíj.** Mikor a kormány ötven ezer korona ösztöndíjat utalt ki *Méray-Horváth* Károlynak, Neuländer K. Testvérek budapesti szabócég adósság fejében lefoglalta egy részét az ösztöndíjnak. Méray dr. Molnár Dezső ügyvéd útján előterjesztéssel élt a foglalás ellen az ötödik kerületi járásbíróshoz, amely a foglalást jóváhagyta. A járásbíróshoz a végzése ellen Méray-Horváth Károly az ítélőtáblához felebbezett. Az ügyet ma délelőtt tárgyalta a tábla *Schmöl* táblabíró referádája alapján és megváltoztatta az elsőbíróság ítéletét, az ösztöndíjat a foglalás alól feloldotta.

§ **Elítélt anarkisták.** A zürichi esküdtészek 5 nap tartó tárgyalás után ma mondott ítéletet négy

olasz, egy francia és egy trieszti anarkista fölött, a kiket bombagyártással vádoltak. Négyüket felmentették, egy olasz és Centics trieszti könyvkötőt egy övi jogháza itélték. Valamennyiüket örökre kitiltották Svájból.

§ **Letartóztatott jezsuita pap.** Megirtuk, hogy *Wenninger* György jezsuita papot tegnap lopás miatt a csendőrség letartóztatta. Erre vonatkozólag illetékes helyről beszerzett adatok alapján az Országos Pázmány-Egyesület védőirodája kijelenti, hogy *Wenninger* György soha sem tartozott a jezsuita rend kötelékébe. A vele névrokonságban álló két magyar jezsuita már évekkal ezelőtt elhunyt, egyik Amerikában, a másik Kalocsán. A német provinciának *Wenninger* György szintén nem tagja, ilyen név az utolsó ötven évben nem fordult elő nálunk; *Wenninger* György pedig Indiában halt meg. Azt is megjegyzi a védőiroda, hogy a magyarországi római katolikus és görög katolikus papok között ilyen nevű nem fordul elő. Valószínű tehát, hogy a jelen esetben a hatóságoknak szélhámossal van dolguk.

§ **Botrány a tárgyalóteremben.** Nagy ribilót csapott dr. *Toldy* Zoltán aljárásbíró szobájában a *Holzer* házaspár. *Holzer* Henriket és nejét ugyanis ezer koronáért beperelte *Mauruszky* Andorné. A pert dr. *Toldy* Zoltán aljárásbíró tárgyalta, aki *Mauruszky* esküjétől tette függővé a döntést. *Mauruszky* le is tette az esküt, de alig hangzott el ajkán az utolsó szó, *Holzer* Henrik hirtelen mellette termett s öklével fejbeütötte. A férje követni akarta a példáját, de a bíró közbelépett. Erre a megdühödött házaspár a bíró ellen fordult, szóval és ökllel megfenyegették, vesztegetéssel s részrehajlással vádolták s tetteleg is inzultáltak volna, ha gyorsan vissza nem vonul a bírói korlát mögé. A *Holzer*-házaspár azonban tovább ördögött s újabb meg újabb ostromot intézett hol a bíró, hol a felperes aszszony ellen, amíg a szomszéd szobából összeszűdült emberek a dühöngőket ki nem tuskolták a szobából. Ma nyilvános becsületsértésért és hatóság ellen való erőszakért állottak törvényt a budapesti büntető törvényszék egyik ítélőtáncsa előtt, melyen *Sárkány* Lajos bíró elnökölt. A vádlottak elmondották, hogy maga *Mauruszky* dicsekedett a tárgyalás előtt azzal, hogy lekenyerezte a bírót. *Holzerné* ezt nyomban közölte is a bíróval, aki nyilvánosan megintette *Mauruszky* német a kompromitáló fecsegése miatt. A törvényszék erre vonatkozólag *Toldy* or. aljárásbíró is kihallgatta. Azt mondta, hogy távolléte alatt *Mauruszky* német csakugyan vitt neki ajándékba egy üveg szilvóriumot és egy bödön lekvárt, de mihelyt ő erről értesült, nyomban intézkedett, hogy az asszony az ajándékot visszavigye. *Mauruszky* német szerint a szilvóriumot és a lekvárt *Fábán* Antal báró küldte kóstolóba a bírónak, akit ügyvéd öcsce révén ismert. A törvényszék a tárgyalás folytatását május hetedikére halasztotta.

§ **Harc egy iskoláért.** Lajtafaluban a község képviselőtestülete, a múlt tavasszal visszautasította *Mersich* Mihály római katolikus plébánosnak azt a kérelmét, hogy a paplakot és iskolát, amely a katolikus hitközség tulajdona, töröljék a község leltárából. A plébános virágvasárnapján a prédikáló székben szóva tette az esetet, s annak előrebocsátásával, hogy az alma nagyon messze esett a fájától, felolvasta mindazok neveit, akik ötven évvel ezelőtt az alapító levelet aláírták, s akik most az ő jogos kérelme ellen szavaztak, köztük három zsidó is. Korholását azzal végezte, hogy közel van az az idő, hogy nem lesz a hívőknek sem templomuk, sem iskolájuk s istentiszteletet a szomszéd faluban hallgathatnak. A képviselő azzal felelt, hogy május hatodik gyűlésén megbotránkozását fejezte ki a plébánosnak szerinte lelkészhez nem méltó eljárásán, amely lazítja és gyöngíti a katolikusok hitét. Föl is irták a győri megyéspüspökhöz, hogy vonja felelősségre *Mersich* plébánost. Ezt a határozatot a lelkész megfellebbezte Moson vármegye törvényhatósági bizottságához, amely a határozatot megsemmisítette, azzal, hogy ily határozatot hozni a képviselőtestületnek nem áll jogában. A plébános ezzel nem volt megelégedve, hanem rágalmaszasi miatt bepanaszolta *Bayer* Lajos szijjártót, aki a indítványt tette, továbbá *Maracsek* István községi jegyzőt és négy társukat. A nezsideri járásbíróshoz fejenként hetvenöt koronára ítélte a vádlottakat és ezt az ítéletet a győri törvényszék is jóváhagyta. Egyedül *Spiegel* Miksát mentette fel. A Kuria második büntető tanácsa, ma *Herics-Tóth* János elnöklésével mindkét elsőfoku bíróság ítéletét hivatalból megsemmisítette s a vádlottakat becsületsértés vétségéért **husz-husz korona** pénzbüntetésre ítélte.

§ **Megrágalmazott sztrájkvezér.** A fehérnemű tisztító munkásokat a múlt évben a munkaadók kizárták, hogy véget vessenek a folytonos sztrájkoknak. A kizárás eredményre is vezetett. A bukás után *Vértes* Gyula fehérneműtisztító munkás azt híresztelte a szaktársak előtt, hogy a sztrájk azért bukott el, mert *Fleischmann* Andort, a sztrájk vezetőjét a munkaadók megfizették. *Fleischmann* Andor ezen híresztelés miatt rágalmaszasi vétségéért emelt panaszt *Vértes* ellen. Ma tárgyalta ezt az ügyet a büntető járásbírósnál dr. *Bezeredy* járásbíró. A lefolytatott tanúkihallgatások után a bíró *Vértes* Gyulát rágalmaszasi vétségéért 20 korona fő és 10 korona mellékpénzbüntetésre, nem fizetés esetén **három napi** fogházra ítélte. A vádlott felebbezett.

SPORT.

A nők testnevelése.

Irta: Réthy Pál.

Ifjúságunk testi nevelésére nemcsak az iskolában, hanem tanulmányai befejezése után is nagy gondot kell fordítanunk. Az erre hivatott tantervek után, a szülők, főleg pedig a társadalom feladata az ifjúság testi neveléséről gondoskodni.

Nálunk még az ifjak testgyakorlati oktatása is nagyon kezdetleges, a lányokérol azonban szólni sem igen lehet, mert az alig több a semminél.

A mi lányainkat üvegházi növényekként nevelik az iskolákban és otthonokban is.

Kora reggeltől, késő estig iskolapadok vagy otthonuk falai között tömik szegénykék a régi nevelési recept szerint előirt hasznos, de főleg fölösleges haszontalan dolgokkal.

A sok matematika és geometria tapasztalati lélektan, idegen nyelvek, zenei oktatás, lelki gyakorlatok, főleg pedig a kézimunkák halmaza között napot se látnak, szabad levegőre is alig kerülnek, pedig arra vágyik, a sok munkában elernyed fiatal fejlődő test minden porcikája.

A nyári szünidő alatt élveznek csak egy kis szabadságot lányaink; megszűnik rövid időre rabságuk és tudatára ébrednek annak, hogy hiszen nem azért léteznek, hogy legyen kikbe tömni a sokféle tantárgyat, hanem husból és csontból való lények ők is, mint a férfiak. Azokkal egyenrangú lények, egyéniségük is van, melynek élető elem a szabadság.

Az aranynapokat, azonban az iskolaév hosszú rabsága váltja fel, melynek befejeztével a mi lányainkra rá sem ismerünk.

A könnyed járasu, szép tartásu, piros képű és ragyogó szemű lányok, az iskolaév befejezésével elvesztik egészséges színüket, testük meggörnyed a sok kézimunka mellett.

Közoktatásügyi kormányunk a most napirendre kerülő testnevelési reformnál, remélhetőleg, mindkét nembeli ifjúságról egyenlően gondoskodik és midőn az ifjak testnevelését reformálja, a lányokérol is gondoskodik, mert ezeknek legalább is anynyira kell testük erőteljes fejlesztése, mint fiainknak, kik több szabadságot élvezvén, az iskolán kívül is üzhetnek testgyakorlatokat.

Az iskolai mellett, azzal egyenlő fontosságú a a szülők és társadalom szerepe lányaink testi nevelésénél.

Az alsóbb néposztály lányai e tekintetben kedvezőbb helyzetben vannak. Napimunkájuk befejeztével, főleg pedig a vasár- és ünnepnap szüneteken eilepik a szabad tereket és kiránduló helyeket, melyeken labdázva és futkározva edzik testüket.

A sportok szeretete a főrangoknak, mondhatn vérvé vált. Legrosszabb helyzetben a középosztály asszonyai és lányai vannak.

A háztartás gondjai mellett, anyagi erőnk se engedik meg a költségesebb sportok művelését és e mellett nincs is, aki törődne testük edzésével.

És mi az eredménye z ilyen vétkes nemtörődömségnek? A női bajoknak ijesztő módon való szaporodása és elsatnyult nemzedékek.

A nők testnevelésének és sportjának ügyét a társadalomnak erre hivatott körei vegyék kezükbe.

Női sportegyesületeket kell alapítani, melyeknek kebelében megfelelő sportok különféle ágait, természetesen szakértők vezetése mellett, tetszésük szerint üznék a nők.

A tavaszi és őszi verőfényes napokon főleg a turisztikára terjeszkednek ki a nők sportolása. Hetenként egy-két gyalogkirándulás kiűnő hatással lenne a szervezetre. A nyári sportok közül, különösen az uszás és a különféle labdajátékok alkotják a nők testgyakorlatát. A lawn-tennis mellett, melyet a legjobb női sportnak tartunk, a gyepló és a nyilövészet is igen kedveltek az angol és amerikai hölgyek között.

Nagyszabású hockey matchek és nyilövő versenyek rendezésével teszik ők még élvezetesebbé sportolásukat.

Télen a korcsolyázásnál hasznosabb és kedvesebb sportot nem is lehet elképzelni.

Ez a sport a legnépszerűbb nálunk a hölgyek között és azt hiszem, hogy az elite bálók hanyatlására is nagy befolyással volt.

A nők az egész kontinensen nagy előszeretettel üzik a sportokat.

A külföldön nagyon sok női torna, lawn-uszás, vívó, kerékpáros és egyéb sportegyesület van, melyekben a tagok ezrei nagy ambícióval üzik a testgyakorlatokat.

Nálunk a lawn-tennistől eltekintve, a nők más sportot alig üznek, nem említve a lovaglást, mely csak kiváltságos osztályok tagjainak szórakozása lehet.

Egyetlen női sportklubról tudunk, a múlt évben alakult szabadkai női tornaegyletről, melynek működéséről azonban nem igen hallottunk.

A fővárosi egyesületek közül csak a budai és nemzeti tornaegyesületeknek vannak állandó női tornaszabcsapatok. A női sportok terén nagy szerepet játszhatna a magyar atletikai klub, melynek margitszigeti hatalmas sporttelepe az összes női sportok gyakorlására alkalmat nyújthat.

Egy részletes sportprogram kidolgozásával az ország összes sportcentrumainak jó példával szolgálhatna. A női sportok mind népszerűbbé válnának s a jövő lányai és asszonyai pedig nem törékeny szervezetű lények, hanem erőteljes, határozott fellépésű igazi nők lennének, mint a milyennel az életben oly ritkán találkozunk.

Bécsi versenyek.

Kilencedik nap.

Nem sok érdekelt hozott a mai verseny-nap, amelynek futásai egytől-egyig a favorit győzelmével végződtek. A főbb számok közül a Kisbér-öcsse-versenyben Broker erősítette meg a multkori formáját, a Con amore-handicap-ban pedig a legjobb classist képselő Chiquenaude mutatta meg újból, hogy 1000 méter a kedvenc távolsága. A Jockeyk közül jó napja volt ma Taralnak, aki három versenyben lovagolta a győztest.

A részletes eredmény a következő:

I. Duna-verseny. Díj 3000 K. Táv 1200 m. 1. br. Springer G. 4. é s stpm Walperl 63:5 (Taral). 2. Söllinger R. száz. 4. é sk. Armada 55:5 (Baumgartner M.). 3. Mauthner V. 6. é sher Irmerös 59:1:5 (Birkeruth). Futottak még: Royal Flush (Seiler). Könnyen 2 h. — 2 1:5 h. Tot.: 10:15, 20:24, 31. — Könyvfogadások: 1 1:2 reá Walperl. 2 1:2 Royal Flush, 3 Ismerös, 4 Armada.

II. Handicap. Díj 3000 K. Táv. 2000 m. 1. br. Springer G. 4. é sm Meglio 57 (Taral). 2. hg. Portia A. 3. é fm. Capt Jack 53:5 (Fries). 3. Mauthner V. 4. é pm. Taleteller 55 (Birkeruth) 3. Meichl T. 3. é sk. Kibitz Mühl 47 (Vivian). Futottak még: Wohklang (Seiler). Rotunpe (Bauer), Küzdelem fejh. — 6 h. — holtverseny. Tot.: 10:36, 20:41, 32. — Könyvfogadások: 1. 1.5 Capt. Jack, 2. 0.5 Meglio, 4. Kibitz Mühl, Wohklang, 5. Rotunde, 6. Taleteller.

III. Kisbér-öcsse-verseny. Díj 6000 K. Táv. 1800 m. 1. Dreher A. pther Broker 50:5 (Vivian). 2. gr. Wenckheim D. sm Old Coin 52 (Janek). 3. br. Springer G. sk Meglehet 50:5 (Martin). Futottak még: Jorió (Pis). Könnyen 1 h. — 2 h. — Tot.: 10:17, 20:24, 28. — Könyvfogadások: 1:5 reá Broker, 3 Old Coin, Meglehet, 6 Jorió.

IV. Nyeretlen háromévesek eladóversenye. Díj 2000 K. Táv. 1300 m. 1. br. Üchtritz Zs. sm Juhar 56 (Heidt). 2. Péchy A. pm. Faust 52:5 (Seiler). Igen könnyen 1 h. — Tot.: 10:11. — Könyvfogadások: 4 reá Juhar, 5 Faust.

V. Conamore-handicap. Díj 5000 K. Táv. 1000 m. 1. gr. Trautmansdorff L. 4. é. sk. Chiquenaude 63 és fél kiló (Taral). 2. br. Üchtritz Zs. 4. é. sm. Beau merite 58 (Janek). 3. Egyedi L. 4. é. sm. Faragó 64 és fél (Miles). Futottak még: Bogdanowka (Vivian), Nénémasszony (Birkeruth), Bisamberg (Southey), Patina (Kisziváth), Lamballe (Taral J.), Ferenc (Baumgartner F.) Biztosan nyak-hosszszal. — 5 hosszszal. — Tot.: 10:30, 20:29, 33, 36. — Könyvfogadások: 1 és fél Chiquenaude, 4 Beau merite, Faragó, 6 Nénémasszony, Lamballe, 7 Ferenc, 8 Bogdanowka, Patina, 14 Bisamberg.

VI. Vigasz-gátverseny. Díj 4000 K. 2400 m. 1. Mauthner V. 4. é sm Sulla 63 kiló, Dillon, 2. Mat-tausch H. 4. é. pk. Mafalda, (Slinn), 3. Geist G. 5. é pm Calabrias 68 (Csompora). Futottak még Távirat (Walsh), Graziola (Huxtable). Könnyen 4 h. — fejh. — Tot.: 10:20, 20:33, 46. — Könyvfogadások: 1 Sulla, 2 és fél Calabrias 3 és fél Mafalda, 4 Távirat, 5 Graziola.

VII. Eladók handicapja. Díj 2000 K. Táv 1600 m. 1. br. Herzog M. 4. é pk. Szeleburdi 56 Wal-kington, 2. Haber L. 4. é pk. Ronulla 57:5 Heidt, 3. Jankovich B. Gy. 4. é pm. Gyöngyössi 57:5 Martin. Futottak még: Mindjárt (Janek), Juana (Taral), Gerhardus (Krouzil), Tototte (Finán). Könnyen 1:5 h. — 1:5 h. — Tot.: 10:43, 20:30, 31, 34. — Könyvfogadások: 3 Szeleburdi, Gyöngyössi, Mindjárt, Juana, 4 Ronulla, 6 Gerhardus, 8 Tototte.

*

A közepes sikerű bécsi tavaszi meeting zárnapja, az új generációnak van fenntartva. Kétéveseink a nyilvánosság elé május 1-én kerülnek és erre a napra három versenyt is felvettek részükre a programba: a *Micsoda versenyt*, *Szt-Lipót díjat* és egy eladóversenyt. A nap fődíját képező *Szt-Lipót díjban* a győztest eltalálni vajmi nehéz, mert hiszen a származási táblázatokon és az istállóhíreken kívül másra nem is lehet alapítani. A 2400 méteres *Kincsem-handicap*-ben idősebb lovaink jó próbára tehetik a derbyévjárat képviselőinek korai állóképességét.

Az idén már jó formát mutatott *Benvenuto*-val, valószínűleg csak *Népszó* és a hároméves *Ella* vagy *Kibitz Mühl* vehetik fel a küzdelmet.

Jelöltjeink az egyes futamokra a következők:

- I. Trento et quarante—Walperl
- II. Trautmansdorff ist.—Martin lov.
- III. Benvenuto—Népszó
- IV. Taral lov.—Beeves ist.
- V. Egyedi ist.—Csilla
- VI. George Herbert—Saratoga
- VII. Koryphäe—Prototyp

( ) **A budapesti ügétőversenyek.** Az utolsó nap sportja nagyon keveset ígér, annál inkább, mert ügétőink nagy része már elhagyta a fővárost. Szép látványnak ígérkezik a négyesfogatu urkocsis-versenyt melyben *Bernrieder*, gróf *Keglevich*, *Hanzély*, báró *Sennyey* és a *Parnói* ménes négyesei startolnak.

Jelöltjeink a következők:

- I. Victoria (2525 m.)—Baronessé (2625 m.)
- II. Pepus (2030 m.)—Grete N. (2075 m.)
- III. Ittvan már (2675 m.)—Powidel Hanaktin (2575 m.)
- IV. Avnturier (2570 m.) Soci (2530 m.)
- V. Ernsil (1615 m.)—Imperator 1650 m.)
- VI. Pompás (2730 m.)—Deficit (2730 m.)
- VII. Br. Sennyey-fogat (10.150)—Bernrieder-fogat (10.100)

( ) **Hornig püspök díja.** A magyar atletikai kiub *crosscountry* (mezei) versenyt, mely első terminusán a nagy szélvihar miatt megtartható nem volt, holnap délután tartja meg. A versenypálya a főthi országutnak Rákospalotából való kiinduló pontjánál kezdődik és igen szép terepen nyolcas alakban vezet, úgy, hogy a versenyzők útja egy közeli magaslatról végig tekinthető.

A versenyen a *Mac* és a *budapesti atletikai klub* csoportjai vesznek részt, csaknem egyenlő győzelmi eséllyel. Ha a *Bak* győz, akkor örökös tulajdonába megy át báró *Hornig Károly* nagy-értékű ezüst serlege.

Indulás egynegyed 4 órakor a *B. U. R.* vasut nyugoti pályaudvari induló pontjánál.

A versenyzők pont fél 5 órakor startolnak.

( ) **Hockey-mérkőzés a szigeten.** A margitszigeti sporttelepen jövő vasárnap lejátszandó hockey-mérkőzés nemcsak Budapesten, de Bécsben is nagy érdeklődést kelt s úgy a WAC-ból, mint Consulakademiából sokan kísérik le a csapatokat, hogy ez érdekes exhibition-matchnek s az előtte lefolyó MAC—Wiener Sportclub football-mérkőzésének tanui legyenek. A hockey Bécsben az előkelő társaság kedvenc sportja s nálunk való meghonosításával a MAC nagy szolgálatokat tesz a magyar sportügynek, mert oly körök aktív érdek-

lődését kelti fel, a kiknek részvétele igen nagy nyereségére fog válni az embersportok ügyének.

( ) **Országos vívóverseny.** A Nemzeti Vívó-Club szezonzáró országos vívó-versenye egyike lesz az idény legsikerültebb versenyeinek. Csak a zárófőversenyre eddig 58 nevezés történt. Közöttük a bécsújhegyi cs. és kir. vívótanfolyam összes versenyvívói, kik is a Nemzeti Vívó Club országos versenyén szerepelnek utóljára, mint amatőrök. Beneveztek azonkívül a M. A. C., a F. V. C., a N. V. C., a M. A. F. C., a Torontáli Atlétikai Club, a Posta- és Távirat Tisztviselők Sportegyesülete, a Ferenc József nevelő-intézet Sport Egyesülete stb. összes versenyvívói. Tiszteletdíjat adományoztak ujabban a közoktatásügyi miniszter, a honvédelmi és a hadügyminiszter, a székesfőváros, a Józsefvárosi Kör és az Erzsébetvárosi Kaszinó.

( ) **A magyar reprezentatív csapat összeállítását** hétfő éjjel fejezte be a Magyar Labdarugó Szövetség válogató bizottsága. E szerint a május 5-iki Bécsben lejátszandó nyolcadik magyar-osztrák mérkőzésen a következők szerepelnek a magyar színekben. Kapus: Izsó; — Nagy Feri, Nirsse; — Koltai, Bródy, Gorszky; — Niessner, Károly, Horváth, Schlosser, Borbás. Tartalék: Weisz F. A kiválogatott magyar csapat 5-ikén vasárnap reggel 8 órakor indul a nyugati pályaudvarról. A bizottság tudomása szerint amugy is jó kondícióban levő csapat tagjai a meghatározott időben még trainirozni fognak.

( ) **Galamblovó-versenyek.** A József főherceg védősége alatt álló Országos Magyar Galamblovó-Egylet most folyó versenyei május 3-án érnek véget és már május 6-án egy újabb versenyciklus ánylik meg. A ciklus a következő napokból fog állni: május 6-án: Báró Vécsey Miklós tiszteletdíja; május 8-án: Gróf Hoyos Miksa tiszteletdíja; május 10-én: József főherceg tiszteletdíja; május 13-án: Auguszta főhercegnő tiszteletdíja; május 18-án: gróf Nákó Sándor tiszteletdíja; május 21-én: Magyarország bajnoksága; május 22-én: Hölgyek díja; május 24-én: gróf Apponyi Henrik tiszteletdíja; május 25-én: Margitay-tiszteletdíj; május 27-én: Libits Adolf tiszteletdíja; május 29-en: gróf Wenckheim László tiszteletdíja; május 31-én: Csajághy Béla tiszteletdíja; június 1-én: Fauld Jenő tiszteletdíja.

A magyar repraesentatív csapat. Az osztrák és magyar labdarugó szövetségek csapatai, Bécsben vasárnap tartják meg szokásos évi mérkőzésüket. A magyar szövetség válogató-bizottsága, most hogy már körmére égett a kijelölés, néhány nappal a nagyjelentőségű mérkőzés előtt, végre nagy titokban összeállította a legjobbnak tartott tizenegyet.

Munkája magánviseli a bizottság jellegét, melynek négy tagja a ferencvárosiakat képviseli, a szövetségnek többi egyesületei közül pedig csak a B. T. C. és a *Törekvésnek* van szava e bizottságban. A szövetségi csapat összeállítása a következő. Izsó (B. T. C.); Nagy (M. T. K.) és *Niessner* (Pozsony); *Bródy* (F. T. C.) *Koltay* (M. T. K.), *Gorszky* (F. T. K.); *Niessner* (Mac.); *Károly* (M. T. K.); *Horváth* (B. T. C.); *Schlosser* (F. T. C.); *Borbás* (Mac.) Ebből az összeállításból első sorban az tetszik ki, hogy ez a bizottság a *Mac* csapatával szemben nagyon is elfogult és nem veszi figyelembe azt, hogy legjobb csapatunk csatársora a maga teljes egészében annyira felette áll bármiféle összeállításnak, hogy másról nem is lehetne szó a repraesentatív csapatban.

Ez a csatársor idei mérkőzésein 57 goalt lőtt be ellenfeleinek. Ebben a goalrekordban a Ferencvárosiak 11, M. T. K. 4, B. T. C. 2 goalal szerepelnek.

A B. T. C. adott goalja 11, a ferencvárosiaké 38, a testgyakorlóké pedig 27.

A *Mac* csatárainak megfelelő fedezetsort az F. T. C., a hátvédteket az M. T. K. (Nagy) *Mac*. (Oláh) vagy B. T. C. (Sárközi), kapust pedig a B. T. C. (Domonkos), vagy *Mac*. (Sipos) szolgáltatathatnának.

Az igazi repraesentatív-csapat tehát a következő lenne.

Domonkos (B. T. C.); *Nagy* (M. T. K.); *Oláh* (Mac.); *Bródy*, *Gorszky*, *Weisz* (F. T. C.); *Niessner*, *Krempelsz*, *Kelemen*, *Vangel*, *Borbás* (Mac.).

A mondottak alapján azt ajánljuk a szövetség intéző köreinek, hogy most már az ugynevezett *válogató bizottságot válogassa meg jobban.*

R. P.

( ) **Lovas polo training.** A legszebb lovasjátéknak meghonosítója, gróf *Andrássy Géza* vezetése mellett ma délután kezdték meg játékosaink a ló-versenyter belső gyepén a lovaspólo trainingjét.

( ) **Nemzetközi lantennisz verseny.** A Magyar Athletikai Club IV. nemzetközi lantennisz versenyét május 28-án s a következő napokon tartja a Margitszigeti sporttelepen. A verseny ezuttal 12 számból áll. A programban szerepel férfi egyes verseny és női egyes verseny, ez évben mindkettő *Budapest székesfőváros bajnokságáért*, továbbá férfi páros és női páros verseny. Ezenfelül programba vettek férfi egyes handicapet és női

gyes handicapet, ezáltal mindkettőben a versenyzők két osztályba soroztatnak, s külön díjazásban részesülnek, továbbá férfi páros, női páros és vegyes páros handicapet. Ujítás végül az is, hogy a kontinens játékosai részére (Angliát is kizárva) még egy férfi egyes versenyt veztek fel. A verseny felvételében a versenyszámok a következők:

- I. Férfi egyes verseny. Budapest székesfőváros bajnokságáért.
- II. Női egyes verseny. Budapest székesfőváros bajnokságáért.
- III. Férfi egyes verseny. Kontinentális játékosok részére.
- IV. Férfi páros verseny.
- V. Női páros verseny.
- VI. Férfi egyes handicap I. oszt.
- VII. Férfi egyes handicap II. oszt.
- VIII. Női egyes handicap I. oszt.
- IX. Női egyes handicap II. oszt.
- X. Férfi páros handicap.
- XI. Vegyes páros handicap.
- XII. Női páros handicap.

Amint illetékes helyről értesülünk a M. A. C. tenisz-osztálya már is lépéseket tett, hogy a legjobb német, cseh és osztrák játékosokon kívül, az angol versenyzők is részt vegyenek a versenyen. Biztos kiállítás van rá, hogy angol *Ritchie* és az ausztráliai versenyző: *A. F. Wilding* a versenyre ellátogatnak. Nagyszabású sporteseménynek ígérkeznek ilyenkor a verseny, ha figyelembe vesszük, hogy *Wilding* az évben Párisban a födött pálya férfi-egyes bajnokságát megnyerte *Ritchie* és a francia bajnok *Decugis Max*-szal szemben a múlt hét folyamán Londonban tartott födött pálya bajnokságot pedig akként nyerte meg, hogy *Ritchie* egy előmérkőzésben 6:0, 3:6, 7:5 és 6:3-ra verte meg, a döntőben pedig *Caridia*-t 6:2, 6:3 és 6:2-re verte.

Ha most még hozzá vesszük azt, hogy a női játékosok között a versenyen *Madarász Margit* és *Cséry Katica* fogják külföldön is feltűnt játékosokkal erejükkel a külföldiekkel összemérhetni, joggal mondhatjuk, hogy hasonló sportesemény meg a Lan tenisz sport terén hazánkban nem volt.

É két kitűnő hölgyjátékosunkról a „*Lawn Tennis And Badminton*” angol szakújságban, mely az összes teniszszövetségek hivatalos közlönye, minket magyarokat különösen érdeklő következő közlemény foglaltatik.

A Rivierán lefolyt versenyeket méltatva, azt jegyzi meg a cikkíró: „Madarász és Cséry magyar hölgyversenyzők különlegesen feltűntek s jók voltak a női páros versenyben. Nincs kétség az iránt, hogy ezt kitűnő vobytésküknek kell betudnunk.”

( ) A főversenyek határnapjai. A magyar lovaregylet ebben az esztendőben negyven versenynapon 1.911.200 koronát juttat versenydíjakban és tenyészjutalmak alakjában az istállótulajdonosok kezébe.

A 40 versenynap úgy oszlik meg, hogy 35 napon keresztül a városi pályán lesznek versenyek, 4 nap alagnak jut, míg Tata a rendes egy napjával szerepel.

A tavaszi meeting, az eddigi szokástól eltérőleg, nem vasárnapon, hanem szombaton kezdődik és a következő tízenegy napon tartatik meg: május 4., 5., 7., 9., 11., 12., 14., 16., 17., 19., 20.

Földjait ennek a meetingnek ezek:

- I. nap, május hó 4. szombat.

Batthyány-Hunyadi díj. (1000 db arany. 1600 m.) Hároméves és idősebb lovak számára.
Kezdők versenyé (10.000 K. 1000 m.) Még nem futott két éves lovak számára.

- II. nap május hó 5. Vasárnap.

Egysített Nemzeti és Hazafi-díj. (20.000 K. 1600 m.) Háromévesek részére.

- III. nap, május hó 7-én. Kedd.

Kancadíj. (30.000 K. 2000 m.) Hároméves kancák részére.

- IV. nap, május hó 9. Csütörtök.

Asszonyok díja. (Tiszteletdíj és 6000 K. 2600 m. Négyéves és idősebb lovak számára.)
Májusi handicap. (8000 K. 1000 m.) Hároméves és idősebb lovak számára.

- V. nap, május hó 11. Szombat.

Kettős ivadékversen. (20.000 K. 2000 m.) Háromévesek számára.

- VI. nap, május 12. Vasárnap.

Királydíj. (100.000 K. és 5000 K. értékű tiszteletdíj. 1800 m.) Hároméves és idősebb lovak számára.

- VII. nap, május 14. Kedd.

Gróf Károly Gyula emlékversen. (32.000 K. 1000 m.) Kétévesek számára.

- VIII. május 16. csütörtök.

Allamdíj. (10.000 K. 1.500 m.) Hároméves és id. lovak számára.
IX. nap, máj. 17. péntek.

Tavaszi kísérleti verseny. (10.000 K. 1000 m.) két és háromévesek számára.

X. nap, máj. 19. vasárnap.
Atagi díj. (30.000 K. 2000 m.) Háromévesek számára.

XI. nap, máj. 10. hétfő.
Zár handicap. (10.000 K. 2000 m.)
Br. Wenckheim Béla emlékversen. (20.000 K. 1600 m.) Hároméves és id. lovak számára.

Szerkesztői üzenetek.

Doktorkisasszony, Éppen nem ott a hiba, mintha az orvoskisasszonyok kevesebbet vagy többet tudnának a férfi orvosokról, ami pedig a beteggel való bánárra, ápolásra és vigasztalásra vonatkozik, ebben meg éppen még jóval túl is tesznek rajtuk. És ha mégis a közönség egy része — hozzávéhetjük mindjárt, igen nagy része — mégis idegenkedik a női orvosoktól, az részint a helyzet szokatlanságán — szokásainak rabja az ember — részint az új dolgok iránt való szinte ösztönöszerű, de teljesen alaptalan féltékenységre. Megszokták, hogy férfiorvos vizsgáljon és gyógyítson, több a bizalom bennük, a híres professorok mind férfiak, bár időnként csak az is sléven az ember egészsége az ő legnagyobb kincsé, senkinek sincs kedve önmagán kísérletezni elveikért. A nők még bizalmatlanabbak orvosársnőik iránt. Hibájukat, fogyatkozásait nem hogy feltárnak előlük, de kisebb esetekben tán hiúságból még leplezik is. A nő nem szereti hibáit bevallani egy másik nő előtt. A komoly orvosi kérdést könnyen föltűzéses kíváncsiságnak veszik, hogy kipuhatólja, hogy a másik asszonyi testen a fogyatkozás. Idővel természetesen mindez megváltozik, az idő a legjobb orvos, mely még a női orvosok sebét is begyógyítja. Külföldben is kórházakban és szanatóriumokban a nőorvosok már most is közkedveltek és igen keresettek.

Naiva. Lehet, hogy — miként közli — a naival szerepkörhöz tehetsége van, kisasszony, de a naivitás bizonyosan. Aféle kedves vidéki naivítás ez, amelyre inkább irigy mosolylyal kell gondolnunk. Hiszen ez a naivítás magát a fiatalságot jelenti és mindnyájk legboldogabb emlékei fűződnek ahhoz a korhoz, amelyben még ragyogó, aranyos álmokat szövünk a kulliszak világáról... Föltesszük ön színész nőker lenni, még pedig naiva, minél sürgősebben és lehe öleg a Nemzeti Színházban. Ezzel az utóbbival a mi maliciánk toldotta meg az ön óhajait, de csupán a kimondottakat, mert szentül bizonyos, hogy a lelke legtitkosabb mélysegeiben egy kicsit a Nemzeti Színházra is gondol... Hát ha józanul és becsületesen akarjuk mérlegelni a dolgot azon a nagy távolságon keresztül, mely bennünket elválaszt, akkor csakis egy tanácsot lehet hangsúlyoznunk: ne induljon neki, a világra se induljon neki annak az ön előtt még ismeretlen, azaz annyira félreismeret, de alapjában véve veszedelmesen bonyolult valaminek, amit úgy hívunk, hogy művészpálya. Ez egészen más valami mint aminek távolból tesszük. Talán az az aranyos csillama is megvan egy kislány, amely a távolból annyira kápráztat, de sokkal — sokkal több van benne minden egyébből, kellemetlen és csunya dolgokból, protekcióból, melyek fölhaborítják és elkedvetlenítik az olyan puha fészekben dédelgetett kis naivát, aminőnek magácskát elképzeljük. Hogy én beszélhetek rá egyébként, hogy mindent feláldozzon tehetsége érzetének? Hogy vállalhatjuk a felelősséget mindazokért a szenvedésekért, melyeket mi száraz józansággal — amelyért bizonyára haragudni fog ránk — már most előre látunk? Nem kisasszony, inkább vállaljuk egy elkészedett naiva-szív minden haragját. Aztán meg, ha meg kell történnie, ön úgy is el fog jönni egy napon és ott fog hagyni minden jót, puhát, békésőt, hogy izzé a déli-bábot, hogy szenvedjen. Ha meg kell történnie. Mert az ördög nem alszik, kedves naiva — kisasszony!

Ügyvédeli. Az ügyvédi pálya minden esetre több függetlenséget ígér, de ma bizony — különösen a fővárosban — nem tartozik a legfényesebbek közé. Izeletűl hozzuk föl, hogy Budapestben még egyszer annyi ügyvéd van, mint — Bécsben. Viszont államhivatalok közül sem tudjuk, melyiket ajánljuk. Mindegyiket nehéz megközelíteni s minden esetre az döntő, hogy melyikez van nagyobb befolyása? Erre mifelénk az szokott dönteni.

Egyéves önkéntes. Ténylegesítése semmi akadályba sem ütközik, ha a század parancsnoka jól minősít és a tartalékos tiszti vizsgánál legalább is jó eredményt ér el. Szolgálati éve után, hat hónapi próba gyakorlatra beosztják ugyanahhoz a századhoz, melynél önkéntesi évet szolgált. Eredményes próbaszolgálat után leteszi a ténylegesítési vizsgát, mely nagyjában nem sokban tér el, a tartalékos tiszti vizsgától. E vizsga után terepfelvitelre vezénylik, melynek sikeres befejezése után ténylegesíthetik.

Kadet. Tartalékos hadapród kérheti a csendőrséghez való felvételét. Ez iránti folyamodványát a honvédelmi minisztériumhoz kell intéznie a rendes szolgálati uton, vagyis azon hadkiegészítő parancsnokság útján, amelynél nyilvántartják. Tiszthelyettesi rangjáról le kell mondania és mint próbaidős csendőrhapród kezdi meg a szolgálatot.

K. Iren, Pozsony. Bizonyos tehetség kell a házasságban való együttéléshöz is. Tehetség még akkor is, ha a házastársak — vagy ha egy inkább szereti, az élettársak — szeretik is egymást. Ez a tehetség az egyik részről és pedig a nő részéről — hiszen őt is csak ez érdekli — az engedékenységből, a simülékenységéből és természetének hajlékonyságából álljon. A család támasza pedig elvégre mégis csak a férfi, a világgal szemben ő védi és ő óvja a háza biztonságát.

Természetes tehát, hogy az ő életének nem csekély része a külvilág, a hivatás, a hivatal, vagy az üzlet. A nő egész világa — ha a megelégedését biztosították — az otthon a család. A férfit a folytonos küzdelem, családja főtartásának gondja, maga az élet hidegebbé, számitóbbá teszi és ebből a merevségéből sokszor bizony otthon sem tud teljesen kivetközni. Az asszonynak annál elnézőbbnek, engedékenyebbnek kell lennie, mert ez a férfinél nem a szeretet hiánya, hanem a folytonos szakadatlan küzdelem következetes eredménye. A családapa még a gyermekekkel szemben sem lehet sokszor olyan odaadó, annyira gondos és szeretetteljes, hiszen ő, ha kell, szigorúsággal, de már a jövő életre neveli a gyermekeit. Ezt enyhítse az anya szelid gondossága, feltű, minden aprólékosságot felölélő szeretete és akkor a gyerekek erős fővel, de mások iránt elnéző szeretettel fognak a nagy világban megállni.

F. Sándor 3209. Fölszerelt kerényét junius elsőjéig nyujtsa be. Orvosi bizonyítvány ökvellen szükség.

K. G. S-a. Az elsőrl már lekéseit. Valószínűleg még az őszszel meg fogják kapni. A cikket alkalomadtán hozzuk.

L. I. Ebben az irányban is a törvényhozás már a legközelebb intézkedni fog. Tanácsoljuk, hogy ezt várja be.

13920. előzető. Bélyeg kell rá. Az alispáni hivatal, Forduljon az igazgatóságához, ingyen megküldik. Nem biztosíthat.

Sz. J. Nyitra. Az ősi kiállításra beküldheti. A juryt még nem választották meg, de azok közül, akiket említ, egy-kettő ökvellenül benne lesz. Lakásán dében feláru jegyet kérhet, van jogosultsága.

Zeus Kissé hosszú elnevezésnek s így várnia kell, míg sorát ejtik. A fehér a divatos, különböző és változó színes szalaggal. Matematikai Lapok szerkesztőségé.

R. Z. A—d. Megjelentek összegyűjtött munkái, de külön kiadásban is megkaphatja bármely könyvkereskedés útján. A jogot az előadásra a szerzőtől kérje. Legjobb este 7 és 8 óra között. Magyar lepkegyűjtő is van.

P. Jolán. Leghíresebb szerepe a Constantin abbé, legkönyebben a Nemzeti Színház udvarán, csak mestertnek szólítsa.

K. G. Szíves türelmet kérjük, míg az összes sorsjegyeket utána nézhetünk. Eppenséggel nem diffamáló és ebből a szempontból nem is eshetik kifogás alá. Aki bemondja, az veszi föl. Külön megállapodást szerint.

J. S. Vászard. Magyar fordításban megjelent, de ha eredetiben olvashatja, így természetesen eredetibb Balzac írta. A berlini Fischer-cég. Negyedévenként is előfizethet.

Tanár. Strindberg, Wedekind, Saw, Bernstein. Többi munkája nem ennyire antiklerikális. Csak bizonyos megszorítással.

Dr. B. J. O—ny. Tévedésből történt, éppen mi foglalkoztunk és fogunk a jövőben is ezzel az ügygyel a legtöbbet.

B. K. Mezőtur. Hozassa meg bármely könyvkereskedés útján Amicus Juventutis Pályamutatóját. Ott teljes felvilágosítást fog találni.

Nagymagyar. Tessék folyamodást beadni a megyés püspökhöz. O megadhatja s rendszerint meg is adja a feloldást.

Gyula. Legközelebb megtörténik a kinevezés. Van-e előtt? Több is, de nevik hivatalból titok.

F. I. Katolikus vallású. Régi szegedi család.
R. G. L.—D. Szó szerint: Jusson eszedbe, emlékezz rá — a boszu felidézésére használják.

Z. P. B. Állandó igazolványos jegyet kapnak, mint a tisztviselők.

G. I. V—ty. A kérdés még nem került döntés alá.
B. V. Még nem kaptuk meg az idei prospektusokat. Forduljon később hozzánk ezzel a kérdéssel.

K. D. Ter—nun—dalet, adar.
Magyar honpolgár. Akinek a véleményét kívánta, ő azt feleli, hogy a gyermek föltétlenül osztrák honpolgár.

Az első jövedelmek.

Kejemen László és társainak uttórl éveiből.
Írta: Dr. Váradi Antal.

Az a kis színházi zsebkönyv, mely gróf Teleki Ambrus könyvtárából a gróf Teleki Ferenc tulajdonába ment át és száztizzenhárom esztendő viszontagságai alatt, isten tudja, hol hanyadván, végre kezembe került — tömördek nagy érdekességű följegyzést tartalmaz.

Igy elsorolja az alapítók történetét, szó szerint közli az első szerződéseket, Raischel Gáspárral, valamint egymással, elmondja a Protasevitz lengyel lovagoknak és bor-vigécek rendezől való szerződötését. Mindezeket más helyen és más alkalommal tettem közzé. Itt most a könyvecskéek egy igen érdekes részét bossátom ujra napvilágra, azokat a lapokat tudniillik, amelyekben Kelemen László számadásai foglaltatnak; nemkülönben az első színházi rendszabás, Ráday Pál igazgatásának eredményei s annak a konstatálása, hogy a vármeviek intervenciójára a társaság „el is kezdé már a Pesti Német Játék-Színben Játékit.” De hadd beszéljen maga a könyvecské:

„Minémű Játék darabok adattak légyen elő az ő (Protasevitz, rendező) nyolcz heti igazgatásaa alatt, minémű jövedelme jött légyen bé a Társaságnak, azután fogom megírni, ha előbb

Sze
Kelem
ide val
terjeszt
nélkü
pénzek
rént a
Pest V
ben Sz
tetes P
Várme
ságáva
2555.
a' Nem
a' Játé
szerezl
1792.
szerint
22. O
— 10. N
15. —
16. —
17. —
—
23. —
25. —
31. D
(
—
11. Ja
14. F
18. M
—
30. Ju
10. F
13. —
14. —
17. —
18. M
—
„K
dolgain
egyben
ékesit
dása,
Társas
Eszet.
Igazgat
Sz. Jan
vizsgá
jönak,
kezik:
A'
Javakn
egy sor
A'
zések s
A'
sekre, I
Mi
Pro
del k2
Jövedel
A
Pünk.
5. A
10. K
14. A
17. M
19. A
20. A
26. Ig
28. M
(P
a' Társ
Protasev
vivé-el
átalylá
jött a'
mondott
a' Tago
jövedelm
után ált
végeztet
ból, ne
legyen a

Szerda, május 1.

EGYETÉRTÉS

Kelemen László számadását, úgy a' mint az, az ide való iktatásra által-adattott; olvasóim eleibe terjesztem. Im, itt következik minden változtatás nélkül.

„Lajstroma azon segedelemül adott készpénzeknek, melyeket Kelemen László rész szerént a' Méltóságos Uraságoktól, rész szerént Pest Városi Polgár Uraktól, az 1791 Esztendőben Sz. András Havának 9. napján, a' Tekén-tetes Pest, Pilis és Solt törvényesen egyesült Vármegyének tartott köz-gyűlése alkalmatosságával bé-nyújtott alázatos kéré-velele szerint 2555. számmal jegyzett végzésnek ereje mellett, a' Nemzeti Játszó-Társaságnak fel-segélésére 's a' Játék-szinnek akár hol az Országban megszerezhető névze, 1791. Eszt. 22. Oct. fogva, 1792. Eszt. 20. Juniusig kezelihez vett, rend-szerint következik.

1791. Eszt.	fl.	xr.
22. Oct. B. O. L. ó Excel.	18	—
10. Nov. T. K. L. Urtól ...	1	—
— T. K. K. Urtól ...	113	30
15. — M. M. Cons. Urtól ...	4	32
16. — M. B. O. Gener.	2	—
17. — M. A. I. Cons. Urtól ...	2	—
— M. Ü. I. ó Excel.	4	30
— M. S. Cons. 's I Mester Urtól ...	13	30
23. — M. P. C. Coms Urtól ...	13	30
25. — M. B. P. 's Fő-Isp. Urtól ...	18	—
31. Dec. H. B. I. ó Eminentz ...	18	—
(Hg. Primás Batthiányi)		
— M. B. Gener.	10	—
1792. Eszt.		
11. Jan. M. G. F. Gener.	27	—
14. Febr. M. G. Cons. Urtól ...	18	—
18. Mert. M. B. P. és T. L. L. M. Urakn. Gondoskodásokból	147	—
— K. I. Urtól ...	9	—
30. Jun. M. B. P. Cons. Ur Gond. Pest Városi Polgárok.	45	—
10. Febr. M. V. Urtól két izben ...	50	—
13. — E. Urtól ...	10	—
14. — Tsisz. Urtól ...	10	—
17. — H. M. Urtól ...	6	40
18. Mart. R. X. Urtól ...	11	—
Somma	452	52

„Kelemen Lászlónak, a' Játszó Társaság dolgainak elő-mozdítása, az ebbéli Tagoknak egyben-állítása, a' Játék-szinnek megszerzése, 's ékesítése körül tett költségeiről való száma-dása, az 1790. Eszt. 21. Septembertől, t. a. a' Társaságnak első eredetétől fogva, az 1792. Eszt. 26. Áprilisig, t. i. Protasevitz Benedek Igazgatásáig, melyet a' Társaságnak folyó Eszt. Sz. János Havának 29 napján rend-szerint meg-vizsgálván, minden leg-kisebb ellen-vetés nélkül jónak, 's Igaznak Talált, ilyenképpen követ-kezik:

A' közönséges dolgokra, 's némelly Ingó Javaknak Meg-szerzés éretett költség egy summában	346	51
A' Játék Daraboknak ára a' Jég-yzések szerént egy Sommában	20	56
A' Játszó Tagoknak szükségé-sekre, bizonyítások szerént	89	51
Mindenes költségnek sommája	457	10
A' segedelemül adott pénzeknek Sommája	452	52

Protasevitz Urnak Igazgatása alatt Illy rend-del k2vetkeznek a' játszott darabok, azoknak Jövedelmeivel együtt.

A Ját. napj.	Jövedelem
Pünk. Hav.	fl. xr.
5. A' Talált Gyermekek	255 16
10. Klementina	255 22
14. A' Tettetett Beteg	204 16
17. Meg-fizet az öreg harang	208 24
19. A' Talált Gyermekek	161 27
20. A' Tettetett Beteg	190 42
26. Igaz Házi	211 2
28. Meg-fizet az öreg harang	147 41

(Pünkösdi havának 20 napján egybe-zajdula a' Társaság az Igazgatójával. Az oka az vala: Protasevitz Ur a' Játék jövedelmét olykor maga vivé-el magával. Ezt az egygyet értő tagok egy általában nem akarák engedni. Szövetkezésre jött a' dolog. Protasevitz meg-neheztelvé le-mondott a' Társaságról. Kelemen László tehát a' Tagok meg-egyezésével a' 26. 28. 29. napi jövedelmet gondviselése alá vette. Mellyet az-után által-adta Protasevitz Urnak, a' midőn el-végeztetett, hogy Protasevitz Ur maga hatalmá-ból, ne nyuljon a' Kassához, és Varsányi Ferencz legyen a' Jövedelem sáfárja.

Akkor kitélvén Protasevitz Urnak ideje számot adott Igazgatásáról, addig-is játszott: 28. Ember gyűlés . . . . . 75 fl. 26 xr. Ide járul még azon-somma-is, melyet a' magyar Rendektől az Ország Gyűlésén egybe szedének, nem különben azon 50 aranyok, melyeket Gróf Károlyi József ó Nagysága ajándékoza a' Társa-ságnak, öszveségessen . . . . . 737 fl. 52 xr. Ezen esztendő Sz. János havának 29. napján vala Protasevitz Ur szám-adása meg-visgálására rendelve, az pedig e' képpen következik: „Komputus, mely 1792. Esztendőben Sz. János Havának 29. napján a' Nemzeti théátrális Társaság, és annak Igazgatója Protasevitz Benedek József Ur között, midőn számadásait által-adta, és Hivataláról le-tett tétetet. Ugymint:

	fl.	xr.
Május 5. napjától fogva kezdvén 28. Juniusig, tézzen a' Jövedelem a Kassa Könyvnek bizonyosága szerént	4018	52
Költség a' Diárium szerént	3992	2
Marad a Kassában	26	50
Ehez járul a' M. Uraságok-tól adott segedelem	737	52
És így van a' Kassában	764	42
Ezekből le-onattatnak a' Diáriumban bé-irt uj költségek	139	33
Direktor Ur Honorárium a Öszvességgel	409	33
Mellyek a' Direktor Urnak effek-tive kifizettetvén Quietantzia szerént marad a' Kassában	355	9
Ellenben által-adott a' Direktor Ur, fizettelen maradt Ausztig-likat.) Maga Subscriptiója alatt	343	37
Azon kívül vagynak fizetetlen Kontók	497	27
Tézzen az Adósság	841	4
Mint hogy tehát a' megfizet-telen adósságok tesznek	841	4
A' Kassában vagyon pedig, csak	355	9
Meg-tetszik, ezeken felül-való adóssága, vagy-is a' Pas-sivus Státussa a' Társa-ságnak	485	5
(L. S.) Coram me Ladislao Kelemen m. p.		
(L. S.) Coram me Francisco Varsányi m. p.		
(L. S.) Cortam me Joanne Kovách m. p. Caus. Adv.		
(L. S.) Jos. Protasevitz m. p.		

„Minekutánna Igazgató hivatalát Protasevitz Benedek Ur letette volna, és nyolcz hetekig való tett fáradságért 60 aranyokkal a' Társaság ötlet megajándékozt volna (Protasevitz Ur ezen bucsuzó levelet írta a' Társasághoz. „Uram! Köszönöm néktek mind eddig vélem elkövetett békességes türelmeteket, és a' kevés ideig tartott igazgatásom alatt hoztam viseltetett engedelmességeket. Meg vallom, hogy fájdalommal szívelem válok el ettől a' kellemetes Társaságtól, melynek mind azon által emlékezete mindenkor meg-marad elmémben, ámbár házi foglalatosságom kívánnyak magamat egyedül ezeknek feláldozni. Azomban egy szabad férfiu könnyen felválol-hattya az e'féle kellemetes foglalatosságot, melly-ből töletek ugyan köszönetet, a' közönségtől pedig hirt, 's nevet méltán várhat. Felejtétek-el Uraim ama' Republikánust, és választatok magat-oknak egy magánossan uralkodót, a' ki talám a' maga hasznáért-is önként fogja nevelni részre hajlástokat. Én nem tehetek róla, hogy az én hazám engemet szabadon gondolkodni, és szól-lani tanított és úgy nevelt, hogy minden külső tekintetet meg-vetvén, egyedül saját érzékeny-ségeimben találjam-fel nyugodalmamat. Ezen vélekédesem mellett vagyok és maradok elvál-tozhatatlan jó akarótok.“ egynehány napokig Igazgató nélkül volt a' Játszó Társaság. Addig-is még egy valaki az Igazgató hivatalát fel-várolná azon 355 forintot, és 9 xr. által-adá a' Társaság Kelemen Lászlónak, hogy arra gondot viselne. Sőt magára maradván a' Játszó Társaság még egy két Játékot-is adott elő. Egyszersmind pedig gyakori együtt való Tanácskozása után abban egyezének-meg mindnyájan, hogy Méltóságos Gróf Rádai Pált, ó Nagyságát az Igazgatásért meg-kérnék. Kinek is, minekutána e' hivatalát fel-várolta volna a' Tagok minden engelmességre, és rendtartásra magokat irás által le kötelezték

*Számítlak, könyvkivonatok.

Sz. Jakab havának 9. napján ugyan ezen 1792. esztendőben.

Igazgatója lévén a' Társaságnak, Kelemen László által-adá a' Grófnak azon jövedelmeket, melyeket a' Társaság, Igazgató nélkül lévén, bé-vett tudni illik:

A Komputus után meg-mara-dott Somma	355	9	xr.
Első Juliusban elő-adattott Játékból	47	51	„
Kardinalis Herczeg Bottyáni, Országunk Primásának adakozása. (Már fellyebb volt arról említés, hogy ó Herczegsége 600 forintokat ígért volt légyen a' Játszó Társaságnak. E'végett Sz. Jakab havának harmadikán kéré levelet adá-bé a' Társaság ó Eminenciájának, mellyre-is az említett Somma le-tétetett a' Társa-ságnak.)	600	—	„
Julius 8-dik napján elő-adott Játékból	884	58	„
F. K. Herczeg Nádor Ispányunk adakozása	225	—	„
	1312	18	xr.

Ezen Sommából ki-fizetett Dokumentumok szerént Kelemen László 812 fl. 42 xr. követ-kezőképpen által-adott az uj Igazgató Urnak 500 fl. 16 xr.

Méltóságos Gróf Rádai Pálnak Igazgatása alatt elő-került emlékezetesebb történeteknek rövid Sommája imigy következik.

I.

A' Fel-tételeknek, melyeket a' Társaságnak irásban által adott ó Nagysága, rövid Sommája. Nemes Nemzeti Játszó Társaság!

Érzékenyen fogadtam szives igyekezemhez való bizodalomból származott ajánlását a' Nemes Társaságnak, mely által magát Igazgatásom alá bocsátani szándékozik. Mindenkor szeretetem a' Theátrumhoz, de különösen a' Magyar Játék-színnek fel-állítására törekedő régi kívánságom csak az oka, hogy Házi, s' különösen foglala-tosságaimnak hátramadásával-is Hazának áldoz-zak, és minden mellékes tekintet nélkül ezen ajánlását a' Nemes Társaságnak el-fogadjam.

Minden bizonnyal, mind a' jó rendnek fenntartására, mind az egygyességnek meg-örzésre szükséges az, hogy azon fel-tételeket, melyeket a' Társaság tölem kért, én elejbe tegyem, a' mellyek a' alatt akarom egyedül annak Igazga-tását fel-várolni s. a. t.

Az egész értelme ezen hosszabb irásban foglalt fel-tételeknek ude czéloz:

a) A Játékok. b) A Jövedelemnek igazgatás. c) A' mi a' Játékok körül fordul.

A' Játékokra névze kívánta ó Nagysága hogy: Tellyes hatalma legyen: a' Játékok választásában, a' személyek ki'osztásában (mellyet ki ki tartozzék el-venni) a' Probáknak annyiszori tartásában, mennyiszor jónak fogja állítani. És mivel ötlet Házi foglalatossági olykor Pestről eltávottattják, a' helyébe rendelendő Igazgatónak olyan enge-delmet kíván a' Társaságtól, millyennel magának tartoznak.

A' Jövedelemre névze alkalmaztasson a' Kassának egy vasas láda, mellynek két kulcson záró lakattya légyen. Ezen láda sem az Igaz-gató Urnál sem a' Társaságnak némelly Tagjánál ne légyen, hanem némely hiteles helyen, a' Társasághoz nem tartozandó személynél. Legyen a' Kassának egy sáfárja, úgy, hogy sem ez, az Igazgató, sem az Igazgató, annak hire, és tutta nélkül a' Pénzhez ne férhessen; azért az egyik kulcs a' sáfárnál, másik legyen az Igazgatónál. Minden Játék adáskor két személyek legyenek a' pénz beszédésnél, mellyet ok a' sáfár jelenlétében olvassanak meg, és a' ládába zárjanak-bé. Ha mi költségre pénz szükséges, mások jelenlétében nyitasson meg a' láda, és csak annyi pénz vetet-tessen a' ládából ki, mennyire vagyon assignatio az Igazgató Urtól 's a' t.

(Ezen két kis játék egyszerre játszott és mivel e' napon ül Buda, és Pest Város a' Fels. Németh Császár koronáztatásának ünnepét, Fels: Királyi Herczeg Nádor Ispányunknak rendeléséből minden Játék színembe szabad bé menetel volt. Ó hercegsége ekkor 39 ara-nyokat adatott a' Magyar Társaságnak.)

26. Igazházi	24	35
29. Katona szerencse	47	26
Gróf Teleki Józsefné ó Excel. adakozása	45	
Kis-Aszon hava.		

5. Csapó Péter	32	7
15. Háládatos Leány		
20. Házasság szerző Prokátor	52	10
23. Gróf Valtron	72	7
24. Kiki saját háza előtt seperjen és		
Jaques Splin	18	42
25. Garbanczai	26	29
26. Arany Perczek	120	13
27. Házasság szerző Prokátor	111	45
28. Csapó Péter	55	13
29. Gróf Valtron	66	18
31. Katona szerencse	25	43

Eddig tartja Gróf Rádai Pál Igazgatása. Zűrzavarban esvén ismét a Társaság ki nem állhatta a Méltóságos Igazgató Ur az egyenetlenséget azért is némelly Felsőes Hely Tartó Tanácsos Urak jelen léteben le tette Igazgatását. (Oly állapotban vala Gróf Rádai Pál Igazgatása alatt a Játszó Társaság, hogy azt méltán egy dülő építményhez lehetett hasonlítani mellyet hogy a végső omladéktól megmentsen, aztat Kármán József Ur vállával támogatja. Ezen már másutt említett jó szivű Hazafi, gyakorta a Gróf Igazgatónak, kit olykor kázi kötelességei Pestről eltávoztattak, a Társaságnál személyét viselte. — A ravasz s alattomban koholt ollyas Tagok törekedéseinek, kik ismét más Igazgatásért ásitoztak, melly alatt tudni illik nagyobb jutalomban lehessen a Zavarosban halászni; az illyes mondám mesterségeknek melly állhatatos igyekezettel állatt légyen ellent, azok jól tudgyák, kik az akkori környü állásait a Társaságnak közelebb-ről szemlélték.)

Alig monda le az Igazgatásról Gróf Rádai Pál Ur, legottan Protasevitz Benedek felállott helyébe (A következesek nyilván bizonyították hogy ezen egész változás S F és még két három vele érto Tagok közt előre elvala intezve, kik is, a többi Tagok minden ellenkezéseit meg veivén, az egész dolgot kívánt végükre hajtották, és bátor némelly Tagok semmiképpen nem akarnának illy egyenetlenség miatt a Játék-szinen megjelenni, csak ugyan még is mások közben vetések által, arra-is reá bíratk.) és még Szent Mihály Havában ezen Játékok játezattak:

A' Játék Napja	Jövedelem
Szt. Mihály hav.	fl. kr.
6. Pesti Vásár	51 19
9. Talált Gyermekek	46 53
11. Deákos leány	50 9
13. Szerelmes Gyermekek	18 2
15. Házasság szerző Prokátor	8 36
17. Merész Károly	1 17
19. Deákos Leány	14 12
22. Ember Gyűlölés	13 26
26. Vajler	53 16

Vége felé ezen holdnapnak a Társaság rész szerént mivel a hívesb idők miatt a Nyári Játék sziben nem játszhatta, rész szerént pedig mivel ki fogyott minden szükséges költségből, bé zárata a Magyar Játék-szint. Ezek után a Társaság egész karácson havának utolsó napjáig minden jövedelem nélkül vajlódott. (Néhány szép napok lévén szent András havában, még négy játékot ada elő a Társaság. De csekély vala ebből-is a jövedelme. Ide járul még M. Bárd Beleznai Generalisné adakozása, mely 50 forintokból állott.) Mire fog menni csakugyan a Magyar Nemzet a Játék-szinnel ezután meg-tetszik. Most az bizonyos, hogy Felsőes Herczeg Nádor Ispányunk, és a Fel. Hely Tartó Tanács annak elő mozdítását, és jó rendbe szerését M. Bárd Podmaniczky ő Nagyságára reá bizta, minekutána tudni illik mint egy 28 T. N. Vármegyék e' végett magokat közben vetették volna. El-is kezdette már a Pesti Német Játék-szineken Játékot. Ezen új alkotásáról a Társaságnak többet a harmadik kötetben.

Imé, ez a kis ereklye, ez a kopott könyvecske, micsoda becses adatokat tartalmaz... Mint egy levél a multak korából, a jelen fiaihoz intezve, hangzik közvetlen vallomása, naiv panasza, meggyőző igazsága minden lapon, minden sorban. S aki figyelmesen elolvassa, egy fejezet kortörténetet talál benne, s minden sorhoz egy újabb fejezetet gondol, mert a sorok fősvényen, fukarul osztják a szót s czerszer annyi keserűség, hála, szeretet és kétségbeesés lappang bennük, mint a mennyi írva és nyomtatva van.

Mikor tanítványaimnak a színészet történetét mondom el, — már évtizedek óta, szokszor beviszem ezt a kis könyvet s fölolvassom nekik azokat a részeket, melyekből lélekbe vágó tanulságokat meríthetnek a mai „ígéret földének“ színészei a mult nyomorából, a kezdet tövisszokszorujából. S kell, hogy ébren tartasuk ezt az érzést a fiatal színészek szivében, kell, hogy ápoljuk a kegyeletet a kezdet apostolai iránt, mert a multak lenézéséből nem fakad nagyság s kicsinylése a nagy áldozatoknak még nem emelt magasra epigonokat.

Hiszem, tudom, hogy aki elolvassa ezt a kis könyvet, egyetért velem.

A Játék körül elő fordulokra nézve is kijelentette az Igazgató ő Nagysága némelly szándékait. De mivel a Társaságot első felállításánál költsön adott pénzzel segítette a Gróf, meg-kívánta, hogy lassan lassan aztat a Társaság le-füzesse. (Azon pénz mellyet az Igazgató Gróf a Társaságnak még első esztendőjében kölcsön adott téssen 300 fl. innen ő akkor, a midőn Igazgatását letette, a Társaságnak 40 aranyokat elengedett, ennek bizonyosságául kézi írást vévén a Társaságtól.) Mind ezekre lekötölte magát a Társaság, és mind egy egy Tag a Kötést kezeirásával megerősítette.

II.

A Játék-szinnek Alkotvánnya.

Gróf Rádai Igazgatónak választván, csak hamar állattatta, hogy a Társaságnak egy Alkotványra (Constitutio) szüksége légyen mellyben kinek kinek kötellessége, rendtartása, egy szóval mindenek, melyek egy illyes Társasághoz szükségesek, meglegyenek határozva. Ily munkának elkészítését reá bizta Kármán József Ura, egy igen szép elméjű, és hasonló tehetőségű nagy Hazafiura, ki is rész-szerént a nevezetesb' Német, Társaságoknak ugymint a Hamburgi, Berlini, Bécsi, s a t. rész szerént pedig, mellyek a Magyar Nemzethez nem alkalmaztathatnának, önön maga találmányából elkészítette a munkát, nem csak az egész Társaságnak. (Ezen Alkotványnak megtartására magát a Társaság le-kötölte, és egyenként a Tagok keze irásokkal megerősítették. Ha egy valaki azt kívánná tölem, hogy ezen kérdésre nyilván feleljek: Meg is tartotta e ezen Törvényeket a Magyar Társaság? akkor valóban alig ha a felelettel adós nem maradnék) hanem azoknak is, kik aztat olvasták megelégedésével. (Örömet ide iktattatott volna ezen alkotvány, de több árkusokra szaporodott volna e' kötet, és ugy-is az új alkotványról a harmadik kötetben.)

III.

A Játszott Darabok Jövedelmeikkel egygyütt. Gróf Rádai Pál ő Nagyságának Igazgatása alatt elő adott Játékoknak lajstroma, minden jövedelmeikkel így következők.

A' Játék nap	Jövedelem	
Sz. Jakab hav.	fl. kr.	
13. Gróf Valtron	66 37	
15. Háládatos leány		
19. Garbanczai	22 20	
22. Kiki saját háza előtt seperjen és		
Tiszttség eladás	135	

VIZALLAS.

április 29. április 30.		április 29. április 30.	
m é t e r		m é t e r	
Debrecen	Shüding 2,53 2,20	Tisza	M.-Sziget 1,45 1,95
	Pa-sau 4,54 5,48		Tokelháza 1,92 2,54
	Lina 2,23 1,94		V.-Namény 3,22 5,20
	Bécs 3,17 2,80		Tóka 4,84 5,08
	Persony 4,95 4,95		Tiszafüred 5,84 5,74
	Komárom 3,53 3,36		Szolnok 6,72 6,64
	Budapest 5,01 5,23		Csongrád 7,09 6,99
	Paks 4,82 4,72		Szeged 7,19 7,07
	Mohács 4,94 5,19		T.-Bécs 5,81 5,76
	Combas 5,51 5,51		Titel 5,78 5,74
	Új-dék 5,29 0—	Óndava	Hece 0,42 0,50
	Pá-pova 6,59 6,51	Tapoly	Barfa 0,78 0,80
	Ó-dava 5,81 5,84	Rodrog	Ladimöz 5,83 5,10
Morva	Illy-falu 3,01 3,04	Sajó	Zso-na 2,94 2,26
Vág	Zsonia 1,14 1,38	Hernád	R.-Németi 0,79 0,78
	Trensen 0,82 1,10	Berettyó	Margitta 1,67 1,68
	Szeged 0,97 1,32		B.-Újfalva 0,75 1,75
Rába	Szt. György 1,41 1,04	Körös	Csucs 0,90 0,90
	Sárvár 0,97 1,35		N.-várad 1,16 1,10
	Győr 4,58 4,5		Belényes 1,02 1,04
Dráva	Vásár 3— 2,60		Tenke 1,08 1,06
	Zala-ny 0,69 1,08		Gur-lonc 0,70 0,74
	Bacsa 1,51 2—		Brosajenő 0,50 0,50
	Füzök 3,02 4,12		Bécs 3,93 3,92
Mura	M.-Szélah. 2,10 0—		Gyoma 5,14 5,21
Száva	Zsarab 0— 1,10	Maros	Gy. Fehérvár 0,86 1,08
	Szszek 3,10 5,41		Hranyska 1,33 1,16
	Mitrovica 6,48 6,52		Soborsin 0— 0—
Szamos	Dees 1,59 1,80		A ad 0,66 0,4
	Sza-vár 2,02 2,76		Makó 2,10 2—
Kraszna	N.-Majtény 2,04 2,86	Temes	K.-Kostély 1,14 1,56
Latorca	Munkacs 0,88 1,14	Irga	Kiszetó 0,97 0—
Laborca	Homonna 0,52 1,50		Temesvár 0— 0,66
Úng	Ferencesy 0— 2,10		Beckerek 1,84 1,8

meggazdagodás

kulcsa egy sorsjegy

Lukács Vilmos

bankházából

Budapest, V., Fürdő-utca 10.

A Magy. Kir. Szabad. XX. Osztály-sorsjáték első osztályához következő szerencseszámokat ajánljuk:

51915	51916
51920	53226
53236	53237
53239	53242
92462	53244
66026	66033
66047	92471
75406	92451
92455	92459

A sorsjegyek árai:

Egy nyolcad	Kor. 1,50
Egy negyed	3—
Egy fél	6—
Egy egész	12—

A sorsjegyek az összeg előzetes be-küldése vagy utánvétel ellenében kül-detnek el.

Postafatareképznári befizetési lapok t. vevőinknek az összeg portómentes be-küldésére díjtalanul rendelkezésre állanak.

Fenti sorsjegyek csakis a nevezett bankház központi irodájában:

Budapest, V., Fürdő-utca 10

kaphatók.

ás eszközele miatt elüsse a magyar iparvállalatokat ilyen vállalkozásban való részvételből, melynek terhei addó alakjában a magyar iparvállalatokat leginkább érintik. Föl kell tehát tételeznünk azt, hogy a nemzetközi versenytárgyalás hirdetése csak merő tévedésen alapul s a kereskedelemügyi miniszterium — ha csak ellentétben nem akar jönni az általa hirdetett elvekkél — vissza fogja vonni az ajánlati hirdetemény nemzetközi jellegét.

A közúti vasut új munkásházai. A Budapesti Közüti Vaspályatársaság, hogy alkalmazottjainak helyzetén könnyítsen, főként, hogy a lakásházakat folytán személyzete megfelelő olcsó és egészséges lakáshoz juthasson, két évvel ezelőtt elhatározta, hogy telken olcsó munkáslakóházakat épít. A társaság igazgatósága — mint értesülünk — az építési sztrájk miatt az előző évben megkezdett építkezések egy részével s zünetelni volt kénytelen, — most azonban fokozott erővel fognak az építéshez. Jelenleg építés alatt áll s befejezéshez közeledik az Üllői-ut 111. alatti telken egy háromemeletes lakóház; e házban 10 kétszobás, 37 egyszobás lakás áll majd rendelkezésre a szükséges mellék-helyiségekkel együtt. A Hajtsár-ut és Szugló-utca sarkán szintén most épít a társaság egy háromemeletes személyzeti lakóházat, mely november 1-én lesz készen a Hidegkuti telken épülő kétemeletes házzal együtt. Ezeket kívül tervebe vette az igazgatóság, hogy a IX. kerületben a Pápai István-uti (Soroksári-utra néző) telken 2 háromemeletes, a Kelenföldi-uton egy egyemeletes és a Margit-körúti telken szintén két-két emeletes személyzeti lakóházat épít. A közúti-vasut igazgatóságán ezen humánus cselekedete követendő példaként szolgálhatna számos fővárosi nagy ipari vállalatnak, mely a mai nehéz megélhetési viszonyok között munkásai sorsával vajmi keveset törődik.

A Hazai Általános Biztosító Részvénytársaság. A biztosítási ügy hazánkban a legutóbbi évtized alatt meglehetősen időben fejlődött. A hazai intézetek legnagyobb részben ki is elégitik a biztosító közönség igényeit, úgy hogy a nálunk működő külföldi biztosító intézetekkel párhuzamul, minden tekintetben modern közzgazdasági szervezetek már a hazai intézetek is. Ezeknek jelentékeny részük van abban, hogy a nagyközönség ma már nem idegenkedik a biztosítástól. A hazai biztosító intézetek szolid alapon működven, a magyar birodalom igényeit kulánisan elégitik ki s a legnagyobb mértékű támogatásra tarthatnak számot a magyar közönség részéről. Magyar biztosító intézményeink között előkelő helyet vivott ki magánk a *Hazai Általános Biztosító Részvénytársaság*, tizenegy évi működése alatt. A társaság a biztosítási ténen, ma már a többi régi intézettel szemben is kiváló pozíciót vivott ki magának, amit igazol az is, hogy tüzidjbevétele 2,172,000 korona volt az elmúlt évben. A társaság e jelentékeny üzleti díjbevétele csak a magyar biztosító közönség fokozottabb pártolása és támogatása mellett érhetett el, mert a társaságot igénybe vevő közönség belátta azt, hogy ez a lelkiismeretes társaság kulánisan, előzékenyen elégit ki. A Hazai Általános Biztosító Részvénytársaság a magyar közzgazdasági körök előtt általánosan elismert működésével humánus szolgálatot tesz a magyar közönségnek. Erre vall a társaság által évről-évre elért szép eredménye, melynek létrehozása csáfordi Tóth Pál vezéregazgató érdeme, aki ma már elsőrendű szaktekintély a biztosítási szakma terén. Nagy szorgalma, tudása révén küzdötte fel magát az első közönség és megtalálta útját annak, hogyan lehet szolid, óvatos előrelátással egy intézetet a legjobbak közé emelni és ebben a sorban érvényesülni. Tóth Pál vezéregazgató, multja eddig kifejtett működése kellő garanciát nyújt arra, hogy a nagy cél szolgáltatásban álló hazai biztosító intézet a további megerősödés útján következetesen halad előre.

A Pitteni papírgyár a legnépesebb és legtekintélyesebb cégek közé tartozik e szakmában és gyártmányai az egész piacpon keresett és becses cikket képeznek. Ez bizonyítja egyebek között az is, hogy a cs. és kir. kincstár az évi szállítások legnagyobb részével ezt a gyárat szokta megbízni, így különösen szállítólevél, bélyegpapír, levelezőlapkaton és távirati szalagok gyártásával, mely utóbbi cikk különleges gyártmánya a cégnek s ilyen szalagokkal látják el az államvasuti igazgatóságok

legnagyobb részét is. Főcikkei azonban a csomagoló és rotációs papír, a melyet elsőrangú minőségben a pitteni gyárban állítanak elő. A Wampersdorffban levő finom papír-gyár tulnyomólag író és irodai papírok, nyomdai papír és a már említett távirati szalagok előállításával foglalkozik. A Pittenben és Wampersdorffban levő 6 papírgyártó gép egész éven át szakadatlanul foglalkozik s az itt előállított gyártmányok legnagyobb részét a belföldön találják elhelyezést. A Breitenauban levő tarkapapír-gyár a legnagyobb enemi telep egész Ausztria-Magyarországon, az utóbbi két év alatti majdnem kétszerére nagyobbított. Az innen származó csikos papírok csaknem egész tömeget Egyiptom, Khina és Japán veszi, azonban e gyártmányok a belföldön is nagy kedveltségnek és folyton fokozódó keresletnek örvendenek. A pitteni papírgyár r.-t. az ő 5 gyárában több mint 1000 munkást foglalkoztat s az igazgatóság humánus elveit és nagylelkűségét kellőképen igazolja a foganatosított munkásvédelmi és munkásjóléti intézkedések és az a szívélyes és bizalmas viszony, mely mindegyik gyárban a munkások és munkások között konstálható.

A belügyminiszter a selyemtenyésztés érdekében. Andrassy Gyula gróf belügyminiszter rendeletet bocsájított ki a törvényhatóságokhoz a selyemtenyésztés érdekében, amelyben felhívja a törvényhatóságokat, hogy sürgösen tegyék meg a szükséges intézkedéseket arra nézve, hogy az érdekelt községek a községi tulajdont képező szederfák szakszerű tisztogatásához és rsonkításához szükséges munkaerőt a munkálatt személyes vezetésére a helyszínen megjelenő selyemtenyésztési felügyelőnek rendelkezésére bocsájtsassék.

A soproni kamara a kartellek ellen. A soproni kereskedelmi és iparkamara — mint értesülünk — felterjesztést intézett a kereskedelemügyi miniszterhez a kartellek ellen. Felterjesztésében olyan törvényhozási intézkedést kér, hogy kartellek csak a kormány hozzájárulásával legyenek köthetők s hogy a kormány minden kartel engedélyezése előtt a kereskedelmi és iparkamarákat hívja föl véleményezésére.

Vasuti menetsebességek engedélyezése. A kereskedelmi miniszter, mint értesülünk, megengedte, hogy a Pápa-csatorna, szombathely—pinkafői és nagyvárosi—zilahi h. é. vasutakon a vonatok az eddigi 30, illetve 35 kilométer helyett 40 kilométer maximális sebességgel közlekedjenek.

A Ganz-gyár közgyűlése. A Ganz és Társaságot és gépgyár r. t. ma délután tartotta meg évi rendes közgyűlést Pallavicini Ede örgróf elnöklété mellett.

A közgyűlésen 18 részvényes jelent meg 219 szavazattal. Az igazgatóság jelentése szerint, a nyereség 1.183,023 kor. 90 fillér volt, az előző évi 772,491 k. 26 fillérrészenben. A jelentékeny nyereség növekedés arra vezethető vissza, hogy a jótermést követő gazdasági javulás a gyár működése körében is éreztette a jótékony hatását. A megrendelések jelentékenyen megszorodtak, úgy, hogy a telepek teljesítő képességét ugyszólván tökéletesen igénybe vették. Az igazgatóság azt javasolta, hogy — az alapszabályszerű ievonások után — fizessenek ki részvényenkint 140 koronát. A közgyűlés a jelentést tudomásul vette s a fölmentést megadta. A Széchenyi Manó gróf lemondásával megüresedett igazgatósági helyet egyelőre nem töltötték be, a Mandello Károly halálával üresedésbe került felügyelő-biztosági helyre Bróza Majort választották be. Mandello Károly emlékezetét pedig jegyzőkönyvileg örökítették meg.

A parcellázó bank új birtoka. Polgár József, tornyai közjegyző több társával — mint értesülünk — megvásárolta a Magyar Telepítő és Parcellázóbank finanszírozása mellett, a gróf Széchenyi Manó, volt Üfelsége körüli miniszternek újkéri, sopron-megyei, 3200 katasztrális hold birtokot 1,200,000 koronáért. A birtokot a bank parcellázatni fogja.

Szakképzett kertészek állami megbízatása. Nemrégiben a földmívelésügyi miniszter egy szakképzett egyének megbízást adott, hogy bizonyos megállapított mérsékelt díjért rendelkezésére álljon a nagyközönségnek gyümölcsös kertek és az ezzel összefüggő gyakorlati munkák végzésénél. A magyar műkertészek és kertgazdák országos egyesülete legutóbb fölterjesztést intézett a földmívelésügyi miniszterhez, hogy minden vármegye területére adjon legalább egy szakképzett kertésznek megbízást, mert lehetetlen az, hogy egy megbízott az egész ország területén sikeresen működjön fejthessen ki ebben az irányban, valaminthogy az illető valamennyi vármegye gyümölcsfáit és klimatikus viszonyait alaposan ismerhesse.

Új pénzszekrénygyár. Pénzszekrény- és trezorgyár részvénytársaság alapítását tervezi Vajda Ernő, az Arnheim-gyár volt vezetője.

Terméskilátások a gabonáruk hanyatlása. Az ország némely vidékeiről nem valami kedvező hírek érkeznek be a terméskilátásokról. Sok az egérkár, a búzák kipálottak, a kötöttebb talajokon bükönnyt, herét, kukoricát még nem vethetik, stb.

Normális években Szent-György napra a rozset

kaszálhatták zöld takarmánynak, az idén azonban nagyon hátramaradt a fejlődésben. Az időjárás a beérkezett jelentések szerint alig változott, a vetéseknak sürgös szükségük volna meleg, napos időre, hogy legalább némiképpen helyrehozzák eddigi visszamaradottságukat. Különösen visszamaradtak a vetések a Bácskában a Bánáthban és a Felvidéken. A kukoricavetés is nagyon lassan halad a sok esőzés miatt. A gabonatözsden is az abnormis időjárás irányítja az üzletet. A mai kedvező időjárásra azonban a hangulat kissé csendesebb volt valamivel, mint az utolsó két napon volt. A mai üzlet mindjárt megnyitáskor — mint lapunk más helyén is megírjuk — lanyhán és a tegnapi zárlatnál valamivel alacsonyabb jegyzésekkel indult meg. Az első roham alatt még tovább csökkentek az árfolyamok, amelyek később aztán egy ideig stabilizálódtak, de amikor később egy árva nap sugar valahogyan keresztül tört a felhőkön, újra, még pedig elég jelentékeny árcsökkenés állott be. Végeredményében a májusi buza áresése 38, az októberi búzáé 40, az októberi rozszé 34, a májusi tengeri 16 fillért tett. Ellenben az októberi zab ára 2 fillérnyi javulást mutat.

Francia tőke a magyar bányáipar szolgálatában. Párisból táviratozzák, hogy ottan egy francia konzorcium alakult, amely célul tűzte ki, hogy száz millió frank tőkével magyar szénbányatársaságokat financíroz, illetve oly törekvéseket segít elő, amelyek új szénbányákat nyitnak, vagy helyeznek üzemben Magyarországon.

A Ganz-gyár villamos osztálya mint külön részvénytársaság. Az „Egyetértés” megemlékezett már arról, hogy a Ganz-gyár legközelebb felbontja azt a nemzetközi megállapodását, melyet a newyorki General Electric Company és több európai társasággal egy évvel ezelőtt kötött. Mint értesülünk, a Ganz-gyár r.-társaság már effektuálta is ezt a tervét. A kissé összebogozott nemzetközi megállapodás lényege az, hogy éppen egy éve, miszerint a Ganz-féle vasöntő és gépgyár részvénytársulat villamos osztályának önálló részvénytársasággá való átalakulását elhatározta. Az átalakulás azért történt, hogy a Ganz-gyár villamos osztálya belépessen abba a konzorciumba, melynek a newyorki General Electric Company, a berlini Allgemeine Electricitäts-Gesellschaft, a bécsi A. E. G. Union és még számos, Európa különböző országában székelő társaság tagja. Az e irányban létesített megállapodásnak lényegileg az volt az eredménye, hogy a Ganz-féle társulat villamos osztályából egy új villamos társaságot alakítottak, amelynek eladták a budapesti üzletéhez tartozó összes ingatlánokat, gépeket, berendezéseket és szállítási szerződéseket 3,500,000 K-ért. Az alakított új részvénytársaság 8 millió K részvontőkéjéből a magyar csoport a többséget magának biztosította. Azonkívül egy külön részvénytársaság is alakult, mely megvette 500,000 K-ért Ganz és társától, az illető összes kötelezettségek átvállalásával, a szabadalom- és engedély-jogokat, szerkezeteket, rajzokat stb., valamint az ezek értékesítésére vonatkozó szerződéseket azzal a feltétellel, hogy mindazt, amit Ganz és társától átvett, mérsékelt díj ellenében az új villamos társaságnak munkaterületére kiterjedőleg rendelkezésére fogja bocsájítani. Az új villamos társaság az A. E. G. Unióval érdekközösségbe és viszonzosságra lépett, mely mindkét félnek kölcsönösen biztosította a szabadalmak, találmányok, szerkezetek, tapasztalatok, stb. kihasználását. Ennek ellenértékeként a két társaság felosztotta volna egymás között a mindenkor részvontőke arányában a 4 százalékon felüli nyereséget. Ganz és társas az új társasággal szemben kötelezte magát, hogy 1924. dec. 31-ig nem fog sem elektromos cikkeket gyártani, sem olyan gyárban résztvenni, amely ily cikkeket gyárt. Ez elektromos osztály üzeme 1906. jan. 1-től az új elektromos társaság számlájára ment át, mely társaság az elektromos osztály személyzetét az összes nyugdíj-kötelezettségekkel átvette. Ez alapon alakult mult évi május 26-án a Ganz-féle villamososági r.-t. 8 millió korona tőkével és a Szabadalmi r.-t. 500,000 korona tőkével. Az ily módon megállapított viszony azonban nem volt fenttartható, hanem alig egy évi fenállása alatt fel kellett bontani, minthogy a Ganz-féle társaság abban a koncertben, amelybe belépett, nem találta meg azt a lojalitást, amelyre számított és amit a koncertbe a maga részéről bevitt. Az A. E. G. Union a benső viszony dacára folytatta a versenyzést a Ganz-féle villamos vállalatval ott, ahol csak tehette. Ez illojális eljárás következtében a mult évben létesített viszonyt teljesen fel kellett bontani. Első sorban a Szabadalmi r. t. elhatározta a felszámolás útján való felosztást. A Ganz-féle villamososági részvénytársaság azonban — írja a Hírel — továbbra is fenmarad mint külön részvénytársaság, annál is inkább, mert különben is célszerűnek bizonyult a nagy vállalat kettőszétlása és a részvények többsége eddig is a Ganz-gyár birtokában volt, azokat a részvényeket pedig, amelyek az A. E. G. Union csoportjának birtokában voltak, visszaváltották, illetőleg visszacserelelték azokkal a

részvényekkel, amelyek az A. E. G. Union részvényeiből a Ganz-gyár birtokában vannak. Az érdeklőzöttség felbontásának következménye továbbá az, hogy a Ganz-féle villamossági részvénytársaság igazgatóságából a német csoport képviselői kileptek, viszont a Ganz-gyár képviselői is kileptek az A. E. G. Union igazgatóságából.

A vetés állapota.

A félhivatalos Magyar tudósító az ország különböző vidékeiről az utóbbi napokban a vetés állapotáról beküldött jelentéseket a következőkben foglalja össze:

Szombathegy. Az őszi vetés gyengült. A téli erős fagy sok kárt okozott. A búzának és rozsnak mintegy 20—25 százalékát kiszántották. A tavasziak szépek, a répavetés és burgonyarokás befejeződött. A répa jól is kelt.

Győr. Ugy az őszi, mint a tavaszi vetés állapota kielégítő.

Sopron. Az őszi vetés gyenge, helyenkint kiszántották. Jó idő szükséges lenne.

Székesfehérvár. A rossz idő következtében a vetés visszafejlődött. A vetés egyáltalán sokkal visszamaradottabb, mint más éveken ilyenkor.

Dombóvár. Az uradalomak vetése meglehetősen, mintegy 10—15 százalék égerkár mutatkozik. A polgárok a rovarkár miatt sok őszi vetést kiszántottak. A tavasziak szépek. A szőlő a hideg miatt sokat szenvedett.

Zalaegerszeg. Ugy az őszi, mint a tavaszi vetés kielégítő.

Pécs. A vetés, az égerkárokat nem számítva, elég jónak mondható. Az utolsó időben a buza erősen vörösödik. A tavaszi vetés a kedvezőtlen időjárás miatt még befejezve nincs.

Zágráb. A kedvezőtlen idő úgy az őszi, mint a tavaszi vetésre rossz hatással volt.

Eszék. A téli fagy miatt a vetésnek mintegy 30 százalékát ki kellett szántani. A megmaradt vetésnek a zord időjárás sokat árt.

Mohács. A nehezebb talajokon mintegy 20—30 százalék búzát kiszántottak a gazdák.

Szolnok. A nedves időjárás az utóbbi napokban sokat ártott; jó időjárással azonban még közepes termés várható.

Püspökiaány. A vetésben a drótféreg sok kárt okoz s félt, hogy a termés nagyrészt megsemmisíti.

Nagyvárad. A gyökér-rothadás és növénykár a búzát megfélezi.

Gyula. A futrinka és drótféreg a vetést erősen megtámadta. Negyven-hatvan százalék kiszántásra lesz szükség. A vetés gyökérzetét a téli fagy erősen megrongálta.

Oroszáza. A téli fagy által elgyötört őszi vetés sehogyan sem tud előremenni. A sátnya vetésben a rovarok is igen nagy károkat okoznak s félt, hogy a vetés egészen megsemmisül.

Szeged. A búzavetés nem akar fejlődni. Körülbelül egy hét óta a drótféreg és más rovarok a vetést erősen pusztítják. Jó idő esetén szükséges lenne.

Szabadka. Az őszi vetés az utóbbi időben erősen visszafejlődött. Tetemes rovarkár mutatkozik.

Ujvidék. A gazdák erősen panaszkodnak s félnek, ha a rovarok tovább is ilyen mértékben pusztítanak, úgy vetés egyáltalában nem marad.

Csurgó. A vetés április második felében meglehetősen fejlődött. Az utóbbi napokban azonban erős visszaesést mutat, különösen a buza, valószínűleg a hideg időjárás következtében megvörösödött. A baj okát pontosan csak az esőzés megszüntével lehet megállapítani.

Ruma. Az őszi vetés 90 százalékát kiszántották. A gazdák attól tartanak, hogy nemcsak szemtermésük, de szalmájuk sem lesz.

Verség. A legutóbbi zord időjárás a vetésnek sokat ártott. Az őszi vetést kezdik kiszántani és tengerit vetnek helyette.

Vojtek. Az őszi vetés rossz. A gyökér-rothadáson kívül tetemes rovarkárok miatt sok búzát kell kiszántani. A vetés gyomosodik.

Temesvár. A búzavetésre a gazdák körében általános a panasz. Idősebb gazdák azt állítják, hogy nem emlékeznek, hogy a vetés április végén ily silány lett volna. Az ősziak nagyon elgyomosodtak.

Nagybecskerek. Az utóbbi napokban a gazdák rovarkárokról panaszkodnak s a búzát már nagyobb területen kiszántották. A vetés a sok nedvesség következtében nagyon gazosodik.

Máriaradna. A vetés kora tavasszal jól mutatkozott, a kedvezőtlen idő folytán azonban erősen visszamaradt.

Kecskemét. Ugy az őszi, mint a tavaszi vetés elég jól áll, meleg idő sürgetően szükséges lenne.

Kisújszállás. A vetésben az áradás sok kárt tett.

Mátészalka. Ugy az őszi, mint a tavaszi vetés meglehetősen.

Szilágycseh. A vetés gyenge, jó idő nagyon kívánatos lenne.

Kassa. A vetés a kemény tél következtében sokkal hátrább van, mint más éveken ez időtájt.

Időjárás.

A meteorológiai központi iutéletet táviratjelentése
1907. április 30-án reggel 7 órakor.

Hazánkban az utóbbi 24 óra alatt is csaknem mindenütt volt eső, melynek mennyisége az északi részekén átlag 10 mm.-re tehető. A hőmérséklet északon, meg nyugaton lényegtelenül változott, délkeleten azonban tovább emelkedett és maximuma: Vajdahunyadon 27 C°, a minimum pedig: Tátrafüreden, meg Ogyallán 0° volt.

Állomás	Légnyomás mm. 700 m. mag.	A hőmérséklet Celsius szerinti	Szélirány és erője	Felhőzet	Csapadék mm.	Hőmérséklet máx. mín.
A.-Szalutina	58.8	+ 7.8	W	2	6	17 7
Unghvár	58.0	+ 7.8	SE	1	10	15 3
Késmárk	56.2	+ 4.8	W	1	3	7 3
Losoncz	55.7	+ 3.8	W	1	7	12 3
Ogyalla	57.3	+ 4.2	S	1	4	8 0
Budapest	58.3	+ 4.1	NW	1	4	11 7
Havány	59.0	+ 7.0	—	—	4	7 3
Keszthely	59.7	+ 7.3	SE	1	2	4 4
Pécs	59.9	+ 7.0	NE	1	3	12 4
Zágráb	61.0	+ 4.5	WSW	1	11	4 4
Flume	59.1	+ 7.3	W	1	4	15 6
Szeged	59.4	+ 9.3	SW	1	3	19 6
Debrecen	59.7	+ 3.7	NW	1	3	11 3
Nagyvárad	57.2	+ 8.3	NW	1	2	21 8
Kolozsvár	58.3	+ 8.8	NW	1	2	27 8
Nagyszéhen	58.7	+ 12.2	S	1	2	11 8
Szatmár	—	+ 9.2	SW	1	4	19 8
Eger	—	+ 6.2	W	2	6	12 4
Arad	—	+ 2.8	—	—	4	11 6
Solymoskőny	—	+ 2.8	SW	3	4	19 6
Komárom	—	+ 5.9	SW	1	3	10 8
Magyar-Ovár	—	+ 6.3	W	1	3	8 5
Sopron	—	+ 5.0	NW	1	4	7 3
Eszék	—	+ 7.5	SE	1	3	18 14
Cirkvenka	—	+ 7.5	SW	1	1	18 14
Doboz	—	+ 7.0	W	1	4	16 3
Köcskény	—	+ 8.0	W	1	3	19 7
Orosbány	—	+ 8.0	W	1	3	19 7
Arad	—	+ 8.1	W	1	3	18 6
Zombolya	—	+ 8.1	—	—	1	— 1
Verség	—	+ 8.1	—	—	1	— 1
Dronkova	—	+ 11.2	E	2	3	— 6

Nyílt-tér.*)

Vesebajoknál, a húgyhólyag bántalmainál és köszvénynél, a cukorbetegségnél, az emésztési és lélegzési szervek hurutjainál

Salvator-forrás

Kitűnő sikerrel használatos. Előírás kiváló tulajdonságai:

Húgyhajtó hatású.

Kellemes ízű.

Vasmentes.

Könnyen emészthető.

Teljesen tisztá.

Állandó összetételű.

Első rangú gyógyviz és diabetikus ital.

Különösen oly egyéneknek ajánlatos, a kik ülő életmódjuk folytán aranyeres bántalmakban, hasi vérbősegekben, máj- és veseizgalomban vagy húgysavas lerakódásokban, vesehomok és vesekövek képződésében szenvednek.

Orvosi czakvélemények, győgyeredményekről szóló bizonylatok s egyéb forrásleírások ingyen, bérmentve állnak rendelkezésre.

Budapesti főraktár: Édeskuty L. urnál.

*) E rovatban közlöttekert nem vállal felelősséget szerkesztőség.

Világhírű

VICHY-források

A francia állam tulajdona.

Igazgatóság: Paris 24 Boulevard des Capucines 24.
Elsőrendű orvosi tekintélyek ajánlják!

Célestins-forrás: Vese- és hólyag-bajokban, köszvény és diabetes ellen

Grande Grille: Májkolika és epekö ellen; alhasi pangásoknál.

Hopital: Valamennyi dyspepsiás bántalom ellen.

Forrástermékek: Fürdő-, ivósók és pastillák.

Kapható minden ásványvízkereskedésben és gyógyszerárban. Csak akkor valódi, ha a címken és dugóborítékon a forrás neve rajta van.

Tessék pontosan a forrást megnevezni!

Kizárólagos főraktár:
ÉDESKUTY L. császári és királyi udvari szállítónál

Budapest, V., Erzsébet-tér 8. szám.

Serravallo's
China-bóra vassal.
Erősítő szer gyengeségben szenvedőknek, vérszegényeknek és öregségeknek. Étvágytörlesztő, ideget erősítő, vért javító szer.
Kilónó liter. — Több mint 3500 orvosi ajánlat.
SERRAVALLO J. Trieste-Barcelona.
Kapható a gyógyszerárakban. Fél literes üveg 2 K 60 fill. Egy literes üveg 4 K 80 fill.

Marilla szanatórium május hó 1-én nyílik meg. — A napi pénz: lakás, kiszolgálás, világítás élelmiszer, orvosi kezelés és az összes gyógyszerköszök használatával együtt 12.50 (6 koronára) kerül.
AZ IGAZGATÓSÁG.

Hazai termék!
A Mohai
ÁGNES
forrás.
Elsőrendű természetes szénsavas natrontartalmú ásványvíz.
Idősebb gyomorhaj, legeső, tüdő-, gyomor- és bélszékély, csontgyulladás, vese- és hólyagbántalmak esetén, külön eredményre használatos, kellemes borvíz. **10 literes üvegben 36 fillér.** — Üres üvegért 8 fillér térül vissza. Hogy bárki által olcsón beszerezhető legyen, már a vidéki nagyobb városokban lerakatok szerveztettek, ugyanott a forrás leírásának ismeretű füzete **ingyen kapható.**
25048 A forráskerelőség.
Főraktár: **Édeskuty L.** cs. és kir. Budapeston: **Édeskuty L.** udv. száll. nál
Telefon 16 82. Erzsébet-tér 8. Telefon 16-82

Tőzsdék.

— 1907. április 30-án. —
— Saját tudósítónktól. —

Budapesti gabonátözsde.

Csak az első napsütésre várt a gabonátözsde, hogy a sok eső által előidéztet kellemetlen hírek hatása alatt rohamosan felszökött árak ismét visszafejlődjenek. Kezdetben még borus idő járta és az árak a tegnapi zárllathoz viszonyítva változatlanok maradtak. Az üzlet folyamán a nap kissé előbújt a fekete felhők alól, mire az árak rohamosan estek, újabb borulásra, ismét emelkedtek. Ily hullámzások után végre a nap teljes pompájában volt látható és az árak vigan lemorzsolódhattak.

Még az aratásról szó sincs, főleg ezidén, mikor a vetések annyira elmaradtak és a mezőgazdasági cselédek és munkások már kezdenek mozgolódní. Bérjavítást kértek Gróf Hunyady úrményi uradalmi cselédei s miután ezt meg nem kapták, sztrájkba léptek.

A sztrájk nemcsak a mezőgazdasági munkások és cselédek között kezd divatos lenni aratás előtt. Hanem a fővárosban is. A királymalom és Schmidt és Csáskár-féle malmok munkásai még mindig sztrájkolnak, sőt a szakszervezetük két malomra a bojkottot is kimondta. A malmok a munkásokkal mindenemű tárgyalást megszüntettek.

A közkirakárak és elevátor munkásai ma délben egy órákor szintén sztrájkba léptek és beszüntették a munkát. Fizetésjavítást kértek és ebbeli kívánságukat memorandum alakjában terjesztették az igazgatóság elé. Miután erre ma délig választ nem kaptak, sztrájkba léptek. Mint hírlik a közkirakárak igazgatósága teljesen passzív állápontra helyezkedik és nem hajlandó a munkásokkal tárgyalni. Az időváltozással az utak javulása és ezzel egyidejűleg a nagyobb hzatalok is várhatók és nagy kár volna, ha a közkirakárakban a munka szünetelne.

Készbuza készségebb kínálat és gyenge vételkedv mellett ma a határidőpiac által befolyásolva, lanyha irányzatú volt. Elkelt mintegy 10.000 kg buza, 30-40 fillérrel olcsóbb árakon. Legdrágábban 18.40 koronán, tiszavidéki 300 kg 80 kgos és legolcsóbban 17.50 koronán, pestvidéki 100 kg 77 kgos buza cserélt gazdát. Rozs mérsékelt üzlet mellett változatlan maradt és budapesti paritásra 13.60-14 koronáig elhelyezhető. Zab nem változott és helyben 15.40-16.10 korona között jegyzünk. Ujtengeri gyenge érdeklődés mellett 10 fillérrel olcsóbb és helybeli pénztárra 11.40-11.50 korona között fizetnek.

Határidők erős bonyolítási hajlamra gyorsan csökkentek és tegnapoz viszonyítva októberi buza 56, rozs 34, tengeri 22 fillérrel olcsóbban készül.

Részleteiben a következők alakult ma az üzlet.

I. Készáru-üzlet.

Elkelt
Buza. Tiszavidéki: 1000 mm. 70.5 k. 18.40 K, 300 mm. 80 k. 18.40 K, 150 mm. 80 k. 18.40 K, 1200 mm. 80 k. 18.30 K, 2800 mm. 80 k. 18.30 K, 500 mm. 80 k. 18.30 K, felső, 2400 mm. 80 k. 18.20 K, 100 mm. 79 k. 18.40 K, 200 mm. 80 k. 18.40 K, 450 mm. 78.5 k. 18.20 K, mind három hónapra.
Pestmegyevidéki: 100 mm. 77.5 k. 17.50 K, 100 mm. 77 k. 17.70 K, 250 mm. 76.5 k. 17.70 K, mind három hónapra.
Rozs. 150 mm. 14.45 K, 500 mm. 14.40 K, mind készpénzfizetés mellett, paritásra.
Zab. 150 mm. 16.10 K, 100 mm. 16.10 K, 250 mm. 15.90 K, 100 mm. 15.90 K, 100 mm. 15.70 K, mind készpénzfizetés mellett.
Az árak 100 klg.-kint koronáértékben értendők.

II. Határidő-üzlet.

Előfordult kötések (50 kg.-kint):
1907. májusi buza 8.77, 8.82 8.11.
1907. októberi buza 9.22, 9.15, 9.19, 9.15, 9.21, 9.02.
1907. októberi rozs 7.64, 7.63, 7.69, 7.61.
1907. októberi zab 6.82, 6.84, 6.79, 6.82.
1907. májusi tengeri 5.74, 5.76, 5.79.
1907. júliusi tengeri 5.76, 5.79, 5.79.
Dél 1 órákor zárulnak:
1907. májusi buza 8.66-8.67
1907. októberi buza 9.03-9.04
1907. októberi rozs 7.52-7.53
1907. októberi zab 6.76-6.77
1907. májusi tengeri 5.67-5.68
1907. júliusi tengeri 5.71-5.72

Gabonaforgalom:

1907. április 28-ától április 29-ig.
Érkezett: Elszállított:
Buza 33580 —
Rozs 5363 4117
Arpa 3880 3461
Zab 16264 429
Tengeri 31351 7908
Liszt 827 13865
Korpa 2 586

Délutáni határidő-üzlet.

4 és 1/2 órákor a következők voltak a záróár-
folyamok:

1907. májusi buza 8.60-8.61
1907. októberi buza 8.95-8.96
1907. októberi rozs 7.52-7.53
1907. októberi zab 6.78-6.79
1907. májusi tengeri 5.66-5.67
1907. júliusi tengeri 5.70-5.71

Bécsi gabonátözsde.

Buza lanyha. Tiszavidéki 9.80-9.80, marosvidéki 8.50-8.90, bányási 9.—9.40, tót felvidéki 8.75-9.05, délvasutvidéki 8.70-9.15 K.
Rozs lanyha. Tót felvidéki 7.50-7.65, pestvidéki 7.55-7.75, különféle magyar 7.40-7.60 K.
Arpa üzletelen.
Tengeri lanyha. Magyar 6.30-6.50 K.
Zab lanyha. Magyar közép 8.20-8.40, magyar, elsőrendű 8.35-8.50, válogatott legjobb 8.45-8.75 K.
Időjárás: Meglehető szép.

Budapesti értéktözsde.

Előtözsde tartott.
Előfordult kötések: Osztrák hitelrészvény 666.50 —666.75. Osztrák-magyar államvasut 687.50-688.—
Déli vasut 130.—-131.25. Rimamurányi vasmű 556.—
Jelzálogbank 495.50-495.75. Neuschloss-féle nasiezi tanin-gyár részvénytársaság 505.—-507.—.
Déli tözsde kedvtelen.
Előfordult kötések: Osztrák hitelrészv. 666.25-666.—. Magyar hitelrészvény 776.—-775.—. Osztrák-magyar államvasut 687.25-685.75. Déli vasut 132.—-131.—. Rimamurányi vasmű 556.—-555.75. Magyar leszámítolbank 506.—. Közuti vaspálya 551.—548.—. Magyar koronajáradék 94.45.
A helyi értékek piacea nyugodt. Kötetett: Kereskedelmi r.-t. 630.—. Erzsébetvárosi takarékpénztár 207.—. Athenaeum könyvnyomda 208.—-210.—. Neuschloss-féle nasiezi tanin-gyár részvénytársaság 502.—507.—. Adria tengerhajózási részv.-társaság 440.—.
A prémiumtözsdeben díjbiztosításokért fizettek: Osztrák hitelrészvényekért holnapra 3.—-4.— K, 8 napra 8.—-10.— K, május hó végére 18.—-20.— K.
Utőtözsde.
Az utőtözsden nyugodt forgalom mellett csak egyes kötések fordultak elő változatlan árfolyam mellett.

Bécsi értéktözsde.

Miután a jobb időjárás eloszlatta a vetések állása miatt táplált aggodalmakat és a new-yorki tőzsdéről is magasabb jegyzéseket jelentettek, a mai előtözsden

Table with columns: Buza, 100 Kilogramm ára, 100 Kilogramm ára, Egyéb gabonaneműk, Rózsa, Arpa, Zab, Tengeri, Repce, Burgonya, Fehér, Rozsa, Sarga, Különféle termények, Faj, disznósír, szalonna, szilva készáru, heronag.

Table with columns: Államodóság közköcsönök, Zalogevelek, Elsőbbségek, Bankok részvényei, Takarékpénztárak, Biztosító-társaságok, Gőzmalomok, Különféle vállalatok.

Table with columns: Danubius-hajógyár, Fegyver- és gépgyár, Ganz és társa vasöntő, Magyarhaza fémpapgyár, Nicholas gépgyár részv. társ., Rimamur. vasmű m. a. 999, Schlick-féle vasöntő, Franklin-társulat, Brasso cellulose gyár r.-t., Bpesti áll. villamosgyár r.-t., Első magyar betlontöze, Első magyar gyapjúnyosó, Első m. részv. serfőzde, Első m. sertéshizlalo, Első magyar szálloda r.-t., Fiumei részlontó kem.-gy., Gschwind-féle szeszgyár, Hungaria m. utragygyár, Könyvny. polgári serfőzde, Magyar cukorgyár, Magyar vasúti forg. r.-t., Magyar villamosgyár r.-t., Nemzetk. villamos tars., Szegedi kenderfontgyár r.-t., Adria tengerhajózási r.-t., Bpesti közuti vasút m. a., Bpesti vill. vasút vasút, Bpest-újpest-rákosp. vill. vas., Déli vasút m. a., Dunagőzhajózási tars., Kassa-oderb. vasút, Magyar h. c. vasutak, Magyar nyugati vasút, Osztr. magyar állam. mai v., Pecs-barcsi vasút.

Szilárd...
szük...
tattak...
vasuti...
tözsde...
Meg...
hitelrész...
járadék...
irányza...
I. El...
osztrák...
130.75...
687.25...
járadék...
részvén...
gyar...
Az irán...
II. El...
osztrák...
19.13...
130.50...
112.20...
járadék...
csendes...
Nyil...
kos 19...
130.50...
Angol-...
Osztrák...
94.30...
Előz...
magyar...
Magyar...
98.50...
117.55...
Magy...
94.30...
montesi...
jegy 1...
reskede...
Magy...
504.—...
Magyar...
r.-t. 43...
3 ór...
százalé...
dék 11...
gyek 1...
sorsjeg...
gol-osz...
Bankve...
trák-ma...
685.60...
Dunagy...
vény 4...
Cs. kir...
Bankvá...
b. — I...
sorsjeg...
Berl...
Osztrák...
Fran...
radék...
lékos O...
98.25...
gyar k...
Osztrák...
146.90...
—, I...
Bécsi v...
váltóár...
részvén...
részvén...
76.20...
Fran...
Osztrák...
Pári...
kos fra...
járadék...
államv...
Török...
irányza...
Lon...
Déli va...
102.—...
4 százz...
rupia...
—, I...
csi vál...
New...
Berl...
195.50...
K). Ro...
lusra...
(= 11.0...
geri m...
138.—...
kint ko...
= 117...
Han...
buza 1...
roz 17...
márka...
(= 41...
K), apr...
junius...
monkín...
100 má...
a többi...

szilárd irányzat kerelkedett felül, az üzlet azonban szűk határok között mozgott. Az árfolyamok nem mutattak fölényes változást. Osztrák-magyar államvasuti és Alpessi bányarészvényeket kerestek. A déli tőzsdé nyugodtan indult.

Megnyitás. Osztrák hitelrészvény 666.25. Magyar hitelrészvény 776.—, 20 frankos 19.13. 4% os aranyjárdék 112.20. Osztrák-magyar államvasut 687.75. Az irányzat nyugodt.

I. Előtőzsde. Osztrák hitelrészvény 666.50. Angol-osztrák bank 307.— Union-bank 667.50. Déli vasut 130.75. 20 frankos 19.13. Osztrák-magyar államvasut 687.25. Magyar hitelbank 776.—, 4% os magyar aranyjárdék 112.20. Dohányrészvény —. Alpessi bányarészvény 614.—, Osztrák koronajárdék 98.50. Magyar koronajárdék 94.80. Márka bankjegy 117.58. Az irányzat nyugodt.

II. Előtőzsde. Osztrák hitelrészvény 666.25. Angol-osztrák bank 307.25. Magyar hitelbank 776.—, 20 frankos 19.13. Osztrák-magyar államvasut 687.—, Déli vasut 130.50. Union-bank 667.50. 4% os magyar aranyjárdék 112.20. Osztrák koronajárdék 98.50. Magyar koronajárdék 94.80. Márka-bankjegy 117.55. Az irányzat csendes.

Nyilatkozat. Osztrák hitelrészvény 666.—, 20 frankos 19.13. Osztrák-magyar államvasut 687.—, Déli vasut 130.50. Union-bank 667.50. Magyar hitelrészvény 776.—, Angol-osztrák bank 307.25. Magyar aranyjárdék 112.20. Osztrák koronajárdék 98.50. Magyar koronajárdék 94.80. Márka bankjegy 117.55. Az irányzat állandó.

Előzárlat. Osztrák hitelrészvény 666.50. Osztrák-magyar államvasut 776.—, Magyar hitelrészvény 687.—, Magyar aranyjárdék 112.20. Osztrák koronajárdék 98.50. Magyar koronajárdék 94.30. Márka bankjegy 117.55. Az irányzat nyugodt.

Magyar értékek zárllata.

Magyar aranyjárdék 112.20. Magyar koronajárdék 94.30. Tiszai kölcsonrsorsjegy 148.75. Magyar földtehermentesítési kötvény 94.20. Magyar nyereményk. sorsjegy 197.—. Kassa-oderbergi vasut —. Magyar kereskedelmi bank 3467.—. Magyar Jelzálogbank 495.—. Magyar hitelbank 775.—. Magyar leszámítoló bank 504.—. Rimamurányi vasmű részvényársaság 554.25. Magyar cukoripar r-t. —. Adria tengerhajózási r-t. 437.—. Az irányzat gyengébb.

Osztrák értékek zárllata.

3 óra 45 p. 4.2 százalékos papírjárdék 98.55. 4.2 százalékos ezüstjárdék 98.40—99.95. Osztr. aranyjárdék 116.75. Osztr. koronajárdék 98.55. 1860. évi sorsjegyek 150.75. 1864. évi sorsjegyek 258.—. Osztrák hitelrészjegyek 437.—. Osztrák hitelrészvény 665.—. Angol-osztrák bank 306.50. Unionbank 666.—. Bécsi Bankverein 647.20. Osztrák Länderbank 446.50. Osztrák-magyar bank 1767.—. Osztrák-magyar államvasut 685.60. Déli vasut 130.25. Elbavölgyi vasut 429.50. Dunagőzhajózási részvények 1026.—. Alpessi bányarészvény 418.—. Dohányrészvény 608.50. 20 frankos 19.13. Cs. kir. vert arany 11.36. Londoni váltóár 240.60. Német Bankváltó 117.55. Bécsi tramway lit. A. —. U. a. lit. b. — Lipót-kohó 480.—. Osztrák Lloyd 482.—. Török sorsjegy 190.75.

Külföldi értéktőzsde.

Berlin, április 30. 12 óra 30 perczeor. **(Megnyitás.** Osztrák hitelrészvény 208.25.

Frankfurt, április 30. **(Zárlat.)** 4 százalékos papírjárdék 99.80. 4.2 százalékos ezüstjárdék 99.80. 4 százalékos Osztrák aranyjárdék 99.50. Osztrák koronajárdék 98.25. 4 százalékos magyar aranyjárdék 94.30. Magyar koronajárdék 94.05. Osztrák hitelrészvény 208.40. Osztrák-magyar bank 126.50. Osztrák-magyar államvasut 146.90. Déli vasut részvény 23.10. Északnyugati vasut —. Elbavölgyi vasut —. Bustiohradi vasut —. Bécsi váltóár 849.23 K. Londoni váltóár 204.55. Párisi váltóár 813.33. Bécsi Bankverein 137.20. Union-bank részvény —. Villamos részvény 157.80. Alpessi bányarészvény 307.—. 3 százalékos magyar aranykölcson 76.20. Az irányzat elég állandó.

Frankfurti utőtőzsde. Osztrák hitelrészvény 208.40. Osztrák-magyar államvasut 146.90. Déli vasut 22.90.

Páris, április 30. 12 órakor. **(Megnyitás.)** 3 százalékos francia járdék 94.55. 3 és fél százalékos francia járdék —. Olasz járdék —. Osztrák-magyar államvasut —. Déli vasut —. Ottomán-bank 704.—. Török konzolok 94.30. Magyar aranyjárdék —. Az irányzat tartott.

London, április 30. **(Zárlat.)** Angol konzolok 85.25. Déli vasut 5.50. Spanyol járdék 93.—. Olasz járdék 102.—. 4 százalékos magyar aranyjárdék 94.50. 4 százalékos osztrák aranyjárdék —. 4 százalékos rupia 65.9/8. Canada Pacific-vasut 181.75. később —. Leszámítási kamatláb 3.74. Ezüst 80.50. Bécsi váltóár —. Az irányzat nyugodt.

New-York, április 30. Ezüst 66.9/8.

Külföldi árutőzsde.

Berlin, április 30. **(Gubonavásár.)** Buza májusra 195.50 m. (= 11.51 K) Buza júliusra 197.75 m. (11.64 K). Rozs májusra 186.— m. (= 10.95 K). Rozs júliusra 188.— m. (= 11.07 K). Zab májusra 188.— m. (= 11.07 K). Zab júliusra 191.— m. (= 11.25 K). Tengeri májusra 141.— m. (= 8.30 K). Tengeri júliusra 138.— m. (= 8.13 K). Atszámítás 50 kilogrammonként koronáértékben. Atszámítási árfolyam 100 márka = 117.80 kor. Minden nyugodt.

Hamburg, április 30. **(Gubonavásár.)** Holsteini buza 195—200 m. (= 11.48—11.78 K). mecklenburgi rozs 176—184 m. (= 10.38—10.83 K). orosz rozs 135.— márka (= 8.01 K). — Olay helyben 70.— márka (= 41.23 K). — Szesz áprilisra 19.— m. (= 11.19 K). április-májusra 19.— m. (= 11.18 K). május-júniusra 19.— m. (= 11.19 K). Ötven kilogrammonként koronáértékben. **(Atszámítási árfolyam.)** 100 márka = 117.80 korona. Buza és rozs nyugodt, a többi szilárd.

(Zárlat.) 4.2% os papírjárdék 99.80. 4.2% os ezüstjárdék 98.30. 4% os osztrák aranyjárdék 99.25. 4% os magyar aranyjárdék 94.50. Osztrák hitelrészvény 208.—. Magyar koronajárdék —. Déli vasut 22.50. Osztrák-magyar államvasut —. Orosz bankjegyek 214.40. Bécsi váltóár 85.—. 4% os új orosz kölcson 71.75. Olasz járdék 102.75. Disconto Commandit 172.75. Altalános villamos Edison 198.60. Dinamit Trust 166.40. Gelsenkirchei 199.—. Harpeni 209.50. Laura-kohó 227.75. Török járdék 94.50. Déli vasut —. Az irányzat tartott.

Berlini utőtőzsde. Hitelrészvény 208.—. Magyar koronajárdék —. Déli vasut 22.50. 4 százalékos magyar aranyjárdék —. Osztrák-magyar államvasut 146.75. Az irányzat nyugodt.

Páris, április 30. **(Terményvásár.)** **(Zárlat.)** Buza folyó hóra 23.30 frank (= 11.13 K), májusra 23.45 frank (= 11.20 K), május-augusztusra 23.60 frank (= 11.27 K), július-augusztusra 23.65 frank (= 11.29 K). — Liszt folyó hóra 30.25 frank (= 14.44 K), májusra 30.25 frank (= 14.44 K), május-augusztusra 30.55 frank (= 14.58 K), július-augusztusra 30.70 frank (= 14.65 K). — Olay folyó hóra 75.50 frank (= 35.76 K), májusra 75.50 frank (= 35.76 K), május-augusztusra 75.75 frank (= 35.88 K). szept.—decemberre 75.75 frank (= 35.88 K). — Szesz folyó hóra 36.— frank (= 19.06 K), májusra 36.50 frank (= 19.33 K), május-augusztusra 37.25 frank (= 19.74 K), szept.—decz- 35.50 frank (= 18.77 K). — Nyers cukor folyó hóra 23.25—23.75 frank (= 11.08—11.31 K). — Fehér cukor folyó hóra 28 1/8 frank (= 12.44 K), májusra 26.25 frank (= 12.50 K), május-augusztusra 26.50 frank (= 12.62 K), október—januárra 26.7/8 frank (= 12.80 K). — Finomított cukor 55.50—56.— frank (= 26.43—26.67. 50 kilogrammonként koronáértékben. (Atszámítási árfolyam: 100 frank 95.50 K). Buza és liszt bágyadt, olaj szilárd, a többi nyugodt.

New-York, április 30. **(Terménytőzsde.)** Petroleum stand white New-Yorkban 8.20, ugyanez Philadelphia 8.15. Petroleum refined in cases 10.65. Petroleum credit balances at oil city 178.—. Zsir. Western Steam 9.10. Robe és testvérei 9.25. Tengeri irányzata szilárd. Tengeri májusra 60.— cent (= 5.94 K), júliusra 58.— cent. (= 5.74 K), szept.—re — cent (= — K). — Buza irányzata állandó. Buza helyben 88.9/8 cent. (= 8.16 K), májusra 89.7/8 cent (= 8.27 K). júliusra 90.1/8 cent (= 8.30 K), szept.—re — cent (= — K), decz.—re — cent (= — K). — Gabonafuvar-díj Liverpoolba 1 1/4 dollár (= 0.45 K) — Kávét fair Rio T. sz. 6.9/4, áprilisa 5.40, júliusra 5.80. — Liszt spring wheat clears. 3.25 dollár. — Cukor 3.25. — On 42.37—42.87. Réz 25.50—25.25. Atszámítási 50 kilogrammonként.

London, április 30. Nyerscukor 97/8 sh. Jávacukor 10 sh. 6.— p. Az irányzat állandó.

Petroleum-árak.

Hamburg, április 30. Petroleum helyben 6.80 márka (= 4.— K) 50 kilogrammonként. Az irányzat szilárd.

Antwerpen, április 30. Petroleum helyben 21.25 frank (= 10.15 K) 50 kilogrammonként. Az irányzat nyugodt.

Allatvásár.

Kőbányai sertésplac. Április 30-án. Magyar elsőrendű: Öreg nehéz (páronként 400 kilogrammon felül) — fillér. Öreg közép 300—400 kilogrammig — fillér. Fialat nehéz (páronként 320 kilogrammon felüli sulyban) 138—140 fillér. Fialat közép (páronként 251—320 kilogrammig terjedő sulyban, 139—141 fillér. Könyű (páronként 250 kilogrammig) 140—142 fillér. Szerbiai: Nehéz (páronként 260 kg felüli sulyban) — fillérig, közép (páronként 240—260 kilogramm sulyban) — fillérig. Könyű (páronként 240 kilogrammig terjedő sulyban) — fillérig.

Sertéslétszám: 1907. évi április hó 28. napján volt készlet 27943 drb., 1907. április hó 29-én felhajtatt 216 darab, — 1907. április 29-én elszállított 210 darab, 1907. április hó 29. napjára maradt készletben 26949 darab. A hizott sertésüzlet irányzata: nyugodt.

Sertéskonzumvásári jelentés. (A székestővárosi állatvásár és közvágóhid igazgatósága.) Április 30-án. Előző napi eladatlan maradvány 319 drb. sertés, 18 drb. süldő. — 1 db malacz. Mai felhajtás 448 drb. sertés, 30 drb. süldő, — drb. malacz, összesen 467 drb. sertés, 48 drb. süldő. — drb. malacz. Eladatott 560 darab sertés, 34 darab süldő, — darab malacz. Mai maradvány 210 db. sertés, 14 db. süldő, — drb malacz.

Következő árak jegyeztettek: Zsirsertés: Öreg I. rendű 350 kilogrammon felül ételsulyban 108—114 fillér, ételsulylevonással —. II-odrendű 280—350 kilogrammig 104—108 fillér, ételsulylevonással — fillér, silány — fillérig, fiatal nehéz 300 kilogrammon felül — fillérig, ételsulylevonással 144—148 fillérig, fiatal közép 220—300 klg.-ig — ételsulylevonással 142—148 fillérig, fiatal könnyű 220 kilogrammig —, levonással 140—148 fillérig. — Hussertés, nehéz 300 kilogrammon felül — fillérig, könnyű 300 kilogrammig 146 —, ételsulylevonással — fillérig, süldő belföldi — K-ig, horvát süldő 100—120 K-ig, malacz — fillérig. Arak minden leponás nélkül kilogrammonként, elő-

sulyban értendő.) — A vásár irányzata közepes, az árak változatlanok.

Budapesti szarómarhavásár. 1907. április 30-án. (Saját tudósítónktól.) Felhajtatt: 1026 drb élő borjú (kötze 3 rugott), 18 drb élő bány. Arjegyzések: Elsőrendű élő borjúkért 100—106 fillérig, kivételesen — 108 fillér, középminőségű élő borjúkért 90—98 fillérig, silány borjúkért 80—84 fillérig, kilogrammonként (levonás nélkül). Élő bányokért 23.— korona páronként. — Az irányzat általában lanyha volt, az árak változatlanok maradtak.

Bécsi sertésvásár. Bécs, április 30-án. (Saj. tudósítónktól.) A mai sertésvásárra 11782 darabot jelentettek be, melyből a vásár kezdetéig felhajtatt 6495 fiatal és 4368 hizott, összesen 10.863 sertés. Arak: Elsőrendű 124—126 fillér, kivételesen 127 fillér, középhez 116—122 fillér, idős 109—120 fillér, könnyű 100—140 fillér, fiatal sertés 70—104 fillér.

Kivonat a hivatalos lapból.

Április 30.

Kinevezések. A kereskedelemügyi miniszter jelenlegi állomáshelyükön való meghagyásuk mellett Ballagi Béla dr. ideiglenesen nyugalmazott miniszteri titkár. szaktudósítót, Marich Jenő dr. miniszteri segédtitkár, szaktudósítót, Szögyény György dr., Rutkay Vilmos dr. és Balint Imre szaktudósítótak miniszteri titkár-szaktudósítókka, Apponyi Antal gróf miniszteri fogalmazó, szaktudósítót miniszteri segédtitkár-szaktudósítótá, végül Horváth Ödön dr. miniszteri segédfogalmazó, szaktudósítót miniszteri fogalmazó szaktudósítótá; a belügyminiszter Szakáts Albert nagyszabonai állami elmegyintézési gondnokot jelenlegi állásában a VIII., Dezer Lajos budapesti angalföldi állami elmegyintézési ellenőrt ugyancsak jelenlegi állásában a IX. fizetési osztályba; a rendőrséghez Giczey Tihámér belügyminiszteri segédfogalmazót, Nagy András dr., Lám Dező és Bíró Albert dr. határszéli segédrendőrfogalmazókat, továbbá Burg Kornél budapesti lakost rendőrfogalmazókká; Wrublovsky Nándor dr. határszéli rendőrfelügyelőt, Heinszky Béla dr. székesfővárosi államrendőrség fizetésnélküli segédfogalmazót, Nagy Akos m. kir. honvéddadnagyot, Szombathelyi Béla és Török Károly fizetésnélküli határszéli rendőrfogalmazókat, Kortvéy Zoltán és Kanovich Jenő dr. határszéli rendőrfogalmazó gyakornokokat, Tollvéth János fizetésnélküli határszéli rendőrfogalmazót, végül Szacsavay András dr. határszéli rendőrfogalmazó gyakornokot határszéli rendőr-fogalmazókká; Herkely Lajos eperjesi lakost fizetésnélküli határszéli segédfogalmazót; Krajsovich József dr. sasvári lakost, Lukács József közgazgatási gyakornokot és Kovács Béla kisvejkéi lakost segélydíjas határszéli fogalmazó gyakornokká; Kovács Jenő igazolványon altisztet, határrendőrségi hivatal segédtszitt; Kasparch János cs. és kir. 72., Wölfel Sándor cs. és kir. 67. gyalogezredbeli főhadnagyokat pedig, rendőrbiztosi illetményekkel fizetésnélküli rendőrfelügyelökké; Madarász Akos baranyavármegyei II. aljegyzőt m. kir. határszéli rendőrfogalmazót, Steinsdorfer Viktor 67. gyalogezredbeli cs. és kir. főhadnagyot a m. kir. határrendőrséghez rendőrfelügyelővé; a vallás- és közoktatásügyi miniszter Ilie Péter okleveles tanítót a mózesfalui állami elemi népiskolához rendes tanítótá, Csatári János okleveles tanítót a demétei állami elemi népiskolához rendes tanítótá, Téglás Ferenc okleveles tanítót a buzásbesenyői állami elemi népiskolához rendes tanítótá, Tenzián Etelka okleveles tanítónőt az örkényi állami elemi iskolához rendes tanítónővé, Kovács Jenőné sz. Kvassay Teréz állandó helyettesként alkalmazott kisdudovónót az ógyallai állami kisdudovóháoz kisdudovónővé, Posgay Hedvig okl. kisdudovónót a csabrendeki állami kisdudovóháoz kisdudovónővé, Juhay Antanél szül. Simonidesz Jolán okleveles kisdudovónót a kackói állami kisdudovóháoz kisdudovónővé, Vajay József okleveles tanítót pedig az újbányacsürök külvárosi állami elemi népiskolához rendes tanítótá, Mikovényi Margit okleveles tanítónőt a bófalvai állami elemi népiskolához rendes tanítónővé és a budapesti itélőtábla elnöke Becsey Gyula budapesti lakos, jogszigorlót a budapesti itélőtábla területére díjas joggyakornokká nevezte ki.

Athelyezések. A vallás- és közoktatásügyi miniszter Marko György demétei állami elemi iskolai tanítót a dubrovicai állami elemi iskolához jelenlegi minőségében, Wolf István újbánya-csürök-külvárosi állami elemi iskolai tanítót és Gere Erzsébet izbonyradványi állami iskolai tanítónőt jelen minőségükben az újbánya belterületi állami elemi iskolához, özv. Tordy Istváné ceglédberceli állami elemi iskolai tanítónót a soroksári állami iskolához jelen minőségében és az igazgatásügyi miniszter Némethi János dr. kalocsai törvényszéki és Oláh Gyula kunszentmiklósi járásbírósi, valamint Buzás István szolnoki törvényszéki és Zsivora György szolnoki járásbírósi aijegyzőket kölcsonősen áthelyezte.

Pályázatok. Zenta r. t. városánál (illetőleg Felsőhegyesen) fizeti orvosi. — Pancsova t. h. városnál egy rendőri — a losonci m. kir. posta- és távirida hivatalnál postaszállító állásra 4 hét, — a beszercei járásbíroságnál albirói, — a nagyszabonai törvényszéknél jegyzői és a miskolci 2. sz. postahivatalnál postaszállítási állásra 2 hét alatt adandók be a pályázati kérvények.

Felelős szerkesztő:

PURJESZ LAJOS.

Kiadóulajdonos:

A Magyar Ujságkiadó Részvénytársaság.

Igazgató: ERDOS ARMAND.

SZINHÁZAK.
Szerdán, 1907. május 1-én.

Nemzeti Színház
M. kir Operaház

Mary Ann.
Vigjáték 4 felv. Irta Zangwieg
Izrael, ford. dr. Mihály József.
Személyek:
Lancolet, szerező Dezső
Péter Rórsahegyi
Brahmsohn Horváth
Samuel Smedge Gabanyi A.
Mrs Leadbetter Jászai M.
Rosie, anya Nagy I.
Kitty T. Vizváry
Golly Keczeri
Lady Chelmer Hevey L.
Foxwell grófné Szacsvayné
Fittgeorge Meszlényi
Lady Glynn Munkácsi
Lady Gladis Paulai E.
Rowenna Kelemen
Mary Ann D. Ligeti J.
Kezdeté 7 órákor

BAJAZZÓK
Dráma 2 felvonásban. Szövegét
és zenéjét írta Leoncavallo R.
Fordította Raab Antal.
Nedda Szilágyi
Ganio Lunardi
Lonio Dalmok
Benno Pichler
Silvio Smerero
1-ső pár Ney B.
2-ik pár Juhász
Utána
A piros cipő.
Kezdeté 7 órákor.

Nepszínház
Zárva.

Fővárosi Orfeum
WALDMANN IMRE, igazgató.
VI. Nagymező-utca 17. szám

Uj műsor.
Hansi Führer
a bécsi Danzer Orfeumból.

Nirvana
Plasztikus pózok lovon.

Lucie König
a berlini Metropole-színházból.

The Brunins
Billiárd-játékosok

Max York Mr. Roland
idomitott kutyáival zene-utánzó

Almado Dealmando
Antipódus Equilibrista

Merry Quintett
hölgy-együttes

Panita
fuvola-művés.

Baumann
Ruderer nővérek.
Gyár fás
Jocey-ballett
Bioscope.

A téli kertben reggeli 5 óráig a V. C. F. J. ELEK olgányzónakara
hangverseny.

BLAUNER VICTOR műbútor-asztalos
Bpest, Terecz-körút 23.
Saját készítményű modern stílusú bútorok a legújabbakból árulunk
és szelíd kivitelben kaphatók.
Bútorok saját tervezetek után készíttetnek.

TÁTRA-MULATÓ
VII., KIRÁLY-UTCZA 77.
1907. január hó 16-tól kezdve

ALVARY RICHARD
zeneművész.

JEANETON ELSA
fittyművész.

BRONN JQUES
legjobb táncművész.

BERMONY MINA
előadó művész.

LES LATOURES
opera parodisták.

azonkívül a 24 számból álló fényes
Januári műsor.
Pályok! Fenntartott kelyek!
Kezdeté 8 órákor.

Fővárosi CABARET Bonboniere
ELŐADÁS NAPONTA.
Terecz-körút 28. Igazgató Kondor Ernő.
Kezdeté fél 9 órákor. Telefon 82-83.

Uj műsor. Összes művészek fellépte.
Operette paródia.

Erdélyi minta-vendéglő
Dalszínház-utca 8. szám. (Az Opera mellett.)
Egész éjjel nyitva! — Minden időben friss meleg ételek.
— Női kiszolgálás! — Kellemes szeparek! — Az éjjeli
világ találkozó helye!

**BUDAPESTI
LOVERSENYEK**
1907. május 4., 5., 7., 9., 11., 12., 14., 16., 17., 19.,
és 20-án.
Kezdetük mindig delután 3 órákor.
Belépti jegy naponként:

I. oszt. (Passepartout) uraknak	10 K.
I. oszt. hölgyeknek	6 K.
I. oszt. katonatiszteknek	6 K.
I. oszt. urak, vagy hölgyeknek	2 K.
Alóhely a versenypályán közén	60

Egész évre (Saison-) jegyek 35 napra:
(Május 11 nap, augusztus 12, október 12 nap).
I. oszt. (Passepartout) uraknak 200 K.
I. oszt. hölgyeknek 100 K.

A májusi 11 napra:
I. oszt. (Passepartout) uraknak 90 K.
I. oszt. hölgyeknek 40 K.
I. oszt. katonatiszteknek 40 K.

Jegyek előre váltások a Magyar Lovaregylet hivatalos helyiségében (IV., Semmelweis-utca 17.)
A külön elkerített fogadási helyre a (bookmakerek körében) belépti jegy mind a 12 napra 90 K.
Máj. 4-től 11-ig 50 korona, máj. 12-től 20-ig 50 korona, napilgy 20 korona.
Totalisateur az I. és II. helyen. — Villamos vasutak egész a helyszinig közlekednek. — Frissítőhelyek minden osztálynál.

Keményítő gyárak
Uhländ reform-rendszere szerint burgonya, buza, tengeri, táplóka, rizs stb. feldolgozására. Minden más rendszereket felülmúló kivitelben berendezi.
W. H. UHLAND k. f. sz. LEIPZIG—G.
különleges vállalat keményítő gyárak átalakítására és berendezésére.
Tessék árjegyzéket kérni.

Legolesobb sodronykerítés készült

HICKER
Ferenc József-rakpart 23. sz.
TELEFON 11-56. Költségvetés Ingyen.

MARGIT GYÓGY FORRÁS
(Margittelep Boregmege.)
a gyomor, belek, húgyhólyag, s különösen a légzőszervek hurutos bántalmainál igen jó hatású még akkor is, ha vérzések esete forog fenn
Megrendelhető: Édeskúty L.-nél Budapeston és a forrás közeliségénél Munkán.

**CSÚZKÖSZVÉNY-
ISCHIAS ÉS IZZADMÁNYOK
ESETEIBEN
PÖSTYÉN**
60°C MELEG KÉNES
ISZAPFÜRDŐIT
AZ ORVOSI HELYEN AJÁNLJA
PROSP. A FÜRDŐIGAZGATÓSÁG

Ki akar jól rágni?
KOVÁCS J. U. fogmű-
termébe
Budapest, Károly-körút 9. II. em. 8. szám.
Található 8-9-ig, vasár- és ünnepnapokon 8-11-ig.
3 óra alatt 2 frittól feljebb
FOGAK
és teljes fogcsorok a gyökér eltávolítása nélkül, fájdalommentesen beillesztettek amerikai módszer szerint. A valódi fogaktól meg nem különböztethetők, azonnal megszokhatók, ráadásra alkalmasak. Eltűnt és rosszul illő fogcsorok azonnal átcsukhatók formájukat 1 hét alatt módjárt megváltoztatni.

MŰVÉSZIES KIDOLGOZÁS
valóban jó fényképek, nagytűs és festés tartós
**RIVOLI MŰTERMÉBEN,
RAKOCZI-UT 30.**
Lift. Telefon. Mint különlegességek készülnek: minden kis és régi kép után ékszerbe való oltajfestésű kristály és porcelánba égetett képek, ugyintzen másolatok se-lyemre, bársonyra, tára stb. stb.

Nem hazafias ember
ki külföldről hozat hangszereket, mert
Wagner
a Hangszer - Királynál
BUDAPEST, VIII.,
József-körút 15. sz. a
ugyanolyan hangszereket
még olcsóbb árban kaphat például:
Kitűnő hegedű tokkal vonóval együtt 10 korona.
Glasz-Mandolin rez-gépezettel 12
Harmonika orgona-hangfal, iskolával együtt 8
Fuvolák 1 koronától feljebb.
Arjegyzék ingyen. Telefon: 67-85.

Kölcsönöket
a leghozzávaló alapon, gyorsan és előnyösen folyósít
könyv- és számlaköveteléseket különösen leszámított
Bpesti Kereskedelmi Takarékp.
m. sz. V. Nádor-utca 6.

Egész éven át nyitva!
**Szent-Margitszigeti gyógy-
fürdő**
BUDAPEST.
Vizgyógyintézet, teljesen új berendezés-
sel, elektromosfény- és
elektromos vízfürdők, ezénsavas fürdők központi be-
rendezéssel a legkérdésesebb módszer szerint. Nau-
heimi gyógyfürdő (dr. Schott módszer szerint), svéd
gyógygimnasztika, forró légtüdők, massage és vibrá-
ciós massage, hydroterapeutikus eljárások. Fröntel
és Goldscheider-féle eljárás hátforgozóbajok ellen. So-
ványító és hízáló kurák, Eulling inhalatórium. A viz-
gyógyintézet teljesen új bútorokkal berendezett szo-
bakkal. Házilag kezel, általában ismeri kitűnő kony-
ha, kívánatra teljes penzós. Április 1-ig kedvezményes
árak. Telefon 41-83. Felvilágosítással szivesen szolgál!
A Szent-Margitszigeti Gyógyfürdők és
Szállodák R. T. igazgatósága.

Szerda, május 1.

Vigjáték 3 felv. Irta Zangwieg
Izrael, ford. dr. Mihály József.
Személyek:
Lancolet, szerező Dezső
Péter Rórsahegyi
Brahmsohn Horváth
Samuel Smedge Gabanyi A.
Mrs Leadbetter Jászai M.
Rosie, anya Nagy I.
Kitty T. Vizváry
Golly Keczeri
Lady Chelmer Hevey L.
Foxwell grófné Szacsvayné
Fittgeorge Meszlényi
Lady Glynn Munkácsi
Lady Gladis Paulai E.
Rowenna Kelemen
Mary Ann D. Ligeti J.
Kezdeté 7 órákor

KIRÁLY
Tus
Operett 3 felv. Irta Zangwieg
Izrael, ford. dr. Mihály József.
Személyek:
Lancolet, szerező Dezső
Péter Rórsahegyi
Brahmsohn Horváth
Samuel Smedge Gabanyi A.
Mrs Leadbetter Jászai M.
Rosie, anya Nagy I.
Kitty T. Vizváry
Golly Keczeri
Lady Chelmer Hevey L.
Foxwell grófné Szacsvayné
Fittgeorge Meszlényi
Lady Glynn Munkácsi
Lady Gladis Paulai E.
Rowenna Kelemen
Mary Ann D. Ligeti J.
Kezdeté 7 órákor

CIRKUS
Ma s
es
kül
az

RO
kitűnő t
balzsam
OSAN
Fog
TAN
lejjebb
ANTON J.

2-án
3-án
4-én
5-én

SZÍNHÁZAK

Kedd, 1907. május 1-én.

Vígyszínház

Az ördög.

Vizjáték 8 felv. Irla Molnár I.
Az ördög Bogdás
János Varsányi L.
János Genyvesi
Elza Gázi M.

Királyszínház

Tüskérözsa.

Operett 3 felvonásban. Irla Mar-
tos F. Zenőjét szerz. Jacobi V
Lóna-Szendle Fedák S
Róbert Németh

Főv. Nyári Színház

A koldusgróf

Operett 3 felvonásban. Irla Leon
Viktor. fordította Mérei Adell
zenéjét szerzette Assner Leon

Magyar Színház

A vig özvegy.

Operett 3 felvonásban. Irlát
Leon és Olga Zombóti szerzött
Lancé Öreges
Zéla, montenegrói királyi pár
Valencialeoneola Agnelli I.

Apollo színház

(Népszínház. 1-3)
Czigánykaraván Chicago környékén
Péreljárt legkegyűbb tanár. Ameri-
ka (Reszletek az Újvilágból).
Zepelin gróf kormányozható légy-
hajója.

Babatündér.

(Sziget.)
Válogatott részek a huszadik
színház operából.
Legújabban érkezett szen-
zációs újdonságok
Kezdeté délután 5 órákor. folyta-
tás az éjjeli.

Uránia Színház

Az élet komédiája.

Kezdeté fél 8 órákor.

Michelstädter Utóda
Óskó Géza
BUDAPEST,
IV., Váci-utca 3. sz.

TARJAN A.

angol posztoáruház

Budapest, V., József-tér 2.

Valódi angol urruhászövet-újdonságok.

Minták kívánatra küldetnek

A cég teljes mintagyűjteménnyel minden jobb

férfiszabónál rendelkezésre állanak.

PÉNZ

1000 koronánként 60 óra 21 kor. 92 fillér, 120
óra 12 kor. 26 fillér, 152 óra 10 kor. 50 fillér,
182 óra 9 kor. 50 fillér, 231 óra 8 kor. 50
fillér, 292 óra 7 kor. 20 fillér vagy 20 negyed-
éven át 62 korona 95 fillér törlesztéssel (bele-
értve már a kamatokat is); ajánlok kasszafel-
veket, katonatiszteknek (ha már nyugdíjban is van-
nak) fővárosi háztulajdonosoknak (II. és III. helyre
is), fizetési előjegyzés vagy bekebelezésre (kezesek
nélkül is), kereskedőknek és iparosoknak tőzsa-
váltóhitelet. Meglevo árúga kölcsönök konvertálására
különösen ajánlatos.

Továbbá 3 1/2, 4-4 1/2%-os jelzálogkölcsönöket I,
II, III. helyre is, ugyszintén nyitni követeléseket és
gavallér-váltókat nyomban leszámítva, házassági
óvadékra 2/3 részét 5% kamatra kölcsönt, gyap-
jura, terményre, jövő terményre előleget nyújta-
tok, birtokos és bérlőknek, gyors és diszkrét
elintézés felvilágosítás díjtalan. (Válaszbélyeg.)

Előleg jutalékra nincs.

SZILÁGYI MIKSA

tőrszdetag.

Megkeresések 222 számú postafiók
főposta kéretnek.

Cirkusz Beketow

Városiiget.

Ma szerdán május hó 1-én

este háromnegyed 8 órákor.

Nagy
különlegességi előadás.
az összes művészek felléptével.

RÓZSATEJ

kitűnő teint-ápolószert 2 K
balzsamszappanhoz 60

OSAN kitűnő fogápoló
szájviz 1 K 76 fill
Fogpor 88 K

TANNINGENE
legjobb hajfestőszert 5 kor.

ANTON J. CZERNY, WIEN, XVIII., Carl Ludwigstr. 6. I., Wallfischg. 3
Haktar: gyógyszerárakban, parfümeriában stb.

SCHMIDT M
szilgyári, nyerges és bőrdísz-
Budapest, VIII., Rákóczi-ut 25. sz.
Ajánlja saját gyártmányu kocsi- és
lovagló-szerszámait. Mindennemű
utazó és kézi borítók, pénz, szivar,
cigaretta stb. tartozék. - Aranydíjék bér-
mentve

Ajtók, Ablakok,

vasredőnyök, használtak
és újak, bármily méretben
és alakban, igen olcsón
kaphatók

Wiener A. utódánál
BUDAPEST, ÜLLŐI-UT 123.
TELEFON 62-80.

EGYESÜLETEK

és testületek

figyelmébe! Zászlósögeket
a legkülönbözőbb kivitel-
ben, a legolcsóbb árak
mellett szállít Pabn Sándor
vésnök, Budapest, VII., Ká-
roly-körút 9. (Hadik-pa-
lota) I. em. 32. III. lépcső.
Telefonhívás 57-54. Min-
takkal díjment. szolgálók.

A LEGKELLEMESEBB OTTHON

INGYEN

adom ezen

beszélő-gépet

(Phonograph)

annak, aki nálam 12 darab leg-
finomabb hengerkottákat 12 forint
rendel.
Játszik minden szindarabot; ka-
tonazenét, füttydarabot, nevető-
operákat, darabot népdalokat stb.

Csak Fried Lajosnál

kékedényüzlet

BUDAPEST,

Rákóczi (Kerepesi)-ut 57.

a Munkácsy kávéház mellett.)

Nagy haszon

érhető el jelenleg aranylag csekély risikóval a tőzsdén bizonyos papírok
vételénél. Az utóbbi idők jobb gazdasági viszonyai máris az értékek emelkedését
hozták meg s feltehető, hogy az csak azután fog teljes mértékben kialakulni.
Ézégünk elfogad megbízásokat az aru- mint az értéktőzsdén a legszoli-
dabb alapon, mérsekelt fedezéssel. Levelekre azonnali válaszunk s
bizonyos papírok vételét indokoltan ajánljuk. KARDOS L. és TARSA
BUDAPEST, VI., Rákóczi-utca 25. szám. I. emelet. Telefon 9-812.

Színházi műsorok.

Table with columns for dates (Aprilis, 2-án, 3-án, 4-én, 5-én) and various theaters (Nemzeti Színház, Kir. Operaház, Vígyszínház, Király Színház, Főv. Ny. színház, Magyar Színház, Uránia Színház) listing plays and acts.

E hirdetés rovatban minden szó egyszeri beiktatása közönséges petit betűkből 4 fillérrel, kompakt betűkből szedve 6 fillérrel fizetendő

KIS HIRDETÉSEK

E hirdetés rovatban minden szó egyszeri beiktatása közönséges petit betűkből 4 fillérrel, kompakt betűkből szedve 6 fillérrel fizetendő

TELEFON 706. Csak oly levelekre válaszolunk, melyekkel a válasza szükséges levélbélyeg vagy levelezőlappal beküldetik és a hirdetés alatt álló szám közöltek. TELEFON 706

Pénzszekrények

használtak és újak, rendkívül olcsó áron kaphatók a budapesti pénzszekrényraktárban. Budapest, V., Bálvány-utca 6/C. 286

Zalogcédulákat,

brilliantokat aranyat, ezüstöt, gyöngyöket és ékszereket legmagasabb áron veszünk. Brillantokért többet fizetünk, mint újonnan kerültek. SINGER JAKAB ékszerkereskedő, Budapest, Király-utca 91. Izabella-u. sarkán.

BUTOR

Fa, vas, réz és kárpított butorok, valamint légszusz és villanyos csillárok, legjobb minőségben, rendkívül olcsó áron készpénzért vagy részletfizetésre kaphatók

Basch Soma
butoraktára, 733
Budapest, VI., Kertész-u. 50. sz. (Király-utca sarok.)

Információk

hitel- és házassági ügyekben a legmegbízhatóbban beszerezhetők Horvát Márkus magántudakozódó intézeténél, Budapest, V., Váci-körút 54. — Vidéken kintünően szervezett levelezői kar. — Jutányos árak. Az összes szakmákban kintünően bevezetjük. Elsőrangú referenciák. — Szolid, coullans kiszolgálás. — Bejegyzett cég. Telefon 70-57. 820

500 koronát

fizetnek annak, ki a Bartilla fogvizének használatát mellett — üvegje 76 fillér — valaha ismét fogfájást kap vagy szája büzlök (franco küldéssel külön 95 fill.) Bartilla-Winkler Ede Wien 19/1. Sommergasse 1. Főraktár Budapest, Török I. Király-u. 12., Andrassy-ut 29. sz. Dr. Egger Váci-körút 17. sz. — Kapható minden gyógyszerárban. Csak is „Bartilla fogviz” keresendő. Hamisítások bejelentése jól jutalmazatik. 375

Csaba gyöngye

legkorábbi, rendkívül finom muskátli csemege-szőllő, érik július közepén 10 db. erős gyökeres szőlőoltvány vagy európai gyökeres 10 K, sima 8 K, száza 75 K. Meses szépségű 2 éves legjobb bor és csemege oltvány sima, gyökeres riparia portalis, rupestris, monticola stb. 100 fajban legelőssébban WILLINGER MORTON-nál Zomba. 5332

The Berlitz School

nyelviskola, Erzsébet-körút 15, St.-Louis 1904. és Lütich 1905. Grand Prix. Franczia, angol, olasz, orosz, német, magyar, szerb, horvát és román nyelvek tanítása felnőtteknek (urak és hölgyek, hölgyek külön is) az illető nemzetiségű tanárok által. Berlitz módszere szerint az első leckétől fogva a tanulóval csupán a megtanulandó nyelven beszélnek és csak azt hallják. Más tanítók, vagy intézetekkel semminemű összeköttetésben nem állunk. Prospektusok ingyen és bérmentve, beiratás minden időben. Fordítások eszközöltenek. 133

Pénz-kölesönt

kiszoklunk 6t óvtól 80 évig köztisztviselőknél, katonatisztoknál és nyugdíjasoknál a legtöbb esetben kezes nélkül. Ha mégis kezes kellene, díjtalanul gondoskodunk kezesekről. Továbbá kiszoklunk váltókölcsönt 500 koronától minden hitelkepes egyéneknek 1-2 kezesrel. Értékpapírra, sorsjegyekre, vidék, bankok részvényeire az érték 0,90-ig folyosítatunk kölcsönöket. Hővebb felvilágosítást levélleg válaszbellyeg ellenében díjtalanul nyújt Gerő Testvérek, törvényszéki leg bejegyzett hitelvállalata, Budapest, Kerepesi-ut 30. Telefon 16-42. Ugyanitt 20 fillérrel kapható a Pénzügyi Tanácsadó, melyben minden kölcsönre névze tájékoztató foglaltatik. 25122

1200 koronát

jövedelmező üzlethez feleségül keresek 18-25 éves szolid leányt. Levelet „há-zasság” jellegre a kiadóba. 5327

Régi PÉNZEK

ezüsből és aranyból jó áron megvétetnek

Schmideg Alfréd
BUDAPEST,
I., Maros-utca 7. szám.

Teljes biztosíték

mellett 100.000 korona kölcsönt keresek nagy vállalatokhoz. Ajánlatok K. I. jelleg alatt a kiadóhivatalba küldendők. 26335

Szőlő-oltványok.

mesés szépek, 1-2 évesek különösen pótlásra alkalmasak, ezre a kétveszeknek 150 K, csemegefaj 180-250 K. 10 erős oltvány Csaba gyöngye, érik július közepén, 10 korona. WILLINGER MORTON-nál Zomba. 5332

Tojás-szállítókkal

keres összeköttetést M. Medak, tojásnagykereskedő Wien, XVI., Neulerchenfelderstr. 6. 5324

Butor

Világos ebédli finom márvánnyal, valódi borszékkel 125 fillérrel eladó. Berak-tározási vállalat (Zöldfa-utca) most Veress Pálné-utca 12. 26343

Egy szép

mahagoni, politurosz ebédli olcsó áron sürgősen eladó Sz. P. VII. Oriás-u. 38. sz. 5335

Lánczkutak !!

„Diadal” és egyéb szavattusok beszerzési forrás

GYÖZŐ BÉLA
és T/RSÁ

szavattus special stáknát, Bpest, V., Baró Aczél-utca 3., a Várszínház tö-zsénységében.

Önnek övni kell a feleségét!

Minden család részére legfontosabb illusztrált könyv a túlbó gyermekáldás ellen, melynek eredményét a hálaíratok ezrei igazolják, diszkrétan küldöm 90 fillér magyar levél bélyegért. Frau Anna Kaupa, Berlin, S. W. 247. Lindenstr. 50.

Alkalmi zongoravétel

rövid Bösendorfer-Ehrbar kiváló mesterek gyártmányai olcsón eladók. Új zongora egész rövid 260 frt. Pianino 180 frt.

Reményi

hangszer-telepén
Budapest, Király-u. 58. szám. 994

Urasági butorokat

adok, veszek teljes lakberendezéseket. Oriási választék bronz csillárokkban, angol börgarnitúrákban, rézbutorok-keleti szőnyegekben, díszmü-tárgyakban.

Nagy Zsigmond

Bpest, V., Semmelweis-(Újvilág-utca 21. szám. Kapubeirat. Egész házban. Telefon 17-77. szám.

Építkezéseket!

Gyárak lakóházak tervezését, felépítését, átalakítását bárhol előnyösen elvállalja, tehermentes telkek törlesztésére felépíti. Építési tanácsokkal szolgál Borsody építésiroda Bpest. Rákóczy-ut 73. 782

BUTOROK

háló-, ebédli-, szalonberendezések, továbbá uriszoba, iroda berendezések rész- és mahagoni butorok, szőnyegek és függönyök valódi angol börgarnitúrák eladása és vétele.

Wechsler Károlyné

VII., Király-utca 23. szám I. emelet 265
Kazinczy-utca sarok.

Zalogcédulákat,

brilliantokat, aranyat, ezüstöt, gyöngyöket és ékszereket legmagasabb áron veszünk. Brillantokért többet fizetünk, mint újonnan kerültek. SCHILLER IZIDOR, Sip-utca 8. 26316

Aki pályáján

boldogulni akar és ebben iskolai képzettség hiánya akadályozza, forduljon bizalommal hozzám, ki fényes sikerrel előkészitem érettségi, önkéntesi és hármely osztályvizsgára. GOITEIN KÁLMÁN, Mátyás-tér 17. sz. 276

Pénzkölesön

házakra, telkekre, földbir-kezesekre első, második és harmadik bekebelezésre is; személyhielt katonatisztok, hivatalnokok, kereskedők, iparosok, tanítók részére esetleg kezes nélkül is gyorsan, olcsón közvetít 100

Kreditor bankiroda
Budapest, Luther-u. 11c. (Válaszbélyeg.)

Divatos férföltöny

25

koronáért

mérték után finom szövetelekből

LICHTMANN S.
szabómester BUDAPEST,
Népszínház-utca 22.
Vidékre minták bérmentve.

Helyben szabásza-mat kívánatra ház-hoz küldöm.

Butor:

Urasági lakberendezések háló-, ebédli- és szalonberendezések, kiváló minőségben olcsón kaphatók Földes B. butortelepén. Kertész-u. 43. Király-utcai sarokházban. 970

Gyorsírás! Gépirás!

Magyar és német kereskedelmi levelező gyorsírás, parlamenti gyorsírás. Elő-készítő gyorsírás tanári államvizsgára, helyesírás, könyvvitel, kereskedelmi levelező tanfolyamok. Gépi-rás az összes használatban levő írógéprendszereken. — A tanfolyamok vizsgá-latai a parlamenti gyors-íroda főnökének elnöklete alatt, parlamenti gyorsíró-tanárak bizottsága előtt tartatnak meg és közérve-nyességgel bíró oklevéllel kapcsolatosak. Az egyesü-let végzett növendékeit díj-talanul helyezi el. Beirat-kozni és telefonon kérde-zősködni lehet az „Ország-os Női Gyorsíróegyesü-let elnökségénél VII., Ka-zinczy-utca 3. sz. I. em. Telefon 24-47.

Polgári iskolai

reálisiskolai és gimnáziumi vizsgákra legrovidebb idő alatt legjobb sikerrel elő-készít „Tanár” Budapest, Csemőri-ut 8. I. em. 3. 26332

Mérnöki műszereket

vesz, elad, cserél, lejtme-rök, Planiméter, Teleskop, Goerz-—Zeiss-—Triäderstb.

HATSCHKEK EMIL

Andrássy-ut 13.
Fiókja: Erzsébet-körút 38.

Ki a YES-OUI-SI

ezintű lapot megrendeli, jászva minden megerősítés nélkül és enálloan az

Gimnáziumi,

reál, kereskedelmi, polgári egyéves önkéntességi, bár-mely erettségű vizsga lete-véséhez igényelt tantárgyak-ból legjobb módszer szerint tanít és tanított kitűnő philologus és matematikus. Egyenkinti oktatás. Tanít-ványok csak korlátolt számban vétetnek fel. A bámu-latos eredményeket igazoló okiratok a lakásban megte-kinhetők. **Goitein Hej-ri-k** Budapest, VII., Damja-nich-utca 39. II.

Vigyázzon,

ha meghűlt és vásároljon valódi Réthy-féle cukor-kát 60 fillérért. 721

Fénykép-készüléket

objektívvel, vesz, elad, cserél hi-res Appolo leneznek egyedül-elárusító helye.

HATSCHKEK EMIL
Andrássy-ut 13.
Fiókja: Erzsébet-körút 38.
Alapítótott 1877.
Sokkal olcsóbb, mint részlet-fizetésre.

ING YEN!

SÉRVKÖTŐ,

műlábak, műkezek műfűzők, támgép-pek, egyenestartók haskötőkről

és az összes betegápolás cikkekéről szóló nagy képes árjegyzékünket bárkinek ingyen és bérmentve, zárt borítékban küldjük

Universális sérvkötők

páratlanok, kis gummi nyomlappal legnagyobb sérv s elzárható.

Sérvkötők

egyszemű 4-14, kétoldalu 8-28, gummiból 6-12 K.

Gummi harisnyák

Haskötők mérték szerint készítettnek

MAGYAR ORVOSI MUSEUM

Budapest, VII. Rákóczi-ut 32 (a Rókus-kórházzal szemben.)
Pontos címre és a vöröské-resztre ügyelünk.

Ajtók és ablakok

régi és új vasrudonyok teljes vasalással. Kapuvás-rácsok, kerámilapok, Kehlheimi, lapok olcsón kaphatók

Kelemen Mór,

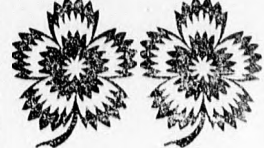
épitilet-bontós vállalkozó
Budapest, Hador-u. 77-78.
Fiók üzlet Sziget-ut 6.

vesz, elad, cserél, lejtme-rök, Planiméter, Teleskop, Goerz-—Zeiss-—Triäderstb.

HATSCHKEK EMIL

Andrássy-ut 13.
Fiókja: Erzsébet-körút 38.

Tiszta felvágatlan makulatura papiros olcsón eladó a kiadóhivatalban.

Törv. védve.

Hoppa'

angoi teint regulator. Egés en uj és biztos eljárás a szépség ápolására.

A „HOPPA” hasz-nálata által főösle-gessé válik az arc-nak és kéznek kel-lemetlen bekenése.

A „HOPPA” egy-magában pótolja a krémeket, kenőcsöt és szappant, sőt kelle-mes, tartós illatánál fogva az illatszert is.

A „HOPPA” teljes árlalmatlansága or-vósilag igazolvavan.

A „HOPPA” teljes biztonsággal eltün-teti a szeplőket, máj-foltot, mitesszereket s minden arcztisz-tállanságot.

A „HOPPA” pu-hítja, finomítja és védi az arcot és kezét.

A „HOPPA” főös-legessé teszi min-den krémé, kenőcs, szappan és poudet használatát.

Ara utasítással kor. 2.50

Főraktár:

Kaiser drogeria

GYÖR, Baross-ut.

Kapható minden gyógytár-ban és drogeriában.

Budapesten:
Török József, Király-utca 12. Neruda Nandor Kossuth Lajos-utca, Molnár és Moser Koronaherceg-utca 11. Eis-ner és Ringer Andrássy-ut 37. szám.

Quo vadis?

Írta: Mezei Ernő.

Semmi sem bizonyosabb annál, hogy a történelem ítélőszéke előtt a 67-iki egyezség eszméje teljesen perveszetessé vált. Ennek megállapításában csak egyik és nem is a döntőbb jelentőségű mozzanat az, hogy a magyar nemzet közakarata egy függetlenségi többség kiküldésével a 67-es egyezség megszüntetését tette a törvényhozás kötelező feladatává. A nemzeti akarat pillanatnyi törvénye még nem teljes bizonyíték egy uralkodó rendszer életképessége mellett vagy ellen. De nincsen az osztrákokkal való közösségnek egyetlen tere sem, ahol már hosszabb idő óta meg nem akadt volna az intézmények működése és a törvények szabályos alkalmazása. A nemzet felszabadult ítélete csak utólag szentesítette azt, a mit a tények igazsága országvilág előtt kiderített: a közjogi kapcsolatnak minden ponton való erőszakosságát, tarthatatlanságát, a dolgok erejével való ellenkezését. Ettől a nagy történelmi ítélettől nem létezik sem föllebbezés, sem pórujtás. Ez a végső összeroppanás.

Mi következett azután? A függetlenségi többség elérkezett a történelem színterére és — ott csendesen megállt. Bevonult a romok és dűledékek közé, amelyek éltakarítására lett kiküldve és ott kényelmesen vesztegel. Sőt úgy látszik, mintha néhány silány ponyva kifeszítésével ott állandó hajlékot is akarna berendezni. És mindazok, akik a 67-es rendszer egyedül üdvözítő voltát tanították, már diadalmasan kürtölik is, hogy az új többséggel éppen az ő igazságuk érvényesül, a függetlenségi pártnak a 67-es közjognak megerősítését kell szolgálnia. A magyar közönség meggyötrelmesen tépelődik, mit jelent az új többség magatartása valósággal? A többségi taktika szükséges óvatossága-e és csak a helyzet nehézségeinek megkerülésére irányul, vagy az elvek eláru-

lásának, a csuf hitehagyásnak határozott jelensége?

Ez a kétségeskedés természeténél fogva nem tarthat soká. Ha a függetlenségi párt az ellene irányuló és folyton növekvő gyanút az elvi magatartás határozott bizonyosságai által mihamar le nem fegyverzi, sorsa meg lesz pecsételve.

Egyet azonban itt meg kell állapítani. A függetlenségi politikát talán senki sem fogja fel ma oly dogmatikus merevséggel, mint a régebbi időkben Irányi Dániel, aki szigorúan alkotmányos gondolkozása mellett is a függetlenségi eszmék programmszerű összefoglalásában semmiféle gyakorlati szempontnak helyet nem engedett. Minden függetlenségi többségre nézve, mely a parlamenti hatalmat közvetlenül gyakorolja, természetes kötelességnek tudjuk elismerni, hogy programjából a lényegest a kevésbé lényegestől, a sürgősebbet a kevésbé sürgőstől megkülönböztesse, elveit megvalósítására a fokozatok sorozatát, az egymásutánnak biztos rendszerét állapítsa meg. A mai többségre nézve kétségtelenül még azt a tekintetet is helyénvalónak kell vennünk, hogy a parlamenti jog gyakorlatát csakis határozottan korlátozott feladatokra és csak korlátozott időre fogadta el egy a koronával kötött paktum alapján, mert ezt a veszélyeztetett alkotmány érdeke és az általános szavazatjognak elháríthatlan szükségé váló fejlődése kényszerítette rája. Olyképp kell felfognunk a paktumos kötelezettséget, hogy a kiszabott időre a függetlenségi vezéreszmék érvényesítésének szünetelnie kell. De viszont a függetlenségi pártnak a paktumos átmenet alagutjában is meg kell óvnia minden erkölcsi, politikai és parlamenti lehetőséget arra, hogy nemzeti programját teljességében fenntartsa és hogy a paktumos kötelezettségek lerovása után minden alkotmányos fórum előtt, a korona előtt, a népszavazat előtt régi misszióját képviselhesse. Az alagutsötétjében is a régi hagyománylámpa-

világának kell a függetlenségi politikának utját bevilágítania. De az alagutból mentől gyorsabban kell is kiérnie az új szélesebb látóhatárra, hol ismét az eszmény napfénye ragyog fölötte és a függetlenségi elv, mint nemzeti igazság, mint nemzetközi szükség, mint a történelem törvénye legyen elismerve.

Az ma a nagy kétség, hogy ezen a vonalon maradt-e a függetlenségi párt paktumos politikája? Mennyi és miféle kötelezettséget ró a paktumos utlevél a függetlenségi pártra? Ki tudná az eddigi tapasztalatok után megmondani? De azt sajnos látjuk, hogy a függetlenségi párt Bécsnek megújult kísértései irányában, minden válságos kérdésben az ellenálló képességnek teljes hiányát tanúsítja, mintha az első paktummal alattomos mérget szivott volna be, mely erejét megszibbasztva folyton új paktumra, új megadásra készíti. A paktum idejére csakugyan szó szerint olyan értelemben kellene venni a függetlenségi politikát, ahogy Kossuth Ferenc többször kifejezte: Minden lehetséges lépést megtenni, amely a függetlenségi célhoz közelebb viszen, semmi olyan lépést, amely a cél ellenére van. Ám, ha ez a helyes mérték a paktum, az átmenet idejére is, ki magyarázza meg azt nekünk, hogy éppen Kossuth Ferenc Ausztriához való gazdasági viszonyunk szabályozásában oly tárgyalási és alkualapot fogadott el, amely az 1917 után is, tehát nemcsak a paktumos és átmeneti feladatot, de a törvényes szerződési ciklust is messze túlhaladó időre fentartaná a gazdasági közösség alapjait! Így a mai függetlenségi többség, mely a normálnál is rövidebb megbízatással bír, szerződéses lekööttség erejével előre gátat vetne annak, hogy a nemzet későbbi törvényhozó akarata alkalomadtán legalább ezt a gazdasági függetlenséget valósítsa meg, amelyre a mai közjogi alapon is legtöbb törvényes hatalma és lehetősége van. És ez nem volna határozott cselekvés a füg-

Könyvek.

Írta: Hevesi József.

1.

(Utánnymás tilos.)

Már alkonyat volt.

A tenger puha, álmagat kék színben engedte magát csókolni a bucsuzó napsugaraktól. Valami bánatos, ábrándos csend rezgett a mindenségben. Az alkony melankholiája.

Az ember szinte várta, hogy megszólaljon a levegő, a víz, az ég.

A nostalgia kék madara rebent végig a nagy végtelenségen. Az a bizonyos ho-to-to-gisu madár, mely ha megszólal, honvágy lep meg minden buddhista hívőt.

A „Soleil“ mint egy nagy fehér égi madár uszott a kék tükrön. Az utasok pompásan érezték magukat ezen az uszó hatlyún. A tengeri levegő olyan puha volt mint egy bájos asszony ölelése.

Messziről, a tengerpartról elmosódott lágy színekben mutatkoztak a hegyek, mint sejtelmes topáz-szirtek és halvány opáltömbök.

A Soleil utasai a fedélzeten sétáltak és vidám nevetésnek, asszonyi kacagásnak cascade-jai gyöngyöztek bele az alkony áhitatába.

Az utasok között volt Chaumié tábornok is. Az öreg vitéz még most is ruganyos lépésekkel mérte végig a hosszú fedélzetet. Hatalmas ősz bajuszának mérész vonaljai kihívóan

rajzolódtk bele az alkony félhomályába. Pedig most már nem igen csiklandozhattak kéjes cirogatással bársonyos női arcokat.

A tábornok nagy bő katonai köpenyegét viselt, mely át volt vetve a vállára. Fején puha kalap. Szájában kis angol pipa.

Tolakodó kíváncsisággal a hajó utasai nem zavarták annyi véres csatának vitéz hőseit. Engedték őt egyedül a gondolataival, az emlékeivel, nagy multjának mozgalmas vízióival.

Lassu lépésekkel mérte végig a fedélzetet. Meg-megállt és kék szemének élénk tekintete a nagy végtelen messzeségbe vészett.

2.

És amint Chaumité tábornok hosszú me-rengéssel nézte a szürke fátyolt, melyet a közelédő este a tengerre borított, egyszerre csak ijedten rezdült össze.

A hajó végéről zokogást hallott. Női sirásnak fájdalmas panaszát.

Oda sietett, ahonnan a hangot hallotta.

Egy férfit és egy nőt pillantott meg. A nő egy kis tábori széken ült. Arcát a kezébe temette és — zokogott.

A férfi vigasztalni próbálta.

— De édes, hát ne légy olyan bohó... no de ne sirj hát, kériek... Ugyan Emma... Emmuskám...

A tábornok, aki megismerte a férfit, a fiatal Gournayt, azt hitte, hogy egy kis családi

jelenetnek lett önkénytelen szemtanuja és észrevétlenül akart visszavonulni.

De már késő volt.

A fiatal férj észrevette.

— Ah, tábornok ur, jöjjön csak, az isten áldja meg, jöjjön csak! Nyugtassa már meg az én kis bolond feleségemet!

— Ha képes vagyok rá, igazán boldog lennék.

Aztán az asszonykához fordult:

— Lássuk csak, madame, valami nagy bánat érte? Ugy-e megbántotta az ura? No majd adunk mi neki!

Szép fiatal arcán még ott csillogtak a könyvek, mikor a bájos asszony a tábornokra tekintett.

— Igazán nagy bánat ért, tábornok ur. De nem az uram részéről. Elvesztettem egy nagyon kedves, egy végtelen becses holmit.

— No, no, — mondá a tábornok — azt még majd talán lehet pótolni.

Nagyot sóhajta mondá a szép fiatal nő:

— Nem, tábornok ur, fájdalom, azt nem lehet többé pótolni. Egy kedves, egy becses, egy drága családi ereklye volt.

A férj Gournay enyhíteni akart a dolgon.

— Ereklye? Hiszen nem is olyan régi dolog volt.

— És szabad tudnom, kérdezi a tábornok, mi volt az a kedves holmi?

getlenségi cél ellen? A világosság teljes kialakása ez a legsötétebb uton, úgy, hogy e cél felé egy lépést sem lehetne többé tennie. Az alagút Minotaurusz barlangjává változnék vezető fonál nélkül.

Mi lenne a vég, ha a függetlenségi párt egész iskolája a paktumos országgyűlésen át csak a mindennapi opportunitásokba való beletörődés, a vak személyes kultusz és a hirhedett szavazási dresszura volna? A fegyverszünet lejáratánál az egyik fél, a korona ott várakoznék változatlan hadi álláspontján, megszilárdított tekintélyvel, félelmetesen megnövekedett erőben; ellenben a másik fél, a függetlenségi többség, annyira ki volna cserélve és forgatva, hogy önmaga sem ismerne magára. De akármennyire volna is preparálva udvari szolgálatra és a hatalmi érdekek istápolására, ott az átmeneti korszak kijáratánál még sem várná Bécs ölelő karja. Ott az általános szavazati jog fog készen állani roppant agitatorius viharzásával, új néperők lendületével, a tömegek új vágyaival és új szükségével. Hát az várjon a függetlenségi többségre, amelynek akkorára a nemzeti ellenzékiesség döntő harcát kellene újra fölvennie, a magyarság közszellemét szélesebb és egyben acélosabb szervezetbe kellene foglalnia, hogy úgy fog a nemzeti ítélőszék elé lépni, mint pusztá hivatalos szervezet, elpuhulva az opportunitások párnáin való nyújtózkodásban, kikoptatva népszerűségéből, képtelenül az eszmék lelkesítő propagandájára. Nem a lehetetlenség utja ez? Micsoda függetlenségi többség ez, amely a paktum idejére még többségi szervezetet sem érvényesítheti, a paktum lejáratán után meg meg hivatalos beneficiumok és bécsi kegyek élvezőjévé silányulna le a győzelmes nopszuverénitál szeme előtt.

De ha ekkép a 67-es egyezség szétmálása után a függetlenségi párt hitele is tönkremenne, ugyan milyen eszménynek

— Egy kis amulett, egy japán amulett. Egy kis Kvan-on.

A tábornok homlokán boru jelentkezett.

— Egy Kvan-on? Ah, ismerem. Tudom. Annak az istennőnek a képmása, akihez valamely kívánsággal csak egyszer szabad fordulni. De azt aztán okvetlenül teljesíti is.

— Ugy van tábornok ur, ugy-e, hogy teljesíti? De én még nem kértem tőle semmit. És sajnos, most már nem is kérhetek. Mert az imént, hogy áthajoltam a hajó korlátján, leszakadt a láncról, melyet itt hordok a nyakamon és beleesett a tengerbe. Most már vége van!

— És a kis asszonyka beletemette arcát finom csipkekendőjébe és újra sirni kezdett.

A férj nem tudta mit csináljon. Szinte kétségbeesve fordult a tábornok felé.

— Hát látott már ilyet, tábornok ur, ezért sirni? ! Akár egy gyerek, aki elvesztette az özsonnáját.

A tábornok csititólág intett a kezével.

— Csak hadd sirjon! Engedje csak, hogy sirjon. A könyvek megnyugtadják a lelket, könnyitenek bánatunkon. És ha a lelkünket szomorúsága érte valami engesztelő megnyugvást adnak a könyveink. Lásza kérem, mikor a nagy Buddha meghalt csak a macskák és a ligyók nem könyeztek.

A fiatal Guarnay címosolyodott.

— Tábornok ur úgy beszél mint egy vi-

volna győzelmes utja előkészítve? Feleljen rá Bécsben Lueger ur vagy minálunk a nemzetközi szocialista apostolság.

Apróságok Kossuth Lajosról.

Írta: Hontaller Lajos.

Kicsiny dolgokat óhajtok elmondani a nagy kormányzóról. Az ő tetteiben gazdag életéhez most nem nyulok. Csak egyes kalászkokat bön-gészek ki a tartalmas élet tengermélyéből. S azt is rendszertelentül. Én a Kossuth Lajos szent neve iránt rajongó szeretetben nőttem fel. Amióta a közélet porondját taposom, az ő neve nekem az, ami volt Izrael népének a tűz-oszlop. Ép ezért az apró, lényegtelennek látszó epizódokat is szükségesnek tartom feljegyezgetni Kossuth Lajosról.

1892 szeptember 6-án voltunk Kossuth vendégei Turinban az „utolsó vacsorán”, — amint a függetlenségi párt küldöttei részére rendezett estebédét nevezni szokták.

Ezen a lakomán szóba került a Kossuth-család eredete. A kormányzó ur jókedvében volt. Elmondá, hogy a Kossuth-család nemes-ségét IV. Béla ujtotta fel. Maga a család a Glád-törzsből, a 108 nemzetség egyikéből származik. Az osztrák és tót historikusok — tette hozzá mosolyogva — sok furcsaságot össze-irtak a Kossuth-családról. Főleg azt is, hogy szláv eredetű. Bizony mind mese az, kérem szívesen, mondá az ő jóságos mosolyával. Az azonban tény, hogy a pénzverést nem én kezdtem elsők a Kossuthok közül. Réges-régen, a negyvenes években Erdy János, a nemzeti muzeum öre figyelmeztetett, hogy Erdélyben régi római pénzt találtak az én névirásmommal: „L. Kossuthius” a régi pénz felirata.

Később, az ötvenes években Londonban, a Britisch muzeumban magam is láttam ily érmet. Érdekelt a dolog. Utána járva megtudtam, hogy Rómában a pénzverési jogot triumvirek gyakorolták. Ezeknek a triumvireknek volt meg az az előjoguk, hogy nevüket reá tehessék a pénzre. E római ősiségnek azonban véget vet IV. Béla király donatios levele, melyből kiténik, hogy elődöm Glád, ősz szittyá származású.

Kevesen tudják azt is, hogy Kossuth Lajos édesanyja hol van eitemetve? Ezt az antik karakterű, nagy jellemű urasszonyt, a mult század ötvenes éveiben az osztrák kormány kiutasította Magyarországból. Elindult leányával, a boldog emlékü Rutkayné Kossuth Lujzával, azzal a szándékkal, hogy áthajóznak Amerikába.

gasztáló lelkész. És úgy beszél a könyekről, mintha... mintha mindennap lesirna egy imádságot. Pedig fogadni mernék, hogy még soha életében sem ejtett könnyet.

A tábornok kissé összeráncolta a homlokát. Elmerengett egy pillanatra, aztán komor hangon mondá:

— Bizony elveszitené a fogadását. Egyszer, egyetlenegyszer életemben nekem is kijutottak a könyek.

A kis asszonyka figyelni kezdett a tábornok szavaira. Kisírt nagy kék szemével csodálkozva nézte a marcona hőst.

A tábornok leült egy kis tábori székre.

— Maga úgy hasonlít valakire, kedves madame Guarnay, de úgy hasonlít valakire, aki miatt csak az én könyeim hullottak...

Megint elmerengett az öreg. A fiatal házaspár csak nézte, nézte a hirneves vitést...

3.

— Asszony van a dologban. Természetes. Hát ki is fakaszt más a férfi szeméibe könyeket mint az asszony? És maga, kedves madame Guarnay úgy emlékeztet reá!

Mintha őt látnám. Ezelőtt... ah igen, már lesz vagy... vagy negyvenöt esztendeje. Fialtal hadnagy voltam egy vidéki kis garnizonban. Ott ismerkedtem meg Annával. A prefet leányával. Fialtal volt és bájos mint egy feslő bimbó. Nagy ártatlan kék szemével sejtelmesen nézett

De csak Brüsszelig jutottak. Ott Kossuth Lajos édesanyja hirtelen meghalt. A brüsszeli rendőrség, — félvén, hogy a lakosság nagy tüntetés, rendez, — s e miatt magára vonja a bécsi kamarilla haragját, — Kossuth Lászlónét nem engedte nappal eltemetni. Ennek dacára a temetésen, mely éjjel, fátyalfénynél ment végbe — egész Brüsszel jelen volt.

*

Kossuth Lajos önálló gondolkodása s független karaktere korán kifejlődött. Konstatálható ez abból, hogy diák-korában, amidőn egy alkalommal professzora, a híres jogtanár Kövy, a tanuló ifjúsággal szemben meggondolatlan és sértő kifejezést használt, Kossuth Lajos rábeszélte tanuló-társait, hogy mindaddig ne menjenek az előadásokra, míg a tanári kar Kövy professzorral szemben elégtételt nem ad nekik.

Amikor a sérelem orvosolva lón, s Kövy professzor újra megkezdte előadásait, ezzel a kifejezéssel fordult a professzorhoz: „Azt pedig ezennel konstatoálom, hogy dominus Kossuthból, — ha meg nem javul, — nagy országháborító lesz.”

Hogy azonban Kövy professzor becsületes, igazságos ember volt, s hogy Kossuth szellemi képességeit korán felismerte, az alábbiakból következtethető:

Kövy Kossuthot és egy Dercsényi nevű társát faggatta vizsga alkalmával. Kérdezgette még abból is, amit abban az évben elő sem adott. A két ifju minden kérdésre a legkitünőbbben felelt. Ekkor Kövy a vizsgáló-bizottsághoz fordulva így szólt:

— Ez a két fiatal ember jobban tudja a törvényt, mint az egész királyi tábla, melyet holmi tudatlan praelátusokból, bánokból, viceispánokból szednek össze anélkül, hogy meg-eksamínálnák; mindkettő stante pede elmehetne persunalisnak.

*

Amikor Kossuth Lajos a közpályára lépett, akkor a bécsi kormány hatalma mindenható volt országszerte. És az egyszerű, névtelen magyar köznemes, — látva az osztrákok nemzet-irtó pusztításait, — látva vetve saját erejét és tehetségeit, ösztönszerűleg indítatva érezte magát arra, hogy a haza védőinek sorába álljon. Kossuth Lajos gyakorlatban akarta megvalósítani azokat az alkotmánybiztosítékokat, melyek régi törvényeinkben le vannak rakva s melyek a haza szabadságát és függetlenségét minden külbefolyástól biztosítják.

„Elöttem állott — írja később az általa szerkesztett Pesti Hirlapban — Magyarhon történetkönyve; én láttam lapjain a sokat hányatott szegény nemzetet, mint marcangolá keb-

a világba, melybe csak most vezették be. A szerelem mystériuma még nem érintette a lelkét.

Megszerettük egymást. En legalább nagyon szerettem. Megesküdünk hogy ez a szerelem örökké össze fog bennünket kapcsolni. Akkoradtam neki szerelmem jeléül egy hindu amulettet, egy kvan-ont. Én meg is tartottam az eskümet. Annát többé nem törültem ki a szivemből. Még akkor sem, mikor... mikor egy-két év mulva a fiatal szegény hadnagyot kitiltották a prefet házából és Anna a másé lett. A másé.

Ne higyjék, hogy ekkor könyeztem volna. Nem! Férfi voltam. Katona voltam. Eltudtam viselni ezt az életbevágó csapást.

A lant eltörtött, de a melódia, az első szerelem melódiája zöngött a lelkemben.

Elmentem a harctérre, messze idegen országokba és nem engedtem szóhoz jutni a fájdalomamat.

És mult az idő... Messze idegenben meg-öszültem, megroggyantam.

Annát nem láttam. Róla hir nem hallottam.

Mikor pár év előtt mint kiérdemült katona hazavetődtem, Aiksz-les-Bainsben töltöttem egy nyarat.

Egy szállóban galambósz asszonnyal találkoztam a nagy olvasó-teremben. Rögtön ráismertem. Anna volt. Ősz matróna.

Valami fiatalos hév fogott el. Odasiettem

lét a viszálykodás; láttam egymással vetélykedő bünt, mely a hon, mint zsákmány fölött kocakázott: láttam gyöngének a törvényt, láttam gyöngének a törvényt, láttam erősnek az erőszakot; szakadás és igazságtalanság; dölyf és gyávaság; külső erőszak és belső árulás váltak fel egymást történetében; nem egyszer közel a feloszláshoz, Isten átka feküdt vállain, s ennyi gyászlevél tenger kötegében egy rózsás lapot alig találtam. S mégis század mult század után:

„Mégfogva bár, de törve nem
Élt nemzet e hazán.

Mi Isten okozta ezt? En a csoda kulcsát abban találok, hogy nem volt multunknak oly szomorú perce, melyben e nemzet valamely eszme iránt nem volt volna képes lelkesülni... Amely nemzet legalább egy eszmét bír, melyért lelkesedésre képes hevülni, azt külső erőszak elnyomhatja, de dicstelenül öngyilkos sorvadásban nem fog meghalni.

Ily eszmének, ilyen lelkesítő rugónak tartotta Kossuth Lajos a haza szabadságának és függetlenségének eszméjét. Kossuth nagy fába vágta a fejszét. Mert midőn ez utján megindult, tudta, hogy a Burg urait ellenségévé teszi. Ezzel ő keveset gondolt!

*

De annál nagyobb szálla lett ő hamarosan a bécsi kamarilla szemében.

Ez év május 4-én lesz hetven esztendeje, amidőn Kossuth Lajost éjjel a hatalom elfogatta. Ötven gránátos indult gróf Thun József kapitány vezérlete alatt ki a budai Svábhegyre, ahova Kossuth üdülni vonult. A katonaságot Ötvös József királyi ügyész kalauzolta. Azt a házat, ahol a nagy kormányzó meghúzódott, a budai polgárság, — Szebeni Antal képviselő-társam kezdeményezésére, — most szándékozik emléktáblával megjelölni. Én még élelken emlékezem arra az alacsony, vöröses kicsiny lakra, mely a Disznófő vendéglőtől balra állott.

A mult század harminc évében kisebb fajta vendéglő volt ez, az „Isten szeméhez” címeve. Itt akart üdülni Kossuth Lajos!

Amint a gránátosok az „Isten szeméhez” értek, megzörgötték az ajtót, mely azonban nem nyílt ki. Kossuth csak akkor nyitott ajtót, midőn Ötvös József királyi fiscus megnevezte magát a tudára adta, hogy parancsa van elfogni. Ekkor szó nélkül rágyújtott elváhatlan pipájára, s a tiszttel és egy őrmesterrel beült a hegy alatt várakozó kocsiába. A kocsi, a budai várszem bécsi kapujának szomszédságában levő kaszárnyába hajtott.

Itt Kossuthot ugyanazon zárkák egyikébe

csukták, melyekben a vértanu Martinovics apát és társai voltak 1794-ben fogva.

*

Ugyanazon időben, midőn Kossuthot elfogták, fürdő-utcai lakását is megmotozta a hatóság. Levelezéseit lefoglalta; mintegy 50 darabra menő tajtékpipáját pedig mint bűnlejt magával vitte. A foglalt levelezés évtizedek mulva kezeim közé jutott. Ezek egy nagy részét a kormányzó ur parancsára megsemmisítettem. A pipák történetével később foglakozom.

Kossuthal fogságában kezdetben igen szigoruan bántak. Első évben még a porkoláb is csak a felügyelő tiszt jelenlétében mehetett be börtönébe. Ügyvédjén, Benyovszky Péteren kívül más nem látogathatta.

Hogy mily szigoruan ragaszkodott Sebes őparancsnok a kapott rendelethez, kitünik az alábbi epizodból, melyet a kormányzó urtól hallottam Turinban:

„Amikor engem az Isten szeménél a budai hegyek közt elfogtak, s a várba vittek, pipa volt a számban, mert nem tiltották el a dohányszálat. Szívtem is teljes zavartalanul, amíg egyszer eszembe nem jutott, hogy szívart hozassak. Sebesnek hívták a parancsnokot. Adtam neki egy ezüst huszást, s kértem, hozasson szívart.

Sebes reám nézett, visszaadta a huszást, s nagy, fontoskodó fejcsóválással mondá:

— Hja! uram az nem lehet!

— Miért nem? kérdém.

— Tetszik tudni azt, hogy én katonameger vagyok. Nekem a rendelethez kell magamat tartanom. Az ur dohányszálat, de nem szivarozhat.

Ritkán jöttem életembe méregbe kicsiny okok miatt, de ez alkalommal nagyon dühös ettem. Megmagyaráztam Sebesnek töviről-hegyire, hogyha édes anyámtól küldenek szívart, vagy én egy bizonyos meghatározott helyről akarok hozatni, ám azt megtilthatja; ahhoz van joga. De már ahhoz nincs joga, hogy ha én arra kérem, hozasson ő nekem szívart, s vetesse azt tetszése szerint bármely boltban, ezt a kérésemet igazán nincs joga megtagadni. A parancsnokot azonban lehetetlen volt kapacitálni.

— No hát nem adnak szívart? kérdém. Nem! Nesztek hát ez is! és ezzel falhoz vágtam a pipát is. Ha nem adtok szívart, dohányszálat sem fogok.

*

A pozsonyi országgyűlés 1848. március 15-én küldöttséget menesztett Bécsbe. A küldöttséget a bécsiek nagy lelkesedéssel fogadták.

Mielőtt a magyar küldöttek hajója Bécsbe

érkezett volna, a Jagerzeile felől csinos uri hintó robogott a Pozsonyból érkező gőzhajók kikötője felé. A hintóban két férfi ült, s ezek egyikke élelken tudakozódott egy ott ácsorgó magyar öltözetű ifjutól, — Görgey Istvántól, vajjon ismeri-e Kossuth Lajost?

Amint a kocsi végtelen sora lassu lépésben közeledett, Görgey István megmutatta a kíváncsi bécsi urnak Kossuthot. Erre a bécsi ur megállítá Kossuth nyitott hintáját, kalaplevéve közeledett hozzá; bemutatá magát s lelkes szónoklattal üdvözlé őt, mint a népszabadság hőst.

Ez a bécsi ur, ez a vehemens, lelkes szónok Bach Sándor volt, a későbbi átkos emlékü osztrák miniszter.

A legnagyobb baj, vész, kavarodás bizonyítja be, mily lelki erővel bír Kossuth Lajos. 1848. augusztusában ugyanis a magyar nemzet arra ébredt, hogy a bécsi kamarilla megelégette a magyar alkotmányos pünkösdi királyságot s ugy a márciusi eseményeket, mint az áprilisi törvényeket vissza akarja vonni.

Ekkor, a nagy ijedelem, az általános chaos idejében tűnt ki, mennyivel kimagaslott Kossuth Lajos kortársai közül, mennyivel nagyobb volt valamennyinél.

Beigazolt történeti tény ugyanis, hogy Kossuth sohasem állott utjába azoknak a békekíséleteknek, melyeket Batthyány, Deák, Eötvös és a többiek hasztalan erőltettek Bécsben.

Kossuth azonban kezdettől fogva nem bizott a békülés sikerében. Ép ezért lázas tevékenységgel serkentette nemzetünket a végzetes élet-halál küzdelemre.

Kossuth előre látta mindazt, ami bekövetkezik. Mintha belátott volna a jövendőbe. Ezért is pénzt teremtett semmiből; és a legnagyobb erélylyel fogott hozzá a honvédség szervezéséhez.

Az elért eredményekért, a sikerekért az övé a felelősség ép ugy, mint a dicsőség. Mert Kossuth Lajos már akkor a magyar nemzet erkölcsi éretének megtestesülése, s a magyar nép választott vezére volt.

„Debrecenben egy perccel sem hagytott tétlenül elrepülni, — írja róla egyik ellensége, Szilágyi Sándor. Toborzott, alakítá a zászlóaljkat s küldözé a vezéreknek. A nép rögeszméjévé tette, hogy a „haza veszélyben van.” S mikor a haza veszélyben van, mikor maradt a magyar hátra? Emberg volt! Löport gyártott, puskákat csempészett be, kémei mindenről értesíték; ágyukat öntetett „ne bántsd a magyart” felirással. Táborból táborba járt; a csüggedőket mindenütt biztatá, a versengőket kiegyenlité. Ma itt volt, holnap ott, de mindenütt ott,

hozzá. Nem ismert reám. Mint ahogy Lili nem ismert rá Plinchartra. Mikor azonban bemutatkoztam: szép, fehér arca egészen elpirult, mint hogyha a fehér lilium kelyhébe piros bort öntenek.

Megijedtt tőlem. Pedig már akkor több mint negyven év folyt le az ő árulása után.

Izgatottságom, lelkem hevülete jól esett neki. Mert én az őszhaju nagymamában is azt a feslő bimbót láttam, amilyen leánykorában volt. Egy cseppet sem ábrándított ki, hogy ilyennek találtam. Hiszen, istenem, én sem voltam többé az a fiatal, tüzesvérű hadnagy. Egy vén rokkant generális lett belőlem. Igaz, hogy az egész életemre ráborult az ő árulásának sötét árnyéka. De ahogy most magam előtt láttam... azt a szépséges, szelid matronát megbocsájtottam neki. Esküszöm, hogy megbocsájtottam neki egy egész élet sivárságát.

Félve tekintett reám és mikor a multról akartam neki szólani, elfordította fejét — egy fiatal leány bájával — és tiltakozó mozdulatot tett a kezével.

— Ne beszéljünk arról... kérem, ne beszéljen arról...

Pedig olyan jól esett volna tőle egy mentegető, egy kimagyarázó szót hallanom.

De ő hallani sem akart a multról.

Diner után egy játszma piquéhez ültünk és én nem egyszer kölesön adtam neki a

szemüvegemet, ha a magáét a szobájában felejtette. Nagyon különös és nagyon megható volt. Anna az öreg generális szemüvegével...

Egyszer aztán a szállóban a vendégek valami mulatságot rendeztek. Nem vonhattuk ki magunkat. Sőt a táncban is részt vettünk. És eszembe jutott, hogy negyvenöt évvel ezelőtt a prefektura bálján, a második négyes alatt vallottam be neki szerelmemet.

És egyszerre csak valami erős dac vett rajtam erőt. Valami lázadást éreztem a lelkemben.

Szinte indulatos, szilaj hangon — kezeit hevesen szoritva — mondám a galambösz asszonynak:

— Emlékszik?... Ezelőt negyven évvel...

Ő megint tiltakozni akart.

De most már nem tágitottam.

— Ah, asszonyom, ön még mindig tartozik nekem a fölvilágosítással. Egy egész élet boldogtalansága fordul ön felé sötét váddal... Hiába, hiába akar kibujni a magyarázat alól. Egyszer mégis csak tudnom kell, miért tette tönkre az életemet...

Remegve suttagó:

— De tábornok ur!...

Én izgatottan folytattam:

— Ime már több mint három hete, hogy együtt vagyunk. Ön megtiltotta nekem, hogy a multról beszéljek. De én nem állom tovább.

Ne értsen félre. Nem akarok szemrehányásokat tenni. Nem akarom Öntől számon kérni egy hosszú élet ridegségét. Hiszen most már ugyis késő volna! De annyit csak elvárhatok Öntől, hogy nekem fölvilágosítást adjon, hogy kegyetlenségét kimagyarázza.

— De kérem, de kérem, tábornok ur...

— Most már nem fog elhallgattatni asszonyom. Tudnom kell, tudni akarom — és ehhez a követeléshez jogom van — hogy miért taszított el magától? miért tett földönfutóvá? miért lett hűtelen a szerelmünkhöz?

Hogy küzködött, hogy szenvedett, hogy habozott, amíg a választ megadta?

Már akkor egy kis fölűkében ültünk egy pálma levelei alatt. Szemben ült velem egy nagy zsöllében. Az arca halvány volt és egészen feldúlt.

Lassu, habozó hangiejtéssel mondá a gyilkos szavakat:

— Nem lettem hűtelen... mert... mert... én sohasem szerettem Önt.

Egyszerre omlott össze velem a világ. Szédület fogott el és ott a nő előtt, aki egész életemet boldogtalanná tette, a szék támlájára borultam és — zokogni kezdtem.

Igen, sirtam, sirattam egy élet romjain, egy csalódott élet illúzióinak összeomlását

hol baj volt, s mindenütt mint olyan, ki a bajokat enyhíté."

Ezekben a zivatáros napokban Kossuth Lajos állandóan a táborban volt. Közvetlen a bicskei csata előtti éjjelt Jászberényben töltötte. Vele voltak akkor Görgey, Damjanich, Bayer, gróf Andrassy Gyula, Voranyecky és még számosan. Másnap reggel tovább ment Kátára, ahol Batta Sámuel vendége volt. Megemlítem, hogy gróf Andrassy Gyula, ugyancsak Jászberényből indult el Konstantinápolyba, mint a magyar kormány követe. Kossuth a jászberényi megyeháza előtt bucsuzott el Andrassy Gyulától, s még élénken beszélgettek, amidőn Andrassy könnyű fogata előrobogott, oly közel hajtván Andrassyhoz, hogy majdnem elütötte. Kossuth e szavakkal vonta félre Andrassyt:

— Vedd el a lábadat Gyula, mert rámegegy a kerék!

Kossuth, mint említém, Jászberényből Kátára, majd Gödöllőre, onnan pedig április 13-án Debrecenbe tért vissza. Még aznap titkos értekezletre hívta össze a képviselőket, kikkel tudatta, hogy másnap indítványozni fogja, a Lothringen-Habsburgház detranisatióját.

Ezt a nevezetes gyűlést a nagy református templomban tartották meg. Hatalmas, impozáns lefolyása volt annak a gyűlésnek. A függetlenségi nyilatkozat kikiáltásának egy szem és fültanuja beszél, hogy az a jelenet a debreceni református templom díszetlen falai között a legnagyobbban egyike volt egész szabadságharcunkban. Kossuth ékesszólása sohasem bírt villanyozóbb erővel, mint mikor a Lothringen-Habsburg-dinastia trónvesztését tollba mondta; lángoló hazaszeretete nyugodt ékesszólásában tündökölt. A bucsuzató szavak zuhatag gyanánt dörögtek ajkairól. Amikor pedig a nemzet századokon át tartott szenvedéseiről, elnyomásáról, áldozatairól beszélt, s a népnek szemé elé tárta óvásképen a mult emlékeit; a jelen voltak vére forrongott; és az izgalom lázától reszketett minden ember, mert mindenki érezte, hogy csak a jelen öröme és a szabadulás érzése kárpótolhat a mult szenvedéseiről.

Az elragadtatás kiáltása hangzott fel a tömegből és hatalmas áradattá növe zúgott végig az utcákat elálló sokaságon. Csoda-e, ha indítványát egyhangulag s változatlanul fogadták el!

Árulók mindig voltak, vannak és lesznek! Nemzetünk történetében vörös fonálként vonul fel az Ocskay brigadérosok hosszu sorozata. Az április 14-iki függetlenségi nyilatkozat kikiáltása után a debreceni békepárt merényletet

Anna tehát nem szeretett sohasem! Nem szeretett sohasem!

A tábornok itt elhalgatott és hosszu néma szünet után, kissé kemény hangon mondá:

— Lássák kérem, ezek voltak az én egyetlen keserves könyeim. Az öreg Chamie tábornok is hullajtott könyeket.

4.

A fiatal asszonyka most felpattant.

— Pedig ő szerette önt tábornok ur, az én nagyanyám szerette önt!

Amulva nézett reá a tábornok:

— Mit beszél ön, asszonyom?

— Az az ősz matróna, Marmelin Anna, a prefet leánya az én szegény nagymamám volt. Azt a Kvan-ont, mely az imént a tengerbe esett, tőle kaptam erekiye gyanánt, és az ő naplójából tudom, hogy szerette önt. Kegyes áltatásból mondta önnek akkor, élete alkonyán azokat a kegyetlen szavakat, mert meg akarta önt nyugtatni, de naplójában megírta, hogy csak önt szerette, csak önt szerette...

A tábornok megrendülve nézett a fosforeszkáló tengerre és halk hangon ismételte:

— Ő szeretett, tehát mégis ő szeretett...

tervezett Kossuth Lajos ellen. Ez a merénylet embriójában befagyott.

A debreceni békepárt vezéregyéniségeinek biztatására s azok tudtával ugyanis Klapka György és báró Stein Miksa ezredes, aki Kossuth katonai irodájának volt a főnöke, a Debrecenben levő Zanini zászlóalj és egy huszár pótzászad segítségével el akarták Kossuth Lajost fogni és ismeretlen helyre szállítani. Ez az ismeretlen hely némelyek szerint a török határ lett volna. A beavatottak azonban Olmützöt említték. A katonai előkészületek a merényletre már meg voltak telve, de a békepárti urakat, midőn Stein Miksa értesítette őket, hogy: „most már tenni kell!” kiverte a hideg veríték, fejüket elvesztették; bátorságuk sétálni ment s a gaz dolog abba maradt.

Báró Stein Miksa ezredest azonban pár nap mulva Debreczenből áthelyezték Erdélybe, a Dévát ostromló sereghez.

Amidőn Kossuth és kísérete Kutahiat elhagyta, a Mississippi nevű amerikai fregatte szállította a száműzötteket Anglia felé. Marseilleben Kossuth partra akart szállni s Franciaországban keresztül a szárazföldön óhajtott tovább utazni. Bonaparte Lajos, a köztársaság elnöke azonban megtiltotta Kossuthnak, hogy lábát francia földre tegye. Ezt tehette, mert a hatalom kezében volt.

De a nép lelkesedését, a néplélek megnyilatkozását Bonaparte rendelete nem volt képes elfojtani. Az általános lelkesedés jellemzősére feljegyezték az akkori lapok, hogy egy marseillei varga beugrott a tengerbe, s a mintegy mértföldnyi távolságban horgonyzó hajóhoz uszott, csakhogy Kossuth Lajost láthassa.

Amidőn a didergő emberre az amerikai tiszték ruhát adtak s bemutatták Kossuthnak, a francia megragadta Kossuth kezét, s hosszasan csökölgatta. Azután elragadtatásában e szavakra fakadt: „No most már kész vagyok meghalni!”

Tudja mindenki, hogy a hatvanhetes kiegészítést helytelenítette. Deák Ferenczhez intézett levele közismert. Kevésbé ismert az a levél, melyben a jászladányiaknak köszöni meg 1867-ben képviselővé történt megválasztását.

Ebben az emelkedett hangon írt levelében tudatja, hogyha számkivetésben kell is meghalnia, ő azért zászlaját el nem hagyja.

A levél legremekebb része a következő néhány sor:

„Csak még annyit adok a fejezethez, hogy én tagja, s az országgyűlés előtt szövívoje voltam azon független felelős miniszteriumnak, mely a bécsi udvarnak határozottan kijelentette, hogy az összes nemzetet változatlanul el van tőkélve az ország ezen jogaiból, önállóságából, függetlenségéből egy hajszálnyit sem engedni. És a nemzet megmutatta 1848—49-ben, hogy e nyilatkozattal a nemzet akaratának valánk tolmácsai. Én elvemmel e téren állok!

Nekem hazám függetlensége polgári hitvallásom istensége! Az isten nem halt meg, bárha oltára körül a hivek meggyérültek is. Az ámitásnak köde szétfoszlik, a családásokból kiábrándulnak. És a hivek sorai újból megtömörülnek az oltár körül.”

Késő öreg korában rendszerint keserűség fogta el, ha a „politika“ szót emlékébe idézték. Hogy mi a politika? azt egy alkalommal, midőn a szent öregnél Turinban voltam, a következőleg határozta meg. Régen történt! Ma már nem emlékezem, hogy fordult a szó, társalgás közben a politikára. Amint azonban a kormányzó ur a „politika“ szót meghallotta, egy rövid percre megvillant szemében a régi, ellentállhatatlan tűz s megcsendült hatalmas hangja:

— Bizony, kérem szivesen; — mond jobbajával, nagyot ütve az asztalán fekvő vastag könyre, — hálátlan dolog az a politizálás! Az ember gondolkodik, tervez, fáradozik, reméll és mások határoznak!

Mosolyogva beszélte el más alkalommal, hogy baracconei lakának erkélyéről mily bájos kilátás volt a hófödte Alpesekre. Elragadtatással szemlélte azt a kilátást minden látogatója — az egy Duka Tivadart kivéve.

Amikor ugyanis, — mondá Kossuth, — Duka Tivadar visszatért Indiából, ahol, mint orvos szolgált az angol seregben, hát megláto-

gatott. Kivitem az erkélyre s kérdém, hogy tetszik a kilátás?

— Már uram, viszonzá egész egykedvűten Duka Tivadar, — ez a látvány engem sem meg nem lep, sem meg nem hat, mert én tizenhét esztendeig laktam Indiában s ott sokkal nagyobb hegyeket láttam, mint Alpések.

Oly nyugalommal, Kossuth minden bajt, but, szerencsétle séget és sorscsapást, akárcsak a legfanatikusabb török. Egy dolog azonban kihozta sodrából. Amikor hírt vette annak, hogy a honosítási törvényt szentesítették s ő hontalan.

Remegő kezekkel bontotta fel a budapesti lapokat s midőn elolvasta, ami történt — szemé könnybe lábadt s hosszu ideig busan, szótlanul ült asztalánál. Majd hirtelen felugrott s lázasan járt fel s alá szobájában, amíg hű barátja, elválhatlan Mikes Kelemenje, boldogult lhász ezredes be nem toppant ebédlőjébe.

Ekkor a legnagyobb magyar polgár reáborult a hű barát kebelére s remegő hangon mondá:

— No öreg bajtárs, most már csakugyan földönfutók vagyunk! Ez sok! Tudtam, hogy rossz, nagyon rossz emberek, de ezt már még sem érdemeltem tőlük.

Egyik turini tartózkodásom alkalmával következőleg csevegte el a kormányzó ur dohányzásának történetét:

— Hetvennégy esztendeje dohányzom, 16 éves voltam, midőn édes atyám a vakációra hazavit. A kocsin elővettem pipámat s kérdém: Édes apám, szabad-e rágyujtanom?

— Hát te már pipázol? — kérdé apám.

— Igen.

— Hát akkor gyujts rá.

És én szívom azóta. Voltairet az írja valahol, hogy a dohányzás méreg, — folytató csendes mosolyával. Ha ez igaz is, hát nagyon lassan ható méreg.

Azonban az én pipázásomnak megvan a maga története. Az 1832—36-iki országgyűlésen „divatba jöttem.“ Tetszik tudni, mindennek divatba kell jönni. Ugy voltam én akkor!

Én is divatba jöttem. Minden országgyűlési követ csináltatott nekem egy tajtékpipát, melyre rá volt vésvé a neve: Deák Ferenc Kossuth Lajosnak; Bezeredy István Kossuth Lajosnak és így az összes megyék követi.

Hát kérem, mikor az osztrák kormány engem kosztjára fogott, az alatt elkallódott minden pipám. Amikor kijöttem, nem találtam lakásomon egyet sem. Pedig tessék elhinni, az igazán szép kollekció volt.

Amikor a fogságban nem adtak szivart, pipámat a falhoz vágtam s nem dohányoztam két és fél esztendeig. Mikor azután Ausztria megunt fogvatartani s kieresztett és én hazamentem az én édes jó anyámhoz, első szavam ez volt: Az isten áldjon meg, adjatok egy szivart. Azóta sohasem hagytam abba.

Ez az én dohányzásom története.

És dohányzott haláláig. Még a halálos ágyn is szivta rövid, vastagra csavart, saját készítette szivarkáit. Ezekből elszitt napjában néhány tucatot.

Turini zárkóztól életéről egy alkalommal következőket mesélte:

— Közönyössé lettem lassanként minden iránt. Itt élek egyedül ebben a nagy városban s nem érintkezem senkivel. A multkor egyszer sétáltam. A színház felé mentem, gondoltam bemegyek. Bementem! Alig voltam képes egy negyed óráig bent lenni. Mintha ostorral vágta volna rajtam végig, úgy rohantam ki. Mi ennek az oka? Elszoktam teljesen a zajtól.

De más bajom is van. Kezdenek szemeim gyengülni. És nem látok velük egyformán. Nemrégiben megvizsgáltattam egy szemorvossal. Kértem, írja fel az üveg számát, majd meglozatom Párisból Chwalieritől.

Az orvos azt válaszolta, lehet itt is kapni, de más baja is van szememnek: Hályog kezd rajta képződni; de nincs okom tőle tartani, mert még igen kezdetleges s csak lassan fejlődik. Én szemébe nevettem a doktornak.

— Hát azt hiszi az ur, lesz annak a hályognak ideje az én szememen kifejlődni? Mit

gondol az ur, hány éves vagyok? körülbelül hatvan: esztendőre becsült.

Mikor éveim számát megmondtam neki, összecsapta kezeit, s azt tanácsolta, ne írjak és olvassak sokat, különösen lámpásnál. De hát kérem szívesen, nekem kötelezettségeim vannak.

Régebben, — folytatá — gyönyörködtem a természettudományokban is, mert nagyon sok csapás ért engem egy hosszú életen át. Elvesztettem egyetlen leányomat, eltemettem imádtott nőmet.

Chataudbriand azt mondja valahol: „Aki fájdalomra feledést keres, legjobban megtalálja a természet ölén.” Hát én is foglalkoztam a természettudományokkal. A legkisebb porszemtől, mely csizmámra tapadt, az égi testig minden érdekelt.

Nem is tetszik képzelni, mily érdekes az a porszem! Egy botanikus tanított engem arra, s igaza volt. Kérem, mily gyönyörű a porszem megvizsgálási nagyító üveggel, ha előbb minden idegen anyagot lemostunk, leáztatunk róla.

Hát még az égitestek titkaiba behatolni! Ma csak a körvonalait látom. Mindenben egy nagy ürt. Az utcán vagy mezőn, ha egy növényt vagy kavicsot látok, tudom, hogy régi ismerősöm, de már a nevét nem tudom. Fogy az emlékező tehetségem is.

Ebben tulozott! Emlékező tehetségét s szellemi ruganyosságát Kossuth Lajos megtartotta élete utolsó pillanatáig.

Az utolsó vacsorával végzem: 1892. szeptember 16-án volt az. A mai vezető politikusok közül jelen voltak: Thaly Kálmán, Justh Gyula, Tóth János, mint a párt küldöttei, s az ünnepelet fia: Ferenc. Az alkalommal adta meg utolsó politikai utasítását a függetlenségi pártnak, körülbelül a következőkben: „Mondják önök ezt: A mi pártunk célja az, hogy Magyarország független, önálló állam legyen. Öszintén megakarjuk próbálni, hogy a 48-iki alapon kivihető-e? Es erre nyújtsion nekünk kezet a fejedelem.

Ennyit bátran mondhatnak, de ne hangoztassák folyton a hyperloyalitást. A függetlenség a cél, s a kérdés, hogy az örökségül hagyott dinasztiaival fehérséges-e? Ep ugy nem kell emlegetni a forradalmat, de meg sem kell tagadni előre.”

A függetlenségi pártnak adott eme végső tanácsai méltók ahoz az ősz patriarkához, kit elvűsége több, mint hatvan éven keresztül Magyarország vezérévé, mártírjává és Messiásává lett. Es nagyon igaza volt, midőn ugyanez alkalommal azt mondá: „A függetlenségi eszme magától fel fog támadni. Igen! ha pedig nem lehet, esküszöm Istenemre eszmém halálom után feltámadnak!”

Evolució!

Irtá: Dr. Bokor József.

Párisban egy bizottság azon fáradozik, hogy a bel- és külföldi akadémiák tagjait, továbbá az egyetemek tanárait megnyerje valamely nemzetközi segédnyelv elfogadásának. Afféle volapük, vagy esperantó nyelvről van szó, melyet mindenki saját anyanyelve mellett abban az esetben használna, midőn magát más nemzetbeli embertársával megértetni nem tudja.

Hogy melyik legyen ez a segédnyelv, azt állapítsák meg szavazástöbbséggel a különféle akadémiák, melyekben előbb természetesen többségre jutna az ilyen segédnyelvet pártolótagok száma.

Párisban 1901-ben, mikor ott az akadémiák nemzetközi egyesülése első ülését tartotta, a nemzetközi segédnyelv bizottsága a francia akadémia huszonöt tagját nyerte meg az ügynek. Azóta az aláírók száma szaporodott, mind az akadémiák, mind az egyetemek köréből.

A bizottság azon az alapon fordult a két művelt világrész akadémiáihoz és egyetemeihez, hogy mentül több tagot szerezzen a segédnyelv ügyének. Mondják, hogy az aláírók száma eddig 1060-ra rug. A magyar tudományos akadémia tagjai közül Apáthy, Fabinyi, Pasteiner, Stein, a kolozsvári egyetem részéről pedig nyolc tanár irta volna már alá a kívánt nyilatkozatot.

Ez a nyilatkozat a következő feltételeket fog-

lalja magában: a választandó nemzetközi segédnyelvek alkalmasnak kell lenni a társadalmi érintkezésben, továbbá filozófiai, tudományos és kereskedelmi ügyekben való használatra; 2. könnyen megtanulhassa mindaz, aki elemi iskolát végzett, különösen pedig azok, akiknek európai műveltségök van; 3. hogy ne élő nyelv legyen.

Ez utóbbi követelményt azért foglalta a bizottság programjába, mert a nemzeti féltékenykedésnek eleve utját akarta vágni. Francia létére kész volt lemondani arról, hogy a különféle akadémiák esetleg éppen a francia nyelvre adják szavazatukat, jól tudván, hogy abban a percben, amelyben a többség a francia nyelv mellett nyilatkoznék, a másik két legnagyobb s legműveltebb nemzet, az angol és a német azonnal hátat fordítana a bizottságnak és nyelvének s így fáradsága kárba veszett volna. Ezért zárták ki a franciát, de természetesen kizárták vele együtt az angolt és németet is a választható nyelvek sorából. Arra meg gondolni sem lehetett, hogy valamelyik más élőnyelvet tegyék meg az anyanyelv segédének.

Ha pedig nem élőnyelvet választanak a nemzetközi érintkezés eszközekül, akkor csak kettő közt lehetett a választás, a közt, hogy a kihalt latin nyelv galvanizáltassék erre a célra, és a közt, hogy valamelyik mesterségesen csinált nyelv fogadtassék el. Csak az új korban mintegy ötvenöt ilyen csinált nyelvről tudnak az irástudók, melyek közt mégis legelterjedtebb a volapük, az esperantó és a pasilingua.

A bizottság ez utóbbi választás felé hajlik s éppen azt kérdi az aláíró akadémikusoktól és egyetemi tanárokról, hogy a három csinálmány közül melyiket fogadják el a nemzetközi értekezésben a nemzeti nyelv használata mellett.

A latin nyelvről a bizottság tagjai azért mondtak le, mert történt már vele ilyen kísérlet, anélkül hogy eredményre vezetett volna. Az egész humanizmus, sőt a reformáció korának tudvalevőleg a latin nyelv volt a dédelgetett nyelve. Magyarországnak pedig szinte a mult század közepéig, mikor már minden más nemzet napirendre tért föltötte, ugy hogy csak a legkritkább esetben használhatták a nemzetközi érintkezésben, legtöbbször itthon, az országgyűlésben, a nemesi és papi kuriában, sőt a restaurációra összegyűlt bocskoros nemesek a pártkérdésekben.

Persze, hogy ez a nyelv szakasztott mása volt nem Ciceroének, hanem a Jókai adomája nyelvének. A debreceni diáknak a dárdása hozta a civától az ebédet fázékban s keletkezett köztük a következő szóváltás:

Quid tulisti? (Mit hoztál.)

Brassicam. (Káposztát.)

Est ne sus intus? (Van benne disznóhús.)

Minime gentium. (Parányi.)

Tundas ad eperfam! (Vágd az eperfához.)

Előre látható volt ugyanis, ha újra erőltetni találják a latin nyelvet, nem lesz jobb vége, mint a minap (ezelőtt 70 esztendővel) volt. Ezért pedig nem érdemes egy kis országnak fáradozni: Egészen más volna, ha a klasszikusok nyelvét sikerülne még egyszer elevenné tenni, mint sikerült a humanizmus idejében, a műveltek szűk körében. Ma azonban nem szűk körben való használatra tanulják az idegen nyelvet, hanem a legszélesebb körben való használatra. A párisi bizottság tagjai bizonyára így gondolták. A folyton vasutazó, üzleti érdekekben járó turisták és kereskedelmi utazók vették legtöbb hasznát. De hát érdemes volna nekik Horatius nehéz nyelvét megtanulni? Most nyolc évig tanulják bár, még sincs látszatja. Egy szóval a latin felelevenítéséről le kellett mondani. Maradjon a latin nekünk, akik nem parádénak, nem is kenyérkeresetnek tanultuk, mint a mai latin professzorok.

Egy szóval nincs más választás: Vagy maradnak annál, hogy mindenki az anyanyelvet beszélje, vagy az élőnyelvek közül még annyit, amennyit társalgás útján, jobbára a gyermekkorban elsajátított, (mert nincs annál könnyebb, mint nyelvet tanulni család körében vagy idegenek között), vagy végül a volapükök valamelyikére fanyalodni. Ezt cselekedte meg a párisi bizottság az esperantóval.

Az már aztán csoda, menyi szépséget rárak- tak erre a mesterséges nyelvre. „Csodálatos hajlékonyságával alkalmasabb, mint bármely más élő nyelv arra, hogy minden nemzeti és egyéni stílust hiven visszaadjon, mit azonnal elismerhetni a jó esperantó-fordításokon, mihelyt az eredeti mű stílusát ismerjük. Az esperantó-fordításból biztosabban következtethetünk az eredeti mű stílusára, mint akármelyik élő nyelvre történt fordításból. Az esperantó a legjobb uton van, hogy a világirodalmat egyesítse magában. Már le van fordítva Iliasz és Hamlet, Leibniz monadológiája stb. Ezek az esperantó-fordítások az eredeti művek hü fotografiáinak tekinthetők, minőket semmiféle élő nyelven csinálni nem lehet.”

Goldziher Ignác pedig mindezt nem hiszi. Jelen volt tudniillik 1904-ben Londonban az akadémiai nemzetközi gyűlésén, melyen a világnyelv ügyét szóba hozták s az ő megjegyzésére, hogy „ennek a kérdésnek semmi köze a tudományhoz”, a dolgot elejtették, illetőleg a javaslatot az elnök visszavonta.

Tetszik látni, hogy a volapük- és esperantó-veszedelem már kapuink előtt jelentkezik. Hagyján. Mindaddig, amíg csak az akadémiák török rajta, jobb foglalatosság híján a fejüket, senkinek a passzióját megzavarni nincs szándékunkban. De ha az akadémiából majd az egyetemre csap át ez a multság s valamelyik filológusnak eszébe talál jutni, hogy az esperantót kötelezővé is lehetne tenni és pedig — mint ez rendesen történni szokott — a középiskolában, eunek a lehetőségé egy-magában csatasorba állit minket, minden ilyen kísérlet ellen. Mert kérem a filológusok nagy étűek. Nem mintha magok tudnák azt a nyelvet, amit a középiskolában tanítanak, hanem mert a nyelvtanítás végére mehetetlen időig kenyeret ad s a tollfosztásnál könnyebb foglalatosságot biztosít. Könnyen megeshetik, ha ma nem, hát néhány év mulva, mikor a pesti egyetem tanárai is, mint már a kolozsváriak tették az esperantóval, hogy indítványozni fogják tanítását a gimnasiumokon. „Tu ne cede malis, sed contra audentior ito!” ez legyen a jelszavunk Vergiliussal, mindn ilyen merénylet ellen.

A dolog érdemire pedig az a megjegyzésünk van, hogy ha az esperantó csakugyan helyettesíthetné a nemzeti nyelveket a nemzetközi érintkezésben, akkor nemsokára meg is szűnnék ezeknek a kulturális tökély magas fokán álló nyelvek s irodalmak tanulásának vágya. Még fél, vagy egész század után pedig a nemzeti nyelvek helyébe az a sablón lép, melytől kiaszik minden frissesség a nyelvből, a költészetből, az irodalomból; velők megszűnik a faji érzélem melegsége, hogy helyet adjon nemzetnélküli nyelv és észjárás szívósságának.

A Piklerek és Jakabok valamelyike majd megírja az Ember tragédiája poszthistorikus folytatását s ebben Ádámot és Évát fokról-fokra alább szállítja egy kis utcai korcsma gőzkörébe, hol Éva feminista hóbortokat beszél s közben a konyhaszorgáló dolgát végzi, Ádám pedig, a csapos legény, már távolból büzlük a foghagyma és denaturált spiritusz dögleletes lehelletétől.

Evolució! evolucion! evolucion!

A pangermanizmus keleti útja.

Irtá: Dr. Nagyiványi Pekete Gyula.

A germanizmus terjeszkedési ösztönénél fogva hol erőszakkal, majd pedig békés természetű, de annál veszedelmesebb eszközökkel ösidők óta küzd határai kiterjesztése szempontjából. Kezdetben százados harcot vívott a romanizmus ellen, mert ez állott útjában. De már az 5-ik század óta Kelet felé vette útját, feladataul tűzve a pogány népek szellemi átgyurását, ami keresztény hitre való átérésük és elnémetesedésükben állott.

Ha mi magyarok kellő időben a keresztény vallást be nem fogadtuk volna, s ha hatalmas egységes államrendszert nem szerveztünk volna, ma már hire sem lenne a magyar civilizációnak. Mindazonáltal a csendes, észrevétlen germán befurakodástól nem lettünk mentek. A pangermanizmus egyik kedvenc és hatásos eszköze a „termé-

keny német hercegnők" házassága oly fejedelmi családokkal volt, hol bő alkalom nyílt az udvarok és különösen a nemesség germanizálására. A XII-ik század óta, miután a keresztes hadjáratok erre módot nyitottak, a kimeríthetetlen germán faj rajnai vidékéről utnak indultak a telepések, kiknek segítségével a germán terjeszkedés fontos tért hódított. Nálunk rengeteg tömege a német iparosoknak ellepte városainkat, Pest valóságos német város lett; Erdély déli részén pedig százsok telepedtek le, akik ma is idegeneknek tartják magukat e hazában, igazi tekintélyül csakis a nagynémet eszme apostolait tisztelve. Miután pedig a XIV-ik században Magyarországon, Lengyelországon és Csehországon a nemzeti dinasztiai megszüntetés, a különböző német fejedelmek ez országokra vetették hálójukat s nálunk 1526-ban a Habsburgok nyervén el a trónt, nyomban bekövetkezett a germanizáció, melynek processzusát ma sem fejezték be s éppen ifjainknak erőszakos germanizálása ellen élet-halálharcot kell még továbbra is vívniuk. A XIX-ik században az egész Közép-Európa a germanizmus körébe került s ma az a nemzeti feladata, hogy azon rengeteg területet politikai, gazdasági, kereskedelmi és pénzügyi szempontból szoros kapcsolatban egyesítse. A XVIII-ik század óta a pángermanizmus eredeti határain már tulment. Oroszország déli részén a Kaukázusig német telepeket alapított s a német ipar és kereskedelem egész Oroszországban uralkodik. Ezentul pedig a „*Drang nach Osten*“ nemcsak a Balkán, de Kis-Ázsia felé is irányítja a német inváziót, mely végül azon területeknek a középeurópai rendszerhez való csatlakozását eredményezheti. Egyébiránt a germán terjeszkedésnek hatása ma már végtelen, hiszen *világpolitikája* az egész világot átöleli.

És a mai germán „*Weltpolitik*“ ugyanazon fegyverekkel küzd, mint amilyeneket tizenkét század alatt alkalmazott, tudván a változott viszonyokhoz képest megfelelően eljárni. Most is kettős módszerét alkalmazza, hol nem talál ellenállásra — *kolonizál*; hol pedig erős nemzeti öntudattal találkozik, behatol és dekomporál, mint azt nálunk, Lengyelországon és Csehországon tette. Elküldi kereskedőit, iparosait, meghódítja a hadseregeket, adva nekik germán kiképzést és hadiszereket. A kisebb népfajokról tenyészti a német irodalmat, német szokásokat. A jó szerencse igen kedvezett a porosz és az osztrák államok alapításánál. Aztán a szabadelvű törekvések és a nagyszerű idealizmus hatása folytán, mely megteremtette a 1848. év márciusát a germán nagyság és terjeszkedés képviselői, a finn és szláv népfajok körében, mely területeket „*Halb-Asien*“-nek nevezték a végzetes következményű alattomos germanizációt intézték. A germanizmus ekkép 8000 négyzetmérföldnyi területet hódított el a szlávágtól, mely hódítás tovább terjed, legpragnánsabb példája a germán szellem meghonosítása Bosznia-Hercegovinában és azon Dalmáciában, mely nélkül Nagy-Magyarország nem is képzelhető, de amelyet tőlünk Beck osztrák miniszter örökre el akar hódítani. Ha Beck tengeri közlekedési, vasúthálózati, mezőgazdasági, ipartenyészési programja megoldást nyer, melyhez az új szellemű népoktatási törvényt is hozzáadva, a jövőben Záráról csak annyit fogunk tudni, hogy hajdan Kálmán királyunk ott koronáztatta magát Dalmácia királyának, de ezen fontos nemzetközi forgalmi területet elvesztettük, mert ahova szít a népszimpátia, oda tartozik a drága föld is.

És a mai germanizmus nem is valami idealista nemzeti erő, hanem a harc kegyetlen hatalma, melynek gyökere a *porosz tradíciókban* keresendő. A Pángerman-egyesület tisztán és határozottan rta zászlajára a jelszót: „*der Kampf um das Deutschthum*“, Ez annyit jelent, hogy a pángermanizmusnak minden eszköz jó, amely célhoz vezet. Alap gondolata, hogy a történelemben és a természetben szerintük csak egy törvény az uralkodó, *vagyis a létért való küzdelem*. A harc eredménye mutatja az Isten választását a népek közül, a győző a szákmány, melyre csak ő érdemes. Ez alapon lettek nagy hódítókká a görögök, helták és rómaiak. Ilyen hódító népnek kell lennie

a németnek is, mely II. Vilmos császár gyakran kiejtett szavai szerint, senkitől sem fél a világon, csak az Istentől. És ezen nép Sadowa és Sedan óta oly mérvben fejlődött elbizakodottá, hogy ma már a napoleoni eszme megvalósításán töri fejét. Ezen eszme végrehajtásától azonban igen távol áll és hisszük, meg sem fogja valósítani soha, mert a ma megvetett, kicsinyelt Franciaország, a legyőzhetetlen Angolország és a már öntudatra ébredt szláv világ, melyet Oroszország vezet s a mindinkább erősödő magyar faj utját állja. Ma tehát még félénken, rendkívüli óvatossággal jár el a pángermanizmus, egyelőre csupán lehetőleg szoros gazdasági unióra törekedni, melybe bevonja Németországot, Osztrákországot, Itáliát, a Balkánt, Belgiumot, Hollandot, az Ottoman birodalmat s végül Magyarországot. A világnyelvbe bevonandó lesz a *deutsche Art, deutsches Wesen, deutsche Gesittung*. Ime ez várna ránk is.

És mennyi dölyffel mennek csatába. Azt hirdetik, hogy ők a világ legelső katonái, legnagyobb tudósai és művészei nekik vannak; a világ legtekélyesebb telepese, iparosa és kereskedője a *német*. Hét döntő csatában — ugymond — melyek Tentoburgnál, a katalauni mezőkön, Tours és Poitiersnél, Lechnél, Liegnicnél és Bécs előtt folytak le, megmutatták az európai civilizációt. A pángermanizmus hősei szerint, a németiség legerősebb civilizatórius hatalmat rejt magában. (Wir sind von des Donnerers Heldengeschlecht, wir wollen das Weltall erben; das ist ein altes Germanenrecht, mit dem Hammer Land zu erwerben.) És vajjon e világverő törzset merre vezeti útja? Ha erre megfelleltünk, egyszersmind könnyen azon titok kulcsához jutunk, *vajjon fentársák-e továbbra is az osztrákokkal a vámszövetséget, mely a középeurópai vámszövetség biztos vára?* A németek legkedveltebb, mert leghosszabb kereskedelmi útja már a középkorban is a Duna medre volt, miután ez irányban uralta a közlekedést nyugat és kelet között. Miután pedig XVII. század végén a törökök meghátráltak, a Duna ismét a germán befolyás és kereskedés útjává lön. Breslau és Bécs piaca után Középeurópa kezdte uralni a Levantet; már 1872-ben elindult Bécsből a Feketetenger felé az első gőzhajó és 1830-ban a „*K. k. priv. Donau Dampfschiffsfahrt Gesellschaft*“ birtokba vette a Dunát. A berlini megegyezés pedig, mely elrendelte a dunai szabályozást, annyira előmozdította a németek gazdasági érdekeit, hogy azóta a Levantet részint kereskedelmi területnek (Handelsgebiet) veszik. Ma már a Magyar birodalmat át kell meghódítani a Balkánt, a Törökbirodalmat és Középpáziát, hogy pedig mily lázas tevékenységet fejtenek ki a németek Perzsiában is, naponta látjuk. Magyarország és Osztrákország ezentul egyszerű Vorland, mely a germanizmus keleti befolyásának, ha nem is uttörője, de kedvező harci területe.

Már 1882 óta (párisi krach) Budapest és Wien, pénzügyileg Berlin tributáriusa, s a kereskedelmi s általában a közgazdasági rezsimit nálunk és az osztrákoknál Németország szabályozza. Miután pedig a tengeren át nem kedvező a germán törekvésnek, hogy a német kulturának és iparcikkeknek könnyen új tűzhelyeket biztosíthasson a Keleten: e célra legjobb eszköz a magyar Duna és a magyar vasutak, melyek Budapesten át a szerb vasutak folytatásával Saloniki és Konstantinápoly felé viszik a német lányokat, papokat, tudósokat, kereskedőket, iparosokat a német produktumokkal egyetemben. Nos, meddig akarunk mi még a germán zseni, a germán erőszak, szorgalom és takarékossg teherhordói maradni? A mi érdekünk egészen ellenkezik a 8 millió osztrák, német és 60 millió nagynémet gazdasági érdekével. Mi egy új, erős, önálló Nagy-Magyarországot akarunk megteremtteni, mely a magyar kultúra termékeit a Keleten fogja elhelyezni, ebből folyólag nem megkönnyíteni, *de megnehezíteni feladatunk a germán törekvéseket*. Mindenekelőtt száműznünk kell e hazából a mai vámközösség apostolait, kikkel ma már mint tévelygőkkel együtt nem működhetünk, mert mi egy gazdaságilag és pénzügyileg független Magyar-

ország határait akarjuk felépíteni, a Gondviselés által nekünk nyújtott kedvező közlekedési utvonalainkon a magyar ipar termékeit akarjuk Kelet felé szállítani. Meggyőződésünk az, hogy az önálló vámterület és külön magyar iparbank nélkül nemzetboldogító gazdasági tevékenységet ki nem fejthetünk. Akkor, amidőn a Dunavölgyöt elfoglaltuk és itt a végleges, örökkévaló magyar állam- eszmét megalapítottuk, a germán világot örökre *nyugatra* elkárhoztattuk oly értelemben, hogy a jövőben Kelet felé magyar szellemet, magyar civilizációt fogunk irányítani és magyar ipartermékeket fogunk vasutainkon és a Vaskapun át szállítani; ennek azonban első feltétele a vazallusi viszony mielőbbi eltemetése.

A föld népe.

Irta: **Benedek János.**

„Még nem harangoztak, de már beesteledett.“ Herman Ottónak mondta ezt künn a réten kaszáló nyolcvanesztendő öreg paraszt, mikor munkabíró hatalmas erejét megbámulta s megbiztatta a tudós, hogy még sokáig élhessen.

Önkéntlenül is a bölcs aggastyánnak ezek a klasszikus szavai tolnak a lelkem elé, mikor a mi pusztulásnak indult jó magyar népünkre gondolok.

Arra az áldott jó természetű, birka türelmű, egyenes lelkű, józan eszű, dolgos, munkás, becsületes parasztságra, amely — ha jól bánnak vele, — olyan, mint a kezes bárány, hogy akár káposztát is lehetne a hátán vágatni.

Mint az Esterházy herceg számadója, akit rezes végű juhász-botjával szembe állítottak a híres bécsi vivőmesterrel. Csak csiklandozta pengéjével a kókler hol a fülét, hol az orra cimpáját, a juhász gazda csak állta, állta.

— Ne hagyj magad Mihály! — biztatta kegyelmes gazdája.

— Hát nekem is szabad? — kérdezte Mihály gazda s azzal egyet kavartott a rezes bottal s a másik percben már ott feküdt a német a padlón.

Igazán fölösleges fáradságnak tartom ennek a jogait és kötelességeit kodifikálni. Tudja az azt nagyon jól, ha akarja.

Nem kívánja, nem irigyli a másét, de más foga az övére se vássék. Nem ad a jussából egy arasznyit sem. Azt is tudja: mivel tartozik Istennek, országnak, vármegyének, községnek? Keservesen ugyan, de kiizadja a „porciót“, megfizeti a párbért, meg a kepét, elvégzi a köteles közmunkát: gátat emel, utat tölt, töviset irt, ha úgy „muszáj“, katonának is elmegy: és mindehhez jó képet vág, nem esik kétségbe.

A nehéz nagy munkáért, melylyel „fekete hantból fehér cipőt tördel“, bőséges jutalmat talál az élet egyszerű, ártatlan örömeiben.

Mert sok gyönyörűség van a világon, azért, hogy az újságok nem írják róla hasábos cikkeket.

Sátoros nagy ünnepeknek nyugalmas békéje, farsangi napoknak lármás vidámsága, névnap, keresztelő, lakodalom, disznótör meg-meghozza a maga kellemes óráit.

Kinyilik ilyenkor a magyar ember szive, ha még olyan zárkózott volna is. Cigány muzsikára összeperdülnek a sarkantus csizmák, összeverődnek a bokák s felzendül a nóta:

„Nem hánom, hogy parasztnak születtem,
Van énnékem jóízű kenyerem.
Ugy jóllakom fordított kásával:
Mint a báró tekenyös békával.“

Egyszerű, jó nép a mi magyar paraszt népünk: nincsenek telhetetlen vágyai, tulcsigázott igényei. Életmódja a létfontartás minimális szükségjei között mozog. Nem uszik ma már bő zsirban, mint valaha: élleme szinte hihetetlenül csekély s alantas. És azzal is beéri. Csak egy halálos ellensége van ezen a téren, amit pedig ugyancsak nagy barátságban részesít: a pálinka. Valamikor azt dalolta a szózatos költő a „Fóti dal“-ban: „Bort megissza magyar ember, jól teszi“; most is meginná, ha jót kapna és olcsón kapná, de alkalmasabbnak találja mindakét szempontból a pálinkát. Azt tartja: „az az ital, amelyik szédít.“

Szédítő italnál jobban szédítik pedig azok a

beszéd, amiket vasárnapként kell végighallgatnia. Egyiket a nagyságos képviselő ur tartja: alkotmányról, nemzeti ellenállásról s más efféle nyavalyákról. A másikat egy-egy Pestről leküldött „központi” elvtárs zugja a fülébe. Szakszervezet, tömörülés, pártcélok, gyűjtés: egységben az erő. A tisztelendő ur a tulvilággal biztatja; a kivándorlási ügynök pedig a föld tulsó oldalán reá váró mesés munkabérrel, nagy vagyonnal, kincsekkel.

Bizony meg van a te tiszta, józan fejed zavarva, édes jó magyar népem! Régi idylli nyugalmadból, lelked csendességéből kiforgattak. Igaz, hogy gyalázatosan kihasználták türelmességedet, jóhiszeműségedet. Téged ütött-vágott, minden terhet a te vállaidra rakott mindenki: nem csuda, hogy roskadozol alatta s szabadulás után való vágyakozásban beveszed a széldítő maszlagot is.

Pedig a vállaidon nyugszik ennek a nemzetnek jövője, amint hogy a multban is csak te tartottad fenn egyes-egyedül. Nagy mágnás uraink százszor elárulták, fertálymágnásaink s a régi jó táblalirák deák-szóval öltek-gyötörtek, csak te voltál szegényegedben, szolgásgodban is hű, romlatlan magyar. A te verejtéked öntözte a barátját, a te véred áztatta a csatasíkokat. S a te küzdelmed, önfeláldozásod ezerszer magasabb volt a többiekénél.

Küzd a gazdag, vedi gazdaságát:
Csak a szegény szereti hazáját.

A magyar parasztság a magyarság fundamentuma, a nemzet lét-alapja. — — — A legutóbbi statisztikai kimutatás szerint a mult évben több mint háromszázezer ember vándorolt ki Magyarországból.

Bohém-triász.

Irtta: Déri Gyula,

Három híres bohémről akarok emlékezni, a XIX-ik század végének három nagynevű írójáról.

Nevük, szentül hiszem tuléli a huszadik századot. És talán még én is megérem azt az időt, hogy életük minden mozzanata érdekelni fogja a közönséget, s amiket róluk a kartársak följegyeztek, szorgalmas gyűjtők ki fogják ásni az újságok láva rétegeiből és mint nagyértékű leleteket mutatják be a világnak.

Ehez azonban egy kis fordulat kell, a közönség izlésének némi megváltozása. Manapság tudniillik nem kell se lira, se ballada, se novella, se regény az egész világ operettszöveget és bohózatot ír, esetleg drámát, s a kiét valahol előadják legyen bár tiszta analfabéta a jámbor: a közönség írónak látja s a cimborák lármájánál nyegle pózok közt bevonul a pynosszusra. Ezek azok az urak, akik néha társasviszonyt kötnek, az egyik összeszerkeszti a nagy mű meséjét, a másik a párbeszédet költi és mert verse is van szükség, ami már nem telik tőlük: szerződteknek egy rimkovácsot. Azután tárgyalnak a primadonnákkal a komikus-sal, majd a direktorral és végül következik a főrendező, aki átgyurja a darabot és feldiszíti trükkökkel, slágerekkel, énekes betétszámokkal. És mert a budapesti közönség mulatni akar minden áron, a dolog minden második, harmadik esetben sikerül is. Táblás házak következnek, a darabok egyre-másra jubilálnak, a költő urakat banketten ünneplik, folyik a pezsgő, felkőszöntök árja szélesen hömpölyög. Az irodalom berkei így lassankint megtelnek jóllakott gömbölyű alakokkal, akik ott terpeszkedve sétálnak és pufók arcukról lerí a szent meggyőződés, hogy amit csinálnak az irodalom és ami sikert elértek, az mind az önkényes tehetségük bizonyítéka.

Tíz, tizenöt esztendő óta van ez így. Husz, harminc esztendő előtt egy kicsit nehezebben ment a dolog, íróvá lenni nem tudott más, csak aki rászületett, az aztán vergődött vagy tíz esztendeig, de ha végül vitte valamire, ha hírnévre jutott, az komoly eredmény volt, amiben meglehetősen bizni lehet, hogy akkor is volt reklám, akkor is voltak jó pajtások, akik szívesen eldobták a sulykot, de milyen szánalmas kis praktika volt az, ami ő tőlük kiltelt! Egy kicsit tapsoltak, egy kicsit lármáztak, felmagasztaltak valakit az egékig, de csak egyszer, és azontul hajóját rábízták a kedvező szelekre.

Szervezett hírnév-viszontbiztosító részvénytársaságok nem voltak még akkor és senkinek sem jutott eszébe, hogy hónapokon, éveken át tartó makacs hírverés céljából ilyeneket merjen alapítani.

Az irodalomnak éber őrszemei voltak még akkor. Egyszerű szegény legények, kik rosszul fizetett apró állásokat töltöttek be a lepedő nagyságu lapoknál tisztelteméltó fanatizmussal lelkesedtek hivatásukért. Apró korcsmákban éldegéltek, szűk hónapos szobákban laktak, kopott ruhában jártak, az élet ezer gondjaival küzdöttek néha tragikomikus helyzetekbe is jutottak, de egy dologban nem ösmertek soha megalkuvást: csak a tehetség előtt hajoltak meg, mindenki, most lenéztek, megvetettek és ha tolakodott, ha illetéketelen szerepre vágyott, könyörtelenül kiebrudalták.

Reviczky Gyula, Inczédy László. Tóth Béla, akikre e sorok írása közben gondolok, bohémek voltak. különösen ifju korukban, pályájuk kezdetén mindenestre sokkal könnyelműebbek, a jól rendezett viszonyok között élő mai operettköltőknél, talán a könnyelműségük vitte is őket korai sirjukba, de irodalmi lelkiismeretük, többek megbecsülése, eszményeik imádása elérhetetlen magasságba emeli őket kortársaik fölé.

Hát még ha a tehetségüket hasonlítjuk össze azokéval, akikkel együtt éltek, s akik utánuk következtek. Ismétlem, el kell jönni az időnek, amikor a közönség felfedezi őket. És elégtételt ad emléküknél, azért a lelketlen mellőzésért, amelyben őket éltükben részesítette. Amikor majd az iskolákban fogják tanítani, hogy a lírában Petőfi és Tóth Kálmán után közvetlenül következik Reviczky Gyula és Inczédy László, a prózában pedig Jókai után Mikszáthtal, Eötvös Károlylyal és Herczeg Ferenczel együtt Tóth Béla.

A végzet különös játéka volt, hogy ez a három ember, a pályakezdés legzivatrosabb éveibe mikor csak álmodoztak jövődjö sikereiről, de voltaképpen semmi számottevő dolgot nem műveltek, egymásra talált. Jó régen volt az bizony, idestova harminc esztendeje. Azt hiszem a mai Fiume kávéházban fedezték föl egymást, amelyben akkor az őrző Szabady, a híres zeneköltő, Massenett szerzőtársa mérte a kávé. Tóth Béla akkor apja lapjába, a Fővárosi Lapokba kezdett írogatni, ugyanott jelentek meg Reviczky első versei, talán minden második hónapban egy-egy. Kijárt értük igen nagy dicsőség és öt forint. Megélni bajos lett volna belőlük, a mélabus lelkű költő tehát sokat nélkülözött és bárha az irodalmi aeropag jeles tehetségnek jelentette ki, bizony szegény Reviczky, egyéb hajlék hiányában, gyakran a Szabady-kávéház vendégszerető díványán töltötte az éjszakát egyik-másik sötét szögletben.

Hasonló viszonyok közt tünt fel Inczédy László is, a hetvenes évek vége felé. Őt Tóth Béla egyenesen felfedezte. Hogy irt-e már akkor valamit, nem emlékeztünk rá, de Tóth Béla egyszer elhozta közibénk és nagy lelkesedéssel beszélt tehetségéről. Attól fogva Inczédy László polgárjogot nyert köztünk, kik abban az időben a fiatal újságírói gárdát képeztük és elfértünk egy kerek asztal körül. Hat napilap volt tudniillik akkor Budapesten és annak minden munkatársa úgy ismerte egymást, mint a saját tenyerét.

Tóth Béla talán a legfiatalabb volt a társaságban, de mindenben vezetett. Nagyon szeretetreméltó fiu volt abban az időben, és még nem állította fel híres tételét, melyet később megtagadott, de tetteivel igazolt. hogy tudniillik: „minden ember annyit ér, amennyi kellemetlenséget tud okozni másoknak.” Éppen ellenkezőleg, akkor még csupa kellemesség volt az egész ember. Rendkívül finom, szinte nőies vonásai voltak, egészségétől duzzadó piros arca, jó kedve, egészséges humora és szinte hízogó modora, különösen azokkal szemben, akiket szeretett. Az irodalom elkenyézett, de jóindulatu Herbertjének néztük őt is, és ő még akkor nem haragudott érte, hogy benne a Tóth Kálmán fiát is látjuk. Még akkor élt az atyja, akit imádott, s aki őt nemcsak hírnévvél, de ezenkívül minden földi jóval is ellátott. Tóth Béla úgy öltözött, mint egy fiatal herceg,

penze mindig bőven volt és szívesen megosztotta barátjaival.

A nyolcvanas évek elejéig tartott ez így. Akkor hosszas betegség után meghalt Tóth Kálmán. Tóth Béla árván maradt, és éppen állás nélkül is volt. Meghasonlott tudniillik Vadnay Károlylyal, a „Fővárosi Lapok” szerkesztőjével és bárha a lap feltulajdonjoga az apjé volt is, vagy talán éppen ezért, otthagya a szerkesztőséget. Az elkenyézett fiunak, aki eddig anyagi gondokat nem ösmer, most az élet szemébe kellett néznie. Apja után tudniillik csak adósság maradt. Még a lakásbérére sem volt kifizetve, a hosszas betegség fölémésztett minden rendes jövedelmet, rendkívülről pedig szó sem lehetett, a nagy beteg költő valami másfél éven át nem tudott keresni.

A temetés után, mint az ilyen esetekben szokás, jöttek a végrehajtók. A kálvin-téri több szobás szép lakás minden butorát lefoglalták. Kedves emléktárgyakat, képeket, könyveket, mindent. Az első foglalás fölízgatta, akkor még sirt. A második már nem hatott rá fájdalmasan, a harmadiknál eszébe jutott, hogy a foglaltatók voltaképpen egymás közt fognak marakodni, s ez a gondolat kibékítette velük. Sőt nevetségesnek találta a helyzetüket és kárörvendve mulatott rajtuk. Azontul gunyos udvariassággal fogadott minden újabb foglaltatót és ő maga kalauzolta őket végig a szobákon. Közben olyan megjegyzéseket tett, amelyeket hetekig emlegetett a Szabadyféle társaság.

Mert a fiatal irodalom az természetesen csak kamar beköltözött az üresen maradt lakásba. Inczédy Laci az angol bőrdívánt foglalta le, Reviczky Gyula a neház perzsa szőnyegekbe vetett magának ágyat egy nagy tölgyfaasztal alá, amelyről rojtos terítőszélek csüngtek le. Az egész úgy nézett ki alulról, mint egy menyeges ágy; Reviczky legalább ilyennek látta és azért ragaszkodott hozzá. Palotássy Gyula a jeles zeneszerző, számtalan gyönyörű dal költője a szalongszobába selyem párnás pamlagjára telepedett mások az ablakok függőnyeit szedték le és éjen át abba burkolóztak. Jutott különben lakó a fürdőszobába is, és igen szép vonásra vallott a vendégektől, hogy a házigzdnak meghagyták az ő régi ágyát.

A vendégek némelyikére nagy boldogság volt, hogy a lakás a májusi negyedig az övék lehetett. A lakásmezéria tudniillik akkor is feltűnően dühöngött Budapesten. Aki nem volt eléggé elővigyázatos és éber, nagyon könnyen lakás nélkül maradt. A Szakady kávéház irodalmi vendégei naponkint irtak a tárgyról és szenvedélyes kirohanásokkal támadták a fővárosi tanácsot, amely a lakosság némely rétegét állandóan sújtó csapás elhárítására semmit sem tesz. Tóth Béla megértette e panaszok indító okát, s miután barátait magához telepítette, a fővárosi tanács egy ideig békében maradt.

Azonban az élelmezési viszonyok is nyomorúságosak voltak s az ebből származó bajokon már nem volt oly könnyű segíteni. A hónap első napjai vidám lumpolások közt teltek ugyan el, de az utolsó huszonnyolc, huszonkilenc napon néha nagyon komoly tanácskozások folytak afelől, hogy a Szabady kávéház menekültsjein, miként lehetne segíteni. A költő hátrahagyott emléktárgyai és népkönyvtára naponkint megmenthette volna ugyan a helyzetet, de az mind többszörösen le volt foglalva, s aki abból a legkisebbet is becsapta volna, azt többszörösen bezárják. Az emléktárgyak így ő felőlük sértetlenül fönmaradhattak volna az utókorra. A végzet azonban másképp akarta és ez már nem tréfa, de egy nagyon szomorú irodalomtörténeti adat, melyet Tóth Bélától számtalanszor hallottam a legnagyobb felháborodás hangján elmondani. Megírni nem akarta, atyja emlékére való tekintetből, sőt nekünk is megtiltotta, hogy megírjuk. A Tóth Kálmán hagyatékában volt ugyanis az az arckép, amelyet Orlai Petrics Soma festett Petőfiről s amelyről Jókai azt írta, hogy az egyetlen hű arcképe volt Petőfi Sándornak. Természetesen lefoglalták azt is, hiába magyarázgatta Tóth Béla a foglaltató ügyvédnek, hogy azt legalább is úgy kell tekinteni, mint a családi arcképeket, amelyeket a törvény kivesz a végrehajtás alól. Sőt nagyobb baj

történt, egy nagy takarékpénztár ügyvédje váratlanul megtartotta az árverést és a páratlanul nagybecsű képet megvette valami vásártéri ócskás — 10, azaz tíz forintért. Tóth Béla az árverésen nem volt jelen, a sok nélkülözéstől gyomorrajt kapott, a sárgaság tört ki rajta s a barátjai kórházba szállították. Mikor onnan kikerült, kinyomozta a vevő nevét és a boltját, sietett fölkeresni, de már későn jött. Az ócskás a képen tudott, s a vevője nevét természetesen nem tudta. Petőfi egyetlen hű arcképe így kallódott el mindörökké, hacsak valami véletlen szerencse valaha napfényre nem hozza.

A bohém-triászról való emlékezésemet azonban nem ezzel a szomorú akkorddal akarom végezni. Nélkülözéseik közben minő zseniális ötletekkel segítettek magukon, egész kis kötetet lehetne összeírni arról. Bohémiségükre azonban semmi sem jellemzőbb, mint az alábbi eset, melynek én csak leírója vagyok, az elbeszélője maga Tóth Béla volt.

— A nagy éhezés harmadik napján — szavalta egyszer, már a sikerek boldogabb napjaiban éjféltutáni hallgatóságának a Fiume kerek asztalánál — Polotássy Gyula egyszer egy szabadjegyet kapott valami hangversenyre. Egy képviselő ösmere adta neki az utcán. Polotássy bemegy a Vigadóba este 7 órakor de fél nyolckor mint egy örült rohant vissza közénk. A kezében egy tíz forintost lobogtatott. És az izgatottságtól alig bírta kinyögni, hogy a hangversenyt nem tartják meg, mert a művész beteg lett, és a 10 forintot visszafizették. Nyomban haditanácsot tartotunk. hogy mit csinálunk a tenger kincsével. És elhatároztuk, hogy egy forintért veszünk ételes csészéket, amelyeket az ösmérés hordárunk minden délbén ki fog szellőztetni a folyosón. Elviszi, meg visszahozza, hadd higgyék a házbeliek, hogy a társaság ebédet hozat. A második forintért hozatunk kenyeret, a harmadikért szafaladét. A negyedikért cigarettát dohánnyt. Még maradt hat forintunk. Azon hozatunk egy üveg francia pezsgőt.

Az 1848-iki törvények.

Az 1847—8-iki országgyűlés, amely az utolsó rendi országgyűlés volt, véget vetett a rendiségnek; de nem erőszakos vagy forradalmi módon, hanem a törvényesség minden kellékével felruházott törvényhozói működésével.

Nem forgatta föl a régi magyar alkotmányt, amely nyolcszáz évig állott fenn, hanem fejlesztette, a kor kívánalmaihoz alkalmazta.

A magyar alkotmány, habár Sz.-István idejéből fogva számos változtatás esett rajta, nem szűnt meg történeti alkotmány lenni.

„Alkotmányunk — mondja Deák törvényeink e nagy ösmereje s magyarázója — történelmi alkotmány; nem egyszerre készült, hanem a nemzet életéből fejlődött ki, s a nemzet szükségéhez és a kor igényeihez képest, mind a nemzet jogait, mind a királyi jogokat illetően, lényegben és formában, időnkint változásokon ment keresztül... Vannak újabb törvényeink közt olyanok, melyek nem elvben és lényegben hanem inkább formában újak, s csak tisztább, határozottabb és rendszeresebb alkalmazását írják körül a régiebb törvényekben is előforduló elveknek*.)

Téved ennél fogva, aki az 1848-iki törvényekről azt véli, hogy régi alkotmányos intézményeinket teljesen felforgatták, vagy oly gyökeresen átalakították, hogy a régi s új magyar alkotmány közt megszűnt minden összefüggés.

Az 1848-iki törvények a régi magyar alkotmány intézményeit fejlesztették, és — a kor kívánalmainak megfelelően — módosították; tehát nem semmisítették meg a nemzet régi alkotmányát.

Téved az is, aki azt hiszi, hogy az 1848-iki év intézményei idegen ültvények, messze földről hozott magok termékei.

Ez intézmények a nemzet ősi elveinek jelleményei, a nemzeti élet talajában csiráztak és érlelődtek meg.

Ugyanis a nemzeti függetlenségnek, a kor-

mány felelősségének, a közös teherviselésnek, a népképviselésnek, a szabad királyi városok függetlenítésének, Erdélynek Magyarországhoz való kapcsolásának, a keresztény vallások egyenjogúságának, az általános hadkötelezettségnek és a gondolat- és szólásszabadságnak eszméje meg van a nemzet régi törvényeiben és szokásaiban; tehát nem idegen államelméletek utánzásai az 1848-iki törvények.

Nem felel meg a valóságnak az az állítás sem, hogy az 1848-iki törvények a rögtönzés művei; mert az elvek, amelyeknek alapulnak, 1848-ban nem voltak már újak és a francia forradalom óta, Európászerte foglalkoztatták a kiváló államférfiakat és jogtudósokat. Hazánkban is sokan sokat küzdöttek ez elvek diadaláért; tehát az 1848-iki törvények nem rögtönzöttek, hanem egy hosszú küzdelmes korszak következtetéses törekvéseinek eredményei. „Ez elvek — mondja Kossuth — nyilvánosan meglönek vitatva éveken keresztül; s nem a rögtönzött izgatottság melegágya hozta azokat létre, hanem a nemzet életfájának egészséges gyümölcsei, melyek a nemzeti bölcsesség és önzetlen hazafiság tiszta levegőjében bimbóztak, virágoztak és megérték.*)

Nem forradalmi eszmék és nem az akkori európai forradalmak teremtették 1848-iki törvényeinket.

A forradalom ismeretlen fogalom a magyar történelemben és a magyar alkotmány fejlődésének történetében.

1848-ban hazánkban nem az alkormányon kívül állók döntöttek le, mint sok országban, a nemzet testének tagjait elkülönítő politikai korlátokat, hanem a kiváltságos rendek maguk. Nem azért adtak a kiváltságos rendek jogokat a népnek, mert a forrongó nép erőszakosan követelte, hanem önként, emberszeretetből, igazságosságból, felvilágosodottságból és hazafiságból. A rendeknek főcéljuk a nemzetnek egy testben való egyesítése volt, hogy a közügyek iránt minél több honpolgár érdeklődjék és hogy ekként az ország anyagi s szellemi felvirágzása lehetségessé váljék. Az ország rendjei, kiknek joguk volt törvényeket alkotni, törvényesen összehívott országgyűlésen törvényes módon alkották az 1848-iki törvényeket, amelyeket a király szentesített.

E törvények keletkezésének módja tehát nem forradalmi, de nem forradalmi tartalmuk sem.

Általában az 1848-iki törvényhozásnak egyetlen intézkedése sem vall forradalmi irányra, sőt inkább valamennyi intézkedését törvényesség, mérséklet és óvatosság jellemzik.

A tulajdon szentségét hiven megőrizte; bizonyítja ezt, egyebek közt, az egyházi tized eltörlésénél követett eljárása; mert ha forradalmi irányban haladt volna, egyenesen kijelentette volna, hogy el van törölve, minthogy beszédjének jogi alapja, t. i. az egyházi katonáskodásának kötelessége, rég megszűnt; de nem azt tette, hanem csak az egyházi rendnek arról való önkéntes lemondását igltatta törvénybe e szavakkal: „Az egyházi rend a papi tizedről, minden kárpótlás nélkül lemondván, az ország rendei ezen a haza oltárára íetett áldozatot, örök emékezet okáért, törvénybe iktatják. (XIII. t.-c.)

Egyéb intézkedésben sem haladt rohamosan; példa erre az, hogy a vallásszabadságot nem mondta ki, hanem csak törvényesen bevett vonásokról szól. (XIX. t.-c.)

Igaza van Szalaynak, a jeles történétírónak, midőn az 1848-iki törvényekről ezeket mondja: „Az 1848. április 11-én szentesített törvénycikkelyek az 1830—1848-iki korszak organikus törekvéseinek, nem a zavaros márciusi pezsgésnek eredményei lévén, az akkor mindenünnen felénk zajlott forradalommal szemközi, konzervatív törvények voltak a szó legnemesebb értelmében. Erős, igen erős dolognak kellett történni, hogy azon év, mely e törvények alkotásával kezdődött, forradalommal végződött.

Vessünk egy futó pillanatot reájok.

Eltörlték a jobbágyságot, de a volt földesurak igényeit a nemzeti becsület védpajzsa alá helyezték. A politikai jogok gyakorlatát parányi cenzushoz, nem kiváltságot osztályokhoz kötötték; de az egykori kiváltságokat egye-

lőre meghagyták ama jogok élvezetében, még azon esetre is, ha vagyonuk nem ütötte meg a cenzust. . .

És ha törvényhozóink ily lelkiismeretesek voltak a tulajdonjog szentségének, a „*jus quaesitum*“-nak megőrzésében a „*munkaszervezés*“-nek s a szocializmus egyéb ábrándjainak e napjaiban, szintoly lelkiismeretesek, mert józanok és eszélyesek voltak a politikai organizmus működésének szabályozása körül; megtartották a két kamarai rendszert, sőt a felsőházat további intézkedésig érintetlenül hagyták akkor, midőn a Párisban adott példára, másutt versenyt kiküszöbölték a paireket az országházból. A népképviselőket, sőt még a képviselőház elnökét is, három évre választották akkor, midőn másutt négy hétre új, vagy legalább megújított elnök került ki az urnából. A sajtótörvénybe beleírták a tetemes „*cautio*-kat, melyeknek lefizetéséhez kötötték az időszaki lapok megjelenését akkor, midőn másutt *anathema* mondatott azokra, akik ilyesminek követeléséhez jogot kívánnak adni az államnak.*)

A fejedelem személyét és jogait a 48-iki törvények tiszteletben tartották; de, minthogy a magyar király egyszersmind az ugynevezett örökös tartományok fejedelme is volt, az alkotmányos királyság kormányformájának alapján, az ugynevezett „*personális unio*“ elvét akarták medvalósítani. Ez az oka, hogy azon viszonyok rendezésére, a melyek hazánk és az örökös tartományok közt — a pragmatika sanctio óta — fennállottak, a kinek feladatává tették, hogy folyjon be azokba az ügyekbe, a melyek hazánkat az örökös tartományokkal együtt, közösen érdeklik.

Ami a 48-iki törvényekben foglaltatik, kétségkívül, jó; de, számos oknál fogva, ki is maradt belőlük sok, a mi jó.

Azért mondja azoknak a törvényeknek egyik alkotója, Kossuth: „Részletek tekintetében a 48-iki mű sem nem teljes, sem nem tökéletes.

Egynémely tekintetben e művet a tapasztalás nem mutatta elegendő biztosítéknak. Ilyen az ország törvényes függetlenségének tekintete. Jóhiszemű, loyális kísérlet volt a kiegyenlítő engesztelésre. Nem sikerült. Nem a törvény hibája. De nem sikerült. Nem azért, mintha sok volt volna a felállított biztosíték, hanem mert kevés volt.

Más tekintetben a letett alap helyes is, biztos is, s minden veszviharral dacolni képes is volt. Ilyen a jobbágyi állapot eltörlése, s csak a terheket viselt, de jogban nem osztozott jobbágy népek szabad földbirtokosokká, szabad polgárokká emelése. De a mű nem volt teljes. A hűbérrendszer nem minden maradványai lettek egyszerre elseperve.

Némely kérdésekhez, melyek a demokráciai átalakulás logikai követelményei, még csak nem is nyult a 48-iki törvényhozás. Ilyen a főrendi táblának vagy egyszerű eltörlése, vagy (a mit én sokkal helyesebbnek, s a magyar alkotmány önkormányzati ősi jellegével összhangzatosabbnak tartok) a törvényhatóságok köveitől alakítandó senatussal való felcserélése. Nagyméltóságú főrendek oly furcsán veszik ki magukat egy népképviselési demokratikus alkotmányban, mint — — mint — — bizony hirtelenében nem is vagyok képes eléggé jellemző példát találni, a dolog annyira *superlative absurdissimum*. Csak egyet tudok, amely az abszurdításban amazzal vetélkedik, de melynek feltalálási dicsősége az 1870-iki állambölcsességnek jutott ki: értem az eunuchokká csonkított meggyéke a virilis szavazat beférelését, aminek azonkívül, hogy kihívó gunyuzés a népképviselés eszméjéből, még az a különös sajátága is van, hogy rendes, békés időben még a miniszteriális minden lébe kanálzás is tökéletesen el lehetett volna nélküle, de haszontalansága mellett oly „*digito monstrari*“-t képez a nép méltó bosszankodása számára, hogy, ha válságos idők találnának bekövetkezni, aligha proscriptiális lajstrom szerepét nem fogja játszani. Szomorú dolog lesz. De bizony meg lehet . . .

Más kérdéseknél, mint pl. a minden előbbi hatóságokban világosan fentartott törvényhatóságoknak tisztán népképviselési alapra rendezését illetően, csak az alapelv mondatott ki s a gyakorlati alkalmazás a népképviselési tör-

*) Észrevételek Lustkandl munkájára. Budapest, Uj folyam, I. k. 78—9. lap.

*) Irataim, II. k. 165. lap.

* Magyarország és a rémes központi hatalom 1948-ban. Pesti Napló, 1965. okt. 2.

vényhozásnak lőn fentartva, nem is álmódván a 48-iki országgyűlés, hogy valaha akadhassanak egy országgyűlésen oly népképviselők s még többséget is alkothassanak egy országgyűlésen oly népképviselők, kik a nép önkormányzati szent jogát, az ősi magyar alkotmány eme szent örökségét, osztrákos hevükben, a minden lében kanálozni vágyó ministerialis omnipotentia molochjának odadobhassák áldozatul.

Más kérdéseknél ismét a 48-iki törvényhozás csak egy gyöngye előlépést tőn s azt is iélszegen. Ilyen a sajtószabadság kérdése.

Másoknál végre egy gyakorlatiatlan alkalmazáshoz folyamodott, csak hogy egy nagy elvet: a vallásfelekezetek közti tökéletes egyenlőség és viszonyosság elvét törvénybe ígathassa, az „uralkodó vallás” borzasztó eszméjének végét vethessen. E nagy elvek gyakorlatiatlan alkalmazása a XX. t.-cikkekben van, mely a mellett, hogy vallászabadságról még nem, hanem csak bevett vallásokról mert szólni, nem azt rendeli, hogy az állam a vallásfelekezeteket magukra hagyja s egy fillért sem ad egynek sem, hanem azt határozza, hogy minden bevett vallásfelekezet egyházi és iskolai szükségéi közálladalmi költségek által fedeztessenek.

E fogyatozások részletezésébe azért becsátkozom, mert a fogalmak tisztázása végett alkalmat kívántam venni annak felemlítésére, hogy nem téves nézetek okozták e fogyatozásokat s nem is az idő rövidsége okozta a hiányokat, mint azok szokták mondani, kik — magukat a 48-iki mű örökösének vallva — a befejezetlen művet az által egészíti ki, hogy lerontják.

Volt annyi részem a 48-iki munkában, hogy jogosítva legyek tanuságot tenni, miként a párt, mely az átalakulást munkába vette, igen jól tudta, hogy mit kíván ezen kérdésekre nézve is a józan szabadelvűség, a törvényhozási logika s a hon java és eléggé tisztában volt nézeteivel, hogy az idő rövidségét ne legyen kénytelen akadálynak tekinteni.

Megmondta a valódi okot.

Számotvetve magunkkal, hazánk mindenemü bajainak kutféjére nézve, azon meggyőződésre jutottunk, hogy az európai körülmények kedvező befolyását férfias határozottsággal felhasználva, mindezek felett két dolognak keresztülvitelére kell minden erőnket összpontosítanunk. Egyik az, hogy hazánk mindennemü ügyeinek kormányzatától minden idegen avatkozást kizárva, egy független magyar parlamentáris kormányzat felállításával a magyar állam törvényes függetlenségét biztosítsuk. Másik az, hogy az arisztokratikus alkotmányt, melyet 350 év keserves tapasztalása, úgy az ország állami függetlenségének megóvására, mint a nemzet szellemi és anyagi felemelésére tehetetlenek bizonyított be, demokratikai alkotmányra fejlesszük s erre a jobbágy népek szabad földbirtokot, szabad polgársággá átalakításával teremtsünk szilárd alapot.

Mi akként valánk meggyőződve, hogy ha a hon, mint joga hozza magával, függetlenné s a független hazában a nép saját sorsának szabad urává lesz, a további fejlődés magától elkövetkezik.

Azt gondoltuk tehát, hogy mellőznünk kell mindent, ami e nagy cél elérését kompromittálhatná, s más kérdések körül csak addig tanácsos mennünk, a meddig e nagy cél veszélyeztetése nélkül mehetünk.

Igen, de a 48-iki országgyűlés még kirekesztőleg, csak szabadalmazott osztályokból állott. Maguk a királyi városok is ilyenek voltak, s követjeik, akkor még nem a városi polgárságot képviselvén, igen kevés súlylyal bírtak. Mi magunk is a nemesség küldöttjei voltunk, s a célbavett nagy reformok keresztülvitelével a főrendi tábla szabadelvű töredékének közreműködésére, a többieknek pedig legalább rezignációjára szükségünk volt.

A magyar nemesség emléket 1848-ból oly dicsőség környezi, melyhez hasonlóra alig van példa a történelemben, még az 1789-iki francia nemzetgyűlést sem véve ki, mert az nem kirekesztőleg szabadalmazott elemekből állott. És mi tudtuk ugyan, hogy a robot- és dézsmagazdálkodást a nemzetgazdaságot letelemből fogalmi annyira elítélik, miszerint annak eltörlésével maga a volt földesuri osztály is idővel jólétben csak nyerni foghat; de azíránt nem csinálhatunk magunknak illuziót, hogy pillanat-

nyilag az áldozat bizony igen-igen sokaknak zokon esik. Tudomásunk volt nyomatékosság állású egyénekéről mind a két táblánál, kik mint elvtű hazafiakhoz illik, a partikuláris érdekek sugallatán felülemelkedve, egész határozottsággal velünk szavaztak ugyan, de kiknek házi tűzhelyeik körül jajpanasz és átkozódás hangzott amiatt, hogy az ige testé válásának ideje bekövetkezett. Megfontolván tehát, hogy a munkába vett demokráciai átalakulás egyszerre két irányban súlyosodik a birtokos nemességre (mert ép akkor, midőn urbéri javadalmait elveszti, egyszer mind adófizetővé is leszen), nem tartottuk tanácsosnak a hurt még tovább feszíteni, nehogy ellenkezéssel találkozzunk, s az ellenkezés egyszer eltökélésre jusva, azon alapkérdésekre is kiterjedjen, melyeknek a felvett irányban megoldását hazánk jövődjére nézve életkérdésnek tekintettük.

Ennek pedig borzasztó következményei lehetnek volna. Akkor ugyanis még úgy állott a dolog, hogy a törvények az országgyűlés végével, egyszerre, együttesen szankcionáltak. Egy pont feletti lényeges megváltozás ment kompromittálhatott. Nagyon jól tudtuk pedig, hogy a bécsi hatalom, egyrészt fájlalva a hazánkallal önkényes rendelkezésnek kezéből kikikamlását, másrészt pedig ösztönszerűleg borzadva a demokráciai elv megtestesítéstől, lesve lesi, hogy hol találhat támaszt akár a nép előítéletében, akár a nemességben, papságban, mágnásokban, miszerint célba vett sarkaiatos reformjainknak ellentállhasson. Hiszen, kik a Bécsbe menesztett országgyűlési küldöttségben (abban az argonautáknak keresztelt ekspedícióban) részt vettek, tudják s tudom különösen én, ki mind Bécs városában, mind a császári Burgban a meseszertiség különös dolgokon mentem keresztül, hogy mily tengerével a nehézségeknél kellett az utolsó percig küzdenünk.

Vigyáznunk kellett tehát, nehogy oly lépést tegyünk, melynél vagy a közvélemény cserben hagy (váltak dolgok, melyeknél ettől méltán tarthatánk), vagy pedig particularis érdekek miatt az országgyűlés kebelében megváltozás tör ki; mert lehetetlen volt nem tudnunk, hogy, ha a bécsi hatalom látja, miként csak egy dologban is van mire támaszkodnia, a fő feladatunkká választott két fő vívmány is veszélyben forgand, ezeket csak úgy remélhetvén békés úton keresztülvinni, ha a nemzet akaratának compact erejével állunk szemben hazánk s a szabadság megrögzött elleneivel. Ha ezen elővigyázatnál nem vagyunk, alig maradt volna fenn más alternatíva számunkra, mint vagy nyomorúságos arányú eredményekre devalváltni engedni a pillanat kedvező alkalmát, vagy rögtön forradalomhoz nyulni. Én pedig lelke mélyében meg vagyok győződve, hogy ha akkor ez alternatívát ki nem kerüljük, nem 49 lett volna belőle, mely abból merítette fő erejét, hogy nem a nemzet támada meg a dynastiát, hanem a dynastia támadta meg fegyverrel az alkotmányt, melynek megtartását esküvel fogadta; s a törvényt, melyet királyi szó szentesített; s a nemzet életét, melynek saját élete fenmaradását köszönhetette. Mondom, nem 49 lett volna belőle, mely még bukásában is életet biztosított a nemzetnek, mert életerejét önmaga s a világ előtt revalálta, hanem lett volna belőle egy csufos halál, feltámadási remény nélkül, halál, mely felett a világ bírálja, a történelem, még csak nem is sajnálkoznék.

E szempontokból kell a 48-iki törvényhozás fogyatozásait megítélni.

Kik a 48-iki hagyomány hiveinek vallják magukat, ne elégedjenek meg a határozatlan fogalmu kegyelettel, hanem jöjjenek magukkal tisztába az iránt, hogy miben áll a 48-iki törvények lényege? minő az irány, melyet a 48-iki törvényhozás vezéressilag tűzött ki minden időre a nemzet törekvéseinek? S ha meggyőződnek — miként én meg vagyok győződve, — hogy ezen iránytól lehetetlen eltérni, anélkül, hogy nemzetünk szabadsága, boldogsága, sőt létele is veszélyeztetve legyen: arra összpontosítsák munkásságukat, hogy a nemzet ezen irányhoz visszatérjen, s ami lényeges van a 48-iki törvényekben, az visszaszereztessek.

Visszatérést és visszaszerzést mondok, nem megtartást, nem megvédést, mert — fájdalom — azon irányból rég hátra fordult a nemzet, egyenesen hátra fordult! a lényegét pedig elvesztegette.

Kevés szavakba össze lehet foglalni a 48-iki irányt: „Állami függetlenség a hazának

— s önkormányzat, faj-, nyelv-, valláskülönbség nélkül a szabad népnek a szabad hazában”. Ez az irány. A lényeg pedig az, ami e három szó: „függetlenség, szabad nép, önkormányzat” valósítására megkívántatik.**)

Az orsz. m. kir. Zeneakadémia.

Nagy jelentőségű ünnepet ül ebben a hónapban az országos m. kir. Zeneakadémia; olyan ünnepet, amely egyuttal a magyar zeneművészetnek is ünnepe. Az országnak ez a fontos kulturális intézete eddig nem tudott megfelelő hajlékot kapni. Az az épület az Andrassy-ut és a Vörösmarty-utca sarkán, amelyben jelenleg el van helyezve, megfelelt a céljának 30 évvel ezelőtt; de ma már nem elégítheti ki a fokozottabb igényeket. Most azután a magyar kormány olyan palotát emelt az ország legelső zeneiskolájának, amely a mai kor követelményeinek minden irányban megfelel és nemcsak díszére válik, mint monumentális épület, a fővárosnak, hanem modern berendezésű és kitérő akusztikájú hangversenytermeivel zenei életünknek egyik égető szükségét van hivatva kielégíteni.

Ezt a zenepalotát fogják legközelebb egy nagyszabású és több napra terjedő zeneünnepel felavatni. Időszerű lesz tehát. ha ez alkalommal rövid történelmi visszapillantást vetünk a Zeneakadémiánk 32 éves múltjára.

Már a 60-as években felvetették a „Zenészeti Lapok” egy országos zeneakadémia felállításának eszméjét; de a mint id. Ábrányi Kornél mondja „A magyar zene a XIX. században” című becses forrásmunkájában: „akkor, mint sok más üdvös indítvány, hamar elhangzott a pusztában.” Életerős lökést adott az eszmének 1869-ben Csengery Antal, aki az akkori belügyminiszter által összehívott színházi ankéten indítványt tett a kor és a művészet igényeinek színvonalán álló országos zene- és ének-akadémia felállítására. Az indítvány élénk visszhangot keltett mind a zenei körökben, mind a sajtóban és Bartay Ede, a Nemzeti Zenede későbbi nagyérdemű igazgatója ki is dolgozta a felállítandó zeneakadémia tervezetét, amelyet azután a hazai zene- és énekművészek értekezletének pártoló emlékiratával együtt felterjesztettek a belügyminiszterhez.

Később az Országos Magyar Daléregyesület ugyane tárgyban kérvényt nyújtott be a képviselőházhoz, amely azt kedvezően intézvén el, a belügyminiszter az 1872. évi költségvetésében a felállítandó ének- és zeneakadémia „belső elrendezésére” egyszer s mindenkorra 6.000 forintot, fenntartására pedig az 1872. évre 30.000 forintot irányzott elő.

A képviselőház 1871 december 8-án tartott ülésében tárgyalta ezt az ügyet. Zsedényi Ede, mint a pénzügyi bizottság előadója megszavazásra ajánlotta az előirányzott összeget. Ezzel szemben Ghyeczy Kálmán a költségvetésben mutatkozó nagy deficitre való utalással különvéleményt adott be, amelyben a kért összeg megszavazásának elhalasztását indítványozta, mert — ugymond — ez oly kiadás, amely az országnak nem elsőrendű szükségletét fedezi, amely tehát nem az ország összes adózó polgárainak adófilleireiből vagy kölcsönvett pénzből, hanem azon vagyonos osztály hozzájárulásával fedezendő, mely a zenei előadásokat leginkább élvezi. Az előirányzott összeg nem is elegendő egy minden igénynek megfelelő ének- és zeneakadémia létesítésére s azért előre látható, hogy ez az összeg évről-évre szaporodni fog.

Justh József, a következő szónok, egyetért Ghyeczyvel a tekintetben, hogy az előirányzott összeggel zeneakadémiát felállítani lehetetlen; tökéletlenséget szaporítani pedig az országnak nem áll érdekében s azért helyesebbnek tartaná, ha — ugymond — a Pesten 30 év óta létező zenetársulat (a Nemzeti Zenede), mely már igen sok művészt nevelt, országos segélylyel annyira kifejezetten, hogy a zeneakadémiát pótolhassa.

Szontágh Pál az ország zilált pénzügyi viszonyaira való tekintettel szintén ellenzi az akadémia

***) Irataim, VIII. k. 333—347. lap

felállítását. Hasonló értelemben nyilatkozott Podmaniczky Frigyes báró is.

Wahrmann Mór azzal a megokolással tagadja meg az összeg megszavazását, hogy ne szokják hozzá a nagyközönség mindent csak az államtól várni. Létesítsék az akadémiát azok, akik az ügy iránt érdeklődnek, úgy, amint annak idejében a színház, muzeum és akadémia nagylelkű honfiak hozzájárulásával keletkezett, és ha ez meglesz, akkor majd az ország is támogatni fogja.

Csengery Antal ezzel szemben kifejtette, hogy a közoktatás terén bármely irányban beruházott összeg bőven meghozza az országnak a kamatokat. Sokan vannak, akik magasabb zeneoktatás miatt a külföldre kénytelenek menni. Ha itt megtalálnák az oly oktatást, melyet csak országos erővel lehet teremteni, akkor itthon maradnának s azon összegek, amelyek évenként külföldre vándorolnak, szintén itt maradnának. Hivatkozott Csehország példájára, ahol az embereknek egész serege él a zenéből, míg hazánkban színházunknak még zenekara is legnagyobb részben idegenekből áll.

Hozzászolt még a tárgyhöz Csernátorny Lajos s Simonéry Ernő, akik mind a ketten elleneztek a javaslatot, mire azt a Ház 73 szavazattal 68 ellenében el is vetette.

A képviselőháznak ezt az elutasító határozatát kissé tulszigorúan ítéli meg Moravcsik Géza, az orsz. magy. kir. Zeneakadémia érdemes titkára az imént megjelent, igen érdemes dolgozatában, amelyben a Zeneakadémia történetét írta meg. Ő ugyanis bírálatában nem vette figyelembe az országnak akkori súlyos pénzügyi viszonyait. Az államköltségvetésben állandó volt a nagy deficit, amelyet adóemelésekkel, drága kölcsönökkel és államjóságok eladásával kellett fedezni. Nem csoda tehát, hogy a képviselőházban aggályok merültek fel a költségvetésnek minden újabb megérhelése ellen. Az a kérdés is vitatható, hogy az akkori viszonyok közt nem lett volna-e helyesebb, és nem vezetett volna-e gyorsabban célhoz egy egészen új intézet létesítése helyett egy, már létező és eredményesen működő intézetnek állami segélyvel való továbbfejlesztése.

Egyébiránt az 1873. évi államköltségvetésbe a belügyminiszter újra felvette a Zeneakadémia tételét, amelyet a pénzügyi bizottság javaslata alapján a képviselőház 1873. évi február 8-án tartott ülésében meg is szavazott, egyúttal pedig Zichy Antal indítványára a tételt a belügyi tárca költségvetéséből áthelyezték a közoktatásüggyébe. Ez alkalommal már csak Jankovich Miklós szállott síkra azért az eszméért, hogy a Nemzeti Zenede fejlesztéséért ki fokozatosan akadémiává. Ellenben Simonffy Kálmán, gróf Apponyi Albert, Helfy Ignác és Deák Ferenc a Zeneakadémia felállítását mellett foglaltak állást.

Érdekes, hogy ekkor mondotta el szűzbeszédét a jelenlegi vallás- és közoktatásügyi miniszter gróf Apponyi Albert, aki mindjárt ezen első fellépése alkalmával a nemzeti eszme lánglelkű apostolaként mutatkozott be. Hivatkozott arra, hogy Európa minden polgárusult államában, sőt Amerikában is nagyon tetemes állami segélyben részesül a zene. Ezen gyakorlat általánossága azt bizonyítja, hogy a zene feikarolása csakugyan állami feladat, amelyet nálunk sem szabad elhanyagolni. Világszerte elismert tény — úgy mond — hogy a zenére való képesség a magyar nemzetben igen nagy mértékben megvan. Jelenleg azonban megfelelő zeneintézet hiányában csupán a természeti képesség van meg sokakban, akik nemcsak kiképzetés, de rendszeres állás elnyerése végett is külföldre kénytelenek menni. A felállítandó zeneakadémia kettős irányban vetne véget a kifelé vonzó áramlatnak. Egyfelől tehetségesebb ifjaink a hazában nyerhetnének kiképzést, másfelől pedig a kiképzett erők itthon juthatnának alkalmazáshoz. Ez nemcsak kulturális, de nemzeti szempontból is igen fontos. Mert nem csupán anyagilag és testileg távoznak el tőlünk azok, akik zenei kiképzésük vagy zenei állások elnyerése végett a külföldre menni s ott maradni kényszerülnek, hanem egyszersmind megszakad az őket mintegy szellemileg és nemzetiesen velünk összekötő kapocs. És ha-

bár a magyar emberben kiirthatatlanul élő hazaszeretet folytán a mieink szellemi irányuknál fogva. Ezáltal a nemzet szellemi tőkájének nagy része nem nemzetivé, nem magyarrá válik. Ezt megakadályozni és biztosítani azt, hogy minden magyar ember magyar maradjon és magyar szellemben fejlődhesse, nemzeti szempontból is szükséges. Ezért melegen ajánlja a tételt elfogadásra.

A Zeneakadémiának a közoktatásügyi miniszteriumhoz való átutalása azt eredményezte, hogy az új intézet tényleges életbeléptetése még késettől elhúzódott. Ezalatt különböző érdekcsoportok folyton áskálódtak ellene, amit az irányadó körök azzal iparkodtak ellensúlyozni, hogy Liszt Ferencet szemelték ki a Zeneakadémia elnökének. Trefort közoktatásügyi miniszter pedig úgy tért ki a személyi és egyéb kényes kérdések elől, hogy az egész ügyet elhagyta aludni, míg végre Simonffy Kálmán a képviselőházban meginterpellálta őt. Erre azután 1875-ben tényleg megvalósult az „Orsz. m. kir. Zeneakadémia“, amelynek elnökévé a király Liszt Ferencet nevezte ki. Az új intézet programja csak az elméleti tantárgyak és a zongorajáték tanítására szorítkozott. A legmagasabb kiművelési zongoraszakot vezetőjét maga Liszt vállalta el, az alsóbb osztályokat Erkel Ferenc vette át, aki egyúttal az intézet igazgatója is volt. Az összhangzattan és zeneszerzés tanára Volkmann Róbert lett, minthogy azonban ő nem tudott magyarul, az elméleti tantárgyakat párhuzamos osztályokat szerveztek, amelyekre Ábrányi Kornélt rendkívüli tanárnak egyszersmind titkárnak, Nikolics Sándort pedig segédtanárnak nevezték ki. Ezekből állott az egész tanári kar.

Az intézet helyiségeitül Liszt Ferencnek a Halpiacon levő lakását és ugyanazon ház második emeleti helyiségeit rendezték be. Még most is ott áll ez a kétemeletes épület, ugyanolyan vagy talán még kopottabb, elhanyagoltabb állapotban, mint akkor. Csak a környéke változott meg. A régi Hal-piac eltűnt a föld színéről. Betemették a teret akkor, amikor az Erzsébet-hídat építették és csak déli oldalán hagytak meg belőle akkora darabot, amekkora az Irányi-utcának, a Dunáig való megbosszabításához kellett. Így lett a Hal-téri házból az Irányi-utca első számú háza. Maholnap ezt is lebontják és új, modern palotát építenek a helyére. Vajjon gondoltak-e a Zeneakadémiában arra, hogy képben megörökítsék azt a régi épületet, ahol valamikor Liszt Ferenc lakott, az intézet pedig gyermekéveit élte?

Négy esztendő telt el a Zeneakadémia ebben a szerény hajlékban, szűkös viszonyok közt, küzdve a kezdet nehézségeivel. 1879. őszén azután az Andrássy-utca költözött, mostani helyiségeibe. Itt rendezték be Liszt elnök és Erkel igazgató lakását és az irodai helyiségeket is. Ekkor kezdődött az intézet kibővítése és tanszakának fokozatos fejlesztése. Már az előző iskolai évben megsaporodott a tanári kar Erkel Gyula és Gobbi Henrik zongoratanárokkal. Az 1880. évben pedig a közoktatásügyi miniszter elérkezettnek látta az időt, hogy az intézet tanterve más tanszakokkal is kibővítessék. Ennek következtében az 1882—83-ik tanévre öt új tantárgyat vettek föl a tanítás körébe, u. m. az orgonát, a magánéneket, a karéneket, a magyar és az olasz nyelvet. Az orgonára és a karénekre Kressler Jánost, a magánénekekre Passy-Lornet Adélt és Pauli Rikárdot, a magyar nyelvre dr. Várady Antalt, az olaszra Palóczy Róbertet nevezték ki tanárnak. Két évvel később felállították a hegedő tanszakot is, hároméves tanfolyammal. Tanárnak Huber Károlyt hívták meg, akinek 1885-ben bekövetkezett halála után, a fia: Hubay Jenő lett az utóda. Ugyanebben az évben rendelte el a közoktatásügyi miniszter a gordonkatiszaki felállítását, amelyre Popper Dávidot sikerült megnyerni.

Első nyilvános hangversenyét az intézet 1878. június 30-án rendezte a fővárosi vígadó kis termében. Erkel Sándor vezetésével és a Nemzeti Színház zenekarának közreműködésével. Ezen a hangversenyen mutatták be legelőször a zeneszerzési tanszak növendékeinek szerzeményeit és az a

három ifju, akit ez a kiténtetés ért, Aggházy Károly, ez idő szerint a Nemzeti Zenede jeles tanára, Szabados Károly, a „Vióra“ című balletnek korán elhunyt, nagytehetségű szerzője és Farkas Ödön, a kolozsvári konzervatórium jelenlegi igazgatója volt.

Ezekhez járult a legközelebbi években Juhász Aladár, Gosztonyi Béla, Hazslinszky Ágost, Major J. Gyula, Bloch József, Hegyi Béla, Bátor Szidor, Mannheimer Gyula, Kézsmárky Árpád, a nemrég elhunyt Gaál Ferenc, továbbá Szabados Béla, Elbert Imre, Waldbauer József, Thomán István, Lányi Ernő, stb.

Az összes növendékek létszáma az első tíz év alatt 38-ról 100-ra szaporodott.

1886. július 31-én meghalt Liszt Ferenc. Súlyos csapás volt ez a zeneművészetre, az országra és a zeneakadémiára egyaránt. Az a körülbelül 20 év, amelyet a mester hol hosszabb, hol rövidebb időközökben, eleinte mint magánember, utóbb mint a zeneakadémia elnöke Budapesten töltött, nagyjelentőségű volt fővárosunkra nézve, úgy művészetileg, mint társadalmi tekintetben. Középpontja volt ő az itteni zenei életnek és azok az érdekes zenészi matiné és fényes művészi esték, amelyeket rendezni szokott, felejthetetlenek lesznek mindazoknak, akik azokban részt vehettek mert ott nemcsak a magyar főváros egész szellemi arisztokráciájával, hanem a nálunk járt külföldi írókkal és művészekkel is találkozott.

Liszt halála után új korszak kezdődik az orsz. Zeneakadémia történetében. A zeneakadémiát és az orsz. színészeti iskolát egyesítették az „Országos m. kir. Zene- és Színművészeti Akadémia“ elnevezés alatt és az egyesített két intézet igazgatójává a király Michalovich Ödönt nevezte ki. Hogy az új igazgató milyen üdvös tevékenységet fejtett ki az intézet továbbfejlesztése körül, azt mutatja az elért eredmény. Igaza van id. Ábrányi Kornélnak, amikor azt mondja föntemlített munkájában, hogy tulajdonképpen csak Mihalovich igazgatása alatt nőtte ki magát az intézet azzá, aminek eredetileg kontempláltak. Három korszakra osztható a Zeneakadémia eddigi fejlődése. Az első (1874—1880.) a nehézségekkel küzdő, korlátolt terű s a lassú fejlődés korának lehet mondani. A második (1880—1886.): Liszt haláláig és Mihalovich igazgatói kinevezéséig a kibővítés, a megszigorított rendszerezés korának nevezhető; míg a harmadikat: Mihalovich Ödön igazgatói állása elfoglalásától a mai napig, a megszilárdult, komoly munka s az átgondoltság korának jelzője illeti meg.

Terünk nem engedi, hogy az utóbbi korszakkal most bővebben foglalkozzunk. Különbösen is ez a korszak a szemünk előtt folyt le és annak minden nevezetesebb mozzanatáról híven és kimerítően tájékoztatta a közönséget a sajtó. Csak annyit említünk meg, hogy az 1906—7. tanévben a növendékek száma már 520-ra szaporodott és hogy az intézetben, fennállása óta, 55 zeneszerző, 19 karmester, 115 énekes és énekesnő, 47 zongoraművész és művésznő, 30 hegedűs, 19 gordonkás, 3 gordonos, 28 fuvóhangszeres, 2 hárfás, 4 cimbalmos, 42 zenetanár és tanító, illetőleg tanítónő nyerte kiképzését. Az akadémiában oklevelet nyert zenetanárok száma pedig 168.

Most, amikor az intézet új, fényes otthonába költözik, életének új korszaka kezdődik: a negyedik. Kívánjuk, hogy ezt a legnagyobb virágzás korának lehessen majd elnevezni.

Antalik Károly.

Gyilkosság.

Irta: Cholnoky László.

Első szín: Otthon.

Megint sikoltoz ott kint a szél fájalmában, amint karcsu teste összezuzódik a falak közt. Rémülten bugdácsol ide-oda, félelmében be akar bujni az ablakréseken. Nehéz sóhajtasától meg-meglobban a gyertya; a falon nagy feketeségek siklanak odább.

Itt bent sívár csönd van. És nyirkos hidegség. Mivel ott kint szakad az eső; csipős, beteges tavaszi nap lombhalkodik a város felett.

És nincs amivel betömjem a kályha fekete

torkát. Nehány rongy faforgács és valami szénpor gunnyaszt a bätogtartóban.

Ez a bädogedény cudarul tud rännézni nagy, sötét egyszemével. És szinte beszél:

— Üres vagyok! Vézna vagyok! . . .

— Ejh! Hagyj békében! Én pedig fáradt vagyok!

A csend megint visszaül előbbi helyére és ül, ül mozdulatlanul, amíg újra el nem üzi valami vékony, szálnalmas nyöszörgés:

— Fáradt vagy? . . . Beteg vagy!

— Mi ez, ki beszél? . . . Ki ez az apró, hamisszínű vénember? Hogy kerül szidre, te csepűhaju kis szörnyeteg? Te pupos kis nyomorék?

— A kályhából jöttem elő! Éhes vagyok! Adj szent!

— Ah, nyomorult kis rém te, te eszed meg a szenemet?!

— Én! Én eszem meg a fadat is! A vézna tested izomrongyait, a hajad szökéségét, a fiatalságodat is és mindent! Én mindent megeszem!

— És nem félsz elém kerülni? Nem félsz, hogy széthasítom idétlen koponyádat?

— Nem! Nem félek tőled! Te félsz tőlem! Ijedtedben talán szörnyet is haltál volna, ha csecsemő korodban meglátsz a bölcsöd fején kuporogni!

— Már akkor velem voltál? Nem láttalak sem akkor, sem azóta! Ki vagy te?

— Velede voltam akkor is, azóta is, mindég. Szakadatlanul! A nevem pedig Machon és te tudod, ki vagyok. Nem emlékszel, hogy amikor az apád elhurcolt első nap a kezdednél fogva az iskolába, valaki szorongatta a torkodat és a szivedet?

— Emlékszem! Valaki szorongatta a szívemet . . .

A csuf, ráncos, vén csodának lefityeg a vézna, görbe lába a vaskályha parkányáról és lassan ide-odamozdul. Csepűhaja fakó, az arca is fakó, de a szeme fekete és sziporkázó. Vén-e vagy fiatal? Nem tudom. Azt tudom csak, hogy valaki valóban szorongatta a torkomat és a szívemet.

És arra is emlékszem, hogy amíg az alma a kályha világán sült, szemüveges nagyanyám gyakran mesélt a Csepűhajuról . . . Au, hogy amikor egy-egy embert temetnek, ő eljön, belenéz a sirba a leszálló koporsó után és megcsóválja a fejét. Aztán eltűnik.

Megkérdezem tőle:

— Te vagy az, aki temetéskor eljön és belenéz a nyitott sirba?

— Én vagyok! De nem akkor jövök elő, mert én veletek vagyok mindég. Akkor éppen elválok tőletek!

— Velem is velem voltál? Mindég? Ah, hazudsz, hazudsz, mert voltak, — igen, igen nézd: a kezem is remeg, ha rá gondolok, hogy voltak évek, amelyekben a dal összekapaszkodott a szerelemmel és végighempergett a nap-sugarverte rónán a piros meg kék virágok közt! Voltak évek! Voltak! És hol voltál akkor te, te szegény nyomorék öreg? . . . Mit vigyorogsz? Mit mutogatod az odvas fogadat?

— Hol voltam? Ott szorongtam drága ruháid közt, vagy belebujtam a cilindereidbe, éjjel meg a lakkcipődbe. Egyszer cudarul meg is ütöttél a sántával és én fájdalmamban kihasztottam a cipő oldalát. Emlékszel? És másnap már korán felriasztottalak és elhívtalak a vörösszakálu Fuchshoz és tartottam a kezded, hogy ne remegjen, amíg a váltót aláírod!

Második szín: Ismeretlen helyeken.

A gyertya veszettül lobog . . .

Kanóca olyan, mint a boszorkány izzó nyelve! A fal lomha feketeségei hogy riadoznak ide-oda!

De egyik lesiklik és ráborul a szívemre. A szél, ott kint elállt. A gyertya most ennek a csepűhaju vénembernek a leheletétől lobog.

És nincs szemem. Ha volna is, hijába volna, mert attól a hideg feketeségtől már a szívem fázik.

Mi lesz ennek a vége? Mi lesz?

. . . . .

Az, hogy megölöm ezt a vénembert. Mert ha egyre közelebb engedem magamhoz, utóbb ő öl meg engem. Fáradt vagyok. Megölöm ezt a vénembert.

Csak melegebb volna itt! Hidegben gyáva az ember. Félek attól a csepűhaju vénembertől. Mi lesz most? Mi lesz?

A gyertya utolsókat lobbanik. A ráncos, vén arc meg sem mozdul. Rettenetes az, hogy meg sem mozdul! Csak hallgat és néz. Ő a leghatalmasabb, mert csak hallgat és néz és nem mozdul. Megint olyan vadul sikoltoz, mint az örült, akit akasztani visznek.

Közeledik a sötétség.

— — — — —

*

— Nyöszörgesz, vén gazember?! Hijába! Az ujjam összekapcsolódik a nyakad körül és aztán itt a vég.

Részegítő, diadalmias gondolat, hogy Machon meghal! Machon nem lesz többé! Nem lesz többé küzdelem! Nem lesz többé, aki kilopja belőlünk a fiatalsgót és lelopja ajkunkról a dalt!

Csak belé ne örüljek ebbe a gyilkosságba!

— Milyen zöld a pófád, vén Machon! A csepűhaju az égnek áll, akár a komondor nyaka a telihold felé! A szemed csupa vér, vékony, löcslád nevésségesen hadonáz a levegőben! Véged van Machon!

— Sőhajtottál Machon?

— Nem. Csak a szél nyög ott kint. Fájdalmában, mivel karcsu teste összezuzódik a falak közt! . . .

Harmadik szín. Az örvény gyűrűjében.

— Emberek, emberek! Machon meghalt! Én öltem meg!

(A pékinas megáll mellettem. Nézi, hogy részeg vagyok-e, de amikor látja, hogy nem, leteszi a kosarat és még jobban néz rám. Az orra cimpája kitágul, merő rendőr-szagot érez. De mit nekem egy péklegény?)

— Emberek! Süketek vagytok? Machon meghalt! Mit szaladoztok oly veszettül? Hiszen Machon meghalt!

(Stieglert ur, a hivatalnok is itt van. Ő is megáll mellettem, aztán hátrafelé felmegy a járdára. Fél. Ez az élethivatása.)

Ez a marhacsorda, amelyik itt tolokodik körülöttem, az eget is szétverné, lármájával, ha meghallaná, hogy Machon meghalt! De nem hallja meg, mert minél erősebben kiáltok, annál kevesebbet hallja azt, hogy Machon meghalt, annál inkább hallja azt, hogy még nem hallotta, amit hallott és kitártja a száját.

Hej, mély örvény a kitartott emberi száj! Abba hal bele az igazság. Belézuhanik és belefullad.

— Hé! A magasságbeli uristen szakiton ketté benneteket! Nem hallottátok: megöltem Machont! Vége a türekedésnek; felszikkadt a verejték és kiapadt a könny! Allj meg, ostoba csorda és hajtsd meg a térdedet előttem! Én öltem meg Machont! . . .

— Hallja, biztos ur, hallja?

— Hallom! Hiszen úgy ordít, mint akit nyuznak! . . . Hé barátom, várjon csak!

— Mi ez? Mi ez? Rendőr? Mit akar ez itt?

Utolsó szín: Egyedül.

— Rettenetes ez az egyedülvalóság!

— Hála a nagy ismeretlennek, hogy van velem valaki! . . . Egy ráncosképtű, csepűhaju, apró kis vénember . . .

— Machon . . .

— Itt ül a térdemen és jóságosan mosolyog a szemembe. Nem szól, de ugyis tudom, mit mondana, ha beszélne:

— Aki engem megöl, az legelőbb jön el a siromhoz, hogy kiásson és életrekeltsen! . . .

Üdülőhelyek a fővárosban.

Irta: Dr. Hódy Lajos.

Kétféle üdülőhely van a fővárosban — bármilyen paradoxonnak tűnik is fel az állítás: amely megvan s amely — nincsen. Vegyük csak sorjába őket.

Mindenki előtt ismeretes dolog, hogy minden ország fővárosa, de még nagyvárosa is, előrelátóan gondoskodik lakosságának egészségéről, nemcsak kórházak építésével, klinikák, orvosi rendelőintézetek, szanatóriumok létesítésével, gyógyszerárak szaporításával, — mert ezek már a meglévő körök enyhítését, gyógyítását, apasztását célozzák, hanem helyes építkezési módszer alkalmazásával, egészség ivóvíz szolgáltatásával, parkok, sétányok, ligetek, a gyermekek részére tágas játszótérek létesítésével, az utcák, terek befásításával, modern csatornázással, a bűzös és egészségtelen gyárak, ipartelemek kihelyezésével, a közlekedési eszközök, járművek higiénikus szempontból való szigorú felügyeletével, fürdők fentartásával, a régieknek a kor szelleméhez képest való átalakítása, esetleg újraépítésével, vagy az erre irányuló magánvállalkozásnak gyámolításával, támogatásával.

Nem mintha Budapest fővárosát valami sok mulasztás terhelné ez irányban, mert hiszen anyagi erején felül senki sem áldozhat, ha mindjárt Európa egyik leggazdagabb városa is, — de legalább a meglévő, az önként kínálkozó alkalmakat ragadná meg, a természet pazarul felhalmozott kincseit halmozni fel — ez csakugyan kötelessége lenne.

Messze földön olyan természeti fekvéssel nem dicsekedhetik város, mint Budapest. A harmincöt évvel ezelőtt egygyé forrasztott testvérváros testét kettészelik a hatalmas Duna hömpölygő hullámai, ivóvíze pedig a káposztás-megyéri vízművek jóvoltából kitűnő minőségű, általában véve elegendő itt annál is inkább mert a főváros lakossága a termékek sörház, kocsma, kávéház, pálinkamérés, automata buffet után itéve, nem igen tartozik a — vizivók közé. Azokat az eseteket, amikor egy-két városrészt csőrepedés, vagy mi a manó miatt víz nélkül marad fél vagy egész napig, nem kell olyan szigorúan venni. Hát a Szaharában mit csinálnak az utasok?!

Üdülőhelyei vannak a fővárosnak, egész — sorozat. Parkok, sétányok csak úgy hemzsegnek a fővárosban; minden városrésze jut legalább egy. (A Belvárosra még annyit sem, ha ugyan a Vámház-téri három és fél négyszögölnyi körülkerített területet és a Petőfi-szobor körülüli kavicspályát oda nem számítva.) Amik már meg vannak, ott kivagdadják a fákat, mert nagyon csiripelnek a — verebek.

Jóformán a város szívéből emelkedik ki a Gellérthegy, önként kínálkozva közelségénél fogva a kirándulásra és üdülésre. A lakosság évtizedek óta építkezik lassan, drágán a hegy oldalán; a kirándulók szívesen keresnek fel tizezzel, de meredek, nehezen hozzáférhető utjai miatt lemondással fordul vissza az üdülésre vágyakozó; pedig egy siklón, vagy sodronykötél-pályán milyen vígan és olbón juthatna fel!

— városliget teljesen kivetkőzött formájából! Ha az ajándékozó nádor most menne ki sétálni, eltévedne a fátlan területen. A két kiállítás úgy megritkította a sorait. Csak tilalomja van sok. Ahol fit van, pázsit, valami kis zöld, — tilalomia. Elvesztette kedélyességét és népies jellegét már a városliget. Nem ül már a platók alatt a haza bölcsé, kabanoszából vidám füstkarikákat fújva; nem találkozik már a „rondó” körül az arisztokrácia krémje; átvonultak a Stefánia-utra, a Parkklubba, kitelepitik a vurstlit is, ki a népligetbe, ebbe n vérszegény, faneküli, népmulatónak szánt csenevész bokor-kiállításba. Maholnap el lehet mondani a városligetről, ami az egyetlen köemléken felirásként szerénykedik: Fűt!

Gyönyörű paradicsoma a fővárosnak a Margitsziget. Nem szükséges esetlenül természeti szépségeit, azok köztudomásuak. Hisz a tulajdonos királyi hercegi család igazán áldozatkészséggel tartja fenn évtizedek óta rengeteg költséggel és — semmi haszonnal. Mégis van egy baja; drága a belépődíj, különösen vásár- és ünnepnapon, úgy, hogy egy többtagu család egy hétig elélhet a belépődíjak összegéből. Ezen segítsen a főváros. Vegye meg a szigetet, nyissa meg ingyen a lakosság számára, ha már a hidakon és az alaguton fizetni kell.

Köröskörül a budai hegyek szegélyezik a főváros jobbparti részét, kezdve a promontori hegyfoktól a Jánoshegy északi harmadik szomszédjáig, a Határhegyig. Főlégsé levegő, valóságos ózon áradat lengi körül a kirándulót. Ott lehet üdülni. Kéjes élvezettel szívja magába a füsttel, porral teli tuddó az éltető „ájert”, ahogy még apáink neveztek. Igaz, hogy már nem látni kosarakkal, pincetokkal, elemozsiás batyukkal fölfegyverkezett karavánokat felkapaszkodni a „Disznófőhöz”, vagy a „Csillagvölgy” felé; manapság vígan száguldoznak a villamoskocsik a hegyek aljába, néha a de-

reka felé, sőt merészen vágtatnak feljebb is, versenyre kelve a svábhegyi fogaskerekűvel. Ez a része a városnak, amit nem lehet agyon adminisztrálni; a fák, bokrok, növények buján tenyésznek a természet őseréjénél fogva.

Fürdőink! Ah, álljunk meg egy percre. Ezek kétfélék. Amik vannak s amik nincsenek. A margitszigeti fürdő, a Lukács és Császár-fürdő vize világhírű és remek gyógyhatású. De elhanyagolták. A Rudas és Artézi, évek óta várják az újjáépítést, míg a Sáros-fürdő — az nincs sehol. Évekkel ezelőtt a Közmunkák tanácsa egy millió kétszáz ezer koronáért kiszájtította a Sáros-fürdő körüli területet s most már a kormány hajlandó lenne az összeget visszaadni, csak már építse meg a főváros. De még egy pár évig várhatunk, amíg a százféle pályázaton keresztül meggyötört tervek valóra válnak. A sorrend különben a következő: ahogyan dr. Bódy Tivadar a főváros pénzügyminisztere legutóbb a közgyűlési terem buffetjében sugárzó arccal magyarázta:

— Jövő évre építjük az Artézi- és a Rudas-fürdőt, 1909-ben a Sárosot, azután még építünk egy néhány fürdőt; ne mondja senki Budapestről, hogy — smucig!

Mi van a nyílt piacokon?

— Saját tudósítónktól. —

Amikor a vásárcsarnokokat a főváros vezetősége megépítette, az épületek elhelyezésével, a város akkori szükségleti és forgalmi viszonyait kellett a dolgok természetes rendje szerint figyelembe venni. Azóta tiz esztendő telt el és ez a tiz esztendő a fejlődésnek hatalmas nyomait teremtette meg. Egészen új városnegyedek, új forgalmi pontok keletkeztek. A méretek kitágultak és a perifériák jelentékenyen eltolódtak a régi központok körül. Ennek következtében a megváltozott helyrajzi viszonyok automatikusan maguk gondoskodtak új forgalmi központokról, ahol a folytonos kialakulásban lévő új fogyasztó kottériák, szükségleteiket beszerezhetik.

Igy alakultak a főváros nyílt vásárcsarnokai azokon a helyeken, amelyeknek könnyen hozzáférhető közelségében épített vásárcsarnokok nincsenek. A dolog lényegéből folyik azonban, hogy ezeken a szükségpiacokon, miután maga az intézmény is csak hevenyészett, ideiglenes jellegű, a forgalom föltételei és formaságai sincsenek olyan rendszeresen kialakulva, mint a már egy bizonyos kifejezett egyéni jelleggel, mondhatnók szokásjogokkal bíró vásárcsarnokokban.

Hogy egyebet ne is említsünk, az élelmiszerforgalom legimminensebb föltétele, a közegészségügyi ellenőrzés sem kielégítő ezeken a nyílt piacokon. Maga a köztisztaság pedig egyenesen kétségbeejtő. Nagy, súlyos bajok és visszaélések vannak a főváros külterületein levő nyílt piacokon, amelyekre haladéktalanul föl kell hívunk a közhatalóságok figyelmét. Hogy eddig érdekelt helyekről jövő panaszok nem kerültek nyilvánosságra, annak is meg van a maga oka. Ezek a nyílt piacok a városnak azon a külső területein vannak, amelynek lakosságát a legszegényebb néposztály teszi és ezek a szegény emberek táplálkozási tekintetben az általános drágaság és a szomorú megélhetési viszonyok folytán szinte függő viszonyban vannak azokkal a forrásokkal, ahonnan apró szükségleteinket beszerezünk. Ez a lenyűgözőség és az ennek nyomán támadó megszokottság aztán kiöli az érdekeltekben a visszaélések fölismerése iránti érzéket és panasz és fölajdulás nélkül türik a legkiáltóbb sérelmeket is; — mert muszáj és mert beleszoktak.

Az a szemlélő azonban, aki a város belterületein uralkodó rend és tisztaság után legelőször jut ki egy ilyen szabad piacra, — mondjuk a Garay-terre — az megdöbbentéssel, sőt egyenesen undorodva fogja a különbségeket észre venni. Ki se kell az embernek magára a terre menni, elég, ha a teret szegélyező utcákon megyünk végig, s ha egy kis szélrohám jár, messziről megérezzük a nyílt piac közelségét a fölöle áramló pestises, nehéz szagról. Magának a térnek egyenesen gyilkos a levegője. Az ilyen terek fölötte egy fullasztó, rettenetes bűz fekszik nyomasztó mozdulatlanlanságban. Ez természetesen nem magától támad s ha egy kicsit, akár csak fölületesen is, körül nézünk a téren, mindjárt rájövünk a baj voltára.

Legelőször is tudnunk kell, hogy a térnek nincs vízmedencéje, tehát a sátrakban táborozó

elárusítóknak nem áll rendelkezésükre elegendő vízmennyiség, áruik tisztántartására. Hogy ez mit jelent, olyan helyeken, ahol pornak, piszoknak, napfénynek kitétt husáruk vannak fölhalmozva, azt fölösleges is külön kiemelniük. Tessék csak egyszer végigmenni például a Garay-ter mészáros bódéi előtt, — már amennyire a végig menetelt légzőszerveink kibírják, — és tessék megnézni a tőkésre, asztalokra kirakott húst. Némelyik darab szinte fekete már az állottságtól. Egyenesen undorító az, amit ott látni, és az emberben felháborodik az emberi érzés, hogy ebből a porral, piszokkal, miazmákkal belepített rondaságból szegényembereknek verejtékes munkával szerzett, drága filléreik árán táplálkoznok kell.

Sehol egy takaró, ami a piszkot távol tartja, sehol egy csöpp víz a tisztításra, de mindenütt nehéz, undorító bűz, piszok, szennyes kezű és ruhájú emberek, akik tisztátalanságukkal össze-visszanyulkálják a nyers holmit, amit elárusítanak. — Ugyanilyen riasztó a látvány, ha a baromfi elárusító sátrak felé megyünk. Eltekintve attól, hogy Budapestre ugyszólván minden orvosi ellenőrzés nélkül özönlik fel a vidékről a fogyasztásra szánt leölt baromfi, itt a piacokon valóságos szörnyűségek történnek a kezelés körül. Nem tudjuk biztosan, hogy megengedi-e vajjon a főváros egészségügyi szabályrendelete azt, hogy a leölt baromfi a nyílt piacokon bontassék föl és tisztítottassék meg lágy részektől. De ha erre vonatkozólag nem tartalmazza a szabályrendelet tiltó határozmányokat, hát itt az ideje, hogy a hiány minél hamarabb pótolassék. Mert ezeken a nyílt piacokon nap-nap mellett ott bontják fel a baromfiakat a sátrakban, ahol — ismét megemlítjük — nincs egy kanálnyi tiszta víz a kezeléshez. A könnyen erjedő kiszedett lágy részek pedig nyílt kosarakba kerülnek és ott poshadnak naphosszat, forróságnak, szélnek kitéve, rettenetes bűzzel fertőztetve meg a levegőt.

Szörnyű dolog ez kérem szépen és annál szörnyűsebb, mert a nyílt piacok tele, maga is valóságos szemétdűnya. A vásár permanens jellege miatt ugyanis, a kirakodás ezen a helyeken állandó szokott lenni, s így a tér tisztogatása csak felületesen történhetik. A hulladék aztán gyűlik szépen rakásra.

Ezek az állapotok gyors orvoslásra szorulnak; orvoslásra annál is inkább, mert az élelmiszerhamisításokat föl se említettük, pedig nem a szem előtt lévő vásárcsarnokok, hanem ezek a nyílt piacok szorulnak szigorú ellenőrzésre ebben az irányban is. Igaz ugyan, hogy a nyílt piacok környékét övező szegény városnegyedekben nem laknak dús gazdag háztulajdonosok és nagybefolyású városatyák, azért ezeket a dolgokat haladéktalanul szánalni kell, nemcsak azért, mert egy fejlődő világ város kultúrájához méltatlanok, hanem főleg azért, mert az ilyen egészségtelen aberrációk éppen a nagyvárosokra nézve jelentenek nagy veszedelemeket. Egymáshoz nagy közelségben, tulsufolt, egészségtelen lakásviszonyok között élünk, minden kicsi sérelme a higiénának, szörnyű módon megboszulhatja magát.

Ellenőrzést tehát! Még pedig az ellenőrző egészségügyi közegek szigorú és pontos ellenőrzését követeljük.

Sztrájk és szociálpolitika.

Irta Zerkovitz Zsigmond.

Azt írja Emerson egyik essayében, hogy eszméinket jobban megérti bármely kortársunk, mint az apánk. És ennek a mondásnak igazsága feltűnő akkor, amikor a szociális kérdések boncolgatásába fogunk. Bizony új eszmék, új gondolatvilág, új törvények kibontakozása áll előttünk, amelyre apánk talán a régi jó táblabírák keleties fatalismusával tekintenek, avagy a kezükkel legyintenek egyet, mintha azt akarnák mondani, amit Bismarck mondott a nemzetgazdaság tudományáról: Unsinn in plasisbler Form. Mi azonban, anélkül, hogy tudnánk róla, többé-kevésbé a történelmi materialismus felfogásában nevelődtünk, ha nem is olvastuk a Kritik der Politischen Oeko-

nomiet, aminthogy a szerves világ darwinisztikus fejlődési elmélete átment a tudatunkba, ha nem is kísértük figyelemmel, miként sejtette azt Goethe az os intermacellarenál s minő változásokon ment keresztül egészen Haeckelig. És az az átváltozás, amelyet napjainkban észlelünk, nem annyira a társadalom külső képében, mint inkább gondolatvilágunkban megy végbe, mint ahogy a nagy francia forradalmat Voltaire, az enciklopedisták és Rousseau nem pedig a Desmoulnsok okozták. Ma már a művészetünk, sőt egész érzélemvilágunk is a szociális kérdés izgató páráján hevül. Az életet jelentő deszkákön, a kárpók vásznain, a költeményekben nem ritkán találkozunk a drámával, a drámai képpel, amelynek nincsen „hőse“, hacsak a mindent mozgató tömeg nem az és érdeklődéseinket mégis lekötik annál a mélységes szomorúságnál fogva, mely jellemző arra a küzdelemre, amely az elnyomott osztályok életét ábrázolja. És a szomorúság mögött mindig az emberi együttérzés lakik, behind torrow there is always a soul.

És attól, a mi egész érzélemvilágunkat foglalkoztatja, a jogi életünk sem maradhat érintetlenül. Szinte észre sem vettük, hogy a jogi kérdések mennyire háttérbe szorultak a gazdasági kérdések mögött. A jogi kérdések másodrendű kérdésekké lettek a hatalmi kérdések mellett, amely utóbbiak boncolása a gazdasági tudományok körébe vág. Elsősorban a hatalmi viszonyok iránt érdeklődünk, mert tisztán áll előttünk, hogy a hatalmi viszonylatok változása után sietni fog a magánjog szankcionálni az erősebb tényleges helyzetét. A magánjog a hatalmi viszonyokat reflektálja, mondja Menger (Neue Staatslehre 42. old.) s amikor ez az elv megdöntetlenül áll előttünk, a sztrájk kérdése, mint a munkásság passzív rezisztenciája igen nagyfontosságú kérdéssé válik. Ez az oka, hogy a jogászoknak is foglalkozniuk kell a sztrájk és szociálpolitika kérdéseivel s hogy nekik is nagy szolgálatot tesz Ferenczi Imrénének most megjelent és előttünk fekvő könyve. (Ferenczi Imre, Sztrájk és szociálpolitika. Athenaeum kiadása 1907.)

A nagy francia forradalom a nemesek és a papok joga mellett a harmadik rend egyénjoguságát eredményezte s a törvényhozás deklarálta az emberi jogokat. Azóta a harmadik rendben differenciatio állott be: a Citoyennel szemben, aki az emberi jogoknak csak virtualis élvezője, a bourgeois tényleg élvezi a törvényadta jogokat. S ma, amikor a bérmunkás Citoyen a passiv rezisztencia fegyverével meg akarja szerezni a jogok tényleges élvezetét, ismét forradalmi jelenséggel találkozunk, ez, mint legújában igen jellemzően mondjuk, a bérharc. Ferenczi könyve azt a célt szolgálja, hogy mindavval, amit a bérharca vonatkozólag a társadalomtudomány tanít, amit a külföldi államok törvényhozása Uj-Sealandtól kezdve Angliáig megvalósított, avagy megvalósítani akar, bennünket megismertessen s hogy megajozolja az osztályharcban rejlő ellentétes erők eredőjeként a fejlődés irányát. S a mit erre vonatkozólag e műben találunk, nem csak érdemes elolvasni mindenkinek, hanem aki e kérdéseket tanulmány tárgyává teszi és akinek akár a törvényhozásban, akár a közigazgatásban a tényleges cselekvés osztályrészét jutott, el kell olvasnia.

Amikor a munkáskérdésről szó van, első amire kíváncsiak vagyunk, melyek az általános szempontok, amelyekből a szerző kiindul, minő tudományos elvek alapján magyarázza az egyes jelenségeket. Erre Ferenczi könyvének első fejezete (1—69. old.) adja meg a feleletet.

Ilyen általános szempontként a szerző, miután a Marxismus, a Bernstein-féle revisionismus és a neo marxismus bírálatába bocsátkozott, a „liberalis szocialis“ felfogást jelöli meg. Ferenczi szociálpolitikai felfogásának is nevezhetné. Mert először megalkotja magának a szociálpolitika fogalmát és célját és ezen fogalomból kiindulva foglalkozik a sztrájkokkal. „Szociálpolitika — szerinte — azon szabályok összessége, amely az osztályellentéteket, különösen pedig a modern tőkés és bérmunkás osztályérdek ellentéteit az összesség szempontjából kívánatos irányban, tehát a vagyontalanok anyagi, értelmi és erkölcsi színvonalának emelése útján óhajtják befolyásolni.“ Aztán Yastrow-ra hivatkozva a így ír: „Ez az az álláspont, amelynek nézőpontjából a társadalmi rend és a sztrájkjelenség

egy-máshoz való viszonyát tisztázni reméljük (66. old.). Szerzőnk igen nagy tévedése az, hogy az ő itt kifejtett álláspontja ellentétben van a marxizmusról adott lejutó bírálatával. Épen a marxizmus helyes volta igazolja az ő szociálpolitikáját, vagyis Marxizmus elvetése és az ő szociálpolitikája contradictio in adiecto. Ferenczi először tagadja, hogy a Marx Verelendungs teóriája és Zusammenbruchs teóriája igaz, a szociálpolitikában pedig épen azokat a rendszabályokat tartja kívánatosnak, a melyek a vagyontalanok anyagi és szellemi mivoltát emelik. Így maga is elismeri, hogy van „lerongyolódás s az állam elsőrendű feladatai a szociális olajcseppek alkalmazása, különben könnyen bekövetkezik a nagy összeomlás.

„A társadalom organikus evolucionájának kazalért tapasztalatokból, minden tudásunk e végső forrásából kiindul és továbbhaladó könnyítése, vagyis e fejlődési folyamat határozottan káros surlódási velejárójának (sztrájk, bojkott stb.) lehető kiküszöbölése, illetve helyettesítése és civilizálása lehet csak a tudományos szociálpolitika s így a munkánknak is feladata, mondja a szerző másutt. (62. old.) — S már azt kérdezzük, hogy miből tapasztalta, hogy a *Marxizmus*, miként a Hegeli dialektika, összeesett? Marx és a szellemi utódai sokkal mélyrehatóbb, évszázados történelmi fejlődéssel támogatják nézeteiket. A deductív igazságok helyett inductív irányban történő igazolásával szemben, szerzőnk deductívát semmiféle tapasztalati inductióval nem bizonyítja, ha csak azzal az egy tényvel nem, hogy az előre évtizedről-évtizedre megjósolt összeomlás be nem következett. Ez csak azt bizonyítja, hogy a szociális tudományok a való élet tényeivel dolgoznak és nem exact tudományok s hogy Marx nem hitte, hogy szocializmus paktumokat fog kötni a parlamentaris kormányformákkal. „A világ proletárjai egyesüljék“ jelszava viszont még nem hangzott el oly régen, hogy a mai napig lefolyt eseményekből a marxizmus elveinek igaz vagy nem igaz voltára következtetnünk lehetne. Marx elveinek bírálatát és a Marxbírálok nézetei között a helyes utat megjelteni, nem a legegyszerűbb dolog. Ezt már sokan, sok évtized munkásságán próbálták és hogy szerzőnknek ez nem sikerült, az nem von le könyvének egyéb értékességeiből.

Ferenczi, aki még csak 23 éves fiatal ember, scepticizmussal nézi a társadalomtudomány kategorikus elméleteit s ez a scepticismusa arra fogja őt bírni, hogy mélyebben behatoljon a tudomány berkeibe.

Már maga az a tény, hogy e kérdésekkel tudományos készséggel foglalkozni merészkedett, ma már, amikor a részletkérdés ismeretéhez is igen nagyszabású tanulmányok szükségesek, elismerést érdemel.

A modern munkáviszonyok hü és teljes képét adják könyvének további fejezetei. A collectív egyezményeket, a békéltető bíróságokat a trade unionismot, a legújabb külföldi törvényhozasok és irodalom igen alapos ismeretével oly terjedelemben tárgyalja, a minőben a magyar tudományos irodalomban e kérdéseket előtte senki sem.

Akkor, amikor hazánkban az adóssok börtönét akarja újból feléleszteni, az agrar-feudalizmus, amikor talán a rosakarát nál nagyobb a rövidlátás és a tudatlanság, Ferenczi könyve kulturmissiot teljesíthet. Mert kincses bányát tár fel és cselekvésre készíteti azokat, akiket nem a kétségbeesés ösztönöz a cselekvésre, hanem még remélik, hogy eljön majd a kor, amikor minden egészséges ember természetes ösztöne a társadalomnak teljesített hasznos tevékenységet jelent.

Hol késik az élelmiszerhamisítási törvény?

Egész Európában, de talán a föld kerekén Magyarország az egyetlen kulturállam, amelyben nincsen törvény az élelmiszerek hamisításáról. Ebből látszólag önként folyik az a következtetés, hogy sehol sem hamisítják az élelmiszereket oly nagy mértékben, mint nálunk.

Csak hogy hézagos az a következtetés, amely csak abból a föltevésből kiindulva állhat meg, hogy azért hamisítanak, mert nincs törvény, amely a hamisítótak üldözné. Nos tehát azt, hogy az élelmiszertermelők, gyárosok és természetesen legelső sorban a kereskedők sehol a világon nincsenek kitéve a hatóságok részéről anni zaklatásnak, mint éppen nálunk, ahol az élelmiszerek hamisítása ügyében a törvény még mindig nem intézkedik.

Nem a büntetések hiányában rejlenek tehát a bajok okai, hanem magának a kérdésnek rendezettségében, a teljes bizonytalanságban, és mondjuk ki már e helyütt, a hatóságnak minden szakértelmet és minden méltányosságot nélkülöző önkényes eljárásában.

Ahol élelmiszertörvény van, ott ugy a termelők és kereskedők, valamint a hatóságok is teljesen tisztában vannak azzal, hogy mit szabad forgalomba hozni és mit nem, hogy az egyes áru-

cikkeknek minő tartalmuaknak és összetételüknek kell lenniök, hogy azok mikor minősítendők valódiaknak, vagy hamisítottak, hogy a hamisításért ki és mennyiben teendő felelőssé, hogy tévedés és tájékozatlanság, vagy pedig rosszhiszeműség esete forog-e fön stb. És ami a legfontosabb, már a törvény végrehajtása érdekében is meg van adva a mód arra, hogy az árucikkeknek az átlaga, valódi, vagy hamisított volta könnyen, gyorsan és olcsón konstatálható legyen.

Nálunk minderről, sajnos, szó sem lehet. Élelmiszer-törvényünk nincsen, hozzáférhető tápszervizsgáló intézeteink nincsenek; a termelők, törvényes direktívák, megfelelő ellenőrzés és felelősség hiányában előállítanak, mit akarnak, a kereskedők megvizsgálás nélkül, ugyszólván látatlanba veszik át az árut továbbeladás végett, a község gyanuval eltelve vásárol és még jó, ha a gyanuja alaptalan, a hatóságok pedig büntetnek nyakra-főre, büntetik néha a termelőt is, de a kereskedőt mindig.

Ezen a ponton a kereskedő mindenáron való megbüntetésének célzatán nyugszik a kérdésnek egész sulya. Egész sora az eseteknek ismeretes előttünk, amikor a kereskedőt büntetéssel sújtották, anélkül, hogy a hamisításban a legcsekélyebb része lett volna, büntették még akkor is, amikor kimutatta, hogy ő maga az áruhoz hozzá sem nyult, hanem úgy, amint azt vásárolta, az eredeti csomagolásban, dobozban, hordóban, vagy zsákban stb. adta el a fogyasztónak.

Jól tudjuk, mit jelentenek ezek a büntetések a kereskedőkre nézve. Az érzékeny vagyoni károsodás, amelyet azok következtében szenved, még a legkisebb baj, de igen gyakran együtt jár azzal a meghurcoltatással, üzleti reputációjának, egyéni becsületének a megromlása, sőt a szabadságvesztés és egész existenciájának a tönkremenése is.

Ha még mindez törvényes alapon történnék, vagyis ha épp úgy, mint minden más államban, nálunk is volna érvényben élelmiszerhamisítási törvény, akkor annak bármely drákói alkalmazása és végrehajtása ellen mit sem lehetne szólni. Aki büns, bűnhődjék irgalmatlanul! De hiszen nálunk maga a törvény is hiányzik, amely a hamisításnak helyes megállapítása és előforduló esetekben az igazságos büntetésre volna rendeltetve, s amelyhez való lelkiismeretes alkalmazkodás a kereskedőknek garanciát nyújthatna az ártatlanul való elítéltes és meghurcoltatás ellen. Hiányzanak ezenfelül azok az eszközök és módok, amelyek segítségével a kereskedő és a termelő a zaklatások ellen valamelyes sikerrel védekezhethetnének, vagyis hiányzanak azok a nyilvános, mindenki számára hozzáférhető intézetek, amelyekben a vásárolt és tovább adandó árut megfelelő árért, föleg pedig az üzleti életben megkövetelt gyorsasággal megvizsgálhatnák és ezzel a hatósági kezek önkényes és indokolatlan eljárásának következményeitől szabadulhatnak.

Ilyen körülmények között, ebben a szerencsétlen sivár helyzetben, mit tegyen a kereskedő, hol találja meg legfontosabb érdekeinek oltalmát? Évtizedek óta keserűen panaszkodnak a kereskedők az új élelmiszer-törvény hiánya miatt. Különféle testületeik és érdekképviseleik utján ujra, meg ujra sürgetik e törvény megalkotását és jellemző, hogy éppen a kereskedők, ezek a „notorikus élelmiszerhamisítók“ tették és teszik ezt folyvást. De minden törekvésük hiába való volt, a kérelemre a régi kormányoknak mindig az volt a steorotip válasza, hogy annak teljesítése lehetetlen, hogy az élelmiszer-törvénynek és azzal összefüggésben a számos vegykísérleti állomásnak a létesítése nagyon nagy pénzáldozatot igényelne, az állam pedig a kedvezőtlen pénzügyi viszonyok közt ily újabb nagy terhek nem vállalhat magára.

Reméljük az új kormány, a nagy nemzeti kormány nem így fogja fel ezt a nagy horderejű kérdést; mert a államnak igen is egyik legelső rangú kötelessége az, hogy a közéletmezés kérdését valahára a modern igényeknek megfelelően és a többi államhoz hasonlóan rendezze és az állampolgárok legfontosabb érdekeit a szükséges védelemben részesítse. Mert ha a Törökországban lehetséges volt az élelmiszer-törvényt megalkotni, talán nálunk sem lesz az lehetetlen, ha a komoly jóakarát nem hiányzik hozzá.

Tehát kérjük az élelmiszerhamisítási törvényt.

Kármán Aladár,

Ogulin és Annaberg.

Budapest, ápr. 30.

Ez a két név Magyarország közlekedési politikájának két nagy problémáját jelenti. Mondhatnók azonban azt is, hogy a két név közlekedési politikának tehetetlenségének a végállomásait jelöli. Mindkettőt kívül esik az anyaország területén. Az egyik Horvátországban, a régi Croatia fő djén, a mááik Szilédia határán van. Ausztria keze tartja zárvá az utat mindkettőhöz. Pedig el kellene jutnunk mindkettőhöz. Az egyikhez azonban nem azon

az uton, a melyen Ausztria kívánja, a másikhoz nem olyan árért, amelyet érte Ausztria megkövetel.

Aktualitást ennek a két névnek a kiegyezési tárgyalások adnak. A kiegyezési tárgyalások legnehezebb csoportjának, a tarifa és a vasuti kérdéseknek ez a két név a legsúlyosabb problémája. Megoldást nem tudnak találni egyik problémára sem és félő, hogy ha lesz is megoldás, ez akkora áldozatot jelent majd a magyar államra, amelyet vasutépítési politikánk jó sokáig meg fog silyleni.

Ogulin az osztrák kormány, Annaberg a magyar kormány fegyvere. Ogulin a magyar államvasutak vonalának egyik állomása, amelybe bele akarják kapcsolni azt a vonalat, amely Horvátország legdélibb részéig lehozódva, beletorkolnék Kniinbe és onnan mint osztrák vonal tovább haladna le egészen Spalatóig. Ez a vasut tehát egyrészt horvát, főleg azonban dalmát érdeket szolgálta. Dalmáciának az osztrák közigazgatás elfelejtett vasutat építeni, amíg nem volt róla szó, hogy Dalmácia visszacsatoltassék Szt István koronájához. Mikor azonban a visszacsatolás aktuális politikai kérdés lett, Ausztria nyomban a kegyes jötevő szerepére vállalkozott és hangoztatta a dalmát vasutak megépítését. Minthogy Spalato és Sebenico csak alig néhány kilométernyi vonallal van összekötve a belfölddel, az első gondolat az volt, hogy ezt a vonalat kell meghosszabbítani Kniinig és innen kell tovább vezetni Ogulinig, a honnan egyrészt elágazik Fiume és onnan Ausztria felé, másrészt Szilavónia, illetve Bosznia felé. Kniinig a vonal 12 kilométer, ezt megépítené Ausztria; Knintől Ogulinig a vonal közel 200 kilométer, ezt építse meg Magyarország.

A horvátoknak persze, hogy tetszik a terv. A dalmátok pedig egyenesen életfeltételnek tartják, hogy a terv megvalósuljon. Ausztria tehát hevíti a vágyakat, fokozza a szenvedélyeket és Magyarország szemből dalmát-horvát követelménynyé hegyezi ki az ogulini kapcsolatot. A magyar közlekedési politika előtt azonban világos, hogy ez a közel 100 millió korona építési tökéti igénylő vonal holt tökét jelentene a magyar államvasutakra. Először, mert a vonal kietlen, kopár forgalom nélküli területen haladna keresztül Gospics és Otosac kivételével alig érintene félig-meddig számbavehető helységet. 2-szor: Magyarországban Spalatóig majdnem olyan jó vasuti összeköttetés van, mint lenne az ogulini Samacon és Dobojan át lejuthatunk Spalatoik és ha esetleg egy jajcei elágazást létesítünk, akkor az ogulini kapcsolattal szemben mindössze 70—75 kilométer távolságtöbblet a hátrány, de viszont 100 millió korona tökemegtakarítás az előny. Harmadszor: mert a vonal nem is elsőrangú érdeke Dalmáciának, mert hisz a kikötőknek Bosznia felé kell összeköttetést létesíteni, nem pedig a kopár Karszföld felé.

Ogulin tehát nem tetszett Magyarország fel-fogásának. De jött az osztrák taktika: Hangulatot csinált a horvátoknál és dalmátoknál ellenünk. Ausztria akarja, de Magyarország nem akarja a dalmát vasutat. Magyarország nem segíti Dalmáciát, nem segíti Horvátországot! És a magyar kormány, nehogy elveszítse a horvát koalíció kegyelmét, elismerte az ogulini kapcsolatot szükségességét, sőt hajlandóságát is arra, hogy a vonalat megépíti. Csak egy feltételt szabott: engedje meg Ausztria az annaberg-i kapcsolatot. A közvetlen kijárást Poroszországba. Vagyis nyisson kaput Ausztria testén ki, Németország felé. Az osztrák taktika nyomban felkapta ezt a követelést. A dalmátoknak elmondták, hogy Annabergben van az osztrák közlekedési politika egyetlen fegyvere Magyarországgal szemben. Ausztria inkább bármit megadna, csak ezt nem adhatja. De Magyarország épen ezért követeli a teljesíthetetlent, csak hogy ne kelljen megépíteni az ogulini kapcsolatot.

És Supilóék ma már tárgyalnak a magyar kormánnyal, hogy ejtse el az annaberg-i követelést és építse meg feltétlenül az ogulin—knini vasutat.

És százat egy ellen, hogy a magyar kormány vállalni fogja ezt a feladatot. Mert Annaberg felé nincs ereje áttörni az osztrák kormány ellenállását, Ogulin felé pedig nem képes legyőzni horvát szövetségeseink akaratát. Annabergben tehát nem diadalmaskodhatik, Ogulinban pedig elbukik a magyar érdek.

És mindez, meddig lesz így? Mert a kiegyezésnek létre kell jönnie és a kiegyezés a vasuti egyezés nélkül nem létesülhet. Megkötik tehát a vasuti kiegyezést, lemondanak Annabergről, elvállalják Ogulint, csak hogy meglegyen a kiegyezés. A kiegyezés költségcsatlájába azonban nem fogják beilleszteni a 100 millió koronás ogulini kapcsolatot, amely se Magyarország, se Horvátországnak az érdekeit nem szolgálja, hanem Ausztriának biztosítja a dalmát direkt — és transito forgalmat.

A községi jegyzők sérelmei.

Mire törekedjenek a községi jegyzők?

Irta Szegedy Albert.

Száznál többre rug azon levelek száma, melyet az ország minden részéből nap-nap után kartársaimtól kapok, amelyekben bajtársi szeretettel: a letért ösvényre való visszatérésre szólnak; buzdítanak a karunk érdekében való harcra s kérnek a közéleti tevékenység mezejére való visszatérésre.

Megvallom, a kartársi szeretetnek és ragaszkodásnak eme, sokszor ékes szavakkal kifejezett megnyilatkozása jól esik nekem. Eme levelek a községi jegyzők érdekében kifejtett munkásságomnak érdemeimen túl menő s részéről minden esetre hálásan fogadott elismerésnek bizonyítékai s mindenkor becsesek maradnak előttem.

E levelek indítanak arra, hogy jelen cikket megírjam.

Nehogy azonban szándékaim félreértesenek, vagy, mint már igen sokszor, tudatosan félremagyaráztassanak, kénytelen vagyok mindjárt az elején önmagammal és azon hosszú évek kapcsolatánál fogva, amelyen keresztül az Orsz. Közp. Jegyzői együlethez tartoztam, az ehhez való személyes viszonyomról is megnyilatkozni.

Nem tagadom, volt idő, midőn az Orsz. Közp. Jegyzői Egylet elnöki székére vágytam és hosszú évi alelnökségem és az ezen székben kifejtett szerény munkálkodásom után, e vágyódásom, teljes önérettel, jogosult is volt. Éreztem a munkakedvet; e pozícióban láttam eszméimnek lehetővé tételét; hittem, hogy az én ideáljaimat, eszméimet, a jegyzői kar önös érdekeinek fejlesztését, de a községi igazgatás kiépítését is híven szolgálva s egy pillanattal sem szűnő agilitással megvalósítani, teljesíteni, lehetővé tenni tudom; az eszméknek testet adni képes leszek. E hitem azon a fanatikus odaadással épült fel, amely 30 éves, sokszor nehéz küzdelmek árán — csapást kapva és osztva — lekeményen kialakult.

Másként végeztem.

Nem vágyom többé aktív szerepre. Meggyőződtem arról, hogy ez csak az egyéni hívságok országos vásárja; az egyén kultusza a köz rovására.

Leköszöntem vármegyém együletének elnökségéről is, pedig ebben a székben az én kedves jó kartársaimnak annyi szeretetét voltam szerencsés tapasztalhatni, hogy e székben való eltávozásom — érzem — hálátlanlansággal határos.

Léhánytam a méltatlankodás jegyében magamról az aktív szereplésnek minden mezét s ma az egyleti élet vezető tisztsegein kívül állva, feszületlenül érzem mozgásomnak szabadságát. Nem vagyok lekötve semmi irányban, lelkem eszményeinek csak fényoldalait látom, árnyoldalait pedig letakartam.

Kartársaim szeretetteljes kérésein felül ez készlet ma e sorok megírására. Soraim célja tisztán az eszmék harca. Távol áll tehát tőlem, hogy az egyleti élet apró cirkulusait megzavarjam; az egyéni érdekek apró cselekedéseit kutassam; azok érvényesítésének útját szegjem.

Soraim nem irányulnak az egyleti közélet és annak vezető férfiai ellen. Sokkal több szeretettel, lelkemnek minden ízével inkább oda voltam kötve az Orsz. Jegyzői Együlethez, semhogy Herosztatesz szerepére vállalkozzam.

És még egy készlet e sorok megírására. Az „Egyetértés“ rovat szerkesztője több ízben személyesen keresett fel, hogy karoljam fel a községi jegyzők és a községi igazgatás nagy ügyét. Az „Egyetértés“ szerkesztőjének a községi jegyzők iránt tapasztalt meleg érdeklődése, igaz szeretete, de a községi igazgatás, tehát az általános köz jól felfogott érdeke iránt való hivatásos támogatás: érlette meg bennem végleg

a gondolatot, hogy soraimmal kartársaim elé lépjek.

De, mert az idő jeleként a legjobb akaratnak is nyomában jár a meggyanúsítás, kijelentem, hogy nekem az „Egyetértés“ semmiféle beneficiumot nem kínált.

A községi jegyzői karnak egyik eminens célja, jogos anyagi érdekeinek istápolásán felül: az európai színvonalra emelt községi igazgatás.

Felesleges példák illusztrálnom azt a mélységesen s erkölcsileg megalázó helyzetet, melyben a községi jegyzői kar intézményesen leszögezve van.

Kivételek itt is vannak, én azonban csak általánosságban beszélek.

Vannak vármegyék, ahol valósággal despotizmussal kezelik a jegyzők ügyét; a senkinél is kisebb tényezőnek tartják őket. Légió azoknak a főszolgabíráknak a száma, kik a jegyzőben nem a községi eljárásnak egyik tagját látják, hanem a tolatkodó parvenüt.

A társadalom rokonszenvét előli iránta az a zaklatás, melyet az adó kezelése és behajtása által az egyesekkel szemben teljesíteni kell. Tekintélye lefelé és felfelé állandóan csökken, hogy úgy mondjam, a multak emlékein rágódik. Javadalma nyomorult; kívülről a már megtépázott tekintély rongyainak megóvása kedvéért: kendőzött belül, otthon sivárnyomor, igazi cifra nyomorúság.

De felesleges illusztrálnom azt a rémséges nyomoruságot is, mely községi közigazgatásunkat lépten-nyomon jellemzi. Mindenfelől a gyámkodó kéz, mely a kérdések mélyére soha nem hatol, a fejlődést lehetetlenné teszi a közélet hullámszámától, a községi igazgatás megteremtését váró felavatástól pedig távol áll.

Az eljárás mai szervezete az önkormányzat elvi magaslatán nyugszik, amely azonban a gyakorlatban egy nagy képtelenség.

Valamikor én ennek hatályos orvosságát a közigazgatás államosításában láttam. Alig hiszem, hogy ennek az eszmének valaki merevebb, lelkebb és buzgóbb szószólója lett volna, mint én.

Erős meggyőződésem volt, hogy alkotmányjogi harcaink régen elültek és a felelős független m. kir. kormány alkotmányunk rendezése szerint és parlamentükkel karöltve, a nemzeti jogok oly igaz óre és oltalmazója, hogy azon semmiféle külhatalom erőt nem vehet.

A legutóbbi alkotmányvédelem azonban megtanított mindenkit arra, hogy összes nemzeti jogaink csak bábok a hatalom kezében.

Rettentő csak elgondolnunk is a hatalom tultengését általános közigazgatásunk államosítása mellett.

A drámai jelenetekben bővelkedő alkotmánytörési korszaka kiábrándított mindenkit. A nemzet legkisebb atomjait is képessé kell tenni az esetleg jövőben megtámadható alkotmány védelmére.

Alkotmányjogi biztosítékokat kell létesíteni a hatalom minden tulkapása ellen.

De bármily szükségeseknek is látom ezeket, mint a megtámadott alkotmány bevehetetlen sáncműveit, mégis, mert jelen soraimnak célja csupán a községi jegyzői kar érdekének és a községi igazgatás fejlesztésének van szánva, ezekre itt tovább nem reflektálhatok.

Levonom azonban e sötét korszaknak következtetéseit s a magam részéről kijelentem, hogy én a közigazgatásnak kizárólag csakis önkormányzati alapon való kiépítését tartom megengedhetőnek és én hiszem, hogy nincs az országban ma közigazgatási tényező, ki más hittel vallana.

A községi önkormányzatnak is a mainál messze nagyobb függetlenséget kell biztosítani, képessé kell a községeket tenni arra, hogy a mai fokozott mérvű gyámkodás megszüntetésével, de a nemzeti eszme feltétlen uralásával, önkormányzati teendőiket anyagi és szellemi erejük kategóriája szerint szabadon teljesíthessék s így egyenként és összesen: egy esetleges al-

kotmány-védelemben hatályos köztényezőkké válhassanak.

De el kell választani a község autonóm teendőit az adminisztratív teendők teljesítésétől, mert ma éppen ott rejlik a legnagyobb hiba, hogy a bíró és jegyző, eme kifürkált előjárósági vezetőknek hatásköre külön-külön megállapítva nincs.

Tisztelet a kivételeknek, azoknak, kik az elfoglalt birói állásban szaktudással rendelkeznek. De hogy áll ma a kérdés?

Általában a bírák a földművesosztály tagjai közül választatnak ki. Képzettségük a lakosság többi még alsóbb osztályának értelmi színvonalán nem emelkedik felül s tekintélyét a községben csak az az egy pár fertály föld, amellyel bír, adja meg. Jellegét általánosságban törekenység, nem egyszer a kabátos osztály ellen ellenszenv jellemzi, szaktudása semmi. És ez az ember áll a községi autonómia és adminisztráció élén! Nem legsötétebb paródiája ez a modern közigazgatásnak?!

Érzi, tudja mindenki, a hatalom kezelőjének legfelsőbbikjétől a legalsóbbjáiig, hogy ennek az embernek a községi igazgatás fejébe való állítása, a legnagyobb abszurdum és mégis a kishitűség, legtöbbször a községi jegyzők elleni ellenszenv, állandóan elvi támpontokat keres, hogy ezt, a semmivel meg nem indokolható abszurdumot megvédelmezze.

És emellett a közismert báb mellett, sok esetben alárendelt, kevésbé koordinált helyzetben és szerepben teljesíti a szakképzett jegyző a ma már minden vonatkozásban intelligens férfiú a maga feladatkörét.

A községi jegyzőnek mai szakképzettsége mivel sem kisebb, sőt nem is oly egyoldalú, mint az alantas katonatiszteké, mint a vasúti hivatalnokoké, mint a postafőtiszteké, mint a kereskedelmi akadémiát végzett bankhivatalnokoké és sok másoké. És ezen szakképzettsége mellett mégis kordálva, sokszor alárendelve van egy analfabéta embernek, ki legtöbb esetben csak paraszti — fufanggal rendelkezik.

Hát kérdem én: elképzelhető-e a mai törvények mellett is a községi igazgatásnak fejlődése ezen szervi összetétellel? Nem egyenes utvesztője ez a közigazgatás kiépítésénél? Hisz egy ilyen ember csak kerékkötője lehet a fejlődésnek, maradi gondolkodásával csak megnehezíti, sokszor lehetetleníti az igazgatás modern tevékenységét!

És ezt az abszurdumot látja mindenki, tudja, hogy abszurdum, de megmásátására egyetlenegy tényező sem törekszik.

A tegnapi nap terjesztette elő gróf Apponyi vallás- és közoktatásügyi miniszter a tanítók fizetéséről szóló törvényjavaslatot. Ezen javaslat szerint községi iskola gondnokságok szervezendők. Ezen gondnokságnak a törvényjavaslat szerint hivatalból tagja a bíró, — a jegyző azonban nem.

És ne fogja el a jegyzőt a keserűség! Nem, mert a miniszteri copfoknak ez a hosszasága önkéntelen kacajba fullasztja őt.

Pedig a bíró és jegyző között összeabajgatott hatáskörnek megosztása oly igazán kézen fekszik. Az autonómia vezetése a községi társadalom önrendelkezési jogánál fogva illesse a bírót, az igazgatás, szóval ad adminisztráció minden ága-boga, a jegyzőt.

Lehetetlen elképzelnünk igaz és helyes községi igazgatást, hogy ennek a személyes egyéni felelősség mellett ne a községi jegyző legyen a feje.

Hirdetem és vallom, hogy hazánkban a községi igazgatásról, mint valódi, igazán hűzgapító intézményről beszélni addig nem is lehet, míg a községi adminisztrációnak feje — a jegyző — teljes eisőfoku hatósági jogkörrel felruházva nem lesz.

Lehetnek ugyan ebben is kivételek, pl. azok a teendők, melyek járásokonként való megszathatatlanságuknál fogva, milyen az unjonozás, járásilag cummulatív kezelendők.

Ezen értekezésem keretén belül nem áll

Mérnök és építész urak figyelmébe. Részlet-rajzpapír 50 m. hosszú, 150 csm. széles, 10. — korona. Részlet-rajzpapír 25 m. hosszú, 150 csm. széles, 5,50 korona. Részlet másolópapír 50 m. hosszú, 150 csm. széles, 6,90 korona. Részlet-másolópapír 25 m. hosszú, 150 csm. széles, 3,50 korona. Másolvaszton a legjobb minőség 20 m. hosszú, 98 csm. széles, 25 korona. Építési költségjegyzék kül- és belviek, 1000 ivenként 28 korona. Építési költségjegyzék kül- és belviek, 100 ivenként 2,80 korona. A fenti czikkok a létező legjobb minőségű papírból készültek és olcsóságuknál fogva nagyon is ajánlatosak. Mindenféle nyomtatványok izlése-sen, olcsón és gyorsan készíttetnek. Az összes ügyvédi nyomtatványok raktáron, 100 ivenként 2 korona. Casino ivori levélpapír, 100 papír, 100 szinesbélésű borítékkal 1,80 korona, ugyanez 50—50 1 korona. Kohinooz ragasztás nélküli cigarettahüvely 1000 drb 2,10 korona.

Vidéki megrendelések pontosan és gyorsan eszközöltnék.

ÖRÖM Y SÁNDOR

papírkereskedése,

Budapest, IV., Kossuth Lajos-utca 17. szám.

A fenti hirdetésre hivatkozó vevők 5% engedményben részesülnek.

módban, hogy a községi igazgatás ezen nyomorúságára kitérjek és így meg kell elégedniük olvasó kartársaimnak azzal, hogy ezáltal a bíró és jegyzők között fennálló mély ürbe dobtam a megvilágító szövevényeket.

Kérem tehát olvasó tisztelt kartársaimtól: lehet-e a községi igazgatásban beláthatatlan időnkig ilyen állapotokat megtűrni; szabad-e nekünk közállapotunknak ezen tespedését összetett kezekkel tekintenünk; nem érezzük-e mindannyian azt az óriási felelősséget, amely bennünket a társadalommal szemben, ezen állapotainknak modern megváltoztatása érdekében terhel; nem joggal illet-e minket a társadalomnak lesújtó ítélete, ha mi a községi igazgatásnak elsorvadását a stoikusok nyugalmával állomosságával, érdeklődés nélkül, hidegen szemléljük? Én azt hiszem, hogy e súlyos feladat mindannyiunk lelkében éber.

Tudom én azt nagyon jól, hogy a politikai élet ma megkötött „Marsch-Route“-val halad s így ez idő szerint semmi kilátásunk nem lehet arra, hogy felkiáltó szavunkat az illetékes tényezők meghallgassák.

De az általános közigazgatás rendezését nemzeti szempontokból mihamarabb, és pedig az átmeneti kor után, legott teljesíteni kell.

Mindenki belátja, hogy ennek keretében a községi igazgatás rendezését is feltétlenül be kell illeszteni. Nekünk tehát meg kell ragadnunk minden alkalmat, hogy tömörüljünk a községi igazgatás nagy feladatainak kiépítésében s ne hagyjuk kisiklani kezeink közül a béke idejének esztendőit, mert én nem tudom elképzelni a községi igazgatás rendezését anélkül, hogy nekünk már a rendezésben is vezetőszerep ne jusson.

A midőn pedig a községi igazgatás iránt a községi jegyzői karban az általános érdeklődést felkelteni akarom, a midőn ennek mintegy közvéleményt teremteni óhajtok, önkénytelenül s keresem azokat az eszközöket, melyek e tervnek megvalósításában alkalmasan támogathatnak.

A támogatásra alkalmas tényezők között elsősorban is az Országos Központi Jegyzői Együletre esik tekintetem. Ezen együletnek 25 éves multja biztosíték arra, hogy hatályosan felölthesse az általam felvetett eszméket.

Ezen együletet azonban akcióképeső kell tennünk, mert egy országos szervezethez megindító mozgalom világítja csak meg teljes meztelenségében azt, hogy az Országos Jegyzői Egyesület mai szervezeti felépítésének egy nagy fogyatékossága miatt, az összes községi jegyzőket átható közvélemény megteremtésére nem alkalmas.

A községi jegyzők Országos Központi Együlete a vármegyei jegyzői együletek képviselőitől nyugszik. Alig néhány száz jegyző az, bár hítem szerint is ez a jegyzői kar elitje, mely az Országos Központi Jegyzői Egyület eszméi harcának osztályosa. Mi sem természetesebb tehát, minthogy az Országos Központi Egyesület által, jelenlegi összetételében az eszmék közvéleményének megteremtésére abban a terjedelemben, mely az egész jegyzői kar egyetemét egybekapcsolja — egyenesen kizárt dolog, mert igazán nagyképűsködés az, hogy az országos egyület a Budapesten megtartott közgyűléseiben ennyi és ennyi ezer jegyzőt képviselt; nem képviselt az bizony többet, mint a mennyi ezen közgyűlésében személyesen megjelent.

Nem egyedül reprezentációra, feliratok és leiratok ékes megszerkesztésére van szüksége a jegyzői karnak, sem arra, hogy az elnöki jelentések a politikai disszertációk kétes értékű csuhájába öltöztetve, a mindenkori kormány iránt való hipperlojalitás mézes-mázos énekét elzengjék, hanem arra van szüksége, hogy apostólként álljon ki a vezető a fórumra és felölve mindazt, ami községi jegyzőt érdekelhet, tömörítse a községi jegyzőket egyenként és összesen; ánygyelvel hirdesse a leszegedett programnak igéit, teremtsen közvéleményt és az egy test és egy lélekből kialakult közvélemény vértetével döngesse a kapukat, bebocsájtását követelje a magyar községi modern közigazgatásnak. Legyen e kar védelmének az egyület igazi központja: álljon állandó érintkezésben e karnak egyedeivel; szívjá fel az egyeseknek

panaszait; keressen gyógyírt a felszakad sebekre, s nyújtson védelmet a megtámadottnak.

Ez volna a községi jegyzői kar valódi érdekeinek hű szolgálata.

Erre pedig az országos jegyzői egyesület a vármegyei együletek képviselőite alapján kóptelen. Nem az egyénekben fekszik a baj kuforrása, hisz azok, akik a vezetőségben helyet foglalnak, tudásuk, képességük sokszor értékes egyéb benső tartalmuk egész melegével, intelligenciájuk szent idealizmusával szállnak sikra, de a baj kuforrása az, hogy a fórum mesterségesen magasra van építve és azoknak hangját, akik a fórumon ülnek, nem hallják a mezőségekben és így a mezőségek nem lelkesülhetnek fel a községi igazgatás ideáljaiért.

Tudom én azt nagyon jól, hogy volt idő, midőn az országos jegyzői egyesület a szervezeti kérdések közötti lavirozásában majdnem kudarcot vallott. Ezek az idők azonban elmúltak. Minden testület, minden szakma tagjai között óriási az érdeklődés a saját különleges ügyeik iránt, hisz a fém- és vasmunkások szakszervezetének, ez impozáns szervezetnek világitó tornya intenzív fényével messze tájakat bevilágít.

A lélekbe is beszűrődő kiolthatatlan közvélemény csakis a közvetlen érintkezés útján lehetséges. Akkor fakadnak talajából erős, egészséges hajtások, ha a kialakult közvélemény a léleknek, a szívnek, a tudásnak és az akaratnak felbuzogó ösforrásából táplálkozik.

Kezünkben fekszik a mód, amelylyel azt, minden költség s minden különleges fáradság nélkül, megalkotni, megteremteni lehet. *Itt vannak a járási értekezletek, a járási jegyzői együletek. Minden szó, minden eszme, mely ott elhangzik, mely ott kifejezésre jut, közvetlen hat a községi jegyzői kar egyedeinek tudására, közvetlen férközik az egyedek szívéhez. Az elhangzott szó, az eszme érlelődik tovább otthon, a hazatért jegyzőben és az egyetemes kifejezése a megérlelt eszmének: maga a hamisítatlan közvélemény.*

Miért ne volna tehát a községi jegyzői kar, midlynek intellektuális ereje bármely más karhoz viszonyítva, már tömegeinél fogva is jelentékeny — ezen alakjában a köztevékenységbe bevonható?

Ne egyéneket szolgáljunk, hanem eszméket és lényeket.

Alakítsuk meg ott, ahol még nincsenek, országos szervezethez a járási egyesületeket, hozzuk azokat egymással és az országos közp. jegyzői együlettel szerves összefüggésbe.

Ha megalakultatok, hozzátok ezt tudomásomra, én szívesen megteszem azt az országos jegyzői egyület elnökével és országos jegyzői kongresszus egybehívása céljából.

A perspektíva, melyet ez a kép nyújt, impozáns; az erő, amelynek kifejtésére képes volna, eszményi képében is nagy és hatalmas, a kifejtendő kartársi összetartozandóság érzete nemes és hozzánk illő; közvéleménye az országos közp. jegyzői egyület útján kifejezésre juttatva, beharsogná a közvetlen érintkezés útján hazánk minden vidékét.

Az eszmék sokasága érlelődnek meg s vitetnek át a közvéleménybe. A szolgálati pragmatika, fegyelmi eljárásunk nyomorúsága, a jegyzők fizetett magán ügyködésének megváltása, nyugdíjügyünk országossá tétele, árvaházunk létesítése, a jegyzőképzés ügye és a segédjegyzők még rendezetlenebb viszonya mind oly kérdések, amelyeket előbb-utóbb rendezni s a mai lehetetlen állapotból kiemelni kell.

* * *

Emeljétek fel kartársak, kik még az eszmékért lelkesedni tudtok, buzditó szavakat, alakítsátok meg járási köreiteket, csillámló ki lelkeitekben a községi jegyzőket mindig ékesítő az a zománc, mely a hazáért mindent megkockáztatni enged, de a hazát kockára tenni semmiért nem engedi.

* * *

Végül köszönetemet fejezem ki az Egyetértés szerkesztőségének, hogy nekem alkalmat adott és a tehnikai hozzájárulás által módot nyújtott e sorok megírására.

Kisérlelje meg

egyszer
szerencsédjét ott ahol az
a legnagyobb;

GÄEDICKE

bankházában

mert ott nyerték eddig be-
bizonyíthatólag a legtöbb
főnyereményt.

600000	62551 $\frac{2}{3}$
400000	19406 $\frac{1}{4}$
400000	11119 $\frac{1}{4}$
400000	28916 $\frac{1}{3}$
400000	33464 $\frac{2}{3}$
100000	42758 $\frac{1}{3}$
100000	49873 $\frac{2}{2}$
100000	87991 $\frac{1}{4}$
90000	3148 $\frac{1}{4}$
80000	47334 $\frac{1}{1}$
70000	60991 $\frac{2}{3}$
60000	17357 $\frac{2}{3}$
60000	78863 $\frac{2}{3}$
60000	82528 $\frac{1}{1}$
60000	3952 $\frac{1}{3}$
60000	97263 $\frac{2}{2}$
50000	64714 $\frac{1}{4}$
30000	6920 $\frac{1}{4}$
30000	38691 $\frac{2}{3}$
30000	90964 $\frac{2}{3}$
30000	35814 $\frac{1}{4}$
25000	23481 $\frac{1}{4}$
25000	44411 $\frac{1}{4}$
25000	87851 $\frac{1}{4}$

A május hó 22. és 23-iki hu-
záshoz ajánlok

Egész Fél Negyed Nv/czad sorsjegyet
12.— 6.— 3.— 1,50 koronaert.

Gaedicke A.

bankház, Budapest,

Kossuth Lajos-utca II. szám.

A bankkérdéshez.

Mikor az önálló magyar jegybank felállításának lehetőségét kutatjuk, a legkisebb jelentősége van annak a kérdésnek, hogy az alapítókat össze tudjuk-e hozni, vagy sem. Hisz végre is nem kell valami nagy jóstehetség ahhoz, hogy az ember kétségtelenül tartsa azt, hogy játék lesz száz-százhusz millió koronát összehozni erre a szabadalmazott jegybankra. Ennél nagyobb összeg pedig nem kell azért, mert ezzel az összeggel is hatalmas intézetet lehet alapítani s az osztrák-magyar bank 210 milliónyi alapítójából a kvóta szerint még ennyi sem esik Magyarországra. Különben is, a jegybanknak első feladata, hogy olyan bankjegyeket bocsásson ki, amelyek nem küzdenek disagioval, ez a körülmény azonban nem a jegybank alapítókéjének, hanem a bankjegyfedezetnek nagyságától függ.

A főkérdés tehát, amellyel tisztába kell jönnünk, mielőtt az önálló magyar jegybank felállításához komolyan hozzáfogunk, az, vajjon minő fedezetet tud majd az a bank a kibocsátandó jegyeinek nyújtani. Néhány nappal ezelőtt az egyik lapban egy nagyon figyelemreméltó cikk jelent meg a bankkérdésről s ebben a harminc százalékos fedezet ajánlatik. Mi ezt elégtelennek tartjuk. Az osztrák-magyar bank negyven százalékos fedezet mellett bocsátja ki bankjegyeit s ezt a fedezeti arányt nekünk is be kell tartanunk, ha csak magunk nem akarjuk provokálni azt, hogy az amugy is a kezdet nehézségeivel küzdő jegybankunk jegyei disagióval küzdenek. Két és félszer akkora összegű bankjegy bocsátható ki, mint a mekkora az ércfedezet az osztrák-magyar banknál s ezt az arányt be kell tartania az önálló magyar jegybanknak is.

De egyáltalán nem szabad arra az orthodox álláspontra helyezkednünk, hogy a bankjegyeknek fedezete csakis az arany és az ezüst lehet. Mert az állami hitelpapírok, az ércváltók, a lombardozott papírok is elég fedezetet nyújtanak, szóval egyelőre a teljes ércfedezet helyett mi egyelőre a bankszerű fedezetet is elfogadhatnók, hisz az amerikai jegybankok is ezt a fedezeti rendszert fogadták el s e mellett mégis minden megrázkódás nélkül ki tudják elégíteni a legnagyobb hitelkérdéseket is a nélkül, hogy bankjegy teljes névértékét bármikor is veszély fenyegette volna. De azorkivül is kétségtelen, hogy ha az osztrák-magyar banknak szabadalmát megvonjuk s egy önálló magyar jegybankra ruházzuk a szabadalmat, akkor ez a jegybank ki fogja sajátítani az osztrák-magyar banknak egész magyarországi üzletét a jelzálogüzlet kivételével s akkor kétségtelen az is, hogy a bank jegyfödőzetét képező aranyhoz nagy része ennek az új banknak tulajdonába megy át, a bank tehát nem fog azelőtt a veszedelem előtt állani, hogy nem lesz aranya, hanem vagy csak ezüstje, vagy pedig egyáltalán nem lesz ércfödőzete.

Ezt az osztrákok is tudják s nem is azzal fenyegetnek bennünket, hogy az önálló magyar banknak nem lesz meg az ércfedezete, hanem azzal, hogy ez a nemes érc vajmi hamar ki fog vándorolni a bank pincéiből külföldre s helyébe vagy fedezetlen bankjegyek, vagy ezüstérmék jutnak. Ha pedig ezt a magyar jegybank meg akarja gátolni, akkor olyan magas leszámítolási kamatlábát kell érvénybe léptetnie, ami előreláthatólag gazdasági krízist von maga után. Sokan vannak, akik azt tanácsolják, hogy az aranykiözönlés megállítására az önálló magyar jegybank ne készítesse bank legyen s abból indulnak ki, hogy ha az osztrák-magyar bank is megállhatott és működhetett a készfizetések nélkül, egyelőre a magyar jegybank is működhetik anélkül, hogy a disagiótól kellene tartania. Mi ezt nem osztjuk. Mikor mi az osztrák-magyar bank ellen egyik főkérdésnek éppen azt hangoztatjuk, hogy gazdag ércfedezete dacára nem vette még föl a készpénzfizetéseket s mikor azzal vádoljuk, hogy ezen a révén a külföldi tőkét elzárja tőlünk, nem is gondolhatunk arra, hogy egy nem készfizető bank legyen az, amiért küzdünk. Mi az önálló magyar jegybankot nem akarjuk másképp, mint csak úgy, ha működését mindjárt mint készfizető bank kezdheti meg s hogy ezt megtehesse és hogy e mellett az aranyfedezetét is megvédhesse, mi az önálló magyar jegybanknak azt a szervezetét adnók, a minő szervezete a francia bank-

nak van, hogy t. i. a belföldi forgalmat bankjegyekkel és ezüsttel elégíti ki, a külföldi forgalom ellen pedig az aranyát leszámítolási prémiummal védi. Ennek sok minden előnyén felül meg volna az a haszna is, hogy az ezüst elértékeltetésének gátat vetne, a pénzt olcsóbbá tenné s e mellett megtartaná a tiszta arany valutát.

És ennek még az az előnye is volna, hogy a disagió ellen is védene, mert az ezüstpénz végre is nemes ércpénz volna. De disagióra nem kell gondolnunk, vagy tőle nem kell félnünk. Az osztrák-magyar bank is csak tizenkét évvel ezelőtt érte el, hogy a bankjegyei teljes értékűek s különben is egy mezőgazdasággal foglalkozó országot a disagió nem sújt annyira, mint egy iparállamot. Feltéve azonban a legrosszabb esetet, hogy a disagió tényleg nagyobb volna, sem mint évtizedeken keresztül az osztrák-magyar bank jegyeitől volt, elviselhetjük azt azzal a tudattal, hogy az csak átmenetleges gyermekbetegség, melynek rövid idő múlva ipari fejlődésünk előhaladásával szükségszerűen meg kell szűnnie.

Cricetus frumentarius Pall.

Ez a hossznevű valami, egy haszontalan *hörcsögnek* tudományos neve. Egy ilyen kis gabonapusztító állat pár hónap előtt rettenetes bonyadalmakat, világkatasztrófákat, óriási anyagi károkat, családok boldogságainak feldúlását, nagy cégek tönkretűnését okozhatta volna, ha...

Csak tessék elképzelni kérem:

A kabinetiroda főnöke tiszter is becsengette egy délután az osztályfőnököket:

— Hát mi van kérem Romániában? Még sem válaszolt a követünk?

— Semmi semmi hír, Excellenciás uram.

— Ófelsége igen izgatott. Hiszen szinte ultimatumnak lehet tekinteni, amit a fejedelem elé terjesztett a követünk. Rettenetes az a bizonytalanság. Mikor arról van szó, hogy mozgósítsunk, ha elég garanciát nem kapunk, hogy alattvalóink biztonságáról gondoskodás történt.

— Semmi hír sem jött a követ urtól, Excellenciás uram...

— Már nem merek Ófelsége elé lépni. Azt a köveget pedig el fogjuk csapni...

A nagy bankcég igazgatója tiszter is becsengette a céli órákban a prokuristát:

— Hartyán ur, mi van Berlinnel?

— Semmi sem érkezett, igazgató ur.

— De hiszen ez megfoghatatlan!

— Én sem értem.

— Talán valami zavar van a távirvánál?

— Ez rettenetes, éppen most, mikor ez az amerikai debacle pusztít. Tönkre megyek. Mennyi engagement-em van! És a Ditrich et Stein cég tegnap már inogott.

— Semmit sem tudok, igazgató ur.

— Próbálgasson Bécscsel beszélni.

— Már próbáltam, igazgató ur, de nem kapok összeköttetést.

— Rettenetes, rettenetes. Belepusztulok.

Elza, az özike-szemű, gazella termetű szép Elza, már tizedszer kukucskál be a papája dolgozó szobájának ajtaján.

— Nem jött a számomra távirat papuskám?

— Nem jött drágám, semmi.

— De hiszen ez rettenetes papuskám.

— Csak légy türelmes gyermekem. Majd megjön.

— De én nem tudok már türelmes lenni. Ernő megígerte, hogy még az este rendbe hozza szüleivel a mi házasságunkat. Megígerte, hogy sürgönyözni fog... és még most sincs semmi hír. A szülei bizonyosan megtagadták beleegyezésüket. Azért nem mer sürgönyözni.

— Hát bizony, drága kis Elzácskám, azon a gazdag szülők bizonyosan nagy parthiera számítottak. És Ernő... ki tudja?... Ámbár Ernő tudom, hogy szert téged.

— Papám, papám én meghalok...

És zokogva borul az apja keblére.

A nagyságos asszony már tizedszer szidja öcsője a szobaleányt. És mindig valami csekélységért.

A szobaleány végre sirva fakad:

— Én nem tehetek róla, hogy a nagyságos asszony olyan ideges.

— Már hogyan lennék ideges, mikor egész napon hiába várom a sürgönyt, mi történt a lányommal?...

— Bizonyosan meg fogják lépni a nagyságos asszonyt.

— De hiszen ez rettenetes. És én nem lehetek mellette ezekben a pillanatokban! Lehet, hogy már nagymama is vagyok. Ki tudja, fiu-e az unokám, vagy leány? Vagy talán — oh istenem, a lányom, a lányom! Semmi hír, semmi hír!

És zokogva borul az asztalra.

Mindez kérem megtörténhetett volna, sőt még ennél több is történhetett volna. Világrendítő katasztrófák okozója lehetett volna egy nyomorult kis cricetus frumentarius Pall, egy kis pimasz hörcsög, mely — képzeld el csak kérem! — arra vetemedett, hogy a földet turva, hogy éléstárhoz jusson, véletlenül rábukott arra a földalatti kábelvezetékre, mely az internacionális távirati és telefon összeköttetést közvetíti. A nyomorult kis bestia dühösen nekifirtott a kábelnek és éles fogaival kirágta az ólomburkolatot, mely a sodronyokat magában rejti. Ezek ilyenképpen a földdel érintkezve, nem közvetítették többé a villamos szikrát és a nemzetközi táviró- és telefon-összeköttetés megszűnt volna, államok háboruba keveredhetek volna, vagyonok tönkrementek volna, szívek megrepedtek volna egy nyomorult kis hörcsög miatt, ha — — — ha — — — véletlenül a földfeletti táviróvezeték még épségben nem lett volna.

De így is nagy baj volt a földalatti zavar okát és helyét kinyomozni. Nyomozni kellett föld alatt, mindenféle furtangos szerzőmokkal, miglen kiderült, hogy a kábel ólomburkolatát Hatvan mellett, a Hatvani-Deutchok birtokán egy hörcsög kirágta.

Természetes, hogy azonnal kiigazították, magát a gonosztevő Cricetust, a szürke kis hörcsögöt pedig rabul ejtették, kiölték és a kivágott kábelirészszel együtt ott látható most egy földrétegben, ugy amint kiásták természetes hűségben, a magyar telegraf-királynak, Szalay Péternek dolgozószobájában.

—si,

SAKK.

A jövődó sakkról.

Midőn a sakk jövőjének beláthatatlan horderejű kérdését fölvetjük, lehetőleg játékon kívül kell hagynunk az exaltált ultra-sakkisták galimatiasait. Az ultra-modern sakk non olus ultrája a "monstrum" volt; a mezők maximális száma 2640, a báboké pedig 940-re emelkedett. Ezen "császár és királyi" játékok "közös" hadseregében "tábornagy, tábornok és tábornoki adjutano"-ok graszáltak. Amellett oly kuriózus figurákban mint a "tengernagy" és a "koronás bástya" sem volt hiány. Ezzel a tulhajtott sakk legfelső fokát elérte. Szükségtelen ismételnünk, hogy fenti alakszerűségek az egyszéru sakk évezredek alapelveiből kifort s megszilárdult pozícióját érintetlenül hagyták. A nyolcszor nyolc kockás fundamentum és harminckét alakzata ez ideig megőrizte rendíthetlenségét. De ki felelhet arról, minő rázkódások várnak még rá?

A sakkról általában azért távolról sem fogunk valami profétai ihlettség ékességűsítésén beszélni, az utópikus sakkprobléma fejtegetésébe talán csak "julesverne"-szerű fantáziával lehetne bocsátkozni. Hasonló orakulumszerű jövődómondók fényes találmányokról szeretnek ábrándozni, holott valójában a vak sötétségben álmodoznak. Véges elménk látóhatára korlátolt, ám az entuziaszta látomásában a bekövetkező idők mesés délibábjai tüneznek elő. Az előrelátó, látóki képességi szellem előtt nyílnak perspektíva, hogy belásson a sakk sejtelméinek régióiba s szilhuetszerű körvonalaiából véleményét alkosson magának. Az a szellem — ugymond *La-page* — mely adott pillanatban az összes erőket megismerné... a legnagyobb világtesteket és a legparányibb atomok mozgásmódját egy és ugyanazon formulában fölfogná... tisztán látná a multat és bepillantást nyerne a jövőbe, az emberi ész a maga tökélyében, az ilyen szellemnek csak halvány árnyképét ábrázolta. *Du Bois-Reymond* a világműveltség 1 + — ∞ állította fel s így lepleződött le előtte a dolgok misztikus őstállapota. Ha pedig a "t" pozitív értelemben hártalanul növekedne, úgy rájött volna, hogy *Carnot* tétele végtelen, vagy már véges idők múlva fenyegeti a világegyetemet szilárd megállapodással. *Dalembert* "Encyklopédiájában" kijelentette: a mindenség nem egyéb egyetlen tényről és nagy gazságnál!

Halhatatlan játékkunkat kimeríthetetlen mélységűnek s kombinációinak láncolatát végtelennek tartják, így tehát kérdőjel elé tehető: vajha az emberi szellem és szorgalom egykor annyira vinné, hogy a "sakkkombinációk összes elképzelhető fázisait hatalmába kerítse". Ki tudja, jön-e a világra az a halandó, ki nyugodt lélekkel állítja majd: készen vagyok a sakkal, nekem már semmi sincs hátra?

A modern saklkultura óriási léptekkel halad előre s rohamosan hódít teret. Rendszeres és beható kutatásokon alapuló elmélete széleskörű és kifejtett irodalma a sakkot a tudomány nívoujára emelte. Tudományos bázisra helyezik a sakkot, melynek alapítéleti, doktrínális módszert és rendszert foglalnak magukban. A jelen mesterei tudományos szempontból fogják föl a játékot. Az egymást követő mestertornák, a szakértők objektív elemzése általános érdeklődést és felvilágosodottságot keltenek. Az „új iskola” irányelvének, áramlatának hatása alatt korszakalkotó „reformok” léptek életbe. Az „empír” iskola szellemóriása Morphy ma már közepes mesterrel sem állná ki a versenyt. Az elmélet lépten-nyomon gazdagszik „újításokkal”, a megnyitások többségében formulázták, melyek a támadásban és védelemben a legjobb lépések. Azt kell hinnünk, hogy a játékkezdések ugyiszólván utolsó lépésig való kianyulálása által a teoria rengeteg anyaga idővel kimerül. A kaleidoszkopszerű „varians komplex”-et simán vezetik le, a kombinációk tömkelegét egyszerűsítik s félő, hogy a „könyvbölcsek” utóvőgre kifogynak a témából. A játszma sorsa java részét a végjátékban kerül eldöntésre, mely döntő szerepet fog játszani. A modern sakkstratégia előharcosai, legfegyelmeltebb elméi, mesterműveiben analog vonásokat, közös princípiumokat fedezhetünk föl. Mi lehet az élőlülő válszított Maróczy és Lasker sikereinek a titka? Mint akik a tulajdonképeni értelemben vett sakkózást, emberileg elérhető tökéletességgel kultiválják. Azt mondhatnók, játékok „printje” a pozíciójáték. ezzel emelkednek a szituáció magaslatára, egyben ellenfeleiket „szorult helyzetbe” hozva. Minden izükben vérbeli pozíciójátékosok a modern játéktechnika hus és vérré vált elveivel. A terep mintaszereji elfoglalása által elért tereilyn mindinkább nagyobb dimenziókat ölt s ilyformán nagy méretek közt mozog. „Hadállás”-ra játszanak s pozícionális előnyök révén törekednek anyagi tulsulyra szer tenni. Elvük nem az „egészre rárohanni” ellenben a minuciózus előnyök akkumulációjára által döntő csapat mérni. Elsőrangú mesterek közt rendszeren hajszálnyi finomságokon mulik a küzdelem kimenetele.

Minden hüvelyknyi „deszka”, ujjnyi „fabatka” s talpalatnyi „előny”-ért gigantikus harc folyik a mezőnyben. Minimális pozícióelőnyökből, aprócesprő helyzetelőnyrészeszkékből is értik a nyerő esélyeket ledesztillálni. Semmitmondó, irrelevans „sanc”-ot mérlegelnek, elmosódott állásokban a semmiből is bekepek politikai tapintattal teremteni valamit s ebből kapitálist csinálni. Azok a mikroszkopikus „előnymolekulák”, melyek lelki szemünk látókörébe esnek, szubtilis finomságu pozícióérzeteket követélnék, az a nüánsznyi időhátrány, mely egy tempovesztésnek sem minősíthető, már precedenst alkot a nyeréshez. Mint a szervezetbe befészkelte mikroorganizmusok a romlás csiráit okozzák, ugy egy defektus pont a tönk szélére jut-tatja a pozíciót, melyben mint szuette fák dőlnek ki a figurák. Attekinzó erejük röntgen sugárként hatol be a hadállások bábhalmazába s észreveszi azt az alig látszó hátrányt, melyről az ellenfélnek fogalma sincs. Puszta helyzet vagy simpla állás-előnyt hatalmukban van nyerésre inkrasszálni vagyis miként kell ugyszólván a sakkban a potenciális energiát kinetikussá változtatni. Egale állásban egy „visszamaradt”, „védtelen”, gyalog ele-gendő, hogy azt következetesen kihasználva nyert állást építsenek föl maguknak. Az olyan partiállásokra, melyekre csak fentartással mondható rá, hogy „theoretice” nyert, „praktice” is nyerést pre-judikálnak. Lassan, észrevétel nélkül javítják pozíció-jukat, hogy az ellenfél haderejét egyes pionok el-különlítése vagy megkettőzése által gyöngítse s tul-nyomó játékhöz jussanak. Néhány silány fatónkból formidábilis, sziklaszilárd pozíciókat hozzanak létre.

Azok a hatást keltő „áldozatok” többnyire hi-bás ellenjáték torzszülőttei, s mint szemkápráztató szellemi tüzijáték elpuffognak. A régi iskolások raj-jongtak az ejafta „észbontó” kombinációkért s mit néztek arra, hogy egy bábbal több vagy kevesebb, ha csak némi „angriff” kecsgettetet.

Ime egy modern szeltemben vezetett játszma mely az ostendei versenyen 1906-ban szépségdíjat nyert:

Világos :	Sötét :
Maróczy	Blackburne
1 e2-e4	e7-e5
2 Hg1-f3	Hb8-c6
3 Hb-c3	Hg8-f6
4 Ff1-51	Hc6-d4
5 Fb-14f	Hd4+f3+
6 Vd-3b	d7-d6
7 d2-5	Ff8-e7
8 Fc-e31	Fc8-e6
9 h2-h3	Vd8-d7
10 Fc4-b3	e7-ab
11 d3-d4!	a5+d4
12 Fe3+d4	Fe6+b3
13 a2+b3	c6-c6
14 ekáncol g1-re	ekáncol g8ra
15. Ba1-1	Vd7-e6

- 16. Bf1-1
- 17. Hc3-e2
- 18. Vf3-g3
- 19. He2-f4!
- 20. Hf4-h5
- 21. b3-b4
- 22. Fd4-c3
- 23. Vg3-e3
- 24. Hh5-g3
- 25. Hg3-f5
- 26. Vc3-g3
- 27. h3-h4!
- 28. h4-h5
- 29. f2-f4
- 30. Fc3+f6
- 31. Kgl-h2
- 32. Vg3-g4!
- 33. Hf5+g7
- 34. Ff6+g7
- 35. h5-h6
- 36. Vg4-g5!
- 37. h5-g7
- 38. Bd|d6
- 39. Vg5-f6
- 40. Bd6-e6
- 41. Be6|e8|
- 42. Be1-d1
- 43. Bd1-d7
- 44. Kht2-g1
- 45. Kgl-f1
- 46. Kf1-e1
- 47. Ke1-d1

- Hf6-d7
- Hd7-e5
- He5-g6
- Ve6-c8
- f7-f6
- a7-a5
- a5-a4
- Bf8-f7
- Fe7-f8
- Bf7-d7
- Vc8-c7
- Ba8-e8
- Hg6-e5
- He5-c4
- Vc7-b6+
- Vbb+b4
- Hc4-b6
- Bd7+g7
- Ff8+g7
- Be8-e7
- Hb6-c8
- Vb4-b6
- Vbb-c7
- Be7-e8
- Vc7-d8
- Vd8|e8
- Hc8-e7
- Ve8-h5
- Vh5-c5|
- Vc5-c4|
- Vc4-e4

Sötét feladta.

Manapság ugyszólván tudományos szárazságu kalkulációk, matematikai pontoságu számítások dominálnak a sakktablán. Hányszor kísérelték meg — ámbár sikertelenül — a lépések és pozíciók számszerű értékét matematikai uton fixirozni. A mennyiségtani „formulák” már azért sem látszanak praktikusnak, mert legfeljebb azon sakkisták látnák hasznát, kik egy személyben szakértő matema-tikusok.

Dr. Wekerle László kitünő sakkfilozófus célra-vezetőbbnek tartja a szigoru értelemben vett „számolást”, bármelyik gondolkozó által hozzá-férhető módszert megpróbálni, t. i. a játszmat nu-merikus, vagyis arithmetikus módon megállapítani. Az egyszerű „számot” veszi tehát alapul s erre kombinálja számítási szisztémáját. A beavatottak a numerikus bázisnak nagy jóvőt jósolnak. Az értékel-mélet műveletei s az érték-elemzés előtt nyitva áll a jóvő! Ebből a feltevésből kiindulva, a preci-zistik azt a konzekvenciát vonhatják le, hogy az ideális szépségű „danavezi” áldozatok idővel a legendakörbe jutnak, mert rideg „számításal” dol-goznak a jóvő mesterei. Továbbá hogy az emberi elme számító és kombináló erejének tornája he-lyett egyoldalú mnemotechnikai viadal lesz a sakk sportja. A materialista kor világnézetéhez mérten a kicsinyes „anyagi előnyök” kerülnek előtérbe aminthogy a „had iskolá” elvei a részleges csatározások, guerilla harcok mellett kardoskodnak. A „faapritászerű” csereváltozatok lehetősége miatt a remist szállításnak veszik, a 64 négyzetre boosz-tott mértani sík az egyenlet alapja, a planimetrikus hadállásokból a játékprocesszust „képlet” alapján vezetik le. Ergo mindezzel fognak a jóvendő sakk x y játékosai számot vetni?

Heltai II. István.

EGYHÁZAK.

A kínai fal:

A régi egyházi törvényekben, amelyeknek korszakát a legutóbbi zsinat törvényhozása le-zárta, volt egy felesleges és káros kínai fal: a lelkészek minősítése. Első- és másodrangú eklézsiák, első- és másodrangú lelkészek kategóriái gátolták a szabad versenyt és a szabad érvényesülést.

Az új törvény szakított ezzel a rendszerrel, lerombolta a kínai falat. Helyreállította a lelkészválasztás teljes szabadságát. Minden le-kész, ifjú és öreg, pályázhat olyan eklézsiába, amelyenre neki tetszik. S bizony a zsiros, jól dotált lelkési állásokat hamarabb kaphatják meg az ifjak, ha ügyesek, képzetek és szép-szavauak, mint a tehetetlen öregek. (Feltéve természetesen azt, hogy a sógorság, komaság és egyéb befolyás nem hagyja egészen párt-fogás nélkül a fiatalokat sem.)

Dicsérijük meg a törvényt ezért a liberaliz-musért. Nem szándékunk lebecsülni a patriarcha kort s az öregség előnyeit. Az őszhaju lelki-pásztor, aki generációk fölnevekedését kísérte figyelemmel s már az élő nemzedék nagyapái-nak is lelki vezére vala, tagadhatatlanul nagy erkölcsi fölényt és példamutató tekintélyt re-prezentál. Közös hagyományok, közös szenvedé-sek és örömök fűzik össze a hivet papjukkal

s ezt az érzelmi közösséget, hozzászámítva a tapasztalat meghiggadt bölcsességét, gyakran nem kárpotolja az ifjú frissesség, vagy a modern teológiákon szerzett több tudomány. De igaz az is, hogy ez a hagyomány és érzelmi közösség veszít értékéből, ha az öreg pap új eklézsiába, ismeretlen népek, ismeretlen viszonyok közé kerül. S ma, amikor a protestáns egyházak más felekezetek papjainak erősebb agitációjával, modern eszközökkel dolgozó lélekkalaszatával kénytelenek fölvenni a versenyt, ekzsponált he-lyeken inkább helyén van az agilis, fegyelm-ezett szellemű fiatalság. Nem jöhet számba az az érv sem, hogy a jobb eklézsiák tartassa-nak fönn azoknak, akik érdemesebbek s elő-haladásra tarthatnak igényt.

Mert első az egyház, a papkereső ek-lézsiá érdeke, az egyházat kereső lelkészé csak ezután következnek. Ez is jogos érdeke, minden munkás méltó az ő bérére, az a munkás pedig, aki már érdemeket szerzett, annál inkább méltó. De van ut és mód ezeknek a tiszteletreméltó igényeknek másfajtaú kielégítésére; az egyház-községeknek nem szabad ezt a jogát korlá-tozni, hogy azok között keressék a nekik tar-tozó papot, akik izlésüknek s érdekeiknek leg-inkább megfelelnek.

Azért dicsérijük a zsinatot a liberális törvény-éit, de hibát és mulasztást látunk a törvény végrehajtása körül.

A törvény a legfelsőbb jóváhagyással már kihirdettetett. Életbeléptetésénél nincs semmi akadálya. A végrehajtással megbízott konvent mégis úgy intézkedett, hogy ez a törvény is csak 1908 január elsejével lépjen életbe. Május 8-án ül össze a konventi bizottság, hogy az új törvények életbeléptetése tárgyában a szükséges intézkedéseket megtegyje. Mint fog intézkedni ez a bizottság a minősítést elörlő új választási törvény tárgyában? Ennek a végrehajtásához nem kell államsegély, nem kell előkészület. Egyszerűen ki kell mondani, hogy a törvény hatályba lépett, mátol kezdve bárki bárhova pályázhat, ha birtokában van a képesítést igazoló lelkési oklevél. Ifjú és ambiciózus lelké-szek az igéretföld küszöbén tehetetlenül nézik, mint ürülnek meg, mint töltetnek be állások, amelyekhez az ő jogukat is elismeri a törvény. Hiba és felesleges volt még egy álló esz-jendeig föntartani a kínai falat.

B. I

A lelkészek nyugdíjintézete.

Hosszu vajudás után végre megalakították a magyarországi ref. lelkészek nyugdíjintézetét. A leg-közelebbi zsinat ugyanis elfogadta az idevonat-kozó törvényjavaslatot s utasította a konventet, a meghozott törvény életbeléptetésére. A konvent a mult heten tartott üléséin tárgyalta a végrehajtásra vonatkozó utasításokat. megalakította a végrehajtó bizottságot s így semmi akadálya sincs annak, hogy a törvény már ebben életbe lépjen.

Ismeretes dolog, hogy mennyi akadályokkal kellett megküzdeni azoknak, kik a nyugdíjintézet megalakítását tervbe vették és a terv megvalósi-tásán évek hosszú során keresztül lelkiismeretesen munkálkodtak. A lelkési nyugdíjintézet ellenzői ugyanis elsősorban a jobb javadalmazásban lévő lelkészek közül kerültek ki. Ezek úgy gondolkoz-tak, hogy a lelkész sohasem lesz munkaképtelen mert az öreg koral csak növekedik a tapasztalati bölcsesség, a közönséges lelkési munkát pedig eivégzi a káplán. A káplán a lelkésznek a nyug-dija s így nincs semmi szükség semmiféle nyugdíj-intézetre.

Mások ismét úgy gondolkodtak, hogy a nyug-díjintézet felállításával alkalmat adnak az egyházi ihatóságoknak arra, hogy hivatalból esetleg olyan lelkészeket is nyugdíjazzanak, akiknek egyházi vagy politikai működése a felsőbb egyházi ható-ságnak nincsen inyére.

Látni való volt mindjárt az első pillanatban, hogy azoknak ellenvetése, akik a káplánt tartották a református lelkészek nyugdíjának, a legnagyobb önzenés alapult és így komoly érvül nem szolgálhatott. Azok pedig, kik a hivatalból való nyugdíja-zástól félték, nem vetettek számot azzal, hogy a eletes hatóságok, — mint azt a világi téren mű-ködő közhivatalnokok nyugdíjintézete mutatja — a mai modern alkotmányos élet keretében a hiva-

talból való nyugdíjazással vissza nem élhetnek olyan mértékben, hogy azért érdemes lenne ilyen nagy fontosságú intézmény létesítését elodázní. Ennek dacára csaknem husz teljes év mult el addig, míg végre, amint már feljebb említettük, az illetékes törvényhozó testület a nyugdíjintézetet megalakította és az ide vonatkozó törvényt a törvénykönyvbe az 1907. évi VII. t.-c. címe alatt qeigtatta.

Ez a törvények négy fejezetből áll s ezek közül a negyedik fejezet hatodik paragrafusa arról szól, hogy kik lehetnek az intézet tagjai. Eszerint tagja lehet az intézetnek: „a magyar korona területén vagy általában az öt egyház fenhatósága alatt működő vagy azután szolgálatba lépő rendes és missziói lelkészek; de tagjai lehetnek az állami, alapítványi és törvényhatósági közintézeteknél működő lelkészek, az állandó vallástanió lelkészek és ántanítói állásra nem alkalmazott énekvezérek is, ha a törvény által a lelkészekre megállapított feltételeket úgy ök, mint az állásukat fentartó testületek, esetleg az utóbbiak helyett is csak ök maguk ép oly mértékben teljesítik.”

E törvény szerint tehát nem lehetnek tagjai a nyugdíjintézetnek a káplánok, a segéd- és helyettes lelkészek. Aki a magyar református egyház jelenlegi kormányzati irányát nem ismeri, méltán kérdehetné, miként lehet az, hogy a magyar református egyház éppen azokról a lelkészekről feledkezik meg, akik esetleg a nyomoruság napjaiban teljesen magukra maradv, szegények házába, kórházakba kerülnek, vagy a legjobb esetben is könyörödományokra vannak szorulva. Hiszen a rendes lelkészek nyugdíjintézet nélkül eddig is megélték valahogy. Egyszerűen bennmaradtak a paróchiában s szolgálatképtelenség esetén is megkapták fizetésüket éppen úgy, mint akkor, mikor szolgálatképesek voltak. Ilyen viszonyok között tehát tulajdonképpen elsősorban nem a lelkészek, hanem a gyülekezetek érdeke parancsolta a nyugdíjintézetek létesítését. Ha azonban a segédlelkész lesz munkaképtelen, a legszánalomraméltóbb helyzetbe jut, mert ő nem maradhat a paróchiában, neki onnan távoznia kell.

Mindez igaz és helyes következtetés, de ne feledjük, hogy a magyar református egyház gyors lépésben halad, amint mi azt már oly sokszor megírtuk, a presbiterianizmus felé. A presbiteri elv pedig az, hogy senki sem lehet lelkész, míg a világi elem nem akceptálja lelkészi teendőket a presbitárium vagy valamely gyülekezet meg nem

bizza. A református kiérus megsemmisítésének első áldozata tehát ennél a törvénynél a munkaképtelenné vált segéd vagy helyettes lelkész. A segédlelkészek közül, tekintettel arra, hogy a teológusok ép és egészséges ifjakat szoktak felvenni nem sok ember lesz munkaképtelenné. Annak a néhány munkaképtelen segédlelkésznek a sorsán segíthetett volna a nyugdíjintézet minden nagyobb megerőtetés nélkül, de meg vagyunk győződve, hogy nem is a könyörtelenség, hanem a presbiteri elv volt itt az akadály, hogy a segéd- vagy helyettes lelkészeket, lelkészeknek ismerjük el.

Miután a törvény már szentesítve van, ez ellen tenni nem lehet, de a magyar református egyháznak, illetőleg a konventnek a törvény keretén kívül is gondoskodnia kellene arról, hogy a netalán munkaképtelen segédlelkészek ne kerüljenek a szegények házába, vagy a közöltségeken fentartott kórházakba.

Ha azonban megfeledezett is a törvény a segédlelkészektől, némi ellátásban részesíti az özvegyeket és árvákat is. Csekélyek ugyan ezek az összegek, mert egy özvegy évi járadéka ötszáz, a gyermekek ellátási költsége pedig egyszáz, a teljes árvák ellátási költsége százötven koronában van megállapítva. Ugy azonban, hogy az atya nélküli árváknál az ellátási költség egy családra nézve a hatszáz koronát meg nem haladhatja. Bizony ez az özvegy-árvai nyugdíj csak éppen, hogy az éhenhalástól menti meg az özvegyeket és árvákat, de korán sem olyan összeg, hogy azzal a család jóléte biztosítva lenne. Érezték ezt maguk a törvényhozók is, mert hisz már magában a törvényben kifejezést adtak annak a reményüknek, hogy tíz év múlva ezek az összegek emelhetők lesznek.

A nyugdíjintézet alapja és jövedelmi forrása nem is enged meg most nagyobb segélyezést. Hiszen a belépési járuléka a törzsízetés 33 százalék, az évi járuléka pedig 3 és fél százalék, amely összegeknél egy kis megerőtetéssel, most eleinte legalább többet is lehetett volna felvenni a törvénybe, mert biztos dolog, hogy a lelkészek nem mennek addig nyugdíjba, amíg csak testi és lelk erejük a szolgálatot megengedi. A törvény 12. paragrafusa is úgy intézkedik, hogy negyven évi szolgálat vagy a hetven éves kor betöltése után kérheti valaki nyugdíjaztatását. Ugy, de hányadik ember éri el a hetvenedik életkort, amely körülbelül összeesik a negyvenedik évi szolgálattal s még akkor is szivesebben marad az elaggott lelkész a paróchián, ha maradhat, minthogy nyugdíjba men-

jen. A református lelkészeknél tehát ritkán fog előfordulni az az eset, hogy valaki saját jászántából 20-30 évi szolgálat után, mint az a világi hivatalnokoknál megtörténik — nyugdíjaztatását kérje. Nyugdíjaztatások tehát csak akkor fognak történni, ha a lelkész teljesen szolgaképtelenné válik, vagy ha a hivatalból való nyugdíjaztatás esete forog fenn.

A nyugdíjintézet tőkéje jövedelmének legnagyobb részét tehát nem a nyugdíjazás, hanem a halálozások folytán bekövetkezett özvegyi és árvai segélyezések fogják igénybe venni és azt hisszük, hogy ezt a feltevéstünk tiz év tapasztalata igazolja, amikor is azután csakugyan helyén való lesz a mostani csekély özvegy-, árvai segélyt tisztességes összegre felemelni. A hivatalból való nyugdíjazásnál a törvény elég világosan intézkedik. Kimondja ugyanis a törvény 10. §. c) pontja, hogy egyházi bírósági ítéletekkel munka-, illetőleg hivatalfolytatási képtelenség esetében állapítják meg a nyugdíjazás szükségét. Az a körülmény tehát, hogy hivatalból való nyugdíjazást a törvény az egyházi bíróságok hatáskörébe utalja, kellő garanciát nyújt arra nézve, hogy a hivatalból való nyugdíjazással nem fognak visszaélni. De ha a törvény elég világos is, annál kevésbé érthető a konvent által hozott ügyrend idevonatkozó intézkedése, amely a törvénytől egészen eltérőleg a 95. §-ban így intézkedik: „A hivatalból való nyugdíjazási ügyek bírói ellátásával az egyházmegyei bíróság időszaki tanácsát is megbizhatja.” Igaz, hogy ez az egyházmegyei időszaki tanács az egyházmegyei bíróság tagjaiból van kiküldve, de mégis kívánatos lett volna ennek a paragrafusnak a kihagyása már csak azért is, mert a 104. § hasonlóképpen intézkedik az egyházkerületi bíróságra nézve is. Így megtörténhetik, hogy az egyházmegyei bíróság időszaki tanácsától az egyházkerületi bíróság időszaki tanácsához felebbezett nyugdíjazási ügy oly gyorsan intéztetik el, hogy az a gyorsaság sem az igazság sem a közszolgálat érdekében nem kívánatos.

Minden törvény azonban annyiban jó vagy rossz, amennyiben jól vagy rosszul hajtják végre. A végrehajtó bölcsessége sokszor még a legrosszabb törvényt is képes megjavítani és így, ha a nyugdíjtörvény sérelmes is a segéd- és helyettes lelkészekre, nem kielégítő az özvegyek és árvák segélyezésére, az ügyrend pedig némi kételyeket ébreszt a hivatalból való nyugdíjazásoknál: bizunk abban, hogy a végrehajtó bölcsessége mindeneket jól és bölcsen fog elintézni.

Szépítő szerek.

— A kozmetika vívmánya. —

A mult idők bájos emlékeit, a rokokó pouderes hölgyeit a Watteau metszetek fehér arcu Pierotjait és Pieretteit juttatja eszünkbe önkéntelenül és mindig a poudert igazi uralkodási ideje. Egyeduralom — vetélytárok és irigyek nélkül. Uralkodó, akit szerettek, aki a maga kedves zsarnokságával bájosá, széppé tett mindent.

Azóta fordul az idő. Az élet, melyet élünk — a praktikusság kora. A szépségápolás technikája a tudomány örökös evolúciója révén új és új dolgokat dob közénk, melyeknek célja ismét és mindig ugyanaz — a széppé tevés — mert tény az, hogy míg minden más szépítőszertől idegenkedünk, maga a poudert megmaradt a régi jó barátunk: ártatlan, tiszta apród, kész szolgálója az urnőjének, hű barát, mely szolgálataiért kárpótlásul nem követel semmit, nem teszi tönkre az egészséget, az igazi szint, a remeket és más szépségünket, mint például a festék.

Azaz, hogy mégis — poudere váltogatja. A régi jó idők poudere is megváltozott, amint-hogy megváltozott minden.

Ma ezerféle poudert hoznak forgalomba. S az ezerféle között talán csak egy van, mely ártalmatlan, tiszta és higiénikus.

Strassburgban ült össze az elmúlt hónapokban a német birodalmi kozmetikusok egy kongresszusa s az értekezlet több napi tárgyalás és

vizsgálat után elhatározta, hogy egyik birodalmi képviselő tagja javaslatot terjeszt a birodalmi gyűlés elé, hogy a külföldi ártalmas pouderek elől zárják el a vámot. Tették ezt tisztára egészségrendészeti szempontból. Amerika mindenütt ismert gyártmányát, a porcellán-poudert, egyedül nyilvánították ártalmatlannak és hasznosnak, amelyet szabadon használhatnak „a nagy német birodalom összes hölgyei.”

Érdekes különben az a hivatalos szárazsággal, de igazi tárgyilagossággal megírt pár sor, melyet dr. Queissel, a kongresszus előadója olvasott fel a kísérletező és vizsgáló bizottság jelentésében. Bzól pedig a jelentés a következőképen.

„Az amerikai porcellán-pouderból beszereztünk négy doboz különböző színű poudert. Alapos vizsgálat után bebizonyosodott, hogy ez az egyetlen tiszta, mérges és ártalmas alkatrésztől ment fehér por, mely eddig forgalomba került. Különös sajátságai:

1. Anyaga tiszta porcellánföld, minden ártalmas alkaloidtól menten.

2. ellentétben minden régi és újabb gyártmányú szögletes, az arcbőrt sértő szemcséivel egy különös, előttünk ismeretlen őrlési mód folytán e szemcsék teljesen gömbölyűek és így a bőrt nem sérthetik.

3. a négyféle szín közül (fehér, rózsza, sárga és arcszín (natural), amelyet eddig egyetlen gyártmánynál sem ismertünk és amely nagyszerű készséggel utánozza a természetes fehér, sárgás és rózsaszínűből harmónikusán összeolvadó arcszínét.”

* Lefordítva a német hivatalos „Bericht“-ből.

Az amerikai Mc. Murray vette át a szót. Az amerikai nő arcára — mondta nagy figyelem között — sohasem használ más mint porcellán-poudert; lovagol és mindenféle sportot üz szélben és perzselő napban és sohasem kap szeplőt. Mert a porcellánpudernak bámulatos hatása van.

E poudert porcellánföldből készült, a mely teljesen ártalmatlan. Hiszen a gyógyszerpilulák mindegyikébe alkalmazzák a porcellánföldet, ha tehát a gyomorba jutva a legnemesebb részeknek sincs ártalmára, mennyivel kevésbé ártalmas külsőleg használva. Ez a poudert természetes (natural) színben chemiai összeállításánál fogva azon megbecsülhetetlen előnyvel rendelkezik, hogy a nap barnító, szeplőket előhuzó sugárait visszaveri s ezért van e poudert egész Amerikában annyira elterjedve, hogy egyetlen nő boudoirjából sem hiányzik.

Eddig Mc. Murray.

Amerikában társaság alakult e poudert előállítására és forgalombahozatalára 12,500,000 dollár alaptőkével és Rosewelt Alice aktív részvételével. Igen üdvös és szerencse vállalkozás volt, hogy nálunk is létesült ilyen depót (Amerikai porcellán-poudert részvénytársaság képviselője Budapest, IV., Kossuth Lajos-utca 1. szám, Ferenciek-bazára), amely, midőn e poudert forgalomba hozta, a hölgyvilágnak megbecsülhetetlen szolgálatot tett, mert alkalmas nyújtott a női arc szépségének ártalmatlan, hasznos és kellemes szerrel való ápolására.

Thos. W. Houchin.

Bud
A t
fejlődő
szép vic
képet k

E g
felséges
Sziv

történi
A l

tündérk
Az
vidéke
a lelket

Lelk
matos lo
letint sz

E r
nosá Jő
iránti ha
bőségge

helyet a
üdülö, f
lyévé, k

Itt,
ahova n
ahol a l

lehel ki
az alko

Öleli it
enyhe n

A c
a le
a n

és nagy
a sz
pája és

a v
rőzsátöt
zsaeedő

a n
a h

fulipán,
az ezüsi
geszteny

őzóna;
a h

serkentő
romok,
tével vo

ványain
illatos
őléhek;

a g
a d
ök és

a sz
a
hatag

a s
a d
szállódá
nyári la

a p
a l
oda sz
kedves
szigetkil

a s
get győ
figyelme
ugy lek
Mir

gyönyör
leme s
maradv
tudnívág

Margitsziget.

Budapest hazánknak a szive és a lelke.

A természettől pazarul megáldott, rohamosan fejlődő székesfővárosunkat, amint a hegyes-völgyes szép vidék körülöleli: ennél pompásabb keretű képet képzelni sem lehet.

E gyémántkeretű kép legtündöklőbb része a felséges szép Szent Margitsziget.

Sziveknek nemesedése s lelkeknek felemelése történik itt a természet szabad szent templomában.

A legpazarabb képzet sem alkothat szebb tündérkertet e bűvös-bájos gyönyörű szigetről.

Az „Ezeregyéjszaka“ regés, csodaszép mesés vidéke kápráztatja el a szemet s bűvöli el a lelket!

Leiki és testi gyógyerő rejlik e helyen a hatalmas lombok, a színes, illatos virágokban s a letűnt századok drága emlékeiben.

E romantikus sziget ez idő szerinti tulajdonosa József főherceg, aki hazánk és fővárosunk iránti hagyományos szereteténél fogva fejedelmi bőséggel és izléssel tette ezen édenkertszerű kies helyet a művelt közönség kényelmes szórakozó, üdülő, főleg pedig kitűnő hatású és hírhedt gyógyhelyévé, kényelmesen és könnyen megközelíthetővé.

Itt, ahol a por nem szennyezi be a levegőt, ahova nem hat a nagyváros kellemetlen zaja és ahol a buja növényzet napfényt lehel be és életet lehel ki: a kifáradt lélek felüdül, új kitartást nyer az alkotásnak tiszta érzésteltető verőfolyójában.

A levegő még forró nyárban is oly jólesően öleli itt körül az embert, mint valami balsamos nyhe melegfürdő.

A drága, ritka növényzettel ékes díszkert; a lombdombok sötétségét terjesztő sűrűsége; a nedves éghajlatok pázsitjával vetekedő kies és nagy buja zöld gyepszőnyeges ligetek; a szebbnél szebb virágok özönének színpompája és illatárja;

a dalos madarak ezreinek hangversenye; a versenynélküli páratlan — több mint 20.000 rózsátot magába foglaló — nagy és gyönyörű rózsakereszt;

a nagy diádokra emelkedett műkertészet; a hatalmas százados fák, a nagynövésű tulipán, vas- és komlófák, a tarkalevelű boglárók, az ezüst törzsökü topolyák, a terebélyes hársak, gesztenyék, tölgyek és fenyők stb. stb. élhető özóna;

a hajdanok sugalmas emlékei, a kegyeletre serkentő vadrekénynyel ölelkező megszentelt romok, melyeknek köpülléireit a pusztulás költészetével vonta be az idő, amelyeknek oszlopmaradványain a rég letűnt századok lehellete pihen s az illatos virágokon zümmögnek, döngöcsélnek a lélek;

a gondozott, széles és tiszta árnyas sétányok; a délszaki és disznövényzet, a pálmák, mirtuszok és gránátok;

a számos rejtett lugas és vonzó pihenőhelyek; a remek látványt nyújtó, színpompás zuhatag vígan locsogó kristálytisza párolgó vizét a sziget széleit csapó fejedelmi folyam moraja; a díszes épületek, a fedett pálmaház, fényes szállodák, vendéglők, kioszk, kávéház és csinos nyári lakások;

a pazarul szép gyógyfürdő-épület; a folyam habfodraim zene kíséretében ide-oda szökellő — vidám kirándulókkal telt — kedves karsu gőzhajók méltóságos megérkezése a szigetkikötőbe;

a szigetre vezető impozáns szárnyhidról a sziget gyönyörű látkepe mind-mind úgy lebilincseli a figyelmet, üdül a testünk, megfrissül a lelkünk, úgy leköti, úgy marasztal s úgy elbűvöl!

Mindenütt ott lebeg a szép vidékgyönyört képező gyönyörű szigeten a hajdani emlékek áhítatos szelleme s a történelmi nevezetességű régi épületek maradványa önkéntelenül is felkelti bennünk a tudnivalókat a viharos múlt iránt.

Kertészet,

Budának a török kézből az 1684-dik évben történt visszavételekor Fontána az ostromlók tábori irodájának a főnöke a Margitszigetről egy

rajzot hagyott hátra. Ez mutatja, milyen állapotban volt akkor a sziget. A következő váltakozó tulajdonosok és bérlők korában is megmaradt a hely elhagyott állapotában. Először József főherceg édes apja, a népszerű József nádor vette művelés alá ezt a letarolt paradicsomi szárazföldet. A tervszerű parkirozást azonban 1866-ben kezdték meg. De az 1876. évi nagy árvíz a sziget parkirozását és alacsonyabb növényzetét elpusztította. Az újatalkítás alapján ekkor jött a sziget parkja és ültetvénye a mostani felséges állapotba s fokról-fokra nagyobbodva most Európa bármely legelső műkertészetével egy színvonalon áll.

A kertészet átalkításakor, de ma is a feltalált fák között a legnevezetesebb a főhercegi nyárilak előtt egy tarka levelű platánfa. Ezt a fát, mely annak idején állítólag a legelső meghonosított tarka levelű platánfa volt az egész országban, még a közkedvelt néhai palatinus ültette és nagy becsben tartotta azt. Az 1849-iki nagy árvízkor a vízzel együtt jött jég törzsében törte el a kedves fát, mely sajnálatára a boldog emlékü palatinusnak. József nádor a kedvelt beteg fa törzsét egyenesen levágatta és a fa újult erővel hétégra hajtott szép új törzseket.

Ritka szép példányok vannak itt a „liriodendron tulipifera“-ákból. Ezen tulipánfák valószínűleg a török hódoltság idejében kerültek a szigetre. Tudvalevő ugyanis, hogy török atyáinkiai áhítatos kegyelettel vannak a próféta kedvelt virágai, a rózsák és tulipánok iránt.

Az 1876-iki hosszantartó nagy árvízben kipuhtul egy felséges példány magnolia, ez a fa a margitszigeti Boldogasszony kolostorromot ékesítette.

Van egy óriás bokor „Paeonia arborea.“ Ez a bazsarózsa szintén a török idők emléke lehet.

Igen szép ritka példány a „Junglous nigra“ vagyis az amerikai fekete dió.

A Margitromok áttelenében a sziget közepén van egy nevezetes tölgyfacsoport, az „Arany János tölgyei.“

Ragyogó emlékü nagy költőnk öreg korában itt szállta meg újra az ihlet. Itt írta a tölgyek alatt őszi virágzásként sok lírai költeményeit és balladait. Itt született a „Tetemrehívás“ című ballada is, mely a nagy költő szelleme régi erejében mutatta be, lelkes örömmel az olvasó közönségnek. Itt írta a „Tölgyek alatt“ című utolsó költeményét. Itt fejezte be a „Toldi trilógia“ középtagját a „Toldi szerelmét“, melynek nagy része a Margitszigetre vonatkozik.

Van az alsó szigeten a Duna felől a budai oldalon közvetlen a szigeten keresztül vezető lóvonatu vasut mellett egy szilfa. Ez lehet a sziget legrégebb fája. Legalább is megvan 5—600 éves.

Van egy „Gymnocladus Canadensis“ ez a vasfa körülbelül 100 éves korban kezd virágozni. Most van rajta a sok hüvely, a múlt nyáron virított.

Van sok komlófa, „Ostriga Virginia“. Vannak sátorfák, „Celtis Austrális“. Talán az egész Európában nincsenek ily szépen a fák, mint a szigetbeliek.

Van egy óriási platánfa, melynek árnyéka alatt szoroson állva 3000 ember férne meg egymás mellett. E ritka nagy fa lombátora mintegy félholdnyi területnek felel meg.

Több mint 20.000 a felséges rózsák száma és vannak olyan hatalmas példányok, melyeknek csak egyikén-egyikén 5—600 rózsza is virít egyszerre.

A főhercegi kastély előtti térről jobbra kanyarodik a széles sétó út a „Kertészeti telepre“. Nem könnyen ölik szembe a műkertészeknek ezen kiváló pontja, mert köröskörül facsoportozatok takarják el. Itt van a színpompás rózsaliget. Négy nagy szakaszba osztva területnek itt el a szálankénti eladásra szánt magas törzsű és bokorrózsák ágai, melyeket északról mintegy száz méterre terjedő kuszó rózsarácszat művésziesen czegélyez be.

A felséges illatár, mely itt a fenyők ózonlehelletével egyesülve elterül, nemcsak a betegnek ad reményt és életkedvet, de az egészségest is megfrissült kedélyre és megújult munkakedvre serkenteni.

Törpefákba mesterségesen alakított gyümölcsös van a rózsarácszat végén, melynek termékei a gazdasági kiállításokon is feltűnést keltettek.

Az árvíz ellen bizonyos magaslapon álló és vízfűtésre is berendezett pompás új üvegház van a rózsaliget mögött. Ebben az értékesebb, kényesebb és nagyobb virágokat őrzik.

Az üvegháztól balra találjuk a sok ezer példányt számláló cserje-iskolát és ennek végében területnek el a jelesebbnél-jelesebb fajú szamócák ágai.

A kertészeti telepen északra érjük el a szinkörtetű magasra épített melegházakat és melegágyakat. Az egyes virágcsoportokba való keménylevelű növények, virágok és ujonnan nemesített rózsák (mintegy 15.000 drb) itt nyernek elhelyezést.

A festői csoportozatu, ritka és a mérsékelt égalt valamennyi fajainak méltó kiegészítő részei: a gyönyörű pázsitos terek úde gyepszőnyege és gonddal ápolat, gazdag virágcsoportozatai, pompás üvegházai.

E csodaszép sziget flóriája egyiránt felkelti érdeklődését a szaktudomány emberének és a szenvedélyes botanikusnak.

A fürdő.

A szigeten, hol egykor a szerzetes élet magányában oly sok betegség keresett megnyugvást, most ezer meg ezer szenvedő ember találja fel beteg testének gyógyulását — és amennyiben a testi betegség a lélekre is erős behatással van — lelkének felfrissülését is.

Volt itt már a római korban is gyógyfürdő. Volt pedig ez a szent Margitszigetel akkor egy egészet képezett, de később viz által elválasztott „Fürdősziget“. A zátonyos fürdőszigetet végképen a Dunaszabályozás távolította el. Amint a mérnökök a zátonyokat eltakarították, a kotrógépek fennakadtak és nem tudtak tovább dolgozni, mert igen erős római fürdő-épület alapzatkra akadtak, melyeket buvárokkal kellett dinamit segítségével kivettetni. Ezen épületek a hosszú idők folyamán csaknem megkövült pilótákra voltak rakva.

A fürdősziget a Szt.-Margitsziget északi vége és a pesti part között feküdt.

Ott ahol a hőforrások vannak, a Duna vize nem fagy be soha. A legnagyobb téli időben e helyen felpárolog a melegviz gőze.

A Szent Margitsziget fény és központja ez idő szerint a ragyogó pompával és nemes izléssel épült gyógyfürdő. Ebben az impozáns gyógyfürdőben rejlik a szigetnek egyik fő vonzó ereje.

Amint a fürdőház nehéz faragványos kapuja megnyílik, négyszögü előterembe jutunk, ahonnan a fürdő előcsarnokába vezet a bejárat. Ide belépve kör alakú öblös előcsarnokba értünk. A kört négyfele szakítja a főbejárás és a fürdőszobákhoz vezető hosszú tornácok torkolata.

A balszárnyban a kádfürdők vannak, száma 21; a másik két szárnyban a kő-, márvány-, porcellán- és tükörfürdők, száma 31; összesen tehát 52. Ezek közül 10 kettős fürdő és három villamos-fürdő.

A fürdők mindegyike és képzelhető legnagyobb kényelemmel és izléssel van berendezve. Boltozatos, viszhangos falak, mikro-zöld seiyem szőnyeged kezd borítani az antézi kut meleg ásványvize, úgy, hogy pár év múlva bátran azt hiheti az ember, hogy valami elzárt lugasban fürdik. Minden fürdőteremnek széles, magas ablaka van öntött üvegből, egyetlenegy ajtó-nagyságu táblával, mely átvesztí ugyan a világságot, de megtöri és sem a ki-, sem a belátást meg nem engedi. A medencék belsejébe két leleményes szerkezetű csap szolgált, egyik a természetes meleg, másik a hideg víz számára.

Mikor a fürdő hideg vizébe lépünk, gyöngöpezsgést érzünk testünkön s a víz felszínét rövid időn ellepi a bőrünkön leoldódott zsírváladék. Szinte érezzük a rögtöni üdítő

hatást egész testünkben, ha néhány percet ott töltünk a medencében s a hideg zuhany alá állunk, egészen ujjaszűltve érezzük magunkat.

Minden fürdőfülkéhez egy előszoba van építve és el van látva a legnagyobb kényelemmel. A vörös márvány- és mozaikpadlót ügyesen fonott gyékények borítják, oldalt van a kényelmes bőrpamplag, szemben azzal a fűtő, alatta az öltöző asztállal s minden fürdőfülkében óra és közvetlen a medence mellett a távirda, melynek csak gombját kell megnyomni, hogy a fürdőszemélyzet szolgáltatunkra legyen.

A forrás épületeinek lapos kőkarzatos tetőjére lépcsők vezetnek; az épület becséjében ül öles, öblös csövön ide szökkel fel a felesleges forrásvíz, hogy aztán a Duna felőli oldalon coksziú zuhattá alakulva, egy ujonnan készült tágas medencébe ömlik, hol vízi növények és nimpheák tenyésznek. A soha meg nem apadó, s örökké dúsan ömlő zuhatag alatt sárgás zöld kőülettömög csüng le hosszúan, az épület e romalaku részének alapjáig. Ó-Budáról, vagy a Dunán tovasikló kényelmes hajókról nézve a legmegkapóbb látványok egyike ez.

A fürdővíz vegyelmzése a következő:

	10.000 I. polg. sulyrészben s. r.	10.000 I. polg. sulyrészben s. r.
Szénsavas mészeny . . .	Ca CO ₂ 2,2585	1,7340
Kénsavas	Ca SO ₄ 2,1087	1,6190
Chlornatrium	Na Cl 1,3794	1,0490
Széncav magnezium . . .	Mg CO ₂ 1,3041	1,0010
Chlorkaliium	K Cl 0,8267	0,6340
Kovavas natrium . . .	Na ₂ SiO ₃ 0,6008	0,4610
Szénsavas natrium . . .	Na ₂ CO ₂ 0,3456	0,2650
Széns. magnan (vas ny.)	Mn CO ₃ 0,0144	0,0110
Kénsavas stronlium . . .	Sr SO ₄ 0,0092	0,0070
Szénsavas lithium . . .	Li ₂ CO ₃ 0,0078	0,0060
Jodkaliium	KJ 0,0008	0,0000
Bromkaliium	KBr ₂ 0,0006	0,0000
Szabad szénsav	CO ₂ 3,9820	3,0530
Félig kötött szénsav . . .	CO ₂ 1,8304	1,4050
Szénéleg-kéng	COS 0,0462	0,0355

Borsav és illékony szervi savak nyomai.

Az oldott alkatrészek száma . . . 14,8152 11,3013

A vízben oldott légnemek térfogata:

10,000 grammiban 1 polg. fontban

Szabad színe 2016-3 köb-cent 6,188 köbhüvelyk
Féligkötött színe 928-6 " " 2,844 " "
Szénéleg-kéng . 17-2 " " 0,053 " "

A forrásbót kifejlő légnemek alkata:

Légeny . . . N 70-46 térfogat
Szénsav . . . CO₂ 29-53 "

A víz fajsulya = 1-0015.

Az Artézi-forrás kiváló gyógyerővel bíró víze földalati öblös csatorna által van összekötve az attól ötven lépényire eső világhírű gyógyfürdővel.

A szénsavas hévvizet gyógycélből használják.

A fürdők mindenekelőtt a bőr tisztántartását és rendes működését segítik elő. Használatuk mellett a bőrre száradt por, izzadság és bőrfaggyu fölpuhíthatik és eltávolíthatik; a felbőr újraképződése gyorsíthatik; víz magasabb vagy alacsonyabb hőfok szerint a bőr el- és kiválasztó képesség módosul. Ez okból a fürdők használata javasolva van a legkülönbözőbb idült bőrbántalmaknál.

A meleg fürdők nagy fokban izgatólag és életelőleg hatnak az ideg- és edény-rendszerre, gyorsítják a szívműködést, a légzést és a vérmozgást, elősegítik a kiválasztásokat (izzadság, vizelet). Ezen hatásuknál fogva előmozdítják a kóros lerakódások felszívását, mit még a fürdőbeni dörzsölés és gyúrás, valamint a meleg zuhanyok által gyorsítani lehet. Tehát mindazon betegségeknél alkalmazhatóak, hol az idegrendszer izgatásáról van szó, mint például húdseknél, továbbá ott, hol kóros izzadmányok eltávolítása célozódik, mint kőszvény-, csusz- és ízületi-betegségeknél. Gyakori és éppen nem kedvezőtlen tünetként kell felemlítenünk, hogy a fürdők

használata alatt a betegek bántalmái (a fájdalmak, merevség) nagyobbodni szoktak; ezek változás rendszeren a gyógyulási folyamat kezdetével csik össze.

Ha a fürdők a test hőmérsékleténél alantabb fokban, mint langyos fürdők alkalmaztatnak, akkor lassítólag hatnak a szívműködésre és az idegrendszer kóros izgékonyaságát lehangolják, tehát kedvező eredménnyel alkalmazhatók zsábánál (ideg-ájdalom) görcsök és (hystericus) bántalmak ellen.

A forrásvíz belső használata a fürdők használata mellett kedvező hatást mutatott:

mindazon esetekben, hol a szervezetnek gyorsabb anyagcserére, az elhasznált része gyors eltávolítására van szüksége például közszépen esetekben, hol izzadmányok felszívására van szó,

a légzőszervek és gyomor idült hurutjánál, gyomorsavnál, gyomorgörcsénél, az epe kiválasztás zavarainál stb.

Hasznos tudnivalók.

A szerencsés fekvésű gyönyörű sziget alsó vendéglője és alsó gőzhajó állomása közeléből lövonatu vasut vonul végig a pompás ligetes lombátoros fák között a sziget felső kikötőjéig. Néhol átláthatatlan alagutat képeznek a lóvasuti vasut felett a százados fák lombjai és a csodás magasságu elvadult szőlőlugások.

A váltakozó gypsöznyeges, vagy illatos, szin-pompás virágborította oázok és terek, a meglepőleg előtűnő csuésives apátság épületromjainhoz ragasztott, regényes fekvésű, izléses főhercegi nyaraló, mind-mind olyan kellemes érzést keltenek a sziget lövonatán utazó látogatóban, amit leírni még vázlatosan is alig lehet.

A lövonatu vasut felső megállójánál van a művész alkotásu gyönyörű gyógyfürdő, a szin-pompás vizesés (zuhatag), a díszes felső vendéglő, az elegáns és imponáns szállodák vendégszobával. A nagyobbik földszintjén a sziget és gyógyfürdőigazgatóság, illetőleg felügyelés hivatals helyiségai vannak; bentebb és a szigeten feljebb találjuk a vízvezeték, valamint a gépmosóházat, még fentebb az állandó orvosi felügyelet alatt álló szigeti tehenészet tejszarnokát leljük fel, hol az egészséges frissen fejt tej és tiszta termékei kínálkoznak.

Bármely gastronomiai igényt is kielégítenek a kényelmes és kitűnő vendéglők, hol naponta a legkiválóbb cigány- és katonazene váltakozik.

A sziget mint gyógyhely földényében hetenkint táncestélyek, tombolák és hangversenyek rendeztetnek.

A földény május 1-től október 1-ig tart. A gyógyhelyen lakó fürdővendégek a fürdőknél előnyben részesülnek.

A szigeten lakók a lövonat 20 filléres rendes díjának felét fizetik.

A gőzhajók indulnak a Borárostérről, utba ejtik a vámházteri, eskütéri, a tabáni, a lipótvárosi, a fazekastéri, a császárfürdői, a Szent-Margitszigeti alsó és felső állomásokat — innen az óbudai és újpesti állomást — a honnan az elsorolt kikötők érintésével térnek vissza a Borárostérig.

A hajó menettérti jegyek ára — a szigetre és vissza — köznapokon 40 fillér; ünnep- és vasárnap 80 fillér. A fürdővendégek a jegyeket a felügyelősnél mérsékelt áron kapják.

A szigetre — a hidon át való közlekedésnél — a szárnyhídfo jobbfeleli vámszedő házánál ez idő szerint a következő árban válthatók a belépő jegyek: felnőttek 25 fillér, 12 éven felüli gyermekek 10 fillér, 3 éven alóli gyermekek ingyen mehetnek kísérőjükkal. Ünnep- és vasárnap ezen belépő díjnak a kétszerese fizetendő. A Margithid rendes vámdíja külön rovandó le.

Bettelheim Miksa és Társa

hazai diszműáru nagykereskedő cég
Budapest, V., Váci-körút 16.

E cég a diszműáru (nőrinbergi és galanterie) szakmában a legnagyobb és legtekintélyesebb cége hazánkban, mely 34 éves munkás és dícsőségletes multia tekint vissza. E céget Bettelheim Miksa ur alapította 1872. évben és ő azonnal szakított az addigi budapesti nagykereskedők ama bevett szokásával, hogy az árukat a bécsi nagykereskedőtől szerezték be hanem a helyett az árukat közvetlen azokról a kisiparosoktól vásárolta, akikről maguk is osztrák nagykereskedők is szerezték be áruikat. Ez újítás nagy mérvben fokozta ugyan a bevásárlással járó fáradozásokat, de viszont versenyképessé tette a céget a bécsi nagykereskedőkkel szemben. Az árubeszerzésnek ezt a módját a cég csak úgy volt képes keresztülvinni, hogy áru kisiparosoktól készpénzbeni bevásárlás útján szerezte be, mely fizetési módját a cég ezidőszéri tőnlőkei: Fürsch eld Mór és Kramer Benő kereskedelmi tanácsosok változtatlanul fentartanak. A foglalkoztatott kisiparosok száma már a cég fenállásának első évében is több ezreire rugott, ugy, hogy a cég kénytelen volt Bécsben (ezidőszéri ut 1., Rothernturmstrasse 14) külön bevásárlási raktárt és irodát nyitni, amelyet most is fentart.

Fennállása óta a cég így jóval több mint 20 millió korona értékű árut importált Ausztriából és ez a tény arra indította a céget, hogy eme nagy tömegű áruk közül legalább a lehető részt hazánk kisiparosaitól és a házi ipar révén szerezzék be. E törekvésében a kereskedelmi kormány segítségére jött a cégnek és módot nyújtott neki a hazai iparcikkék dívatba hozatalára olykép, hogy kizárólagos engedélyt statuált a cég részére, hogy a Magyar Államvasutak állomási épületeiben tetszetős csarnokokban a hazai iparcikkéket arusthassa. A cég létesített is már 14 ilyen vasút-áru csarnokot és ezek révén a hazai iparcikkéket dívatba hozván, módjában volt ezeket a nagykereskedői forgalomba bevezetni és ezekre menő vidéki vevői révén az országban terjeszteni.

Ezen iparfejlesztési tevékenységével a cég rendkívül szolgálatot tesz iparunknak és a kormány által ellenőrzött alábbi számkimutatások nagy mértékben igazolják a cég által felállított ama közzgazdasági elvet, hogy a hazai ipar ciedményes fejlesztésének főtenyezője: maga a hazai nagykereskedő.

A kormánnyal kötött szerződés értelmében ugyanis a cég a vasuti áru csarnokokban kizárólag csak hazai iparcikkéket arusthat és így lénytelen volt az akkor még hiányzó diszműáru-iptart hazánkban előteremteni. Ez iparfejlesztő munkálkodásról a cég évenként jelentést terjeszt be a kereskedelmi miniszteriumnak és egutóbbi jelentéséből vesszük a következő, a kormány által ellenőrzött adatokat:

Az utolsó négy évben Bettelheim Miksa és társa cég az általa foglalkoztatott 450 magyar iparosnak a következő összegeket fizette ki:

1901. évben	224.169-74
1902. "	347.938-32
1903. "	537.350-93
1904. "	600.000-00

Összesen: 1,709,459-04

Ezen iparfejlesztési érdemek elismerésül a cég az Országos Iparégyesület 1904. évi ezüst díszjelmét nyerte el a következő indokolással:

»Bettelheim Miksa és Társa nagykereskedő cégek Budapest. A magyar iparcikkéknek nagy-mérvű forgalomba hozatala és a hazai ipar gyakorlati pártólása körül szerzett érdemekért.«

A kereskedelemügyi m. kir. miniszter ur pedig az 1904. évi költségvetés kapcsán az országgyűléshez benyújtott iparfejlesztési emlékiratában a következő megemlékezéssel tünteti ki a céget:

»Ezek tekintetében — mint az iparfejlesztés körül általában — felette fontos feladat vár a hazai nagykereskedőkre, akiket az iparfejlesztési akcióba be kell vonni.

A kereskedelem ez irányu szerepét, illetőleg jelentőségét jellemzi az az eset, hogy egy budapesti előkelő nagykereskedő cég három évvel ezelőtt kezdvéen behatóbban foglalkozni magyar házi és kézműipari cikkek terjesztésével, az első évben alig 200.000 K, a másodikban már több mint 300.000, a harmadikban már 500.000 koronát meghaladó forgalmat ért el. Ezt a kereskedői tevékenységet általánosítva, a hazai kereskedelem hatalmas tényezőjévé válhatnék a hazai iparnak, minél fogva lehetőleg bevonandó lesz a házi ipar és általában az ipar fejlesztésébe.

Mi is azzal végezzük e hazafias működésű cégnek ismertetését, hogy bár hazánk minden egyes nagykereskedője követné e nemes példát, mert akkor több száz millió koronára rugna az az összeg, mely ahelyett, hogy külföldre vándorol, a mi szegény népeink közti osztana meg.

FO

Borárostérről
Fővámház
Eskütér
Tabán
Lipótváros
Batthyány
Lukács- és
Margitszi
Margitszi
Ó-Buda
Újpest

Le

Újpest
Ó-Buda
Margitszi
Margitszi
Császár- és
Batthyány
Lipótváros
Tabán
Eskütér
Fővámház
Borárostérről

Jeg
Bu

TÖRÖK szerencsésje ÖRÖK!

Rendelje meg a NEVE mellett álló SZERENCSESZÁMOT! A véletlen nagy szerepet játszik az életben és éppen a szerencsés véletlen folytán könnyen megtörténhetik, hogy az

- List of names and numbers: Ádám 4009, Adél 51625, Adolf 69425, Adélheidi 66849, Agnes 4066, Albert 24856, Amália 51632, Akos 72202, Anna 90961, András 111049, Apollonia 123513, Antal 4136, Aranka 85627, Armin 52338, Auguszta 73011, Arnold 96990, Aurélla 111070, Árpád 123520, Beatrix 4945, Arthur 86463, Berta 52533, Atilla 74392, Blanka 101960, Bálint 101960, Boriska 111059, Béla 123526, Brigitta 5123, Benedek 38102, Bernát 52540, Bódog 48895, Boldizsár 105367, Cecília 111092, Celesztin 123558, Dóra 5627, Dorothea 38139, Dániel 52555, Dávid 79708, Dénes 105883, Desső 111097, Domokos 5635, Domokos 38177, Dömötör 52563, Elvira 79782, Emma 105886, Ernesztin 111884, Éva 123568, Erzsébet 5639, Erzel 38193, Ede 52587, Eszter 52587, Eiek 88075, Elemér 105394, Eugenia 111887, Emil 123588, Etel 6125, Endro 38202, Flóra 59000, Félix 88433, Frida 105708, Ferenó 118205, Fülöp 123571, Gabriella 6406, Gábor 88203, Gertrud 55178, Gizella 87133, Gedeon 105717, Gergely 105717, Géza 123604, György 6419, Hedvig 38221, Gyula 55834, Hedvig 87030, Helena 105788, Henriette 120005, Hilda 123711, Henrik 123711, Hermann 88283, Hugo 90001, Ibolyka 89817, Ilka 106127, Ilma 120690, Ignác 8456, Ilona 88204, Irén 80016, Imre 91391, Irma 100784, Ince 120697, István 123649, Izabella 9009, Iván 88236, Izidor 64207, Johanna 90191, Jolán 108306, Judit 123172, Géza 123052, Jakab 9798, Juliska 88245, János 64468, Jenő 90193, Karolina 90193, József 90193, Katalin 108337, Klára 122182, Klótild 123056, Károly 12112, Kornélia 88277, Kornél 64493, Kristóf 90350, Laura 108345, Lenke 123657, Leonia 12488, Lejos 38281, Milán 64495, Mór 17704, Nándor 41781, Natália 68852, Neszti 92154, Nándor 109373, Nelli 122776, Orbán 123720, Ottó 17707, Ottilia 41788, Ödön 66811, Paula 19806, Teréz 122732, Tibor 123736, Terka 17710, Tihamér 41799, Terus 66813, Tivadár 92721, Tinka 109715, Tóbiás 122795, Ulrika 123737, Urbán 17732, Valéria 41901, Vendel 66818, Verona 92761, Vencel 109727, Viktória 123029, Viktor 123743, Vilma 18864, Vilmos 46380, Wilhelmína 92154, Vince 92785, Zseni 109749, Zoltán 67154, Zsuzsanna 123080, Zsigmond 123846, Zsófia 19806, Teofil 46384, Teréz-körút 46., Váci-körút 4., Múzeum-körút 11.

Egész sorsjegy 12 korona, fél sorsjegy 6 korona, negyed sorsjegy 3 kor., nyolcad sorsjegy 1 kor. 50. Főüzlet: IV., Szervita-tér 3n. saját palotánkban. Fiókok: Teréz-körút 46. Váci-körút 4. Múzeum-körút 11.

Első cs. kir. szabadalmazott

Duna-Gőzhajózási Társaság.

Helyi hajózás

Budapest székesfőváros határában Újpestig 1907. évi május 1-től fogva.

Table with columns for departure times (Felfelé/Lefelé) and destinations (Borárosztér, Fővámbház, Eszküvár, Tabán, Lipótváros, Batthyánytér, Lukács- és Császár-fürdők, Margitsziget, Ó-Buda, Újpest).

Jegyzet. Az alahuzott számok a reggeli 6 óra előtti és este 6 óra utáni menetek jelentik, Budapest (Rudolf-rakpart 3. szám) 1907. évi április havában.

A forgalmi igazgatóság.

MAGYAR
ÉLELMISZERSZÁLLÍTÓ
RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

Budapest, V. ker., Nagykörönd utca 17. sz.

Üzletágak:

I. Szállítási osztály: Baromfi-, tojás-, vad-, vaj-, gyümölcs- és főzelékküldemények után, ha a társaság neve alatt kerülnek feladásra, jelentékeny szállítási kedvezményeket folyósít. A szállítmányozásra vonatkozó mindennemű kérdésekben (fuvardíj, utirány stb.) készséggel nyújt felvilágosítást.

II. Kivitel osztály: A társaság bécsi, berlini, breslauer és londoni fiókjai mindenféle élelmi cikkek bizományi értékesítését elvállalják. Az árukra előleget is folyósítanak.

III. Sertésbizományi osztály: A ferencvárosi sertés-vásáron elvállalja hizott sertések bizományi értékesítését.

Közelebbi értesítéseket a társaság igazgatósága ad.
TELEFONSZÁM: 25-02. TELEFONSZÁM: 25-02.

☛ Sürgőnycim: CONSUMUS. BUDAPEST. ☛

KOHN A. M. Budapest

vas- és fém nagykereskedése

V., Váci-ut 16-18.

(a nyugati pályaudvarral szemben.)

Állandóan nagy készletet tart mindenféle **szerszám-
gépek, esztergapadok, táborigényezőhelyek,
fuvók, satuk, üllők, emelőgépek, malomvas-
részletek, élesítő szerszámok, transmissiók,
szíjkerekek** és egyéb-, az iparüzemknél szükségel-
tetető **gépek és géprészletekben.**

Vasuti sinek.

Építkezési és vágánylerakási czélokra, **távirdasodrony**
bekerítéshez, **állványkapcsok, szivattyúk, lán-
ozok, vascsővek** stb. részint használt, részint új
állapotban.

Keskenyvágányu vasuti anyagok

bérbeadása vétele és eladása.

☛ Mindennemű **ócska vasakat** és **ócska féme-
kat** a legmagasabb napiárakon veszek és a legolcsó-
ban szállítok.

INEZ.

— Regény. —

Írta: **Skram Amália.**

ELSŐ FEJEZET.

A Márványtenger Prinkipó szigetén, az „Achmet szultán” szállodában már megregge-
ltek. A vendégek egyrésze kiment a kényel-
mes ülőhelyekkel ellátott verandára, mely három
oldalról övezte körül a világos épületet és
élénk színű virágokkal volt befutva. A leg-
többen cigarettáztak, miközben álmosan pillan-
gattak a napsütésben ragyogó Márvány-tengerre.
Alig lövésnyi távolságban a gőzösök, a világos
vitorlások gyorsan siklottak tova, mintha csak
egy láthatatlan kéz kötélen húzta volna vala-
mennyt. A távolban Konstantinápoly karsu
minaretei és ragyogó kupolái elmosódottan
emelkedtek ki a sárgás-lila ködben, mely a
város felett terjengett.

A veranda közepén, a széles bokrok által
árnyékoltt márványlépcső mellett, amely levezetett
a fürdőhelyre, kis asztalkánál csillogó telete
szemű hölgy ült, fehér reggeli ruhája perzsa
zselemből készült, nyakát, kezét pedig korál-
lok díszítették.

A hölgyet urak ülték körül amennyiben
csak elférhettek a kis asztalkánál. A sarokban
néhány öreg mirtusfa árnyékában hosszú, so-
vány ur feküdt egy hintaszékben, arcát zseb-
kendővel letakarta s vékony ujjaival hegyes
térdét simogatta.

A lépcső melletti asztalkánál rendkívül
élénk volt a társalgás. A hölgy vezette a be-
szélgetést; közben sokszor vette ki szájából az
elaludt cigarettát és negédes, kecses mozdul-
lattal tartotta az urak felé, akik versengtek a rá-
gyújtás elsősegeért.

Mindnyájan előre nyújtott nyakkal figyel-
mes arccal nézték, minden szavát lesték, és a
hölgy minden mondasát nevetéssel, élénk tes-
zéssel fogadták.

Különböző nyelven folyt a társalgás. A
hölgy főnyelve beszélt franciául, de aztán

beleszólt néha olaszul is, spanyolul meg angol-
ul is, sőt még a görög nyelvet sem felejtette
ki beszédéből. Néha egy pár szót, vagy egy
kérdést svéd nyelven intézett egy igen fiatal
emberhez, kinek dus göndör haja, rendkívül
széles válla és kis szöke bajusza volt.

Ez az utóbbi kissé távolabb ült a többtől,
de szende, kissé félénk, rajongó pillantását ál-
landóan ott felelte a nő szép arcán.

Néha lopva felnézett a második emelet
egy nyitott ablakára, honnan két fekete haju
fiatal leányfej kandikált elő és élénk figyelem-
mel kísérté a kis asztalnál történteket.

— Hallott már talán erről a dologról? —
kérdezte most hirtelen a hölgy, a fiatal svéd-
hez fordulva s abbahagyott egy megkezdett el-
beszélést.

— Nem, konzulné asszonyom.

Nevezzen engem egyszerűen és röviden:
Inez asszonyom. Ezt szeretem a legjobban és
az ön hazájában ez így szokás.

— Ahá, Inez asszony! Madame azt mondja,
nevezük egyszerűen Inez asszonyom! kiáltotta
az egyik ur ragyogó ábrázattal. A török hiva-
talnokai egyenruhát viselte.

— Mai vite dale svenske . . .

— Ugy-e bár, az az ember örült volt —
folytatta Inez megszakított elbeszélését — be-
börtönözte az egyik feleségét szegényt, mert
hütlenségen érte. Az egyik eunuchal, Hát mit
árthatott ez a férjnek?

— Brávó, brávó! hangzott fel a nevetés
és a láрма körülötte. Egy barnára sült spanyol,
ki párisi divat szerint török divatbábnak öltö-
zött, de kopaszodó fejét már alig takarta el a
fez, kicsapongó jó kedvében kezével ráütött a
márvány asztalkára.

— Kérem, ne tegye, — szólt Inez és tek-
nő-cigarettá tárcájával megérintette a kezét. —
Sennor, nem vagyunk a varié — franciai-
seben.

— Bocsánat szép sennorita — felelte alá-
zatos hangon a férfi és mosolyogva csuszatta
kezét köszönésképp a fehez.

— És az a szegény eunuch, az a szeren-
csétlen teremtes — folytatta Inez — képzeljék

csak, ott az egész szolgazemélyzet jelenlétében
megkorbácsolták egy olyan bűn elkövetéséért,
melyről halvány fogalma sincsen.

— Ha, ha, ha! tapsolták és nevettek azt a
hallgatók.

Csöppet sem nevetséges uraim, — bizony-
kodott Inez. — Hát nem felháborító dolog
lenne, ha egy ölelet megbüntetnének azért,
mert parancsszóra játszik az urnőjével?

— Bárcsak ölel lehetnék, sóhajtott egy
madárceru gyengéd természetű olasz, kinek baju-
sza bágyadtan csüngött le egészen a kabátja
gallériájáig.

— Térjen át a budhistákhoz és akkor ha-
lála után állattá változik — mondta gúnyolódva
Inez. Talán épp egy majom, mondta nevetve
és szemhunyorogva svédül Flemmingnek.

— Szívesen lennék emberevő — vetette
közbe az olasz és beesett mellére ütött — csak
Inez sennora lenne a társnőm.

— Én római katolikus vagyok és megjegy-
zem, hogy igaz hívő, szólt elkomolyodva, Inez,
olyan arkifejzéssel, mintha gondolatban ke-
resztet veine magára.

— Különbösen is nem szeretem ezt a léha
társalgást. Gondoljon arra, hogy egészen fiatal
ember is van a társaságunkban, kinek jó példát
kell mutatnunk.

Kettő van, mrs. Ribling, jegyezte meg egy
nehézkés jó természetű csupaszkepű fiatal angol,
sportöltözetben. Flemminggel éppen szembe ült
és néhányszor hasztalanul próbálkozott néhány
angol élccel észrevehetővé tenni magát.

— Ah önnél már nem olyan veszélyes a
dolog, jegyezte meg Inez ajkbigyesztve. Önmár
valószínűleg alaposan el van rontva. De az ön
barátja, — hány éves Flemming, mrs. Konrád?

Azt mondja, hogy huszonkét éves, de való-
színűleg egy féltucat évet hozzáad, ugyebár
Flemming? Konrád egy papirgolyóval célzott
Flemming arcába, ez azonban kissé erőltetett
nevetéssel félreütötte.

— Elhiszi mrs. Ribling, hogy ez a fiú még
soha sem volt szerelmes? Becsületesemre mondom!

Eleinte azt hittem, hogy bolondná akar
tartani. — Nézze csak, hogy elpirul a gyerek.

— Akkor
ár sokan vol
zan Inez, mi

— Az iste
bbing, kérle
okban szen
dtatásra már
a pincér je
lére. Nagyon

Inez odas
z, ki finom
sztóból virá
rvisek fejdís
— Ladyk
amarak! Jele
n állva egy
tlenül, mint

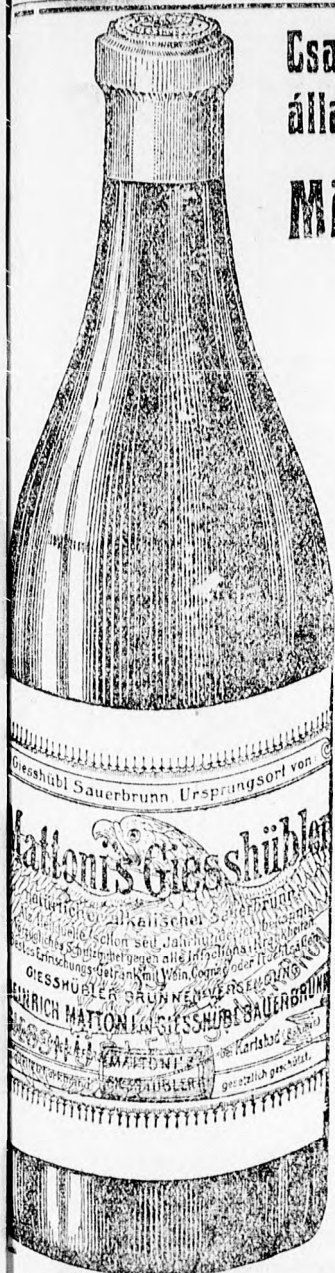
— Itt van
Mint a tá
randán ez a
Mindnyája
ékben lévő
ságát.

— Hallott
arak!
Inez apró,
hol az egyi
yorsan menj
legjobb szan

— Oh jó
ilyen key
— Termé
velünk. Mi
en a kirándul
Inez a feje

— Oh se
ja ezt a szí
A spanyol
ve nyújtotta

— Igen,
nyörögünk!
ellet letérdel
ve a mi ura

Csak eredeti természetes állapotban töltve.

MATTNI-féle

GIESSHÜBLER
alkalikus savanyúvíz.

Mint gyógyvíz több mint 100 év óta használatban: a légutak betegségeinél, az emésztőszervek betegségeinél, köszvényinél, vese- és hólyagbántalmaknál. — Kitűnő támogató karlsbadi, marienbadi stb. kurák után. — Továbbá elsőrangú asztali víz; legjobb étrendi ital betegeknek és lábadozóknak; gyermekbetegségeknél az orvosi gyakorlatban igen előnyösnek ismert specificum.

4 Sensációs női cikk melyek kizárólag a jövő heti Seria eladásban kaphatók:

- gyönyörű himzett batiszt és szerb vászon . . . . . 19 kr.
- 120 széles Seviott minden színben . . . . . 49 kr.
- gyönyörű Sotis divat kelmék 29 kr.
- 120 széles remek ruha lüszter minden színben . . . . . 69 kr.

BLEIER IZSÓ

áruháza a „Gólyához“

Budapest, Nagymező-utca 12. sz.

st
e.
ngé-
yek,
vas-
siók,
ségel-
rony
lán-
t uj
gok
éme-
csób-
enlétében
vetéséért,
tték azt a
bizony-
tó dolog
ek azért,
?
totta egy
nek baj-
kabátja
akkor ha-
nyolódva
a nevére
nek.
vetette
tt — csak
megjegy-
dva. Inez,
atban ke-
zt a léha
zen fiatal
jó példát
meg egy
al angol.
zembe ült
it néhány
t.
szélyes a
e. Ön már
De az ön
Konrad?
de való-
ugyebár
al célzott
eröltetett
a fiu még
mondom!
ddá akar
a gyerek.

— Akkor egészen bizonyos, hogy ő beléje
ár sokan voltak szerelmeseik, — mondta szá-
zan Inez, miközben új cigarettát sodort.
— Az isten szerelméért, kimélje őt mrs.
Ribbing, kérlelte őt az angol. Görcsös roha-
okban szenved és a lelkisebb lelki megrá-
ztatásra már megkapja. Mindenesetre jó lenne,
a pincér jégtömlőt tartana készületben a
éere. Nagyon hamar fog tüzet.
Inez odaszólt valamit egy kis, kövér ur-
nak, ki finom fehér öltönyt viseit, fején világos
szőtből virágtartó szerű sapka volt, mi a
arvisok fejdíszéhez hasonlított.
— Ladyk és gentlemanek, itt vannak a
amarak! Jelentette az egyik nyitott üvegajtó-
n állva egy négerfiú és eltűnt újból, észre-
ntlenül, mint ahogy megjelent.
— Itt vannak a szamarak!
Mint a tábori jelszó, úgy zugott végig a
randán ez a kiáltás.
Mindnyáján felemelkedtek, kivéve a hinta-
ékben lévő sovány urat és Inez asztaltár-
ságát.
— Hallották uraim? Itt vannak a sza-
arak!
Inez apró, erős kezével ráütött az asztalra
hol az egyikre, hol a másikra tekintett. —
orsan menjenek, különben a többiek elviszik
legjobb szamarakat.
— Oh jöjjön velünk asszonyom! Hogy
d ilyen kegyetlen lenni!
— Természetesen. Mrs. Ribbing csak tré-
velünk. Minek is terveztük volna máskülön-
n a kirándulást?
Inez a fejét rázta.
— Oh sennora, asszonyok legszebbje, hogy
ja ezt a szívére venni?
A spanyol felugrott, térdel hajtott és kér-
ve nyujtotta feléje karját.
— Igen, engedje meg, hogy térdem állva
nyörögjünk! kiáltotta az olasz és a spanyol
ellett letérdelt ő is. — Így talán megoldva a
ve a mi uralkodónőnknek.

— Elég ebből a bolondságból. S kezével
elutasító mozdulatot tett. — Sennor Antonio
folytonosan azt hiszi, hogy francia varieté-
ben van.
— Oh sennora, sennora, milyen rosszul
bánik ma én velem, sopánkodott a spanyol és
újra felkelt.
Legalább mondja, hogy megbocsájtott.
— Igen, de most már menjen és vigye el
magával a többit is . . . De hát ön minnek
térdel? és gunyosan nézett rá a kis olaszra.
En azt hiszem, hogy papagálylá vátozott és
még sem halt meg.
— Madame, ön sérteni akar? kérdezte ez
halk, éles hangon franciául és felállt, kicsi ma-
dárszemeit tágra nyitotta s ezáltal a nagy görbe
orra fenyegetően meredt elő.
Inez pajkosan, hangosan kacagni kez-
dett.
— Hallják csak uraim, megengedik ugye-
bár, hogy számítok önökre és a segédeim lesz-
nek? Sennor Andréval párbajozni fogok!
— Igazán isteni asszony! szölt André
sunyi mosolygással és kitépett.
Ladyk és gentlemanek, azt kérdezik, milyen
nagy a társaság, hallatszott most újból a néger
főrt angol beszédje.
— Azt mondják, hogy több szamarat ren-
deltek, mint a mennyire szükség van és úgy
viselkednek, mint odaát Skutariban az üvöltő
dervisek.
— Allright, nemsokára visszajövünk, inte-
getett Konrad, Come along gentleman! mrs.
Ribbing távollétünk alatt nem utazik el Kali-
fornióba.
— Még csak Konstantinápolyba sem,
mondta kacagva Inez.
— Ha nem megy másképp, hát menjünk.
— Au revoir, madame.
— Good afternon, mr. Ribbing.
— Addió, sennorita.
— Addió sennora.
— Adieu madame.

— És ön? — kérdezte Inez, mikor a töb-
biek már elmentek. Karját az asztalra tette,
áthajolt az asztalon és úgy nézett Flemming
arcába, ki tilve maradt.
A fiatal ember lesütötte szemét és nyug-
talanul izgett-mozgott a széken. Végül aka-
dozva így szólt:
— Ön fényleg nem jön velünk Inez
asszony?
— Nem, nincs kedvem. Egyszer már meg-
tettem ezt az utat s éppen elég volt. Agyon-
fáradva jut vissza az ember, telve ragadós vö-
rös porral és ebben a hőségben! Különben is,
ne gondolja, hogy valami látni valót talál
ottan. A klostrom egy szegényes faviskó, a
barátok pedig undok páviánok. Persze a ki-
látás. . . Önnek mindenesetre fel kell menni!
Az idegenek mind megnézik!
— Oh azért nem, mormogta Flemming.
Hogy mondta? Csak nem gondol arra,
hogy itt maradjon? Mit szólna ehhez a két
szereimes kisasszony, hiszen ön lesz az egyik
gavallérja, és abban biztos lehet, hogy ő nem
engedi ki a kezeiből.
Flemming lopva felnézett a második eme-
leti ablakon, Inez követte pillantását, aztán
gyorsan a fiatal emberkez fordult, bosszuságá-
ban pedig az újjába harapott.
— Tessék most meg van a botrány!
Miért nem intett nekem, hisz ön tudta, hogy
ott fenn félig kint fektüsznek az ablakból és
szikrázó szemmel hallgatják a beszédünket?
— Jön már Flemming ur, kiáltott felülről
egy gunyos női hang németül. Vagy inkább
marad?
— Persze, hogy nem jön! Hogy is gon-
dolja azt, hogy ei tudjon szakadni, kedves
Bertha! válaszolt ott fenn egy másik hang és
ugyanaz a hang élesen, gunyosan énekelné
kezdte.
„Van egy sziget,
Szírének tanyája“ . . .
Aztán csend lett.
(Folyt. köv.)

Teljes közlömüberendezések

valamint egyes alkatrészeik. Gyüriúkenésű valamint Seller-rendszerben.

IPAR- ÉS MEZEI VASUTAK

m. p. sinek, kocsik, váltók, fordítók, kocsivasalkatrészek stb.

Motorok és lokomobilok

benzin-, gáz- és gőzüzemre. Garancia mellett felszerelve.

Malmi és téglagyári cikkek

valamint szerszámok, szerszámgépek, vas- és gépszakmabeli cikkek használt és új állapotban kiválóan előnyösen beszerezhetők

SCHLESINGER ALAJOS^{-nál}

Budapest, V., Váci-körút 30. szám.

KÜLÖNFÉLÉK.

Valaha...

*Valaha itthon, valaha régen,
Zöldszalus házban, az utcavégen
Engem ölelt még lilomkarja...
S nem adta hozzám az édesapja.*

*Mióta rózsám fiatal asszony,
Kint ül esténhint az utcasarkon.
Fehér ruhát varr. Mesél az ajka...
Két kis mosolygó leány hallgatja.*

*S mikor megállok az utcasarkon,
Pipacsá válik a szöke asszony.
Megáll a varrótű is kezébe,
Olyan busan szól tündérmeséje...*

Kiss Ferenc.

Botha Lajos Londonban.

A londoni gyarmatügyi konferenciának legérdekesebb tagja kétségkívül Botha Lajos tábornok, transzvál miniszterelnöke, kinek neve most, hogy hazája érdekeit a konferencián képviseli, ismét aktuális lett. Az angol nemzet meleg szimpátiával ügögdta Londonban az egykori ellenséget, a szponkopi győzött, ki most hivatva van, hogy a mély sebeket, melyeket a nagy háboru transzvál lestén ütött, behegessze.

Aki Botha tábornok egyéniségét ismeri, az tisztában van azzal, hogy hivatva van annak a feladatnak teljesítésére. Mert az egykori hadvezér, ki nemzetének zászlóját annyi véres csatában vitte győzelemre, arról nevezetes, hogy a leglelkismeretesebb emberek egyike. Gyors elhatározású, de amellet terveinek kivitelében óvatos. Aki a burok sorsa iránt résztvétellel viseltetnek, azok megnyugvással látják Bothát a miniszterelnöki székben, mert tudják, hogy Transzvaal sorsa most jó kezekben van.

Botha tábornok régi transzvaali családból származik. A nagy háboru előtt farmer volt a freiheiti kerületben. Ő és fivére Krisztián ott nőttek fel és szüleik az egyszerű farmernek elég gondos nevelésben részesítették. A háboru kitörésekor Botha Lajos, a natáli hadsereghez került. Mayer Lukás tábornok hamar felismerte az akkor alig, harminckét éves Botha képességeit és kinevezett helyettesének. Mint ilyen a kolenoi csatában aratta fényes pályájának első babérait. Ő volt az, ki háromszáz emberrel az angol hadseregnek majdnem a szívéig nyomult előre és egy kiszáradt folyammederből az ő csapata lötte le sorra annak a tizenkét ágyunak legénységét és fogatait, melyek megvédésében életét vesztette Roberts hadnagy, az angol hadsereg későbbi parancsnokának fia.

E haditény ismertté tette Botha nevét egész Délafrikában. Krüger elnök a csata után táviratilag rendelte őt Pretóriába, hogy megelégedését személyesen adja tudomására. Valóságos örömmámorban uszott akkoriban Pretória, mikor a daliás fiatal tábornok az elnök kocsiján végighajtatott a város főutcáján. Mert Botha tábornok a bur hadsereg egyik legszebb katonája volt. Az illusztrált lapokban megjelent arcképei távolról sem hasonlítottak hozzá. Valami különös mosoly ült mindig az arcán, mely őt oly szimpatikusá tette. És ez a mosoly sosem tűnt el Botha arcáról. Ott láttam azt a szponkopi magaslatokon, a pieterscheseni véres csatában és az ciendfontaini hídnál, ahol lovagló ostorával kezében, kergette vissza a harcvonalba a hátrálni akaró bur csapatokat.

Én Botha tábornokot a szponkopi csata előestéjén láttam először. A bizalom akkor már oly nagy volt, hogy őt rendelték a nagyfontosságú hadállás megvédésére. És ebben nem csalódtak. Még sosem láttam katonát, ki oly nyugodtan állt volna az ellenséges tüzbén, mint Botha tábornok amikor január 24-én este hét órakor a zantsan-

bergi kommandó élén, utolsó rohamra vezette hadseregét.

A híres ladismithi visszavonuláskor ő vezényelte a hátvédet. Az üldöző angol lovasság tudomása annak, hogy hány csapást mért reá, Botha tábornok, valahányszor egy-egy ezredet előbbre merészkedett a többinél. Ekkoriban Botha tábornok már nagy hírnévnek örvendett, úgy, hogy amikor Jaubert tábornok hirtelen meghalt, őt megbízták a bur hadsereg főparancsnokságát. A bur helyzete akkoriban már válságos kezdett lenni. Cronje tábornok hadserege lerakta Paardebergre a fegyvert és Roberts lord hadserege feltartóztatlanul nyomult a Vaal folyó felé.

Ekkor Botha tábornok személyesen vette a parancsot az oranjei hadsereg parancsnokságát. A napirend, amelyben elbucszott a natáli hadsereg, szintén könyvekre fakasztotta a szponkopi és colenshi hősokeket. Azt mondják, hogy Botha maga is nagyot meg volt hatva, amikor annyi dicsőségének színterét elhagyta. Talán valami előérzet már akkor azt sugta neki, hogy ő, akit eddig a legszerencsésebb kezű tábornoknak ismertek, ezután főparancsnoki minőségében már csak vereséget vereség után jegyezhet fel. A demoralizált oranjei hadsereg már Botha sem tudott lelkesedést önteni. Mintha valami gonosz lélek szállotta volna meg a hadsereg legvitézebb kommandóit. Az első ágyuszóra megfutamodtak. Csak amikor Pretória is az angolok kezébe került, akkor kezdett ismét a régi lelkesedés tüze fellángolni. Erste Fabrikennél valóságos csodákat műveltek. Az angoloknak legalább harminc rohamát verték vissza. Botha tábornok jól ismert vaserésén mindig ott állt, ahol a veszély a legnagyobb volt. A győzelem már-már biztosítva volt, amikor az angoloknak sikerült szerencsétlen Erasmus tábornok vezetése alatt álló balszárnyat keresztül törni.

Még egyszer sikerült Bothának fölényét az angolokkal éreztetni. Ötezer emberével négy napig

Elektromotorok,

Dynamogépek és elektrotechnikai
 □ cikkek nagykereskedése. □

LAUB LIPÓT

BUDAPEST, VI. ker., Andrassy-ut 46. szám.
 VI. ker., Gyár-uteza 11. szám.

Telefon : 13-14. □

Telefon : 13-14.

harcolt győzelmesen hetvennyolcezer ember ellen a dalmanuthai siklóban.

A bur szabadságharc egyik legfényesebb lapját képezi ez a csata. A dalmanuthai mezőket vépirosra festette az angolok vére és a holttestek valóságos garmadáiban feküdtek a csatamezőn. Botha tábornok egy magaslatról intézte a csata sorsát. Mintha most is látnám, amint komandom elé vágatott, amikor, közvetlen a dalmanuthai állomásnál a tűzvonalba vonultunk.

— Fiuk — kiáltotta széles burkalapját meglengelve — Transvaal sorsa ehhez a csatához van fűzve.

És Bothának igaza volt. Az angol tulerő ötödnapon ismét győzött és néhány nappal utána Roberts lord annekdálta Transvaalt. A dalmanuthai csata volt az utolsó rendes csata.

A bur csapatok ezután a tropikus éghajlatu buschveeldre vonultak vissza, ahol a hegyek közt még másfél évig folytatták az élet-halálharcot. Botha hadvezéri zsenialitása e guerilla harcoknál jutott leginkább kifejezésre. Csodás energiával szervezte ezeket a guerilla-harcokat. Erről tanúságot tesznek azok a fényes hadi tettek, melyek e csapatokat lépten-nyomon követte.

A nélkülözések és a lőszer-hiány azonban Botha működését is megakasztotta. Folytatta ugyan még sokáig a harcot, mert bízott, hogy Krüger európai utjában talán cselekvésre bírja a nagy hatalmakat. E remény azonban hiu ábrándnak bizonyult és Botha tábornok kénytelen volt az angol hadvezetőséggel alkudozásokba bocsátkozni.

A béketárgyalások sokáig húzódtak, mert Botha kijelentette, hogy csak az esetben kész a fegyvert letenni, ha az angolok biztosítékot nyújtanak arra nézve, hogy Transvaal bizonyos időn belül megkapja az önkormányzati jogot. Csak mikor az angolok ezt megígérték, akkor fejezte be az ellenségeskedést.

Öt esztendő telt el azóta, hogy a transvaali

hegyek közt elnémult az ágyudörgés. A harcosok azóta visszatértek atyáik tanyáira és ismét mivelni kezdték a földet. A vezérek azonban tollal és szóval tovább harcoltak hazájuk érdekében. Most hogy fáradozásait siker koronázta és Trasvaal megkapta önkormányzati jogát azzal a nyugodt lelkiismerettel térhetnek pihenőre, hogy kötelességüket teljesítették és hogy a hatalmi polcon most az áll, aki köztük mindig az első volt.

(A magyar Edisonról.) Az ugynevezett „beszéd-gépek” beszédes tanúságaira már a középkorban találunk. Régen ismert dolog, hogy az emberi hangot a közlekedő csövek könnyen és hallhatóan közvetítők távollevő helyekre. Az ókor papjai értették a módját annak, hogy „jóvendőmondásikat” szócsöveik után adják az orakulum szájába. Jós feleleteket adott „Orpheus” beszélő feje Lesbos szigetén; ez kétértelmű kijelentésekben megjövendölte Nagy Cyrus erőszakos halálát a scythák elleni hadjáratban. A középkor beszélő fejei már inkább természettudományi jellegűt viseltek magukon. Főcéljuk volt a babonás tömeget fölvilágosítani, hogy nem természetfölötti csodák, hanem az emberi lángelme produktumai. A tudós Gerbert sárgarézből készített beszélő fejet. A XIII. században Albertus Magnus és Róbert Bacon készítették hasonló beszélő gépeket. Ilyesfajta automatákat Európa különféle részeiben mutogatták és beszélgettek, melynek közlekedését eszközei sokszor oly elmésen voltak elrejtve, hogy nem ritkán tudósokat bámulatba ejtettek. A XVIII. században Versaillesben egy hordón ülő *Bachus* figura volt közszemlére kitéve, mely kissé borzú hangon „jó napot” kívánt a körülötte egybegyűlteknek s utána tisztán s érthetően felsorolta a hét napjainak neveit. A mű tulajdonosa mindenkinek betekintést engedett a „boristen” belsejébe, hol látszólag csak hengerek, kerekék stb. voltak. Végre valamelyik bachista rá jött a turpiságra s fölfedezte az elbujtatott törpét, ki tubus segítségével artikulálta a szavakat s ilyformán *Bachus* szájába rágta. Göttingában valami „muzulmán” tartott szónoklatokat, mely voltaképpen a szomszéd szobában elrejtőzött személy beszédét visszhangozta.

Nical abbé híres francia mechanikus két hosszalás ércefet szerkesztett, melyek állítólag nem-

csak egyes syavakat, hanem egész frázisokból ejtett ki. 1783-ban, mint beszélők, bosszuságában darabokra törte, mert nem oapta meg a jutalmát, melyet a párizsi akadémia ajánlása folytán a francia kormánytól remélt kapni. A Kempelen művében leírtak mintájára készítette a berlini *Posch* beszélő gépét s Dubois-Reymond indítványára, Humboldt Sándor III. Frigyes Vilmos királynak ajánlotta a gép megvételét. Az uralkodó a 80 éves *Posch*-tól, a kívánt vételárat megduplázva, valóban meg is vette.

Fabnr 16 évig ekszperimentált, míg a gépével elkészült, melyen egy felcícomázott báb ült, nyilván a beszélő személyt utánozva. 1874-ben Lipcsében a Péterkapu előtt a királytéri bődében — a reklám szerint — „több nyelvet beszélő, sutgó, nevető, énekelni tudó,”

Midőn azok a szemforgató gyermekbábok, megnyomásuk által elég szabatosan kiáltják a *papa* és *mama* szót, mily kevesen sejtik a megörvendeztetett szülői szívek közül, hogy ezen örömlüket tulajdonképpen egy *cs. kir. valóságos udvari tanácsosnak* t. i. *Kempelen* Farkas geniális hazánkfiának köszönhetik. Ezek voltak az első szavak, melyeket Kempelen a beszélő gépe által szerencsésen utánozni tudott, minthogy valóban ezen és hasonló szavaknál a legegyszerűbb viszonyok lépnek föl a mesterséges vagy természetes beszédorganum működő részeiben. Az anyék és dajkák ezt praktice igen jól tudják; ők örökös „mama” és „papa” kiáltásokat — a gyermekektől tanulták el és viszont. A természet itt is körre záródik. A *Kempelen*-féle beszélő-orgona legsimplább viszonyai a gyáros által ama kiáltó bábok belsejébe vannak átvive. Azoknak összenyomásakor egy kis fuvó sajtoltatik össze, melynek kiáramló levegője egy nyelv-sipocskát indít zengésre; ez utóbbi aztán a mesterségesen elrejtett száj- és orrészek által artikulálódik. Nekünk szintén fuvónkat — tudónket érve — kell lölekedő izmaink és az általok szükítendő mellkas segélyével összenyomunk, ha a gégefőben rejtő hártás nyelv-szipocskánkat akarjuk rezgésbe hozni.

A beszélő gépnek tüzetes leírását *Kempelen* „ay emberi beszéd mechanizmusa”, című remek munkájában foglalta, mely *Willis* híres angol fizikus szerint a gazdag eredeti és szerencsés gondolatokban és époly nevezetes a szerző által ki-

5482. Dohányzó-asztal 80 cm. magas.
Argentor-ezüst K. 187.—

4125. Compotiere
Argentor-ezüst K. 15.—

2883. Vajtartó.
Argentor-ezüst K. 6.30

5269. Kosár, Argentor-ezüst K. 21.—

ARGENTOR-MŰVEK

RUST és HETZEL

Műipari fémáru-gyárak

Budapest, IV., Váci-utca 5. sz.

Argentor-ezüst elismert legjobb minőségű chinaezüst, teljesen pótolja a valódi ezüstöt

Argentor-czinn a legfinomabb cinn és tiszta ezüst keveréke, különösen tartós és előnyösen használható.

Argentor-ezüst-evőeszközök: teljesen fehér fémből a legerősebb ezüstözéssel.

Mindentféle disz- és használati-tárgyak a legmodernebb kivitelben.

Naponként újdonságok jelennek meg.

Sétabotok és cigaretta-tárca valódi ezüsből dus- választékban.

Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

A legjobb tisztítószer valódi és china-ezüst részére az «Argentol.»
Darabja 30 fillér.

3008. Czukortartó.
Argentor-ezüst K. 12.—

3481. Tálca, Argentor-ezüst K. 14.—
ezüst K. 12.—

2001. Gyertyatartó.
Argentor-ezüst K. 26.—

5005. Ezet-elajtartó. Argentor-ezüst K. 30.—

fejtett lángele által, mint a tárgyalás valóban eleven és mulattató mvdora által.

Dr. Darwin azt tartotta, hogy a beszélő gépek idővel oly csengő szózatuk lesznek, hogy azok segélyével hadsereget lehet kommandirozni vagy gyülekezetet instruálni, de legfontosabb szolgálata, melyre netalán a jövő időben alkalmazni fogják: a különféle nyelvek kiejtésének fixozása és megörökítése lesz. Mennyire igaz volt Sir Brewster látnoki nyilatkozatának: „Nem kételkedünk abban mielőtt századunk letünik egy beszélő és éneklő-gép fog a tudomány vívmányai közé tartozni.”

A magyar Edison uttó, alapvető, korszakalkotó találmánya a XX. században a tökéletesség fokát elérte: gép produkáltatott. Két évvel ezelőtt Budapesten a budai arénában, valamint a természettudományi társulat egyik ülésén is bemutaták.

(A kéz, mint betörő.) Egy ügyvéd védencét, ki betörés miatt állt a bíróság előtt, a következő védőbeszéddel védte a bírák előtt: Urak, kijelentem, hogy védencem egyáltalán nem tört be a kérdéses lakásba. Az egyik szoba mellett elhaladva, látta, hogy az ablak nyitva van. Egyszerűen benyult az egyszerűen benyult az egyik kezével és az ablak mellett álló asztalról kiemelt néhány tárgyat. Mivel azonban a kéz magában nem a védencem, személye, igazságtalan volna, ha a kéz tette miatt az egész testét büntessék meg.

— Helyes — felelt a bíró — az ügyvéd urak igaz van. Mi tehát a védencének jobb kezét ítéljük el két esztendei fogházra. Hogy aztán a vádlott elkíséri kezét vagy sem — az mellesleg, az az ő egyéni dolga.

A vádlott mosolyogva egyezett bele a furcsa ítéletbe. Az általános meglepetés azonban csak akkor kezdődött, amikor a betörő lecsatolta jobb kezét, mely műkéz volt és a bírák rendelkezésére bocsátotta.

(Rockefeller parókája.) A petrolém-király ismét összeütközésbe került az amerikai hatóságokkal. Ez egyszer az összeütközés oka egy paróka volt. A milliárdos, kinek minden lépését nagy figyelem-

mel kísérik honfitársai, parókát rendelt párizsi fodrászánál. A paróka, mely remeke volt a fodrászművészetnek, meg is érkezett a new-yorki kikötőbe. A pedáns vámhivatalnok azonban úgy találta, hogy az értékevállás kisebb, mint amennyit a paróka megér, annál is inkább, mert úgy értesült, hogy egy híres párizsi szépség hajából készült. A vámhivatal helyesnek találta a hivatalnok álláspontját és bizottságot hívott egybe a paróka megbecsülésére. A bizottság tényleg megállapította, hogy a paróka értéke kétszerese annak, amit bevallottak. A bíróság erre hamis érték bevallása miatt husz dollár pénzbírságra ítélte a milliárdost, ki rögtön ki is fizette az összeget és ezzel elintézték a sok port felvert parókaiügyet, mely hetekig foglalkoztatta az amerikai sajtót.

(Újrendszertű gyalogságunk.) Oroszország kelet-szibériai veresége óta Ausztria-Magyarország hadvezetőségének figyelme mindinkább Olaszország felé terjed. Ezzel a körülménnyel a napilapokat olvasó nem katonai közönség is teljesen tisztában van. Azt meg mindenki igen jól tudja, szinte a napisajtóból, hogy hadvezetőségünk a Galicia határánál összpontosított csapatokat lassan-lassan régi állomáshelyeikre visszahelyezi és evvel szemben Dél-Tirolban mindinkább több és több katonaságot összpontosít. A csapatoknak ilyen módon való összpontosításával azonban még nem tett eleget hadvezetőségünk, mivel minden katonai nagyhatalomnak megvan a maga specialitása, a melyhez a vele esetleges ellenséges viszonyba jövő szomszédnak alkalmazkodnia kell. Így természetesen Olaszországnak is megvan a maga különlegessége az alpinikben (alpesi vadászok) — akik Olaszországon kívül csak Franciaországban vannak, ezeket hegyi gyalogságnak is lehetne nevezni, mert e csapatok hivatása az alpesekben harcolni, illetve esetleges ellenséges betörések ellen a határt védeni. Olaszországnak ezen katonai specialitásával szemben hadvezetőségünk is kénytelen volt az alpinikhez (alpesi vadászokhoz) hasonló gyalogságot szervezni.

Ezen gyalogságunkat csak a múlt év vége felé állították fel és ebben az évben fogják először a

karintiai királygyakorlatok alkalmával a király előtt kipróbálni. Azért vesz a király Ferenc Ferdinánd főherceg kíséretében a folyó évben csakis a karintiai királygyakorlatokon részt. Már most lássuk miben különbözik ez a gyalogság, a mi rendelkezésünkre áll. Mindenekelőtt ezen csapatok felszerelése út el a rendes gyalogságtól, mivel a mi gyalogságunk nehéz és tulterhelt felszereléssel képtelen lenne arra, hogy az Alpseket megmászja, vagy pedig azok tömkelegében guerilla harcokat vívhasson. Ebből tehát önkénytelenül következik, hogy egyes becsületes tiroli gyalogezredek — akiknek legénysége a hegymászásban születésüktől kezdve gyakorlottak — kellett a hadvezetőségnek egy könnyebb és a turistákéhoz hasonló felszereléssel ellátni. Mint legmegfelelőbbeket a cs. kir. tiroli I. és II. számú Landwehr-lövész ezredek és cs. kir. klagenfurti Landwehr gyalogezredet alakították át erre a célra. Ugy a tiszteket, valamint a legénységei hegymászócipővel, kapcsos kötékekkel, hegymászó-csákánybaltával és ezeken kívül a legénységet még a hátibőrönd (borju) helyett rucksack-kal és a 95. évi mintájú kurtálylával látták el. Ez a hegyi gyalogságunk 10 zászlóaljából áll, mozgósítás esetén zászlóaljankint 1000—1000 emberrel. Ezzel szemben az olaszoknak 7 ezredük 3—3 zászlóaljjal, azaz összesen 21 zászlóaljuk van, zászlóaljankint 900—900 emberrel. Ez az adat azonban arra enged következtetni, hogy ezeket a csapatokat idővel szaporítani fogják.

(Európa vasutjai.) A francia vasuti minisztérium kimutatása szerint Európa vasutjainak hossza ezerkilencszázhatvan háromszázkilencezer háromszázkilencvenhárom kilométer volt. Háromezerkilencszázharmincöt kilométerrel több, mint az előző évben. Aránylag a leghosszabb vasutvonala Belgiumnak van, amennyiben, minden száz négyzet kilométerre huszonnégy kilométer hosszú vasuti sín jut, tehát kétszer annyi, mint Nagy-Britanniának, mely közvetlen utána következik. A többi állam sorrendben így következik: Németország 10.4, Svájc 10.1, Málta, Jersey és Man 10, Franciaország 8.7 kilométerrel száz négyzet kilométerre.

Irodai cikkek, újdonságok képes árjegyzéke ingyen és bérmentve

Würzburger és Társa, Irodai-, írógép- és sokszorosító - cikkek kereskedése.
Budapest, V., Szabadság-tér 4. sz.

Nászajándékok

Rothauser M. Ignác és Fia
BUDAPEST,
Deák-tér 6. Anker-udvar
Király-utca sarkán.

Első Alföldi Cognacgyár Részv.-Társ.
és szeszfinomító gyár Kecskeméten.
Legfinomabb különlegességei:
Radial-elixír
48-as likör
Menyecske likör
Barackpálénka
Kecskeméti és gyomorkeserű
Alföldi sósbornak
Mindenütt kapható

Dr. FÜREDI
v. kórházi főorvos, katona-, megyei és ker. pénztári
főorvos, a mozdíttelrend lovagja stb.

Titkos betegségek

minden nemi, impotentia, nemi és női bajok, leg-
képzettebb specialista, rendel: 9-től 4-ig és este
7-től 8-ig.
BUDAPEST, Kerepesi-ut 60. sz.
Vegy- és görseői vizsgálat mellett, levél után is biz-
tos gyógyítás. Mérsékelt díj.

The Gresham

Életbiztosító Társaság Londonban.

Alapított 1848-ban. Alapított 1848-ban.

Magyarországi fiók:

Budapest, Ferencz József-tér 5-6.
(saját palotájában)

Vagyon (1905. decz. 31-én)	K. 223,817,069-68
Ervényben levő biztosításai (tőkeösszeg) >	580,000,000 —
Díjtartalék	> 218,844,912-87
Biztosított feleknek kifizetett ... >	515,093,924-85
1905. évi díj (és kamat) bevétel ... >	32,677,080-71
Magyarországi üzlet magyar értékekben elhelyezett díjtartaléka	> 25,681,416-09

A magyarországi igazgató-tanács:

Gróf Andrássy Géza v. b. t. t., országgyűlési képvis., elnök
Gróf Batthyány Tivadar országgyűlési képviselő.
Gróf Benyóvszky Sándor országgyűlési képviselő.
Gróf Karátsanyi Jenő v. b. t. t., országgyűlési képviselő.
Simon Jakab tőzsdetanács alelnöke.

Igazgató: Igazgató:

Beckett A. Reginald. Czövek Jenő.

Budapesti Közveti Vaspálya-Társaság.

Igazgatóság és központi iroda:

BUDAPEST
V., Lipót-körut 22. szám.

Mindennemű férfi és női nemi betegségek

ugyszintén vér-, bőr-, idegbajok, bújakór
(Siphilis) és férfigyengeség (Impo-
tentia) alapos gyógyítására leg-
jobbán ajánljuk

Dr. KAJDACS

v. cs. és kir. ezredorvos kórházi főorvos
— 23 év óta fennálló —
rendelő intézetét
Budapesten, IV., Kigyó-utca 5. szám.

(Klotild palota I. em.) Rendel 9 órától 4-ig és este
7-től 8-ig. Levelekre válaszol, gyógyszeréről gon-
doskodik. Levél útján is biztos siker.

Egyenruhákat

Honvédséghez
áthelyezetteknek,
tartalékos tisztaknak

és hadapródoknak
tegelegésben
és legutányosabban ké-
szít

Blum Sándor

perzsa császári,
szorb királyi és
orosz császári
nagyhercegi ud-
vari szállító
Budapest,
IV., Váci-utca 16

Valédi brünni szövetek

az 1907. évi tavaszi és nyári időnyra.

Egy vég	1 vég	7 korona
10 méter hosszú teljes	1 vég	10 korona
föld-öltönyre (kabát, nad.)	1 vég	12 korona
nagy és mellény) elegendő	1 vég	15 korona
csak	1 vég	17 korona
	1 vég	18 korona
	1 vég	20 korona

Egy vég fekete szalonöltönyre 20 kor. Szintegy
felöltözötten, turista-lódot, selyemkamm-
garus stb. stb. szállít gyári áron a mint meg-
írható és stóid cégek legjobban elismert
postógyári rakár

Siegel-Imhof Brünben

Minták ingyen és bérmentve.
A magánvő előnyei, ha szövetvásárlásodat köz-
vetlenül a g. árú Siegel-Imhof cégnél fogad, igen
jelentékeny. Szabott legolcsóbb árak. Nagy választé-
k. Minták és gondos kivétel, a legkisebb
megbízhatónál is, teljesen friss árban.

„AZ ANKER“
Élet- és járadék biztosító társaság

Magyarországi vezérképviselőség:
BUDAPEST, VI., DEAK-TÉR 6. SZ. (ANKER-UDVAR.)
ALAPITTA TOTT 1858.

Vagyon 1905 év végén. 168.5 millió korona melyből Magyarországon 23 1/2 millió korona van elhelyezve.	1906-ban B.) osztalékterv szerint a befizetett díjak arányában az év. díj 30 százalékáig emelkedő nyeremenyosztalék fizetett ki készpénzben

Olcsó díjak. — Méltányos feltételek.
Előnyös vegyes és gyermekbiztosítások.

Prospectus kívánatra ingyen.

GUMMI!

Valódi francia és amerikai
óvó különlegességek
eredeti csomagolásban.

Orvosilag ajánlva! Feltétlen biztos
Gummi és hálhólyag. Árak: lucza-
tonként k. 2, 4, 6, 8, 10, 12, 14.
Női óvszer, Pessarrium oclusivum.
Mensinga tanár szerint, k. 3-5.
Uj! Autó vaginal spray! a leg-
biztosabb és legényelmesebb
női különlegesség. Ára k. 15.
Irrigátor, sebfeccskendő, bidek stb.
gyári árak mellett.

Kérje ingyen és bérmentve
legújabb árjegyzékemet, zárt bor-
ítékban titoktartás mellett.

KELETI J. orvos-sebészeti mű-
és kötszer-gyár,
Budapest, IV., Koronaherceg-utca 17.
(A magy. kir. főposta mellett.) Alapítva 1878.

Hollandi

életbiztosító részvénytársaság.
(Algemeene Maatschappij van Levensverzekering en Lijfrente)
AMSTERDAM.
MAGYARORSZÁGI IGAZGATÓSÁG:
BUDAPEST, VII., RAKÓCZI-UT I.
Az 1905-ik év végén:
a biztosítások összege a **300,000,000 K-át**
meghaladta:
a díjtartalékok összege: **86,846.253.34 K.**
A díjtartalék az összes bevételeknek **50-17.0%-át** teszi.
Liberális feltételek. Legolcsóbb díjak.
Prospektusokkal és felvilágosításokkal szívesen szolgál az
igazgatóság és a társaság hivatalnokai, valamint képviselői
az ország egész területén.

Hol keressük a **LEGJOBB POUVERT?**
Kérjünk **MÜLLER J. L.-féle**

Blaha Serail Poudert

BLAHA LUJZA (Dáró Splényiné) színművésznek legkedvencebb arisztokrata. Vala-
mennyi arcor legjelesebbje úgy nappalra, mint este, tekintélyek által megvizsgáltván, ve-
gyisztának és tökéletesen ártatlannak találtatott. Mint piperecsikk nélkülözhetetlen, az
arczörnek a leggyöngédebb lehréget, ifjúkori üdeseget, szépséget és rozspirt kölcsönöz.
Egy doboz ára **60 krajczár. Nagyobb dohoz ára 1 forint.**

GREME POMPADUR

Összeköttetésem folytán sikerült a világhírű és föllőtte hatásos „Creme Pompa-
durt” egész eredeti tisztaságban és erejében összeálltanom. Es ezen szer, melyvel a hí-
neves Pompadur asszony egész agg koráig fenn tudta tartani csodaszépségét, anélkül, hogy
az egészégének ártott volna. E kitűnő szer jóval felülmúl minden eddigi enemi gyárt-
mányt. „Creme Pompadur” este és reggel alkalmaztatuk, arcot és kezet ledörzsölve aztán
egy kissé behinteni a „Poudert de Serail”-jal.

Egy tégely ára **1,60 frt.** Egy tégely ára **1,60 frt.**
MÜLLER J. L.
os. és kir. udvari illatszerezés és pipere-szappan gyárosnál.
Budapest, IV., Koronaherceg-u. 2. Az országban mindenütt kapható.

LYSOFORM

Nem szégyen

a czelra a legcélszerűbb langyos vizet használni és ahhoz egy kevés Lysoformot önteni. A Lysoform ennek daczára **ártalmatlan** úgy, hogy gyermek kezébe is bátran adható, mert még akkor nem történik baj vele, ha véletlenül valaki tévedésből megissza. Ezért előnyben kell részesíteni a többi fertőtlenítő szerekkel szemben, mert ezek (szublimát, lysol, carból stb.) igen mérgezők és már számtalan öngyilkosság történt ezen mérgező szerekkel. A Lysoform kell hogy minden házban készen-
létben legyen, ha valaki megvágja kezét és kimossa azt Lysoformmal, a fertőtlenítéssel elősegíti a gyógyulást, ha beteg van a háznál és a fertőtlenítés szük-
séges, kéznél legyen a Lysoform. A tüdővésztes köpetjét, a székletet, az izzadt lábat, a rossz
szagu árnyékszékét, stb. Lysoformmal fertőtlenítsük és szagtalanítsuk. A Lysoform igen olcsó
és minden gyógytárban és drogériában használati utasítással kapható eredeti üvegekben.
Egy 100 grammos üveg (melyből 10 liter fertőtlenítő folyadékot készíthetünk) ára 60 fillér.

Tegyén vele kísérletet!

AZ ÜSTÖKÖS

Főszerkesztő: **Dr. BENEDEK JÁNOS** | 50. évfolyam | Felelős szerkesztő: **Dr. SZALAY JÓZSEF**

A legjobb, legmulattatóbb, legta talmasabb képes politikai élczlap. Az „Urambátyám“ társadalmi élczlap melléklettel

Megjelen minden vasárnap 16—20 oldal tartalommal

Előfizetési ára:

1/4 évre . . . 3 kor.   3/4 évre . . . 9 kor.
1/2 évre . . . 6 kor.   1 évre . . . 12 kor.

Kedvezmény az Egyetértés előfizetőinek:

Elég az utalvány szelvényén arra hivatkozni, hogy Ön az EGYETÉRTÉS előfizetője és ez alapon megrendelheti az ÜSTÖKÖST

kedvezményes áron:

1/4 évre . . . 2 kor.   1/2 évre . . . 4 kor.
8 hóra, azaz 1908 január 1-éig 5 kor.-ért

Utalványczim: ÜSTÖKÖS kiadóhivatala, Budapest.

PIRSZÉN (kokszt)

a budapesti légszeszgyárakból, a legjobb, legtisztább és legtakarékosabb fűtőanyag.

Árak 1907. márczius 1-től:

Diépirszén:

100 kgrmként helyt a gázgyárakban . . . . . 4 K 20 fill.

Darabos pirszén:

100 kgrmként helyt a gázgyárakban . . . . . 4 K — >

II. rendű pirszén:

100 kgrmként helyt a gázgyárakban . . . . . 3 K 20 >

Házhoz szállítás és berakásért a pinczébe.

100 kgrmként 32 fillér

- a) a balpart belterületén . . . . . 100 > 36 >
  - b) a jobbpart belterületén (a budai légyárból)
  - c) a Vár-, Gellérthegy-, Naphegy-, Rózsadomb és környéke. Ó-Buda, a bal és jobbpart külterületén, valamint a pesti gyárakból Budára történő szállításoknál . . . . . 100 > 60 >
  - d) zsákolásért (250 kgr.-tól 1000 kgr.-ig kötelező) . . . . . 100 > 82 >
- Tekintettel az elmúlt téli hónapokban a szállítás körül beállott rendkívüli nehézségekre, kérjük, a n. é. közönséget, hogy pirszén-szükségletét lehetőleg már a nyári hónapokban beszerezni sziveskedjék.

Az igazgatóság.

(Utánnomás nem díjaztunk.)

Törlesztéses

pénz-

kölcsönt

3 1/2, 4 és 4 1/2% alapon földbirtokra, jövedelmező budapesti és Budapest környékén és vidéki városi bérházakra I. II. III. helyen; 15-től 70 évig törleszthető személyhitelt nyújt; azdáknek, tisztviselőknek, katonatiszteknek, kereskedőknek; előlegek mindennemű értékpapirokra gyorsan eszközölhetnek. **HOFFMANN JAKAB** bankbizomány iródjaja Budapest, Teréz-körút 1/a szám.

Képviselők kerestetnek. TELEFON 49-67. TELEFON 49-67.

Nagy árleszállítás! Ngrammofonokban!

Kitűnő minőségű, forgatható kürttel bíró gramfonon, elsőrangú membránnal 10 dupla lemezzel és 200 túvel együtt

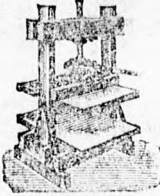
csak 160 kor.
Havi részlet 8 korona.

Egyéb gramfononok és egyéb hangszerek is a legnagyobb választékban.

SZALAI és BÁRCZAI
cég hangszerosztálya
BUDAPEST, ANDRÁSSY-UT 45. SZÁM,
(Japan kávéház mellett.)
ÁRJEGYZÉK INGYEN ÉS BÉRMENTVE.

Csemagolási-sajtókat

kender, nyírfa, szilvatek, fonókulladék, rongyok, fegyver, ezna száma stb. számára.

Simitási sajtókat
Nedvtelenítési sajtókat
Hydraulikus sajtókat
gyártanak különféle nagyság és legkiválóbb szerkezetben.

Mayfarth Ph. és Tsa

Bécs 21.
Fépgyár és Vasöntőda.
Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

csak **5** kor.

Csoda-baba

papa mama beszélő hanggal, alvó szemmel, mozgatható tagokkal, 1/2 mtr hosszú.

Bernhardt B. Fiai
magyar próba- és játék-baba iparvállalat

Budapest, Rombach-u. 15. E.

Baba-javító intézet.
Babákról és játékról árjegyzék ingyen.

'EFFECT'

parket-fénymáz

tükörfényt ad a padlónak

1/2 kilós doboz 1-30 korona

Kapható kizárólag:

Lux Mihály

drogériájában,
Budapest, IV., Muzeum-körút 7. sz.

Dus raktára a legújabb és legjobb bel- és külföldi illatszerek és piperecikkeknek.
Részletes árjegyzék ingyen és bérmentve.

BUTOR

Készpénzért vagy részletfizetésre legolcsóbb árakon
EHRENTREU és FUCHS testvéreknek
Budapest, VI., Teréz-körút 9F. sz.
Telefon 88-59.
Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

Telefon 14-09

Telefon 14-09

BUTOROK

teljes lakberendezések. Alkalmi vétel és eladás. Modern háló-, ebédlő-, uriszoba, salon- és iroda berendezések mahagoni és rézbútorok, perzsaszőnyegek, bőrgarniturák és csillárok.

Grosz Sándor és Tsa

Budapest, VI., Gyár-utca 2.

Király-utca sarok, az új zeneakadémiával szemben.

GRAND PRIX, PARISI VILAGKIÁLLITÁS 1900.

KWIZDA-FLUID

Kigyó-védjegy.
(TURISTA-FLUID)

Régóta kitünően elismert illatos bedörzsölés az izmok és inak erősítésére, erősítés és erőmegújítás céljából használják az összes turisták, kerekpárosok és lovaglók turák után.

Ára 1 egész kor. 2.-, fél üveg kor. 1.20

KWIZDA-féle FLUID

VALÓDI A GYÓGYTÁRÁKBAN KAPHATÓ.

Képes árjegyzék ingyen és bérmentve küldeték.

Főraktár: TÖRÖK JÓZSEF gyógyszerésznél.
BUDAPEST, Király-utca 12. sz. és Andrássy-ut 26.

DESODORIN

A LEGJOBB SZAGTALANÍTÓ ÉS FERTŐTLENÍTŐ SZER

ÁRNYÉKSZÉKEK, PÖCZEGÖDRÖK, VIZELDÉK, CSATORNÁK STB. RÉSZÉRE HASZNÁLATA IGEN OLCSÓ!

DESODORIN VÁLLALAT BUDAPEST

PROSPECTUS KÉRJEN TÖLTSE. V. KER. LIPÓT-KÖRÜT 31.

Pénzszekrények

egy darabból álló köpenynyel legelőnyösebben beszereshetők.

BECHER ÉS HILDESHEIM

Magyarországi vezérképviseletnél:

NEY és EPSTEIN czégnél. BUDAPEST, VI., Podmaniczky-u. 4.

Képviselek minden városban kereskednek.

ÁRJEJYZÉK ÉS TERVEK DÍJMENTE EN.

Régi szerkezeteket cserésképen átvevünk.

Eza divat-FELÖLTÓ!

Hazai, valódi angol- és skótszövetből minden színben, 24 K 60, 50, 40, 30 és

Méret után elsőrendű elkészítéssel 10 K-val több.

1872

KOCH Testvérek

Budapest legnagyobb férfi-, fiú- és gyermekruha-áruház

Károly-körút 26.

Öltözködési almanachunkat ingyen és bérmentve küldjük!

Bőrszékkipar
széklés, faragás és festés.

KENDIANTAL
Budapest, IV., Károly-utca 2

Szék készítése valódi bőrszék, angol bőrbútorok festése és renoválása, székfelállítások.

Menyasszonyi kelengyék
— 500 koronától feljebb, a legszolidabb kivitelben. —

Nagy raktár női és férfi fehérneműk és pongyolákban.

Kanitz Ferencz és Tsa
szepességi vászon raktárában

IV., Kossuth Lajos-utca 11. sz.

JEGY-GYÜRÜK
mintáit kézzel és díjtalanul küldik:

GATI és SZABÓ
ékszeresek és órásk, BUDAPEST, V., BÉCSI-UTCA 9. sz.
TELEFO 765

Mielőtt

fényképező-készülékét

beszerezné, szíveskedjék tőlünk kérni ajánlatot. — A legolcsóbb áron kényelmes részletfizetésre

szállítjuk a legnevesebb gyártmányokat, így a Rietzschel, Göerz, Gütting féleket. Szállítjuk továbbá a hírneves

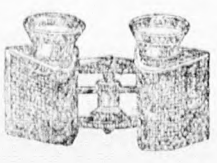
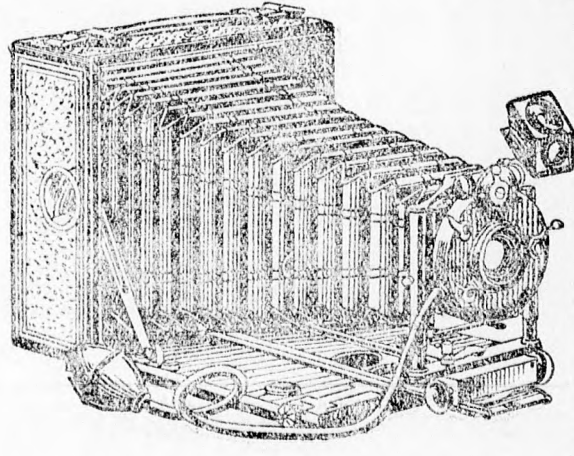
Göerz-féle TRIEDER-BINOKLIKAT

sport és utazási célokra, színházi használatra ugyancsak a legkényelmesebb részletfizetésre. Távcsovek a legolcsóbb árlapon, elsőrangú párisi optikával.

Képes fénykép- vagy látcső-árjegyzékünk kívánatra ingyen és bérmentve.

AUFRECHT ÉS GOLDSCHMIED

Budapest, VI., Előtvös-utca 32. szám.

Tisztaság! **Egészség!**

ZÉRO

Szab. hygiénikus

KLOZETVATTA

Végbél, aranyér,
cukorbetegnek,
gyermekágyasoknak,
csecsemőknek

nélkülözhetetlen.

Minden tisztaságot szerető embernek feltétlen szükséges a »Zéro« használata, mert abszolút **tiszta** és **kellemes** érzést nyer általa.

Meggátol minden horzsolást és infekciót
Használatban olcsóbb a papirnál!

ZÉRO szab. vattaárugyár **BUDAPEST**
Kapható mindenütt!

Telefon 87-52.   Telefon 87-52.

Magyar JELZÁLOG-HITELBANK.

Budapest, V., Nádor-utca 7.

Alapított 1869-ben.

Alapított 1869-ben.

Befizetett alaptőke kor. 40 000 000 Tartalékalapok 32 000 000 kor.

Igazgatóság: Elnök: Báró Madarassy-Beck Nándor.

Tagok: Gróf Dubsky Adolf Ó Excellentiája; gróf Nádasdy Ferencz Ó Excellentiája; báró Madarassy Beck Gyula dr.; Bernieder János; Dorizon Lajos; Kubinyi Árpád; Minkus Jenő és Thocs J. Henrik.

Felügyelőbizottság: Matuska István; gróf Széchenyi Aladár; Hevesy-Bisicz Lajos; gróf Kornis Karoly.

A MAGYAR JELZÁLOG-HITELBANK KONVERZIONÁLIS NYEREMÉNYKÖTVÉNYEI.

Évente 6 huzás.

Főnyeremények:

1.000.000 K, 500.000 K, 300.000 K, 200.000 K, 100.000 K

és számos melléknyeremény.

Visszafizetés már az első évtől kezdve 40 százalék díj-jai, tehát minden sorsjegy 140 százalékkal fizettetik vissza.

Ezen nyereménykötvények az 1897: XXXIII. t. cz.-ben megállapított biztosítékkal bírnak, amennyiben fedezetük az államnak, törvényhatóságoknak, városoknak, községeknek és közszerhek kivetésére jogosított más testületeknek alapszabály-zerüleg nyújtott kölcsönökből áll.

Az idézett törvényezikk értelmében ezen nyereménykötvények adó- és illetékmentesek és az összes m. kir. állampénztárak által óvadéku szolgálai és üzleti biztosítékul elfogadhatók és alapítványi, hitbizományi és letéti pénzek elhelyezésére fordíthatók.

E nyereménykötvényekre az Osztrák-Magyar Bank összes bankintézetei nyújtanak kölcsönt.

Fenti címletek mindenkor a hivatalos napi árfolyamon jutalékmentesen kaphatók a bank pénziáránán, a hol a nyeremények kifizetése és a törlesztési huzáson kiosorolt kötvények beváltása is jutalék- és költségmentesen történik.

LYROPHON

BESZÉLŐGÉPEK Grammofon és fonograf kétoldalt bejátszott lemezek, hengerek. **==**

Vezérképviselet Magyarország részére:

KÁLDOR ÉS LINNER

Budapest, V., Marokkói-utca 4. szám.

Megtekinthető vételkötelezettség nélkül.

Elárusítás nagyban és kicsinyben.

már nem is a maga számára arat — nem segít a jó Istennek semmitéle gépje.

Ez a gazdasági lehetetlen állapot ennek a századnak a legnehezebben megoldható problémája. Pedig megoldani kell, mindenáron, mert a magyar gazdát nem szabad elmerülni hagyni abba a tengerbe, amelyből Isten tudja hány millió vagyontalan proletár fogna helyette új életre kelni, hogy a társadalomtól és államtól, mint ennek a két tényezőnek alkatrésze, most már követelje azt, amihez mindenkinek joga van: munkát és kenyeret!

Az inzersdorfi szemle.

— Hadseregünk új egyenruházata. —
Katonai munkatársunktól.

Inzersdorf közelében, a nagy gyakorlótéren e napokban szemlét tartott a közös hadügy-miniszter, a bécsi helyőrség néhány százada fölött. Ennek a szemlének az kölcsönzött érdekességét, hogy a kivonult századok khaki, csukaszürke és acélszürke mundérba voltak bujtatva. Ezek ugyanis azok a színek, melyek közül a legfőbb hadvezetőség kifogja választani a legmegfelelőbbet, mely aztán képviselni fogja az osztrák-magyar hadsereg tábori egyenruhájának színét. Elég soká tartott, míg odáig jutattuk, hogy végre-valahára már kísérletezni kezdtünk. De ismerve az osztrák-magyar hadsereg vezetőségének hagyományos lassúságát és ellenszenvét minden újítás iránt, be kell érniünk egyelőre azzal, hogy az inzersdorfi mezősegen már felvonul néhány század az új egyenruhában. Pedig a hadseregek ruházata az újabbkori hadviselés terén, nagy fontossággal bír. Azt a törekvést, hogy az ellenséget a lehetőségig észrevétlenül megközelíthessük, hogy tüzelésének hatását csökkentjük, nagyban elősegíthetjük azzal, hogy az egyenruha színéből kiküszöböljünk mindent ami ríkió. A praktikus angolok voltak az elsők, kik ennek fontosságát felismerték és a gyarmatokon levő katonákat ennek megfelelőleg öltöztették. Az ugynevezett khaki egyenruhájuk, melynek színe hasonló a vitorla vászonhoz, fényesen bevált, az újabbkori hadjáratokban. Értékük különösen az angol-bur háborúban jutott érvényre, mert kevésbé alkalmas egyenruhában az angolok vesztesége aránytalanul nagyobb lett volna, tekintve, hogy a világ legjobb lövőivel álltak szemben.

Az angol-bur háború lezajlása után lassankint a hatalmak megbarátkoztak azzal a

gondolattal, hogy hadseregüket a kevésbé fényes, de annál hasznosabb egyenruhával szereljék fel. És ma már a legtöbb hatalmasságtól van a kísérletezések első stádiumán. Mi még csak a kísérletezések alsó fokán állunk és valószínűleg nagy idő telik majd bele, míg azon túl leszünk. Beavatottak szerint felsőbb helyen azért irtóznak az új egyenruhától, mert azzal nem lehet alkalomadtán kellő pompát kifejezni. Ez mindenestre nyomós ok lehet, de ha épen pompára van szükségünk, azon is lehet segíteni. És itt szolgáljon mintaképpel ismét az angol hadsereg. Kell-e tarkább és ríkióbb egyenruha, mint a hármaskirályság területén állomásozó angoi ezredeké? Csináljuk ezt nálunk is. Legyen fényes és csillogó hadseregünk diszruhája, hogy az ember örömmel legeltesse rajta szemét, de a tábori egyenruha, annak nélkülöznie kell minden fényt. Mert ha már reformálunk, akkor csináljuk azt alaposan. Nagy hiba volna, ha csak a ruha színét változtatná meg a hadvezetőség, a rajta levő csillogó tárgyakat pedig meghagyná. Mert ezek ép oly árulói a csapatok mozdulatának, mint a legrikíóbb színű hajtók. Hadgyakorlatok idején lehet ezt tapasztalni, különösen a vadász zászlóaljknál. Azért veszem a vadászokat példaképpen, mert ezek egyenruhája volt olyan, amely némileg megfelelt a mostani követelményeknek. Borus, esős időben, ha valamely vadász zászlóalj kukoricáson keresztül nyomult előre, az egyenruhák színe összeolvad a kukorica színével, úgy hogy bizonyos távolságból, lehetetlen volt az egyes alakokat megkülönböztetni. De amint a nap kisütött és sugarát rálövelte, a fényezett szíjakra, a gombokra, a tiszték kardjára, rögtön meg lehetett állapítani a csapat minden mozdulatát. Az új egyenruha megállapításával egyidejűleg törekednie kell tehát a hadvezetőségnek arra is, hogy ezeket a tárgyakat kiküszöbölje az új tábori egyenruháról.

Ha már az új tábori egyenruha kérdésével foglalkozunk, nem miáshatjuk el még egy pontra kiterjeszkedni, mely voitaképpen szoros összefüggésben áll a hadsereg ruházataival. Eddig ugyan olyképpen állottunk, hogy egy téli hadjárat teljesen készületlenül talált volna hadseregünket. Olyan hadjárat például, mint amelyet az oroszok vívtak a Balkán hegyláncolatai között a legszigorubb tél közepette valóságos katasztrófával végződött volna hadseregünkre. Mert dacára annak, hogy évtizedekig kísérte az orosz háború réme, hadseregünk téli felszerelése a legprimitívebb. A szegény baka harmincfokos kánikulában ugyanazt a ruhát hordja, mint a legdermesztőbb hieagben.

másutánját, anélkül, hogy az ibseni dráma s ez az újabb német drámát is jeleníti, tömörítő tendenciára, sűrített drámaságára törekednek. Bevilágít egy-egy interieurra, de nem Ibsen intenzív magnézium-fényével, sem D'Annunzio misztikus, színes bengáli gyufájával, hanem egyszerű szelid, reális nappali világosságával. Páris nappalainak világosságával.

Ezt a párisiságot, mint afféle finomabb levegő-problémát, persze ismét elhibázták a Nemzeti Színházban. Még a legnaivabb külsőségekben is. Koromfekete bajuszokkal tetszelegtek itt a férfiak, akikre a szerző párisi bajuszokat bízott. Koromfekete bajuszokkal és koromfekete gesztusokkal. Lehetetlen, hogy egyetlen párisi is láttak valaha. De az sem, aki a második felvonás hotelszobáját kigondolta. Ezt az ocsmányi szobát különben freskós angyalokkal, ékes plafonddal ajándékozta meg a rendező gondviselés.

Márkus Emma: ő külön fejezetet jelent mindenütt. Azok közül a kivételes egyéniségek — Császár Imre fordítása szerint „választékos lelkek” (!) — azok közül a Dusék közül való, akik mindig önmagukat adván, egy darab önálló, szinte nem is reprodukív művészetet nyújtanak. Az ő művészetük egészen különvaló zene, mely néha tulzengi a szerző zenéjét is. Annál csodálatosabb, hogy például Maeterlinck darabjának stíljét mégis ő közelítette meg a legnagyobb hűséggel, Melisandenak is tökéletes volt, amint-hogy Grace halálra készülését, Bataillenek ezt a legművészebb, lelkiekben leggazdagabb jelenetét is ő játszotta örökké emlékezetesen: „Páris, te nagy Páris . . .” ezt Rejane sem

mondta volna zengőbben, ő sem idézett volna fel ezzel finomabb komplikációju képzeleteket . . .

Biztosan tudom, hogy ezen elmélyedése csupán vak ösztönei vezették ezekhez a megértésekhez, ugyanazok, amelyek annyiszor felre is vezetik. De önála megelégszünk vele, ha csak egyszer Melisande, egyébkor mindig: Márkus Emma.

A Vigszínház is a realizmusnál tart, de annak egy másik is már fejlődöttebb fejezeténél. Az övé egy könnyedebb, graciózusabb realizmus, ide fejlesztette színészeit már a miljő is, melybe magas fokon belejátszóttak magukat. Ha a németek realizmusát „Armeleutstyl”-nek nevezték el, akkor a Vigszínház, vagy például a párisi Vaudeville realizmusát „Recheleutstyl”-nek nevezni. Nem tudom melyik tisztelteméltóbb, de annyi bizonyos, hogy egyik sem legmagasabb orma a színjátszásnak.

A Vigszínházban elv, semmit sem venni túlságosan komolyan. A tragédiák is legföllebb olyan tragikusak lehetnek, amint tragikus pompás emésztésű, szmokingos urakhoz egyáltalában merészkedhetik. Persze, a rettentően elegáns Vigszínházban elfelejtik, hogy a szmokingos urak sincsenek mindig szmokingban, sőt a nagy emberi indulatok cseppet sem törődnek a szmokinggal. Ennek a szerencse jegyében megszületett színháznak dédelgetett színészei megállapodtak ebben az elvben, önmaguknak minél kisebb felizgatásával kell a közönséget minél jobban felizgatni.

Ki figyelte meg a nagyon értelmes Góth Sándort a „Toivaj” című undorítóan hatásos

Ezt a kérdést különben már nagyon gyakran felvetették, de eredmény nélkül. Pénzhiányát hozzák fel okul akkor, amikor egyéb haszontalanságokra már milliókat kidobtak. Pedig ennek a kérdésnek megoldása elsőrangú fontossággal bír. Gondoljunk csak a japán-orosz háborúra. Hogyan működhetett volna sikerrel a japán hadsereg Mandzsuriában az ott uralkodó kemény télen, ha jó előre nem gondoskodott volna kellő ruházatról. Részletes mozgósítás esetén, ha egy-két hadtestről van szó, a veszély nem oly közvetlen, mert bizonyos idő alatt pótolni lehet a hiányt, de általános mozgósítás idején, amikor milliók hadsereg száll síkra, akkor katonáink a megfagyás veszélyének mennek majd eléje. Feltételezve természetesen, hogy a mozgósítás tényleg idején történik.

A hadseregünk felruházása különben is, minden kritikán alul áll. Aki mélyebb betekintést nyert annak titkába, hogy miképpen ruházzák katonáinkat, az bátran állíthatja, hogy ilyen viszás állapotok talán még a balkánállamokban sem uralkodnak.

Hadvezetőségünk minden alkalommal nagyon szeret a német hadseregre hivatkozni. És tényleg átvesszünk mindent a németektől, ami rossz, de figyelmen kívül hagyjuk, ami jó. Így van ez a ruházattal is. A német ujonc például, amikor bevonul tényleges szolgálatra, megkapja az ő testére szabott, jó minőségű új egyenruháját. Külön szolgálattól, kimenőt és díszegyenruhát. Hogyan ruházzák a mi ujoncainkat? A századraktárakban három nagyságra szabott ruhák vannak felhalmozva. Amikor az ujoncok bevonulnak, akkor a raktár kezelésével megbízott altiszt, a manipuláns és szolgálattevő őrmester közösen megállapítják, a legények nagysága szerint, hogy melyik számból mennyi egyenruha szükséges. Ha minden számból kellő mennyiség van, akkor nincs baj, mert ha nem is kap a legény testhez álló ruhát, de elfogadható kap. Természetesen csak nagyságra nézve elfogadható, mert minőségileg a leggyatrábbat kapja. Rongyos és piszkos, mert már néhány évfolyam legényei viselték. Hogy ez az egészségre is ártalmas, az számitáson kívül esik. Megtörténik azonban — és ez a leggyakoribb eset, — hogy valamely számból nincs kellő mennyiségben raktáron. A század bölcssei, akkor ugy oldják meg a rejtélyt, hogy nem alkalmazkodnak szigorúan a természet és ruhanagyság arányához, hanem a kisebb természetű ujoncok, akkora nadrágot adnak, hogy a társa is beleferne és viszont a horihorgas legény csak a féllábszárig húzhatja fel. Ha a századparancsnok érzékkel bír a tetszetős külső iránt, akkor a századszabóval úgy ahogy rá-

Bernstein-darab második felvonásában? Mikor egymásután zuhannak rá a gyanuk, majd adatok csapásai, feleségének hosszú önvallomása alatt, egy széken ül és mozdulatlanul maga elé mered. Fodrászilag rendezett fűrtjeit már előbb a szemébe borzolta, egy gesztussal, mely egyben a kétségbeesést jelentette. Fölfelé ápolott bajuszát hasonlóképpen lefelé konyitotta. Nyilván mert a fodrász-sablonokat, az ápoltságot alkalmatlannak tudja nagyobb lendületű indulatok kifejezésére. Am lelki diszpozíciója megtartja a vigszínházi fodrász-sablont. Az első sorokból kétségtelenül meg lehet figyelni, hogy az egész ügyből ő nem érez át semmit. Mozdulatlanul ül, a kétségbeesés apátiáját véli ábrázolni, melynek már többé nincsenek mozdulatai. Neki teljesen magánügye, hogy eközben mire gondol? Diderot is csak annyit kíván meg e részben a színésztől, hogy egyetlenegyszer érezzen át egy szerepet, azontul csak annak egyszerű átérzés emlékével játszik. Minket nem is érdekel: hányszor érezte át? Csak látszania nem szabad annak, hogy ő illetlenül meradt! Különben bennünk sem tud megindítani.

A Salome-előadást éppen azért nem látom sikerültnek, mert itt levegő és stílus-probléma van. A legsikerültebb pont itt is a realizmus: Fenyvesi patológiája.

A Vigszínházban is van egy minden stílus-kérdéstől különálló fejezet: Hegedüs Gyula ő is egyéniség, mindig önmagát adja és mindig érdekel. Úgy látszik, mégis csak a nagy ösztönszínészeké marad a porond. A Pethesekről hiába tudjuk privátim, hogy intelligensek és elmélyedők, érdekelni mindig csak a közvetlen egyéniségű Hegedüsök fognak.

igazittatja a ruhát, de gyakran megtörténik, hogy a szigorú kapitány egy öltéssel sem engedi megváltoztatni az állam tulajdonát. Ugyanez történik a bakancsokkal is. Ezek is meghatározott nagyságúak és kiosztásuknál is ugyanazok az állapotok uralkodnak, mint a ruháknál. Megtörténik, hogy némely újonc akkora bakancsot kap, hogy menetelés közben csak úgy táncol a lábán. Ha panaszkodik, hogy nagy és feltöri a lábát, az őrmester egyszerűen leinti.

— Kanász korodban jobbat viseltél?

Rendesen ezekkel a szavakkal némitják el a panaszokat, természetesen egy-egy erőteljesebb kifejezés kíséretében és néha kézzelfogható módon.

Ezek az állapotok különben nem ismeretlenek a hadvezetés előtt. Mindennapi panaszokra adtak már okot. Felsoroljuk őket azonban ismét, mert időszertűnek tartjuk most, amikor az egyenruházat nagyarányú reformjáról tanácskoznak a közös hadügyminiszteriumban.

Az orosz harcmezőről.

Oroszországban új életre kelt a terror. A forradalom egyes helyeken megkezdte a részletes harcot ellenségeivel és rásujt kardjával a zsarnokság véres szolgáira. A nyilvános fellépésre és a régi uralom ellen való döntő küzdelemre elkészülve még nem lévén, a forradalom egyelőre a terrorizmus harcmezőjén mozog, hogy növelje a kormány fejletlenségét, állandóvá tegye aggodalmát, hogy bosszút álljon, hogy figyelmeztető jeleket adjon, hogy ellenfelét szemmel láthatóan megfenyegetse.

A politikai terror már régi politikai jelenség. Története talán olyan régi, mint maga az osztálytársadalom, mint az emberek elnyomtatása, mint ember szolgálva való lealacsonyítása.

Nagy kérdése azonban csak a forradalmi mozgalmak és a modern kor revolúciói tették. Ha a zsarnoki elnyomás és igazságtalanság eléri tetőpontját, ha minden emberi és isteni törvény gúny és nevetség tárgyá lesz, akkor az ember számára csak egy jog marad és az igazságosság legvégső forrása, a harci fegyver. A zsarnokságot minden emberi törvénytől ellenkezőnek nyilvánítják és a forradalom harcosai megüzenik neki a háborút. Az egyes forradalmárok harca az egyes zsarnokok ellen valójában nem a zsarnokság megdöntésére és az új éra statuálására való törekvés, hanem az emberi természet ösztönszerű tiltakozása a szolgaság ellen, a megállapodott és örök igazság küzdelme az igazságtalanság ellen, amely diadalában büszkélkedve a trónon ül. A terror szerint csak az igazság hangjának jajkiáltása a világba, az emberiség fájdalomának és haragjának megnyilvánulása, az örök igazság intó szava a közel jövő nagy eseményeinek hírnöke.

Miként áll azonban a dolog, ha a társadalomban megkezdődött a szociális erők szervezkedése és megnyilvánulnak a forradalmi mozgalom első jelei. Ebben az esetben a politikai terror már a forradalmi problema alkotó részévé válik, a forradalmi mozgalom hosszú időn keresztül még tehetetlen a hatalmon levő erővel szemben, el van rejtőzve földalatti barlangjaiba, hatása még csak felvilágosító, kulturális, inkább a szellemi revolúció jegyében mozog. Az ellenség azonban óvatosan figyel a forradalom rejtett ajtajaira és igyekszik őt megfosztani a szabad mozgástól, akár szóban, akár írásban akarna a közvéleményhez fordulni. Hatalmi erőfölletével a zsarnokság fojtogatja és megfojtja a forradalmat. Ilyenkor a politikai terror válik a harc egyetlen eszközévé abban a titkos küzdelemben, mely tovább folyik a kormány ellen, az összeesküvés lesz az egyedüli nyilvánulási módja a társadalom védőjének. A terror tulajdonképpen a forradalmat képviseli a hatalom törekvéseivel szemben.

E pontnál azonban nyilvánvaló lesz a terrorban rejlő belső lemondás. Vak és kiszámíthatatlan és a maga felismerésére képtelen. Időről-időre iszonyu ijedelembe tartja a kormányt, minden dolgát rendszertelenné teszi, teljesen megfosztja a biztonság érzetétől és elveszi minden önbizalmát. Hatása azonban csak addig tart, még nem ismeretlegest, míg utójában magát feltartóztatni nem

hagyja és nem engedi meg, ellenfele egyenesen tartsa a fejét. Ha azonban a terror csak egy pillanatra is elyengül és bátorságát, már nyakán ül az ellenség, lefelé szorítja, mire a terror elveszti önbizalmát és elpusztul a saját bátortalansága folytán. A reakció pedig felemeli fejét a terror pusztításai után és megsemmisíti a forradalom minden maradványát. A rokonérés is, melyet a terror a társadalomban felébreszt, nagyon ingadozó és bizonytalan. A terrorizmus egy, egy-egy nagy tényét sokszor lelkesedéssel fogadja és eltelik tőle forradalmi hangulattal. De tüstént elfordul a terrortól, ha tovább megy az uton és veszélyeztetni az ország közbiztonságát. A társadalom ilyenkor rövid időre a kormány szövetségesevé lesz, hozzájárul a forradalomellenes hang emelkedéséhez.

Ilyen szerepet játszott a terror az orosz forradalmi mozgalomban egészen az utóbbi időkig. A „Novodnoya Volia“ (Népszabadság) a terror segítségével hadat üzent a kormánynak. De II. Sándor halála után maga is elpusztult, mert nem bízott többé magában és megtagadta az ellenfelnek a lehetőségét, hogy kiegyenesedjék. A társadalom frigyét kötött a kormánnyal a reakció győzelméért. A 80-as években a terror már minden erejét elvesztette és maga a forradalmi mozgalom is feladott minden reményt, hogy a terror jelentőségét még visszazerezheti. Ime, most szinpadra lép az új hatalom, a forradalom egyetlen támasza — a proletáriátus és törekvéseinek világos kifejezője — a kialakult oroszországi szociáldemokrata párt már a kritika állásponjtjára helyezkedik a terrort szemben, mert ez a párt kizárólag a munkásosztály forradalmi érzésének öntudatos nevelésére támaszkodik. A terror kérdésében éveken át elvi harcban voltak a szociáldemokraták és a forradalmi szociáldemokraták.

Amíg azonban a forradalom eljöveteleig a terror csak problema és elvi kérdés volt Oroszországban, amelyre nézve a revolúcionista pártok ellentétes nézetet vallottak, addig a forradalom tényleges megindulása óta a vele szemben való álláspont egészen megváltozott. A terror a forradalom egy mozzanata lett, fegyvereinek egyikévé vált. Mint a forradalom önálló taktikája eltűnt és belétkortok annak a harcias küzdelemnek a tengerébe, melyet az új társadalom folytat a régi maradványai ellen. Széltében-hosszában csak azért nem terjedt el egész Oroszországban, mert néhány jelentő megnyilvánulás után a forradalom hullámai nyeltek el.

A дума szétkergetése és a kormány megtorló intézkedései után a terror ismét felébredt Oroszországban, ámde többé nem mint a forradalom szórványos tünete, hanem mint jelenségek sorozata, mint a részletes harc egy neme, amely önálló helyet akar szerezni magának a forradalomban. A forradalmazók rávetik magukat a katonákra, csendőrökre, rendőrökre, a kormánynak ezen apró szolgáira úgy, mint a nagyokra és elpuitásokban kipróbálják erejüket. A terror igényt tart arra, hogy a forradalmi harc egyik önálló fájának tartsák.

Ha a terror valóban részleges, hozzáfejlődnek, az egymástól elszórt forradalmi csapatok és a hősi munkásosztály nyílt háborújává a kormány ellen, akkor a forradalomnak egy igen sokat ígérő formáját láthatnók benne. A terror azonban részleges harccá sohasem válhat és csak képletesen nevezhető annak; ha tömeges felkelés módjára van szervezve, akkor utcai harccá válik, ha pedig kis számmal imitt-amott lép fel, akkor nem egyéb, mint alkalomszerű fellobbanása a régi terrornak. Hogy részleges harccá lehessen, hiányzik a csapatok szerint való szervezettsége, a lehetőség, hogy küzdelme tartós tchessen, szóval azok az alkotó jegyek, melyek a nagyszabású mozgalmak körébe vonhatnák. A tömeg-terror a mai formájában, csak rövid ideig tartó zavarokat okozhat a kormány terveiben. Megtizedeli a rendőrök és csendőrök sorait, a halál torkába küld néhány hivatalnokot, végrehajt egy-két jól sikerült merényletet, de nem tudja a kormányt a fejletlenség állapotába juttatni.

A kormány szemében épen annyi szolgáinak az élete, mint a polgároké vagy a forradalmároké. A tömeg-terrorra tömeges kivégzésekkel válaszol

abban a reményben, hogy a vérontással a társadalmat a forradalom ellen izgatja. Ma már nem éri el célját, mert az orosz társadalom eléggé megérett arra, hogy megértse, hol keresendő a vérontás valódi oka és mi a nyitja Oroszország szerencsétlen helyzetének. A tömegterror felidéri a kormány terrorizmusát, miáltal növeli az uralom elleni gyűlöletet és megvetést, feszültté teszi a levegőt, de nem szervezett forradalmi harc, mint önálló harci eszköznek értéke nincs.

A terror, amely most Oroszország különböző pontjain életre kapott, különben nagyon bonyolult, nehéz probléma, melyet valamely formulával megoldani nem lehet. Mindez egyes esetnek külön logikája van és létrejöttének különös feltételeit ismerve lehet csak megérteni. Ha eredménytelenül végződik vagy sokszor alsórendű szolgák ellen elkövetve szinte feleslegesnek tűnik ez fel, egy mellékkörülmény érthetővé teszi. A figyelmes kutató, mely érzésekben, vagy ösztönszerű sugallatokban találja meg a magyarázatot és minden jelenségben az emberi igazságosság boszuló golyóját, vagy a szent forradalom büntető kardját látja.

Sirnak a Kossuth-huszárok.

Magyar-Becsén táboroztak a Bem apóval jött Kossuth-huszárok. Csaknem mind tanult ifjak: diákok, jurátusok, kancellisták, teológusok voltak az előtt. Pelyhes állu, de edzett, kemény tekintetű daliák, akik már végigszárguldtak a dicsőség mezéjén s kardjukkal Piskinél, Nagyszabennél gőzölgő vérben és lőporfüst felhői közt irták meg a szabadságharc leggyönyörűbb ódait.

Forró, juliusi verőfény tűz le rájuk. Szakazonkint üdögélnék a mezőn, boldog, aki egy parányi árnyékot találhat. A lesült fűszálak halkán zizegnek körülük, amint megmozdulnak. Minden szakasz előtt nagy üst áll a földbe vajt tábori konyhán, benne paprikás gulyáshus rottyog, illatos párája mindjobban csiklandozza az orrukát.

Alig várják, hogy a tálaló káplár az üsthöz hívja őket. Hej igen nagy sátoros ünnep az, ha az ellenség előtt gulyáshust ehetik a katona.

A száraz prófut is jó olyankor, de néha még abba is alig harap bele, már megharsan a riadó kürtszava, a kenyérsákba kell dugnia, lóra pattannia s vágatnia az ellenség elé.

Most is folyton fülelnek, hogy nem dördül-e meg valahol az ágyu, nem pukkan-e el távolban egy puska, ami megzavarhatná fényes lakomájukat. De most teljes csöndesség van, unalmukban a füvet tépdésik, a sarkantyukat pengetik, miközben sovár pillantásokat vetnek az üstökre, amikből forró vizpárak szállanak föl s összevegyülnek a tűz alól fölemelkedő füstfelhőkkel. Végre a főszakács és tálaló káplár kezében meglíbben a nagy főkánál s hivogatólag int az éhes hősök felé.

Ezek fölgranak, csajkájokat kezökbe kapják s rohannak az üsthöz. Egy szempillantás alatt szoros gyűrűt képeznek körülte s a később jövők már csak a második, harmadik gyűrűbe szorulnak.

A hátrább levők felágaskodnak és zsiraiként nyujtogatják a nyakukat, hogy az üstbe pillant-hassanak.

És amint meglátják a piros lében uszó husdarabokat, nagyobb boldogság tükrözik arcukon, mintha egy fazék aranyat találtak volna.

Csak egy van köztük, aki hiába ágaskodik, nem láthat az üstbe s ez Kőrös közvitéz, köpcös, bivalynyaku, széles mellű, duzzadt, pufák arcu legény, aki az utolsó gyűrű mögé került.

És hasztalan igyekszik befurakodni a gyűrűbe, a bajtársak úgy összefognak, hogy nem törhet át rajtuk. Nagyon boszantja ez Kőrösyt, kivált mikor látja, hogy mihelyt az egyik megkapja a porcióját, a másik sor még szorosabban fogja körül az üstöt.

— Ejnye a rézcsillagát — rám már sohse kerül a sor, dohogja mérgesen, aztán leveti magát a letaposott gyöpre, mérgesen forgatja kezében a megszelt prófutot.

Ezalatt egyre többen ülnek le közelében és mohón szűröcsölik az illatos, orricsiklandozó paprikás lét. Nagyon csavarja ez a Kőrösy orrát, de még jobban szutyongatja a türelmét. Egy kicsit

szikrát vet a harag, mire pedig a szeméig ér, már villámmá szilajul.

Lesi, egyre lesi, mikor kotrodik már az üst mellől a sok éhes bajtárs. Hanem a sor csak nem akar ritkulni, neki pedig nem is korog, hanem dobol a gyomra. Vár még egy-két percig, aztán felugrik, hosszú, cikázó villámot lövell az üst felé s mivel a düh heves vérhulláma kisodorta belőle azt a csenevész kis rózsát, amit a türelem szokott teremni, hát felkapja a prófuntját a feje fölé, aztán beledobja az üst közepébe.

— Nesztek, egyétek meg ezt is — sziszegi fogait ropogtatva, aztán csipejére csapja a két kezét s megáll keményen, zordonan, mintha ezt akarná mondani:

— Ha nem tetszik, hát gyöpre legények! Hát biz nem is tetszett ez a dolog az osztó káplárnak, mert a forró zsíros lé a szeme közé lötyent, kinjában felordított, aztán a földre vetette magát s így ordította:

— Jaj, jaj, kiégett a szemem.

No hiszen volt erre kavarodás, sürgés-forgás. Mintha csak a pányvával a ménes közepéből akarnának kirántani egy csikót s a többiek megriadva, még jobban körülögnék, úgy vették körül a megszeppent huszárok is a jajgató káplárt.

A nagy bömbölésre a tisztek is izgatottan siettek oda.

— Mi történt itt — kérdezték nyakukat nyujtogatva.

Maguk a bünösök se tudták jóformán, s az egyik azt mondta, hogy a káplár belesett a forró üstbe, a másik meg azt, hogy az üst borult réá. Beszéltek, hadonáztak, magyaráztak össze-vissza, miközben a káplár úgy bömbölt, mintha zsoldot huzott volna érte.

Már az egész század egy tömegben gomolygott körülte, amikor keményen recsegő léptekkel odasietett a szálás, izmos, lesült barnaképi, oroslánpillantású Prociq őrnagy, a vasmarku, dörgő hangú, szilaj franciavéri parancsnok s megkérdezte a földön hempergő káplártól, hogy tán az őrdög szállta meg, hogy úgy rugdalózik?

A káplár az őrnagy szavát hallva, felült a földön, két tenyerét rátapasztotta a látókájára s úgy pityeregte el, hogy valaki kenyeret dobott az üstbe, a forró paprikás-lé mind az arcába fröcscent s alighanem kiégette a két szemét. Az őrnagy megfordult s miként Jupiter az Olympuson, szemöldökét összeráncolta, zordon, fenséges orcának minden idegszálán végidfutott a harag villáma, aztán félig csukott szájjal, fogait morzsolva, ropogtatta a szót.

— Ez már mégis gyalázat!

A káplár helyeslése jeléül hosszú vonító jajjal felelt réá, ami a puskapor természetű, de nemes szívű franciát még jobban felpaprikázta s rekedten dörögte bele a hallgató század fülébe:

— Ilyet csak rabló és zsvány nép tehet.

A huszárok elsápadtak, mintha forró olaj esőppent volna a fejük bubijára. Nem szisszentek föl, még csak meg se mukkantak, de a szempillájukon végigcikkázott a harag szikratüze, onnan lepattant a szívköz közepére, a lelkük mélyébe s menten lángra lobbantotta az önérzetüket.

Ez pedig a vérvörösré felüvölt arcokban nyilvánult, a mi nem kerülte ki az őrnagy figyelmét.

— Igen, még egyszer mondom, hogy ilyet csak zsvány nép tehet, sivitott az őrnagy hangja, mint a kerengő bomba.

De már ez sok volt a vitéz huszároknak.

— Nem vagyunk mi zsványok, mi hazánkat szolgáljuk — ropogták keményen, vérbe borult arccal, míg szemük a kardjukra tévedt, haj, mert nagyon szerették volna megmártogatni az őrnagy vérében.

De tudták, mi a regula, némán, összeszorított fogakkal vonultak a szabad mezőre.

Egyiknek se kellett többé az epedve várt gulyáshus. Körbe álltak, aztán elkezdték imádkozni, de olyan cifrán s olyan sujtásosan, hogy az Isten ott fenn a menybéli magasságban bizonyára bedugta a fülét, ha meghallotta ezt a humoros Miatyánkot.

— Csapjuk le a kardunkat, ilyen ember alatt

nem szolgálunk tovább — patogott Stili Károly.

— Dobjuk a lába elé a kardunkat, sivitotta Demeter Dénes.

— Lassan páter a keresztel — csitította őket Koos Ferenc; más ennek a módja; az őrnagy ok nélkül sértett meg, tehát kövessen meg bennünket.

— Ez az okos beszéd — mondta Szász Károly. A többiek is kelyeslően bólintottak réá s közben nagyot fújtak, hogy a haragtól egy kicsi kiszellőztessék a fejüket.

Aztán két bajtársukat nyomban elküldték Prony őrnagyhoz s ezek felkérték, hogy vonja vissza a sértő szavakat, mert ha ők zsványok, a hazát becsülettel nem szolgálhatják.

Az őrnagy tigris vére a deputáció kérelmére még jobban felfortyant s szinte üvöltve kiáltotta:

— Takarodjanak innen; amit mondtam, fen tartom.

A két huszár fejét lógatva tért vissza s hiven elmondta az őrnagy izenetét. Erre a század őrmestere leoldotta a kardját, a földre dobta s így szólt:

— Most már én mondom nektek fiuk, hogy le a kardokkal.

Egy szempillantás alatt az egész század kardja egy halomba hányva hevert a földön s mindnyájan kijelentették, hogy Prony őrnagy alatt nem szolgálnak.

A tisztek megriadtak s futottak az őrnagyhoz, aki egy fa tövében ebédelt.

— Őrnagy ur, baj van, az egész század le dobta a kardját s kijelentette, hogy nem szolgál tovább.

Pronynak a falat torkán akadt. A heves vér hamar lehül, kivált ha árnyékban hüsel. Azonnal felugrott, mintha riadózt fújtak volna s kitágult szemét rámeresztette a tisztekre.

— Letették a kardjukat? Hát vétessék föl velük — mondta ki aztán a salamoní itéletet.

A tisztek a fiukhoz mentek s a lelkükre beszéltek.

— Jöhét ide Pontius Pilátus, még akkor se szolgálunk tovább Prony őrnagy alatt — ez volt a végső válasz.

A tisztek busan mentek vissza az őrnagyhoz s közölték vele a kuruc határozatot.

— Ennek már fele se tréfa; mégis csak nagy bolondot tettem — gondolta magában az őrnagy ha restele is nyiltan bevallani.

Nem tudta mit tegyen. Csak nem alázhatja meg magát, csak nem kérhet bocsánatot a front előtt! Egyrészt tetszett is neki ez a büszke önérzet, másrészt maga is belátta, hogy intelligens diákiifakkal nem lehet úgy bánni, mint a kötéllel fogott régi szegénylegényekkel.

Sok tanakodás, habozás után végre kapta magát s levelet írt Bánffy János ezredesnek Török-Becsére, hogy siessen ide, mert baj van. A levelet futárral küldte el, aztán a lerakott kardok előtt sorakoztatta a századot.

A huszárok látták, hogy beszélni akar hozzájuk, talán el akar búcsuzni tőlük, hát szó nélkül sorba álltak. Prony őrnagy egy ideig le s fel járált a front előtt. Idegesen csapkodta a kezét, mintha magában beszélne.

Többször megállott, végigpillantott a századon, a huszárok kifeszítették a mellüket, mert azt hitték, hogy most kezdődik a szapulás. De az őrnagy megint lesujta a fejét s tovább járkált. Erősen küzdött magával a kemény katona, míg végre le tudta győzni önmagát.

Ekkor a század közepére állott s rekedten így szólt:

— Hát barátim, vitézek, polgártársak, vagy hogy is nevezem magukat, tudják, hogy én híres francia vagyok. Megsértettem a századot, bocsásanak meg. Éljen a század!

— Éljen az őrnagy ur — dörögtek erre a huszárok, aztán nyomban felkötötték a kardjukat és szent volt a békeség.

Délután épen kardgyakorlatokat tartottak, amikor ott termett Bánfy ezredes. A századot azonnal sorakoztatta, egyenkint végigmustrálta valamennyit, aztán sapkáját kissé a szemére huzva kemény, messze csengő hangon kiáltotta:

— Huszárok, maguk beszennyezték a század becsületét. A fegyelem a katona szentírása. Aki ezt megszegi, nem katona, hanem zsebrák. Ekkor e hallgatott, elsétált az arcél előtt, majd a közepén megállva, még erősebben kiáltoita:

— Önök közt rakoncátlan bujtogatók voltak, követelem, hogy rögtön nevezzék meg azokat, akik kardjuk lerakására biztatták.

A huszárok meg se moccantak. Csak néztek rá zordonon, mint a kopár szirt a háborgó tengerre.

Ez a mély hallgatás még jobban feltüzelt az ezredest. Lábát szétvetette, a sapkáját felrántotta, a bajuszán egyet sodorított, aztán haragtól szikrázva sutította:

— Ha meg nem nevezik a bujtogatókat, becsületemre fogadom (s ezzel szívére tette a jobbát), hogy megtizedeltem önöket.

Erre a szölen álló Stili Károly, egy magas tagba szakadt, hercules vállu közhuszár egy lépéssel előre tett a sorból, aztán így felelt:

— Ezredes ur! Ha minden második bajtársunkat főbe löveti, bujtogatókat megnevezni akkor sem fogunk, mert köztünk bujtogatók nincsenek.

— De voltak...

— Nem voltak és nem lesznek — felelték mindannyian.

— Én nem feleselni jöttem ide, hanem rendet csinálni. Ha két perc alatt ki nem adják a bujtogatókat, a századot azonnal megtizedeltem.

Azzal hátat fordított nekik s ott hagyta őket. A százados ismét körbeállt és tanácskozott.

Elhatározták, hogy a választ írásban kézbesítik az ezredesnek. Megbízta Demeter Dénes káplárt és Szász Károly közhuszárt, hogy foglalják írásba a választ.

A két ifju egy táborba vonult. Demeter reszketett a felindulástól. Szásznak az arcán is kidagadtak az erek.

— Mit válaszoljak — kérdezte sötéten Szász Károly.

— Végy elő ceruzát és írd — mert én annyira reszketek a dühtől, hogy nem tudok írni.

— Előbb csak meg kell hányunk-vetnünk, hogy mit válaszolunk.

— Válaszunk rövid, önérzetes és katonás lesz; ird a következők.

Szász elővette a papirost s Demeterre nézett. Ez pedig egyet sodort a bajusza helyén, amely még csak most pelyhedzett s minden szót külön megnyomva diktálta:

— A század maga közt bujtogatót teljességgel nem ismer s nem is akar ismerni. Ennél fogva a tizedelést, mint törvényes itéletet hideg vérrrel elvárja.

A választ a mezőn várakozó századhoz vitték s felolvasták. Szó nélkül elfogadták; a hatodik szakasz, amely ekkor előrsőn állott, szintén hozzájárult.

A választ ezután elküldték Bánffy ezredesnek, aki nyomban elolvasta, egy szót se szólt rá, hanem zsebébe gyűrte és elvagyolt.

Másnap korán reggel egy század Ferdinánd-huszár foglalta el a helyüket, míg őket Prony őrnagy lóra ültette s a hegyes község határában levő honvédtáborba vezette.

Itt azonnal leszállították a lovaikról, kettős sorba állították őket, aztán a sor előtt két dobót tettek a földre, az őrnagy kiszólitotta Körösi és Onucz közvitézeket, két honvédkáplár somfabottal állott a dob elé s egymás után huszonötöt sóztak a dobra fektetett közvitézekre.

Nem jajgattak, még csak nem is sziszegtek, pedig egyik se szokta meg a somfakenőcsöt.

De miért éppen rajtuk hegedülték el a huszonötöt. Körösi még csak megérdemelte volna, de Onucz a légynek se vétett.

Mert Körösi kovácslegény, Onucz lakatoslegény volt s azt hitték, hogy bennök legkönnyebben megalázhatják az egész századot, hisz az ő önérzetük nem lázad fel a „huszonöt” miatt.

Az ilyen somfabottal történt elüljáró beszéd után pedig bárányokká szelidülnek a tigrisek s könnyű lesz közülök kiráncigálni a bujtogatókat.

Alig kelt föl a gyepről a két meggyalázott huszár, azonnal odanyargalt fehér lován Guyon

tábornok s minden bevezetés nélkül ráírvallt a századra:

— Huszárok, ha öt perc alatt ki nem adják a bujtogatókat, rögtön megtizedeltem önöket.

Olyan zagyva nyelven mondta ezt a branyisz-kói hős, hogy a huszárok alig tudták megőrizni komolyságukat.

Összenéztek a vitézek, aztán előlépett Székely tizedes, peckesen megállt a tábornok előtt s így szólt:

— Tábornok ur! Én tegnap nem tettem le kardomat, mert éppen akkor előörsváltáson voltam, de helyeslem, amit századunk tett s osztozni kívánok bajtársaim sorsában.

— Mit beszél ez — kérdezte Guyon németül Bánffy ezredestől.

Ez megmagyarázta neki.

A tüzési szöke angol hős sürti körszakála megremegett, de csak annyit mondott.

— Jó, mars be!

Székely azonnal visszalépett a sorba.

Utána kilépett Szász Károly, később nyárádszeredai református pap s ezt mondta:

— Tábornok ur, mi már rendeztük ezt az ügyet az őrnagy ural s így *senkinek* se lett volna joga újra bolygatni s a tábornok ur elé hozni.

— Nincs papra szükségem, — csattant föl Guyon s kezével parancsolón intett, hogy menjen be a sorba.

Bánffy idegesen rágta az ajkát, mert az a *senki* reá vonatkozott.

— Huszárok — mondta ismét Guyon — még öt percük van, azután kezdődik a tizedelés.

Azzal toványargalt hófehér paripáján.

Csakhamar a tábori lelkész jött hozzájuk, kezében a feszülettel s Krisztus kinszenvedésére kérte őket, hogy ne ölessenek le annyi ártatlan huszárt, hanem adják ki a bujtogatót.

A komor huszárok mérgesen ráfordultak, hogy lelkiismeretük tiszta, nincs szükségük kegyes prédikációra, Stili Károly pedig olyan kaeskarings káromlásban tört ki, hogy a jámbor tisztelendő a fülét is bedugta s borzadva szaladt el a haragos sátánok közül.

Egyenesen Guyonhoz futott s elrémülve jelentette neki, hogy azokat az istentelen huszárokat az ördög szállta meg.

— Na hát majd kiüzöm én belőlük az ördögöt — szólt haragra lobbanva Guyon s azonnal megparancsolta, hogy számsák meg a századot, minden tizediket állítsák ki s térdeltesék le a sor előtt. A tiszték szomorú szívvel engedelmessé váltak.

A huszárok mereven, mozdulatlanul állottak, még a szemhéjuk se rezdült meg. Minden tizedik előlépett s a parancs szerint letérdelt.

Mögöttük egy üteg ágyu, lemozdonyozva, a tüzezek égő kanóccal, lövésre készen álltak az ágyucsőnél. Kétoldalról huszároktól körülfogva, előttük egy zászlóalj gyalogság töltött fegyverrel.

Mindenfelől bevoltak kerítve. A markotányosnők kezöket tördelve zokogtak, míg a Kossuth-huszárszázad némán, fagyosan állt helyén.

Guyon megint odaügetett s dermesztő hangon vezényelte:

— Hat-hat katona lépjen elő!

Erre a gyalogzászlóaljából az első század szakaszokra oszolva előre indult. Hat lépésre a térdelő huszároktól megállottak, a tiszték hatos csoportokra osztották őket s összezárkóztak.

A tábori lelkész a földön térdeplőkhöz lépett s könyezve nyujtotta nekik csókra a feszületet.

Ártatlanul halunk meg mi is, mint az Üdvözítő, mondták fojtott hangon a huszárok.

Guyon ekkor megparancsolta a jobb oldalt álló bekerítő huszárszázadosnak, hogy vonuljon félre s az elítélt huszárok ott térdeljenek le egymás mellé.

Egy perc múlva már tizenhét ifju térdelt az üresen hagyott téren. A lövészek szembe álltak velük s Guyon dermesztő hangon vezényelte:

— Tüzelj.

A tiszték felemelték kardjukat.

E pillanatban a Kossuth-huszárszázadból kiléptek Szász Dániel és Demeter Dániel káplárok. Arcuk sápadt volt, ajkuk remegett az izgalomtól Guyon elé álltak. Demeter jól beszélt németül.

— Tábornok ur, mondta megindultan, ellenség előtt állunk, kérem ne lövessen föbe ártatlanul a mi derék bajtársunkat. Mi voltunk a bujtogatók, egyedül minket lövessen föbe.

— Ah, tehát mégis használt az ijesztés — gondolta magában Guyon.

A földön térdelőket azonnal visszaküldte a sorba, a két káplárt pedig egy fa alá kísértette és vasra verette.

Készüljenek a halálra, délután föbelövetem önöket — szólt oda ridegen Guyon. A Kossuth-huszárszázad előbbi helyén tovább is őrizet alatt maradt és senkinek se volt szabad az elítéltekkel beszélnie.

Ott voltak ők isten szabad ege alatt a siralomházban. Négy szuronyos katona őrizete alatt.

Guyon tábori lelkésze meglátogatta s a vallás vigaszában részesítette őket. A huszárok távolból könnyes szemmel nézték az elítélteket. Látták, hogy mindketten megragadják a tábori lelkész kezét s esegve kérik valamire. Szavakat azonban nem hallhattak.

Csakhamar azután ismét fegyverben volt az egész tábor. Készülődtek a kivégzéshez. Ekkor mindkét elítéltek a lovát a fa alá vezették.

A két káplár megindultan borult hü lova nyakára. Beszéltek hozzá, simogatták bársonyos homlokukat, aztán átölelték őket.

— Isten veled édes lovam, légy oly hü új gazdádhoz, mint hozzám voltál, suttozták rekedten, könyekig elérzékenyülve.

E megható jelenet annyira megindította a kemény marcona harcosok szívét ott a sorban, hogy egymásra borulva csöndesen zokogtak.

Most odajött a profun, leoldta bilincseit s a század elé kísértette őket. Hat honvéd előlépett és megtöltötte a fegyverét. A káplárokat letérdeltették s a profun két fehér zsebkendőt vett elő, hogy bekösse a szemüket.

A két elítéltki kapta kezéből a kendőt s megszire elhajította.

Eleget néztünk szembe a halállal, most se ijedünk meg tőle, — szóltak komoran, aztán büszkén meredtek a fölemelt puskacsövekre.

A vezénylő tiszt oldalt lépett s kihuzta a kardját. A markotányosnők megint hangos zokogásra fakadtak.

— Jaj istenem, istenem, be kár szegény huszárokért, — siráncokoztak a jószívű leányok.

A tiszt egyet suhintott kardjával, aztán hangosan vezényelt. A sorban álló Kossuth-huszárok elfordították a fejüket s könyes szemüket törülgették.

E pillanatban egy tiszt vágatott feléjük fehér kendőt lobogtatva kezében.

— Kegyelem, kegyelem, — kiáltá messziről, mire a lövészek lábhoz eresztették fegyverüket, a két elítélt felugrott, bajtársaikhoz rohantak s azok örömlükben majd összeölelték őket.

Az egész tábor egetverő éljenzésben tört ki. A Kossuth-huszárok sirtak, mint a gyermekek. Kardjukat, lovaikat visszakapták, örömlükben egy ordó bort hozattak, ittak, daloltak, s velük kocintgatott Prony őrnagy is. A kulacsok sorra jártak köztük, pengett a sarkantyú, zengett köztük a Kossuth-huszárok nótája:

Föl fiuk a paripára,
Föl a harcra, föl a csatára,
Vörös csákónk tolla leng a szél után,
Hej a szívünk a hazáért helyt van ám,

Arcuk piros volt a bor tüzetől, a boldogság mámorától. Egyszerre csak felharsan Prony őrnagy dörgő hangja:

— Talpra fiuk, itt van Guyon tábornok!

Azonnal felugrottak, sorba álltak, Guyon mosolyogva jelent meg előttük s lóhátról tört magyarsággal ezt mondta:

— Nyelv vonik, meglátjuk kard vonik?

A többi németül folytatta s Prony tolmácsolta.

— Fiuk, a tábornok ur azt mondja, hogy az ellenség vérével kell lemosnotok az ezred becsületéről azt a szégyenfoltot, amit makacsságtokkal ejtetetek rajta.

— Lemossuk, — éljen Guyon tábornok — harsogta lelkesen a század

S másnap a hegyesi csatában ez a század oly elszántan rohanta meg az ogulini ezred egyik zászlóalját, hogy azt csaknem egészen szétszórta. Guyon tapsolt örömeiben.

— Bravo, bravo, noch einmal.

Erre másodszer is belevágtattak a gyilkos sor-tüzet szóró zászlóaljba s azt vad futásra kényszerítették.

Igy mosták le a szégyenfoltot a Kossuth-huszárszázad becsületéről!

Farkas Emőd.

Nemzeti munka.

Sokan lehetnek honfitársaink között, akik nem helyeslik azt, hogyha a felelősségteljes és a jelen állapotot gyökereiben átalakító reformmunkálatok között gyakran keressük fel nemzeti multunk emlékeit és ahelyett, hogy a jól kieszt, részleteiben kidolgozott tervezettel igyekeznénk a függő kérdések megoldását lehetővé tenni, minduntalan régen porladozó nagyjaink szellemeit szólaltatjuk meg. Idézzünk jelentős mondásaikat és írott hagyatékuk értékes, gyakorlati találoán alkalmazható részleteit. Pedig nekünk, igen sok nemesítő, lélekemelő irányeszmét salálunk multunk emlékeiben és számos tanulmányt, amelyeket — ha a korszak századjelzőjéről eltekintünk — ma is nyugodt lélekkel alkalmazhatunk... Nemzeti munkáról beszélünk, irunk, vitatkozunk mindenfelé. Szinte újszerűnek tetszik sokaknak a mai politikai és társadalmi küzdelmünk, holott mindezeket az eszméket részint kisebb, néhol azonban nagyobb arányokban megtaláljuk a mult század első négy évtizedében. És minél jobban felkészedünk az új, boldog és igazán nagy Magyarország megteremtésére, annál nagyobb hála kell, hogy fűzzön azoknak az emlékeihez, akik sokkal nehezebb, sokkal zavarosabb és társadalmilag, politikailag jóval dekomponáltabb viszonyok között arra a magaslatra tudunk emelkedni, ahol az igazán nemzeti munka kezdődik.

Hivatkozom négy valóban nagy hazánkfiaira: Széchényi István gróf, Kossuth Lajos, Deák Ferenc és id. Andrássy Gyula grófra. Egyéni nagyságuk, tartalmuk és jelentőségük méreteit megállapítani nehéz; csak annyit mondhatunk róluk, hogy nagyok voltak ők, persze más-más téren. más és más szempontokból és sok tekintetben divergens téren; de egyik volt és egyenlően nagyok a haza, a nemzet szeretetében, Nem tehetek róla, de nekem Széchényi István gróf tetszik olyannak, akinek irodalmi hagyatéka bámulatos tárház nemcsak az eszméknek, de azoknak a mélyreható megfigyeléseknek is, amelyek a nemzeti hibáinkat, mulasztásainkat fedték fel. Szeretem Széchényit, mert amig egyrészt fajunk, nemzetünk előnyeit, erényeit hangsúlyozza, épp úgy nemkevésbé mutat rá hibáink sokaságára, különösen arra, hogy vagy hagytuk magunk felett nyom nélkül elszármalni az időket, vagy pedig ismervén hiányos, elmaradott helyzetünket, megelégedtünk a gravanionális rekapitulációkkal és ó-divatu alkotmányunk roskadozó bástyái mögé húzódv, mit sem tettünk nemzeti haladásunk érdekében.

Nemzeti munka!

Mily szépen, mily csábosan hangzik, mennyire jól esik ez a magyar fülnek! Pedig voltaképpen ma sem végzünk nemzeti munkát abban az értelemben és távolról sem oly arányokban, amint azt Széchényi az ő örökbecsű műveiben (Hitel, Stadium, Kelet népe, Világ, Hunnia, Naplók stb.) réges-régen kontemplálta. Természetes, hogy Széchényi eszméinek a megértéséhez feltétlenül szükséges, hogy műveiből a látszólagos ellentmondásokat és azokat a néhol végletek közt mozgó tulzásokat kiküszöböljük, amelyek érthető következményei voltak annak a fanatikus hazaszeretetnek, a haza sorsán való kétségbeesésnek, amelynek ez a valóban legnagyobb magyar, édesmindnyájunk kárára, áldozatul esett. Ha tehát ezeket a végleteket, tulzásokat kiküszöbölve, lelki szemünk elé varázsoljuk a gondolkodó, diktáló és javasoló nagy Széchényit, akkor rájöhettünk arra, hogy a manapság annyiszor hangoztatott „nemzeti állam kiépítése” eszméjének nemcsak ő volt első hirdetője, hanem az erre irányuló önzetlen, hazafias munkálkodás első, műveiben ma is csodálat példányképe.

Nemzeti munka!

Ismét és ismét csak ezt halljuk. Olvassuk, de méltán kérdezzük: hol vannak azok az elborítumok, hol vannak az általánosságban körvonalozott tervek, amelyek az egyetemes, mindent átölelő nemzeti munkát, feladatot magokban foglalják, azt kimerítik? Esetszerűen, alkalmissal cselekszünk és a valóban nemzeti munkának talán csak egy századrészevel foglalkozunk. Mert ott van és ott kezdődik a hiba, hogy az átfogoló, egyetemes irányelveket csak hangoztatjuk, de nem visszük át a gyakorlat mezejére, nem juttatjuk bele a nemzeti vérkeringés hálózatába. Egy és más irányban tulkevedzünk, más téren hanyagok vagyunk. Szóval, nyakunkra hagytuk nőni a „kikapcsolás” veszedelmét. Pedig olvasván Széchenyinek valóban bámulatosan tartalmas műveit, minduntalan szembeötlök, hogy parciális munkával nem jutunk semmire, legalább is nem oly messzire, mint ahogy akarnók, mert amíg csak egyik bajunkat orvosoljuk, addig elhanyagolt egyéb nemzeti és társadalmi bajaink annyira elharapóznak, hogy néhol az egészséges, eredményesnek mutakozó rész munka sikerét is veszélyeztetik. Hogy világosabban fejezzük ki magunkat: épp nekünk, magyar nemzetnek lehetetlen akkép munkálkodnunk, hogy a társadalmi, politikai és gazdasági kérdéseket általában, ezeket pedig részleteiben elaprózzuk, egyiket másikat a „kikapcsolás” lomtárába lökjük. Lám: Széchenyi magában véve csak egy ember volt, de azért az ő zsenialitásában, hazaszeretetésében annyi és annyi sok egyes embert tudott egyesíteni. Hazafi volt — még pedig nem a szólamok muló hatása szerint — a szó legnemesebb értelmében. Egyesítette magában a sok tekintetben divinációs tehetséggel felruházott politikust, aki a régi alkotmány elfogadható, tisztelgetélmű és a nemzetre üdvös eszméit, tetteit a modern politikus felfogásaival összhangba tudta hozni, aki tehát magyar akart maradni, de haladni tudott a korrall, aki azt mondta, a magyarság dokumentálására és fenntartására néha ki kell bujni a vörös nadrágból és abba kell hagyni a csendes pipaszó-politikat. Egyesítette magában Széchenyi azt a társadalmi embert, aki magyar voltának igazi dicsőségét találta az önképzésben, a tanulmányokban, a kor eszméinek megértésében. Egyesítette magában a gazdag magyar földbirtokost, a gazdát, a céltudatos gazdálkodót, aki megérezte, hogy a gazda és a munkásosztály sikertelen munkájában, hol rejtőzik a hiba. Egyesítette magában a gazdát, aki az ipar és kereskedelmi szükségletek elől nem zárkózott mereven el, hanem a magyar nemzet fenmaradásának létező és megteremtendő feltételei, eszközei módzatai között a kiegyenlítő harmóniát kereste. Védté a főnemeseket, de ostromozta a hibáikat. Rámutatott elmaradottságunk igazi okaira és egy kis kézi könyvtárt kitevő irataiban fejtette ki elsőnek a nemzeti munka irányát, feladatait, eszközeit. Széchenyi volt csakugyan az a ritka „európai magyar”, aki tovább látott a falu és az ország határainál.

Példányképpül kell tekintenünk Széchenyit, akinek művei — bár néhol csak az akkori viszonyokhoz mért, de nagy többségben a jövőre kiható eszmékkel, gondolatsoportokkal, munkajavaslatokkal vannak tele.

Gyöngye a toll ahhoz, hogy Széchenyit méltóan jellemezhessem. De mindenesetre meg kell szólaltatnunk a szellemét ma, amikor — mint fentebb említettem — a „nemzeti munka” egységes elaboratumát nékülözzük. Keresve keresem: hol vannak csak a minden nemzeti feladatokat átölelő, egyesítő párt-programmok? Keresem: hol van a parlamenti munka írott vagy legalább hevenyeszek programja és mi lesz azokból az eszmékből, amelyeket a lehurrogott hazafias sajtó hirdett és amelyeket számon tart? Társadalmi reformok, alkotmányrevízió, nemzeti egybeolvasztás, a közműveltség emelése, gazdasági, ipari, kereskedelmi harmónia, belső anyagi erőfejlesztés, a közbiztonsági és magánjólét emelése, a munka értékelése, önálló bankügy, magyar véderő, vámügyek, előnyös külföldi szerződések, komplikált közállapotok belüli és tisztelet, tekintély a külföld előtt stb., — hol vannak mindezek? Ezek helyett azonban — eltekintve rész munkáktól, — bővelkedünk a belső villongásokban, személyeskedésben, gyűlöletben és a nemzeti munkából fenmarad a folyton elő-

rángatott nemzeti jelző, ellenben a munka stagnál.

Kérdem: hol van, merre van a nemzeti munka egységes programja? Mert, ha van, akkor még rejtve tartják, amit pedig ismerünk, az csak csekély része a nagy, egységes, óhajtott nemzeti programnak.

Széchenyiek, Kossuthok, Deákok, Andrásnyak kellene a nemzetnek, abban az értelemben, hogy minden egyes átérzeze a hivatását és ne pusztán személyes hiúságért dolgozzék, — ha dolgozik, — hanem a nemzet üdvéért. Vagyis: intenzív, hatékony, eredményes munkálkodást várunk választottainktól. És épp ezért nem árt, ha néha napján multunk nagy embereit tanulmányozzuk és kiki tehetsége szerint olybá igyekszik lenni, mint aminők voltak: Széchenyi, Kossuth, Deák, és Andrásny. Temperamentum, a módozatok kiválasztásában különbözők voltak, de egyik a haza szeretetében és a hazáért való fáradhatatlan munkálkodásban.

Elöttem fekszik Széchenyi „Hitel” című munkája. A mai emberek borzalmas struggle for life-jében, ebben a holnap megélhetésért való borzalmas tülekedésben valóságos üdülés ennek a műnek az olvasása. És érdekes, tanulságos, szinte illik a mai viszonyokra. Csak néhány szemelvényt idézek, mert van ezekben tanulságos ironia, maró sarkasmus, józanító ostromozás.

— Némelyek szomoruan fütörörszik el a mohácsi veszedelem nótáját, s azt hiszik, ott van koporsója minden scythá fénynek. S tán úgy van — ámbár én nem hiszem — de az okos ember nem néz annyira hátra mögé, mint inkább maga elibe, s elveszett kincse siratása helyett inkább azt tekinti s vizsgálja, mit menthetett meg, s avval beelégedni s lassankint többet szerezni iparkodik.

— ... Ne gondoljuk azért, hogy Visegrád poraiban s régi Buda falai közt el van már temetve nemzeti díszünk, mert a nagyságnak azon előjelei csak egy szebb hajnal virradtára bátoríthatnak; hanem legyünk bizonyosak, hogy igazi felemelkedésünk ideje még hátra van.

Nagyon találóan írja, hogy „mennyi számos jót tehetni hazánkban, csak hogy bona fide közhaszon legyen a cél, s ne fényűzés, uri kapkodás, dicséret romja!”

Hogyan dolgozunk? Erre felel Széchenyi, mikor azt írja: hogy ne majmoljuk, kiket semmi szebb vonzódás nem köt anyaföldjükhöz, mint egyedül jövedelmeik pontos elvárása ...

De azokat sem odahaza az elválhatlan pipával. Ezek minden előmenetelnek eleven gátjai, here gyanánt csak henylve hiznak a haza zsirján. „Tanácskozunk, fáradjunk s cselekedjünk s csak ne kívánjuk még azt is, hogy a kormány érettség szántson, vessen s csüreinkbe takarítson is. Csak eszünkbe se jusson, hogy gátat fogunk találni előmenetelünkben”. Széchenyi az egyes embernek intenzív munkálkodását a haza ügyére oly találóan jellemzi, amikor írja: „Csak gyenge szereti önmagát, az erős egész nemzeteket hordoz szívében”.

Ne legyünk elfogultak a nemzeti munkában, hanem emelkedjünk mindenben felül, mert „ami magyar, még nem helyes, hanem helyes és helytelen is lehet; s a külföldi nem megvetendő, mert külföldi, hanem megvetendő és elfogadható is lehet. A régi szokás nem jó azért, mert szokás, sem nem tiszteletré méltó, mert régi, hanem éppoly hiábavaló s erkölcstelen, mint szent és bölcs is lehet”. Mindezt azért mondja, mert mi magyarok mikor voltunk oly igen érettek, hogy egy kissé még jobban megértünk nem lehetett volna-e? „Haladjunk!” kiált fel Széchenyi ki pedig ugyancsak jó, igaz önzetlen nagy magyar volt, de azért a külföld jó példáját ott ahol kell, nem veti meg és gnyosan idézi, hogy amitől irtóznak, irtóznak azért, mert külföldi és mert „nálunk a nemzeti maradiság a sajátság”. Rendkívül frappánsul mondja Széchenyi: „Ha nem a haza hátramaradása s reményei teszik azon bajt, mely minket hozzája vonz, hanem a legszentebb kötelesség érzése, azt mindenben elősegíteni s felemelni, akkor meg kell ismerni magunkban s körülményeinkben a jót, de a rosszat is” ... „Évek tünése után viragozzék egy nemes s felemeltt aerá következésében a haza, mint öröme készült kert, melyben idegsn a nyomorult, hol az ember méltósága szent, amelyben erény és ész a legszebb dísz!

Mindazok, akik a nemzeti munkának akár ma, akár a jövőben részesei lesznek, valóságos lelki felüdüléssel meríthetnek szebbnél-szebb eszméket Széchenyi műveiből. Különösen alkalmas a „Hitel” című munka, amely az eszméknek, gyakorlatiakat érve, valóságos gyűjteménye.

... Nemzeti munka!
Ez ma a jelszó. Látni akarjuk tehát a munkát, de előbb a programot kérjük. Ne legyünk kényelmesek és ne legyünk mesterei a kicsapongásoknak. Ne érje közéletünk férfait a Széchenyi vádja, hogy ... „fényleni valának célja s nem használni.” A nemzeti munkától pedig, ha van ennek kész programja, ne féljünk. Széchenyi „Hitel” című művének jelszavául ezt választotta:

„The shong resist, the weuh des pair”.
Az erős ellenáll, a gyöngye kétségbeesik!
Legyünk tehát erősek!

A jövő proletárjai.

Előkelő társadalmi állásu ural beszéltem a minap. Törvényszéki bíró volt. Őszülő hajju ember, ideges, fáradt, vértelen arcu. Gyuladáso, fénytelen szemével sürün hunyorgatott. Egészen véve úgy láttam, hogy a fizikai és pszichikai kimerülés végső foka felé közeledik ez a férfi, aki mindössze sem volt több negyven évesnél. S mondta nekem ez a tekintélyes ur, a létező társadalom lelkiismeretének egyik legfőbb őre:

— Akár hiszi, akár nem: a családom és én nem mindennap eszünk húst. Nem telik. Ön előtt ez képtelenségnek látszik, mert cilinderekben, vasalt nadrágban járok s előkelő pozícióm van. De számoljon kissé utána. A VIII-ik fizetési osztály 2-ik rangfokozatában vagyok. Jövedelmem 4800 korona fizetés, 800 korona lakpénz. Ebből öten élünk: én, a feleségem és három gyermekem. Egy cselédet tartunk. Lakás 1400 korona. Ruha, a gyerekek iskoláztatása másik 1400 korona. Cseléd-bér, fűtés, váratlan kiadások, orvos, patika 800 korona. Marad élelemre 1200 korona, havonta 100 korona, ebből egy napra esik 3 korona 33 fillér. Kérdem, telik-e ebből hat ember számára naponta hus, bő, kimerítő táplálkozás, amikor ma már ott tartunk, hogy egy kiló középminőségű hus 1 kor. 90 fillértől 2 koronáig, és egy kiló zsir 170—174 fillér? S hol marad ezenkívül a színház, fürdőszórakozás?

Igy beszélt előttem egy törvényszéki bíró, egyike a legszebb állásu embereknek, aki azon az idegesigázó, egészséget rontó uton, amelyet élete pályájául választott, már maga mögött hagyta a megfutott tőr felét. Így beszélt ez a kiváltságos, boldog ember, aki már a főváros nagy jövedelmű lakói közé tartozik, mert statisztikai adatok tanúsága szerint ezer forintot alól levő jövedelemből él a fővárosi családok 87 percentje. Az én törvényszéki círom a tizenhárom percentnyi kiváltságosok közé tartozott, ezek között is jóelőre, hiszen a jövedelme csaknem háromszor ezer forint. S mégis nyomorog mégis panaszkodik, mert jövedelme kevés arra, hogy a mai nehéz viszonyok között egy öttagu család igényeit a kulturélet nivóján fedezze. Hogyan él hát a többi ember, a többi nyolcvanhét percent? Hogyan él meg a három gyermekkel a tekintetes alcíró ur, a miniszteri fogalmazó ur, a díjnok, az írnok s a többi latajner emcer, aki szintén vasalt nadrágban s ragyogó cilinderekben jár, mert ur s a társadalom megköveteli tőle, hogy évi ezer és kétezer koronából is uri életet éljen? Ez az albiró vagy díjnok elmegy a kávéházba, pikkolót iszik s három krajcár „borralaló”-t ad a főpincérnek. — A látszat az, hogy ő az ur, a kávé-iparoslegény a szolgál, pedig az a főpincér mindennap eszik húst és nyolc-, tíz-, tizenötezer koronákat keres. S nagyon rossz ács, nagyon rossz köműves legyen az az iparoslegény, akinek a havi jövedelme ninesen e nyolcvan—száz koronán felül!

Az én törvényszéki bírónak erről is volt mondani valója:

— Ők egyre sztrájkolnak, újra és újra kioroszakolják maguknak a béremelést. S mindennek én iszom meg a levét. A lakásomat stájerolják, mert a köművesek nem építenek s igen nagy a lakásinség. Drágább a liszt,

drágább a hus, drágább a ruha s minden egyéb elképzelhető iparcikk. A tőke s a munka irtóhadjáratot kezdtek egymás ellen s az ütközö-pontban segély és védelem nélkül mi állunk szegény fogyasztó publikum, magunkkal tehetetlen latájner osztály, akik nem sztrájkolhatunk, nem követelhetünk béremelést, mint az iparossegéd urak. Ha így haladunk tovább, a nagyságos szabó-egények és suszterpukok szívják majd a trabukószivart s mi az elnyomók, a kiuzsorázók leszünk a proletárok!

Az én emberemből a keserűség, a tehetetlen fölháborodás beszélt. De abból, amit mondott, lehetetlen észre nem venni a megcáfolhatatlan igazságokat. Nem vizsgálom most azt a kérdést, hogy a folytonos drágulásban mi része lehet a munkások követeléseinek s mi szerepe van a tőke és vállalkozás tehetetlen spekulációjának vagy más még általánosabb okoknak, mint például a pénz csere értékében beállt csökkenő irányzatnak. Egyszerűen leszögezek három tény: a megélhetéshez szükséges legfontosabb cikkek ára ijesztő mértékben nő; a munkások bérvizonyai javulnak, ellenben a latájner-osztály jövedelme nem hogy gyarapodnék, hanem a szabad pályákon csökken s emiatt a szellemi munkások megélhetési viszonyai folytonosan rosszabbodnak.

Mi következik ebből?

Először is nem az, hogy a bérvizonyok javulása a munkás életviszonyainak gyökeres jobbítását eredményezné. Az az ismeretes Rikkardó-féle vasbértörvény, mely szerint a mai kapitalisztikus berendezés mellett — persze leszámítva egyes kivételes eseteket — a munkásság zömének keresete nem emelkedhetik tartósan a létminimum fölé, ma is érvényben van. A bérekkel együtt a létminimum is feljebb emelkedett. Az ipari és mezőgazdasági munkások helyzetében tehát nem állott elő lényeges változás.

De változás és nagy cítolódás állott be a tőkének és földbirtokból élők helyzetéhez viszonyítva a szellemi munka után élő latájner osztály állapotában. Ez a kaputos kaszt mindig inkább a tőkéséhez számolta magát, tőkés morál szerint élt, tőkés szellemben gondolkodott. Most pedig megdöbbenve tapasztalja, hogy egy ellenállhatatlan áramlat mint ragadja a munkásosztály felé. Nivellálódnak az ellentétek, ez a középosztály rendelkezésére álló pályákon kivétel nélkül észlelhető. A hivatalnok, orvos, mérnök, újságíró s egyéb latájner osztály alsó rétege teljesen elmosódott körvonalakban olvad össze a munkás-proletariattal. Egy facér pincér s egy koplaló doktor juris között nincs semmi különbség, a koplaló doktor jurisok pedig hála annak a mohóságnak, amelylyel kap a hivatalnok s egyéb diplomás pályákon a magyar középosztály, egyre szaporodnak. Igaz, hogy viszont a latájner pályák kiválasztottjai életmódjukban a boldog vagyonosokkal olvadnak össze, de az irányzat még is az — s e vidék keretében ennek a megállapítása lényeges — a szellemi munkások zöme nem felfelé, hanem lefelé szivódik az elproletáriázódás felé.

Gyorsabban megy ez a folyamat, mint hinni lehetne. S el lehet képzelni az időt, a mikor a szellemi s ipari munka közti ellentétek, a latájner és munkásosztály megélhetési feltételei közt levő különbségek még jobban elenyésznek s megszakad az összekötő kapocs a tőke és a tőkés gondolkodás sferájába vont latájner osztály között. A természetes fejlődés következménye lesz ez, azért bekövetkezése előbb-utóbb várható. S akkor egy morálban, egy keserűségben egy reformáló elszántságban egyesül minden munkás, dolgozván akár a kezével, akár a szellemével. S az én törvénytörő bíróm, aki ma nyomorúságért a szocializmust okolja, belátja, hogy a szocializmus neki is megváltója s ezzel megkezdődik a mindenféle rendű és rangú munkások közös akciója a valamennyiüket megrövidítő és megnyomorító kapitalisztikus társadalmi berendezés ellen.

—da.

Kinizsy Pál sirja.

Írta: Gyarmathy Sándor.

Mostanában készül megünnepelni Veszprém vármegye hazafias közönsége Kinizsy Pál emlékét. Több mint négyszáz éve már, hogy a Mátyás korabeli török háborúk rettegett hadvezére, a legenda-szerű hős nagyvázsonyi sirjában aluszsza örök álmát. Nem háborítlan álmát, mert irott adat van róla, hogy sirja már egy izben megbolygattatott, s az ott talált fegyverzetek valószínűleg a Zichy Jenő gróf örökösének birtokában vannak, aminthogy sarköve is Zichyfalván a kastélyt környező parkban van felállítva. Vitézi tetteit, csodával határos nagy erejét, fényes pályafutását elmondja a magyar történet. Hogy lett az egyszerű köznemesből Mátyás kedvenc hadvezére, majd temesi főispán, később országbíró. Családja Biharból származott a XIII. században s „de Kynys“ írta magát. Mese tehát Bonfininak azon előadása, hogy molnárlegény lett volna. Mátyás historikusának ezen tévedése onnan credhet, hogy a nagyvázsonyi birtokon, melyet Mátyástól kapott Kinizsy Pál, több malom is volt. A nagy király fényes kíséretével többször ment Várpalotára — s bizonyára utba ejtette kedvencét is — aki még akkor nem a falu közepére később épített várkastélyában, hanem a malmok közelében levő egyszerű nemesi kuriájában fogadta a királyt. Ily minőségében láthatta őt Bonfin.

Kinizsy Pál 1494 november 20-án halt meg Szentelemen mezővárosban és Nagyvázsonyban temették el. Összes történetíróink megegyeznek a halálozás időpontjában, csak nyugvóhelyére nem tudnak semmi pozitív adatot. A XVIII-ik század végével történt sírfelnyitás alkalmával az erőli szülő adatok nem nyújtanak bővebb felvilágosítást csak sarköve, — melyet a Zichyék, mint a vázsonyi egyház pátrónusai vitettek el onnan — engedi sejtetni, hogy a manapság már romokban heverő Szt.-Mihály temploma az a hely, ahol porladó csontjait szakszerű ásatással feltalálhatnánk. Fényes: Magyarország geográfiai szótára IV-ik kötetének 280. lapján a következőket jegyezte fel Kinizsy sirjáról: „E templomban — Szent Mihály templomát érti — voltak letéve Kinizsy Pálnak s társának, Mislecsovicznak tetemei az oltár előtt levő sirban, mely sir egy márvány fedéllel, melyre Kinizsy és társának domboru képei bámulatos ügyességgel csaknem emberi nagyságban kifaragvák — volt befedve.“ Továbbá: 1. Fragmen Panis Corvi c. munka 151. lapján, 2. Topographia Magny Regny Hungarie 140 lapján és 3. Ungaria suis cum Regibus 22. lapján nyilván olvasható, hogy Kinizsy az általa alapított és Szent Mihályról címzett templomban temettetett el. Ugy is volt, amit még megerősít az a körülmény is, hogy ugyancsak ide temetkezett Kinizsyné Magyar Benignának második férje, Kamics-házi Horváth Márk is, amint azt a sokkal épebb állapotban levő feliratos siremléke is bizonyítja Döbrentey ugyan a régi magyar nyelvemlékek második kötetének 4-ik lapján azt mondja, hogy Kinizsy sarkövét 1824-ben kastélya (tehát a Vázsony közepén álló vár) romjai közt látta. Nincs kizárva azonban, hogy Döbrentey a templom és kolostor romjait nézte Kinizsy várának.

Minden kétséget kizáró adatok igazolják tehát, hogy a törökverő hős az általa emelt s ma már romokban heverő templom valamelyik sarkövében porladozik. Senkinek sem állott érdekében azt elvitatni onnan a sírfelnyitás alkalmával sem. Ezen templomba való temetkezés megfelel a kor szellemének. Királyaink, főuraink, hadvezető hőseink mind-mind így temetkeztek akkor. Az általok emelt templomok és kolostorok falai közé, melynek márvány emlékei egy-egy lapok volnának hazai és művészettörténetünkben, csakhogy ezeket az emlékeket vagy a háborúk dulásai, vagy a későbbi nemzedék kegyetlensége megfosztotta disztől, s műtárgyaink fenmaradását ily módon igen sokszor csak a kedvező véletlennek köszönhetjük. Így pusztultak el a székesfehérvári király-sirok, Szent Lászlónak nagyváradi nyugvóhelye, Gyulafehérvár, a Buda várbeli sirok stb. stb. mindmeggannyi helyén porladozó nagyjainknak.

Kinizsy nagyon szerette Vázsonyt, s a háborúk fáradalmait pihenve hosszabban is tartózkodott ottan. Az egyszerű nemesi kuria helyett később fényes kastélyt épített magának kivált akkor, midőn Korvin Mátyástól az adonyi uradalmakra is adományt szerez. Itt éli le mézes heteit, családi örömeit feleségével, Magyar Benignával, Mátyás király másik kiváló hadvezérének, Magyar Balázs-nak, szép, akaratos, uralkodni vágyó leányával, aki hamar elfelejtette hirneves férjét is, mert már egy év múlva, 1495. András apostol előestéjén egy Ulászló király által kiadott adomány-levéletben, mint kamics-házi Horváth Márk felesége említették s aki mint Kinizsy volt felesége, néhai ura érdemeiért örökséget kapott annak uradalmaira is. A különben többnyire ütközetekben járó Kinizsy nagyon vallásos érzületű volt. Ezt bizonyítja fejedelmi bőkezűséggel tett adományai, melylyel az ott lakó szerzet-rend vagyonát gyarapította. Mire nézve a Zichy grófok levéltára is bőséges adatokat szolgáltat, akik Kinizsyné halála után — mint első birtokosai jutnak örökség utján — a Kinizsy vagyionhoz, jóllehet épen egyik Zichy az, aki Nagy-vázsonyt később eladja, s azt ma, részben a köz-ség, részben pedig egyesek birják, s ahol máig is kijelölhetők a Kinizsy-birtok határai, legkivált az egykori malomhelyek.

Kivánatos volna, hogy a most Zichyfalván levő Kinizsy sarköve visszaadassék a Vázsonyiaknak s a Veszprém megye által nagy fiának emelendő emléktábla leleplezése alkalmából visszahelyeztessék oda, ahol egykor állott, vagy állhatott. Ezt egy szűkebbkörű bizottság a csontok felkutatásával eddig is eszközölhetné.

Kinizsy sarkövéből csak a törzs a ballábbal van meg, és pedig korabeli lovagi fegyverzetben. Nyakán lógott a dűlevényes kövekből álló lánc, karján díszes rózsákkal ékítve. A rákpáncél mellén oldalról emelkedik a lilimoktól párkányzott díszit-mény, mely a nyaklanc alatt nagyobb lilimmal végződik. A csontokat (languestirt) nyelvezett dróting védi, s azonkívül csattos szijakról lelógó, denevér szárnyalakra csipkezett vértescskék. A combvért kifelé ráncos, a térdkalács denevér szárnyas védője oldalt fülidomu díszszel van ellátva, a lábakon igen hosszú rákfarkidomu hegyes, végű-kön lekonyult, s így egyedül lóháton használható csőröpcök (Schnabelschuh) vannak. A hiányzó jobb lábának feje görnyedező oroszlánon áll. Ennek arca, orra hiányzik, csak bal elő és jobb hátsó lába és sörénye látható. A balláb hosszú köntösi, kucsmás, szakállas, jobb kezét emelő, baljával hasát takaró törököt nyom. A bal oldalhoz a hosszú egyenes kard van csatolva. A háttért virágos szőnyeg foglalja el festői redőzetben, rajta egy kevésbé görbitett, hegyén kiélesített vércsatornákkal ellátott rövid kard, kissé görbülő markolatfai. Legérdekesebb része a sarkövek a kardmarkolatfól balra függő cimere.

Ez a cimere egy jobb, a paizs felső vízszintes vonalából majd derékszög alatt cimertanilag jobb-oldal felé hajtott kart mutat, mely rövid egyenes kardot tart. A kézen védő keztyű van. Az egész kar vértezett, hónánál ruharáncokkal. A meghajlott kar szöge és a kard között látni egy nyolc-ágú csillagot. A paizs lapjait lombozatos szőveg-rajz foglalja el. (Rómer Flóris leírta a „Győri füzetekben.“) E szerint a cimerteljesen megfelel egy 1494-ben kelt Kinizsy-féle okmányról lelógó pecsétnek, mely okmányt Kinizsy Pál mint országbíró s temesi főispán adott a Siráky-nemzet-ségnek bizonyos jobbágytelekért indított perében. Eredetije a Grassalkovich-levéltárban volt. Ezen-kívül ismeretes még Kinizsy Pálnak két cimere a keszthelyi gróf Festetich-könyvtárban őrzött magyar imakönyvből, mely Kinizsyné-é — Magyar Benigné volt, miről nemcsak a hártakodexben előforduló cimerek, de az az imádság is tanus-godik, mely a 177-ik lapon így kezdődik: „Pál uram betegségről szerzett imádság, kit mind papok, mind barátok minden egyházban megmondanak.“ — Mind e cimerek cimertanilag véve teljesen megegyeznek a sarkövön látható cimerevel. De a kifaragott fegyverzet is hasonló ahhoz, mely a magyar Nemzeti Múzeum birtokában levő Kinizsy Pál fegyverzetének mondatik, jóllehet a kardot a

„hadrtörténelmi munka“ későbbi időből származott-nak állítja. A bécsi múzeum pánczélvérezete pedig nem hasonlít a sirkövön látható vérezethez, s így ez valószínűleg nem is a Kinizsyé volt. Sajnálatos, hogy éppen a sarkó feje hiányzik, hogy fogalmat alkothattunk volna a rettentetlen hős arcvonásairól is. Békeffy, Reming (Balaton környéki várak és templomok) című munkájában közli rajban is az orrán behorpasztott fejet, azt állítván róla, hogy a Kinizsyé, de inkább tarthatjuk azt kamicsaházi Horváth Márkénak, mint, aki szintén Vázsonyba lett eltemetve, s akinek sarkóve ugyancsak ezen templom romjai között találtatt fel. Az ezen korbeli vérezetben kifaragott szobroknál a fej maga is sisakban van. Így látjuk ezt Hunyady János, a Szapolyayak és Thurzók siremlékein. Kinizsyé tehát nem lehet a hajadon fővel kifaragott fej.

Veszprém vármegye közönsége összegyűjtethetné a Kinizsy- emlékeket, követő példát adna ezzel a nemzeti kleriduumok megszerzése és műemlékeink megbecsülése iránt mindannyiunknak!

A divat.

Körülöttünk él és uralkodik egy hatalom, melynek ellentétesebb fogadatra kevés talál a közönség körében: a divat ez. Vak, határtalan hit és követelés az egyik részről, tagadás a másiktól. Eredményei után itél e két rész mindegyike és nagyon kevesen vannak azok, akik az indokokat keresik. Pedig ezeknek ismerete egyszerre megérteti velünk a divat létezését, sőt létjogosultságát is.

A divat nem csupán asszonyos pipere és haszontalan dísz, de ennél sokkal több. Századokon át démoni hatalomnál nem láttak egyebet a divathajzában, teljesen mellőzve minden erkölcsi, szociális és művészi jelentőséget. Divatnak hosszú időnkig mindig csak az öltözék, kalap, paróka, harisnya és keztyű éppen izlésesnek elismert formáit nevezték; alig hogy merő udvariasságból a szokások változására is alkalmazták ezt a jelszót.

A mai korban ellenben divatnak mondanak sok mindent. A festészet, képfaragás különböző áramlatait, a butorok terveinek sokféleségét, a legkapósabb könyveket és a legkeresettebb illatszert egyaránt. És míg azelőtt a divat kritikája, valamint ismertetése kizárólag a divatlapok hasábjaira szorítkozott, addig ma a legelső napi- és hetilapok állandó rovataiban tárgyalják mindezeket, a legváltozatosabb formában. Valósággal tanulmány tárgyává teszik a közönségnek mindenben megnyilatkozó izlését.

Avagy nem látjuk-e egész sorát ama felfedezőknél, akik egy-egy új irányt igyekeznek megvilágítani és a tömeg szemének megvilágítani? Nem találkozunk-e lépten-nyomon lángoló lelkesedéssel, mely új ösvényt igyekezik teremteni valamely téren? Valamint az öltözék tervezetét is igazi, nagy művészek készítik, sokoldalú tanulmányok alapján.

E változások okát sok mindenben láthatjuk. A divat már évszázadok óta folytatta uralmát, de ennek tere főleg a 19-ik században nőtt meg ennyire. A kulturális életben résztvevők köre ekkor gazdagodott meg ennyire, de nem mindegyikük műveltsége áll a kellő arányban az igényeivel, törekvéseivel. Az új szellemmel haladni akarunk, de önálló egyéniséget a törekvés keretén belül kifejezni nem tudunk. Ez legfőbb oka a „divat“ minden téren észlelt, nagy hatalmának.

Kényelemből is sokan vakon mennek a mások által megállapított irányban és így lesz az a nagy tábor, melyben a minden divatot vakon követők csatlakoznak. Ezek nem csupán ama nők köréből kerülnek ki, akik egy-egy — a divatárusnők által protezsált — kalapforma viselésével teremtenek meg egyenruhához hasonló egyformaságot. Ők épp oly kevésbé veszik fontolóra, hogy a tulajdon keret nem fellelhet meg az egymástól annyira különböző szőke és barna fejeknek, mint az a könyv, melyet esetleg néhány nagyszerű kritika tett széles körben olvasottá, illetve írójával együtt divatosá. Bizonyos suggesztio kell ahhoz, hogy a különböző arcvonások követelményeit épp úgy alárendeljék valami egységes törvénynek, mint a különböző egyéniségeket, szellemeket.

Ezért az alárendelésért lehet a divatnak minden téren oly nagyra nőnie. Kevés a határozott akarat, mely határt szab terjedésének és a saját külön erejével megteremti a maga felfogását, a maga szokásait és viseletét. Legalább is különnek tekinti a közvélemény az olyan embert, aki nem alkalmazkodik a divat által meghatározott társadalmi felfogáshoz. Vita támad az ellenkező vélemények nyomán és határozottan feltűnővé válik az a nő, aki másként öltözködik, mint ahogyan Párisban ezt, az egész világon hatályljal bíró önkénnyel előírják.

A követők mindenütt nagy számban teremnek; önálló vélemény hangoztatására sokan kényelmesek, mások a feltűnéstől riadnak vissza. Ezért látunk annyi tucatterméket, azért válik sok tekintetben sablonosan egyformává ezek élete és külseje. Gyári egyenruhához hasonló öltözetünk, valamint otthonunk keretében is többé-kevésbé érvényesül a hasonlatosság elve. A művészet némi tekintetben alkalmazkodik alkotásaiban az éppen uralkodó divathoz és ez okozza egyes műveknek gyors letűnését, hogy ne mondjuk elárulását. A változások pedig rohamosan követik egymást, minden évvel rohamosabban. Sőt a modern ember annyira hozzájuk szokott, hogy valósággal megköveteli őket. Hamar unottá válik előtte az, amiben röviddel ezelőtt gyönyörűsége telt. És nyomtalanul eltűnnek az eddig bálványozott alkotások csak azért, mert feltámadt egy új létvány. Ezt bizonyítja a szekrényekben a sok divatját multa kalap s a műtermekben a sok porlepte, elfeledett kép és szobor.

Sőt maguk a művészek is mindig új formákat, irányokat keresnek. Némelyik el is téved eközben és olyan utakra tér, amelyek számára nem vezetnek célhoz, az érvényesüléshez. Mégis általánosan el van fogadva az, hogy a divat összfogalma az időnként érvényesülő kulturformáknak. Az egyenruhává átalakuló viselet ellenben a gyáripar eredménye. A legtöbb iparcikk jelenleg gyári uton készül, ami egyértelmű a gyártmányok eredetiségének, formai egyéniségének csökkenésével.

A tömeggyártás egyik legfontosabb alapszabálya a gépek világának, míg a poézis univesek mindenkor a kézi ügyesség révén teremnek. Legfeljebb a véletlen tehet itt kivételt, például a magas hőfoknál készült kerámiában és ehhez hasonló esetekben. A divat változását, valamint egyöntetűségét egyaránt gazdasági okoknak kell elsősorban tulajdonítanunk. Nagyobb forgalmát, kelendőségét biztosítják az egyes gyártmányoknak, az egyformaság révén pedig minden ötletnek busás tökéletesítést. A tervet minden ruhánál vagy kalapnál első sorban kell megfizetni, azért a gyáros igyekezik a minta után készült tárgyból minnél többet értékesíteni. Megindul szóval és betűvel a reklamározása, az újdonság elérkezik a divatárusok kezébe és csakhamar helyet talál a nők ruhatárában. Így terem meg az a végtelen láng, mely ma internacionális köteleke a minden országok asszonyainak. Mely lehet épp úgy büne, mint érdemé.

Sárosi Bella,

Új pénzintézetek.

Már a múlt évben életerős mozgalom jelei mutatkoztak az ország ugyszólván minden vidékén annak, hogy új pénzintézeteket alakítsanak egy-egy vidéki gócpontban. Mindez arra vezethető vissza, hogy a törvényen kívüli állapot megszüntével az egész vonalon fokozott erővel indult meg a közgazdasági tevékenység s a nemzeti munka és nemzeti termelés kellő mértékben való megvédelmezésére és istápolására a magyar közvélemény az új kormányban megtalálta bizonyára a kellő garanciákat.

Már az elmúlt évben több mint 22 millió koronát meghaladta az az összeg, melyet vidéki pénzintézetek alakításába fektettek. Ez évben mintha az egész ország vidékeit elfogta volna a pénzintézet alapítás láza, olyan vidékekről is hírt vettük új bankok alapításának, mely vidékeken tultengésben vannak már is a hitelszervezetek. Ebben azonban nem látunk semmi komoly veszedelmet. Mert vagy boldogulnak az új alakulások és a régi bankvállalatokkal a versenyt föl bírják venni, vagy fuzionálnak egyik-másik régebben

főnnálló szervezettel vagy legrosszabb esetben fölszámolnak.

Az egyes vidékek hitelgényei azonban oly mizerabilis módon voltak a multban kielégítve, hogy számos vidéken valóságos áldás az új pénzintézeti alakulás. Ezeket az intézeteket nem kell féltetni attól, hogy a befektetett alaptőkét kihasználatlanul fogják hevertetni.

Kétségsbevonhatatlan tény, hogy az új pénzintézeti alakulások az ország közgazdasági megerősödésének hathatós eszközei. Az egyes vidékek paragon heverő magántőkét gyümölcsösznek nemcsak a tulajdonos, de a köz javára is.

Midőn tehát az újvidéki pénzintézetek alakulásáról számadatszerűleg is beszámolunk, egyuttal kénytelenek vagyunk konstatálni azt a sajnálatos körülményt, hogy az új alakulások egy része *nemzetiségi* tendenciák és törekvések szolgálatában áll. Föltűnő sok az új intézetek között a horvát bank. Ezek közül számos intézet már megkezdte munkáját a Dunántul déli részén; a Horvátországgal határos dunántuli vármegyék hitelviszonyai nem voltak kielégítőek a multban; s az új horvát intézetek terjeszkedése s kölcsönügyleteikről a dunántuli részek telekkönyvei tanuskodnak már is. Nem szólva itt arról, hogy a felvidéki pénzintézetek, melyeket a pánszláv agitáció hozott létre, szintén a nemzeti célok szolgálatára állanak. A régi „tót-bank“-ok Liptóban, Turócbán és a többi fölvidéki vármegyében már a multban is domináló szerepet játszottak a Felvidék pénzügyletei lebonyolításában.

Hasonlóképpen veszedelmes tünet az oláh vidékeken alakult új pénzintézetek terjeszkedése. A régi román intézetek Nagyszebenben és több erdélyi gócpontban a magyarság kezén levő birtokok aspiránsai gyanánt szerepelnek rég idők óta. Ingatlan árveréseken Erdélyben mindenütt megjelenik az oláh pénzintézetek ügyvivője és résztvesz az árverésen. Az utóbbi tíz év alatt az erdélyi részekben dobra került földbirtokok háromnegyed része oláh bankok kezére került.

Azt mondják, hogy akié a föld, azé az ország! Mi az új pénzintézetek alakulásával sajnálattal látjuk az irányt, mely a nemzetiségi vidékek új pénzintézeteinek vezetői maguk elé kitűzték. Kivenni a földet, mely erőt ad annak, aki azt tulajdonául vallja, — a magyar elem kezéből!

A magyar elem lakta vidékek új pénzintézeteinek ugyanis egy része oly csekély alaptőkével alakult, hogy tartanunk kell attól, miszerint közgazdasági hivatásukat betölteni nem tudják majd akként, amint azt az illető vidékek hitelgényei megkívánják.

Az volna tehát a kívánni való, hogy ezek az intézetek legalább a körzetükbe eső régi főkeeros intézetekhez csatlakozva ezekkel való együttműködés révén érthették el a célt, melyet alakulásukkor maguk elé tűztek.

Az új intézeteket alaptőkéik fölsorolásával az alábbiakban közöljük:

	Alaptőke koronákban
Atlantikai tengerhajózás rt.	4,000.000
Aradi hitelbank és takpénztár rt.	100.000
Aradi központi takarékpénztár rt.	500.000
Antomari kereskedelmi rt.	600.000
Agricola liszt- és őrieménykiviteli rt.	200.000
Állványfát kölcsönző rt.	300.000
Bonyhádvidéki takar. és gazd. bank	200.000
Brassói bank rt.	600.000
Baranyasellyei takarékpénztár t.	100.000
Budapesti terézvárosi takpénzt.	600.000
Budapesti közgazdasági áru- és hiteltforg. rt.	100.000
Budapesti magyar forgalmi bank rt.	600.000
Budapesti áruforgalmi rt.	500.000
Délmagyarországi Merkur váltótízlet rt. Szabadka	600.000
Danubius textilművek rt.	3,000.000
Digestor rt.	300.000
Eszéki szerb takpénzt. rt.	100.000
Erzsébetvárosi hitelbank rt.	500.000
Felvidéki parcellázó és gazd. bank rt. Nyitra	200.000
Gazdasági és Iparbank rt. Jablonka	100.000
Gyöngyösi forgalmi bank rt.	500.000
Gyöngyösi népbank rt.	300.000
Gép és vasutfelszerelési rt.	360.000
Hontmegyei népbank rt. Ipolyság	100.000
Hosmazéana tak. és hitelintézet rt.	

Holezmány	15.000	iparbank rt.	200.000	400.000	Rékási járási népbank rt.	80.000	200.000
Horváth keresk. és iparbank rt. Belovár	100.000	Besztercebányai takarékpénztár	480.000	720.000	Balgótarjáni közszénbánya rt.	14.000.000	18.000.000
Hungária mészipar rt.	300.000	Borsod-miskolci hitelbank	600.000	1.000.000	Szabadkai tak.-pénztár és népbank	200.000	800.000
Ipar és kereskedelmi rt. Gyergyótölgyes	100.000	Buziási népbank	120.000	200.000	Szlavoniai erdőipar rt.	250.000	2.500.000
Ipar és kereskedelmi takarékpénztár rt. Ujvidék	300.000	Budapest-erzsébetvárosi takarékpénztár	2.000.000	4.000.000	Szabadkavidéki tkp.	100.000	200.000
Ivaneci takarékpénztár rt. Ivanec	60.000	Budapesti giro- és pénztáregylet	1.000.000	1.500.000	Sárospataki hit.-bank	200.000	350.000
Járásai bank és takarékpénztár rt. Csurgón	150.000	Békésszentandrás takarékpénztár	240.000	300.000	Simontornyai tkp.	120.000	180.000
Katymár-vidéki ált. takpénzt. rt.	100.000	Biboreana takaré- és hitelintézet	600.000	1.200.000	Szarvasi hitelbank	500.000	1.000.000
Kereskedelmi bank rt. Lugos	100.000	Chiorano tak. és hit. int. Nagysomkut	100.000	200.000	Szatmári bank	200.000	300.000
Kereskedelmi és iparbank váltótízlet rt. Kaposvár	500.000	Ciacovano tak. és hit. int. Csákvona	90.000	150.000	Szekszárdi tkp.	240.000	400.000
Közgazdasági bank rt. Zombor	400.000	Csurgói tkp. rt.	100.000	400.000	Szentesvidéki tkp.	150.000	200.000
Közgazdasági takpénztár rt. Miskolc	200.000	Cserenkai mezőgazdasági népbank	40.000	100.000	Szombathelyi ált. tkp.	240.000	360.000
Közhasznú tak. pénzt. rt. Kolozsvár	400.000	Cordiana tkp. és hitelint. Söföld	60.000	120.000	Szombathelyi tkp.	900.000	1.200.000
Kecskeméti közgazdasági bank rt.	500.000	Csurogi I. tkp.	200.000	300.000	Temesvári belvárosi tp. rt.	200.000	400.000
Kövár-hosszúfalusi tkp. rt.	50.000	Dévai tkp.	100.000	200.000	Tenkei tkp. rt.	80.000	300.000
Közgazdasági bank rt. Déva	200.000	Déványai tkp.	140.000	200.000	Tokaj-hegyaljai tkpénztár rt.	120.000	240.000
Közgazdasági bank rt. Gyergyótölgyes	60.000	Debreceni I. tkp.	2.000.000	3.000.000	Tolnamegyei takpénztár és hitelbank Szekszárd	400.000	800.000
Kispesti textilgyár rt.	1.000.000	Economia kölcsön és tkp. rt. Kőhalom	65.000	150.000	Torontálmezei tak. és hitelbank Nagybecskerek	600.000	800.000
Kaprióriai márványbányák rt.	300.000	Első biai tkp.	60.000	100.000	Tabvidéki takpénztár	100.000	200.000
Kereskedelmi- és közgazdasági bank	500.000	Eszéki keresk. és iparbank	500.000	1.000.000	Temesvári kereskedelmi rt.	500.000	1.000.000
Közgazdasági- és keresked. bank rt.	25.000	Felsővisői közp. takpénzt. rt.	100.000	200.000	Tiszavidéki tkp. Huszt.	100.000	300.000
Leszámitoló bank és takpénzt. rt.	500.000	Felsőbányai takpénzt.	40.000	80.000	Torontálvásárhelyi tkp.	75.000	90.000
Margineana hitel és gazdasági rt. Pojana	80.000	Goldberger Sámuel F. és fia rt.	4.000.000	5.000.000	Trencsénbányai gazdas. és iparbank	100.000	200.000
Mezőkászonyi gazdasági bank rt.	200.000	Galgóci hitelintézet	100.000	200.000	Ugocsa takpénzt. egyesület Nagyszőlős	240.000	360.000
Magyar agrár és járadékbank Nyiregyháza	500.000	Gazdasági bank rt. Hatvan	200.000	300.000	Urikány zsilvölgyi magyar közszénbánya	6.000.000	9.000.000
Magyar közgazdasági hitelbank Lengyel-tóti	200.000	Gazdasági és ipari takpénzt. Kaposvár	400.000	800.000	Ujpesti tkp.	200.000	400.000
Magyar morva textilművek rt.	1.500.000	Gurahonci hitelbank	50.000	100.000	Ujverbácsi tkp.	135.000	360.000
Magyar aranybánya rt.	300.000	Gyöngyösi keresk. és gazd. bank	300.000	600.000	Ungvályi tp. Nagybereszna	50.000	100.000
Magyar ipar és árubank rt.	500.000	Gyöngyösi tkp. és hit. int.	400.000	500.000	Vásárosnaményi tak.-pénzt. rt.	80.000	160.000
Nagyszombati kereskedelmi és iparbank rt.	250.000	Gyulafehérvári tkpénztár	100.000	300.000	Végvári tak.-pénzt. rt.	100.000	200.000
Nagyszőlősi általános takarékpénztár rt.	200.000	Házai bank	20.000.000	25.000.000	Várpalota-vidéki tkp.	60.000	120.000
Népbank, hitel és gazdasági rt. Karánsebes	140.000	Hitelbank r. i. Rózsahegy	500.000	1.000.000	Zsolnai ipar és keresk. bank	400.000	500.000
Néptakarékpenztár rt. Kaposvár	200.000	Hajdudorogi hitelbank	60.000	100.000	Zsombolyai népbank mint rt.	90.000	400.000
Nyirbaktai takarékpénztár	100.000	Hajduhadházi r. takarékpénzt.	120.000	180.000	Zentavidéki tkp.	120.000	240.000
Nyirbátori általános hitelintézet rt.	200.000	Halsi népbank	120.000	200.000			
Nagykárolyi hitelbank rt.	200.000	Hatvani népbank	173.000	200.000			
Országos közgazdasági áru- és hit. forg. r.-t.	100.000	Hevesmegyei tkp. Eger	84.000	800.000			
Ógyallai takarékpénztár	200.000	Horv. leszámitolóbank Zágráb	3.000.000	4.500.000			
Pápai közgazdasági bank r.-t.	200.000	Jászgáti hitelint. és takpénzt. Jászberény	300.000	500.000			
Progresul hitel- és gazdasági r.-t. Marosillye	120.000	Ipolysági tkp.	60.000	120.000			
Pénzüntézet és irodai felszerelések műintézete r.-t.	250.000	Izsáki közg. tkp.	40.000	60.000			
Rimaszombati keresked. és közgazdasági bank r.-t.	200.000	Kaposvári takarékpénzt. rt.	100.000	500.000			
Senyházi takarékpénztár r.-t.	50.000	Késmárki takarékpénzt. rt.	100.000	400.000			
Szabolcsi agrár takpénzt. Nyiregyháza	1.500.000	Kolozsvári iparbank rt.	100.000	300.000			
Szatmári közp. takpénzt.	200.000	Középszolnokmegye-zilahai takarékpénzt. Zilah	400.000	600.000			
Szegedi hus és vásárpénztár rt.	200.000	Közgazdasági bank rt. Debrecen	800.000	1.400.000			
Szerb gazdasági tak. pénzt. rt. Zombor	200.000	Közgazdasági takarékpénzt. rt. Félégyháza	200.000	300.000			
Szegedi kereskedelmi és kiviteli rt.	300.000	Központi hitelintézet rt. Ujvidék	400.000	1.000.000			
Szolnoki hitelbank rt.	200.000	Külső szolnokmegyei takarékpénzt. Szolnok	233.400	500.000			
Szerb gazdasági bank rt. Ruma	150.000	Károlyvárosi tkp.	100.000	200.000			
Szentmargitszigeti gyógyfürdők és szállodák rt.	300.000	Kecskeméti tkp. egyesület	600.000	1.500.000			
Temesvári kereskedelmi rt.	500.000	Keresk. hit. int. Kolozsvár	75.000	100.000			
Tejgazdasági vállalat rt.	400.000	Kerületi hit. bank Óbecse	400.000	800.000			
Ujfehértói gazd. és keresk. bank	100.000	Kiszácsi népbank	600.000	1.200.000			
Vászlói takpénzt. rt.	80.000	Kisvárdai ipar- és keresk. bank	600.000	1.000.000			
Váci takpénzt.	100.000	Közg. bank r.-t. Temesvár	200.000	600.000			
Vulturul hitel- és gazd. bank Dicsőszendrőn	100.000	Légrádi tkp.	40.000	80.000			
Zsolnai hitelbank r.-t.	500.000	Mévai keresk. bank	200.000	300.000			
		Magy. ált. hitelbank	44.000.000	60.000.000			
		Márcali ált. takpénzt.	100.000	150.000			
		Margittai népbank r.-t.	80.000	160.000			
		Mezőgazdasági bank és tak. pénzt. Kolozsvár	200.000	500.000			
		Magyar fakeskedők hitelintézete	1.000.000	2.000.000			
		Magy. slaven ker. tkp. Bares	100.000	150.000			
		Margittai keresk. bank	100.000	150.000			
		Martonvásári tkp. rt.	225.000	300.000			
		Miskolci népbank	200.000	300.000			
		Muraszombati tkp.	120.000	240.000			
		Nagyenyeri kiségitő tak. pénzt. r.-t.	300.000	400.000			
		Németbogsáni takpénzt.	300.000	600.000			
		Népbank és takpénzt. r.-t. Szolnok	500.000	500.000			
		Nyirbátori takpénzt.	130.000	260.000			
		Nyitrai hitelbank r.-t.	200.000	300.000			
		„ közp. bank r.-t.	150.000	225.000			
		Nagybecskereki tak. és előleg egyf.	400.000	600.000			
		Órosházi takpénzt.	400.000	500.000			
		Pancsovai népbank rt.	1.000.000	1.500.000			
		Pécskai takpénzt. rt.	120.000	300.000			
		Pincehely-görbői takpénzt.	100.000	200.000			
		Privigyéi takpénzt.	120.000	360.000			
		Rózsahegyi takpénzt. rt.	240.000	480.000			
		Ráckeve járási takpénzt.	120.000	200.000			

Magyar birtokpolitika.

Idestova száz esztendő az a tétel, melynek megoldásán hivatottak, hivatlanok egyaránt sokat foglalkoznak : hogy hozzanak mezőgazdaságunkba helyes arányokat. Agrárpolitikai vonatkozásaiban a tétel 1848 óta keveset haladt előre. Tán a legtermékenyebb korszak volt az abszolútizmus ideje, midőn a magyar gazdaközönség legtöbbet törődött a gazdasági fejlődéssel. A hatvanas évek közepe óta azonban a nemzet gerince, a birtokososztály csak politizált s éppen nem izgatták a birtokpolitika folyton folyvást előtérbe lépő aktuális kérdései.

A magyar parlament 1867 óta igen kevés mezőgazdasági vonatkozású törvényt alkotott s ha leszámítjuk azt a decenniumot, amely idő alatt Darányi miniszter helyes magyar agrárpolitikát inaugurált az általa készített agrártörvények alapján úgy az 1867 év óta alkotott agrár vonatkozású törvényeink egy kis kötetbe bízást összezsugoríthatók.

A helyes alapokra fektetett magyar birtokpolitika kifejlődésének maga a nagy- és középbirtokos osztály volt a megakadályozója, amennyiben negyven esztendőn keresztül csökönyösen ragaszkodott az Ausztriával való gazdasági közösséghez. Ausztria természetesen bőségesen kihasználta előnyös helyzetét, s tízévenként kiegyezéseknél egyre több és több előnyt csikart ki tőlünk. A kiegyezésekbe lefektetett irányzat még egyrészt a magyar nyeresztermelő rétegekre csak látszólagos előnyöket nyújtott, — addig úgy a magyar ipar mint a kereskedelem fejlődésére oly béklőkkel szolgált, melyeket még ma sem lehet teljesen lenyügözni.

Ezenközben a nagy foly terhei folyton emelkedtek. Nemesak magyar, de külföldi jelzőbancok tápiálkoztak a magyar földből, melynek tulajdonosai a gazdaság helyes arányaival nem törődtek.

A nagy birtokok, latifundiumok a folyton növekvő adó és jelzőterheket elbirták úgy ahogy, de a középbirtok összeroppant a terhek alatt. Legnagyobb jutott mégis a sulyból a kisbirtokra.

A kisbirtokos osztály pusztulásának a képe harminc év alatt megdőbent; a falusi telek-könyvek teherlapjai megteltek, újabb terhek följegyzésére nincsen többé üres hely.

A birtokváltozások följegyzésére már régen mégtelennek bizonyul a telekkönyvi hivatalok szezélyezete. Az utóbbi tíz év alatt a bajok a munkásforrongásokkal is súlyosodtak. Nem emelkedik a magyar föld jövedelme, de a kiadások folyton nőnek. A munkabérek emelkednek, ugyszintén a földre nehezede adók és illetékek is, ellenben ezekkel együtt nem emelkedik fokozatosan a nyers termények ára.

Kézenfekvő dolog, hogy ily körülmények között inog a a magyar föld a tulajdonosának a lábai alatt. A dombra kerülő, gazdát cserélő birtokok száma egyre növekvőben van. A fejlődés törvénye alapján könnyű tehát kiszámítani, hogy nem nagyon sok idő kell ahhoz, hogy a magyar föld eljuthasson a csőd felé.

Alaptőkeemelések.

Az új alapításokkal azonban még nincsen kimerítve az ez év első felének pénzügyi tevékenysége. Semmisen mutatja jobban a rendkívüli vállalkozásért, mint az a körülmény, hogy az év első felében és derekán a nagy bankok jóformán napról-napra fölemelték úgy a fővárosban, mint a vidéken alaptőkéjüket. Első pillanatra alig mérlegelhető jelentősége van a tőkefelemelésnek, melyeknek hatása azonban igazán csak a következő évek remélhető szilárd gazdasági tevékenységében fog mutatkozni.

Ez évben a következő intézetek emelték fel alaptőkéjüket.

Agrár takarékpénztár rt. Marosvásárhely	1.000.000	1.500.000
Általános takarékpénztár Debrecen	800.000	1.200.000
Általános takarékpénztár rt. Nagyvárad	200.000	400.000
Barsmegyei népbank rt. Aranyosmaróth	600.000	1.350.000
Békéscsabai takarékpénztár egyesület	800.000	1.000.000
Beregszászi kereskedelmi és		

A helyzet ma az, hogy mezőgazdaságunk a régi ósdi tantételek alapján áll s édes-kevés az a fejlődés, amit husz esztendő alatt felmutathat. Modern mezőgazdálkodás nyomaira alig találunk az ország egy negyedrézében.

A tőkeerősebb nagybirtokon a modern befektetések és új irányok felé való törekvések némi nyomai fölfedezhetők, de a középbirtok egyre darabolódik. A 600 holdas birtok 20 év alatt négy részre szakadt örökösödés útján. Az utóda negyed-rész birtokon megélni nem tud, igényeit a föld-megterheléssel bírja ideig-áráig kielégíteni.

Legsivárabb a kisbirtok helyzete, melynek tulajdonosa természetes szaporodásával folyton törpül a kisbirtok. Két-három generáción keresztül a keskeny földszallagok és földcsíkok elszaporodtak és behálózták teljesen a magyar rónaságot. A kisember magára hagyatottságában nem látja a közelgő veszedelmet, gazdasági üzemének tökéletesítéséhez sem anyagi ereje, sem szakértelme nincsen. Befektetéseit újabb takarékpénztári kölcsönökkel eszközöli s a drága kamatu pénzt nem bírja kivenni a föld jövedelméből s meggondolatlanul fut bele az eladósodás örvényébe.

A helyes magyar földbirtok-politika inaugurálásánál tehát elsőrendű kötelessége a magyar törvényhozásnak, hogy első sorban a nemzet zömét, a kiscgazda publikumot mentse meg a végpusztulástól.

A ma napirenden levő parcellázásokkal, telepítésekkel csak félig érhetünk el sikereket. Ha a kisembert meg nem tanítjuk helyesebben gazdálkodni s le nem szoktatjuk őt az apától eltanult ósdi gazdálkodási rendszerről, hiába adunk neki földet, a második nemzedék kezéből ki fog az kerülni ismét.

A középosztály talpraállításáról is sokat halunk mostanság. Törvényhozási alkotások azonban kések, melyek a hinárból kiemelnek ezt az osztályt, mely nem egészen önmaga okozta vesztét, hanem a változó viszonyok segítették azt elő.

H. A.

A tisztviselők és a lakásdrágaság!

Évek óta foglalkoztatja már a közvéleményt a magyar tisztviselői kar — az ugynevezett középosztály — létfontosságának kérdése, amelynek szánálása érdekében részint a napi sajtó útján, részint önálló röpiratok és tanulmányok keretében nem egy, megszívlelendő gyakorlatilag is megvalósítható javaslat vettett fel, amelyek azonban egy szalmalángszerű fellobbanás után ismét a homályba merültek el.

Figyelemmel kísérve ezen jelenséget, bátran azt lehetne következtetnünk, hogy a tisztviselői kar kebeléből időszakonként felhangzó panaszok aligha jogosultak, helyzetüket nagyon sötét színekkel ecsetelik s Pásztor Mihály által az „Eladósított Budapest”-ben a középosztályról megrajzolt sylhuettek csak egy költői fantázia szüleményei.

Megdönti azonban a következtetést a rideg való, a korona-szövetkezetek virágzása s a Budapesti Közlöny „nem hivatalos” rovata, amelyek mind mind kiáltó bizonyítékai a tisztviselői kar tagjai között rejtőző nyomornak.

Az enyémmel hivatottabb tollak számtalan oldalról foglalkoztak már e kérdéssel s jelölték meg azon utat, amelyet követnünk kell, hogy a minden bizonnyal bekövetkező katasztrófát kikerüljük. Mindeme javaslatok azonban ugylátszik pusztában elhangzott szavak voltak, hiszen a tisztviselői kar tagjai azok, akik mindenkor első sorban tértek napirendre a nekik adott s követendő volt jó tanácsok fölé.

Nem szándékom általánosságban foglalkozni mindama kérdésekkel, melyeknek kedvező vagy kedvezőtlen megoldása mélyen érinti a tisztviselői kar anyagi helyzetét, — csupán csak a nagyvárosok s főleg Budapest székesfővárosban lakó tisztviselők lakásviszonyait kívánom megvilágítani.

Üres szalmát csépelnek, ha azt bizonyítanám hogy a fővárosi lakbérviszonyok, teljesen kizárják a lehetőségét annak, miszerint a kis és középjavadalmazású tisztviselő az ő illetékszerű lakbéreért az ugyancsak illetékszerű 2—3 vagy 4 szobái lakást bérelhesse, mert köztudomású tény, hogy igényeinek tetemes leszállítása után is, lakásbérére egyéb illetékeiből reá fizetni kénytelen.

Ezen kényyszerhelyzetből származható anyag zavaroktól kívánna megóvni a fővárosi lakásdrágaság terhével küzdő tisztviselőcsaládok ezreit a Kugler Mihály, mérnök, máv. felügyelő kezdemé-

nyezésére, előkelő tisztviselők által évekkal ezelőtt megalakított „Tusculanum” magyar tisztviselők országos házépítő szövetkezete, mely azon cél megvalósítására vállalkozott, hogy úgy a fővárosban, mint nagyobb vidéki városokban is a közép-és munkásosztályhoz tartozó családok ezreinek épített olcsó törlesztéses kölcsön mellett örök tulajdonra képező családi házakat.

E szövetkezet haszonra való törekvés nélkül, pusztán altruizmusból kívánja a tagjai sorába lépők érdekeit szolgálni, s dacára ez irányzatának, évek során át csaknem teljes részvétlenséggel kellett megküzdnie épen azon osztály részéről, amelynek érdekei előmozdítására alakult.

Jól lehet ma már tudni az akezet nehézségein s a főváros melletti Mátyásföld nyaraló teleppel szemben egy valóban modern tisztviselőtelep kiépítését vette foganatba, mégis nem lesz érdektelen rámutatni arra, mint a tisztviselői kar tagjai részéről saját érdekeivel szemben való nemtörődömségnek egyik symptomájára, hogy a „Tusculanum” által megkezdett építkezések első csoportjában legnagyobb számmal vesznek részt olyanok, akik a szorosan vett hivatalnoki osztályhoz nem tartoznak; — habár a Tusculanum által kibocsájtott s a napilapokban is ösmertetett építési feltételek valóban olyanok, amelyek mellett minden tisztviselőnek mód és alkalom adatik, a fővárosi terhes lakberek agg napjai nyugalmaról s szeretteinek békés otthonáról megerőtetés nélkül gondoskodni.

Jogosulatlanok kell tehát minden olyan panaszt minősíteni, amely a lakbér drágaság ellen hangzik el; — ha a panaszkodók a gyakorta ismétlődő jeremiádk helyett a tettek mezejére lépve, akár a már létező „Tusculanum” szövetkezet igen tekintélyes csoportjához csatlakoznának, akár új alakulás útján komolyan foglalkoznának bajaik orvoslásával, bizony mondom: sikert érhetnek el.

A magában szálló hópehely az első érintésre elolvad, míg lavinává tömörülve falvakat dönthet romhalmazzá!

Rázzuk le végre fajunk hagyományos nemtörődömségét, tömörüljünk egy közös érdekcsoportba s mindazt amit óhajunk el fogjuk érn.

— tory —

„Agraria” Magyar Gépforgalmi Részvénytársaság.

Vezérigazgató: Kellner Antal.

Ezen vállalat négy éve alakult, melynek működési irányát tekintve, mint egyedül álló az országban és méltán megérdemli azon osztatlan pártfogást és bizalmat, a melylyel az országban mindenütt találkozott.

A vállalat működési iránya, melyet megalakulásakor maga elé tűzött az, hogy főleg a hazai ipar termékeit fogja forgalomba hozni, nemcsak mint elv van a vállalatnál elfogadva, hanem alapszabálya szerint is megtörtént az iránt a megfelelő intézkedés; z Agrária tényleg főleg magyar gyártmányokat hoz forgalomba és így gőzcséplőkészletekben, vetőgépekben a „Nicholson” gépgyár r. t. gyártmányait; ekébben, eketestekben és egyéb talajmívelő eszközökben a Szabadalmazott osztrák-magyar államvasúttársaság resicai mezőgazdasági gépgyárának gyártmányait terjeszti és egyáltalában minden rendelmény, mely az Agráriához beérkezik, főleg magyar gépek szállítása által lesz kivitelbe hozva.

A vállalat eddigi mérlegei nemcsak sikeres működéséről számolnak be, hanem fényesen igazolják azt is, hogy Magyarországon megfelelő erélylyel a piacot magyar gyártmányoknak meg lehet nyerni, igazolja ezt az öt millió koronán felüli forgalom, melyet a vállalat három első üzlet-évében elért, mely tekintélyes összegből csupán az összforgalomnak alig néhány százaléka esik idegen gyártmányokra és így a magyar iparnak már is jelentékeny összeget mentett meg.

A vállalat, mely 200,000 korona alaptőkével indult meg, már összes alapítási és szervezési költségeit teljes összegében leírásba hozta, ugyancsak az iroda és műhely berendezésének teljes értékét szintén leírta és ezeken kívül 70,000 koronával tartalékalapot létesített és 5000 koronát új számlára vezetett át.

Az „Agraria” negyedik üzletévében is már fokozottabb eredménnyel dolgozik és Ásványi Lajos urnak, a palicsi földműves iskola elhunyt hírneves igazgatója találmányának az „Agraria” elnevezésű kukoricaszár-tépgépek egyedüli terjesztésével az összes mérvadó körök, uradalmak és előkelő gazdaságok osztatlan elismerését vívta ki és tekintve, hogy ezen kukoricaszár-tépgépek hívatva van a takarmányozás terén a gazdaságban nagy hiányokat

pótolni, ezen gépekben máris tetemes forgalmat ért el.

Az „Agraria” kukoricaszár-tépgépek azok közkedveltségére való tekintettel — mint önálló gépek is készülnek, melyeket éppen a közelmúltban a Temesvárott megtartott állattenyésztési kiállítás keretében mutatott be, mely alkalommal azok az összes ott képviselt amerikai gyártmányú gépeket, működés, szerkezet és a végzett munka minősége tekintetében messze felülmúlták.

Megjegyezzük, hogy az „Agraria” kukoricaszár-tépgép, a nagyenyedi mezőgazdasági gép kiállításon már a múlt évben az első díjjal, aranyéremmel lett kitüntetve.

A vállalat tehát mint egyedüli az országban, mely főleg magyar gyártmányok terjesztésével foglalkozik, nagy mérvben hozzájárul azon téves hitnek eloszlatásához, hogy a külföldről importált gépek a hazai gyártmányokat felülmúlnák és napról-napra igyekeznek bebizonyítani, hogy a magyar ipar termékei teljesen kiállják az idegen gyártmányokkal szemben a versenyt, ez pedig oly munka, mely osztatlan tiszteletet érdemel mindenkitől.

Az „Agraria” élén, mint annak vezérigazgatója Kellner Antal áll, akit a gépszakma terén mint kiváló szakférfiut ismer a kereskedelmi világ. — Kellner Antal szervezte az „Agraria Magyar Gépforgalmi Részvénytársaság”-ot és az ő kitaró páratlan szorgalmával azt olyan fontos tényezővé emelte, hogy a gépvásárló közönség ezt a vállalatot ma már mint nélkülözhetlent és hűzágpótlót ismeri. Ez a kitűnő magyar vállalat ilyen módon kétségkívül továbbra is fejlődni és virágozni fog a magyar kereskedelem díszére.

Egy tanulságos kiállításról.

Régi probléma és messzire menő harcokat szült már az a kérdés, hogy a fényképezés a művészethez, vagy az iparhoz tartozik-e? Mindenesetre nagyon örvendő dolog, hogy ma már ilyen kérdések felett vitázunk. Az iparnak terfoglalása a művészetek terén nagyon örvendő jelenség, viszonyaink mostohasága mellett. Egészséges, életképes ipart nem is tudunk ma elképzelni a művészetek bevonása nélkül. Fényképezési iparunk talán az egyetlen, mely nemcsak hogy méltó versenytársa a külföldnek, de sok alkalommal győzedelmeskedett is felette. A karácsonyi alkalmi kiállítások közül kellemes meglepetést keltett Mai és társa udvari fényképezési és festészeti műterem VI., Andrassy-ut 35. szám alatti házban lévő pazar kiállítása. É régi, jóhírű céget, azt hisszük, teljesen felesleges bemutatnunk a főváros közönségének. Nem is a céggel akarunk foglalkozni, hanem a munkájával, melylyel hathatós bizonyítékát adja annak, hogy a fényképezés igenis — művészet. E kiállításon nagy választékban képviselve vannak a modern fényképek minden fajtái, az egyszerű kabinet-felvételaktól kezdve a legszebb, gyönyörűen kidolgozott platinotipiákig, pigmentképekig, gummi-nyomatok a legkülönbözőbb színárnyalatokban. Csodálatos finomsággal készülték ezek a képek s mindegyike hathatós bizonyítéka annak, hogy a jó felvétel, a sikerült kép csak a fotográfus intelligens érzésétől függ. Nem találjuk a képen a sokat hangoztatott agyoretouchálás nyomait; mindegyik természetesen hűségével hódít. A fényképezés legnagyobb munkája minden bizonnyal a beállítás. Gyakran láthatunk lehetetlenül elcsavart fejű, kezű, vagy lábú alakokat. A póz, a hamis póz, legnagyobb ellensége a fényképezésnek. Pedig ezt a hibát találhatjuk legyakraiban a fényképeken s így igazán jól eső érzéssel látjuk, hogy a Mai-féle műteremből kikérült képeken nincs rajta a sablon izléstelen bélyege. A kiállított csoportképek bizonyítják legjobban, hogy művészi kéz intézi az emberek és a lencsék sorsát. Minden egyes csoportképen konstátálhatjuk, hogy nem mindennapi izlés állította a csoportot gép elé. És itt, mikor megint csak a dicséret hangján szólunk e műteremről, ismét általános hibákat kell hangoztatnunk; megjegyezzük, hogy e hibáknak semmi nyoma nincs a Mai-féle képeken. A csoportképek legnagyobb része a régi jó ósdi, kitaposott utakon halad. Az alakok állnak, ülnek, fekszenek, a jó szerencse, hogy néhány fényképező jóvoltából egy pár nem lebeg a levegőben. Ez az az ugynevezett „gemütlich”, ami azonban csak izléstelen sablon. Nagyon jól esik nekünk ezek után, hogy végre diszkrétén, intelligensen összeállított csoportképeket láthatunk. Fővárosszerte elterjedt hír, hogy a Mai és Társa műteremből csak sikerült gyermekfelvételek kerülnek ki. Tagadhatatlan, hogy a gyermekfényképek készítése körül elvülhetetlen, közismert érdemei vannak a cégnek, de a legnagyobb rosszakarat kell ahhoz, hogy valaki ki ne jelentse azt is, hogy ha Mai gyermek-felvételeit fölül lehet mulni, úgy fölülmulta azokat a nők felvételeivel. Pompásabb, tőkéletesebb képeket, mint a kiállított hölgyekről készült felvételek — nem tudunk elképzelni. Csupa báj és talán nem tulunk, ha azt mondjuk: költészet! Nézz meg mindenki a Mai és társa cég kiállításait, VI., Nagymező-utca 20. és Andrassy-ut 35., gyönyörködhet és tanulhat ott!

TELEFON
79-02.

TELEFON
79-02.

Baldóczi Deákforrás

Egy liter viznek ára 28 fillér. **Gyomor-, máj-, bél- és vesesebajok ellen specifikum.** Egy liter viznek ára 28 fillér.

Magyarországi főraktár: Budapest, Régi posta-utca 10. I. 16.

BUTOR

FA, VAS, RÉZ és KÁRPITOZOTT BUTOROK.
valamint LÉGSZESZ és VILLANYOS CSILLÁROK

legjobb minőségben, rendkívül olcsó áron készpénzért vagy részletfizetésre kapható:

BASCH SOMA butorraktára
BUDAPEST, Kertész-utca 50. (Király-utca sarok.)

FIGYELEM!

Kitünő szerkezetű,
legtökéletesebb
hangvisszaadásu

grammofonok

különböző diszes kivitelben, jutányos áron kaphatók.

Kényelmes részletfizetésre is.

Szénási és Kardos

— cégnél —

Budapest, VII., Kerepesi-ut 86.

Kérje nagy képes árjegyzékünket ingyen és bérmentve.

ADRIA

MAGYAR KIR. TENGERHAJÓZÁSI
= RÉSZVÉNY-TÁRSASÁG. =

Regia Ungarica Societa Anomia FIUME,
di Navigazione Marittima „Adria“

HAJÓRAJ: Adria, Andrassy, Arad, Arpád, Balaton, Baross, Báró Fejérváry, Báthori, Buda II., B. Kemény, Carola, Deák, Duna, Jókai, Kálmán király, Kassa, Kolozsvár, Lederer Sándor, Matlekovits, Mátyás király, Nagy Lajos, Rákóczi, Stefánia.

FLOTTA: Szapáry, Szeged, Szent István, Szent László, Szécheny, Széll Kálmán, Tibor, Tisza, Zichy, Zrinyi.

The Neuchatel

Alapított 1870

Asphalte Company Limited

BUDAPEST, VI. ker., Andrassy-ut 11. szám.

Gyár: VI. ker., Váci-ut 35. szám.

Elvállal minden-
nemű asphalt
= munkákat =

utak, járdák, udvarok,
kapubejáratok, erkélyek
stb. asphaltozását a leg-
jutányosabb árak mellett a
világhírű Val de Travers-i
természetes asphalttal,
továbbá

nedves falak
ssáraszá tételét.

CZIMTÁBLA-

ZÁSZLÓ- ÉS

ÜVEGCZIMTÁBLA-

FESTÉSZETI GYÁR

Ifj. MECHLOVITS TIVADAR

Specialista üvegczimtáblákban

Kizárólag: **Budapest, VI., Váci-körút 55.**

TELEFON 66-72

TELEFON 66-72

Tekintsük meg
WAGNER

a „HANGSZER-KIRÁLY“

ujjonnan megnyílt speciális hangszerek áruházát
BUDAPEST, VIII., József-körút 15-

* Hangszerek már 20 fl.től feljebb. *

Mindenki muzsikálhat

* Áradtság, tanulás és kótálsmeret nélkül, a néma kapható, legújabb szabadalmazott különleges hangszereken, melyeken rövid gyakorlás után bárki eljátszhatja a kedvelt nótáit.

Harmonika, fuvóharmonika, Okarina és tilinko
* * * * * **Önoktatási iskola INGYENI** * * * * *

Összeválogatott iskola hangszercsoport, 15 db
* * * * * **kellekkel együtt csak 5 frt.** * * * * *

* Ugyanezen készlet még finomabb kivitelben 8 forint. *

Tulipános magyar cziterák

tisztá munka 7 kor.-tól feljebb. * Kessuth, Rákóczy, Petöfi, és János vitéz furulyák 90
* fillértől feljebb. Harmonikák, kintő hanggal (kezdők részére is) 5 koronától feljebb. *

OKARINA * * * * * Az „Okarina“ kezelése oly könnyű, hogy az iskola által, melyet ingyen mellékelek, bárki egy ora alatt megtanul azon játszani. Ára 50 fillértől feljebb.	A legújabb PHONOGRAPH Szórakoztató tréfás elő- adásokat tart. Ára teljesen felszerelve 10 korona.	Szájharmonika dobkisérettel, * oly egyszerű, hogy azon miⁿ * donki rögtön játszhat. * Ára 2 koronától feljebb

Nagy raktár különleges finom művész szájharm onikákban
Tréfás gyermek és állathang utánzó készülék ára 50 fillér.

* * * * * **A 100 és 100 képpel ellátott árjegyzőköm, * * * * ***
minden gyermek, felnőtt és családnak örömet szerez, mert
abban megtalálhatja bárki a neki megfelelő kedvelt
hangszerét, mely 1 koronától feljebb minden
* * * * * arban kapható. * * * * *

TELEFON 670.

WOTITZ VILMOS

PHOTO-CINKOGRAFIAI MŰINTÉZETE
BUDAPEST
IV. KOSSUTH LAJOS u. 1. FERENCZIK BAZÁRA

Fonciére, Pesti Bizt.-Intézet

Alapított 1864-ben. Alapított 1864-ben.

Központi székhely: Budapest, V., Sas-u. 10.
(az intézet házában.)

A készpénzben befizetett részvénytőke	3,000.000 korona
A nyereség és díjtartalékok az évi be- vétellel együtt mintegy	35,000.000 kor.-ra
Negyvenegy évi fennállása óta kártéri- tések fejében fizetett az intézet:	
Az elemi biztosítási osztályaiban	161.690,119 korona
Az életbiztosítási osztályban	20 127,025 „
A balesetbiztosítási osztályban	2.198,121 „
összesen 184.015,265 korona	

Az intézet igen mérsékelt díj mellett biztosít: tűz-, jég-
és szállítmánykárok, valamint betöréses-lopás és tükrö-
üvegben eshető töréskárok ellen.

Az ember életére.

Minden gondolható módozat szerint és az emberi testet
érhető balesetek ellen és pedig egyes személyeket, valamint
vállalatoknál alkalmazottakat tömegesen és végre különösen
utazási balesetek ellen is.

Az intézetnek van az Osztrák-Magyar birodalomban 12
vezér, 70 fő- és mintegy 9000 kerületi ügynöksége, melyek
bármiféle felvilágosítással a legkészségesebben szolgálnak.

A Magyar Leszámitoló és Pénzváltó-Bank

váltóüzlete

Budapest, Dorottya-utca 6. sz.
saját házában, valamint annak

- Belvárosi Fiókosztálya** (Budapest, Kossuth Lajos-u. és Múzeum-körút sarkán) és
- Terézvárosi Fiókosztálya** (Budapest, Andrassy-ut és Nagymező-u. sarkán),
- ugyszintén **Pozsonyi Fiókja** (Pozsony, Főter saját házában)
- Erdélyrészi Fiókosztálya** (Kolozsvár, Bal-közép-u. 8., sa-ját házában), és
- Váltóháza Fiumében** (Adamich-tér Fiume),

egelőnyösebben vesz és elad értékpapírokat, ércz-
pénzeket és idegen pénznemeket. Előleget ad érték-
papírokra. Kiállít utalványokat és hitelleveleket a világ
minden piacára.

Frankl A. Herm. és Fiai

BUDAPEST

V., Váci-ut 6. FRANKL-VASUDVAR.

BÉCS

2/I. Rueppergasse 11.

Vas- és érczárú-nagykereskedők.

Magyar Telepítő és parcellázó

bank részvény-társaság.

BUDAPEST, V., Nádor-utcza 9. szám.

Alaptőke: 5.000.000 korona.

Aki földet óhajt venni,

az forduljon bizalommal a

Magyar Telepítő és Parcellázóbank-részv. társ.-hoz

Budapest, V. kerület, Nádor-utcza 9. szám,

mely az ország minden termő vidékén kitünő talaju ingatlanok felett rendelkezik. A bank a tulajdonába átment ingatlanokat tetszésszerűtől kisebb-nagyobb részletekben méltányos vételár mellett kiscgazdáknak eladja, a birtokszerzést pedig azáltal segíti elő, hogy a vételárnak kétharmad része erejéig olesó kölesönt nyújt 25, 30, 50 és 65 éves törlesztésre. A birtok a vevő nevére azonnal átíratik, a kölesön után pedig évenként két részlet fizetendő, melyben a kamaton kívül a tőketörlesztés is bentfoglaltatik, úgy, hogy a törlesztési idő lejártával a birtok a vevő tehermentes tulajdona lesz. Az adás-vétel megkötését és telekönyvi lebonyolítását a bank jogi közgei díjmentesen és költség nélkül intézik. A bank kívánatra bárkinek részletes tájékoztatóval szolgál.

Magyar Folyam- és Tengerhajózási Részvénytársaság.

Alapított 1895. évben.

Alaptőkéje 20.000.000 kor.

Rendes személy és áruszállító járatokat tart fenn:

A Dunán:

Budapest és Dömös között
Baja és Apatin között
Vukovár és Ujvidék között
Zimony—Belgrád—Orsova
és Galacz között

A Tiszán:

Szolnok és Csongrád között
Csongrád és Szeged között

A Száván:

Bosna—Rácsa—Mitrovicza
és Sabác, továbbá Klenák
és Sabác között.

Teheráru forgalmat lebonyolít Regensburgtól Galatzig.

Teljes hajórakományokat szállít a Dunán, Tiszán a Száván és a Drávan.

A társaság székhelye:

BUDAPEST,
V., Mária Valéria-utcza 14. szám.

SZEGŐ JENŐ

KÉPKERESKEDÉSE

Budapest, Eskü-ut 5. (Klotild-palota.)

Képek acél és rézmetszetek, színes és átfestettek, táj-, genre és szentképek nagy választékban.
Képkeretek a leggyorsabb kivitteltől a legfinomabb kivitelben a legolcsóbb árak mellett.

Defreger Madonna tölgy vagy mahagoni rézbetétes keretben 90x78 cm. nagyságban ... 30 korona.

Siehel híres Madonnája színes kivitelben 100x74 cm. nagyságban tölgy, mahagoni vagy aranykeretben ... 48 korona.

Kisling remek Madonnája színes kivitelben 100x74 cm. nagyságban, tölgy, mahagoni vagy aranykeretben ... 48 korona.

Elhagyatva színes szentkép 100x74 cm. nagyságban, tölgy, mahagoni vagy aranykeretben ... 40 korona.

Nem megfelelőért a pénz visszaküldött esetleg kicseréltetik.

WAGNER A HANGSZER-KIRÁLY

Budapest, József-körut 87/89.

Képes Magyarországon
hangszer- legnagyobb raktára
árjegyzek különlegességi
ingyen. hangszerekben.

A Vakokat Gyámoló Országos Egylet Budapesten, Miskolcson, Szegeden, Szombathelyen és Temesvárott levő foglalkoztatóiban

Központi főraktár, a hova a megrendelések kérések: Budapest, VII., Hungária-körút 16. szám. TELEFON 55-17.

a vakok

részről készített nagyon olcsó

kefe-, kosár- és harisnya-árúknak

árjegyzéke.

Budapesti elárúsító helyek: IV., Kaplony-utca 5. sz. és VII. ker., Kerepesi-ut 28. szám alatt. Nagydófa-utca oldalán.

Kosár-árúknak.

Babakocsi (játék) diszes függőnyvel 1. sz. 4.40, 2. 5.60 K.
 Fatartó kosár (vesszőből) 1. sz. 3.60, 2. 7.20, 3. 8.—, 4. 9.— K.
 Ficus állvány (kákából fonva) 5.—, 6.—, 7.— K.
 Gyümölcsaláló kosár (tálca) —.60, —.70, —.80 K.
 Kenyérkosár (sütéshez, hosszukás) —.70, —.90 K.
 Kézimunka asztalka (nagyon csinos, kákából fonott szobadisz, ajándéktárgynak nagyon alkalmas) 10.—, 12.—, 14.— K.
 Nádpörló szőnyeghez —.80 K., ruhához —.30 K., játék —.30 K.
 Papirkosár (festve vesszőből) 4.40 és 7.— K.
 Papirkosár kákából fonva 8.—, 10.— K.
 Ruhakosár (vesszőből) 0. sz. 1.20, 1. 1.60, 2. 2.—, 3. 2.40, 4. 3.—, 5. 3.60 K.
 Ruhakosár (koczkásan fonva) 1. számú 2.40, 2. 3.—, 3. 4.—, 5. 6.— K.
 Szőlő- és gyümölcszsilítókösár 5 kg. (vesszőből, gyümölcsnek) darabonként 36 fillér.
 Szőnyegkosár nádból 50 kg. szén befogadására 5.20 K.
 Ugyanaz vassodronnyal fonva 6.— K.
 Utazókösár (vesszőből nagy) 0. számú 9.—, 1. 10.—, 2. 12.—, 3. 14.—, 4. 16.80 K.
 Utazó kézi kosár (vesszőből) 0. sz. 5.—, 1. 6.—, 2. 7.—, 3. 8.— K.
 Virágállvány kákából 7.—, 8.—, 10.— K.
 Virágállvány aranyozva, nagyon szép, meglepő ajándéktárgy 20 és 30 K.
 Virágállvány kákából 8, 10, 12 K.

Kezekészítmények.

Ablak- és ajtómosókefe (növényből) 0. sz. —.20, 1. —.30, 2. —.40, 3. —.50 K.
 Aszfalt- vagy udvarmosó (piaszavából) 0. sz. 1.60, 1. 2.40, 2. 3.20, 3. 3.60 K.
 Asztalos- (enyvező) kefe lőszorból 0. sz. —.50, 1. —.60, 2. —.80, 3. 1.— K.
 Bajszkefe (sörtéből) 0. sz. —.40, 1. —.50, 2. —.70, 3. —.90, 4. 1.—, 5. 1.20 K.
 Bársnyokefe (lőszór) 0. sz. 1.—, 1. 2.40, 2. 2.80, 3. 3.20 K.
 Billiárdkefe (lőszorból) 1. sz. 3.60, 2. 4.40, 3. 5.20 K.
 Butorkefe (lőszorból v. sörtéből) 1. sz. 3.—, 2. 4.—, 3. 5.— K.
 Butorkefe (sörte) I. rendű fogantyúval 1. sz. 2.40, 2. 3.—, 3. 3.60 K.
 Butorkefe II. rendű fogantyúval (kevert anyagból) 1. sz. 1.80, 2. 2.20, 3. 2.60.

Butorecses (sörtéből) 0. sz. 1.—, 1. 1.20, 2. 1.60, 3. 2.— K.
 Butorecses (kettős) sörtéből 0. sz. 1.60, 1. 1.80, 2. 2.20, 3. 2.80 K.
 Csapítítókefe (sörtéből) 0. sz. —.20, 1. —.30, 2. —.40, 3. —.50 K.
 Closetkefe (sörte) 1. sz. 1.60, 2. 2.— K.
 Closetkefe (sián) 1. sz. 1.20, 2. 1.40 K.
 Closetkefe (gyökér) 0. sz. —.60, 1. —.90, 2. 1.10 K.
 Ezüsttisztítókefe (sörtéből v. lőszorból) 00. sz. —.80, 0. 1.—, 1. 1.20, 2. 1.60, 3. sz. 2.— K.
 Faldoroló (sörte) 0. számú 1.80, 1. 2.40, 2. 3.20, 3. 4.— K.
 Fémtisztítókefe (sörtéből) 00. sz. —.80, 0. 1.—, 1. 1.20, 2. 1.60, 3. 2.— K.
 Fegyverkefe (növény) 1. számú —.16, 2. —.30, 3. 3.—, 4. —.40, 5. —.50 K.
 Fényesítőkefe cipőkhöz (finom fában, lőszorból) 1. sz. 1.—, 2. 1.30, 3. 1.50 K.
 Fényesítőkefe cipőkhöz (lőszór) 00. sz. —.45, 0. —.60, 1. —.70, 2. 1.—, 3. 1.30, 4. 1.60 K.
 Gyermekseprű (játéktárgy) 1. sz. —.60.
 Gyermek kezeiseprű (játéktárgy) 1. sz. —.40 K.
 Függönyseprű (lőszorból sodronnyon) 1. sz. 1.60, 2. 2.—, 3. 2.40 K.
 Függönyseprű (finom fában, lőszorból) 1. sz. 4.—, 2. 5.—, 3. 6.— K.
 Hajkefe (sörtéből, nyellel vagy anélkül) 0. sz. 1.—, 1. 1.20, 2. 1.60, 3. 2.—, 4. 2.40, 5. 2.80, 6. 3.20, 7. 3.60, 8. —.4 K.
 Hajmosókefe (nyeles, sörtéből) 1. sz. 3.60, 2. 3.60 K.
 Hordómosókefe (sörtéből) 1. számú 3.—, 2. 4.—, 3. 5.— K.
 Hordómosókefe (gyökérből) 1. sz. 1.40, 2. 1.80, 3. 2.20 K.
 Hordószájmosókefe (sörtéből) 1. sz. 1.70, 2. 2.— K.
 Kalapkefe (lőszorból) 1. sz. —.50, 2. —.90, 3. 1.20, 3. 1.60 K.
 Kaláskenőkefe (sörtéből) 0. sz. —.50, 1. —.60, 2. —.80 K.
 Kannamosó (gyökérből) 1. sz. —.60 K.
 Kádmosókefe (sörtéből) 1. számú 3.60, 2. 4.— K.
 Kályhaesőkefe (sörtéből) 1. sz. 1.60, 2. 2.40, 3. 2.90 K.
 Kályhafényesítőkefe (növényből) 0. sz. —.40, 1. —.50 K.
 Kenő-fényezéskefe (lőszorból) 0. számú —.08, 1. —.10, 2. —.14, 3. —.16, 4. 20.—, 5. —.30, 6. —.40, K.

Kátrány-eset (növényből) 1. sz. 2.—, 2. 2.20, 3. 2.80 K.
 Kenyérmosókefe (sörtéből) 1. sz. 1.20, 2. 1.60, 3. 2.— K.
 Kenyérmosókefe (soroksáru) 1. sz. —.70, 2. 1.20 K.
 Kézi seprű (lőszorból) 1. számú —.70, 2. —.80, 3. —.90, 4. 1.—, 5. 1.10, 6. 1.20, 7. 1.40, 8. 1.60 K.
 Kézi seprű (szurkolt, sörtéből) 1. számú —.80, 2. 1.—, 3. 1.20, 4. 1.40, 5. 1.60 K.
 Kézi seprű (fényezett, nyellel, lőszorból) 1. sz. 1.60, 2. 2.—, 3. 2.40, 4. 2.80 K.
 Kocsimosókefe (sörtéből) 1. számú 2.40, 2. 3.20, 3. 4.— K.
 Korongeset (sörtéből) 0. számú 3.—, 1. 3.60, 2. 4.60, 3. 5.60, 4. 6.60 K.
 Korsómosókefe (sörtéből) 1. sz. 1.40, 2. 1.80, 3. 2.40 K.
 Kőpöcsészettisztítókefe (sörtéből) 1. sz. —.60, 2. —.80 K.
 Körkefe (gyökérből) 1. sz. 1.40, 2. 2.—, 3. 2.40 K.
 Köröm- v. kézmosókefe (sörtéből) 1. sz. 1.20, 2. 1.60, 3. 2.— K.
 Köröm- v. kézmosókefe (növényből) 00. számú —.12, 0. 16.—, 1. —.20, 2. —.30, 3. —.40 K.
 Lámpatisztítókefe (lőszorból) 1. számú —.60, 2. —.80, 3. 1 K.
 Lábtörő kefékészlet (sörtéből, előszobába való) 1. sz. 9.—, 2. 11.—, 3. 13.— K.
 Lisztseprű (lőszorból) 1. sz. 1.20, 2. 1.60, 3. 2.— K.
 Lókefe (lőszorból) 0. számú 1.20, 1. 1.60, 2. 2.40, 3. 3.20 K.
 Marhakefe (növényből) 1. számú —.50, 2. —.70, 3. —.90 K.
 Malomseprű (sörtéből) 1. sz. 2.20, 2. 3.—, 3. 4.— K.
 Malom kézi seprű (sörtéből) 1. sz. 2.—, 2. 2.60, 3. 3.— K.
 Meszelő I. rendű (sörtéből) 1. sz. —.70, 2. —.90, 3. 1.10 K.
 Meszelő II. rendű (sörtéből) 1. sz. —.40, 2. —.50, 3. —.60, 4. —.70 K.
 Meszelő III. rendű (kevert) 1. sz. —.20, 2. —.40, 3. —.50 K.
 Morzsa (asztalseprű) kefe (lőszorból) 1. sz. 2.20, 2. 2.40, 3. 2.80 K.
 Nyak-(gallér)kefe (lőszorból) 1. sz. 1.20, 2. 1.60, 3. 2.— K.
 Nyomdakefe (sörtéből) 1. sz. 2.—, 2. 3.—, 3. 4.— K.
 Padlókefe (sörtéből) 0. sz. 2.40, 1. 3.—, 2. 4.—, 3. 5.— K.

Padlókefe (növényből) 0. sz. 1.—, 1. 1.20, 2. 1.40 K.
 Padlókefe-készlet, Megóvja cselédeinket a lábbal való kefélemből származó betegségektől és amellet örökké tartó. Ára 9.50, 12 korona.
 Padlóbeeresztő-seprű 1. számú 1.80, 2. 2.40, 3. 3.—, 4. 3.60 K.
 Pénzolvastálca (lőszorból) 1. sz. 2.40, 2. 3.— K.
 Ruhakefe (sörte v. lőszorból) 000. sz. —.80, 00. 1.—, 0. 1.30, 1. 1.60, 2. 2.40, 3. 2.80, 4. 2.20, 5. 3.60, 6. 4.—, 7. 5.—, 8. 6.— K.
 Ruhamosókefe (sián) 0. számú —.20, 1. —.40, 2. —.60.
 Sárkefe (gyökérből) 00. sz. —.14, 0.—.18, 1.—.20, 2.—.28, 3.—.32 K.
 Sárkefe (sörtéből) 3. sz. —.70, 4. —.90, 5. 1.10 K.
 Surolókefe sárkakefe I. r. (finom gyökér) 0.—.18, 1.—.28, 2.—.36, 3.—.44 K.
 Surolókefe sárkakefe II. r. (gyökér) 0. sz. —.16, 1.—.22, 2.—.24, 3.—.28 K.
 Surolókefe, nyeles (gyökérből) 1. számú 1.—, 2. 1.40, 3. 1.80 K.
 Szabókefe (sörtéből) 1. számú 5.—, 2. sz. 6.— K.
 Szobaseprű (padlóseprű lőszorból) 0. sz. 1.40, 1. sz. 2.—, 2. 2.40, 3. 3.30, 4. 3.60, 5. 5.40 K.
 Szobaseprű (padlóseprű sörtéből) 1. sz. 2.—, 2. 2.80, 3. 3.60, 4. 4.40 K.
 Szobaseprű (finom fában, lőszorból) 1. sz. 3.—, 2. 4.— K.
 Szobaseprű (fényezett fában, lőszorból) 1. sz. 3.—, 2. 4.— K.
 Szőnyegseprű (kézi, gyökérből) 1. számú 1.—, 2. 1.20 K.
 Szőnyegseprű (kézi, finom gyökérből) 1. sz. 1.40, 2. 1.80, 3. 2.40 K.
 Szőnyegseprű (kézi, fényezett fában) 1. sz. 1.—, 2. 1.20 K.
 Szőnyegseprű (nyeles, gyökérből) 1. sz. 1.80, 2. 2.40, 2.80 K.
 Szőnyegseprű (nyeles, fény. fa, finom gyökérből) 1. sz. 2.40, 2. 3.— K.
 Üvegmosó (sörtéből) pohármosó 1. sz. —.40, 2.—.50, 3.—.60, 4.—.70 K.
 Seprűnyél közönséges 20 fillér, fényezett —.60 fillér.

Kerti butorok.

Pamlag, 3 személyre, bármely kor. színre festve, vesszőből ... 24.—
 Karosszékek, > ... 9—10
 Asztalok > ... 10—12
 Ülőkék > ... 5—6
 Nap- és szélvédőszékek belegek számára ... 20.—

A harisnyákat dupla sarkal és hegyvel készítik.

Férfiharisnyák háztartási finom pamutból, színes, vékony, vagy vastag párja 70 fillér.
 Férfiharisnyák elsőrendű háztartási pamutból, fekete színben, vékony vagy vastag párja 80 fillér.
 Férfiharisnyák selyemfényű vagy flór-pamutból, elsőrendű anyagból bármely színben párja 1 korona.
 Férfiharisnyák valódi gyapjuból, legfinomabb minőségben párja K. 1.30.

Vakok harisnyakészítményeinek árjegyzéke.

Női harisnyák háztartási finom pamutból, színes, vékony vagy vastag 40—45 cm. hosszú szárral párja 80 fillér.
 Ugyanez 50—55 cm. hosszú szárral, párja 1 korona.
 Női harisnyák háztartási finom pamutból, fekete, vékony vagy vastag, 40—45 cm. hosszú szárral párja 1 korona.
 Ugyanez 50—55 cm. hosszú szárral, párja 1 kor. 20 fillér.

Női harisnyák selyemfényű vagy flór-pamutból, elsőrendű anyagból, bármely színben 40—45 cm. hosszú szárral 1 korona 60 fillér, 50—55 cm. hosszú szárral 1 kor. 80 fill., 60—65 cm. hosszú szárral 2 kor., 60—65 cm. hosszú szárral, mintázott: kötéllel 2 kor. 50 fillér.
 Női harisnyák valódi gyapjuból, legfinomabb minőségben és bármely színben 45—50 cm. szárral 2 kor. 50 fillér, 55—60 cm. szárral 3 korona.

Fejlesek 10 éven aluli gyermekek harisnyái tartós és háztartási pamutból 50 fillérért,
 női- és fésfiharisnyákat háztartási pamutból 60 fillérért,
 selyemfényű pamutból 70 fillérért,
 elsőrendű flór-pamutból 80 fillérért fejletnek meg.

Valódi gyapjuból horgolt kendők árjegyzéke.

Bármely színben, tartósan horgolva, nagyon csinos kivitelben, 25 dkg. súlyú kendők darabja 4 korona.
 Bármely színben, tartósan horgolva, nagyon csinos kivitelben, 50 dkg. súlyú kendők darabja 5 korona.
 Tetszés szerinti színben, elsőrangú anyagból horgolva, 35 dkg. súlyú kendők db 6 K.

Megrendelt színű, kiftűnő anyagból horgolt, 40 dkg. súlyú kendők darabja 7 korona. Előírt színű, finom anyagból horgolt, 45 dkg. súlyú kendők darabja 8 korona.
 Kiváló finom, kiválasztott színű anyagból horgolt, 50 dkg. súlyú kendők db 9 kor.
 Legfinomabb anyagból horgolt, tetszés szerinti színű, 55 dekagramm súlyú kendők darabja 10 korona.

Megrendelők figyelmébe.

1. A vakok összes készítményei a legjobb anyagból, tartós kivitelben készülnek. — 2. A megrendelések a Vakokat Gyámoló Országos Egylet foglalkoztatójába Budapestre, (VII. kerület, Hungária-körút 16. szám) kéretnek. — 3. A megrendelt árut rövid időn belül bárhova is postán vagy vasúton bérmentesen megküldik. — 4. A meg nem felelő árukat az átvételtől számított 14 napon belül megfelelően kicserélik, avagy a lefizetett összeget visszaküldik. — 5. Az árjegyzékben fel nem sorolt kefe- és kosárárúkat utasítás, vagy beküldött minta sze int gyorsan elkészítik. — 6. A fenti árakból, mert azok amugy is nagyon mérsékelték, még pénztári engedmény sem adható és készpénzfizetés mellett értendőnek. — 7. A megrendelőket kéri, hogy nevüket és lakásukat pontosan és olvashatóan írják meg. — 8. A kefe- és kosárárúknál a 0 számú árendes forgalomban levő legkisebb nagyságot jelenti, a magasabb számúak az árak megfelelően nagyobbak.

eden,

elárusító
Kapony-
és VII.
esi-ut 28.
alatt.
cai oldalon.

1.—, 1. 120,
cseléseinket
származó be-
örökké tartó.
mu 1.80, 2.
1. sz. 2.40,
50) 000. sz.
1. 1.60, 2.
3.60, 6. 4.—,
zámú —20.

nom gyökér)
3.—44 K.
ökér) 0. sz.
3.—28 K.
5) 1. számú

5.—, 2. sz.
örböl) 0. sz.
3. 3.30, 4.
éböl) 1. sz.
40 K.
örböl) 1. sz.

1. számú
gyökérből) 1.
K.
fában) 1. sz.

fa, finom
3.—K.
mosó 1. sz.
4.—70 K.
ár, fényezett

rok.
y kor.
--- 24.—
--- 9—10
--- 10—12
--- 5—6
egek
--- 20.—

dupla sarok-
el készítik.
meket haris-
pamutból 50

tartási pa-
t,
fülérért,
lérért fejel-

ja 7 korona.
korona.
k drb 9 ker.
ulya kendők

A megrende-
Hungária-
ő árukat az
kat utasítás,
szpénz-fizetés
endes forgá-

Alapított 1838. évben.

„ADRIAI“

BIZTOSÍTÓ-TÁRSULAT

Magyarországi osztagja: Budapest, IV. Váci-utca 20. sz.
a társulat házában.

BÁRÓ PODMANICZKY FRIGYES
intéző.

FRIGYESSI MÓR
titkár.

LICHTENBERGER IGNÁCZ
vezértitkár.

BIZTOSÍTÉKI AÁAP:

Részvénnyőke	8.000.000.—
Tartalékalap	102.037.066-92
Évi díjbevételek	37.886.020-13

A későbbi években esedékes díjtöltezők és váltók által
fedezett díjak 71.874.930-23
tesznek. — A társulat 67 évi fennállása óta
fizetett ki kárterületek fejében. 564.311.387-91

Az „Adriai“ Biztosító-Társulat elfogad a legkülönösebb feltételek mellett biztosításokat tűz, villám, robbanási károk ellen, továbbá tűz vagy robbanás okozta bérvesztések, valamint betörések károk ellen, nemkülönben két biztosítást a szárazon történő szállítási károk ellen, végre két életbiztosítást különféle módokat szerinti; s pedig tőkéket és juttatásokat, melyek vagy biztosított életbenlétekor, vagy halála után fizetendők, kiházasítási biztosításokat stb.

Az „Adriai“ Biztosító-Társulat Magyarország nagyobb városai és helységeiben vezető, fő- vagy körületi ügynökségek által van képviselve, mely képviselők a biztosítás illető tudnivalók iránt a legkészségesebben adnak felvilágosítást és ajánlatokat elfogadnak.

Az „Adriai“ Biztosító-Társulat képviselői jégvétel elleni biztosításokat is elfogadnak a

Déli jég és viszontbiztosító-társaság

része, mely az „Adriai“ Biztosító-Társulat kezdeményezése folytán készpénzben befizetett három millió korona részvénnyel lépett életbe.

Az „Adriai“ Biztosító-Társulat ügynökei továbbá fel vannak hatalmazva az általa alapított

„Nemzetközi baleset ellen biztosító részv.-társ.“

része, baleset elleni és szavatossági biztosítási ajánlatokat elfogadni s e tekintetben is a legkészségesebben fognak felvilágosítással szolgálni.

Pesti Magyar Kereskedelmi Bank

ALAPÍTOTT 1841. BUDAPEST TELEFON 73—73 SZ.

Részvénnyőke 35.000.000 kor. Tartalékalap 37.000.000 kor.

Főintézet:
V. ker., Dorottya-utca 1. sz. (saját házában).

FIÓKJAI:

1. Váltóüzlet. V., Dorottya-utca 1. (saját házában).
2. Budai fiók-osztály. II. Fő-utca 4. szám.
3. Belvárosi fiók-osztály. IV., Károly-körut, Kossuth Lajos-utca sarkán.
4. Lipótvárosi fiók-osztály. V., Váci-körut 74. szám.
5. Szabadságtéri fiók-osztály. V., Szabadság-tér 16., Adria-palota.
6. Terézvárosi fiók-osztály. VI. Andrassy-ut 21. szám.
7. Józsefvárosi fiók-osztály. VIII., József-körut 53. szám.
8. Ferencvárosi fiók-osztály. IX., Vámház-körut 5. szám.
9. Soproni fiók, Sopron. Várkerület, 117. szám.
10. Ujvidéki fiók.
11. Eszéki fiók.
12. Tátrafüredi kirendeltség. Tátrafüred.

ÜZLETKÖRE:

Leszámitol bel- és külföldi váltókat és kisorsolt értékpapírokat.
Előleget gyűjt értékpapírokra és árukra.
Pénzbevételeket átvesz takarékpénztári könyvecskére, folyó számlára, mely felett chequekkel rendelkezhetni és pénztárjegyekre, melyek Magyarország és Ausztria minden jelentősebb városában beváltóhelylyel bírnak.
Szesz, sőr, cukor, ásványolaj stb. adóhitelekért kezességet vállal jutányos feltételek mellett.
Mebizásokat elfogad értékpapírok vételére vagy eladására ugy a budapesti és bécsi, valamint bármely külföldi tőzsdén.
Jelzálog-kölcsönöket engedélyez házakra és földbirtokokra, ugyszintén községeknek.
Elvállal megbizásokat bel- és külföldi váltók, szelvények és kisorsolt értékpapírok beszedésére.
Utaltványokat és hitelleveleket ad ki a bel- és külföld összes városaira, fürdő- és üdülőhelyekre.
Letét és megőrzés végett átvesz értékpapírokat, okmányokat és más értéktárgyakat pánccs-teremben és

Safe Deposit-osztályában is.

városban és falun nélkülözhetetlen a **GUTTMANN-féle** eredeti szab.

SZOBAKLOZET

melynek tulajdonságai: egyszerű kezelés, kényelem, felismerhetetlenség és teljes szagtalanság, más gyártmányok által el nem érettek. 42 különböző kivitel. — Eredeti csak akkor, ha a zárófedél fenti végjeggyel van ellátva.

GUTTMANN L. klozetgyára

BUDAPESE, Városház-utca 2: szám.

TELEFON 16. Kossuth Lajos-utca sarok. TELEFON 16.

Nagy raktár; bidetek, higienikus köpöcsészek és klozetpapír. Klozet és fürdőberendezések, betegápolószerek, betegtolókocsik, thermophorok, spiritus-főzők és egyéb kényelmi cikkek.

— Nagy képes árjegyzék ingyen és bérmentve. —

Raktárak: Bécs, Lemberg, Karlsbad, Bukarest.

AGRARIA

Kérje
minden
gazda
az összes

**VÁLTÁSKÉRT
KÉRJE MINDEN GAZDA
AZ ÖSSZES**

Levél cím:

AGRARIA
Budapest, Váci-ut 2. sz.

ekék,
vetőgépek,
gőzcséplők,
motorok stb.-ről.

AGRARIA

'CUNARD'

MAGYAR—AMERIKAI VONAL

Kéthetenkinti személy- és áruszállítási járatok
Fiuméből Newyorkba.

Első és II.-dik oszt. jegyek Palermoba.

A hajók nevei;

SZLAVONIA. :: KARPATIA. :: PANNONIA.

The Cunard Steam Ship Co Ltd. Liverpool

magyarországi helyettese:

„ADRIA“ magyar kir. tengerhajózási
részvény-társaság

BUDAPEST—FIUME,

Az utazásra nézve mindennemű felvilágo-
sítást nyújt az „Adria“ magyar királyi
tengerhajózási részv.-t, fiume amerikai
személyszállító osztálya.

Központi Menetjegyiroda

Budapest, VII., Vigadó-tér 1. sz.

**A Budapesti Takarékpénztár
és Országos Zálogköcsön Részv. Társ.**

(Befizetett részvénytőke 10 millió korona.)

és

Magy. kir. osztálysorsjáték főárúító helye
VI., Andrássy-ut 5. szám alatt
(saját házában.)Elfogad betéteket takarékpénztári könyvecskék és
pénztári jegyek ellenében, valamint folyó-számlán
(Cheque számlán.) Leszámitol váltókat. Előleget nyújt
értékpapírokra. **Váltó-üzlete** mindenféle érték-
papírok vételét és eladását a legelőnyösebb feltételek
mellett teljesíti.**Kézizálogüzleteiben:**

IV., Ferenciek-tere 3. szám. (Iranyi-utca sajkán).

VII. kerület, Király-utca 57. szám.

VIII. kerület, József-körút 2. szám.

IV., Károly-körút 13. (volt Königsbaum és Hatschek-üzlet).

VIII. kerület, Üllői-ut 6 szám

előlegek adatnakértékpapírokra, ékszerekre, arany-, ezüst-
tárgyak és ingókra.

Telefonssám: 211. és 212.

Magyar**Siemens-Schuckert-művek**
Budapest, V., Lipót-körút 5. sz.Távíratcsím: **Siemenschuckert.****Villamossági T.-t.**
Gyár: **Pozsonyban.**

Készít:

Villamos világítási és
erőátviteli központi
telepeket és berendezéseket.Villamos vasutakat. Bányavas-
utakat. Egyenáramu, forgóáramu és vált-
takozó áramu generátorokat és motorokat,vezeték-anyagot, kábeleket, iv- és izzó-lámpákat,
kapcsoló-készülékeket, biztosítékokat wattóra-szám-lálókat (Schuckert-rendszer), mérőkészülékeket. Táviró-
és távbeszélőkészülékeket. Jelző-berendezéseket. Vizmérőket.

Vezeték-berendezéseket központi telepekhez való bekapcsolásra.

Világító-testeket. Ivlámpa-szeneket. — Különlegességek: Fel-

vonók, ventilátorok, szivattyúk, hordozható villamos furógépek, villamos
bányafuró-gépek, villamos berendezések mezőgazdasági és ipari czélokra.

Bőr-és bőrbutor

Alapított gyárak
1888

BUDAPEST,

VII. Damjanich-u. 6.*

▲ VÁCZ.*

Gmehling Hermann

**Börszékek,
Karosszékek**

**Angol
börgarnitúrák.**

Wiener Bank-Verein

Magyarországi fióktelepe:

Budapest, V., Nádor-utca 4. saját házában.

Központ: **Bécs.**

Alapított 1868-ban. Részvénytőke: 100 millió kor.

Tartalékok: **28 millió korona.**

Fióktelepek: **Budapest, Prága, Grác, Brünn, Aussig a/E., Lemberg és Czernowitz.** Mellételepek: **Prossnitz, Wr.-Neustadt, St. Pölten és Friedek Mitek.** Letéptéztárak és váltóüzletek: **Bécs 12 kerületében.**

Igazgató-tanács: Gróf **Thun-Salm Oswald** (elnök), lovag **Schenk Adolf** (alelnök), dr. gróf **Czernin Jenő**, nemes **Schmidalchj Czizek B. János**, **Hohenlohe Schillingfürst herceg**, **Ernst Fülöp**, dr. **Joly József**, báró **Liebig Alfréd**, nemes **Goldeckl Schlumberger Gusztáv**. Igazgatóság: **Popper Bernát**, **Stögermayer Károly**, **Kuranda Félix** és **Marcus Hugó**. Magyarországi fióktelep: Igazgató: **Weiner Sándor**, igazgató-helyettes **Schwartz Alfréd**

A Wiener Bank-Verein Magyarországi Fióktelepe a folyó banküzlet összes ágaival foglalkozik, nevezetesen: betétek gyűmölcsöztesítésével, csekés folyószámlában, valamint takarékkönyvecskék ellen: váltók leszámításával, hitelek engedélyezésével, elölegek nyújtásával értékpapírok ellen; tőzsdei ügyek eszközésével bel- és külföldi piacokon, értékpapírok, idegen pénznemek és külföldre szóló utalványok vételével és eladásával; bel- és külföldre szóló hitelek kiállításával; szelvények és sorsolt értékpapírok beváltásával;

bel- és külföldre szóló váltók beszedésével;

értékpapírok őrzésével és kezelésével;

kisorsolás alá eső értékpapírok biztosításával árfolyamvesztés ellen

A Wiener Bank-Verein Magyarországi Fióktelepe, mely 1903. március 9-én alapított, fennállása óta banküzletének tényleges emelkedésére mutatott tekintélyes üzemi eredményeket nyújtott magyar iparvállalatok részére, összeköttetéseit fővárosi és vidéki cégekkel tetemesen kibővítette. A forgalom a főkönyv egyik oldalán 1904. évben egy milliárdra emelkedett.

CONZERVATORIUM ZENEAKADÉMIAI ELŐKÉSZÍTŐ TANFOLYAMOKKAL

TELEFON 63-45.

VII., Erzsébet-körut 44. szám.

TELEFON 63-45.

SOMOGYI MÓR ZONGORAMŰVÉSZ

ALLAMILAG KÉPESITETT OKL. ZENETANÁR IGAZGATÓSAGÁ ALATT.

Tanári kar:

Igazgató:
Somogyi Mór
zongoraművész, államilag képesített oklevéles zenetanár.

Bendiner Nándor,
zongoraművész, áll. képes. okl. zenetanár,
(zongora, zenekari gyakorlat).

Jászai Mari,
a Nemzeti Színház tragikája, (drámai előadás)

Szilágyi Arabella,
A Magy. Kir. Opera v. tagja, (ének).

Somogyi B. Carola,
a wüzburgi opera v. tagja, (ének).

Dr. Lázár Béla,
áll. főreáliskolai tanár, (gradalom és művészet-történet).

Berkes Iona,
zeneakadémiát végzett oklev. czimbalom-
művész, (czimbalom).

Somogyi Mór,
zongoraművész, áll. kép. okl. zenetanár,
(zongora, zeneszerzés pedagógia).

Fischer Elek,
zongoraművész, áll. kép. okl. zenetanár,
(zongora, zenetörténelem, zeneesztétika)

Szilágyi Vilmos,
a Vígyszínház rendezője, az Orsz. Szín.-Egy.
tanácsosa, (drámai előadás).

Oesterreicher Jolán,
áll. képes. okl. zenetanár, (zongora).

Sonnénberg Berta,
áll. kép. okl. zenetanár, (zongora)

Schnur Ignótus,
hegedűművész cons. tanár.

Graber Lajos,
zeneakadémiát végzett hegedűművész, zene-
szerző, (hegedű, zenediktát).

Arányi Dezső,
a Magy. Kir. Opera tagja, (ének).

Humphreys Rikárd,
londoni gordonkaművész, (gordonka).

Richter István,
zeneakadémiát végzett gordonkaművész,
(gordonka, kamarazene).

Kováts Sándor,
zeneakadémiát végzett okl. zeneszerző,
(zeneszerzés, zeneelmélet, karének).

Huber Sándor,
cons. tanár, zeneszerző, (zongora).

Bakay Jenő,
hegedűművész, hangversenymester, (hegedű).

Beiratások: naponta délelőtt 9-11-ig és délután 3-7-ig az intézet titkári hivatalában: VII., Erzsébet-körut 44. I. em.

TANDIJ ZONGORA, HEGEDŰ és több hangszerre al-
sőbb osztályokban 3 órával **havi 10 kor.**

a felsőbb osztályokban heti 3 órával havi 14 kor. Zeneakadémiai előkészítő osztályokban havi 20 korona ének heti 3 órával havi 20 korona.

Belvárosi Takarékpénztár Részvény-Társaság

Budapest, IV. ker., Ferencziek-tere

Alaptőke: 10,000.000 korona.

Elfogad betéteket könyvecskékre, folyószámlára és pénztárjegyekre. Elfogad letéteket őrzés és kezelésre. Előleget ad értékpapírokra, leszámítol váltókat.

Ajánlja tőkebefektetésre 4½%-os és 4¼%-os adómentes zálogleveleit. Jelzalog kölcsönöket engedélyez budapesti házak és vidéki birtokokra.

Saját pánccéltermeiben bérbe ad jutányosan különböző nagyságu pánccélrekeszeket (Safes) és nagyobb terjedelmű értéktárgyak elhelyezésére külön helységet rendezett be.

Magy. kir. szabadalmazott Osztálysorsjáték

Igazgatóság és központi iroda:

BUDAPEST,

IV., Eskü-tér 5. sz.

MEGHÓDÍTOTTUK A VILÁGOT!

GEREBEN BÉLA, KRISTÓF-TÉR 2

MAGYAR KÖZMŰHELYTELEP RÉSZV.-TÁRS.

Alapított 1900-ban. ERZSÉBETFALVA (a főváros közvetlen szomszédságában.) Alapított 1900-ban.

*** Részvénytőke *
600,000 korona.**

A modern műszaki igényeknek minden tekintetben megfelelő műhelyeket bérbead kisiparosoknak, gyárosoknak. A helyiségek világosak, jól szellőztethetők és fűtethetők. Villamos munkaáram és áruszállító lift rendelkezésre áll. Közlekedés a fővárosba minden irányban. Olcsó munkakerők.

Az utóbbi 6 hónapban belül a következő főnyereményeket nyerték nálunk:
602.000 koronát
 a 3944 számra

200.000 kor. a 79971 számra	40.000 kor. a 43602 számra
60.000 " " 3952 "	30.000 " " 52498 "
60.000 " " 4553 "	10.000 " " 33637 " 1
	10.000 " " 114081 "

azonkívül számos 5000, 2000, 1000 koronás nyereményt.

Ezen fényes eredmény legjobban igazolja, hogy

BENKŐ sorsjegye BANKÓ
BENKŐ BANK BUDAPEST,
 Andrassy-ut 60. szám.

== Fennáll 1878 óta. ==

A legmeglepőbb és legszebb
ALKALMI AJÁNDÉK
egy ékszer

mert az állandó örömet szerez.

Arany és ezüst-tárgyak,

ÉKSZEREK (ujak és használ-
 tak brilliáns áruk,

HOSSZU LÁNCZOK, zsebórák
 a legnagyobb választékban s
 legolcsóbb áron csakis:

KOHN EDE ÉS TÁRSA. UTÓDA
 ékszeráru kereskedésében
 BUDAPEST, IV. Városház-utca 5. sz.
 (volt Granátos-utca.)

== Fennáll 1878 óta. ==

KOHN ADOLF
 vas- és fémüzlete.
 BUDAPEST,
 V., Váci-körút 64.
 Raktártelepe:
 V., Markó-utca 16.
 TELEFON 93-15.

Kern Róbert

Vasnagykereskedő

IRODA Lipót-körut 24. TELEFON-SZÁM 1929. **BUDAPEST** V., Váci-ut 20. TELEFON-SZÁM 2933, 2015. RAKTÁR

Dús nagy választéku raktár mindenfajta **hengerelt acél- és idomvasban**, mindenfajta **vaslemez, vashuzal, sodronyszögben** és az összes többi vasárunkban.

Továbbá az összes fajta **kovácsolt vasgáz, gőz, kut, furó- és karimás csövekben** és összekötő darabokban. (Fittings.)

Öntött vasesővek és alakdarabok.

 Szivattyúk, gáz, gőz-, és vizarmaturák.

Blau és társa szerszámgyárának képviselete és raktára gépgyáraknak és javító műhelyeknek való szerszámokból, csavarmenetvágókból, aláesztergált marókból, dörzsárakból, üveg-mérőkből, (klaiber), vonalzókból stb. Csőszoritógépek, új javított rendszerű gyorsfuró és köszörülőgépek.

Különlegesség: Csigafúrók hengeres és kúpos nyéllel minden méretben.

 Árjegyzékekkel és képes ismertetésekkel kívánatra ingyen és bérmentve szolgálok.

Bözendorfer, Steinway, Ehrbar, Ibach,

legújabb modellei, a leghiresebb
bécsi mesterek által másolva, angol
és bécsi mechanikával, a legolcsóbb
gyári áron az általános szol-
lidnak elismert cégnél kaphatók:

Reményi Mihály

a M. kir. zeneakadémia szállítója

Budapest, Király-u 58.

Dus választék egész rövid Mignon szárnyzongorákban, pia-
nók és harmóniumokban. Zongora-javítások és hangolá-
sok csakis a legjobb szakértők által eszközöltnek. — Ár-
jegyzék (minden cikkről külön-külön) ingyen küldetik.

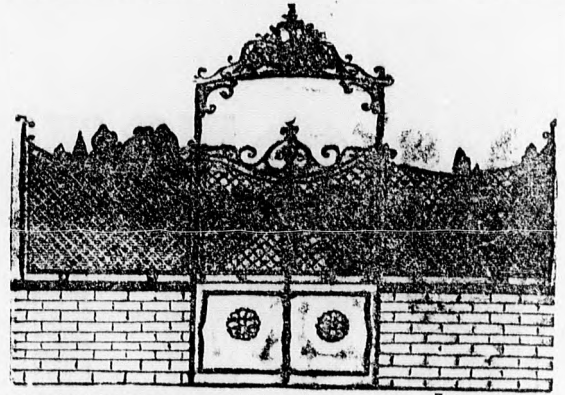
TELEFON 87—84.

TELEFON 87—84.

Bámulatos olcsó kerítések!

HAZAI GYÁRTMÁNY.

Nem tévesztendő össze a 6 szögletes osztr. gyártmányúval.

HAIDEKKER SÁNDOR

sodronyszövet-, fonat- és kerítésgyára

BUDAPEST, VIII. kerület, Üllői-ut 48. sz.

ajánlja kizárólagosan Hungária sodronyfogatát mint a legelőszerebb és legolcsóbb kerítési anyagot. mely előnyénél fogva felülmúl minden eddig alkalmazott sodronykerítést. A szó-
smezőgazdaságra nézve rendkívül fontos eme találmány előnye: Olcsóság!

Horganyozott vassodronyiból (nem kell befesteni)

körülbelül 3 centiméter lyukbőséggel.

Készletben: 1 és 2 méter magasságban valamennyiből, 150 méter magasságban 1-3, 2, 2-2, 2-2
és 2-8 milliméter dróterősségekkel.

Sodronyterősség: 1-2 1-4 1-6 1-8 2-2 2-5 2-8 mm.

Ar. □ méterenkint: 40 48 58 64 72 86 100 120 fillér

Körülbelül 3x5 centiméter (hosszukas) lyukbőséggel

Készletben csakis 1 méter magasságban valamennyi dróterősségekben,

Sodronyterősség: 1-2 1-4 1-6 1-8 2-2 2-5 2-8 mm.

Ar. □ méterenkint: 68 66 74 82 95 110 130 150 fillér

Csonagolást, foladásért és kezelési költségekért számítanak. □ méterenkint 1 fillér, de egy

küldeményért legalább 50 fillér.

Czélközörség: A fonat elegendő sűrűségben, még apró baromfi áthatolását is meggátolja;

felső alsó szélét pedig tüskékkel, tehát az átjárást megakadályozza. A fonat csavart szála — mint

vékony sodronykerítések — a kerítés hosszirányában futnak, máskülint nagy az ellenálló képesség;

a keresztirányban pedig hullámosak, a szála öszecseszása tehát ki van zárva. Fel m. magas

fonat kapható az 1 méter m. magasnak közepén való elvágrása révén.

Könnyű kezelés: K-zel meghúzva, egyszerűen a fűszálakhoz szegződő horganyozott

kerítés szegzeivel, a fonat sima és feszős marad. Ez által a fonat bármikor leszedhető és más

helyen fölerősíthető. A fonat összekuszálódása ki van zárva. — Feszítősodronyok, csavarok stb.

alkalmazása fölösleges. A fonat fölött egy-két sor tüskésodrony alkalmazva, a kerítés teljesszerint

megmagasítható. — A tüskés sodrony ára méterenkint 6 fillér, horganyozott, 6 cm. tüsketávolsággal.

Számos elismerőlevél áll rendelkezésre.

Továbbá gyárt és szállít közönséges gép- és kézi sodronyfogatokat; csinos és erős kivitelű

kapukat és ajtókat valamint nyaraló-, park- és erkélyrácsokat sodronyfogat és kovácsolt vasból,

ford- és kavicsostákat, kosarakat, magtár-ablakrostélyokat, ökörszajkosarakat, szikrafogókat, szőlő-

horganyozó-rostákat, cséplőgépekbe való gabonaszétválogató hengereket stb.

ÁRJEGYZÉK INGYEN ES BÉRMENTVE. — JUTÁNYOS, PONTOS ES GYORS KISZOLGÁLÁS.

HAJ BAJUSZ

Kopasz voltam.
John Craven-Burleigh.

HAJ BAJUSZ

Az egyetlen szer

melynek rövid idejű, de helyes használatával a haj utánnövését, sőt új hajnövést értünk el, a

John Craven-Burleigh-féle hajnövesztő-szer.

Mindenkinek, ki kopaszságban vagy hajritkaságban szenved, ajánlom a biztos

egyetlen alkalmas világhírű hajnövesztő-szer költség nélküli kipróbálását.

John Craven-Burleigh, korán megkopaszodott; svájci utján egy tanult férfival találkozott, ki azt kérdezte tőle, hogy kíván ismét hajzatot
John Craven-Burleigh ugyan már rég megbécsült kopaszságával, mégis kíváncsiságból igenlőleg válaszolt és a tudóstól egy receptet vett át, melynek az elké-
szítését az szorgosan ajánlotta neki.

Genfben érkező, nem mulasztotta el a keverék elkészítését és használta is anélkül, hogy a sok tapasztalan kísérletezés után csak gondolni is mert
volna eredményre. És ime! Három hét után hajzata viujult és további két hét után fején dus hajzata volt. A kenőcs egy részét két barátjának adta át és ezeknél
is bámulatos volt az eredmény. Azóta John Craven-Burleigh e szerűt árusítja az emberiség javára, mire a világedező neki engedélyt adott és ma számtalan ön-
kéntes hányattal és bizonyítvánnyal rendelkezik, amelyben e kenőcs csodálatlan hatása nyer dicsőítést.

Hogy e szer valódiságáról bárki meggyőződhesék, kívánatra ingyen próbát kaphat. Ha ezután úgy találja, hogy haja nőni kezd, mérsékelt áron
további mennyiséget rendelhet. — Szíveskedjék minden kérdést William Scott Budapest, VI/127. Andrásy-ut 33. ezimezni, az mindenkinek, ki való pontos
címet közli 20 fillér levéljegyen (porto és csonagolás) ezen hirdap megnevezése mellett beküldése mellett e szerből ingyen próbát bérmentve küld

WILLIAM SCOTT Budapest, VI/127. Andrásy-ut 38. sz.